

Hoca Ahmed Yesevî
KÜLLİYÂTI

İnceleme Araştırma Dizisi
Yayın No: 59

Hoca Ahmed Yesevî Külliyyâtı

Editör

Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Yazarlar

Prof. Dr. Necdet Tosun
Prof. Dr. Kemal Eraslan

Hikmetlerin Türkçesi

Musa Uzunkaya

Çağatay Türkçesi Editörü

Prof. Dr. Funda Toprak

Hikmetlerin Çağatay Türkçesinde Yazımı

Abdurahmon Gofurov

Yayın Koordinatörleri

Halil Ulusoy
Harun Sarıgül

ISBN: 978-9944-237-14-7

Baskı Tarihi: 2019

Tasarım / Baskı: www.merkezrepro.com

© Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Heyet Başkanlığı
Taşkent Cad. Şehit H. Temel Kuşuoğlu Sokak. No: 30
06490 Bahçelievler/ANKARA
Tel: 0312 216 06 00 • Faks: 0312 223 34 29
www.ayu.edu.tr yayinlar@yesevi.edu.tr

Kitapta ifade edilen fikir ve görüşler sadece yazarlarının olup, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı'nın görüşlerini yansıtmazlar.

AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİNİN HEDİYESİDİR. PARA İLE SATILMAZ

İçindekiler

4	Takriz
6	Önsöz
11	Hoca Ahmed Yesevî
14	Hayatı
17	Eserleri
18	Menkıbeleri
21	Türbesi
22	Yesevîlik
26	Yesevîlikte Tasavvufî Eğitim
30	Bibliyografya
31	Fakr-nâme
35	Fakr
36	Fakîr
37	Fakr-nâme
44	Dil Hususiyetleri Ses Hususiyetleri
58	Fakr-nâme Metin
68	Fakr-nâme Tercüme
78	Fakr-nâme'nin Notları
88	Kısaltmalar ve Bibliyografya
91	Dîvân-ı Hikmet
	Çağatay Türkçesi Orijinal Metin ve Türkiye Türkçesi Manzum Çeviri
550	Kaynakça
551	İki Farsça Risale
553	Risâle Der-Âdâb-ı Tarîkat
558	Risâle Der-Makâmât-ı Erbaîn
563	Ekler
563	Ek-1 Fakr-nâme Tıpkı Basım
587	Ek-2 Risâle Der-Âdâb-ı Tarîkat Tıpkı Basım
597	Ek-3 Risâle Der-Makâmât-ı Erbaîn Tıpkı Basım

Takriz

XII. asırda Türkistan'da yaşayan ve Pîr-i Türkistan diye anılan Hoca Ahmed Yesevî, Türk-İslam kültüründe önemli bir yere sahiptir. O, bilgi ve irfanını, aşktan ve sevgiden alan büyük bir Allah dostudur. Türklerin İslâm ile tanışmasında âdeta köprü vazifesi gören, Kuran ve sünnete dayalı İslâm anlayışını bizlere tanıtan şahsiyettir.

Ahmed Yesevî Hazretleri kendi zamanında İslâm çizgisi dışına çıkan ve umumi olarak râfizilik, zındıklık ve mülhidlik olarak nitelendirebileceğimiz gayr-ı sünnî akım ve yollara karşı Kur'ân ve sünnet bayrağını açan kişidir. O, Kur'ân'ın tanımlayıp Hz. Peygamber'in uyguladığı ve telkin ettiği gerçek İslâm'ı halka anlatan bir mana insanı, Kur'ân'ın aşk ve irfana dayalı yorumcusudur. Türk-İslam kültüründe tasavvuf adına konuştuğumuz birikim Ahmed Yesevî Hazretlerinin mirasıdır; biz bugün onun mirasını konuşuyoruz.

Yesevî Hazretleri, sadece Yûsuf Hemedânî Hazretlerinin gönlünde yaktığı İslâm'ın aşk ve irfan kıvılcımını kendinden sonraki tâliplere aktarmakla kalmamış; yetiştirdiği aksiyoner alperenleri Asya'nın bir ucundan Avrupa içlerine kadar göndererek insanlara adalet, tevazu, birlik ve dirlik düşüncesini telkin etmiştir. O, İslâm düşüncesine Türkistan'dan bir ayna tutarak, İslâm'ın ışığını Anadolu'ya, Rumeli'ye ve Balkanlara ulaştırmıştır. Yesevîlik düşüncesi Balkanlarda Gül Baba, Sarı Saltuk ile; Anadolu'da ise Yunus Emre, Hacı Bektaş Velî gibi âbide şahsiyetlerle neşv ü nema bulmuştur.

Yesevî Hazretleri, dönemin din ve kültür dili olan Arapça ve Farsça yerine, anadili Türkçeyi kullanmış; Türkçeyi bir ilim, aşk ve irfan dili hâline getirmiştir. Türkler, İslâm'ın öğretilerini ve tasavvuf düşüncesinin inceliklerini onun hikmetleriyle öğrenmiştir. *"Mürşittir Hoca Ahmed, verir kalplere safâ/ Sözler gerçeğe açar gönüller ülkesini/ Ey Miskin Hoca Ahmed! Yedi ceddine rahmet!/ Fars dilini bilir de, güzel söyler Türkçeyi."* diyerek sohbetlerinde ve nutk etmiş olduğu hikmetlerinde anadili Türkçeyi kullanarak geniş kitleleri etkileyen ilk Türk mutasavvıfı odur. Bugün geniş bir coğrafyada konuşulup yazılan edebî bir Türkçeden söz ediliyorsa bânîsi Ulu Pîr Ahmed Yesevî'dir.

Yesevî'nin asırlar önce yaktığı çerağ bugünün dünyasının muhtaç olduğu hoşgörü, samimiyet, insana saygı ve sevginin en güzel örneğini teşkil etmektedir. Bizler bu çerağı, yeni dünyaya taşımak zorundayız. Nitekim elinizdeki "Hoca Ahmed Yesevî Külliyyâtı" adlı bu eser, söz konusu misyonun bir göstergesidir.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı olarak, 2016 yılının UNESCO tarafından Hoca Ahmed Yesevî Yılı ilan edilmesi münasebetiyle "Dîvân-ı Hikmet Hoca Ahmed Yesevî" adlı eseri hazırlamıştık. Elinizde bulunan bu eser ise Ahmed Yesevî'nin bugüne kadar bulunan Hikmetlerinin Çağatay Türkçesi orijinalleriyle birlikte manzum olarak Türkçeye aktarımlarını içermektedir. Bununla beraber Ahmed Yesevî'nin *Fakr-nâme*, *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat* ve *Risâle der-Makâmât-ı Erba'în* kitaplarının bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir külliyyâttır.

Hikmetleri günümüz Türkçesine manzum olarak aktaran Sayın Musa Uzunkaya'ya, *Fakr-nâme* eserini yayına hazırlayan Prof. Dr. Kemal Eraslan'a; Ahmed Yesevî'nin hayatı, eserleri, menkıbelerini hazırlayan ve İki Farsça Risalesi'ni Türkçeye çeviren Prof. Dr. Necdet Tosun'a; külliyyatın editörlüğünü üstlenen Sayın Prof. Dr. Zülfikar Güngör'e, Çağatay Türkçesiyle yazılan hikmetlerin kontrolünü yapan Prof. Dr. Funda Toprak'a; Hikmetlerin Çağatay Türkçesindeki yazımını gerçekleştiren Sayın Abdurahmon Gofurov'a ve eserin ortaya çıkmasında gayretlerinden dolayı Sayın Halil Ulusoy'a, Sayın Harun Sarıgül'e en kalbî şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Musa Yıldız
Mütevelli Heyet Başkanı

Önsöz

*“Aşk yolunda yok olayım Bir ve varım,
Her ne kılsan âşık kıl sen Perverdigâr,
El açarak dua kılalım Cebbâr Rabb’im,
Her ne kılsan âşık kıl sen Perverdigâr.”*
Hoca Ahmed Yesevî

İnsanı topraktan yaratan Yüce Allah, ona ruhundan üfleyerek hayat verdi ve varlıkların isimlerini öğreterek yeryüzünde kendisine halife kıldı. İlk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem ve eşi Hz. Havva ile başlayan dünya hayatımızın gayesi, Allah’ı tanımak ve O’na kulluk ederek imtihanımızı başarmaktır. İmtihan için geldiğimiz bu dünyada, yaratılış gayemizi bize hatırlatmak için görevlendirilen seçkin insanlar peygamberlerdir. Cenab-ı Hak ilk insandan başlayarak her topluluk için, kendi içlerinden seçtiği bir kişiyi peygamber olarak görevlendirmiş ve onları tevhid inancına davet etmiştir. Peygamberlik halkasının son ismi, bütün insanlığa gönderilen Hz. Muhammed (s.a.s.)’dir.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.), Allah’ın kendisine vahiy yoluyla bildirdiği son ilahî kelam olan Kur’an-ı Kerim’i insanlara tebliğ etmiş; kendisine inananlardan meydana gelen bir İslam toplumunu inşa ederek vazifesini tamamlamış ve Rabbine kavuşmuştur. Hz. Peygamber’den sonra dini tebliğ etme, insanlara öğretme ve onlara örnek olma işi, başta sahabe nesli olmak üzere, her dönemde ümmetin âlimlerine düşmüştür. İslamiyet’in evrensel mesajını ve tevhid inancını; bu dinin bireyi ve toplumu ilgilendiren inanç, ibadet, ahlak ve muamelat esaslarını, peygamber vârisi olan Müslüman âlimler, insanlığa öğretmiş ve muazzam bir İslam Medeniyeti’nin oluşmasına hizmet etmişlerdir. Böylece 610 yılında Mekke’de Hz. Muhammed tarafından yakılan İslam meşalesinin ışığı, çok kısa zamanda kıtalar aşarak, bütün insanlığı aydınlatacak güce ulaşmıştır.

İslam Medeniyet Tarihimizde derin izler bırakmış âlim ve mutasavvıflar vardır. Mezhep imamları, fakihler, muhaddisler, müfessirler, filozoflar, matematik, coğrafya, astronomi gibi ilim dallarında yetişmiş şahsiyetler ve tarikat kurucusu olan büyük mutasavvıflar, medeniyet tarihimizin parlayan yıldızlarıdır. Yaptıkları işler, yazdıkları eserler ve yetiştirdikleri talebeler ile etkileri hâlen devam eden bu şahsiyetlerden birisi de Hoca Ahmed Yesevî (ö. 1186)’dir. Milletimizin Müslümanlıkla şereflenme sürecinde en önemli isimlerden birisi olan bu mutasavvıf, son yıllarda hakkında yazılan kitaplar, adına düzenlenen ilmî toplantılar, adını taşıyan bir üniversitenin kurulması ile ülkemizde daha fazla tanınmaya başlamıştır. Onun tanıtılması ve fikirlerinin yeniden milletimize rehberlik yapması noktasında en önemli hizmeti adına kurulan Hoca Ahmet Yesevî Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi yapmaktadır.

Hoca Ahmet Yesevî Üniversitesi son yıllarda bu mutasavvıf adına düzenlenen Uluslararası Sempozyum tebliğlerini, *Divân-ı Hikmet* adlı eserin en fazla hikmet örnekleri içeren bir yayını, *Fakrnâme*, *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat* ve *Risâle der-Makâmât-ı Erba'în* adlı eserleri Yesevî dostlarına ve araştırmacıların istifadesine sunmuştu. Elinizde bulunan *Hoca Ahmed Yesevî Külliyâtı* adlı bu kitap ise, adı geçen üniversitenin ilim dünyasına yaptığı çok önemli bir hizmettir. Bilindiği gibi külliyât türü eserler, bir şahsın bütün eserlerini toplayan kitaplardır. Şahıslar hakkında yapılacak çalışmalar da, o kişiye ait bütün kitapların görülmesi ve incelenmesi büyük bir önem taşımaktadır. İşte külliyat tarzı kitaplar, araştırmacılara bu imkânı sunmaktadır.

Hoca Ahmed Yesevî Külliyâtı, bu büyük mutasavvıfa ait dört eserin bir arada sunulduğu bir çalışmadır. Bu kitabın başında Hoca Ahmet Yesevî'nin hayatı hakkında bilgiler verilmiştir. Bu kısım Prof. Dr. Necdet Tosun tarafından kaleme alınmıştır. Külliyât'ta yer alan eserler şunlardır:

1. *Divân-ı Hikmet*'in mukaddimesi gibi değerlendirilen, Hoca Ahmet Yesevî'nin *Fakrnâme*'sinin Prof. Dr. Kemal Eraslan tarafından yapılan ve daha önce yayınlanmış olan tercüme ve dil incelemesi.

2. *Divan-ı Hikmet*'in Çağatay Türkçesi orijinal metinleriyle birlikte Türkçe manzum bir sadeleştirmesi. Hece vezniyle Türkçe manzum sadeleştirmesi Musa Uzunkaya; Çağatay Türkçesi yazımları Abdurahmon Gafurov ve editörlüğünü Prof. Dr. Funda Toprak'ın üstlendiği bu bölüm, ülkemizde daha önce neşredilen *Divân-ı Hikmet* adlı çalışmaların hepsinden daha fazla orijinal metin içermiş olması bakımından önemlidir. Hoca Ahmet Yesevî Üniversitesi tarafından hazırlatılarak 2016 yılında yayınlanan *Divân-ı Hikmet* adlı eserde, orijinal metinleri olan hikmet sayısı 141, bu neşirde orijinal metinleri verilen hikmet sayısı ise 240'tır. Kanaatimizce bu husus, konuyla ilgili ilmî araştırmalar yapacak kişiler için önemli bir imkândır.

3. Hoca Ahmed Yesevî'ye nispet edilen ve daha önce ayrı bir kitap olarak Ahmet Yesevî Üniversitesi tarafından yayımlanan, *Fakr-nâme* ile beraber basılan Farsçadan Prof. Dr. Necdet Tosun tarafından çevrilen *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat* ve *Risâle der-Makâmât-ı Erba'în* adlı risaleler Yesevî tarikatının esaslarının bilinmesi bakımından önemlidir.

Hoca Ahmed Yesevî Külliyâtı adıyla siz değerli okuyucularımızın istifadesine sunulan bu eserin sonuna da, *Fakrnâme*, *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat* ve *Risâle der-Makâmât-ı Erba'în* adlı eserlerin orijinal nüshalarının tıpkıbasımları konulmuştur.

Böyle bir eserin hazırlanarak insanımızın istifadesine sunulması kararını veren Ahmet Yesevî Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı'na ve heyet başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız hocamıza çok teşekkür ediyorum ve bu yoldaki gayretlerini bereketlendirmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. Ayrıca Külliyât'ta çalışmalarına yer verdiğimiz ve yukarıda isimlerini saydığımız bütün hocalarımıza; eserin dizgi, sayfa düzeni ve baskısında emeği geçen herkese; yayın sürecinde yoğun çabaları olan Halil Ulusoy ve Harun Sarıgül'e de gönülden teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Zülfikar GÜNGÖR

HOCA AHMED YESEVÎ HAZRETLERİNE

Seninle mamur oldu Sultanım Kazakistan,
Senin aşkınla oldu, tüm bir âlem gülistan.
Senden sonra tanındı ulema-i Türkistan,
Sen gönüller sultanı; Hoca Ahmed Yesevî.

Yesi şehrinde doğdun sen bir güneş misâli,
Aslan Baba keşfetti sendeki güzel hâli,
Âşık ile maşukun yaşanınca visâli,
Olunurmuş demek ki, Hoca Ahmed Yesevî.

Abdullah Bin Mübarek, Ashab-ı Resulden nur,
Yusuf el-Hemedânî verir gönlüne sürür.
Kulluk ve niyaz ile kalbine doldu huzur,
Tüm cihanın mürşidi; Hoca Ahmed Yesevî.

Seninle aydınlandı Anadolu, Rumeli,
Mevlânâ'ya Yunus'a verdin manevi eli.
Aşk-ı Muhammediyle sen güzeller güzeli,
Gönülleri coşturdun; Hoca Ahmed Yesevî.

Dünyamız kararıyor yeniden el ver bize,
Kardeş kardeşi doğrar, acı bu hâlimize.
Himmat edin Hünkâr'ım ki, küffar gelsin dize,
Sultanım, nur çerâğım; Hoca Ahmed Yesevî.

Terörle bitap düşen dünya seni anıyor!
Asya, Avrupa, yurdum cayır cayır yanıyor,
Mazlum feryat ettikçe yaraları kanıyor,
Gel bu derde derman ol; Hoca Ahmed Yesevî.

Müellefâtı ise; Dîvân-ı Hikmet yaşar,
Âdâb-ı Tarîkât'ı bütün çağları aşar.
Makâmât-ı Erbâîn, kul o evradla coşar.
Fakr-nâme'nin fahrısın; Hoca Ahmed Yesevî.

Sana geldim ey can dost! Babında bevvâb oldum.
Sende bir başka âlem keşfettim türâb oldum.
O gün bugün Sultanım! Biliniz harâb oldum,
Kabul et dergâhına; Hoca Ahmed Yesevî.

Musa UZUNKAYA

TÜRKİSTAN'IN KALBI

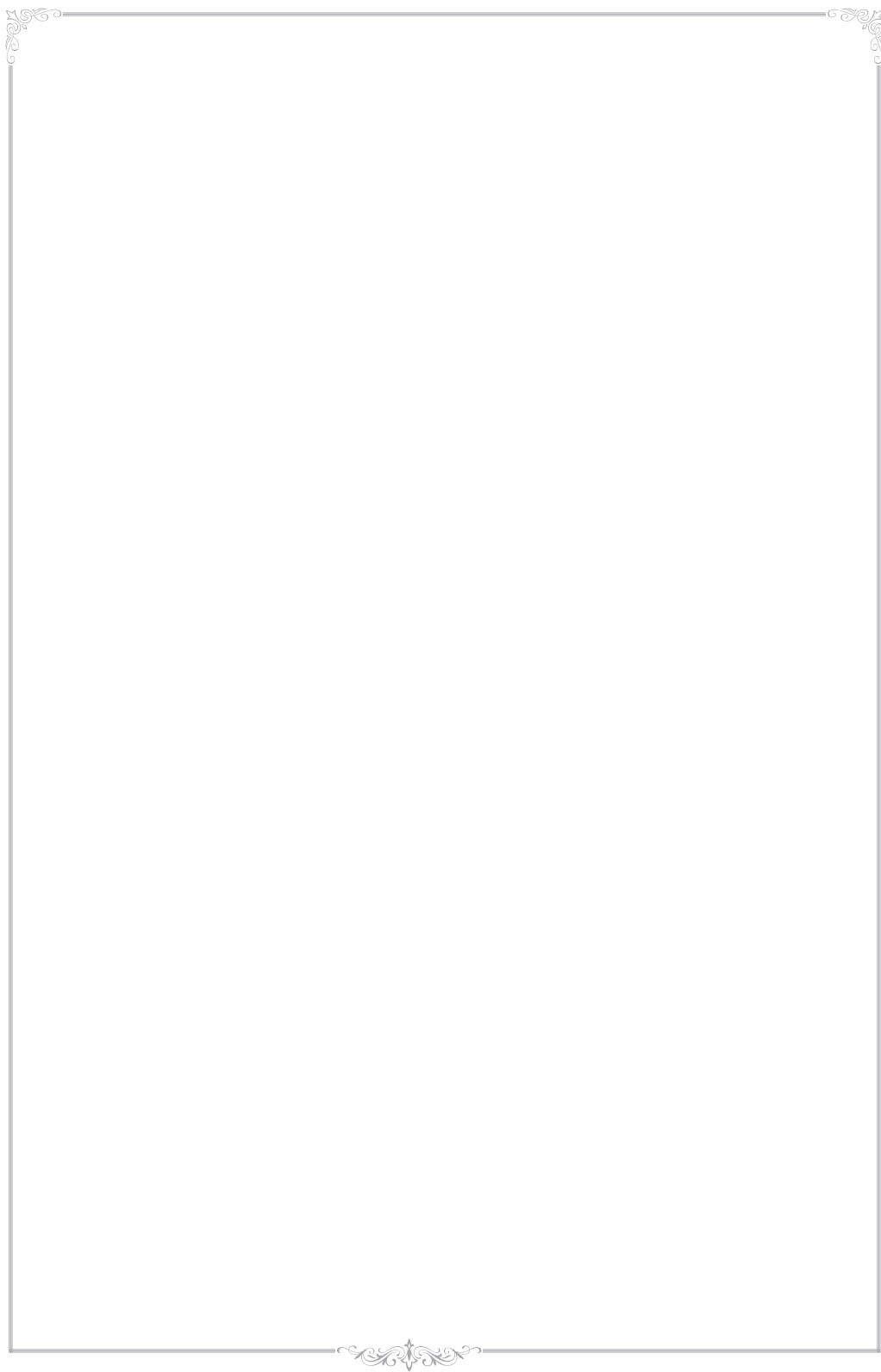
Türkistan'ın kalbi Ahmed Yesevî.
Aşk ile donatmış tüm gönülleri.
Toplamış başına Alperenleri.
Demiş yiğitlere erlik yolu bu,
Erenler hakiki yârlık yolu bu.

Melamet sırrını Arslan Baba'dan,
Alıp fakr donunu giymiş abâdan.
Vermiş icâzeti Yûsuf Hemedân.
Demiş sonucunda gürlük yolu bu,
Nefsini bilen hülûk yolu bu.

Bu yeşil kubbede ses bırakan Pîr!
Hikmetli sözlerle anlatıp bir bir,
Vahyin dili ile, Türkçe seslenir.
Der ki Türkistan'a birlik yolu bu,
Aman dağılmayın dirlik yolu bu.

Tekbir sesleriyle sulanan bozkır,
Rüzgâra karışıp Hû yankılanır.
Yesevî türbeden nûruyla balkır.
Der ki Türk karındaş! Birlik yolu bu,
Ayrılma Kur'an'dan dirlik yolu bu.

Mustafa TATCI

Hoca Ahmed Yesevî

Prof. Dr. Necdet Tosun

Orta Asya'da İslamiyet'in yayılmaya başlamasıyla birlikte Hicri II. (M.VIII.) asırdan itibaren bölgede zahid ve sûfler de görülmeye başlamıştır. Bugünkü Türkmenistan sınırları içinde bulunan Merv şehrinde dünyaya gelen Abdullah b. Mübârek (M. 181/797) hem hadis âlimi hem de zâhid ve sûfi idi. Merv şehrinde iki tekke (ribât) kurduğu ve buralarda halkı irşâd ettiği nakledilir. Özbekistan sınırları içinde bulunan Nahşeb (bugünkü adı Karşı) ve Tirmiz şehirleri de birçok alim ve sûfinin yetiştiği bölgelerdi. "Sûfiyi hiçbir şey bulandıramaz, aksine her şey onunla saf ve duru hâle gelir." diyen Ebû Türâb Nahşebi (ö. 245/859-860) ile velilik konusundaki fikirleriyle tanınan ve çok sayıda Arapça tasavvufî eser kaleme alan Hakîm Tirmizî (m. 320/932-933) bu sûflerin en meşhurlarındandır. Hakîm Tirmizî'nin kabri Tirmiz şehrinde hâlâ önemli bir ziyâretgâhtır.

Buhara ve Semerkand ise hem âlimleri hem de sûfleriyle Orta Asya'nın en önemli kültür merkezleriydi. Buhara'nın Kelâbâz (Kelâbâd) Mahallesi'nde yaşayan Ebû Bekir Muhammed b. İshâk Kelâbâzî (ö. 380/990) tasavvufun öğretilerini *et-Ta'arruf li Mezhebi Ehli't-Tasavvuf* isimli Arapça eserinde toplamış, ayrıca *Babru'l-Fevâid* isimli eserinde bazı hadislerle tasavvufî yorumlar yapmıştır.

Tekke âdâbını tespit eden ve düzenlediği semâ meclislerinde okuduğu âşikâne şiirlerle tanınan Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr (ö. 440/1049), bugün Türkmenistan'da bulunan Meyhene'de yaşamış ve orada vefat etmiştir. Türkmen halkı arasında "Mene Baba" lakabıyla anılır. Hayatı, menkıbeleri ve sözleri Muhammed b. Ebû Ravh Lütfullah'ın (ö. 541/1147) *Hâlât u Sühanân'*ı Şeyh Ebû Saîd ve Muhammed b. Münevver'in *Esrârü't-Tevhîd Fi Makâmâtî'sh-Şeyh Ebi Saîd* isimli Farsça eserleriyle günümüze ulaşmıştır. Mevlânâ Celâleddin Rûmî'ye nispet edilen ve: "Yine gel, yine gel, ne olursan ol, yine gel" diye başlayan meşhur rubâi de aslında Mevlânâ'dan iki asır önce yaşayan Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr'ın şiirleri arasında yer almaktadır.

Keşfü'l-mahcûb isimli eserin müellifi Hücvîrî (ö. 465/1072) Fergana bölgesinde bazı mutasavvıflarla karşılaştığını, buradaki halkın şeyhlere "Bâb" dediğini nakleder. Aslında bu durum Orta Asya'daki diğer bölgeler için de geçerlidir. Ahmed Yesevî'nin bir süre yanında eğitim aldığı Otrarlı Arslan Bâb ile Arslan Bâb türbesi içinde kabirleri olan Karga Bâb ve Laçın Bâb da bu unvanı taşımaktaydılar. Nesebnâme'lerde Ahmed Yesevî'nin babası, dedesi ve diğer bazı akrabalarının "Şeyh" olarak zikredilmesi, bu bölgede Yesevî'den önce de tasavvufî hareketlerin önemli derecede etkili olduğunu

göstermektedir. Bu şeyh ve Dervişlerin göçebe ve yerleşik Türkler arasında, özellikle Sirderya kenarlarında ve bozkırlarda anlaşılır bir Türkçe ile halka hitâp ederek İslâm'ı ve tasavvuf ahlâkını yaydıkları anlaşılmaktadır.

Orta Asya genelde fütüvvet ve melâmet vasfıyla öne çıkan Horasan tasavvuf kültürünün etkisi altındaydı. Bununla birlikte Semerkand ve Buhara gibi şehirlerde güçlü medreseleri ve âlimleri olan bu muhit, Horasan'ın kalenderî meşrep sûfilerinin yayılması için pek müsait bir zemin değildi. Orada ancak dinî kurallara sıkıca bağlı bir tasavvuf anlayışı gelişip yayılabilirdi ve neticede öyle oldu. Bağdat Nizâmîye Medresesi'nde eğitim görüp hoca olmuş, sonra Horasan tasavvuf kültüründe yetişmiş bir sûfi olan Yûsuf Hemedânî, Mâverâünnehr'deki birkaç müridine irşâd izni verip halife olarak tâyin ettiği zamân Orta Asya'nın en önemli iki tasavvuf ekolünün tohumlarını da atmış oluyordu.

Yûsuf Hemedânî'nin (ö. 535/1140) iki önemli müridi Hoca Ahmed Yesevî ve Abdülhâlik Gucdüvânî sonraları Orta Asya'nın en yaygın tarikatları olan Yeseviyye ve Hâcegân (sonraki adıyla Nakşbendiyye) isimli tasavvuf ekollerinin kurucusu olmuşlardır. Yûsuf Hemedânî'nin kaleme aldığı bazı tasavvufî eserler günümüze ulaşmıştır. Bunlardan en meşhuru *Rutbetü'l-Hayât* isimli Farsça eserdir. Yûsuf Hemedânî'den dinî ve tasavvufî eğitim aldıktan sonra kendi memleketi olan Yesi'ye dönüp orada halkı irşâd eden Hoca Ahmed Yesevî, Orta Asya'nın manevî hayatında derin izler bırakmış önemli bir mutasavvıftır.

Hayatı

Ahmed Yesevî bugün Kazâkistan'ın Çimkent şehri yakınlarında yer alan Sayram kasabasında dünyaya gelmiş, dinî tasavvufî eğitimini tamamladıktan sonra yine o bölgedeki Yesi (bugünkü adıyla Türkistan) şehrine yerleşmiş, uzun yıllar halkı maneviyat yolunda irşad ettikten sonra burada vefat etmiş bir mutasavvıftır. Babası İbrahim Şeyh, Sayram ve civarında müridleri olan tanınmış bir sûfi idi. Anne ve babasını küçük yaşta kaybeden Ahmed Yesevî, bir süre Oturar'daki Arslan Bab isimli şeyhin yanında dinî-tasavvufî eğitim gördü. Onun da vefat etmesi üzerine başka şehirlerde eğitimine devâm etti.

Zamanın önemli ilim merkezlerinden Buhara'ya giden Ahmed Yesevî burada Yûsuf Hemedânî'ye intisap edip müridi oldu. Bazı kaynaklarda Yesevî'nin Şihâbeddin Sühreverdî'ye (ö. 632/1234) veya Ebû'n-Necîb Sühreverdî'ye (ö. 563/1168-69) de

mürîd olup icâzet aldığı söylenir. Akrabaları arasında başka şeyhler de olan ve babasının Yesi'deki halifesi Mûsâ Hoca ile yakınlığı bulunan Ahmed Yesevî'nin bu akraba çevresinden de önemli derecede tasavvufî eğitim almış olması muhtemeldir.

Eğitimini bitirdikten sonra Yesi'de dergâh kurup insanları dinî ve ahlâkî yönden yetiştiren Hoca Ahmed Yesevî, tasavvufî düşüncelerini Türkçe ve sade şiirler ile anlatmış, hikmet adı verilen bu şiirler zamanla toplanarak *Divân-ı Hikmet* mecmuaları meydana gelmiştir. Bazı menkıbelerde ağaçtan tahta kaşık yontup satarak geçimini temîn ettiği ifade edilmekteyse de, aslında varlıklı bir aileye mensup olduğu anlaşılmaktadır. Hakkında nakledilen menkıbelerden anlaşıldığı kadarıyla Yesevî, dergâhtaki zikir usulü sebebiyle dönemindeki bazı âlimler tarafından eleştirilmiştir. O da bazı şiirlerinde samimiyetten uzak âlimler ile sahte sûfleri tenkit etmiştir. Sohbetlerinde ve şiirlerinde en çok işlediği konular Allah ve peygamber sevgisi, fakîr ve yetimlerî korumak, dinî kurallara riayet, güzel ahlâk, zikir, nefis ile mücadele, kendini eleştirmek (melâmet), ölümü düşünmek, manevî mertebeler ve bu mertebeleri aşmadan şeyhlik iddiasında bulunmanın kötülüğü gibi mevzulardı.

Rivâyete göre Ahmed Yesevî altmış üç yaşına geldiğinde dergâhında yerin altına küçük bir oda şeklinde çilehane yaptırdı. Ömrünün kalan kısmını çoğunlukla orada ibâdet ve tefekkürle geçirdi. Geç dönemlere ait bazı kaynaklarda Ahmed Yesevî'nin Hicrî 562 (M. 1166-67) senesinde vefat ettiği belirtilmiş ise de, bazı araştırmacılar bu tarihin biraz daha ileriye alınması gerektiğini düşünmektedirler.

Ahmed Yesevî'nin İbrahim adında bir oğlu olmuşsa da kendisi hayâttayken vefat etmiştir. Yesevî'nin nesli Gevher isimli kızından devâm etmiştir. Türkistan, Mâverâünnehir ve Orta Asya'da olduğu gibi Anadolu'da da kendilerini Ahmed Yesevî'nin neslinden sayan pek çok ünlü şahsiyet çıkmıştır. Semerkantlı Şeyh Zekeriyâ, Üsküplü Şâir Atâ ve Evliya Çelebi bu isimlerden birkaçıdır.

XIV. yüzyılın sonunda Emîr Timur, Türkistan bozkırlarında şöhreti ve nüfuzu iyice yayılmış olan Ahmed Yesevî'nin kabrini ziyaret edip kabrin üstüne bir türbe yapılmasını emretmiş, birkaç yıl içinde türbe, cami ve dergâhıyla birlikte bir külliye oluşturmuştur. Bugün bu türbe Orta Asya'nın en önemli ziyaret yerlerinden biridir. Ahmed Yesevî'nin çilehânesi ile türbesi arasında yüz metre kadar mesafenin olması, onun ilk ve asıl dergâhının çilehane bölgesinde olduğunu akla getirmektedir. Vefatından sonra defnedildiği yere zamanla büyük bir külliye yapılıncâ kütüphane, aşevi, mescid ve Derviş hücrelerinden oluşan yeni ve daha büyük bir dergâh meydana gelmiş olmalıdır.

Ahmed Yesevî'nin Yesi'de irşada başladığı sıralarda Orta Asya'da İslâmlaşmanın yanı sıra yaygın tasavvuf hareketleri de vardı. Bu dönemde Yesevî, Taşkent ve Sirderya

ötesindeki bozkırlarda yaşayan göçebe Türkler arasında büyük bir etkiye sahip olmuştur. İslâm'ın esaslarını, güzel ahlâkı, tasavvufun âdâb ve erkânını basit ve yalın bir dille öğretiyordu. Bunun için, halk edebiyatından alınan anlatım teknikleriyle örülmüş hece vezninde manzumeler söylüyordu. Hikmet adı verilen bu manzumeler, Dervîşleri vasıtasıyla en uzak Türk topluluklarına kadar ulaştırılıyordu. Bu sayede Yesevîlik, kısa süre içinde Orta Asya Türkleri arasında yayıldı.

Mürîdlerinden Sûfî Muhammed Dânişmend'in kaleme aldığı *Mir'âtül-Kulûb* isimli eserde Ahmed Yesevî'den nakledilen: "Âhir zamanda bizden sonra öyle şeyhler zuhûr edecek ki, şeytân onlardan ders alacak ve onlar şeytân'ın işini yapacaklar... Ehl-i Sünnet ve'l-cemâati düşman görüp ehl-i bidat ve dalâleti sevecekler" şeklindeki sözleri ile bazı *Dîvân-ı Hikmet* nüshalarında yer alan:

"Mürşidlikni da'vâ kılur şartın bilmes

Helâl harâm, sünnet, bid'at farkın bilmes

Bû-Hanîfe mezhebinde hergiz yürmes

Diğer bid'at mezheplerdin yürürlere"

şeklindeki ifadeleri, diğer Orta Asya Türkleri gibi Ahmed Yesevî'nin de Sünnî ve Hanefî olduğunu göstermektedir.

Ahmed Yesevî'nin sözlerini ihtivâ eden en eski eserlerden biri Sûfî Muhammed Dânişmend'in *Mir'âtül-Kulûb* isimli Çağatay Türkçesi ile yazılmış olan eseridir. Yesevî'nin menkıbelerini ihtivâ eden en eski eser de Hüsameddin Sığnâkî'ye (ö. 711/1311-1312) nisbet edilen Farsça Menâkıb risalesidir. Bu eserlerin her ikisi de yayımlanmıştır. Ahmed Yesevî, hikmetlerdeki düşünceleri ve bilhassa menkıbevî hayâtıyla Orta Asya tasavvufunun en büyük isimlerinden biri olmuştur.

Eserleri

1. *Dîvân-ı Hikmet*

Yesevî'nin Türkçe şiirlerini içine alan derlemenin adıdır. *Dîvân-ı Hikmet* nüshaları, muhteva bakımından olduğu kadar dil bakımından da önemli farklılıklar arzeder. Bu durum, hikmetlerin farklı şahıslar tarafından yazıldığını veya derlendiğini gösterir. Bir kısmı kaybolan veya zamanla değişikliğe uğrayan hikmetler derlenirken yeni hikmetler eklenmiş, böylece ana metin kısmen aslından uzaklaşmıştır. Bununla birlikte, bütün hikmetlerin temelinde Yesevî'nin inanç ve düşünceleri ile tarikatının esasları bulunur. Hikmetler, Türkler arasında bir düşünce birliğinin teşekkül etmesi bakımından çok önemlidir. *Dîvân-ı Hikmet*, eski ve yeni harflerle birçok kez yayımlanmıştır. Bu yayınlardan en sonuncusu Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığının hikmetlerin Çağatay Türkçesi orijinalleriyle birlikte Hayati Bice'nin Türkçe sadeleştirmesinin yer aldığı baskısıdır (Ankara 2016).

2. *Fakr-nâme*

Yesevî'ye izafe edilen ve Çağatay Türkçesi ile yazılmış olan *Fakr-nâme*, *Dîvân-ı Hikmet*'in Taşkent ve bazı Kazan baskılarında yer alır. Müstakil bir risâleden çok *Dîvân-ı Hikmet*'in mensur bir mukaddimesi olan *Fakr-nâme*, Kemal Eraslan tarafından 1977 yılında yeni harflere çevrilerek *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*'nin 22. sayısında (s.45-120) makale halinde yayımlanmıştır. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından bu makale müstakil bir kitap olarak basılmıştır (Ankara, Nisan 2016).

3. *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat*

Taşkent'te yazma nüshaları bulunan bu küçük Farsça eser, tarikat âdâbı ve makamları, mürid müşid ilişkileri, dervişlik, Allah'ı tanımak ve ilâhî aşk gibi konular hakkındadır. S. Mollakanagatulu tarafından Kazak Türkçesine tercüme edilerek yayımlanmıştır (Almatı 2012). Eser Necdet Tosun tarafından Farsça aslından Türkçeye çevrilerek Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından *Fakr-nâme* ile birlikte basılmıştır (Ankara, Kasım 2016).

4. *Risâle der-Makâmât-ı Erba'în*

Yesevî'ye nisbet edilen Farsça yazma ve küçük bir eser olup, şeriat, tarikat, marifet ve hakikattan her biri hakkında onar makam olmak üzere toplam kırk makam ve kaideyi ihtiva etmektedir. Şimdilik bilinen tek nüshası Kütahya Tavşanlı Zeytinolu İlçe Halk Kütüphanesindedir (nr. 1056, vr. 112a-113a). Eser Necdet Tosun tarafından Farsça aslından Türkçeye çevrilerek Ahmet Yesevî Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından *Fakr-nâme* ve *Risâle der-Âdâb-ı Tarikat* ile birlikte basılmıştır (Ankara, Kasım 2016).

Menkıbeleri

Ahmed Yesevî'nin hayâtı hakkında eski kaynaklardaki bilgiler oldukça sınırlıdır. O, Türk Dünyasında, gerçek hayâtından ziyade menkıbeleri ile tanınmıştır. Bu menkıbelerden bir kısmı onun hayâtı ve düşünceleri hakkında fikir verecek nitelikteyken, diğer bazıları halk muhayyilesinin ürünüdür. Kendisine ait birçok menkıbeden bazıları şunlardır:

Arslan Bâb, menkıbeye göre, ashâbın önde gelenlerinden idi. (Bâb, şeyh demektir. Bu kelime sonraları bazı eserlere Baba diye geçmiştir). Hz. Peygamber'in gazâlarından birinde ashâb-ı kirâm aç kalarak peygamberin huzuruna geldiler ve biraz yiyecek istirdiler. Hz. Peygamber'in duâsı üzerine Cebrâil (a.s.) Cennetten bir tabak hurma getirdi. Fakat o hurmalardan bir tanesi yere düştü. Cebrâil (a.s.) dedi ki: "Bu hurma sizin ümmetinizden Ahmed Yesevî adlı birinin kısmetidir." Her emanetin sâhibine verilmesi tabii olduğu için Hz. Peygamber, ashâbından birini bu iş ile vazifelendirmek istedi. Neticede hurmayı Arslan Bâb'ın ağzına attı ve çok sonraları yaşayacak olan Ahmed Yesevî'nin terbiyesi ile meşgûl olmasını söyledi. Dört yüz küsur yıl yaşayan Arslan Bâb, Sayram'a yahut Yesî'ye geldi ve vazifesini yerine getirdi.

Bazı soy şecerelerinde Arslan Bâb, Ahmed Yesevî'nin babası İbrahim Şeyh'in akrabası olarak görülmektedir. Muhtemelen Arslan Bâb'ın âlem-i mânâda (rüyada) gördüğü bu hurma hâdisesi sözlü rivayetlerde değişmiş ve bu menkıbe meydana gelmiştir.

Ahmed Yesevî hazretleri vakitlerini üçe ayırırdı. Günün büyük bölümünde ibâdet ve zikirle meşgûl olurdu. İkinci kısmında talebelerine zâhirî ve bâtnî ilimleri öğretirdi. Üçüncü bölümünde ise alın teri ile geçimini sağlamak üzere tahta kaşık ve kepçe yaparak bunları satardı. Bir rivayete göre, onun hâlden anlar bir öküzü vardı. Bu öküzün

sırtına bir heybe asar, içine de yaptığı kaşık ve kepçeleri koyup Yesi çarşısına salıverirdi. Kim kaşık ve kepçeden alırsa ücretini heybenin gözüne bırakırdı. Mâl alıp da ücretini vermeyen olursa, öküz o kimsenin peşini bırakmaz, nereye gitse peşinden o da giderdi. Adam ücreti heybeye koymadıkça o kimsenin yanından ayrılıp başka yere gitmezdi. Akşam olunca da Ahmed Yesevî'nin evine gelirdi.

Hârezm'in Urgenc şehrinde İmâm Mervezî (bazı kaynaklarda Mergazî veya Merâgî) nâmında bir âlim vardı. Ahmed Yesevî hakkında söylenen uygunsuz sözler ona kadar gitmişti. Bu sözlere inanıp kendisini imtihan etmek ve şüphesini gidermek gayesiyle yanına bazı arkadaşlarını alarak yola çıktı. Yesevî'nin her tarafta talebeleri olduğunu, her zamân sohbetinde binlerce kişinin hâzır bulunduğunu öğrenmişti. "Ben üç bin mesele ezberledim, hepsini ayrı ayrı sorar onları imtihan ederim." diye düşündü. Bu sırada Ahmed Yesevî hazretleri, tekkesinde bulunuyordu. Talebesi Sûfi Muhammed Dânişmend'e: "Bakar mısın, bize kimler geliyor?" buyurdu. Dânişmend, Mervezî'nin yanındakilerle birlikte ve hâfızasında üç bin mesele ile geldiğini söyledi. Yesevî'nin emri ile Muhammed Dânişmend, o üç bin meseleden binini Mervezî'nin hâfızasından sildi. Sonra Yesevî hazretleri talebelerinden Süleyman Hakîm Ata'ya aynı şekilde emretti. O da öyle yaptı. Mervezî, hâfızasında kalan bin mesele ile Yesi'ye geldi. Hoca Ahmed Yesevî'nin yanına gelip: "Allah'ın kullarını doğru yoldan ayıran sen misin?" dedi. Yesevî hiç kızmadı. Karşılık da vermedi. "Şimdilik üç gün misafirimiz olun, sonra görüşürüz." buyurdu. Üç gün sonra bir kürsü kuruldu. Mervezî konuşmak için kürsüye çıktı. Ahmed Yesevî Hakîm Ata'ya geri kalan bin meseleyi de silmesini söyledi. Hakîm Ata, Allah Teâlâ'ya duâ etti. Aklındaki bin mesele de silindi. Mervezî, kürsü üstünde bir şeyler konuşmak istedi. Fakat hâfızasında hiçbir meselenin bulunmadığını anladı. Kitap ve defterlerini açıp oradan okumak istedi. Fakat defterindeki yazıların da silinmiş olduğunu gördü. Sayfalar bomboştu. Bu hâli gören Mervezî kusurunu anladı, tevbe etti ve Ahmed Yesevî'ye mürid oldu. Onun yanında yüksek derecelere ulaştı.

Yine bir menkıbeye göre, Yesi şehrine yakın bir yerde Savran diye bir kasaba vardı. Bura halkının çoğu gayr-i müslim olup, Müslümân Yesi halkına ve özellikle Ahmed Yesevî hazretlerine çok düşmandılar. Ahmed Yesevî'nin büyüklüğü, kerâmetleri etrafa yayıldıkça ve ona bağlı olanların sayısı her geçen gün arttıkça Savranlılar ziyâdesiyle rahatsız oluyorlar, Hoca hazretlerine olan düşmanlıkları da artıyordu. Bir gün Ahmed Yesevî'ye iftira etmek istediler. Bir yere toplandılar. İçlerinden birinin öküzünü getirip mezbahada kestiler. Sadece ayaklarını bıraktılar. Ertesi gün de kadıya gidip şikâyet ettiler. Öküzlerinin çalınıp mezbahada kesildiğini, kanları akarak aceyleyle götürüldü-

günü, kan izlerini takip ettiklerini ve öküzlerinin Ahmed Yesevî'nin tekkesine götürdüğüünü anladıklarını bildirdiler. Kadı, Ahmed Yesevî'nin tekkesine girip öküzlerini arayabileceklerini söyleyince tekkeye geldiler ve doğruca gece gizledikleri öküzün yanına vardılar. Tam maksatlarına kavuşmuş olduklarını zannediyorlardı ki Yesevî'nin kerâmeti tecellî edip iftirâcılarının hepsi bir anda köpek oldular. O öküz etine hücum edip kısa zamanda bitirdiler. Böylece esas hâlleri anlaşılımış oldu. Dışarıda kalıp bu müthiş manzarayı seyredenler hayret, dehşet ve korku içerisinde Ahmed Yesevî'nin eteklerine yapıştılar. Pişmân olduklarını bildirip affedilmeleri için yalvarmaya başladılar. Yesevî hazretleri merhâmet edip duâ etti. Böylece tekrar eski hâllerine döndüler. Başka bir menkıbeye göre, bu Savranlılar Hoca Ahmed Yesevî'nin oğlu İbrahim'i öldürmüş ve başını kesip bir havluya sararak Yesevî'ye kavun diye getirmişlerdi.

Başka bir menkıbeye göre, Hoca Ahmed Yesevî bir gün dergâhının önünde oturuyordu. Yoldan geçmekte olan bir grup çocuk gördü. Câmiye veya medreseye Kur'ân öğrenmek için giden bu çocuklar mushaflarını bir kılıf içine koymuş ve boyunlarından aşağı sarkıtmışken, içlerinden bir tanesi Kur'ân'a olan saygısından dolayı mushafını başının üzerinde taşıyordu. Ayrıca medreseden evine dönerken hocasının bulunduğu tarafa sırtını dönmemek için geri geri yürüyerek gidiyordu. Bu durumu gören Ahmed Yesevî o çocuğa: "Oğlum! Hocandan, anne ve babandan izin al, senin dinî eğitimini ben vereyim." dedi. Çocuk gerekli izinleri alıp Yesevî'nin dergâhına geldi. Uzun yıllar dinî eserler okuyup ilim tahsil etti, ardından mürid olup maneviyatta ilerledi. Bu çocuğun adı Süleyman idi. Bir gün Ahmed Yesevî, Süleyman ve diğer birkaç arkadaşını odun toplamak için kıra gönderdi. Gelen odunlarla yemek pişirilecek ve Dervişlere, talebelere ve misafirlere ikrâm edilecekti. Çocuklar odun getirirken yolda yağmur yağmaya başladı. Süleyman cübbesini (paltosunu) çıkarıp odunlara sardı. Dergâha geldiklerinde diğer çocukların getirdiği ıslak odunlar yanmazken Süleyman'ın kuru odunları yandı. Bunun üzerine Yesevî: "Sen ince düşünceli yani hikmetli bir iş yapmışsın. Bundan sonra senin adın Hakîm Süleyman olsun." dedi. Sonraki yıllarda hocası Ahmed Yesevî'den icazet (diploma) alan ve Bakırgan denen bölgede yerleştiği için Süleyman Bakırganî adıyla da anılan bu zât, daha ziyade Hakîm Ata diye meşhur olmuştur.

Ahmed Yesevî, çok sevdiği Hz. Peygamber'in 63 yaşında vefat ettiğini düşünerek kendisi de bu yaşa geldikten sonra yeryüzünde fazla dolaşmak istemedi. Vaktinin çoğunu dergâhında bir yeraltı odası şeklinde oluşturduğu çilehânesinde geçiriyordu. Önde gelen talebelerinden Seyyid Mansûr Ata bu çilehâneye ilk defa indiği zamân gördüğü manzaraya üzüldü. "Şeyhim bu dar yerde sıkıntı içindedir," diye düşünerek

ağlamaya başladı. O sırada gözünden perdeler açıldı, o daracık zannettiği yeri bir ucu doğuda, bir ucu batıda gördü ve içinden geçirdiklerinin yanlış olduğunu anladı.

Bir gün Ahmed Yesevî'nin dergâhında birçok mürid bir araya gelmişti. Ancak burası dar bir yer olduğu için müridler çok terlemişler ve ter ortalığa saçılmıştı. Dergâhın alt kısmına bir küp koyup ağzını açtılar. Sızan ter o küpe doluyor ve küpün içinde güzel bir şerbete dönüşüyordu. Süfîler de bu şerbetten içiyorlardı. Sonradan bu küp, "Aşk Küpü" (Hum-i Aşk) diye meşhur oldu.

Türbesi

Hoca Ahmed Yesevî, miladî 1166 yılında vefat ettiğinde, içinde çilehânesinin de bulunduğu dergâhın 100 metre kadar uzağına defnedilmiş ve basit bir kabir türbe yapılmıştı. Bu ilk türbe o civarda yaşayan Müslümanlar için kısa zamanda bir ziyaret mekânı olmuşsa de, çok geçmeden (XIII. yüzyılın başlarında) ortaya çıkan Moğol istilâsı ve bu istilânın yıkıcı etkileri bölgeyi olumsuz şekilde etkiledi. XIV. yüzyılın sonlarında Altınorda devletini yıkıp bu bölgeyi ele geçiren Emir Timur, Moğolistan hanının kızı Tükel Hanım'ı eş olarak seçip gelin alayını karşılamak üzere yola çıkmış, yolda Yesi şehrine uğrayıp Hoca Ahmed Yesevî'nin kabrini ziyaret etmişti. Bu Yesi ziyareti esnasında Timur'un rüyasında Ahmed Yesevî'yi gördüğü, kendisini zaferle müjdeleyen Yesevî'ye bir şükran olmak üzere, onun küçük türbesinin yerine büyük bir külliye inşâ edilmesini emrettiği kaydedilir. Külliye'nin yapımı için o dönemde Türkistan bölgesinin en meşhur mimarlarından olan Hoca Hüseyin Şîrâzî görevlendirilmişti.

İki kubbeli dikdörtgen bir yapı olan külliye'de merkezî bölümün ortasında büyük bir kazan yer alır. Yedi metalin karışımından oluşan bu kazanın etrafında bazı duâlar ve kazan ustası hakkında bilgiler vardır. Önceleri bu kazana hafif tatlandırılmış su koyularak Cuma namâzlarından sonra ziyaretçilere ikrâm edildiği ve şifalı olduğuna inanıldığı ifade edilmektedir. Bu kazan 1934'te Stalin'in emriyle götürüldüğü bir sergiden geri getirilmeyerek St. Petersburg'daki Leningrad Hermitage müzesine konmuş, sonraları Kazâkistan makamlarının gayreti ile 1989 yılında yeniden türbedeki yerini almıştır (Bkz. Metin Akar, *Taykazan*, Ahmet Yesevî Üniversitesi Yayınları, Ankara 2017). Üzerinde büyük bir kubbe olan bu merkezî bölümün çevresinde mutfak (halım-hâne), mescid, kütüphâne, Dervîş odaları (halvethâne), su kuyusu odası (kudukhâne) gibi çeşitli maksatlarla planlanmış birçok bölüm vardır.

Merkezî bölümün bitişğinde Orta Asya kültüründe evliyâ türbelerinin sembolü olan bir tuğ (ucunda at kuyruğu kılları, sancak ve alem olan bir direk) ve bir kapı yer alır. Bu kapı Ahmed Yesevî'nin mezarının bulunduğu odaya (Gûrhâne) açılmaktadır. Ahşap oyma işçiliği ürünü olan kapının iç tarafındaki döküm halkalardan birinde, yapılaş tarihi olan hicrî 797 (m. 1395) tarihi bulunmaktadır. Bu mezar odasının üzerinde küçük kubbe vardır. Yesevî'nin mezar sandukası, açık yeşil renkte bir taştan yapılmıştır. Merkezî bölümün yanlarındaki odalardan bazılarında başka mezarlar da bulunmaktadır. XVI. yüzyıldan itibaren Kazâk Türklerinden bazı yüksek mevki sâhibi kişiler ve yöneticiler buralara defnedilmiştir.

Külliyenin etrafı ve üzeri çinilerle süslenmişken, giriş kapısının bulunduğu cephesi çinisizdir. Bu durum, Timur'un vefatı üzerine külliye inşaatının bitirilemediği ve çini süslemelerinin kısmen eksik kaldığı şeklinde açıklanmaktadır. Hatta ana girişin üstündeki kemer kısmının da Timur'un vefatıyla eksik kaldığı ve hicrî 1000 (1591-92) senesinde Buhara emîri Abdullah Han'ın emri ve desteği ile bu kemerin tamamlandığı belirtilmektedir. Abdullah Han zamanında kurulan iskeleden kalan tahtaların bir kısmı günümüze kadar ulaşmıştır.

Türbenin dışını çevreleyen üç cephesinde üst kenarı takip eden kuşak şeklinde çinilerle süslü Kur'ân âyetleri vardır. Bunlar En'âm sûresinin 59-63. âyetleri arasındadır. Ayrıca dış cephede çinilerle ve Kûfî hatla Allah, Muhammed, el-Hamdü lillah, Al-lâhu Ekber, Lâ ilâhe illallah gibi yazılar işlenmiştir. Türbenin dışında giriş kapısına bakan bahçedeki küçük türbe, Uluğ Beg'in kızı ve Ebû'l-Hayr Han'ın eşi olan Râbia Sultân'ın türbesidir.

Yesevîlik

Ahmed Yesevî'nin ardından müridleri vasıtasıyla onun tasavvuf yolu ve düşünceleri zamanla Orta Asya'nın farklı bölgelerine yayılmıştır. Bu yolun takipçilerinin mensup olduğu tarikata Yeseviyye adı verildiği gibi, cehrî zikir yapmaları sebebiyle Cehriyye ve mensuplarından çoğunun Türk olması sebebiyle Silsile-i Meşâyih-ı Türk de denilmiştir. Ahmed Yesevî'nin en meşhur halifeleri Mansûr Ata, Saîd Ata, Sûfî Muhammed Dânişmend ve Hakîm Ata'dır. Yesevîlik daha ziyade Hakîm Ata ve talebeleri ile devâm etmiştir.

Asıl adı Süleyman Bakırgânî olan Hakîm Ata (ö. 582/1186) tasavvufî eğitimini tamamladıktan sonra Yesî'den ayrılıp Harezmi bölgesine gitmiş ve orada halkı irşad ile

meşgûl olmuştur. Hocası Ahmed Yesevî gibi hikmet tarzında Türkçe şiirler söyleyen Hakîm Ata'nın bazı şiirleri *Bakırgan Kitabı* isimli mecmua içinde günümüze ulaşmıştır. *Âbir Zamân Kitabı*, *Hazret-i Meryem Kitabı* ve *Mi'râcnâme* gibi başka manzum eserleri de olan Hakîm Ata'nın hayâtı ve menkıbeleri, yazarı belli olmayan Türkçe ve mensur Hakîm Ata Kitabı'nda toplanmıştır. "Barça yahşi biz yaman, barça buğday biz samân" yani "herkes iyi biz kötüyüz, herkes buğday (gibi değerli), biz samanız." ve "Her gördüğünü Hızır bil, her geceyi Kâdir bil." gibi sözleri meşhurdur. Kabri, Özbekistan'ın Karakalpakistan özerk bölgesindeki Kongrat şehrinde dir.

Hakîm Ata'nın en önemli halifesi Zengî Ata'dır (ö. 656/1258). Taşkent'te yaşayan Zengî Ata'nın çobanlık yaparak geçimini sağladığı ve şeyhi Hakîm Ata'nın vefatından sonra dul kalan hanımı Anber Ana ile evlendiği nakledilir. Zengî Ata'nın meşhur dört halifesi Uzun Hasan Ata, Seyyid Ata, Sadr Ata ve Bedr Ata'dır. Bunlardan Seyyid Ata ve Sadr Ata'nın Deşt-i Kıpçak'taki Sarayçık'a gittiği, orada bulunan Altınorda hükümdarı Özbek Han'ı İslâmiyet'e davet ettiği ve Sadr Ata'nın gösterdiği kerâmet neticesinde Özbek Han ile birlikte 70.000 kişinin Müslümân olduğu nakledilir.

Ahmed Yesevî'nin bir diğer icâzetli mürîdi (halifesi) Sûfî Muhammed Dânişmend Otrar'da dergâh kurup halkı irşad etmiştir. Dânişmend'in en meşhur talebesi Süzük Ata (bazı kaynaklarda lakabı Sükçük veya Süksük şeklinde geçer) diye anılan Şeyh Mustafâ'dır. Şeyh Mustafâ'nın halifesi İbrahim Ata, İbrahim Ata'nın oğlu İsmail Ata'dır. Babası öldüğünde on yaşında olan İsmail Ata dinî ve tasavvufî eğitimine Hârezm, Buhara ve Semerkand'da devâm ettikten sonra Hocend'e gidip Şeyh Maslahat Hocendî'den hilâfet almış ve kendi memleketi olan Kazıgurt'ta irşâda başlamıştır. Oğlu ve halifesi Hoca İshak XIV. yüzyılın ortalarında kaleme aldığı *Hadikatul-Ârifin* isimli Türkçe eserinde babası İsmail Ata ve diğer bazı sûfilerin görüşleri ile Yesevilik âdâbına yer vermiştir. İsmail Ata ve oğlu Hoca İshak'ın kabirleri Kazıgurt yakınlarındaki Turbat'tadır. Yukarıda adı geçen Süzük Ata'nın Taraz'da yöneticilik yapan "Melikü'z-zühhâd" lakaplı bir kişiye hilâfet verdiği, bu silsilenin Ebû'n-Nûr Süleyman Âşîk b. Dâvûd ve Cemâleddin Muhammed Kâşgarî ile devâm ettiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda adı geçen Zengî Ata'nın mürîd ve halifelerinden Sadr Ata'dan sonra sırasıyla Elemîn Baba (bazı kaynaklarda Eymen veya Almîn), Şeyh Alî Şeyh ve Mevdûd Şeyh halkı irşâda devâm etmişlerdir. Mevdûd Şeyh'ten sonra Yeseviyye silsilesi iki kola ayrılarak devâm eder: Bunlardan birisi Kemâl Şeyh İkânî, diğeri Hâdim Şeyh ile başlamaktadır. Kemâl Şeyh'ten sonra silsilenin bu kolu şöyle devâm eder: Şeyh Alihâdî (Seyyid Ahmed), Şemseddin Özgendî, Abdâl Şeyh (Şeyh Üveys), Şeyh Abdülvâsî ve Şeyh Abdülmüheymin. Bu son zâtın XVI. yüzyılda Taşkent'te yaşadığı bilinmektedir.

Bu silsiledeki Şemseddin Özgendi “Şems-i Âsî” mahlasıyla hikmet tarzında şiirler söylemiştir.

Hâdim Şeyh ile başlayan diğer Yesevî kolu da kendi içinde ikiye ayrılarak devâm etmiştir: Birinci kol Hâdim Şeyh’in halifelerinden Şeyh Cemâleddin Kâşgarî Buhârî, Süleyman Gaznevî, Seyyid Mansûr Belhî (ö. 965/1557) ile devâm ederek Osmanlı döneminde İstanbul’u ziyaret eden Nakşibendî ve Yesevî şeyhi Ahmed b. Mahmûd Hazîni’ye ulaşır. Hazîni’nin eserleri şunlardır: *Cevâbiru’l-Ebrâr Min Emvâci’l-Bihâr*, *Menba’ul-Ebbâr Fi Riyâzi’l-Ebrâr*, *Huccetül-Ebrâr*, *Tesellâül-Kulûb*, *Câmi’ul-Mürşidin* ve *Divân*. Bu koldaki Cemâleddin Kâşgarî Buhârî’den sonra başka bir alt kol Şeyh Hudâyâd Buhârî Gazîregî (ö. 939/1532), Mevlânâ Velî Kûh-i Zerî, Kâsım Şeyh Azizân Kerminegî (ö. 986/1578-79) ve Pîrim Şeyh yoluyla devâm ederek Alîm Şeyh lakaplı Muhammed Alîm Siddîki’ye (ö. 1043/1633) ulaşır. Bu son zât, 1033’te (1624) tamamladığı *Lemehât Min Nefehâti’l-Kuds* isimli Farsça eserinde Ahmed Yesevî’den başlayarak kendi dönemine kadar yaşamış olan birçok Yesevî şeyhi hakkında mühim bilgiler vermiştir. Alîm Şeyh’in halifesi olan Mevlânâ Osmân’a intisap ederek hilâfet almış bulunan Buharalı Mevlânâ Muhammedî İmlâ (ö. 1162/1749-1750) Yesevilîğin yanı sıra Nakşibendiyye’den de icâzetli idi.

Alîm Şeyh’in halifelerinden Muhammed Şerîf Buhârî (ö. 1109/1697) Farsça olarak kaleme aldığı *Huccetü’z-Zâkirin Li Reddî’l-Münkirin* isimli eserinde hem cehrî zikrin meşrû olduğunu ispatlamak için deliller getirmiş, hem de önceki Yesevî şeyhleri hakkında bilgiler vermiştir. Bu zât Yesevilîğin yanı sıra Nakşibendilik’ten de icâzetli idi. Hikmet tarzında Türkçe şiirler yazan Kul Şerîf’in de bu zât olduğu tahmin edilmektedir. Kendisinden sonra silsile sırasıyla Fethullah Azizân ve Lütfullah Azizân ile devâm edip Şeyh Hudâyâd b. Taş Muhammed Buhârî’ye (ö. 1216/1801) ulaşır. Tasavvufa dâir birçok eser kaleme alan Şeyh Hudâyâd’ın *Bustânül-Muhibbin* isimli Türkçe eseri Yeseviyye tarikatının âdâbı hakkında mühim bilgiler içeren ve cehrî zikrin önemini anlatan bir kaynaktır. Onun halifesi Ömer İşân, Yesevîlikle birlikte Nakşibendiliğin Müceddidiyye koluna da bağlıydı. XIX. yüzyılın başlarına kadar izi sürülebilen ve zayıflamış ya da Nakşibendiliğin içinde erimeye başlamış olsa da silsilesi bilinen Yesevilik, bu tarihten sonra yazılı kaynaklarda izlenemez olmuş, XIX. yüzyılın sonlarında Ruslar’ın Orta Asya’da hâkimiyet kurmasının ardından da gözden kaybolmuştur.

Yukarıda adı geçen Yesevî şeyhlerinin dışında, kaynaklarda hayâtı veya silsilesi hakkında yeterli bilgi bulunmayan başka Yeseviyye mensupları da vardır. Ahmed Yesevî’nin halifelerinden Baba Maçın ve Yaşlıg Yunus Ata, İsmail Ata’nın müridi Otlug Yunus Ata, Bahâeddin Nakşibend’in kendileriyle görüştüğü Kusem Şeyh, Halil Ata ve Pehlivan Ata, Emîr Külâl’in oğlu ile görüşen Kök Ata, Türkistanlı Tonguz Şeyh, sadece Türkçe konuştuğu için Türkçü Ata diye anılan Taşkentli bir Yesevî şeyhi bunlardan bazılarıdır.

Yaşayan bir şeyhten tasavvufî eğitim almayı rüyasında Ahmed Yesevî'den ya da sonraki Yesevî şeyhlerinden Üveysî yolla hilâfet aldığını söyleyen kişiler de olmuştur. XV. yüzyılda Şehrîsebz yakınlarında yaşayan ve Hazret Beşîr diye anılan Seyyid Ahmed Beşîrî (ö. 868/1463) ile XVI. yüzyılda Doğu Türkistan'da yaşayan ve Yärkend'de vefat eden Muhammed Şerîf Buzurgvâr (ö. 963/1556-57) bunlardan dır. Seyyid Ahmed Beşîrî'nin hayâtı ve menkıbeleri Nâsır b. Kâsım Türkistânî'nin *Heşt Hadika* veya *Hadâikü'l-Cinân* adıyla anılan Farsça eserinde toplanmıştır. Muhammed Şerîf Buzurgvâr'ın menkıbeleri ise Muhammed Sıddık Zelîlî'nin Türkçe ve manzum olan *Tezkîre-i Muhammed Şerîf Buzurgvâr* isimli eseri ile aynı ismi taşıyan ancak yazarı bilinmeyen mensur Türkçe bir eserde bir araya getirilmiştir.

Bazı kaynaklarda Tatar ve Bulgar bölgelerinde yaşayan Biraş b. Abraş Sûfî, Ufa yakınlarında kabri olan Hüseyin Beg, Azerbaycan'ın Niyazabad şehrinde türbesi olan Avşar Baba ve Türkmenistan'da yaşamış olan Gözlü Ata gibi şahısların Yesevî şeyhi ya da Dervîşi olduğu İddiâ edilmiştir.

XV. yüzyılın sonlarında kaleme alındığı tahmin edilen Vilâyetnâme'de Anadolu sülûflerinden Hacı Bektâş-ı Velî doğrudan veya dolaylı olarak Ahmed Yesevî'nin halifesi olarak gösterilmişse de, bu eserden daha önce XIV. yüzyılda yazılan Eflâkî'nin *Menâkıbü'l-Ârifin*'inde ve XV. yüzyılda kaleme alınan Âşıkpaşazâde Târîhi'nde Hacı Bektâş-ı Velî'nin Vefâiyye tarikatı şeyhi Baba Rasûl lakaplı Baba İlyâs-ı Horasânî'nin halifesi olduğu açıkça belirtilmiştir. Ayrıca XVII. yüzyılda kaleme alınan Evliyâ Çelebi Seyâhatnâmesi'nde Yesevî Dervîşi olarak takdim edilen Geyikli Baba ve Emirci Sultân'ın (Emîr-i Çin Osmân) daha eski ve güvenilir kaynaklar olan Elvan Çelebi'nin *Menâkıbü'l-Kudsîyye*'si ile Âşıkpaşazâde Târîhi'nde Vefâiyye şeyhi Baba İlyâs'ın önde gelen halifelerinden olduğu ifade edilmektedir. Geç döneme ait ve güvenilirliği tartışmalı olan *Vilâyetnâme* ve *Seyâhatnâme* gibi bazı kaynaklarda Anadolu'daki bir kısım Vefâiyye mensuplarının Yeseviyye tarikatından gibi gösterilmesi, XIII. yüzyılda Vefâiyye şeyhlerinden Baba İlyâs-ı Horasânî'nin Anadolu Selçuklu Devleti aleyhine başlattığı isyanın oluşturduğu toplumsal psikoloji ile doğrudan ilişkili olmalıdır. Babaîler İsyânı adı verilen bu hareket devlet tarafından bastırıldıktan sonra Vefâiyye tarikatına mensup, özellikle de Babaîler ile ilişkisi bulunan birçok sûfî, isyân töhmetinden uzak kalmak için tarikatının adını gizlemiş ya da Ahmed Yesevî yolundan geldiğini öne sürmüş olmalıdır. Sonraki asırlarda bu söylentiler *Vilâyetnâme* ve *Seyâhatnâme* gibi kitaplara da geçmiştir. Bu sebeple güvenilir kaynaklar ve orijinal silsilenâmeler bulunmadığı sürece Anadolu ve Balkanlar'da Yesevî varlığından söz etmek oldukça zordur. XIX. yüzyılın sonlarında Orta Asya'nın Fergana Vâdisi'nde ve Kırgız bölgelerinde görülen Laçiler ile Saçlı İşânlar'ın da Yesevilikle bağlantısı ispat edilememiştir. Bunlar Orta Asya Kalenderîlerinin son kalıntıları olmalıdır.

Yesevîlikte Tasavvufî Eğitim

İntisap

İntisap, tasavvuf yoluna girmek ve bağlanmak demektir. Yesevîlikte tasavvufî eğitim intisapla başlar. Hoca İshâk b. İsmail Ata'nın XIV. yüzyılda Çağatay Türkçesiyle yazdığı *Hadikatül-Ârifin* isimli eserinde anlatıldığına göre, Yesevîlikte intisap merâsîmi şöyle yapılırdı: Şeyh, mürid olmak niyetiyle gelen kişinin elini tutar, tevbe etmesini ve Allah'a yönelmesini tavsiye ederek şu tevbe vir-dini üç kez okurdu: "Estağfirullâhe'llezî lâ ilâhe illâ Hû el-Hayye'l-Kayyûm ve es'elühû't-tevbe". Sonra eline bir makas alır ve: "Yâ eyyühe'llezîne âmenû tûbû ilallâhi tevbeten nasûhâ" (et-Tahrîm, 66/8) âyetini okuyup müridin saçından, önce sağ, sonra sol, sonra da orta taraftan iki üçer adet kıl keserdi. Bu saç kesme olayı, sembolik olarak müridin dünyâ ve dünyevî şeylerin sevgisini kalbinden kesip atması ve mânevîyata yönelmesi gerektiğini ifade ederdi. Bunun peşinden şeyh, müride nâfile namâz kılmayı, sürekli zikretmeyi, şeyhinden izinsiz iş yapmamayı tavsiye ederdi.

Zikir

Yesevîlikte toplu ve sesli olarak icra edilen zikir, zikr-i erre adı verilirdi. Zikr-i erre, Farsça'da "testere zikri" demektir. Zikrin ilerleyen aşamalarında kelimeler kaybolup sâdece boğazdan testere sesini andıran bir hırıltı çıktığı için bu şekilde isimlendirilmiştir. XIII. yüzyılın sonları ile XIV. yüzyılın başlarında yaşadığı anlaşılan Yesevî şeyhi İsmâil Ata'nın zikir konusunda şöyle dediği nakledilir: "Demirci demiri ateşte ısıtıp çekiçle dövdüğü gibi, mürid de kalbini Hû zikrinin çekici ile dövüp temizlemelidir." İsmâil Ata bir müridine zikir telkîn ettikten sonra şöyle derdi: "Ey Dervîş! Tarikat kardeşi olduk. Benden bir nasihat kabul et: Bu dünyayı yeşil bir kubbe olarak düşün, farz et ki âlemde sâdece sen varsın, bir de Hak Teâlâ var. O kadar zikret ki, tevhîdin galebesi ile sadece Hak Teâlâ kalsın, sen aradan çık!" Hoca İshak b. İsmail Ata, her şeyhin ve müridin zikir için Allah'ın isimlerinden birini tercih ettiğini, Hoca Ahmed Yesevî'nin "Allah" ve "Hû" şeklinde iki ismi müridlere telkin ettiğini, İsmâil Ata'nın ise "Hû" zikrini tercih ettiğini söyler.

Müellifi bilinmeyen ve *Risâle-i Zikr-i Hazret-i Sultânül-Ârifin* ismiyle anılan Çağatay Türkçesiyle yazılmış bir eserde ise Yesevîlerin zikrinin altı türünden bahsedilir:

1. İsm-i zât zikri: “Allah” diye zikretmektir. Bu zikir, “Allah Hû, Allah Hû, Yâ Hû, Allah Hû” şeklinde de icra edilir.

2. İsm-i sıfat zikri: “Hay âh, Hay âh” diye zikretmektir. Bu zikir öğle namâzından sonra ayakta (kıyâmî) icra edilir, “Hay” ve “âh” derken beş parmak yumulur.

3. Düsere zikri: “Hay, âh, Allah, Hay, Hû” ve “Hay, Hayyen, Hû Allah; Hay, Hayyen, Hû Allah” diye zikretmektir.

4. Zikr-i Hû: “Hû, Hû, Hû Allah; Hû, Hû, Hû Allah” diye zikretmektir.

5. Zikr-i çaykun: Zikir vaktinde ritim, âhenk ve mûsikînin bir arada ve uyum içinde devâm etmesi için zâkirin elinde çingırak gibi bir âleti hareket ettirmesi, çak çak diye ses çıkarmasıdır. “Hû (çak), Hû (çak)” diyerek zikredilir. 6. Çehâr darb: “Hay, âh âh âh, Hay, Hû; Hay, âh âh, âh, Hay, Hû” diye zikretmektir. Bu altı zikir usûlüne ek olarak bir de “zikr-i kebûter” (güvercin zikri) vardır ki “Hû, Hû” diye icra edilir.

Halvet

Dervişlerin ibâdet ve tefekkür için bir süre yalnız kalmalarına halvet denir. Yesevilikte tasavvufî eğitimin önemli unsurlarından biri de halvettir. Yeseviyye tarikatında halvetin geleneksel bir âdâb ve merasimi vardır. Hazinî'nin *Cevâbiru'l-Ebrâr*'da verdiği bilgiye göre, genel teamülden farklı olarak Yeseviyye'de halvet grup hâlinde yapılır. Halvete girecek olan müridler, mürşidin muvafakatıyla birgün önceden oruç tutmaya başlarlar. Halvetten bir gün önce sabâh namâzından sonra müridler zikir ve tekbirlerini çoğaltırlar. Aynı gün ikindi namâzından sonra halvethânenin kapı, baca, tüm delikleri kapatılır ve müridler güneş batıncaya dek tevbe ve zikirle meşgûl olurlar. Akşam namâzından sonra iftar için sıcak su getirilir, müridler bununla orucunu açar ve bundan sonra su verilmez. Ardından kara darıdan halvet çorbası verilir. Tüm halvet ehli bu çorbayı içtikten sonra harâreti teskin için küçük bir karpuz ya da ayran verilebilir. Yemekten sonra Kur'ân-ı Kerîm'den bir sûre, ya da birkaç âyet okunur. Ayakta saf tutup üç kere tekbir getirilir, sonra oturulup gece yarısına kadar zikrullâh ile meşgûl olunur. Bu esnada “hikmet” adı verilen ilâhîler okunur. Ardından başlar tıraş edilir ve halvethânenin dört yönüne doğru tekbir getirilir. Bundan sonra zikirle meşgûl olunur. Kandil sönünce birkaç saat istirahat edilir ve görülen rüyalar şeyhe tâbir ettirilir.

Halvet, gece gündüz bu şekilde kırk gün devâm eder. Kırk günün sonunda mut-fak görevlileri diğerlerinden daha önce halvethânedен çıkar ve kurbân keserler.

Bu kurbanların kanlarını ve kemiklerini gömerek saklamak âdettir. Kesilen kurbanların boğazları kebâp yapılarak soğuk su veya ayranla halvet ehline verilir. O gece sûfiler evlerinde istirahat eder ve ertesi gün sabâh namâzında duâ ve zikirlerle halvetin tam olarak bittiği ilân edilmiş olur.

Sohbet

Bazı Yesevî şeyhleri tasavvufî ve ahlâkî sohbetin önemini vurgulamak gayesiyle: “Namâzın kazâsı olur, ama sohbetin kazâsı olmaz.” demişlerdir. Gâfil insanların, hatta bu gâfil insanlara ait eşyaların bile sûfilerin mânevî huzûr hâlini bozacağına inanılırdı. Menkıbeye göre, Hoca Ahmed Yesevî, sohbetinde beklenen feyz ve huzûr hâli meydana gelmeyince müridlerine tekkeyi araştırmalarını söylemiş, gâfil bir kişinin bastonunu tekkede unuttuğu görülmüş, bu baston dışarı çıkarılınca feyzizli bir sohbet yapılabilmıştır.

Hilâfet

Tasavvufî eğitimini tamamlayan Dervîş, halkı irşad etme yetkisi yani hilâfet (icâzet) alır ve halife olurdu. Yesevilikte icâzet ve hilâfetin sembolü olarak bu kişiye şeyh tarafından bir asâ hediye edilirdi. Çobanın koyunları asâ ile güttüğü ve kurtlardan koruduğu gibi, halife olan kişinin de mânevî terbiyesiyle meşgûl olduğu kişileri eğitmesi ve nefsin tuzaklarından koruması beklenirdi. Tasavvufî eğitim mertebelerini tamamlayamayan müride hilâfet verilmesi uygun görülmezdi. Bu makamları aştıktan sonra da içinde kibir duygusunun kalıp kalmadığını anlamak için bazen boynuna bir sepet asılır ve bir süre dilencilik yapması istenirdi. Hilâfet asâsı alan kişinin yüksek ahlâka sâhip olması ve Yesevilğin piri Hoca Ahmed Yesevî’yi duadan unutmaması gerekirdi.

Hizmet

Hoca İshâk b. İsmail Ata’nın kaleme aldığı *Hadikatül-Ârifin*’in üçüncü bölümü şeyh ve şeyhlik hakkındadır. Bu bölümde “şeyhlik, halkı Hakk’a davet etmektir”, “bütün insanlara şefkatli olmaktır” gibi ifadeler yer alır. İsmail Ata’ya sormuşlar: “Halkı Hak Teâlâ’ya ulaştıran kaç tane yol vardır?” Şöyle cevâp vermiş: “Varlıktaki bütün zerreler sayısınca yol vardır. Ama bir müslümânı rahatlatmak ve ona faydalı olmaktan daha yakın ve daha iyi bir yol yoktur.”

Netice olarak Hoca Ahmed Yesevî, şiirleri, fikirleri ve eserleri ile Orta Asya’da İslâmiyet’in, ahlâk ve maneviyatın yayılmasına önemli katkıları olmuş bir Allah dostudur. Hikmet tarzı şiirleri kısa zamanda Anadolu’ya kadar ulaşmış olmalı ki, Yunus Emre’nin “Bana seni gerek seni” nakaratlı şiiri, Yesevî’nin “Menge sen ok gerek sen” (Bana sırf sen gereksin) şiirinin mana ve şekil yönünden tekrarı gibidir. Osmanlı’da

özellikle Nakşibendilere ait Özbek tekkelerinde *Dîvân-ı Hikmet*'ten bazı şiirlerin İlahî tarzında okunduğu bilinmektedir. Osmanlı son döneminde Nakşibendî-Hâlidî şeyhlerinden Hacı Hasan Şükrü Efendi (ö. 1327/1909) tarafından bazı hikmetler Çağatay Türkçesinden Osmanlı Türkçesine çevrilmiş ve *Tercüme-i Dîvân-ı Ahmed-i Yesevî* adıyla yayınlanmıştır (İstanbul 1327/1909). Bu durum Ahmed Yesevî'nin Orta Asya'dan binlerce kilometre uzaklarda bile asırlarca unutulmadığını ve fikirlerinden istifade edildiğini göstermektedir.

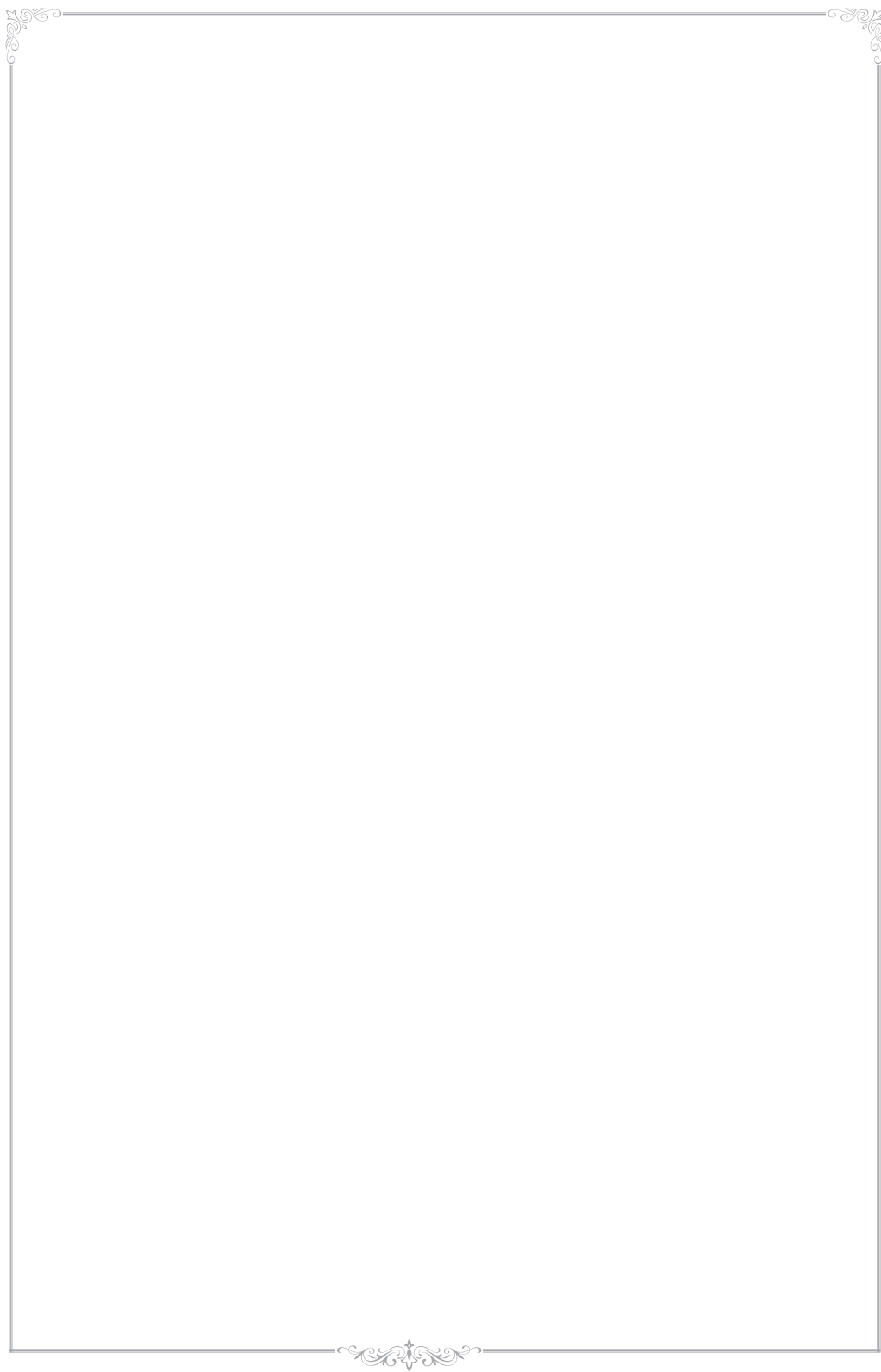
Yesevî'nin hikmet tarzı şiirleri asırlardan beri Kazak bozkırlarında yankılandığı gibi, Özbek köylerinde ve Kırgız çadırlarında tekrarlanmıştır. Özbekler çayhanelerde Yesevî hikmetleri okuyanlara "Yesevîhân" adını vermişler, bu hikmetler özellikle Fergana vadisinde kadınlar arasında da okunmuştur. Kırgızlar'ın *Dîvân-ı Hikmet*'i ve Hakîm Ata'nın şiirlerini ihtivâ eden *Bakırgan Kitabı*'nı çocuklarına okudukları bilinmektedir. Âhîret'te Sırât Köprüsü'nde Ahmed Yesevî'nin Kırgızlar'a yardım edeceği şeklindeki halk inancı da Yesevîliğin Kırgızlar üzerindeki tesirini göstermektedir. Bugün Kazakistan'ın Türkistan (eski adı Yesi) şehrinde düğün yapan gelin ve damatların Ahmed Yesevî türbesine gelip duâ etmeleri bile, bu büyük gönül insanının asırları aşan tesirinin bir göstergesidir.

Bibliyografya

- Akar, Metin, *Taykazan*, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2017
- Babadjanov, Bakhtiyar, "Une Nouvelle Source sur les Rituels de la Tariqa Yasawiyya: Le Risâla-yi Dhikr-i Sultân al-Ârifin", *Journal of the History of Sûfism*, 3 (2001), s. 223-228.
- Bice, Hayati, *Günümüzün Aşk Yolcusuna Divân-ı Hikmet*, H.yay., İstanbul 2015. Hoca Ahmed Yesevî, İstanbul 2011.
- Buhârî, Seyyid Zinde Ali, *Semerâtül-meşâyib*, Taşkent, Özbekistan Fenler Akademisi Birüni Şarkiyat Enstitüsü Ktp., nr. 1336, vr. 1a-291b.
- Buhârî, Şeyh Hudâyâd b. Taş Muhammed, *Bustânül-muhibbin* (nşr. B. M. Babacanov M. T. Kadırova), Türkistan 2006, s. 222-224.
- Candarbek, Zikirîya, Nasab-nama *Nuskaları Cane Turki Tarihi*, Almatı 2002.
- DeWeese, Devin, *Islamization and Native Religion in the Golden Horde. Baba Tükles and Conversion to Islam in Historical and Epic Tradition*, Pennsylvania 1994, s. 567-573.
- Aynı müellif, "The Mashâ'ikh-i Turk and the Khojagân: Rethinking the Links Between the Yasavi and Naqshbandî Sûfi Traditions", *Journal of Islamic Studies*, VII/2 (1996), s. 180-207.
- Aynı müellif, "The Yasavi Order and Persian Hagiography in Seventeenth-Century Central Asia", *The Heritage of Sûfism III: Late Classical Persianate Sûfism*, Oxford 2000, s. 389-414.
- Aynı müellif, "Yasaviya", *İslâm na Territorii Broşey Rossiyskoy İmperii*, Moskova 2003, fasikül: 4, s. 35-38.
- Eraslan, Kemal, "Ahmed Yesevî", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1989, II, 159-161.
- Hakim Ata, *Bakırğan Kitabı*, Kazân 1884.
- Hoca İshâk b. İsmâil Ata, *Hadikatül-ârifin*, Taşkent, Özbekistan Fenler Akademisi Birüni Şarkiyat Enstitüsü Ktp., nr. 11838, vr. 1b-131a.
- Hazîni, Ahmed b. Mahmûd, *Cevâhirül-ebnâr min emvâcîl-bihâr*, İstanbul Üniversitesi Ktp., TY, nr. 3893, vr. 15a17b, 25b-26a.
- Hüseynî, Muhammed Şerif, *Hucetüz-zâkirin li-reddil-münkirin*, Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr. 372, vr. 1b-203b.
- Kaya, Önal, *Tezkire-i Hakim Ata: Bir Yesevi Dervişinin Menkabevi Hayatı*, Ankara 2007.
- Kenjetay, Dosay, *Hoca Ahmet Yesevî'nin Düşünce Sistemi*, Ankara 2003.
- Köprülü, Fuad, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara 1981.
- Mevlânâ Safiyü'd-dîn, *Neseb-nâme Tercümesi* (hzr. Kemal Eraslan), İstanbul 1996.
- Muminov, Aşirbek ve diğerleri, *İslamizatsiya i Sakralme Rodoslovnie v Sentralnoy Azii*, Almatı 2008, II, 188-193.
- Rafiu'ddin, Seyfuddin Nadirhan Hasan, "Hazîni'nin Câmîu'l-Mürşidîn Adlı Eseri Hakkında", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, V/12 (2004), s. 159-166.
- Sâfi, Ali b. Hüseyn, *Reşehât-ı Aynül-hayât* (thk. Ali Asgar Mu'iniyân), Tahran 2536/1977, I, 17-34, 97, II, 370-372.
- Siddîki, Muhammed Alîm, *Lemeât min nefehâti'l-kuds* (nşr. M. Nezîr Râncâ), İslamabad 1986.
- Tekcan, Münevver, *Hakim Ata ve Bakırğan Kitabı*, Selçuk Ün. Sosyal Bilimler Ens. Konya 1997 (yayımlanmamış doktora tezi).
- Tosun, Necdet, "Yesevîliğin İlk Dönemine Âid Bir Risâle: Mir'âtül-kulüb", *İLAM Araştırma Dergisi*, II/2 (1997), s. 41-85.
- Aynı müellif, "Ahmed Yesevî'nin Menâkıbı", *İLAM Araştırma Dergisi*, III/1 (1998), s. 73-81.
- Aynı müellif, "Yeseviye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2013, c. 43, s. 487-490.
- Yesevî, Ahmed, *Divân-ı Hikmet* (nşr. R. İsmâilzâde, K. Kârî, G. Kambarbekova), Tahran 2000.
- Zernükî, Sûfi Muhammed Dânişmend, *Mir'âtül-kulüb*, İsveç, Uppsala Üniversitesi Ktp., nr. 472, vr. 158b-177a.

Fakr-nâme

Prof. Dr. Kemal Eraslan

Yayımlamış olduğumuz *Fakr-nâme* mukaddimesi veya risalesi, *Divân-ı Hikmet*'in Taşkend ve bazı Kazan baskılarında yer almaktadır (bk. *Hikmet-i hazret-i sultānu'l-'arifin Hâce Ahmed b. İbrāhīm b. Maḥmūd b. İftihār-i Yesevî**, Taşkend 1312, s. 2-15; *Divân-i Hikmet-i sultānu'l-'arifin Hâce Ahmed b. İbrāhīm b. Maḥmūd İftihār-i Yesevî*, (Üçüncü mertebe), Kazan 1311/1896, s. 3-17; *Divân-i Hikmet, Gavsü'l-vāsılın sultānu'l-'arifin Hâce Ahmed-i Yesevî Hikmetleri*, Kazan 1901, s. 121-129). Fakr-nâme müstakil bir risaleden ziyade *Divân-i Hikmet*'in mensur bir mukaddimesi durumunda olup “*Ammā bilgil kim bu risāle-i kutbu'l-aḳṭāb ve server-i meşāyih, sultānu'l-evliyā ve burhānu'l-etḳiyā ferzend-i ḥān-i Hazret-i sultānu'l-enbiyā şalla'allu 'aleyhi ve sellem hazret-i sultān Hâce Ahmed-i Yesevî andağ ayıtdurlar kim....*” Sözlere ile başlamaktadır. 1901 tarihli Kazan baskısında ise Fakr-nâme “*Hāzihî risāle-i Hâce Ahmed-i Yesevî raḥmetu'llahi ta'ālā 'aleyhi*” başlığını taşımaktadır (bk. s. 121).

Fakr-nâme'nin gördüğümüz *Divân-ı Hikmet* yazmalarının hiçbirinde yer almayışı (bilinen yazmalar için bk. F.Köprülü, *Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar* (İkinci basım), Ankara 1966, s.102, not: 4) bu mukaddime veya risalenin Yesevî tarafından kaleme alınmadığını, daha sonra *Divân-ı Hikmet*'i tertip edenler tarafından yazılıp baskıya dâhil edildiğini göstermektedir. F.Köprülü, sülûk âdâbına ait bu risalenin, Hazîni'nin *Cevābirü'l-ibrār min emvāci'l-bihār* (yegâne yazması için bk. İstanbul Üniversitesi Ktp. Türkçe yazmalar, no: 3893) adlı eserinden çıkarıldığını ileri sürmektedir (bk. Aynı

* İftihār'dan önceki (b.) fazla olmalıdır.

eser, s.103, not: 5). Yaptığımız karşılaştırmada *Fakr-nâme*'nin adı geçen eserle muhteva yönünden benzerlik gösterdiğini, ancak tertip yönünden tamamen ayrıldığını tespit ettik (Hazînî'nin eseri hakkında fazla bilgi için bk. F.Köprülü, aynı eser, umumî indeks, s.322-323). Esasen aynı duruma *Divân-ı Hikmet*'te de rastlamaktayız. Gerek yazma, gerekse basma *Divân-ı Hikmet* nüshalarında yer alan hikmetlerin bir kısmının Yesevî'ye âit olmadığı bilinmektedir. Aynı tarzda olan bu manzumeler ya Yesevî dervişleri tarafından yazılıp şeyhin mahlası ile *Divân-ı Hikmet* nüshalarına dâhil edilmişlerdir, yahut da "Ahmed" adlı başka bir hikmet şairi tarafından yazılan manzumeler Yesevî'nin dillerde dolaşan manzumeleri ile *Divân-ı Hikmet* adı altında birleştirilmiştir (bu husûs için bk. F.Köprülü, aynı eser, s.105).

İsminden de anlaşılacağı gibi fakr'ı, sülûk âdâb ve erkânını konu alan bu mukaddime veya risale Taşkend baskısında on dört sahife kadardır. Biz, hikmet geleneğinin hüküm sürdüğü sahayı göz önüne alarak metin tertibinde Taşkend baskısını esas aldık ve gerektiğinde Kazan baskıları ile tamamladık. Kazan baskılarından dâhil ettiğimiz kısımları () içinde, baskılarda yer almayıp ilâvesinde gerekli gördüğümüz kısımları da [] içinde gösterdik. Kazan baskılarındaki farklar muhteva ile ilgili olmayıp, imlâ, ses ve şekil yönündendir ki bunları da normal karşılamak gerekir.

Fakr-nâme'nin Millet Ktp. Şer'îye 1017 numarada kayıtlı bir yazması ise, bu baskılardan birinden yer yer Türkiye Türkçesi'ne çevrilerek ve bazı atlamalarla kopya edilmiştir. Çok muahhar olan, belki de Ali Emîrî tarafından istinsah edilen bu nüshadan belirttiğimiz sebebiyle metnin tertibinde faydalanmak mümkün olmadı.

Fakr

Tasavvufun önemli umdelerinden biri olan fakr kelimesi hakkında *Kamus Tercümesi*'nde şu kayıt bulunmaktadır: “الفقر el-fakr, yoksulluk mânâsındadır, gınâ mukabilidir. Fakr, masdar-ı metrûk olup isim olarak müstâmeldir.” Sofıyye ıstılahatında fakr, mevhum olan varlıktan kurtulmak, fenâ fi'llâh'a mazhar olmak yerinde kullanılan bir tabirdir (bk. M. Z. Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* I, İstanbul 1946, s. 585). Fakr hakkında Gölpınarlı ise şunları yazmaktadır: “*Tasavvufta fakr, bildiğimiz yoksulluk değildir, mânevî yokluktur. Mevhum ve nazarî olan varlığı terkeden, ef'âl, sıfât ve zâtını Hak'ta fâni kılan kimse hakikî fakr'a erişmiş ve "fakr tamamlanınca Allah kalır."* Meâlindeki *فاذا تم الفقر فهو الله* hadisi mucibince *fahredilecek fakr'a erişmiş olur. Böyle olan adamın isterse sayısız malı, mülkü olsun, hiçbirine gönül bağlamayacağı ve tasavvufî tabiriyle malına kul olmayıp, malı kendisine kul edeceği için hiç zararı yoktur* (bk. Abdülbâki Gölpınarlı, Kaygusuz-Vizeli Alâeddin, İstanbul 1932, s. 132).”

Tasavvufta fakr'ın önemli bir yer tutması bilhassa *الفقر فخرى* “Fakr benim iftiharımdır.” Mevzu hadisine dayanmaktadır. Risalemizde de bu husûsa temas edilmiş ve meşayihın fakr hakkındaki görüşleri şöylece belirtilmiştir: “*Fakr, Hâk Ta' âlânıñ bāğ-i vaşlıdın dırahtı turur. Ol dırahtıñ butağı 'akl turur, rişesi hidâyet turur, meyvesi, hayr u sehvâvet turur, sâyesi kanâ' at turur, anıñ büyi şevk turur. Anıñ bergi her kimge tegdi, 'amel-i şâlih hâsil kıldı. Ve her kim meyvesidin yedi, hayât-i câvidâne taptı. Ve eger büyi her kimge yetse, mest ü hayrân bolgay. Ve eger sâyesinde orun alsa, âfitâb-i hakikat aña tüşkey.*” (s.14)

Fakîr

Kamus Tercümesi'nde fakîr kelimesi şu şekilde yer almaktadır: “... *el-fakîr, fakr u fakke sahibi kişiye denir. Cem'i fukarâ gelir, müennesi fakîre ve cem'i feká'ir'dir. Mâlum ola ki fakrın mikdar-i derecesi hemen iyâline kifâyet eyleyecek kadar nesnesi olmaktan ibarettir. Bazı nüshada iyâlini idare edecek nesneye iktidarı olmamak demek olur. Zabiren bu müreccaktır. Ehl-i arabîyye fakîr ile miskîn beyinlerini fark ederler ki fakîr şol kimsedir ki sedd-i ramak edecek kût ve gîdâ bulur ola ve miskîn asla bir nesnesi olmaya. Ve inde'l-ba'z fakîr, muhtaç ve gedâ ve miskîn ve zelîl ve hakîre denir. Zillet ve hakareti gerek fakr u fakke sebebiyle ve gerek ahval-i sâire sebebiyle olsun. İmam Şâfi'î aleyhi'r-rahme, dedi ki fukarâ kötrüm ve muk'id olup asla hırfet ve san'atları olmayanlara, kezâlik gücü ehl-i hırfet olup lâkin hırfeti havâyc-i zaruriyyesini idare eylemez olanlara denir. Ve miskîn şol kimselere denir ki gerçi hırfetleri olup lâkin nafaka-i iyâline müfti olmamağla su'âl eder olalar, yahud fakîr kifâyet mikdarı maaşı olana ve miskîn asla nesnesi olmayana denir. Ve inde'l-ba'z miskîn fakîrden hali absen olana denir. Ve ala kavl ikisi de beraberdir ki zügürd ve gedâ olana denir.”*

İslam Ansiklopedisi'nde ise fakîr hakkında şunlar yazılmıştır: “*Maddî ve mânevî bakımdan sıkıntı içinde olan, mukabili ganî. Kur'ân, XXXV, 16'da 'Ey insanlar, siz Allah'a muhtaçsınız, Allah ise kimseye muhtaç değildir, O'na hamd edilir'. Burada olduğu gibi, fakîr sonraları bilhassa Allah'a muhtaç olan ve her suretle olsa tevekkül eden mânasına gelmeğe başlamıştır ve bu telakkinin sevki ile Arapça konuşulan memleketlerde 'dilenci derviş' mânasında kullanılmıştır. 'el-fakru fahrî' hadisi olarak söylenen bu 'Fakirlikle iftihar ederim' sözü bu mânanın değişmesine âmil olmuştur. Batı dillerinde bu tabir riyazet yapanlara ve yogilere teşmil edilmiştir.*

Metnimizde de “*Fakîrlik mertebesi makâm-i a' lâ turur, her kimge müyesser bolmas... el-Kıssa bu makâm enbiyâlar ve ârifler ve âşıklarınñ makâmı turur. Huşusen Hazret-i Resûl-i Ekrem, salla'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ makâmları turur, ya' nî الفقر فخرى dediler...*”(s.6-7) denilmektedir ki bununla hem fakrın önemi belirtilmiş, hem de fakr İslâmî bir hüviyete büründürülmüştür.

Fakr-nâme

Bilindiği gibi *Fakr-nâmeler*, esas itibariyle fakr'ı, fakr'ın önemini ve makamlarını belirtmeye çalışan öğretici (didaktik) eserlerdir. Bu husûslar müstakil eserlere konu olduğu gibi, çeşitli tasavvuf ve tabakat kitaplarında da, bölümler halinde veya yeri geldikçe ele alınmıştır. Ancak bu eserler üzerinde durmak konumuz dışı olduğu için, biz kısaca Âşık Paşa'nın *Fakr-nâme* mesnevisi ile yayınladığımız *Fakr-nâme* metni üzerinde duracağız.

Âşık Paşa'nın *Fakr-nâme* mesnevisini, mevcut Roma ve Manisa nüshalarına dayanarak yayınlayan Agâh Sırrı Levend, eseri şu şekilde tanıtmaktadır: “*Fakr, tasavvufta tarikate yeni giren sâlik'ten istenen, dünya nimetlerini hiçe sayarak azla yetinmek, alçak gönüllü olmak, nefse düşkünlük göstermek, dünya ile ilgiyi kesmek (alâyık kaydından çözülmek), Tanrı'dan gayrıyı düşünmemek (mâsivadan geçmek) ve kendini Tanrı'ya vermektir. 'Sâlik' tarikatteki dereceleri birer birer geçerek 'seyr-i sülûk'ı tamamlarken bu vasıfları da kazanmış olur. Nihayet son bir mertebe kalır ki, o da 'fenâfi'llâh mertebesidir. Bu kendi varlığını Tanrı'nın varlığında yok etmektir. Âşık Paşa, bu mesnevisinde alçak gönüllülüğü, dünya nimetlerini hiçe sayarak azla yetinmeyi ele alıyor ve onu Tanrı tarafından türlü renklerle bezenmiş "fakr" adlı bir kuş olarak tasvîr ediyor.*”

Mesnevinin konusu ise şöylece özetlenmiştir: “*Tanrı yeri göğü yarattıktan sonra güzel bir kuş haline koyduğu fakr'a konacak bir yer bulmak üzere uçmasını emrediyor. Kuş sırasıyla arş'ı, kürsi'yi, cennet'i, güneş'i yer'i dolaştırıyor, Âdem'e, Nûh'a, İbrâhîm'e, Mûsâ'ya, İsâ'ya uğruyor fakat hiçbirinde durmayarak Ahmed'e (Muhammed'e) gidiyor ve onda karar kılıyor. Çünkü o gâni iken kendini fakîr bilmiştir ve bununla övünmüştür. Dünyada fakr'dan daha güzel ne vardır. Fakr, alçak gönüllülüktür. Alçak gönüllü olmayan, azla yetinmeyen ona yar olamaz. Yar, seni Hakk'a çağırandır. Ona kendini ver, bir nefes ikbarda bulun. Eğer dünyadan bu 'ikrarla gidersen sonuna kadar 'didar' (Tanrı'nın cennette mü'minlere görünüşü) sana nasip olur.*” (bk. A.S. Levend, *Âşık Paşa'nın bilinmeyen iki mesnevisi: Fakr-nâme ve Vâsf-ı hal*, TDAY, Belleten 1953, Ankara 1953, s.205-255+28 sahife fotokopi).

Görüldüğü gibi Âşık Paşa'nın mesnevisi sâdece fakr'ın ne olduğunu anlatmaya ve onun önemini belirtmeye çalışan san'atkârane bir eserdir. Bu bakımdan yayınladığımız *Fakr-nâme*'den şekil ve muhteva itibariyle tamamen ayrılmaktadır. Metnimizde de önce fakr'ın mahiyet ve önemi, daha sonra da dervişlik, dervişliğin, onu şeriatte, onu tarikatte, onu mârifette, onu da hakikatte olmak üzere kırk makamı, fakr'ın on makam, on nur, on yol ve on orunu ile altı fakr âdâbı, sekiz fakr makamı ve yedi fakr mertebesi, ayrıca sofi ve sofiliğin esas ve husûsiyetleri Hazret-i Muhammed ve birçok büyük sofilerin sözleriyle izaha çalışılmıştır.

Hazret-i Ali'den naklen dervişliğin kırk makamı metnimizde şu şekilde sıralanmıştır:

a) Şeriatte bulunan on makam şunlardır:

1. *Hak Ta'âlânın birliğe, barlığına, şfâtına ve zâtına imân keltürmek* (Hak Taâlâ'nın birliğine, varlığına, sıfatlarına ve zâtına iman getirmek)
2. *Namâz okumak* (namaz kılmak)
3. *Rûze tutmak* (oruç tutmak)
4. *Zekât bermek* (zekât vermek)
5. *Hac kılmak* (hac farızasını yerine getirmek)
6. *Mülâyim sözlemek* (yumuşak konuşmak)
7. *İlm öğrenmek* (İlim öğrenmek)
8. *Hazret-i Resûl-i Ekrem şalla'llâhu aleyhi ve sellemniñ sünnetlerini becây keltürmek* (Hazret-i Resul-i Ekrem şalla'allâhu aleyhi ve selleme'in sünnetlerini yerine getirmek)
9. *Emr-i ma' rûfû becây keltürmek* (şeriat bakımından yapılması gerekli şeyleri yerine getirmek)
10. *Neby-i münker kılmak* (şeriatin yasakladığı şeylerden kaçınmak)

b) Tarikatte bulunan on makam şunlardır:

1. *Tevbe kılmak* (tevbe etmek)
2. *Pîrge kol bermak* (pîre el uzatmak)
3. *Ḥavf* (korku)
4. *Recā* (Tanrının rahmetinden ümitli olmak)
5. *Vird-i evkâtı becây keltürmak* (belirli vakitlerde *Kur'ân*'dan sûreler veya dualar okuyarak yapılan ibadeti yerine getirmek)
6. *Pîrni hizmetide bolmak* (pîrin hizmetinde olmak)
7. *Pîrniñ icāzeti birle sözlemek* (pîrin izni ile konuşmak)
8. *Naşihat eşitmek* (nasihat dinlemek)
9. *Tecrîd bolmak* (tecrit olmak)
10. *Tefrîd bolmak* (tefrit olmak)

c) Mârifette bulunan on makam şunlardır:

1. *Fenâ bolmak* (fenâ olmak)
2. *Dervîşlikni kabûl kılmak* (dervîşliği kabul etmek)
3. *Her işke taḥammül kılmak* (her işe taḥammül etmek)
4. *Helâl tayyib taleb kılmak* (helâl ve güzel istekte bulunmak)
5. *Ma'rifet kılmak* (mârifet kılmak)
6. *Şerî'at ve tarîkatı ber-pây tutmak* (şeriat ve tarikatı ayakta tutmak)
7. *Dünyânı terk kılmak* (dünyayı terketmek, dünya bağlarından sıyrılmak)
8. *Âhiretni ihtiyâr kılmak* (âhireti seçmek)
9. *Vücûd maḳâmını bilmak* (varlık makamını bilmek)
10. *Hakîkat esrârını bilmak* (hakikat sırlarını bilmek)

d) Hakikatte bulunan on makam şunlardır:

1. *Hāk-rāh bolmaq* (herkesin yolunun toprağı olmak, alçak gönüllük)
2. *Yahşı yamannı tanımak* (iyiyi-kötüyü tanımak)
3. *Yurun loqmage kol salmaslık* (bir parça lokmaya el uzatmamak)
4. *Özini loqmasını sebīl-rāh kılmak* (kendisini, lokmasını Hak yolunda sebil etmek)
5. *Kişini āzār bermemek* (kimseyi incitmek)
6. *Fakīrlıkğa münkir bolmamak* (fakirliği inkâr etmemek)
7. *Seyr-i sülük kılmak* (seyr-i sülük kılmak)
8. *Her kimdin sırrın saklamak* (herkesten sırrını saklamak)
- 9.- 10. *Şerī at, tarīkat, mā rifet ve hākīkat maqāmını bilmek ve ‘amel kılmak* (şeriat, tarikat ve hakikat makamını bilmek ve buna göre amel etmek)

Fakirlik makamında bulunan on makam, on nur, on yol ve on orun (yer, mevki) ise şu şekilde sıralanmıştır:

a) On makam şunlardır:

1. *Kanā at* (kanaat)
2. *Belāğa tahammül kılmak* (belaya tahammül etmek)
3. (Teñgri) bendelikige giriftarlık (Tanrı'nın kulluğuna bağlılık)
4. *‘Azāb* (azap)
5. *Hayret* (hayret)
6. *Riyāzet* (riyazet)
7. *Açlıq* (açlık)
8. *Helāket* (mahvolma)
9. *Dil-haste bolmaq* (gönlü yaralı olmak)
10. *Hāzret-i Rabbu l-‘izzetlik* (?)

b) On nur şunlardır:

1. *Nūr-i şıdk* (sıdk nuru)
2. *Nūr-i şabr* (sabır nuru)
3. *Nūr-i şükr* (şükür nuru)
4. *Nūr-i fikir* (fikir nuru)
5. *Nūr-i zikir* (zikir nuru)
6. *Nūr-i namāz* (namaz nuru)
7. *Nūr-i rüze* (oruç nuru)
8. *Nūr-i imān* (iman nuru)
9. *Nūr-i şadağa* (sadaka nuru)
10. *Nūr-i pāk-cān* (temiz ruhluluk nuru)

c) On yol şunlardır:

1. *Tevbe* (tevbe)
2. *Yazuqlardın kaytmaq* (günahlardan vazgeçmek)
3. *Yaman işlerdin peşimānlık* (kötü işlerden pişmanlık)
4. *Hayret* (hayret)
5. *Hārlik ve zārlik* (hakirlik ve inleme)
6. *Hak Ta'ālādın yarı tilemek* (Hak Ta'âlâ'dan yardım dilemek)
7. *Yaman yollardın yanmaq* (kötü yollardan geri dönmek)
8. *Hudā-yi Ta'ālānıñ zikri birlen bolmaq* (Hudâ-yi Ta'âlâ'nın zikri ile olmak)
9. *Tefekkür* (tefekür)
10. *Fenā bolmaq* (fenâ olmak)

d) On orun şunlardır:

1. *Hikmet* (hikmet)
2. *'Adl* (adalet)
3. *'Akl* (akıl)
4. *Hilm* (yumuşaklık)
5. *İzzet* (ululuk)
6. *Hayât* (hayat)
7. *İhsân* (bağış)
8. *Settârlık* (örtücülük)
9. Emânet (emanet)
10. Teslîm (kendini Allah'ın iradesine terk etmek)

Fakrın altı âdâbı şunlardır:

1. *Yahşî ve yaman sözge sükût kılmak* (iyi ve kötü söze sükût etmek)
2. *Pîr aldıda hām bolmak ve bî-icâzet-i pîr sözlememak* (pîr huzurunda susmak ve pîr izni olmadan konuşmamak)
3. *Kişi birle açığ bolmamak* (kimseyle dargın olmamak)
4. *Hâş u 'âmnıñg hizmetini kılmak* (havas ve avamın, herkesin hizmetini görmek)
5. *Nefsni öltürmak* (nefsi öldürmek)
6. *Hevâ vü hevesni terk kılmak* (geçici istekleri terk etmek)

Fakrın sekiz makamı şunlardır:

1. *Tevbe* (tevbe)
2. *‘İbâdet* (ibadet)
3. *Maḥabbet* (sevgi)
4. *Şabr* (sabır)
5. *Şükr* (şükür)
6. *Rızâ* (rıza)
7. *Zühd* (züht)
8. *‘Âriflik* (âriflik)

Fakrın yedi mertebesi şunlardır:

1. *Cevânmerdlik* (civanmertlik)
2. *Sipâhîlik* (sipahilik)
3. *Ġarîblik* (gariplik)
4. *Hırka* (hırka)
5. *Sabr* (sabır)
6. *Ḳanâ‘at* (kanaat)
7. *Tevekkül* (tevekkül)

Bu listeye göre metnimiz öğretici husûsiyetinin yanında sistematik bir husûsiyete de sahiptir. Bununla beraber metinde yer yer sıralamada eksiklikler ve tekrarlar, dolayısıyla bazı karışıklıklar da yok değildir.

Metnimizde “*Ey dervîş, bol Fakr-nâme’de her vaşiyetî ki bitildi, kelâm-i rabbânî ve ḥadîs-i nebevîdin ve icmâ‘-i ümmetdin bitildi.*” Sözleri ile bu *Fakr-nâme* Yesevî dervişlerine şeyhin bir vasiyyeti gibi sunulmuştur. Özbek ve Türkmenler arasında Yesevîlik’in kuvvetli şekilde yer etmesinin en önemli sebebi, onlar gibi Yesevîlik’in de şeriat esaslarına sıkı şekilde bağlı olmasıdır. Bu husûs metnimizde açıkça görüldüğü gibi, *Dīvân-ı Hikmet*’te yer alan manzumelerde de görülmektedir.

Dil Hususiyetleri Ses Hususiyetleri

A- Ses Hususiyetleri

Metnimizde yer alan başlıca ses hususiyetleri şunlardır:

Kapalı e (e)

Bilindiği gibi Eski Türkçe'de kelime başında veya ilk hecede bulunan bazı aslı e sesleri, Çağatayca'da i-, -i-, Özbekçe'de e-, -e-, Azerî Türkçesi'nde e-, -e- ve Türkiye Türkçesi'nde e-, -e- olmaktadır. Metnimizin Özbek metni olduğunu veya Özbekleştirildiğini göz önüne alarak, - ى veya ى - ile yazılan bu sesleri hep e olarak kabul ettik: be-, de-, dek, e-/er-, eri-, et-, keç-, keçe, keltür-, ket-, men, neçük, teñgiz, te-, ye-, yet-, yeti gibi.

Orta hece ünlüsünün düşmesi (syncope)

Bütün Türk lehçe ve şivelerinde olduğu gibi metnimizde de belirli hallerde orta hece ünlüsünün düştüğü görülür: bağırim (< bağırim), ornı (< orunı) gibi.

Ünlü düşmesi (elision)

Şu misallerde ünlü düşmesi kalıplaşmış durumdadır: neçük (< neçe+ök), başkara¹-

(< başkara al-), kıla¹- (< kıla al-) gibi.

Düzleşme (delabialisation)

Diğer lehçe ve şivelerde olduğu gibi metnimizde de bazı kelimelerde aslı yuvarlak ünlünün düzleştiği görülür: savuq (< soğuq) gibi.

Yer değiştirme (m³tath³se)

Metnimizdeki bazı kelimelerde kalıplaşmış durumdadır: örğen - (< öğren-), örget - (< öğret-) gibi.

Ses ikilemesi (gemination)

Bilhassa Çağatay ve Âzerî Türkçesi'nde yaygın şekilde görülen ses ikilemesine Özbekçe'de de rastlanır. Ancak belirli kelimelerde görülen ses ikilemesine âit metnimizde bir işaret bulunmadığı için bu kelimeleri normal şekilleriyle aldık: iki, şekiz, şekizinci, toquz, toquzinçı, yeti, yetinçı, yoqarı gibi.

Önses türemesi (prothèse)

y protezi bakımından metnimizde y'li şekiller yer almıştır: yıl, yıllık, yüz, yüzlög gibi.

v protezi bakımından da metnimizde v'siz şekiller yer almıştır: ur-, uruş - gibi.

Ünsüz değişimleri

-ğ - > -v - değişmesi: savuq (soğuq) gibi.

-k>-ğ değişmesi: açlıq (< açlıq), yamanlıq (< yamanlıq) gibi.

-k->-ğ - değişmesi: barlıqığa (< barlıqığa), butağı (< butağı) gibi.

-ñg->-ğ - değişmesi: yalguz (< yalañguz) gibi.

Hemzenin y oluşu

Diğer lehçe ve şivelerde de görülen bu husûsuyet metnimizde de görülür: 'acâyib (<A. 'acâ'ib), fâyide (< A. fâ'ide), şerâyit (<A. şerâit) gibi.

t - ~ d - gelişmesi

Çağatayca'da da olduğu gibi Özbekçe'de de, kelime başındaki aslı t - sesi muhafaza edilmekle beraber, bir-iki kelimedede t'li ve d'li şekillerin birlikte kullanıldığı görülür: tē - ~ dē - gibi

Pronominal n sesi

Metnimizde pronominal n sesinin kaide hâlinde yer almadığı görülmektedir: eşikide, közige şarâbıdın gibi. Ancak bir misâlde pronominal n sesi kullanılmıştır: maķâmında.

Yardımcı ünlüler

Eski Türkçe'den beri yardımcı ünlüler düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlandıkları için, metnimizde de normal olarak bu sesler düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlanmışlardır.

Ek uyumsuzluğu

a) Kalınlık-incelik uyumu bakımından

Hârezmi Türkçesi ve Çağatayca'da görülen kalınlık-incelik uyumsuzluğuna metnimizde de rastlanmaktadır. Daha ziyade kalın ünlülü ek kullanma temayülünün, bir imlâ mes'elesi mi, yoksa bir telâffuz mes'elesi mi olduğu hususunda kesin bir şey söylemek mümkün olmamaktadır (fazla bilgi için bk. K. Eraslan, "Doğru Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dâir," *TDED. C.X-VIII*, İstanbul 1970, s.1113-124). Metnimizde kalınlık-incelik bakımından uyumsuzluk, bilhassa şu eklerde görülmektedir:

-ğa/-ge, -ka/-ke (verme hali eki):

himmetiğa, sözleriğa, teñgizğa yanında, 'arşke, dergâhıge, loğmage gibi.

-ğunça/-günçe (zarf-fiil eki):

yürmeğunça gibi

-ğan/-gen, -қан/-ken (isim-fiil eki):

ayılgen, aytken gibi.

-lıķ/-lik (isimden isim yapma eki):

'âriflik, dervişlik, faķırlık, müsâfirlik, pırlık, şabrlık, zâhidlik, yanında, çama'lik gibi.

-maķ/-mek (fiilden isim yapma eki)

bilmaķ, kełtürmaķ, örgenmaķ, sözlemaķ, yeμαaķ gibi.

b) Düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından

Aşağıdaki ekler düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı değildirler:

-dın/-din (çıkma hali eki):

Daima düz ünlülüdür: hūşumdın, kökdin gibi.

-nıñg/-niñg (ilgi hali eki):

Daima düz ünlülüdür.

-dı/-di, -tı/-ti, ;-du/-dü, -tu/-tü (görülen geçmiş zaman eki):

Ekseriyetle düz ünlülüdür: *boldı, kördi, tüşti gibi*

-ur/-ür (geniş zaman eki):

Daima yuvarlak ünlülüdür: bçür, kıurlar gibi.

-lık/-lik (isimden isim yapma eki)

Daima düz ünlülüdür: altunlık, tevāzu'lık gibi.

-sız/-siz (isimden isim yapma eki):

Daima düz ünlülüdür: tüpsiz gibi

-dur/-dür, -tur/-tür - (fiilden fiil yapma eki):

Daima yuvarlak ünlülüdür: kçeltür-, kıldur-, sındur - gibi

-ur/-ür - (fiilden fiil yapma eki):

Daima yuvarlak ünlülüdür: aşur - gibi

-dur/-dür, -tur/-tür (bildirme eki):

Daima yuvarlak ünlülüdür: kıлмақdur, yoқtur gibi

c) Ünsüz uyumu bakımından

Ünsüz uyumu tam olarak teşekkül etmiş değildir. Bazı eklerin ünsüz uyumu bakımından durumu şöyledir:

-ğa/-ge, -ka/-ke (verme hali eki):

Ünsüz uyumuna bağlanmıştır: mürîdge, yanımğa, Hakkça, hazretke gibi.

-da/-de (bulunma hali eki):

Ünsüz uyumuna bağlı değildir: hakikatda, kökde gibi.

-dın/-din (çıkma hali eki):

Ünsüz uyumuna bağlı değildir: atlasdın, zalâletdin gibi.

-ça/-çe (eşitlik eki):

Ünsüz uyumuna bağlı değildir: miqdârımça gibi.

-dı/-di, -tı/-ti; -du/-dü, -tu/-tü (görülen geçmiş zaman eki):

Ünsüz uyumuna bağlıdır: açtım, keitti, uruştum, taptı gibi.

-ğay/gey, -kay/-key (gelecek zaman eki):

Ekseriyetle ünsüz uyumuna bağlıdır: körsetkey, tapkay, uruşkaylar gibi. Nâdir olarak uyumun bulunmadığı da görülür: satğay gibi.

-gıl/-gil, -kın/-kin (2.teklik şahıs emir eki):

Ünsüz uyumuna bağlıdır: aytkin gibi.

-ğan/-gen, -kan/-ken (isim-fiil eki):

Ünsüz uyumuna bağlıdır: aytken gibi.

-ğunça/-günçe (zarf-fiil eki):

Ünsüz uyumuna bağlıdır: tozğunça gibi.

-dur/-dür, -tur/-tür (bildirme eki):

Ünsüz uyumu bakımından durumu karışıktır: aytıpdurlar, kılmağdur, yoktur gibi.

B- Şekil Husûsiyetleri

Metnimizin başlıca şekil husûsiyetleri şunlardır:

Hal ekleri

İlgi hali (genitif) eki: - nıñg/niñg

Doğu Türkçesi'nin umumî ilgi hali eki olan -nıñg/-niñg metnimizde de düz ünlülü şekilleriyle yer almıştır: haqıqatnıñg, pırniñg gibi

Yükleme hali (accusatif) eki: - nı/-ni; - n-nı/-ni Çağatayca'da olduğu gibi metnimizde de umumî yükleme hali ekidir: dünyanı, nefsnı gibi. Özbek ağızlarında görülüp son devir yazı diline de geçen bir husûsiyet olarak metnimizde, - nı/-ni yükleme hali ekinin, - nıñg/-niñg yerine kullanıldığı da görülmektedir: Ol kırk maqâmı onı maqâm-i şerî' atda turur "O kırk makamın onu şeriat makamındadır." "Köngülni Hâknı rızasığa berse kerek "Gönüllü Hakk'ın rızasına vermelidir." gibi (bu husûs için bk. A.J.E. Bodrogligeti, *Hâlis's Story of İbrâhîm*, Leiden 1975, s.9).

-n eki ise Eski Türkçe'den beri iyelikten sonra kullanılan yükleme hâli ekidir. Eski Türkçe'de her şahıs iyelik ekinin sonra kullanıldığı hâlde, sonraları kullanılış sahası daralmış, sâdece üçüncü şahıs iyelik ekinin sonra kullanılır olmuştur. Metnimizde de bazen üçüncü şahıs iyelik ekinin sonra -n ekinin kullanıldığı görülmektedir: da' vâsın, şerbetin gibi.

Verme hâli (datif) eki: - ğa/-ge, - қа/-ke; - a/-e

-ğa/-ge, - қа/-ke verme hâli ekinin metnimizde ünsüz uyumuna bağlanmış olduğu görülür: yolğa, köke gibi. Ancak ekin kalınlık-incelik uyumu bakımından durumu bilhassa yabancı kelimeler için kesinlik göstermez. Çağatayca'da olduğu gibi, Özbekçe'de de kalın ek kullanma temayülü vardır: risâleğa, şeyhğa gibi.

-a/-e ekinin bazen iyelik ekli kelimelerden sonra kullanımına Eski Türkçe'de rastlanmaktadır (bk. *AGR*. §180). Daha sonra bu ekin sahası daralmış Doğu Türkçesi'nde -ğa/-ge, - ka/-ke umumî verme hâli eki olarak devam etmiş, Batı Türkçesi ise, baştaki ğ/-g - seslerini düşürerek eki -a/-e olarak

umumîleştirmiştir. Metnimizde -a/-e ekine bir misâlde rastlanması (emrine), bu eski kullanılışın bir kalıntısı olabileceği gibi, Batı Türkçesi imlâsının tesiriyle de olabilir.

Bulunma hâli (locatif) eki: - da/-de

-da/-de bulunma hâli eki ünsüz uyumuna bağlı değildir: kökde, çarlada gibi.

Çıkma hali (ablatif) eki: - dın/-din

-dın/-din çıkma hali eki de ünsüz uyumuna bağlı değildir: aţlasdın, küfrü zâlâletdin gibi.

Eşitlik hâli (equatif) eki: - ça/-çe

-ça/-çe eşitlik hali eki ünsüz uyumuna bağlı değildir: miğdârimça gibi.

Vasıta hâli (instrumental)

Eski Türkçe'de vasıta hâlini kuran -n eki, bilindiği gibi daha sonra işlekliliğini kaybetmiş, bazı zarf ve edatlarda kalıplaşmıştır. Çağatayca'da da olduğu gibi, metnimizde de vasıta hali birle, birlen edatları ile teşkil edilmektedir: şerî' at emri birle, yazuk birlen gibi (bu husûs için bk. J.Eckmann, *Chagatay Manual*, Indiana University Publications Uralic and Altaic Series, Volume 60, Mouton and Co., The Hague, The Netherlands 1966, § 48; K.Eraslan, 'Alî Şîr Nevâyî, *Nesâyimü'l-mahabbe min şemâyini'l-fütüvve* (Metin ve dil hususiyetleri), İstanbul 1969 (Edebiyat Fakültesi doktora tezi).

İyelik ekleri

İyelik ekleri Eski Türkçe'den beri çeşitli şive ve lehçelerde büyük bir değişikliğe uğramadan bugüne kadar devam etmiştir. Başlıca değişme düz ünlüden ibaret olan (-ı/-i gibi) veya içinde düz ünlü bulunan (-mız/-miz, -ñgiz/-ñgiz gibi) eklerin, düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlanmaları ve Âzerî Türkçesi'nde olduğu gibi - ñg>-v, - ñgiz>-vuz/-vüz olmalarıdır.

Teklik	1. şahıs: - m	: içim, taşım
	2. şahıs: - ñg	
	3. şahıs: - ı/-i, - sı/-si	: maķâmı, keçesi
Çokluk	1. şahıs: - mız/-miz	
	2. şahıs: - ñgız/-ñgiz	: yüzüñgiz
	3. şahıs: - ları/-leri	: hüşlarığa

Âitlik eki

Metnimizde âitlik eki olarak yalnızca -ki geçmektedir: kündeکیدin gibi.

Sıra sayı sıfatları

Metnimizde kullanılan sıra sayı sıfatlarının durumu şöyledir: ilk, evvel, ikinci, üçüncü, dördüncü/törtüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu.

Şahıs zamirleri

Metinde geçen şahıs zamirleri ve çekimleri şöyledir:

- Teklik 1. şahıs: men, mañga, meni
 2. şahıs: sen
 3. şahıs: ol, anıñg, anı, añga, anda
- Çokluk 1. şahıs: biz, bizge, bizdin
 2. şahıs: siz
 3. şahıs: alar, alarğa, alardın

Dönüşlülük zamiri

Metnimizde Doğu Türkçesi'nde olduğu gibi dönüşlülük zamiri olarak yalnızca öz zamiri kullanılmıştır: özüm, özi, özleri gibi.

İşaret zamiri

Metnimizde işaret zamiri olarak yalnızca bular geçmektedir.

Şekil ve zaman ekleri

Metnimizde yer alan şekil ve zaman eklerinin durumu şöyledir:

Geniş zaman eki: - (u)r/-(ü)r

Ekin yardımcı ünlüsü daima yuvarlaktır: ayturlar, beür gibi.

Görülen geçmiş zaman eki: - dı/-di, - du/-dü; - tı/-ti, - tu/-tü

Ek ünlüsünün durumu, düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından karışık-
tır: tüştüm, urdum yanında boldı, kördi, tüşti gibi

Öğrenilen geçmiş zaman eki: - pdur/-pdür (< - p turur)

Öğrenilen geçmiş zaman teşkilinde kullanılan bu şekil, Eski Türkçe devresinden sonra ortaya çıkmış ve bilhassa Doğu Türkçesi ile Âzerî Türkçesi'nde -miş/-miş, -muş/-müş ekinin yanında yer almıştır (bk. *Chag. Man.* §126, 127; *Nesâyim* s. 132-134; Az. T. §121, 127); aytıpdurlar, sözlepdürler gibi.

Gelecek zaman eki: ğay/-gey, - kay/key

Metinde gelecek zaman bu ekle teşkil edilmektedir ve ek ünsüz uyumuna bağlanmıştır: salğay, körgey, tapğay, örgetkey gibi. Bir misâlde ekin ünsüz uyumuna bağlı olmadığı görülür: satğay.

Şart eki: - sa/-se (< - sar/ - ser)

Şart eki ve şart çekimi diğer birçok şive ve lehçelerde olduğu gibidir: tileseñg, alsa gibi.

Emir ekleri

Metnimizde emir eklerinin ve emir çekiminin teklik şahısları geçmektedir:

Teklik	1. şahıs: - ay/-ey (< - ayın/ - eyin)	: tapay
	2. şahıs: - ğıl/-gil (ekseri)	: bolğıl, bilgil
	- kıın/-kin (nâdir)	: aytkin
	- ø (nâdir)	: (nazar) kııl
	3. şahıs: - sun/-sün	: bolsun, körsün

Gereklilik

Gereklilik kipi teşkili, Doğu Türkçesi'nin birçok şive ve lehçelerinde olduğu gibi kerek kelimesinin - mağ/-mek ekli fiil kök ve gövdelerine getirilmesi ile yapılmaktadır: törtünçi kelime-i haqıqatnı bilmek kerek “Dördüncü (olarak) hakikat kelimesini bilmek gerek/Dördüncü (olarak) hakikat kelimesi bilinmelidir.” gibi.

Menfi geniş zaman eki: - mas/-mes (< - maz/-mez)

Bilindiği gibi Eski Türkçe'de -maz/-mez olan menfi geniş zaman eki, bu devreden sonra ekin sonundaki -z ünsüzünün sertleşmesi ile -mas/-mes şekline geçmiş ve bu şekil Çağatayca ile Özbekçe'de umumileşmiştir (bk. *Chag. Man.* § 102; *Nesâyim*. S. 127; ÖGr. § 294). Metnimizde de menfi geniş zaman eki daima -mas/-mes şeklindedir: sığmas, körünmes gibi.

İsim-fiil ekleri

Metnimizde geçen isim-fiil ekleri şunlardır:

-(u)r/-(ü)r

Metnimizde pek fazla misâlleri bulunmamaktadır: kıılır bolsa gibi.

ğan/-gen, kıan/-ken

Doğu Türkçesi'nde en çok kullanılan isim-fiil eklerinden biridir. Eski Türkçe devresinden sonra Doğu Türkçesi'nde -duķ/-dük isim-fiil ekinin yerini de almaya başlamıştır. Ek -duk/-dük mânasını taşıdığı gibi, bazen aktif fiil kök ve gövdelerinde pasif mânasını da vermektedir: alğan niyâzıdın "aldığı yardımdan", şofî değenni gürıda tapmağaylar "sofi denilen (kişiyi) mezarında bulmazlar.", aytken risâleğa 'amel kıılıp "bildirilen risaleye göre amel edip...."

-mış/-miş

Ek düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı değildir ve metnimizde bir-iki misâlde görülmektedir: bolmış turur, yemiş dek gibi (isim-fiil ekleri için bk. K.Eraslan, Eski Türkçe'de isim-fiiller (partisipler), Doçentlik tezi - İstanbul 1974).

Zarf-fiil ekleri

Metnimizde geçen zarf-fiil ekleri şunlardır:

-a/-e

Birkaç birleşik fiilde görülmektedir: başkara' l- (< başkara al-), köye ber- gibi.

-ğanda/-gende (< -ğan/-gen + da/de)

Türkiye Türkçesi dışında yaygın şekilde kullanılan ve -ınca/-ince fonksiyonunda bir zarf-fiil ekidir: bolğanda "olunca" gibi.

-ğunça/-günçe (< -ğun/-gün + ça/çe)

Eski Türkçe'den beri kullanılan bu birleşik zarf-fiil eki, metnimizde büyük ölçüde uyuma bağlıdır: tozğunça, bilmegünçe gibi. Bir misâlde de uyum dışı olduğu görülür: yürmeğunça

-may/-mey (< - ma/-me+ y< - mayın/-meyin)

Daha ziyade Çağatayca ve Özbekçe'de yaygın kullanılışı olan ek metnimizde de yer almıştır (ekin yapısı için bk. *AGr.* §234): kılmay, bilmey gibi.

-p

Ek Eski Türkçe'de olduğu gibi Doğu Türkçesi'nde de ünlü ile biten fiil tabanlarına doğrudan doğruya getirilmekte, ünsüzle biten fiil tabanlarına ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir. Yardımcı ünlü eskiden beri düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlanmıştır: sunup, köydürüp, dep, çrip gibi.

-u/-ü

Bir iki misâlde görülmektedir: karşı (< karşı-u), teyü (< tey-ü) gibi.

Yardımcı fiiller

Metnimizde yer alan başlıca yardımcı fiiller şunlardır:

al-

Bu fiilin yardımcı fiil olarak kullanılışı Eski Türkçe devresinden sonradır. Bilhassa Çağatayca ve Özbekçe'de bil - yardımcı fiilin yanında ikinci bir yardımcı fiil olarak iktidar çekiminin kuruluşunu sağlar (fazla bilgi için bk. *Chag. Man.* § 81, e; *Nesayim.* S. 168-169). Metnimizde al - fiili ile ilgili şu misâller bulunmaktadır: başkara' l - (< başkara al-), kıla' l - (< kıla al-). gibi.

bçr -

Birdenbirelik ifade eden bu yardımcı fiil metnimizde yer almaktadır: toya bçr-, köye bçr - gibi.

bol-

Türkçe'nin isimlerle veya isim grubuna giren kelimelerle birleşik fiil teşkil eden bu yardımcı fiili, Türkçe'nin diğer şive ve lehçelerinde olduğu gibi metnimizde de büyük ölçüde kullanılmıştır: kıyām bol-, büt bol - gibi.

ç-/çr-

Bilindiği gibi Türkçe'nin bu ana yardımcı fiili başlıca iki fonksiyona sahiptir: Birincisi müstakil olarak bildirmeyi teşkil etmek, ikincisi de çekimli fiillerle birleşik zamanı kurmak: tağ çrür, revā çrmes gibi.

ķıl-

Metnimizde, isimlerle birleşik fiil teşkil eden bu yardımcı fiil de geniş ölçüde kullanılmıştır: iş ķıl-, endişe ķıl - gibi.

tur-

Türkçe’de hem esas fiil, hem de yardımcı fiil olarak kullanılan tur - fiili, Çağatayca’da da olduğu gibi yardımcı fiil olarak iki fonksiyonu bulunmaktadır: Birincisi -p zarf-fiil ekli teşkillere, geniş zaman kipinin veya bu kipin eklenmiş şeklinin birleşmesi ile öğrenilen geçmiş zamanı kurmak: aytıpdur-lar (< aytıp tururlar), sözlepdürler (< sözlep tururlar) gibi (bunun için bk. *Chag. Man.* § 126-128; *Nesayim.* S. 133). İkinci fonksiyonu ise, teklik ve çokluk 3.şahıslarda erür yerine geçerek bildirmenin geniş zamanını kurmak. Metnimizde bu fonksiyonu ile kullanılan tur - yardımcı fiili ekseriya varlığını korumakta, bazen de eklenmektedir: bâtil turur, uluğraķ turur yanında bardur, şüretidür, yoktur gibi.

Edatlar

Metnimizde yer alan başlıca edatlar şunlardır:

a) Ünlem edatları

Seslenme edatları	: ey	Ey t̄alib, eger H̄aķnı taleb ķılıp...
	yā	Yā ‘Alī, faķīrlık maķāmında on maķām bar turur.
Sorma edatları	: ne	Yā Rab, ol ne şüret erdi...
	: neçük	Ey dervīş, aħvālımız neçük bolğay?
Gösterme edatları	: uşbu	Hızır Babam meñi saldı uşbu yolğa

b) Bağlama edatları

Sıralama edatları	: ve	Ya' nî belâ ve miḥnet başığa keḷse...
Denkleştirme edatları:	yâ	Yâ bilip âmel kılmasa...
Cümle başı edatları	: ammâ	Ammâ meşâyihlar ol şüretni beyânıda muḥ telif sözlepdürler.
	: eger	Eger tevbe kılmay dünyâdın barsa...
	: meger	Bol fi' l mü' minlerde bolmas, meger münâfıklarda bolğay
Sona gelen edatlar	: ki	Her dervîş ki bol yeti maḳâm dervîşlik ni bilmese... kim Şeyḫ Şihâbü' d-dîn raḫmetu' llâhi 'aleyhi aydılar kim...

c) Son çekim edatları

bilen	du' â ve zârî bilen
birle	şerî' at emri birle
birlen	yazuḳ birlen, edeb birlen
dëk	su dëk, pervâne dëk
soḅgra	andın soḅgra, bizdin soḅgra
üçün	riyâ üçün, dünyâsı üçün

C- Sentaks Husûsiyetleri

Metnimizin sentaks husûsiyetleri olarak şunlar söylenebilir:

Bildirme

Bildirmenin müsbet ve menfisi genellikle er - yardımcı fiili ile teşkil edilmektedir: Faqr bir tağ erür. Şeyh ornı aᅇga revā ermes. 3. şahıs müsbet bildirmede ise erür yerine turur geçebilir: Kelime-i şeriat bu turur. Bazen yardımcı fiil ekleşir: Ol sûret faqrlik şüretidür. Bazı hallerde yardımcı fiilin kullanılmadığı görülür: Ve ayğaylar ki men bîzâr men, Hüdâ bîzâr degeyler. Şöfilerde riyâzet yok, faqrilerde kanâ' at yok...

Cümle unsurlarının sırası

Metinde cümle unsurları genellikle Türk cümle yapısına uygun bir sırada olmakla beraber, bazı hallerde bu sıranın bozulduğu görülür: Ve eger şöfi tâatını halkğa zâhir kılsa riyâ üçün, ellig yıllık tã' atını zerre-i tã' amğa satğay.

Miktar uyumsuzluğu

Metnimizde sık sık görülen bir husûsiyette bilhassa fâil ile fiil arasındaki miktar uyumsuzluğudur: Ol şeyhler kim müridlerinin tama' kılgay... Eger müridleri nezr ü niyâz bermese... Andağ şeyhler mel' ün turur. Hirmet ifade etmek için, teklik fâile fiilin çokluk olarak bağlandığı görülür: Hâce Aᅇmed-i Yesevî aytıpdurlar kim... Şeyh Hâsan-i Başrî rahmetu' llâhi 'aleyhi rivâyet kırlar. Neçük kim Hâzret-i nebiyyinâ şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem aydılar.

Fakr-nâme Metin

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين
والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله أصحابه أجمعين

Ammâ bilgil bu risâle-i kütbu' l-aķtâb ve server-i meşâyih sultânu' l-evliyâ burhânu' l-etķiyâ, ferzend-i hân-i hâzret-i sultânu' l-enbiyâ, şalla' llâhu 'aleyhi ve selem, Hâzret-i sultân Hâce Aħmed-i Yesevî andağ aytıpdurlar kim bizdin soñgra âħirü' z-zamân yaķın bolğanda andağ meşâyihlar peydâ bolğay kim İblîs, 'aleyhi' l-la' ne, alardın sebak alğay ve heme halk alarğa muħib bolğay ve müridlerini başkara'l-mağaylar.

Ol şeyhler kim müridleridin çama' kılğay ve cânını küfr ü dâlâletdin ayırmağay ve ehl-i bid' atnı yaħşı körgey (ve ehl-i sünnetni yaman körgey) ve 'ilm-i şerî' at birle 'amel kılmağay ve nâ-maħremlerğa köz salğaylar ve ya-

manlıg pişe kılıp Allâhu Ta'âlânıñ raĥmetidin ümîd tutqaylar ve meşâyıñ işlerini ĥor körgeyler, mürîdleri red bolğay, özleri (hem) mürted bolğaylar. Ve yene ĥârlıq zârlıq birle mürîdleriniñ eşikide yürgeyler, ol ĥâlde mürîdleridin niyâz algaylar. Eger mürîdleri nezr ü niyâz berrnese, uruşqaylar ve ayğaylar ki men bîzâr men, Ĥudâ bîzâr, degeyler.

Şeyĥ oldur ki niyâz alsa, müstaĥaklarğa bergeyler. Eger alıp özleri yeşeler, murdâr et yemiş dek bolğay. Eger ton kılıp keyseler, ol ton tozğunça Ĥaĥ Ta'âlâ namâz ve rûzesini ĥabul kıлмаğay. Ve eger alğan niyâzıdın nân kılıp yeşe, Ĥaĥ Ta'âlâ anı düzeĥde türlüğ 'azâbğa giriftâr kılğay. Ve eger andağ şeyĥğa bir kişi i' tikâd kılsa, kâfir bolğay. Andağ şeyĥler mel'ün turur. Aniñ fitnessi Deccâldın bed-ter turur. Şerî' atda, tarîkatda, ĥaĥîkatda, ma'rifetde mürted turur.

Ey tâlib, eger Ĥaĥ'nı taleb kılıp tapay deseñg, andağ pîrge ĥol berĥil kim şerî' atda 'arif-i bi'llâh bolsa, ĥaĥîkatda kâmil-i mükemmel bolsa, ma'rifetde deryâ-yi 'ummân bolsa. Andağ pîrge ĥol berĥil kim işiñg sa'âdet bolğay. Eger mürîd şerî' at 'ilmini bilmese, şerî' at ilmini örgetkey. Eger tarîkatda vâkı' peydâ bolsa, tarîkat 'ilmi birlen yolğa salğay ve ĥaĥîkat sarıdın mürîdĥe yol körsetkey ve ma'rifetde cezbe-i Ĥaĥ peydâ kıldurğay.

Şeyĥ Zu'n-nün-i Mısrî, *raĥmetu'llâhi 'aleyhi*, andağ aytıpdurlar kim mürîd kırğ yıl ĥızmet kıлмаğunca, şeyĥlıq ve faĥîrlıq ve dervîşlıq ornı aña ta'yin bolmas ve ĥırğa keymeki aña revâ ermes. Ĥazret-i sultân Aĥmed-i Yesevî aytıpdurlar ki her kim pîrlıq ve şeyĥlıq da'vâsın ĥılur bolsa, kırğ yıl tâ pîrniñ ĥızmetide yürmeğunca, şeyĥ ornı aña revâ ermes. Ve eger mürîd alsa red turur. Her kim dervîşlik da'vâsın kılsa, evvel Ĥaĥ emrine boyun sunup şerî' at emri birle yolğa yürgey ve bâtıl işlerdin ve bid'at işlerdin perĥîz kılğay. Keçe kıyâm bolmağunca ve kündüz ĥızmet kıлмаğunca şeyĥlıq da'vâsın kılsa, işi bâtıl turur. Her kim şerî' at emridin çığsa, mürted turur. Eger tevbe kılmay dünyâdın barsa, Ĥaĥ Ta'âlâ tamuğda türlüğ 'azâbğa giriftâr kılğay.

Ey dervîş, eger zâhid bolsa riyâyî ve eger 'âbid bolsa sevdâyî (ve eger) sôfi bolsa gedâyî (ve eger) dervîş bolsa hercâyî, sôfilıqları murdâr, işleri fesâd, mürîdleri mürted; şüfilıqları ĥöd-râylıq, dervîşlikleri ĥama'lik, niyetleri fitnelik, tarîkaları ibâĥet, sünnetleri bid'at, fi'lieri ĥabâĥat, neticeleri şeĥâvet, sırları ĥıyânet ve ĥuslları cenâbet. Şüfilerde riyâzet yok, faĥîrlerde ĥanâ'at yok, ĥanılerde şeĥâvet yok, dervîşlerde vehm-i kıyâmet yok.

Ey dervîş, aḥvālımız neçük bolğay? Ey dervîş, bilgil ve āgāh bolğil kim evvel kelime-i şerī‘ at, ikinci kelime-i ʔarīḳat, üçüncü kelime-i ma‘ rifet, tötünçü kelime-i ḥaḳīḳatnı bilmek kerek. Eger şūfi bolup bu kelimelerni bilme-se, sūfi eḡmes.

Kelime-i şerī‘ at bu turur	:	لا اله الا الله محمد رسول الله
Kelime-i ʔarīḳat bu turur	:	لا اله الا الله صغاً صغاً محمد رسول الله
Kelime-i ma‘ rifet bu turur	:	لا اله الا الله عظمته محمد رسول الله خلقه
Kelime-i ḥaḳīḳat bu turur	:	لا اله الا الله بقدرته محمد رسول رسالة

Ey dervîş meşāyih mā teḳaddemeniñg faḳīrlıḳını ḳabūl ḳılıp, sözleriğā pey-revlik ḳılıp, aḥḳām ve erkānlarını bilip hevā vü hevesni terk ḳılıp, nef-sni mücāhede yayı birlen sindurup öziğē muṡī‘ ḳılıp ve ḳanā‘ atnı pīşe ḳılıp, ḳazāsığā rāzī bolup, belāsığā şabr ḳılıp ni‘metiğā şükr ḳılıp aytken risāleğā ‘amel ḳılıp Ḥudā-yi Ta‘ ālāniñg emrlerini becāy ḳeltürse, dervîşlik atı añğā müselleḡ bolur. Yoḳ eḡse, bularnı bilmey şeyḥlik da‘ vāsın ḳılsa, kıyāmet küni ḳara yüzlüğ bolup şermende bolğay, ne‘ ūzu bi‘ llāh min zālīke. Faḳīrlıḳ mertebesi maḳām-i a‘ lā turur, her kimge müyesser bolmas.

*Kudret birlen Ḥaḳ’dın bizge fermān boldı,
Tüpsiz teñgiz içre yalğuz tüştüm dōstlar.
Ol teñgizğā uğan eḡzim fermān ḳıldı,
Biḡamdi’llāh şıḡḡat selām ḳeçtim dōstlar.*

*Yaşım yetti, ‘ömrüm keçti, kökke uçtum,
Bağrım taştı, ‘aklım şaştı yerge tüştüm,
Nefs-i şeytān ḡaylı birle köp uruştum,
Şabr u rızā maḳāmātın aştum dōstlar.*

*Tokuzımda tükel tozdım, tükenmedim,
On yaşımda oñğ yanımğā örkülmedim
On birimde öz nefsimge zābıṡ boldım,
Faḳr u rızā maḳāmātın keçtim dōstlar.*

*On ikimde barça ervāḡ kelām ḳıldı,
Ḥūrılar ḳarşu ḳelip mañğā selām ḳıldı,
Sır şerbetin sāḳī bolup mañğā sundı,
Anı alıp edeb birlen içtim dōstlar.*

On üçümde ğavvâş bolup deryâ çomdum
Ma' rifetni gevherini sirdin terdim,
Şem' in körüp pervâne dek özüm urdum,
Bî-hûş bolup 'aqlım ketti şaştım döstlar

On törtümde tofrağ-şifat h' arlık tartım,
Hû Hû teyü başım birlen tünler kattım,
Miñg altunlık kıymetini birge sattım,
Andın soñgra kanat kakıp uçtum döstlar.

On beşimde dergâhıge yanıp keldim,
Yazuk birlen her iş kıldım, alıp keldim,
Tevbe kılıp Hâk'ka boyun sunup keldim,
Tevbe kılıp yazuklardın kaçtım döstlar.

Cebra' il vahiy keltürdi haq Resülğa,
Âyet keldi zıkr aytkin dep cüz ü külğa,
Hızır Babam meni saldı uşbu yolğa,
Andın soñgra deryâ bolup taştım döstlar.

Şeri' atıñg büstânıda cevlân kıldım,
Tariqatniñ gülzârıda seyrân kıldım,
Haqıqatniñ bazarında tayrân kıldım,
Ma' rifetniñ eşikini açtım döstlar.

Elest hamrın pîr-i muğân toya berdi,
İçe berdim miqdârımça kıya berdi
Kul Hâce Ahmed içim taşım köye berdi,
Tâliblerğa dürr ü gevher saçtım döstlar.

El-kışsa, bu maqâm enbiyâlar ve 'arifler ve 'aşıqlarınıñ maqâmı turur. Hususen Hazret-i Resül-i Ekrem, şalla'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ maqâm-ları turur, ya' nî الفقر فخری dediler. Ve faqırni yaşşı körmek imândın turur ve faqırni h' ar tutmaq küfr turur. Neçük kim Hazret-i nebiyyinâ, şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem, aydılar: حب الفقراء من الايمان وبعض الفقراء من الكفر Ammâ faqır-lık mertebesi ve hurmeti yeti kat asmândın ve yeti kat yerdin uluğraq tu-rur. Neçük kim Hazret-i Resül-i Ekrem, şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem, aydılar: حرمة الفقراء المؤمنين اعظم عند الله من سبع السموات والارضين

Ey dervîş, her kim ğanîlerni ikrām kılsa dünyâsı üçün, ebedü' l-âbâd Hudâ-yi Ta'âlânıñ la'netiğa giriftâr bolur; ve eger fakîrni haķır körse ve ihânet kılsa, Hudâ-yi Ta'âlâ çendin 'azâbğa giriftâr kılgay. Bol fi'l mü' minlerde bolmas, meger münâfiqlarda bolğay.

Hazret-i 'Alî razıya' llâhu 'anhu, rivâyet kılırlar kim dervîşlik maķâmı kırk turur. Eger bilip 'amel kılsa, dervliki pâk turur; ve eger bilmese ve örgenmese, dervîşlik maķâmı aña ħarâm turur ve câhil turur. Ol kırk maķâmı onı maķâm-i şerî' atda turur ve onı maķâm-i tarîkatda turur ve onı maķâm-i ma' rifetde turur ve onı maķâm-i haķîkatda turur.

Ol on maķâm şerî' atda turur: Evvel îmân keltürmek Haķ Ta'âlânıñ birlikige ve barlıkığa ve sıfâtığa ve zâtığa. İkinci namâz oķumaķ turur. Üçünçi rûze tutmaķ turur. Törtünçi zekât bermek turur. Beşinçi ħac kıлмақ turur. Altınçı mülâyim sözlemaķ turur. Yetinçi 'ilm örgenmaķ turur. Şekizinçi Hazret-i Resül-i Ekrem, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellemniñ sünentlerini becây keltürmaķ turur. Tokuzinçi emr-i ma' rûfnı becây keltürmaķ turur. Onunçı nehy-i münker kıлмақ turur.

[Ol] on maķâm tarîkatda turur: Evvel tevbe turur. İkinci pîrge ķol bermaķ turur. Üçünçi ħavf turur, Törtünçi recâ turur, ya' nî Haķ Ta'âlâ rahmetidin ümîdvâr bolmaķ turur. Beşinçi vird-i evķâtnı becây keltürmaķ turur. Altınçı pîrni ħızmetide bolmaķ turur. Yetinçi pîrniñ icâzeti birle sözlemaķ turur. Şekizinçi naşîhat eşitmek turur. Tokuzinçi tecrîd bolmaķ turur. Onunçı tefrîd bolmaķ turur.

On maķâm ma' rifetde turur: Evvel fenâ bolmaķ turur. İkinci dervîşlikni kabûl kıлмақ turur. Üçünçi her işke taĥammül kıлмақ turur. Törtünçi ħelâl tayyib taleb kıлмақ. Beşinçi ma' rifet kıлмақ turur. Altınçı şerî' at ve tarîkatnı ber-pây tutmaķ turur. Yetinçi dünyânı terk kıлмақ turur. Sekizinçi âĥiretni ihtiyâr kıлмақ turur. Tokuzinçi vücûd maķâmını bilmaķ turur. Onunçı haķîkat esrârını bilmaķ turur.

[Ol] on maķâm haķîkatda turur: Evvel haķ-râh bolmaķ turur. İkinci yaĥşı yamanı tanımaķ ve yurun loķmage ķol salmaslık, belki fazlage ķanâ' at kıлмақtur. Özini, loķmasını sebîl-râh kıлмақ ve kişini âzâr bergegey ve fakîrlikğa münkir bolmağay ve seyr-i sülük kıлмақ, her kimdin sırrın saķlamaķ ve şerî' at ve tarîkat [ve ma' rifet] ve haķîkat maķâmını bilmek ve 'amel kıлмақ.

Şeyĥ Ħasan-i Başrî, rahmetu' llâhi 'aleyhi, rivâyet kılırlar: Hazret-i Resül, rahmetu' llâhi 'aleyhi ve selemdin Hazret-i 'Alî, razıya' llâhu 'anhu,

aydılar: Mi' rāc keçesi Haq Ta'ālânın fermânı birlen Hâzret-i 'Cebrâ'îl, 'aleyhi' s-selâm, Burâk keltürdiler. Yêti kat âsmândın aşurdı, Teñgri, 'azze ve celle, kudreti birlen; 'acâyiblerni kördi. Hâzret-i Rabbu' l-erbâbdın nidâ keldi: Yâ Seyyide' l-mürselîn, yoqarı nazâr kııl! Hâzret-i Resül-i Ekrem, şalla' l-lâhu 'aleyhi ve selem, nazâr kıldılar erşe, 'acâyib şüretlerni kördiler ki anın şerhi yer ve kökke sıgmas. Anda hayrân kıldılar ve bî-hüş boldılar. Yene hüş-larığa keldiler ve aydılar: Yâ Rab, ol ne şüret erdi ki kördüm, 'aql u hüşumdın keçtim? Hâzret-i Rabbu' l-'izzetdin nidâ keldi ki ol şüret fakîrlık şüretidür. Ey Muhammed, eger menî tileseñg, fakîr ve tecrîd ve tefrîd bolgıl; ve eger dîdâr tileseñg, riyâzet tartqıl, tâ menîñgem cemâlimga müşerref bolgaysen. Ve her kim dîdâr tilese, gayr-i Haq aña harâm turur.

Fakîrlık şüreti kökde erdi, kökdin yerge indi. Şahâbeler fakîrlık şüretini kördiler. Ammâ meşâyihlar ol şüretni beyânında muhtelif sözlepdürler. Hâzret-i 'Alî, kerrema' llâhu ve chehu, aydılar: Hâzret-i Muhammed Muştafâ, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem, ol keçe Mi' rācdın yanıp keldiler, mubârek yüzleride nūrî kördüm. On sekiz miñg 'âlem mañga ol nürdın 'iyân boldı. Anda aydım: yâ Resül' llâh, bu kün yüzüñgizde nür kördüm, kündeکیدin ziyâde. Hâzret-i Resül, şall' llâhu 'aleyhi ve sellem, aydılar: Bol keçe Mi' rāc' da Rabbu' l-'âlemîn hâzretide fakîrlık şüretini kördüm, 'ışk şarâbıdın bir cür' a nüş kıldım, dediler. Hâzret-i 'Alî, razıya' llâhu 'anhu, aydılar: Bu hâlde men hem arzû kıldım. Hâzret-i Resül, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem, 'ışk şarâbıdın cür' aî mañga hem berdiler, içtim, bî-hâl boldum ve bî-hüş boldum. Yene hüşumga keldim, her ne Hâzretke mu'âyene ve müşâhede erdi, mañga hem şundağ boldı. Hâzret-i Resül-i Ekrem, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem, aydılar: Yâ 'Alî, fakîrlık maqâmında on maqâm bar turur ve on nür bar turur ve on yol bar turur ve on orun bar turur, kırk mertebe bar turur.

Ol on maqâm bardur: Evvel kanâ' at turur, çünāñçi Hâzret-i Resül-i Ekrem, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem, aydılar: القناعة كنز لا يفنى Ya' nî kanâ' at gencdür kim hergiz tükenmes. Ve mâlnıñ fayidesi yoqtur, ölüm vaqtında münkati' bolur. İkinçi maqâm-i faqr, belâga taħammül kıılmaqdur. Üçünçi maqâm-i faqr, giriftârlık turur bendelikige. Törtünçi maqâm-i faqr, 'azâb turur, Eyyüb dek bolmış turur. Beşünçi maqâm-i faqr, hayret turur. Altınçi maqâm-i faqr, riyâzet turur. Yêtinçi maqâm-i faqr, açlıg turur. Sekizünçi maqâm-i faqr, helâket turur. Toquzünçi maqâm-i faqr, dil-haste bolmaq turur. Onunçi maqâm-i faqr, Hâzret-i rabbu' l-'izzetlik turur.

Ve on nür-i faqr turur: Evvel nür-i sıdık. İkinci nür-i şabr. Hâzret-i Resül, şalla' llâhu 'aleyhi ve selem, aydılar: الصبر كنز من كنوز الجنة Ya' nî şabr, behişt-niň gencleridin turur. Üçüncü nür-i şükr turur. Dörtinçü nür-i fikr turur. Beşinçü nür-i zikr turur. Altınçü nür-i namâz turur. Yetinçü nür-i rüze turur. Şekizinçü nür-i îmân turur. Toğuzinçü nür-i şadağa turur. Onunçü nür-i pâk-cân turur.

Ve on yol-i faqr turur: Evvel tevbe turur. İkinci yazuqlardın kaçtmaq turur. Üçüncü peşimânlık turur, yaman işlerdin. Dörtinçü hayret turur. Beşinçü mağâm hârlık ve zârlık turur. Altınçü Hağ Ta' âlâ'dın yari tilemek turur. Yetinçü yaman yollardın yanmaq turur. Şekizinçü Hudâ-yi Ta' âlâ'nıň zikri birlen bolmaq turur. Toğuzinçü tefekkür turur. Onunçü fenâ bolmaq turur.

Ve on orun bar turur: Faqr turur hikmet turur, 'adl turur, 'aql turur, hilm turur, hayât turur, 'izzet turur, ihsân turur, settârlık turur, emânet turur, teslîm turur.

Şeyh Şihâbü' d-dîn, qaddesa' llâhu sırrehu, aydılar: Dervîşlikke bol kırk şerâyitni bilmaq kerek. Andağ kişini şöfi degeyler. Sulţân Ahmed-i Kübrâ aydılar: Yetmiş üç yıl 'ömr kördüm, kırk yıl müsâfırlık birle boldum, yeti yıl hac kıldım, miňg mertebe hatm-i Qur'ân kıldım, yetmiş mertebe Hâzret-i Resül-i Ekrem, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellemni tüşümde kördüm. Mübârek yüzlerige qarap bol kırk mağâmni maňa aydılar. Men 'amel kıla' lmadım, Hâzret-i Vâcib Ta' âlâğa yetişmedim. Hâzret-i Şeyh Şihâbü' d-dîn, rahmetu' llâhi 'aleyhi, aydılar kim bol kırk mağâmniň onı [mağâm-i] şeri' atda turur ve onı mağâm-i tarikatda turur ve onı mağâm-i haqıqatda turur ve onı mağâm-i ma' rifetde turur. Her sūfi ve her dervîş ve her fakîr ki bol kırk mağâmni bilmesa ve 'amel kılmasa, şūfilık şeyhlik, faqîrlık da' vâsın kılsa, yalğan turur. Ve eger şūfiğa bu dünyâni ni' meti [ni] tamâm bersheler, kâfirlerge işâret kılsa kerek. Ve eger 'uqbî ni' metini ve cennetni tamâm bersheler, mü' minlerge işâret kılsa kerek. Miñnet ü renc [ü] belâni öziğe körse kerek. Şūfi eger hâlvette bolsa, Hağ Ta' âlâni zikri birlen bolsa kerek. Ve eger halk arasında bolsa, şeri' at emri birle iş kılsa kerek. Ve her vaqtı ki dermânde bolsa, anıň dergâhığa şabr kılsa kerek. Şūfi helâl yemağdın tevbe kılsa kerek, illâ biğaderi zârûretin, tâ şübhege tüşmegey. Ve eger şūfi dünyâ ni' metini tilese, şūfi emes. Ve eger du'â ve zârî bilen belâ ve miñnetğa şabr kılsa, şūfi turur.

Ve şeyhlik mağâm-i mücâhede turur. Ve ehl-i dünyâ bülendni tiler ve ehl-i 'uqbî pestlikni tiler ve hârlıkni tiler. Ve eger şūfiğa belâ kelse, âh vâh

demes ve şabr kılar. Ve eger şūfīniñ nefsi ni‘ met ārzū kılsa, nefsinı ārzūsını bërmegey. Ve eger şūfī aç bolsa ve bürehne bolsa, hoşnüd bolğay ve şabrdın özgeni ihtiyār kıлмаğay, hoş tevāzu‘ lıq bolğay.

Bol on maqām şerī‘ atda turur ve on maqām tarīkatda turur, teslīm turur, ya‘ nī belā ve miħnet başığa kełse, özini teslīmğa cān u dil birle salğay. Yene içmek yemekni ħalkdın tilemesün. Ve gīlīm pāresini aτlasdın ziyāde körsün. Kündüz rüze, keçe namāzda bolsun ve tilāvet-i Qur‘ ān birle bolsun.

Nazm

*Diliñg āħırda bolsun rāħat-i merg,
Okup Qur‘ ān tilāvet kılmagil terk.*

Ve eger ta‘ām yeše ve libās keyse, niyeti ‘ibādet bolsun ve ehl-i maħabbetdin özgeni zıkr kılmasun. Ve yene ihlāşı birle bolsun. Şūfī her keçe namāz-i teheccüdni terk kılmasun, ħavf ve recā içide bolsun. Ve eger şūfī ta‘atını ħalkğa zāhir kılsa riyā üçün, ełlig yıllıq ta‘atını zerre-i ta‘āmğa satğay, Tēñgri, ‘azze ve celleğa şāyeste bolmağay.

Ve yene şūfī yolğa rāstlıq birle qadem qoyğay ve rāst sözlegey, zīrā ki kōn-gül tilge ħaber bërür. Yene şūfī nefsinı köydürüp fenā kılsa kerek; dünyādın sözlemese kerek. Ĥaḫ Ta‘ālāniñ yadı birlen hoş-vaqt bolsa kerek. Ve yene şūfī pest-liķāy bolsa, Ĥaḫ Ta‘ālāni tapqay. Eger otqa baḫsa, Ĥaḫni körgey ve eger suğa baḫsa, Ĥaḫni körgey ve eger yoḫarı baḫsa, Ĥaḫni körgey ve eger ilgeri baḫsa, Ĥaḫni körgey ve eger oltursa, Ĥaḫni körgey müşāhede közi birlen. Ve yene şūfī ilme‘l-yakīn ‘ayne‘l-yakīn maqāmını tapqay. Ve eger sır közi birle yoḫarı baḫsa, ‘arşni körgey. Ve eger qoyı baḫsa, yeti tabaḫa zemīnni tā tahte‘ş-şerā, püšt-i gāv-i māhīni körgey ve hīç ħicāb bolmağay. Ve eger ħaḫke‘l-yakīn közi birlen baḫsa, maḫlūkāt ve maşnū‘ ātdın keçip bī-çün ve bī-çigüne Ĥaḫni körgey ve ma‘rifetde barça kevneyn ‘ālemini körgey, tanımaq turur bī-şekk ü bī-şübhe. Ve yene şūfī dünyā ve āħiretde anıñ himmetiğe sıgmas, barça behiştniñ ni‘metleri közige körünmes. Yene şūfī degen Ĥudā-yi Ta‘ālāniñ şevkıda su deḫ bolup erip aḫsa kerek, kōngülni Ĥaḫni rızasığa bërse kerek, ferzendige ve mālīga kōngül bërmeşe kerek. Yene şūfī deḫenni gıda tapmağaylar, veyl şırātta hem tapmağaylar ve cennetde hem

tapmağaylar, Hâzret-i Vâcib Ta' âlânîng qurbıda tapğaylar. Eger şōfi aytsa, ey Bâr-Hudâyâ, barça 'aşîlerni mañga bağışlağıl deşe, anıñg sözini Hâk Ta' âlâ red kılmağay. Ve yene süfi tâ Hâzret-i Hâk Ta' âlâdın nidâ eşitmese, cânını bermegey; münkir ve nekirdin endîşe kılmağay, kıyâmetni endîşe kılmağay, hür u kusurğa bakmağay, tâ Melik-i Gâffârni körmegünçe. Yene şüfi ol bolur kim barça işlerdin köñgli savuqbolsa, nefis ve shehevâtdin şâf bolsa, bātını âfâtdın şâf bolsa, yürüşü şâf bolsa, bātını puhte bolsa, közi iki dünyâdın dühte bolsa, sırrı efrûhte bolsa.

Bol aytilgen sekseñ maqâm boldı. Ey dervîş, her bir maqâm bir peygamberni maqâmları turur. Evvel Hâzret-i Âdem, 'aleyhi' s-selâmni ve âhırı Hâzret-i Muhammed Muştafa, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellemni turur. Sulţānu' l-meşâyih Hâzret-i Hâce Aħmed-i Yesevî, raħmetu' llâhi 'aleyhi, aydılar kim yetmiş 'ilm-i âdâbnı bilmegünçe, yetmiş maqâm yolını tay kılıp kezmeğünçe her kim şeyhlik maqâmı da' vâsın kılsa, ol hemân büt bolğay.

Şeyh Serî-i Saķatî, raħmetu' llâhi 'aleyhi, aydılar: Faķr, bir tağ erür, barça kânların mekânı turur. Şeyhu' l-meşâyih, qaddesa' llâhu ta' âlâ rûhahu, aydılar: Faķr, bir deryâyî turur. Ol deryânîng pâyânı yoķ, anıñg pâyânı kişi körgeni yoķ, becüz Hâzret-i Muhammed Muştafa, şalla' llâhu 'aleyhi ve sellem. Seyyidü' t-tâ' ife Hâzret-i Cüneyd-i Bağdâdî ayturlar: Faķr, bir püşte turur. Seyyid Aħmed-i Kübrâ ayturlar: Faķr, nür-i Hudâ turur; her kimge ol nürni ziyâsı teğse, anıñg ziyâsıdın kemâl-i 'ışķ tapar. Şeyh Aħmed aytur: Faķr, bir tâc-i devlet turur; her kim başıǵa qoydı, iki cihânda sulţân boldı. Şeyh Şaķîķ-i Belhî, raħmetu' llâhi 'aleyhi, aytur: Faķr bir ot turur; her kimniñ köñgliǵe tüşti, vücûdı altın boldı. Şeyh Aħmed-i Câm aytur: Faķr, bir şarâb turur; her kişi cür' aî nüş kıldı, tâ kıyâmetǵa pest-likây boldı. Şeyh Qutbu' d-dîn Hayder aytur: Faķr, cezbe-i Hudâvend erür; her kimge teğse, iki cihânda murâdı hâşıl bolur. Hâce 'Abdulâh Hayder aytur: Faķr, hidâyet-i rabbânî turur; her kim ki yol taptı, câvidâne sulţânlıǵını taptı. Şeyh Manşür-i Hallâc aytur: Faķr, dîdâr-i Hâk Ta' âlâ turur; her kim ki kördi, körmedi. Loķmân-i Serahsî aytur: Faķr, şehbâz-i himmet turur; her kimge qondı, ol kişi 'arşke pervâz kıldı.

Meşâyih kavlı mundağ erür: Faķr, Hâk Ta' âlânîng bâğ-i vaşlıdın dıraħtı turur. Ol dıraħtniñg butaǵı 'aql turur, rîşesi hidâyet turur, meyvesi ħayr u sehâvet turur, sāyesi ķanâ' at turur, anıñg bûyı şevķ turur. Anıñ bergi her kimge teğdi, 'amel-i sālih hâşıl kıldı. Ve her kim meyvesidin yeđi, ħayât-i cā-

vidâne taptı. Ve eger büyü her kimge yetse, mest ü hayrân bolğay. Ve eger sâyeside orun alsa, âftâb-i haqîkat aña tüşkey.

Ey dervîş faqrnıñ altı âdâbı bar turur: Evvel yahşı ve yaman sözge sükût kılmak ve pîr aldıda hāmūş bolmak ve bî-icâzet-i pîr sözlememaq, kişi birle açığ bolmamaq ve hâş u ‘âmniñ hizmetini kılmak ve nefsnı öltürmaq ve hevâ vü hevesni terk kılmak. Faqrđın pākîze neçerse bolmas. Faqr ğurbet turur, aç bolmaq turur. Ve eger aç bolsa, anıñ tahâreti ve zikri ketmes. Ve eger toq bolsa, fesâdlar peydâ bolur.

Faqr maqâmı şekiz turur: Evvel tevbe turur, ‘ibâdet turur, mağabbet turur, şabr turur, şükr turur, rızâ turur, zühd turur, ‘âriflik turur. Evveli Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, ‘abidlik Hâzret-i İdrîs, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, şükr ve mağabbet Hâzret-i İbrâhîm, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, şâbırlık Hâzret-i Eyyüb, ‘aleyhi‘ s-selâmdın (qaldı), râzîlik Hâzret-i Mūsâ, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, zâhidlik Hâzret-i ‘İsâ, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, ‘âriflik Hâzret-i Muğammed Muştafa, şalla‘ llâhu ‘aleyhi ve selamdın qaldı.

Faqr mertebesi yeti turur: Cevânmerdlik turur, sipâhîlik turur, [ğarîblik turur], hırka turur, qanâ‘ at turur, tevekkül turur. Cevânmerdlik Hâzret-i ‘Alîdin qaldı, sipâhîlik Hâzret-i Süleymân, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, ğarîblik Hâzret-i Yahyâ, ‘aleyhi‘ s-selâmdın qaldı, qanâ‘ atlık Hâzret-i Muğammed Muştafa, şalla‘ llâhu ‘aleyhi ve selamdın qaldı.

Her dervîş ki bol yeti maqâm-i dervîşlikni bilmese, yâ bilip ‘amel kılmasa, şeyh ve mürid almak aña harâm turur. Ey dervîş, bol Faqr-nâmede her vaşiyeti ki bitildi, kelâm-i rabbânî ve hadîş-i nebevîdin ve icmâ‘-i ümmetdin bitildi. Her tâlib ki bol vaşiyetlerge ‘amel kılip, istikâmet kılsa, dünyâ ve ‘uqbî müyesser bolğay. Ve eger ‘amel kılmasa, âhır demide câyını körüp peşimân kılgay ve şermende-i âhîret bolğay. Her dervîş bu kırk maqâmni bilmese ve ‘amel kılmasa, anıñ şeyhliği şeytânî turur. Evvel maqâm-i melekût, ikinci maqâm-i lâhût, üçüncü maqâm-i nâsût törtinçi, maqâm-i ceberût şeri‘ at turur, maqâm-i melekût tarîkat turur, maqâm-i lâhût ma‘ rifet turur, maqâm-i nâsût haqîkat turur.

Temmet *Faqr-nâme* bi-fazlihi ve kemâli keremihi.

Fakr-nâme Tercüme

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين
والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله أصحابه أجمعين

Amma bil ki kutupların kutbu şeyhlerin başı, velilerin sultanı, takva sahiplerinin delili, nebilerin sultanı (Peygamber) Hazretlerinin, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, sofrasının çocuğu Sultan Hâce Ahmed-i Yesevî Hazretleri bu risalede şöyle buyurmuşlardır: Bizden sonra âhır zaman yakın olduğunda öyle şeyhler ortaya çıkacak ki İblis, lânet onun üzerine olsun, onlardan ders alacak ve bütün halk onlara dost olacak ve (fakat) müritlerini idare edemeyecekler.

O şeyhler ki müritlerinden ağgözlülükle bir şeyler dilerler ve canlarını küfür ve dalâletten ayırmazlar ve bid'at ehlini iyi görürler ve sünnet ehlini

kötü görürler ve şeriat ilmi ile amel etmezler ve nâmahremlere göz salarlar (bakarlar) ve kötülüğü âdet edip Allahu Taâlâ'nın rahmetinden ümitli olurlar ve şeyhlik işlerini değersiz görürler, (onların) müritleri de dinden çıkmış olur, kendileri de dinden çıkmış olur. Ve yine değersiz bir şekilde ve inleyerek müritlerinin eşiğinde dolaşırlar, o halde müritlerinden yardım alırlar. Eğer müritleri bağış ve yardımda bulunmasa, döğüşürler ve derler ki "Ben usanmışım, Tanrı da usanmıştır." derler.

Şeyh odur ki yardım alsın, hakketmiş olanlara verir. Eğer alıp kendisi yese, murdar et yemiş gibi olur. Eğer elbise yapıp giyse, o elbise eskiyene kadar Hak Taâlâ (onun) namaz ve orucunu kabul etmez. Ve eğer aldığı yardımdan eklemek yapıp yese, Hak Taâlâ onu cehennemde türlü azaba uğratar. Ve eğer öyle şeyhe bir kişi itikat etse (inansa), kâfir olur. Öyle şeyhler mel'undurlar. Onların fitnessi Deccal'dan beterdir. Şeriatten tarikatten, hakikatten, mârifetten uzaklaşmışlardır.

Ey tâlip, eğer Hakk'ı bulayım desen, öyle pîre el ver (uzat) ki şeriatte ârif bi'llah olsun, tarikatte sırlara vâkıf olsun, hakikatte tam mânasiyle olgun olsun, mârifette büyük bir deniz olsun... Öyle pîre el ver (uzat) ki işin saadet olsun... Eğer mürit şeriat ilmini bilmese, şeriat ilmini (ona) öğretsin. Eğer tarikatte bir hâl meydana gelse, tarikat ilmi ile yola salsın ve hakikat yönünden müride yol göstere ve mârifette ilâhî cezbe meydana getirsin.

Şeyh Zu'n-nûn-i Mısırî, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, şöyle demişlerdir ki mürit kırk yıl hizmet kılmayınca, şeyhlik ve fakîrlik ve dervişlik mevkiî ona verilmez ve hırka giymesi ona lâyık görülmez. Sultan Ahmed-i Yesevî Hazretleri buyurmuşlardır ki bir kimse pîrlik ve şeyhlik iddiasında bulunsa, kırk yıl tâ pîrin hizmetinde bulunmayınca, şeyhlik mevkiî ona lâyık görülmez. Ve eğer mürit alsın, (o mürit) dinden çıkmış olur. Dervişlik iddiasında bulunan bir kimse, önce Hak emrine itaat edip şeriat emri ile yola girmeli ve bâtil işlerden ve bid'atlerden vazgeçmelidir. Gece kalkıp namaz kılmayınca, gündüz hizmet etmeyince, şeyhlik iddiasında bulunsa, işi bâtil olur. Bir kimse şeriat emrinden çıksa, dinden (de) çıkmış olur. Eğer tevbe etmeden dünyadan göçse, Hak Taâlâ (onu) cehennemde türlü azaba uğratar.

Ey derviş, eğer (o kimseler) riyakâr zâhit, sevdalı âbit veya dilenci sūfi, veya hercaî derviş olsalar, (onların) sūfilikleri murdar, işleri fesat, müritleri dinden çıkmış (olur); öylelerinin sūfilikleri keyfî hareket (başı boşluk), dervişlikleri açgözlülük, niyetleri fitnelik, yolları mübah kılma, sünnetleri bid'at,

fiilleri kabahat, neticeleri bedbahtlık, sırları hainlik, gusulları cenabettir. Sûfîlerde riyazet yok, fakîrlerde kanaat yok, zenginlerde cömertlik yok, dervişlerde kıyamet korkusu yok.

Ey derviş, halimiz nasıl olacak? Ey derviş, bil ve uyanık ol ki evvela şeriat kelimesini, ikinci (olarak) tarikat kelimesini, üçüncü (olarak) mârifet kelimesini, dördüncü (olarak) hakikat kelimesini bilmek gerek. Eğer (bir kimse) sûfî olup bu kelimeleri bilmese, sûfî değildir.

Şeriat kelimesi budur	:	لا إله إلا الله محمد رسول الله
Tarikat kelimesi budur	:	لا إله إلا الله صفاً صفاً محمد رسول الله
Mârifet kelimesi budur	:	لا إله إلا الله عظمته محمد رسول الله خلقه
Hakikat kelimesi budur	:	لا إله إلا الله بقدرته محمد رسول رسالة

Ey derviş, şeyhler daha önce gelenlerin fakîrliğini kabul edip, sözlerine uyup, ahkâm ve erkânlarını bilip, geçici istekleri terk edip, nefsi mücadele yayı ile parçalayıp kendisine itaat ettirip ve kanaatı âdet haline getirip, kazasına razı olup, belasına sabredip, nimetine şükredip, bildirilen risaleye göre amel edip Hüdâ-yı Taâla'nın emirlerini yerine getirirse, dervişlik adı ona uygun olur; yoksa bunları bilmeden şeyhlik iddiasında bulunsa, kıyamet günü kara yüzlü olup mahcup olur. Öylelerinden Allah'a sığınırım. Fakîrlük mertebesi yüce bir makamdır, herkesin kolayca eline geçmez.

*Kudret ile Hak'tan bize buyruk oldu,
Dipsiz deniz içine yalnız düştüm, dostlar.
O denize kadir Rabb'im buyurdu,
Allah'a hamd olsun, sıhhat ve esenlikle geçtim, dostlar.*

*Yaşım ilerledi, ömrüm tükendi, göğe uçtum,
Bağrım taşıtı, aklım şaştı, yere düştüm,
Şeytanî nefis gürubuyla (arzularıyla) çok vuruştum,
Sabır ve rıza makamlarını aştım, dostlar.*

*Dokuzumda toz gibi savruldu, tükenmedim,
On yaşımda sağ yanıma dolanmadım,
On birimde kendi nefsimi zabtettim,
Fakr ve rıza makamlarını geçtim, dostlar.*

*On üçümde dalgıç olup deryaya daldım,
Mârifetin cevherini sırdan derdim,
Mumunu görüp pervane gibi kendimi vurdum,
Kendimden geçip aklım gitti, şaştım, dostlar.*

*On dördümde toprak gibi hakirlik çektim (hakir görüldüm)
Hû Hû diyip gözyaşımın geceleri (birbirine) kattım,
Bin altınlık kıymetini bire sattım,
Ondan sonra kanat çırpıp uçtum, dostlar.*

*On beşimde dergâhına dönüp geldim,
Günah ile yaptığım her işi alıp geldim,
Tevbe edip Hakk'a boyun sunup geldim,
Tevbe edip günahlardan kaçtım, dostlar.*

*Cebrâil vahiy getirdi hak Resul'a,
Âyet geldi (indi) zikret diye cüz ve kül'e,
Hızır Baba'm beni saldı işte bu yola,
Ondan sonra derya olup taştım dostlar.*

*Şeriatın bostanında dolaşıp durdum,
Tarikatın gülzarında gezinip durdum,
Hakikatin pazarında uçup durdum,
Mârifetin eşiğini açtım, dostlar.*

*Elest şarabını pîr-i mugân doyasıya verdi,
İçiverdim miktarımca koyuverdi,
Kul Hâce Ahmed içim dışım yanıverdi,
Tâliplere inci cevher saçtım, dostlar.*

Hâsılı bu makam nebîler ve ârifler ve âşıkların makamıdır. Bilhas-
sa Resul-i Ekrem Hazretlerinin, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun,
makamlarıdır, yani الفقر فخرى dediler. Ve fakîri iyi görmek (değerli tut-
mak) imandandır ve fakîri bayağı tutmak (hor görmek) küfürdür. Na-
sıl ki Peygamberimiz Hazretleri, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun,
buyurdular: حب الفقراء من الايمان وبعض الفقراء من الكفر Amma fakîrlik mertebesi
ve hürmeti yedi kat gökten ve yedi kat yerden daha yücedir. Nasıl ki Re-
sul-i Ekrem Hazretleri, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, buyurdular:
حرمة الفقراء المؤمنین اعظم عند الله من سبع السموات والارضین

Ey derviş, bir kimse zenginleri dünyası için ağırlasa, ebediyete kadar Hüdâ-yi Taâlânın lânetine uğrar ve eğer fakîri hakîr görse ve horlasa, Hüdâ-yi Taâlâ (onu) pek çok azaba uğratır. Bu türlü hareket mü'minlerde olmaz, bilâkis münafıklarda olur.

Hazret-i Ali'den, Allah ondan razı olsun, rivayet ederler ki dervişlik makamı kırktır. Eğer (bir derviş) bilip (buna göre) amel etse, dervişliği temiz olur ve eğer bilmese ve öğrenmese, dervişlik makamı ona haram olur ve (o kişi) cahildir. O kırk makamın onu şeriat makamında ve onu tarikat makamında ve onu mârifet makamında ve onu hakikat makamındadır.

O on makam (ki) şeriattedir, ilki Hak Taâlâ'nın birliğine, varlığına, sıfatlarına ve zâtına iman getirmektir. İkincisi namaz kılmaktır. Üçüncüsü oruç tutmaktır. Dördüncüsü zekât vermektir. Beşincisi hac kılmaktır. Altıncısı yumuşak konuşmaktır. Yedincisi ilim öğrenmektir. Sekizincisi Resul-i Ekrem Hazretlerinin, Allâh'ın salât ve selâmi üzerine olsun, sünnetlerini yerine getirmektir. Dokuzuncusu emr-i mârufu yerine getirmektir. Onuncusu nehy-i münker kılmaktır.

O on makam (ki) tarikattedir, İlki tevbe etmektir. İkincisi pîre el vermektir (uzatmaktır). Üçüncüsü havftır. Dördüncüsü recâdır, yani Hak Taâlânın rahmetinden ümitli olmaktır. Beşincisi vird-i evkatı yerine getirmektir. Altıncısı pîrin hizmetinde olmaktır. Yedincisi pîrin izni ile konuşmaktır. Sekizincisi nasihat dinlemektir. Dokuzuncusu tecrit olmaktır. Onuncusu tefrit olmaktır.

O on makam (ki) mârifettedir, ilki fenâ olmaktır. İkincisi dervişliği kabul etmektir. Üçüncüsü her işe tahammül etmektir. Dördüncüsü helâl ve güzel istekte bulunmaktır. Beşincisi mârifet kılmaktır. Altıncısı şeriat ve tarikatı ayakta tutmaktır. Yedincisi dünyayı terk etmektir. Sekizincisi âhireti seçmektir. Dokuzuncusu vücut (varlık) makamını bilmektir. Onuncusu hakikat sırlarını bilmektir.

O on makam (ki) hakikattedir, ilki (herkesin) yolunun toprağı olmaktır (alçak gönüllülük). İkincisi iyiyi-kötüyü tanımaktır. Ve (üçüncüsü) bir parça lokmaya el uzatmamak, belki fazlaya kanaat etmektir. Ve (dördüncüsü) kendisini, lokmasını Hak yolunda sebil etmektir. Ve (beşincisi) kimseyi incitmemektir. Ve (altıncısı) fakîrliği inkâr etmemektir. Ve (yedincisi) seyr-i sülûk kılmaktır. Ve (sekizincisi) herkesten sırrını saklamaktır. Ve (dokuzuncusu) şeriat, tarikat, (mârifet) ve hakikat makamını bilmek ve onuncusu amel etmektir.

Şeyh Hasan-i Basrî, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, rivayet ederler ki Hazret-i Resul'dan Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, Hazret-i Ali, Allah ondan razı olsun, naklettiler ki Mirac gecesi Hak Taâlâ'nın buyruğu ile Hazret-i Cebrâil, selâm üzerine olsun, Burak getirdiler. Yedi kat göklerden aşırıldı Tanrı, aziz ve celil olsun, kudreti ile, acayıpları gördü. Hazret-i Rabbu'l-erbab'dan nidâ geldi: Yâ Resulların (Peygamberlerin) Efendisi, yukarı bak! Resul-i Ekrem Hazretleri, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, baktılarsa, acayip sûretler gördüler ki onun açıklaması yer ve göğe sığmaz. O an hayran kaldılar ve kendilerinden geçtiler. Tekrar kendilerine geldiler ve buyurdular: Yâ Rab , o ne sûret idi ki gördüm, aklım (başımdan) gitti? Hazret-i Rabbu'l-izzetden nidâ geldi ki o sûret fakîrlik sûretidir. Ey Muhammed, eğer beni dilesen, fakîr ve tecrit ol ve eğer didar dilesen, riyazet çek, tâ benim cemalime müşerref olasın. Ve her kim didar dilese, Hak'tan başka her şey (ona) haramdır.

Fakîrlik sûreti gökte idi, gökten yere indi. Sahabeler fakîrlik sûretini gördüler. Amma şeyhler o sûretin anlatılmasında çeşitli sözler söylemişlerdir. Hazret-i Ali, Allah onun zâtını şerefli kılsın, buyurdular: Hazret-i Muhammed, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, o gece (ki) Mirac'dan dönüp geldiler, mübarek yüzlerinde bir nur gördüm. On sekiz bin âlem bana o nurdan apaçık belli oldu. O zaman dedim (ki): Yâ Resula'llah, bugün yüzünüzde nur gördüm, her günkünden ziyade. Hazret-i Resul, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, buyurdular: O gece Mirac'da Rabbu'l-âlemin huzurunda fakîrlik sûretini gördüm, aşk şarabından bir yudum içtim, dediler. Hazret-i Ali, Allah ondan razı olsun, buyurdular: Bu hâlde ben de arzu ettim. Hazret-i Resul, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, aşk şarabından bir yudum da bana verdiler, içtim, hâlsiz düştüm ve kendimden geçtim. Tekrar kendime geldiğimde, her ne Hazret-i Peygamber'e gözükmüş ise, bana da aynı şekilde gözüktü. Resul-i Ekrem Hazretleri, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, buyurdular: Yâ Ali, fakirlik makamında on makam, on nur (haslet), on yol ve on mevki vardır, (böylece) kırk mertebe vardır.

O on makamın ilki kanaattır, nasıl ki Resul-i Ekrem Hazretleri, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, buyurdular; القناعة كنز لا يفنى Yani, kanaat hazinedir ki asla tükenmez ve ölüm vaktinde malın faydası yoktur, son bulur. İkinci fakr makamı belâya tahammül etmektir. Üçüncü fakr makamı (Tanrının) kulluğuna tutkunluktur. Dördüncü fakr makamı azaptır, (Hazret-i Eyyub gibi) değildir. Beşinci fakr makamı hayrettir. Altıncı fakr makamı

riyazettir. Yedinci fakr makamı açıklıktır. Sekizinci fakr makamı mahvolmadır. Dokuzuncu fakr makamı gönlü yaralı olmaktır. Onuncu fakr makamı Hazret-i Rabbu'l-izzetlikdir.

Ve on fakr nurunun ilki sıdk nurudur. İkincisi sabır nurudur. Hazret-i Resul, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, buyurdular: الصبر كنز من كنوز الجنة Yani sabır, cennetin hazinelerindedir. Üçüncüsü şükür nurudur. Dördüncüsü fikir nurudur. Beşincisi zikir nurudur. Altıncısı namaz nurudur. Yedincisi oruç nurudur. Sekizincisi iman nurudur. Dokuzuncusu sadaka nurudur. Onuncusu temiz ruhluluk nurudur.

Ve on fakr yolunun ilki tevbedir. İkincisi günahlardan vazgeçmektir. Üçüncüsü kötü işlerden pişmanlıktır. Dördüncüsü hayrettir. Beşincisi makam hakîrlik ve inlemedir. Altıncısı Hak Taâlâ'dan yardım dilemektir. Yedincisi kötü yollardan geri dönmektir (vazgeçmektir). Sekizincisi Hüdâ-yi Taâlâ'nın zikri ile olmaktır. Dokuzuncusu tefekkürdür. Onuncusu fenâ (yok) olmaktır.

Ve on mevki vardır: Hikmet, adl, akl, hilm, hayat, izzet, ihsan, settarlık, emanet, teslim.

Şeyh Şihabü'd-din, Allah onun sırrını takdis etsin, dediler ki: Dervişlikte bu kırk şartı bilmek gerek. Öyle kişiye sūfi derler. Sultan Ahmed-i Kübrâ dediler ki: Yetmiş yıl yaşadım, kırk yıl seferde bulundum, yedi yıl hac kıldım, bin defa Kur'an'ı hatmettim, yetmiş defa Resul-i Ekrem Hazretlerini, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, düşümde gördüm. Mübarek yüzlerine baktım, bu kırk makamı bana bildirdiler. Ben amel kılamadım, Vâcib-i Taâlâ Hazretlerine ulaşamadım. Şeyh Şihabü'd-din, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, dediler ki bu kırk makamın onu şeriat makamındadır ve onu tarikat makamındadır ve onu hakikat makamındadır ve onu mârifet makamındadır. Her sūfi ve her derviş ve her fakîr bu kırk makamı bilmeseydi ve (bunlara göre) amel kılmasaydı, sūfilik, şeyhlik (veya) fakîrlik iddiasında bulunsaydı, yalan olur. Ve eğer sūfiye dünyanın nimetini tamamen verseler, (onun) kâfirliğine işaret edilmiş olur. Ve eğer öbür dünya nimetini ve cenneti tamamen verseler, (onun) mü'minliğine işaret edilmiş olur. (Sūfi) zahmet, sıkıntı ve belâyı kendisine reva görmelidir. Eğer sofî halvette olsa, Hak Taâlâ'nın zikri ile olmalıdır. Ve eğer halk arasında olsa, şeriat emri ile iş yapmalıdır. Ve herhangi bir zaman güçsüz olsa, O'nun (Tanrı'nın) dergâhında sabretmelidir. Sūfi zarurî miktarın dışında, helâl bile olsa, fazla yemekten kaçınmalıdır, tâ

(ki) şübheye düşmesin. Ve eğer sofi dünya nimetini dilese, sûfi değildir. Ve eğer dua ve ağlama ile belâ ve zahmete katlansa, sofidir.

Ve şeyhlik mücahede makamıdır. Ve dünya ehli yüksekliği diler ve öbür dünya ehli alçak (gönüllü) oluşu ve hakîrliği diler. Ve eğer sûfiye belâ gelse, âh vâh demez ve sabreder. Ve eğer sofinin nefsi nimet arzu etse, nefsinin arzusunu vermez. Ve eğer sûfi aç olsa, çıplak olsa, hoşnut olur ve sabırdan başka bir yolu seçmez; (bu ise) iyi bir alçak gönüllülük demektir.

Bu on makam (ki) şeraittedir ve on makam (ki) tarikattedir, teslimdir. Yani (sûfinin) başına belâ ve zahmet gelse, kendisini can ve gönülden teslimine salar. Yine (sûfi) yemek ve içmeği halktan dilemesin. Ve kaba dokumayı atlasdan üstün tutsun. Gündüz oruç, gece namazda olsun ve Kur'ân okumakta bulunsun.

Nazm

*Gönlün, sonunda ölüm rahatlığı ile olsun,
Kur'ân oku, tilâveti terk etme.*

Ve eğer (sûfi) yemek yese ve elbise giyse, niyeti ibadet olsun ve muhabbet ehlinden başkasını anmasın. Ve yine (sofi) ihlâsı ile olsun. Sûfi her gece nâfile namazı terk etmesin. Havf ve recâ içinde olsun. Ve eğer sûfi ibadetini halka gösteriş için yapsa, elli yıllık ibadetini bir zerre yiyeceğe satmış olur; (bu türlü hareket) Tanrı, aziz ve celil olsun, katında makbul sayılmaz.

Ve yine sûfi yola doğruluk ile ayak koysun ve doğru konuşsun, zira gönül dile haber verir. Yine sofi nefsinin yakıp yok etmelidir; dünyadan söz etmemelidir. Hak Taâlâ'yı anarak vaktini hoş geçirmelidir. Ve yine sûfi alçak gönüllü olsa, Hak Taâlâ'yı bulur. Eğer ateşe baksa, Hakk'ı görür ve eğer suya baksa, Hakk'ı görür ve eğer yukarı baksa, Hakk'ı görür ve eğer ileri baksa, Hakk'ı görür ve eğer otursa, Hakk'ı müşahede gözü ile görür ve yine sûfi ilme'l-yakîn ayne'l-yakîn makamını bulur. Ve eğer sır gözü ile yukarı baksa, arşı görür. Ve eğer aşağı baksa, tâ tahte's-serâ'ya kadar yedi kat zemini, (hatta) balık üstündeki deniz öküzünün sırtını görür ve (arada) hiç perde olmaz. Ve eğer hakke'l-yakîn gözü ile baksa, mahlukat ve masnuattan geçip zâtından soru sorulması doğru olmayan (nasılsızlık ve sebepsizlik vasfını taşıyan) Hakk'ı görür ve mârifette bütün kevneyn âlemini görür, (bu ise) şeksiz ve şübhesiz tanımadır. Ve yine sûfi dünya ve ahrette onun himmetine sığınmaz, bütün cennetlerin nimetleri gözüne görünmez. Yine sûfi denilen (kişi) Hüdâ-yi Taâlâ'nın şevkinde su gibi olup eriyip akmalıdır, gönlünü Hakk'ın

rızasına vermemelidir, çocuklarına ve malına gönül vermemelidir. Yine sûfi denilen (kişiyi) mezarında bulmazlar; (hatta) sıratı da, cennette de bulmazlar, Hazret-i Vâcib Taâlâ'nın yakınında bulurlar. Eğer sofi, ey Bâr-Hüdâyâ, bütün âsileri bana bağışla dese, Hak Taâlâ onun sözünü (isteğini) reddetmez. Ve yine sofi Hak Taâlâ'dan nidâ işitmeyince canını vermez, münker ve nekirden endişe etmez, kıyameti düşünmez, tâ Melik-i Gaffar'ı görmeyince hûri ve köşklere bakmaz. Yine sûfi o kimsedir ki her işten gönlü soğuk olmalı, nefis ve şehvetlerden arınmış olmalı, içi âfetlerden arınmış olmalı, davranışları temiz olmalı, içi pişkin, gözü (her) iki dünyaya kapalı, kafası aydınlanmış olmalı.

Bu söylentiler seksen makam oldu. Ey derviş, her bir makam bir peygamberin makamıdır. İlki Hazret-i Âdem, selâm ona olsun, sonuncusu Hazret-i Muhammed Mustafa'nın *Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun*, makamlarıdır. Şeyhlerin sultanı Hâce Ahmed-i Yesevî Hazretleri, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, buyurdular ki (bir kimse) yetmiş edep ilmini bilmeyince, yetmiş makam yolunu aşip gezmeyince, şeyhlik makamı iddiasında bulunsa, o derhal kâfir olur.

Şeyh Serî-i Sakatî, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, buyurdular: Fakr bir dağdır, bütün değerli maden ocaklarının mekânıdır. Şeyhu'l-meşayih, Allahu Taâlâ onun ruhunu takdis etsin, buyurdular: Fakr bir denizdir. O denizin sonu yok, onun sonunu Hazret-i Muhammed Mustafa'dan, Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun, başka kimsenin gördüğü yok. Seyyidü't-tâife Hazret-i Cüneyd-i Bağdadî buyurdular: Fakr bir tepedir. Seyyid Ahmed-i Kübrâ buyurdular: Fakr Hüdâ'nın nurudur; her kime o nurun ışığı değse, onun ışığından aşkın kemâlini bulur. Şeyh Ahmed buyurur: Fakr bir devlet tacıdır: Her kim (onu) başına koydu ise, iki cihanda sultan oldu. Şeyh Şakîk-i Belhî, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, fakr bir ateştir. Her kimin gönlüne düştü vücudu altın oldu. Şeyh Ahmed-i Câm buyurur: Fakr bir şaraptır; her kim ki bir yudum içti, tâ kıyamete kadar yüzü yerde (mest) oldu. Şeyh Kutbu'd-din Hayder buyurur: Fakr Allah'ın cezbisidir; her kime değse, iki cihanda muradı yerine gelir. Hâce Abdullah Hayder buyurur: Fakr ilâhî hidayettir; her kim ki (ona) yol buldu, ebedî sultanlık buldu. Şeyh Mansur-i Hallac buyurur: Fakr Hak Taâlâ'nın didarındır; her kim ki gördü, görmedi. Lokman-i Serahsî buyurur: Fakr himmet doğanıdır; her kime kondu ise, o kişi arşa uçtu.

Şeyhlerin sözü ise şöyledir: Fakr Hak Taâlâ'nın vuslat bağından bir ağaçtır. O ağacın budağı akıldır, kökleri hidayettir, meyvası hayır ve

cömertliktir, gölgesi kanattır, kokusu şevktir. Onun yaprağı her kime değdi (ise), iyi amel elde etti. Ve her kim meyvasından yedi (ise), ebedî hayat buldu. Ve eğer kokusu her kime ulaşırsa, mest ve hayran olur. Ve eğer (bir kişi) gölgesinde yer tutsa, hakikat güneşi ona vurur.

Ey derviş, fakrın altı âdâbı vardır: İlki iyi veya kötü söze sükût etmektir, (ikincisi) pîr huzurunda susmaktır, ve pîr izni olmadan konuşmamaktır, (üçüncüsü) kimseyle dargın olmamaktır, (dördüncüsü) havas ve avamın (herkesin) hizmetini görmektir, (beşincisi) nefsi öldürmektir, (altıncısı) geçici istekleri terk etmektir. Fakrdan temiz bir şey yoktur. Fakr gurbettir, aç olmaktır. Eğer insan aç olursa, temizliği ve zikri gitmez. Ver eğer tok olursa, fesatlar ortaya çıkar.

Fakr makamı sekizdir: İlki tevbedir, (ikincisi) ibadettir, (üçüncüsü) sevgidir, (dördüncüsü) sabırdır, (beşincisi) şükürdür, (altıncısı) rızadır, (yedincisi) zühttür, (sekizincisi) ârifliktir. İlki Hazret-i Âdem'den, *selâm ona olsun*, kaldı; âbidlik Hazret-i İdrîs'ten, *selâm ona olsun*, kaldı; şükür ve sevgi Hazret-i İbrâhim'den, *selâm ona olsun*, kaldı; sabretme Hazret-i Eyyub'dan, *selâm ona olsun*, kaldı; razılık Hazret-i Mûsâ'dan, *selâm ona olsun*, kaldı; zâhidlik Hazret-i İsâ'dan, *selâm ona olsun*, kaldı; âriflik Hazret-i Muhammed Mustafa'dan, *Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun*, kaldı.

Fakr mertebesi yedidir: Civanmertliktir, sipahîliktir, garipliktir, hırkadır, sabırdır, kanaattır, tevekküldür. Civanmertlik Hazret-i Ali'den kaldı; sipahîlik Hazret-i Süleyman'dan, *selâm ona olsun*, kaldı; gariplik Hazret-i Yahya'dan, *selâm ona olsun*, kaldı; kanaatlık Hazret-i Muhammed Mustafa'dan, *Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun*, kaldı.

Her derviş bu yedi dervişlik makamını bilmese, veya bilip amel etmese, şeyh ve mürit almak ona haram olur. Ey derviş, bu Fakr-nâme'de her vasiyet ki yazıldı, Tanrı kelâmından, Peygamber'in hadislerinden ve icma-i ümmetden yazıldı. Her tâlip bu vasiyetlere göre amel edip doğru yol tutsa, dünya ve ukbayı (ahreti) kolaylıkla elde eder. Ve eğer amel etmese, son anında yerini görüp pişman olur ve ahret mahcubu olur. Her derviş bu kırk makamı bilmese ve amel etmese, onun şeyhliği şeytancadır. İlki melekût makamı, ikinci lâhût makamı, üçüncü nâsût makamı, dördüncü ceberût makamı (dır). Ceberût makamı şeriattir, melekût makamı tarikattir, lâhût makamı mârifettir, nâsût makamı hakikattir.

Allah'ın fazlı ve sonsuz cömertliği sâyesinde *Fakr-nâme* tamamlandı.

Fakr-nâme'nin Nottarı

1. başkara' lmağaylar (< başkar-a almağaylar) "idare edemeyecekler, hâkim olamayacaklar, yol gösteremeyecekler". başkar - "idare etmek, hâkim olmak, yol göstermek" esas fiili, al - yardımcı fiiline -a/-e ünlü zarf-fiil eki ile bağlanarak birleşik fiil meydana getirmiştir. al-yardımcı fiili Doğu Türkçesi'nde başlangıçta müsbet iktidar çekiminde kullanılırken daha sonra hem müsbet, hem de menfi iktidar çekiminde kullanılmış ve bu fonksiyonu ile Çağatay yazı dilinde umumileşmiştir (bk. *Çağ. Man.* s 81, e; Nesâyim. S. 168-169). Ancak bu yardımcı fiilin kullanılmasında yan-yana gelen ünlülerden birinin ekseri düştüğü (ünlü düşmesi, Fr., Ing. Elision, Alm. Vokalausstossung, Osm. Hazf hadisesi) görülür.

başkar - fiilinin baş isminden -ğar-/-ger-, -kar-/-ker - isimden fiil yapma eki ile genişletilerek teşkil edildiği ortadadır. Eski Türkçe'de çınğar - "araştırmak", köngülker - "tefekkür etmek", tüpker - "aslını araştırmak" gibi kelimelerde de görülen ek, pek fazla işlek değildir (ek için bk. *AGr.* s 87). Radloff ve Şeyh Süleyman lugatleri kelimeyi şöylece kaydetmişlerdir: Radloff, Wb. başkar - [(Çağ. Kaz.) baş + kar' dan] = başar - "1. hâkim olmak, idare etmek 2. (Kaz.) bitirmek, son vermek, sona erdirmek"; Şeyh Süleyman. (başkarmağ) "başarmak, becermek, ucuna varmak, idare etmek, baş etmek, ihtida etmek, yol göstermek".

2. yürgeyler (< yür-gey-ler) "yürüyecekler" ve yürmeğünça (< yür-meğünça) "yürümeyince" Metnimizde yer alan bu iki örnekten birinde ince ek, diğerinde de kalın ek kullanılmıştır. Kalın ek kullanımını, Çağatayca ve Özbekçe'de de görülen ek uyumsuzluğuyla izah etmek

mümkündür (bu husûs için bk. K.Eraslan, Doğu Türkçesi'nde Ek Uyumsuzluğuna Dâir, *TDED*, c.XVIII, İstanbul 1970, s.113-124; ayrıca bk. Manzum Oğuznâme, not: 6). Kalın örnek yormağunça olarak okunduğu takdirde, metinde aynı mânada yor - ve yür - şeklinde iki ayrı fiilin kullanıldığı neticesine varılır ki, bir ihtimal olarak düşünülebilir.

Esasen Eski Türkçe'de bile yorı - yanında yür - şeklinin bulunuşu (bk. An. İnd.) iki ayrı fiilin varlığını kabul ettirmektedir; çünkü yorı - fiilinin başta bulunan y tesiri ile ince sıraya geçmesi ve kökteki i sesinin herhangi bir sebeple düşmesi sonucu yür - şeklinin ortaya çıkması hiç olmazsa Eski Türkçe için uzak bir ihtimaldir.

Batı Türkçesi dışında kalan lehçeler genellikle yür - (<Kaz., Kır. cür-) fiilini kullandıkları hâlde, Batı Türkçesi yorı - fiilini kullanmaktadır. Ancak Batı Türkçesi yorı - fiilinin ince sıraya geçmiş ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlanmış şeklini (yorı-> yörü - >yürü-) müstakil fiil olarak kullandığı hâlde, şimdiki zaman teşkilinde fiilinin kalın ünlülü ve ekleşmiş şeklini devam ettirir (bk. TDB. § 459).

3. tozğunça (< toz-ğunça) “eskiyene kadar, çürüyüp dağılana kadar” toz - “eskimek, köhneleşmek, çürümek, çürüyüp dağılmak vb. gibi” fiili gerek yapı, gerekse mana bakımından toz ismi ile ilgili olmalıdır. Eski Türkçe'de toz ismi yanında toz - fiilinin bulunması ilk bakışta eş-sesli isim-fiil kökleri olduğunu düşündürmektedir (bu husûs için bk. T.Tekin, Türkçe'nin Yapısı ve Eşsesli İsim-Fiil Kökleri, *Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, c.5, sy. 1, Mart 1973, s. 36-46). Bir ihtimal olarak toz - fiilinin, toz isminden -ı/-i-, - a/-e - isimden fiil yapma ekiyle tozı-/ toza - şeklinde bir fiil yapıldığı, sonradan bunun toz - şekline geçtiği de düşünülebilir. Nitekin Zenker, Wb.'da toz - yanında tozı-, toza - şekilleri de zikredilmiştir.

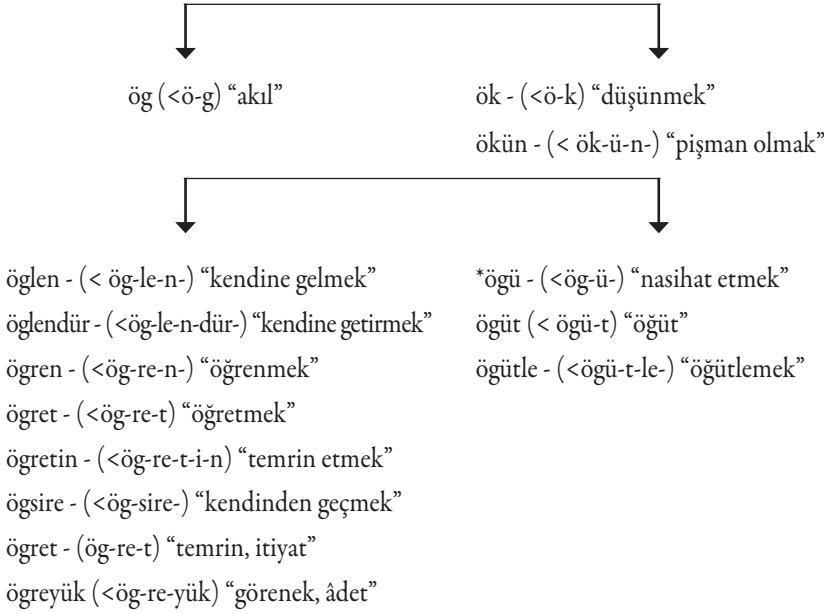
toz - fiili çeşitli sözlüklerde verilen manalarıyla dikkati çekmektedir: AGr. (Glossar) toz - “bitirmek, yükselmek”; US. toz - “bitirmek, çıkmak, yükselmek”; DS. toz - “yerden kaldırmak, yükseltmek”; Clauson, EDPT. toz - “toz haline gelmek”; Dîvân. toz - “tozarmak, toz yükselmek”; Radloff, Wb. toz - [(Çağ., OT., Kır.)] “1.küçük parçalara ayrılmak, toz hâline gelmek 2. (Kır.) birbirinden ayrılmak, dağılmak, yayılmak, saçılmak 3.son bulmak, eskimek”; Zenker Wb. toz - tozı -

toza - “toz hâlinde serpmek, dağılmak”; El-İdrâk. tozdi “toz koptu, kalktı”; Et-Tuhfetü’ z-Zekkiye. toz - “toz olmak”; Şeyh Süleyman. toz - “eskimek, köhne ve fersûde olmak; devam ve mukavemet etmek” vb. gibi. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi toz - fiili başlıca şu manalara gelmektedir: 1.bitirmek, 2.çıkmaq, yükselmek, kaldırmak, yükseltmek, 3.toz yükselmek, toz kalkmak, 4.toz hâline gelmek, birbirinden ayrılmak, dağılmak, yayılmak, saçılmak, 5. eskimek, köhne ve fersûde olmak. Bu manalardan birincisinin nerden geldiğini açıklamak kolay olmasa gerek. “bitirmek” manasında ayrı bir toz - fiili düşünülebilir mi? Diğer manalar ise birbiriyle ilgili görünmektedir, “eskimek” mânası, mâna kayması veya mana genişlemesi sonucu ortaya çıkmış olmalıdır (bu husûs için bk. D.Aksan, *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi*, Ankara 1971, Ank. Üniv. DTCTF yayınları; 217, s.144-146).

toz - fiilinin genişlemiş şekilleri olarak da şunlar zikredilebilir: Dîvân. tozğır - “toz kalkar gibi olmak”, tozıt - “tozutmak”; Radloff, Wb. tozun - (Osm.) “toz gibi ince olan şeyler toz haline gelmek”, tozut - (Osm.) “toz kaldırmak”, tozuş - (Osm.) “birlikte toz kaldırmak, birlikte toz halinde yükselmek”, tozdur - (Çağ.) “toz kaldırmak, yükseltmek”; Şeyh Süleyman. tozutmek “toz kaldırmak, toz etmek, ber-pâ ve bünyad eylemek, yükseğe çıkarmak, husûle getirmek”.

4. örgetkey (<örge-t-key) “öğretecek” *örge - (<ögre - <ö-g-r-e-) fiili elimizdeki malzemeye göre -t - (faktitif) veya -n - (dönüşlülük) ekiyle genişlemiş olarak kullanılmaktadır: öğret-, örgen - gibi. Ayrıca Batı Türkçesi dışındaki lehçe ve şiveler bu fiillerin yer değiştirme'ye uğramış örget-, örgen - şekillerini kullanırlar. Yukarıda da belirttiğimiz gibi *örge - fiili gövdesi, ö - “düşünmek” fiilinden - g ekiyle (ek için bk. *AGr.* § 95) meydana getirilmiş bir gövdedir. ö - kökü ile ilgili teşkilleri şöylece gösterebiliriz:

ö - “düşünmek”

Bu şemadan çıkarılabilecek sonuçlar şunlardır: “1. Türkçe, bilhassa Eski Türkçe devresinden sonra, tek ünlülü köklerden uzaklaşmaya başlamıştır. (bk. Manzum Oğuznâme, not: “), 2. Bir kökten meydana getirilen gövdelerin hepsi Türkçe’de kullanılmamakta, bazı kullanılan gövdelerin ise daha da genişlemiş şekilleri kullanılmaktadır (*ögre - kullanılmadığı halde, örger - ve öğret-’in kullanılışı gibi). 3. Türkçe kelimelerin manaları ve mana değişimleri üzerinde geniş ölçüde durmanın gerekliliği.

5. körssetkey (<körse-t-key) “gösterecek” *körse* - “görmek istemek” fiil gövdesinin Eski Türkçe’de körüğse - (<kör-ü-g-se-; - ü - yardımcı ünlü, - g fiilden isim yapma eki, - se - isimden bilhassa istek ifade eden (desideratif) fiil yapma eki) olduğunu biliyoruz (meselâ bk. *AGr.* (Glossar), *US.*, *DS.*, *Clauson*, *EDPT.*, *Divân.* körüğse - “görmek istemek”), *körüğse* - fiilinin -t- faktitif ekiyle genişlemiş şekli olan körüğset - fiiline Eski Türkçe’de rastlanmamaktadır. Fiil Eski Türkçe devresinden sonra çeşitli lehçe ve şivelerde hece düşmesine (haplogie) uğramış olarak *körset* - “göstermek” şeklinde yaşamaktadır (me-

selâ bk. Radloff, Wb. *kürset* - (Kaz.) “göstermek”; Et-Tuhfetü'z-Zekiyeye, *körset* - “göstermek” gibi). körügse - > körse - oluğunda Clauson, g sesinin düşmesini, avurt ünsüzü (lateral ünsüz) kalın ve ince l sesinin düşmesi hadisesine benzetmektedir (bk. EDPT. S. 746). Oysa Türkçe'de ğ/g sesi diftonglaşmaya müsâit ses olduğundan birçok hâllerde düşmektedir (bu husûs için bk. R.R.Arat, *Atabetü'l-hakayık*, İstanbul 1951, not: 6).

Batı Türkçesi'nde körset - fiili, k-> g - değişmesi ve yer değiştirmeye (metathese) uğramış hâliyle (*körset*-> *göster*-) devam ettiği halde, Batı Türkçesi dışında her iki şekil de yaşamaktadır: Meselâ Radloff, Wb. *kürset*-, (Kaz.) “göstermek” küsteril - (Kaz.) “gösterilmek”, köstür - (Kaçinz) “göstermek”; *El-İdrâk*. Kösterdi “gösterdi”; Şeyh Süleyman. köstermağ “irâe, ibraz ve izhar etmek, ayan ve nümayan eylemek, nişan dâden” v.b. gibi.

A.von Le Coq *körügse* - fiilini *kör* - “görmek” ve *ökse* - “şiddetli şekilde arzu etmek” fiillerinden meydana gelmiş birleşik bir fiil kabul etmektedir (bk. M.I., Anmerkung: 15). Bizce bu izah doğru değildir; her şeyden önce ökse - yardımcı fiil olmadığı gibi, iki fiilin birleşmesi birinci fiilin zarf-fiil ekini alması gerekir.

6. yalnüz “yalnız”. Kelime Eski Türkçe'de *yalañuz/yalıñuz*, orta hece düşmesi (syncope) ile yalnüz şekillerinde görülmektedir (bk. *AGr.* (Glossar), *US.*). Gabain, kelimenin *yâlinus* şeklini de kaydetmiştir ki oldukça düşündürücüdür. Clauson, kelimeyi *yalñu:s* şeklinde tesbit etmiş, etimolojisinin belli olmadığını ve -z'li şeklinin daha sonra ortaya çıktığını bildirmiştir (bk. *EDPT.* s. 930). Bizce -z'li şekil aslı, -s'li şekil ise Eski Türkçe devresi sonunda ortaya çıkmış olmalıdır. Nitekim bazı ek ve kelime sonlarındaki -z>-s değişmesi Eski Türkçe devresinden sonraya âittir (-maz/-mez>-mas/-mes, kögüz>kөгüs gibi). Dîvân.'da da kelime yalñus şeklinde yer almıştır.

yalañuz/yalıñuz kelimesinin menşei belli olmamakla beraber, kelimeyi ET. *yalañ/yalıñ* “çıplak” kelimesi ile ilgili görmekteyiz. Aynı şekilde yalañuğ “insan” kelimesi de bununla ilgili olmalıdır: *yalañuz* < **yalañ-u-z* (-u - isimden fiil yapma eki, -z fiilden isim yapma eki), *yalañuğ* < **yalañ-u-ğ* (-ğ fiilden isim yapma eki). Şüphesiz ki bu izah yeterli değildir ve mâna yönünün ayrıca ele alınması gerekmektedir.

Yine bir ihtimal olarak yalañ kelimesi ile *ķarañġu* “karanlık” (<* ķarañ-ġu Kelimenin ķara “kara, siyah” ile ilgili olduġu muhakkaktır) kelimesi arasındaki benzerlik üzerinde durulabilir.

Bazı kök ve eklerdeki *ñġ* sesinin Doġu Türkçesi'nde ġ/g, Batı Türkçesi'nde de n olduġu bilinmektedir. Bu sebeple *yalañuz/yalıñuz* kelimesi deġişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır: DS. *yalġuz* “yalnız, tek”, Radloff, Wb. *yalġuz* (Tar., Çaġ., OT.), *yalġus* (Kaz.), *yalġız* (Kom., Kar.), *yalıñz/yalıñız* (Osm.), *yañıs* (Alt., Küer., Tel.). “yalnız, tek” (yañıs şeklinde, keltür->ketür-, oltur->otur - misallerinde olduġu gibi l sesi düşmüştür): Şeyh Süleyman: *yalġuz yalıñuz* “yalnız, ârî, sâde, tenha, tek”; Et-Tuhfetü'z-Zekiyye: *yalıñġız, yalıġız* “yalnız”; *El-İdrâk*: *yalañuz* “yalnız”; *İbnü Mühennâ*: *yalnız* “tek” v.b. gibi.

7. *aştım* (< aş-tu-m) “aştım”. Görülen geçmiş zaman eki ünlüsünün yuvarlak oluşu, bir imlâ hususiyeti deġilse, bir aġız husûsiyettir. Eġer dudak ünsüzü m tesiriyle yuvarlaklaştığını kabul edersek, aynı duruma şiiirde yer alan *keçtim, içtim, şaşım, kaçım, taştım, açım, saçım* gibi şekillerde de rastlamamız gerekirdi.
8. *örkülmedim* (< örkül-me-di-m) “dolanmadım, dönmedim”. *örkül* - şeklinde okuduġumuz fiil, Radloff, Wb. *ürkül* - [(Çaġ.)] “kendi etrafında dönmek, dolanmak”; Şeyh Süleyman. *örkül* - (“dört dolaşmak, deveran, cevelan etmek, münkalib olmak, dönmek”; *ÖGr.* (Glossar). *örgül* - “dönmek” şekillerinde tesbit edilmiştir. Fiilin yapısı hakkında kesin bir şey söylemek mümkün olmamakla beraber, ör - “örmek” ile ilgili olduğunu sanıyoruz. Bu takdirde *örkül* - < ör-ü-k-ü-l - (-ü - yardımcı ünlü, - k fiilden isim yapma eki, (bk. *AGR.* § 85), - l - fiilden fiil yapma (pasiflik-meçhulluk eki); *örgül*-<ör-gü-l - (-gü fiilden isim yapma eki, - l - isimden fiil yapma eki (bk. *AGR.* § 88) şekillerinde düşünülebilir.
9. *çomdum* (<çom-du-m) “daldım”. Metinde, *deryâ çom* - “deryaya dalmak” şeklinde kullanılmıştır. Eski Türkçe'de fiilin kalın sırada olduġu aldığı eklerden anlaşılmaktadır. Daha sonra baştaki ç - ünsüzü tesiriyle *çöm* - şekli ortaya çıkmıştır. Çeşitli lehçe ve şivelerde her iki şekil de görülmektedir (bk. Clauson, *EDPT.* s. 422). Türkçe'de ç, s, ş, y gibi inceltici ünsüzler tesiriyle bazı kalın sıradaki kelimelerin ince sıraya, başka sebeplerle de bazı ince sıradaki kelimelerin kalın sıraya

geçtikleri bilinmektedir (bu husus için bk. Manzum Oğuznâme, not: 10). çim - “çimmek, yüzmek, suya batıp çıkmak vb. gibi” fiili de çom-/çöm-‘nin bir varyantı olmalıdır.

10. yazuḳ (< yaz-uḳ) “günah, suç” yaz - “kusur, hata etmek, şaşmak, yanılmak, yolunu kaybetmek, yoldan çıkmak, azmak, unutmak, günah işlemek vb. gibi” (bk. *AGr.* (Glossar), DS., US., Clauson, *EDPT.*, *Divân.*, Radloff, Wb.) fiilinden -uḳ/ük eki ile teşkil edilen yazuḳ “günah, suç” kelimesi Eski Türkçe'den beri çeşitli lehçe ve şivelerde bazı değişikliklerle yaşamaktadır. Teşkil ekinin -uḳ oluşu, düz ünlülü fiil köküne gelişinden bellidir. Eğer teşkil eki -ḳ olsaydı, Eski Türkçe'den beri yardımcı üvwnlüler düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı olduğu için, kelimenin yazıḳ şeklinde olması gerekirdi.

yaz - fiilin y protezsiz şekli olan az - “azmak, şaşırmaq, yanılmak, yoldan çıkmak, yolunu, yönünü kaybetmek” fiili de Eski Türkçe'den beri yaz - ile birlikte yaşamaktadır.

yazuḳ kelimesi bugün Türkiye Türkçesi'nde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlanarak yazıḳ şekline geçtiği gibi, mana bakımından yerini günah kelimesine terk etmiş ve “acıma, esef” ifade eden bir söz olarak kullanılmaktadır: yazık! ne yazık! kullanışlarında olduğu gibi. Anadolu ağzlarından Diyarbakır ağzında yazık kelimesi “acıma, merhamet” manasında yaygın şekilde kullanılmaktadır: yazıḳ gel - “acımak, merhamet duymak” gibi.

11. salmasıḳ (< sal-mas-lıḳ) “salmamak, uzatmamak”. Metinde: ve yurun loḳmage ḳol salmasıḳ “ve bir parça lokmaya el uzatmamak”. -mas/-mes (<-maz/-mez) isim-fiil ekiyle teşkil edilen isim-fiiller, teşkil ekleri ile genişletilmeye pek elverişli olmamakla beraber, gerek Doğu Türkçesi'nde, gerekse Batı Türkçesi'nde nadir olarak -lıḳ/-lik isimden isim yapma, veya -la/-le - isimden fiil yapma ekleri ile genişletildikleri de görülür. Bilhassa -lıḳ/-lük ekiyle genişletilen şekiller mücerret hareket ismi manası taşırlar (fazla bilgi için bk. K.Erslan, Eski Türkçe'de İsim-fiiller (Partisipler), İstanbul 1974, s.114-115, Edebiyat Fakültesi Doçentlik Tezi).

12. bol (< bu+ol) “bu” Eski Türkçe devresinden sonra ortaya çıkan bol ve paraleli şol şekli, daha ziyade Batı Türkçesi dışında kalan lehçe ve şivelerde kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi devresinde şol şekli

kullanılmış, Osmanlıca'nın sonlarına doğru da kullanılıştan düşmüştür (benzeri teşkiller için bk. *Manzum Oğuznâme*, not: 7).

13. yarı “yardım”. Daha önce yazdığımız bir notta, kelimenin menşei ve yapısı hakkında kesin bir şey söylenemeyeceği, Farsça yârî kelimesi ile ilgili olabileceği belirtilmişti (bk. *Manzum Oğuznâme*, not: 80). Kelimenin büyük bir ihtimalle Türkçe olabileceği düşünülerek bu notta yeniden ele alındı.

Uygur metinlerinde yarı kelimesine rastlanmamakla beraber büyük bir ihtimalle bunun -lığ/-lig isimden isim yapma eki ile genişlemiş şekli olan yarlıg (yarı-lığ) “fakir, muhtaç, yoksul, sefil” (bk. *AGr.* (Glossar), Clauson, *EDPT.*, *US.*, *DS.*) kelimesi yer almaktadır. Yarı kelimesi Karahanlı Türkçesi (bk. KB. 618; AH. Yarı “yardım”) ile modern lehçelerde görülmektedir.

Kelime, ilk bakışta *yar - gibi bir fiilden -ı/-i zarf-fiil ekiyle teşkil edilmiş bir isim olduğunu düşündürmektedir. Türkçe'de bilhassa edatların bu şekilde meydana geldiği bilinmektedir (bk. N.Hacıeminoğlu, *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul 1971). Kelimenin menşei ve yapısı hakkındaki tereddüdü Clauson da belirtmiştir (bk. *EDPT.* s.967). Doerfer ise yarlıg “fakir” kelimesi ile yarsı - (<yar-sı-) “tiksinmek, iğrenmek” kelimesini yar “salya, tükürük” kelimesi ile ilgili görmektedir (bk. *TMEN.* IV, 158). Eski Anadolu Türkçesinde yarı kelimesi ile ilgili şüphe götürmeyen yardım ve yardım şekilleri kullanılmıştır (bk. *TTS.* s.VI). Türkiye Türkçesi bugün bunlardan yardım şeklini devam ettirmektedir. Bu iki kelime *yar - ile ilgili ise teşekkülleri şöyle olmalıdır: yardım<yar-ı-t-ı-m, yardım< yar-ı-t-ı-n (-ı-‘lar yardımcı ünlü, - t - fiilden fiil yapma (faktitif) eki, - m ve -n fiilden isim yapma ekleri). Kelimenin *El-İdrâk*'de yarlı (< yarı-lu veya yar-ı-l-u) “miskin” şekillerinin bulunuşu tereddüdümüzü kuvvetlendirmektedir. Bununla beraber Batı Türkçesi'nin tesiri ile yarlıg > yarlı/yarlı olabileceği düşünülebilir.

14. sığmas “sıgmaz, sığınmaz”. Kelime şu cümlede geçmektedir: Ve yine şüfî dünyâ ve âhiretde anıñ himmetiğâ sığmas, barça behiştniñ ni'metleri közige körünmes. “ve yine süfî dünya ve ahrette onun himmetine sığınmaz ve cennetin nimetleri gözüne görünmez.” Fiil için bk. *Dîvân.* sığ - “sıgmak, tesir etmek, dokunmak, koymak”; Şeyh

Süleyman. sığ-“meşmul olmak, muhtevi olmak, sığmak, güncâyiş”. Bilhassa Şeyh Süleyman'daki manaları göz önüne alarak, fiili tercümede “sığınmaz” şeklinde karşıladık.

15. savuq “soğuk”. Kelimenin -ğ->-v - değişmesi ile soğık> soğuk> savuq, ayrıca da soğık <soğı-k olduğu malûmdur. Doğu Türkçesi daha ziyade ilk hecedeki yuvarlak ünlüyü düzleştirerek savuq, savuğ şekillerini, Batı Türkçesi ise yazı dilinde soğuk, ağızlarda ise sovuq, souk, savuq şekillerini kullanır (kelimenin çeşitli lehçe ve şîvelerdeki durumu için bk. Clauson, EDPT. s.808; Radloff, Wb. c.IV, s. 233, 516, 517. Ayrıca bk. W.Bang-G.R. Rahmeti, *Oğuz Kağan Destanı*, İstanbul 1936, not: 238).
16. Metinde Şeyhu'l-meşâyih kıddesa' llâhu ta' âlâ ervâhehu yazılmış. Kastedilen bir kişi olduğuna göre, ibarenin Şeyhu' l-meşâyih kıddesa' llâhu ta' âlâ rûhahu olması gerekir.
17. aldidâ “önünde, huzûrunda, nezdinde, katında”. ald kelimesi Çağatayca ve Özbekçe gibi modern lehçelerde iyelik eki ve verme, bulunma veya çıkma hali eklerinden biri ile kullanılmaktadır: aldiğa, adlıda, aldidın gibi.

Kelimenin yapısını ve teşekkülünün anlamak için yer ve yön gösteren benzer kelimeleri göz önüne almak gerekir. Eski Türkçe'de kullanılan bu kelimeler şunlardır: al “yan, alt taraf”, bundan -dın/-din, - tın/-tin; - dun/-dün, - tun/-tün eki ile genişlemiş olan altın “alt, alt taraf, altta, altında, aşağı” (ek için bk. T.Tekin, *OGr.*s.152); as kökünden -ra/-re yön eki ile genişleyen asra “altta, aşağıda” (ek için bk. AGr. §187; *OGr.* s.135); *üs/*üz kökünden -a/-e verme hali eki ile genişleyen üze “yukarı, yukarıda, üstünde” (ek için bk. AGr. §180; *OGr.* s.103); - dın/-din, - tın/-tin;-dun/-dün, - tun/-tün eki ile genişleyen üsk (<*üs-k) “ön” ile, - tın/-tin ekinin -t sesini bünyesine alan veya altın, üstün kelimelerinin yanlış bölünmeleri sonucu (altın<al-tın yerine altın<alt-ı-n ve üstün <üs-tün yerine üstün<üst-ü-n; - ı-, - ü - yardımcı ünlü, - n vasıta hali eki telâkki edilerek) meydana gelen alt ve üst (bu husûs için ayrıca bk. Clauson, *EDPT.* s.130, 242). Daha sonra bu gruba Orta Türkçe'den sonra kullanılış sahasına giren ve aynı şekilde teşekkül eden ast “alt, alt kısım” kelimesi dahil olur. ast kelimesi de iyelik ve hal ekleri ile kullanılmaktadır. ald kelimesinin teşekkülü de

bu yolla olmalıdır. Esasen Türkçe'de bu şekilde bünye değişikliğine uğrayan pek çok kelime mevcuttur. ald < al-d olduğuna göre, - d sesi için şunlar söylenebilir: İyelik ve hal ekleri ile kullanılan al kelimesi ikizleşme sonucu allığa, allıda şekline girer (Çağatayca'da olduğu gibi) ve bu şekillerde iyelik ve hal eklerinin ayrılması ile kök all olarak kalır ve - ll>-ld değişmesi ile ald şekli ortaya çıkar. Türkçe'nin bazı lehçe ve şivelerinde, meselâ Kazakça'da - l>-d değişmesi geniş ölçüde görülmektedir. -ld seslerinin yan yana bulunuşu Türkçe için normal bir şeydir. Göktürk alfabesi de bu sesler için ayrı bir işaret kullanmıştır.

18. nemberse “şey, herhangi bir şey”. Metinde: Fağrdın pākīze nemberse bolmas “Fakrdan temiz bir şey yoktur.” Kelimenin nemberse < neç + me+erse olduğu bilinmektedir. Ne soru kelimesi Eski Türkçe'den beri birçok edatlarla birleşmiş olarak da kullanılır (bk. Clauson, *EDPT*. s.774-777; *Manzum Oğuznâme*, not: 7). ne kelimesinin birleştiği edatlardan biri de ma/me kuvvetlendirme edatıdır (Gabain, ma/me edatını yme<yim-e ile ilgili görmektedir, bk. *AGr.*§ 291, 352). Bu şekilde teşekkül eden neme kelimesinin Eski Türkçe'den sonra birlikte kullanıldığı erse (< er-se) ile de birleştiği görülür: neme +erse > nemberse. Batı Türkçesi dışında kalan yazı dillerinde neme, nse (< ne + erse) ile nemberse'nin birlikte kullanıldığı dikkati çeker. Oğuz-Kıpçak Türkçesi'nde de mahiyeti açık olmayan netse “nesne” (bk. *Kisâ'î*, *Kitâbu Bed'î* d-dünyâ ve *Kisâsî* l-enbiyâ, Ayasofya Ktp. 3354) şekli görülmektedir. Bugün Türkiye Türkçesinde kullanılan nesne (<ne +erse+ne) kelimesi de aynı şekilde teşekkül etmiştir.

Kısaltmalar ve Bibliyografya

A.	Arapça	Kaç.	Kaçinz ağızı
Alm.	Almanca	Kaz.	Kazakça
Alt.	Altay Türkçesi	Kır.	Kırgızca
Çağ.	Çağatayca Kom.	Koman	Türkçesi
ET.	Eski Türkçe	Küer.	Küer Türkçesi
F.	Farsça	Osm.	Osmanlıca
Fr.	Fransızca	OT.	Orta Türkçe
İng.	İngilizce	T.	Türkçe
K.	Kur'an-ı Kerim	Tar.	Tarançı Türkçesi
Kar.	Karaim Türkçesi	Tel.	Teleüt Türkçesi

AGr.	A. Von Gabain, <i>Alttürkische Grammatik</i> , Leipzig 1950 (2. Baskı)
AH.	Edib Ahmed b. Mahmud Yükneki, <i>Atabetü'l-hakayık</i> (Yayınlayan Reşid Rahmeti Arat, İstanbul 1951, T.D.K. yayınlarından, C.II. 32).
An. İnd.	W. Bang - A. Von Gabain, <i>Analytischer Index zu den fünfsernten Stücken der türkischen Turfan-Texte</i> , Berlin 1931.
Az.T.	Muharrem Ergin, <i>Azeri Türkçesi</i> , İstanbul 1971, İst. Üniv. Ed. Fak.Yayınları, no: 1633.

- Chag. Man. Janos Eckmann, *Chagatay Manual* Indiana University Publications, Uralic and Altaic Series, Volume 60, Mouton and Co., The Hague, The Netherlands 1966.
- Clauson, EDPT. Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford 1972.
- Divân Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügat-it-Türk* (Yayınlayan: Besim Atalay, c.I-III, Ankara 1938-1941; Dizin, Ankara 1943.
- Doerfer, TMEN. Gerhard Doerfer, *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen*, c. I-IV, Wiesbaden 1969-1975.
- DS. *Drevnyurkskih Slovar*, Akademiya Nauk CCCP, Institut Yazikovnaniya, Leningrad 1969.
- el-İdrâk. Abû Hayyân, *Kitâb al-İdrâk li-Lisân al-Atrâk* (Yayınlayan: Ahmet Caferoğlu, İstanbul 1931).
- et-Tuhfetü'z-Zekiyye. *et-Tuhfetü'z-Zekiyye fil-lûgat-it-Türkiyye* (Yayınlayan: Besim Atalay, İstanbul 1945, T.D.K. yayınlarından).
- İbnü Mühennâ. *İbnü Mühennâ Lûgatı* (Yayınlayan: Aptullah Battal, İstanbul, 1934).
- KB. Yûsuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig* (Yayınlayan: Reşid Rahmeti Arat, I Metin, İstanbul 1947, Türk Tarih Kurumu yayınlarından).
- Manzum Oğuznâme Kemal Eraslan, *Manzum Oğuznâme*, TM. c. XVIII, İstanbul 1976, s. 169-236.
- M.I. A. Von Le Coq, *Türkische Manichaica aus Chotscho I*, Berlin 1912 (Aus den Anfang zu den Abhandlungen der Königl. Preuss. Akademie der Wissenschaften 1911).
- Nesâyim. Kemal Eraslan, Alî Şîr Nevâyî, *Nesâyimü'l-muhabbe min şemâyimi'l-fütüvve*-Metin ve Dil Hususiyetleri-İstanbul 1969 (Ed. Fak. Doktora Tezi).
- Ork. Gr. Talat Tekin, *A Grammar of Orkhon Turkic*, Indiana University Publications, Uralic and Altaic Series, Volume 69, Mouton and Co., The Hague, The Netherlands 1968.
- ÖGr. A.von Gabain, *Özbekische Grammatik*, Leipzig und Wien 1945.

- Radloff, Wb. Wilhelm Radloff, *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte*, c. I-IV, Mouton and Co., The Hague, The Netherlands 1960.
- Şeyh Süleyman. Şeyh Süleyman Efendi-i Buharî, *Lugat-i Çağatay ve Türki-i Osmanî* İstanbul 1298.
- TDAY. Belleten *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*.
- TDB. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1972.
- TDED. *Türk Dili ve Edebiyat Dergisi*.
- TM. *Türkiyat Mecmuası*.
- TTS. Tanıklarıyla *Tarama Sözlüğü*, c. I-VI, Ankara 1963-1972.
- US. Ahmet Caferoğlu, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul 1968, T.D.K. yayınları, sayı: 250.
- Zenker, Wb. Julius Theodor Zenker, *Türkisch-arabisch, persisches Handwörterbuch*, Leipzig 1866.

Kitapta zikredilenler dışında faydalanılan eserler:

- Abdullah Develioğlu, *Gülzar-i Sofyye* (Kaside-i Taiyye Şerhi), İstanbul 1961.
- Abdülbâki Gölpınarlı, *Yunus Emre, Risâlet al-Nushiyye ve Divân*, İstanbul 1945 (Açıklamalar kısmı).
- Abdülbâki Gölpınarlı, *Tasavvuftan dilimize geçen deyimler ve atasözleri*, İstanbul 1977.
- A.Mertol Tulum, Sinan Paşa, *Tazarru'nâme*, İstanbul 1971, MEB. Yayınlarından (Notlar ve açıklamalar kısmı).
- el-Kuşeyrî, *Risâle I*, (Çeviren: Tahsin Yazıcı, İstanbul 1966, MEB. Yayınlarından, Şark-İslam klasikleri: 40).
- Hucvîrî (Alî b. Osmân el-Cullâbî el-Hucvîrî), *Keşfü'l-mahcûb* (Yayınlayan: Reynold A. Nicholson, London 1976).
- Seyyid Ca'fer-i Seccâdî, *Ferheng-i Lugât ve Istilâhat ve Ta'bîrât-i İrfânî*, Tahran 1350.

Dîvân-ı Hikmet

Çağatay Türkçesi Orijinal Metin
ve
Türkiye Türkçesi Manzum Çeviri

Musa Uzunkaya

حکمت - ۱

Hikmet - 1

İkinci Defterin Sözlerini Açtım Ben!¹

۱
بسم الله ديب بيان ايلای حکمت ايتيب
طالبلارغه درو گوهر ساچتيم منا
رياضتی قتیغ تارتیب قانلار یوتوب
مین دفتری ثانی سوزین آچتیم منا

1
Besmeleyle başladım, ne hikmetler söyledim,
İnci, cevher hikmeti, taliplere saçtım ben,
Çok riyâzetler çekip, çok kanlar yudumladım,
Bak ikinci defterin sözlerini açtım ben.

۲
سوزنی ایدیم هر کیم بولسه دیدار طلب
جان نی جانغه پیوند فیلیب رکنی اولاب
غریب یتیم فقیرلارنی کونگلین سیلاب
کونگی بوتون خلایقیدین قاچتیم منا

2
Söz dedim; her kim ise Cemâlu'llâh'a tâlip,
Damarları damara, cânı cânâ bağlayıp,
Garip, yetim, fakirin gönlünü de okşayıp,
Böylece gönlü latif olmayandan kaçtım ben.

۳
قیده کورسنگ کونگی سنوق مرهم بولغیل
انداغ مظلوم یوله قالسه همدم بولغیل
روز محشر درگاهيغه محرم بولغیل
ما و من لیک خلایقیدین قاچتیم منا

3
Nerde görsen gönlü kırık, koş da ona merhem ol.
Şöyle mazlum yolda kalsa, yalnız koma yoldaş ol.
Mahşer günü O Îlâhın dergâhına yakın ol.
"Ben!" deyip benlik güden kişilerden kaçtım ben.

۴
غریب فقیر یتیم لارنی رسول سوردی
اوشال تونی معراج چیقیب دیدار کوردی
قایتیب توشوب غریب فقیر حالین سوردی
غریبلارنی ایزین ایزلاب توشتوم منا

4
Garip, fakir yetimlerin, Resul ahvâlini sordu.
O gece mirâca çıkıp Hakk'ın cemâlini gördü.
Mirâcından döndüğünde, fakirlerin hâlin sordu.
Gariplerin izin sürüp, bu yollara düştüm ben.

۵
امت بولسنگحق رسولغه تابع بولغیل
آیت حدیث هرکیم ایتسه سامع بولغیل
رزق روزی هرنه بیرسه قانع بولغیل
قانع بولوب شوق شرابین ایچتیم منا

5
O Resul'e ümmet isen gariplere uyar ol.
Ayet, hadis, her kim derse, itaat et, duyar ol.
Rızık, nimet her ne verse, buna kanaatkâr ol,
İşte hep kanaat edip, şevk şarabın içtim ben.

۶
مدینه گه رسول باریب بولدی غریب
غریب لیغ ده محنت تارتیب بولدی حبیب
جفا تارتیب یراتقانغه بولدی قریب
غریب بولوب عقبه لاردین آشتیم منا

6
Hicretiyle Resulullah Medine'de garip oldu.
Yalnızlık, sıkıntı çekip, Yaradan'a habip oldu.
Cefâ çektikçe Rahmân'ın sevgisine yakın oldu.
Garip olup menzillerden, birer birer geçtim ben.

¹ Bu Hikmette yer alan 18.- 22. arası dörtlükler, başka nüshalarda 2. Hikmetin metni olarak gösterilmiştir. Bu dörtlükler, kafiye uyumu ve redif açısından değerlendirildiğinde 1. Hikmete ait olduğu görülmektedir. Bu sebeple söz konusu dörtlükleri 1. Hikmete dahil ettik.

۷

عاقل ایرسنگ غریبلارنی کونگلین اوله
مصطفی دیک ایلنی کیزیب یتیم کاوله
دنیاپرست ناجنس لاردین بویون تاوله
بویون تاولاب دریا بولوب تاشیم منا

7

*Akıllıysan sen ey nefsim! Gariplerin gönlün avla.
Resulullah gibi gezip, diyar diyar yetim ara.
Sen sakın iltifat etme, dünyaperest soysuzlara.
Yüz çevirip deryâ oldum, umman olup taşım ben.*

۸

عشق بابینی مولام آچقاچ منگه تیگدی
تفراق قیلیب حاضر بولدی بونوم ایگدی
باران صفت ملامت نی اوقی تیگدی
پیکان آلیب یوراک بغریم تیشتیم منا

8

*Mevlâ'm açtı aşk kapısın, o da geldi bana değdi.
Toprak eyleyip "Hazır ol!", diyerek boynumu eğdi.
Melametın yağmur gibi tüm okları bana değdi.
Ok saplandı yüreğime, ciğerimi deştim ben.*

۹

کونگوم قتیغ تیلیم اچیغ اوزوم ظالم
قرآن اوقوب عمل قیلما یالغان عالم
غریب جانیم صرف ایلاین یوقتور مالیم
حقدین قورقوب اوتقه توشمای پشتیم منا

9

*Gönlüm katı, dilim acı, özüm ve kendim zâlim.
Kur'ân okur, amel etmez, yalancısın sahte âlim.
Garip cânımı vereyim, ne yazık ki, yoktur malım.
Düşmeden ateşine Hak'tan korkup piştim ben.*

۱۰

آلتیمیش اوچگا یاشیم بتی اوٹوم غافل
حق امرینی محکم توتمای اوزوم جاهل
روزه نماز قضا قیلیب بولدوم کاهل
یمان ایزلاب یخشیلاردین کیچتیم منا

10

*Yaşım altmış üçe erdi, ömrümü geçirdim gâfil,
Hakk'ın emrini tutmadım, kendim ise kara câhil.
Namaz, oruç hep kazada, olunmaz cemâle nâil,
Kötüye tâbi oldum, iyilerden geçtim ben.*

۱۱

وا دریغا محبت نی جامین ایچمای
اهل عیال خانماندین توگال کیچمای
جرم و عصیان گره لارین موندی چیچمای
شیطان غالب جان بیرارده شاشتیم منا

11

*Yazıklar olsun bana, aşk kadehin içmeden,
Çoluk çocuk, haneden, tamamen vazgeçmeden,
Suç ve isyan düğümünü, buradayken çözmeden,
Şeytan galip gelince cân verirken şaşım ben.*

۱۲

ایمانیمغه چنگال اوروب قیلدی غمناک
پیر مغان حاضر بول دیب ساچتی تریاک
شیطان لعین مندین قاجیب کیتی بیپاک
بحمد الله نور ایمان آچتیم منا

12

*Beni gam-kedere salıp, imânıma çengel vurdu.
Mürşidim kokular saçıp, "Hazır ol!" diye buyurdu.
Lâin şeytan benden kaçıp, pisliğiyle defoldu,
Yaradan'ıma hamdolsun, imân nuru açtım ben.*

۱۳

پیر مغان خدمتیده یوگوروب یوردوم
خدمت قیلیب کوزوم یوممای حاضر توردوم
مدد قیلدی عزازیل نی قولاب سوردوم
آندین سونگره قنات قاقیب اوچتیم منا

۱۴

غریب فقیر یتیم لارنی قیلغیل شادمان
حلقه قیلیب عزیز جانینگ ایلا قربان
طعام تابسنگ جانینگ بیله قیلغیل مهمان
حقدین ایشتیب بو سوزلارنی ایدیم منا

۱۵

غریبفقیر یتیم لارنی هر کیم سورار
راضی بولور اول بنده دین پروردگار
ای بیخبر سین بیر سبب اوزی اسرار
حق مصطفی پندین ایشتیب ایدیم منا

۱۶

بیٹی یاشده ارسلان بابغه قیلدیم سلام
حق مصطفی امانتین قیلینگ انعام
اوشال وقتده مینگ بیر ذکرین قیلدیم تمام
نفسیم اولوب لامکانغه آشتیم منا

۱۷

خرما بیریب باشیم سیلاب نظر قیلدی
بیر فرصتده عقبی سری سفر قیلدی
الوداع دیب بو عالمدین گذر قیلدی
مکتب باریب قیناب جوشوب تاشتیم منا

۱۸

انا فتحنانی اوقوب معنی سوردوم
پرتو سالدی بیخود بولوب دیدار کوردوم
ملام اوروب اسکت دیدی باقیب توردوم
باشیم ساجیب مضطر بولوب توردیم منا

13

Mürşid-i kâmile hâdim, ben yolunda yürüdüm,
Göz kırpmadan hizmet ettim, edeple huzurda durdum.
Medet etti, himmetiyle, şeytanı yanımdan kovdum.
Ondan sonra kanatlanıp, çırpınarak uçtum ben.

14

Garip, fakir, yetimleri, sevip sevindiresin.
Bedenini parçalayıp, yoluna kurbân veresin.
Misafrine, yoksula, cândan ikrâm edesin,
Hakk'ın emrini işitip, bu sözleri dedim ben.

15

Fakir, garip, yetimlerin, her kim ki hâlini sorar,
Razı olur o kulundan, Rahîm olan Perverdigâr,
Ey bî-haber sen sebepsin, budur bir sır-u esrar.
Hak Mustafa öğüdünü, işitip söyledim ben.

16

Yedi iken benim yaşım, Arslan Bab'a verdim selâm,
Dedim ona; "Hak Mustafa emanetin et armağan."
Bin bir zikrini o zaman, ikmal eyledim, tamam,
Nefsim ölüp lâ-mekâna, ulaşıp yükseldim ben.

17

Hurma verip başımı okşayıp nazar eyledi,
Fırsat bulup âhirete göç edip, sefer eyledi.
"Elveda!" deyip dünyadan, vazgeçti hazer eyledi.
Medreseye gittim de coştum, taştım işte ben.

18

"İnnâ fetahna"yı okuyup, ben ma'nâsını sordum,
Nur doldu gönlüme, O'nun cemâlini gördüm,
Hocam bana; "Sus!" dedi, ben ise bakakaldım,
Yaşım saçıp çaresiz, durup kaldım işte ben.

۱۹

ایا نادان معنی بولدیب ایدی بیلیم
آندین سونگره چوللار کیزیب حقی سوردوم
روزی قیلدی عزازیلنی توتوب مندین
لنکر توقوب بیلین باسیب یاچتیم منا

۲۰

ای بیخبر معنی بول دیب بیان قیلدی
بر آیتنی مینگ معناده عیان قیلدی
خوارلیق زارلیق مشقتنی نیشان قیلدی
آندین سونگره حق یولیغه توشتم منا

۲۱

ذکرین تمام قیلیب اوتوم دیوانه گا
حقدین اوزگا هیچ سوزلامای بیگانه گا
شمعین ایزلاب شاکرد کیردیم پروانه گا
اخگر بولوب کویوب یانیب اوچتیم منا

۲۲

نامنشان هیچ قالمدی لالا بولدوم
الله یادین ایته ایته الا بولدوم
خالص بولوب مخلص بولوب لله بولدوم
فنا فی الله مقامی غه آشتیم منا

۲۳

سنت ایرمیش کافر بولسه بیرمه آزار
کونگی قاتیغ دل آزاردین خدا بیزار
الله حقی آنداغ قولغه سچین تیار
دانالاردین ایشتیب بو سوز ایدیم منا

۲۴

سنت لارین محکم توتوب اّمت بولدوم
بیر آستیغه یالغوز کیریب نورغه تولدوم
حق پرست لار مقامی غه محرم بولدوم
تیغ باطن بیرله نفس نی یاچتیم منا

19

"Ey câhil! Ma'nâsı budur." dedi ve ben de bildim,
Bundan sonra çöller gezip, Hak'ı hakikati sordum,
Lütfetti, şeytanı yendim hem de sırtına bindim,
Mızrak sokup belini ezip dövdüm işte ben.

20

"Ey bî-haber! Ma'nâ budur," dedi, ben de bildim,
Bir ayeti, bin ma'nâda açıkladı ben de gördüm,
Harlık, zârlık, meşakkati hedef kıldı ben de bildim,
Ondan sonra Hak yoluna düştüm işte ben.

21

Zikrini itmam edip, ben döndüm divâneye,
Hak'tan başka söylemedim, ben hiçbir bigâneye,
Nur arayıp tâlîp oldum o yüce pervâneye,
Kor olup tutuştum, yandım ve söndüm işte ben.

22

Nam ve nişan hiç kalmadı; "Lâ...lâ..." oldum,
Allâh zikrin diye diye, ben "İllâ..." oldum,
Halîs oldum, muhlîs oldum, "Li'llâh..." oldum,
Fenâ fi'llâh makamına geçtim işte ben.

23

Sünnettir kâfir de olsa, incitmek kusur, günâh!
Katı kalpli, gönül kıran, senden müştekidir Allâh!
Hak şahittir böyle kula, yeri ateştir ma'za'llah!
Duydum bunu âlimlerden, söylüyorum işte ben.

24

Sünnetlerin sıkı tutup, ben Resul'e ümmet oldum.
Yer altına yalnız girip, içim dışım, nurla doldum.
Hak âşıkları yanında ehil oldum, mahrem oldum.
Bâtın mızrağı ile kör nefsimi yendim ben.

۲۵

نفسیم منی یولدین اوروب خوار ایلادی
 تیلورتوروب خلاق غه زار ایلادی
 ذکر ایتورمای شیطان بیرله یار ایلادی
 حاضر سن دیب نفس باشینی سانچتیم منا

۲۶

قول خواجه احمد غفلت بیرله عمر ونگ اوقی
 وا حسرتا کوزدین تیزدین قوت کیتی
 وا ویلتا ندامت نی وقتی بییتی
 عمل قیلمای کاروان بولوب کوچتیم منا

25

*Nefsim beni saptırdı, zelil, hakir eyledi.
 Çırpındırıp halka beni, ağlanacak kul eyledi.
 Zikrullah'tan uzak tutup, şeytana dost eyledi.
 "Hazır ol ey nefsim!" deyip, başım parçaladım ben.*

26

*Kul Hoca Ahmed dikkat et, ömrün gaffet ile geçti.
 Vâ hasretâ! Gözden dizden kuvvet ve dermân gitti.
 Eyyahlar olsun ey nefsim! Pişmanlık vakti geldi,
 Makbul bir amelim yokken, kervan olup göçtüm ben.*

حکمت - ۲

Hikmet - 2

Altmış Üçte Girdim Yere

۱

آیا دوستلار قولاق سالینگ ایدوغومغه
 نه سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا
 معراج اوزره حق مصطفی روحوم کوردی
 اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

1

*Ey dostlar kulak verin size olan sözüme,
 Ben niçin altmış üçte çekildim, girdim yere?
 Hak Mustafa miraçta nazar etti özüme,
 O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

۲

حق مصطفی جبرائیلدین قیلدی سؤال
 بو نچوک روح تن غه کیرمای تابقی کمال
 کوزی یاشلیغ حلقه باشلیغ قدی هلال
 اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

2

*Hak Muhammed Mustafa, Cibril'e eder suâl;
 "Bedene girmeden ruh, acep bulur mu kemâl?"
 Göz yaşlı, başı eğik, kameti boyu hilâl,
 O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

۳

جبریل ایدی سیزگا امت ایشی بر حق
 کوککا چیقیب ملائک دین آلور سبق
 نالیشیدین ناله قیلور هفتم طبق
 اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

3

*Cebrail der Resule; "Ümmet işi size hak,
 Gökteki meleklerden ders ve hikmet alarak,
 Yedi kat gök inleyip feryâdına uyarak,
 O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٤ 4

تورت یوز ییلدین کین چیقیب امت بولغای
نیچه ییلا یوروب خلقغه یول کورگوزگای
هم اون تورت مینگ مجتهدلار خدمت قیلغای
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*Sen tam dört yüz yıl sonra ona ol sadık ümmet.
Nice yıllar dolaş yol göster, eyle himmet.
On dört bin âlim ile gerek devam-ı hizmet,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٥ 5

فرزندیم دیب حق مصطفی قیلدی کلام
آندین سونگره برچه ارواح قیلدی سلام
رحمت دریا تولوب تاشقی ییتی پیام
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*"Evladım!" söyleyerek, Mustafa eyler kelâm,
Bundan sonra tüm ruhlar gelir ve verir selâm.
Bahır-ı rahmet dolup da taşı geldi bu peyâm.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٦ 6

رحم ایچره پیدا بولدوم ندا کیلدی
ذکر ایت دیدی بدنلاریم جنبش قیلدی
روحیم کیردی سونگا کلاریم الله دیدی
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*Ana rahmine düştüm gaipten nida geldi.
"Zikret" dedi sen beni, azalarım titredi.
Ruh girdi kemiklerim feryatla; "Allâh!" dedi.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٧ 7

توقوز آی توقوز کونده بیرگا توشتوم
توقوز ساعت تورالمدم کوککا اوچتوم
عرشکورسی پایه سینی باریب قوچتوم
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*Dokuz ay dokuz günde, ben yeryüzüne indim.
Dokuz saat durmadım sonra göğe yükseldim.
Arş'ın Kürs'ün katlarına varıp kucakladım,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٨ 8

عرش اوستیده نماز اوقوب تیزیم بوکتوم
رازیم ایتیپ حقه باقیب یاشیم توکتوم
یالغان عاشق یالغان صوفی کوردوم سوکتوم
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*Arş üstünde namazı kılıp, dizimi büktüm,
Sırrımı açıp, Hakk'a bakıp da yaşım döktüm.
Sahte âşık ve sûfiler görünce de kızdım,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

٩ 9

جاندین کیچمای هوهو دیگان باری یالغان
بو قلتاقدین سورمانگ سؤال بولده قالغان
حقنی تابقان اوزی پنهان سوزی پنهان
اول سببدین آلمیش اوچده کیردیم بیرگا

*Cândan geçmeden "Hû...Hû..." denirse, hepsi yalan.
Bu kuldan ne sorarsın, ey gafıl yolda kalan.
Özü ve sözü gizli, arayıp Hakk'ı bulan,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

۱۰

بیر یاشیمده الله منگا اولوش بیردی
ایکی یاشده پیغمبرلار کیلیب کوردی
اوج یاشیمده چلتن کیلیب حالیم سوردی
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۱

تورت یاشیمده حق مصطفی بیردی خرما
یول کورساتدیم یولغه کیردی نیچه گمراه
قیده بارسم خضر بابام منگا همراه
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۲

بیش یاشیمده بیلیم باغلاب طاعت قیلدیم
نفل نماز روزه توتوب عادت قیلدیم
کیچه کوندوز ذکرین ایتیب راحت قیلدیم
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۳

آلتی یاشده تورمای قاجدیم خلایقیدین
کوککا چیقوب درس اورگاندیم ملائک دین
دامن کیسیب اهل عیال علایقیدین
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۴

یتی یاشده آرسلان بابام ایزلاب تابقی
خرما بیریب پرده بیرلان سریم یابقی
بحمد الله کوردوم دیدی یوزوم اوبقی
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۵

قابض کیلیب آرسلان بابام جانین آلدی
حورلار کیلیب حریر توندین کفن قیلدی
بیتمیش فرقه فرشته لار یغلیب کیلدی
اول سببدین آلتمیش اوچده کیردیم بیرگا

10

*Bir yaşımdayken ruhlar bana yüce pay verdi.
İki yaşta iken peygamberler gelip gördü.
Üç yaşımdayken kırklar, geldi hâlimi sordu.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

11

*Dört yaşında Mustafa, hak nebi hurma verdi.
Nice yoldan çıkanlar irşatla yola geldi.
Nereye varsam, Hızır Baba'm hep yoldaş oldu,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

12

*Beş yaşında belimi bağlayıp kulluk ettim.
Nafle namaz, oruç tutup da âdet ettim.
Gece gündüz zikredip böylece rahat ettim,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

13

*Yaşım altı olunca, hep insanlardan kaçtım.
Gökteki meleklerden oturup da ders aldım.
Dostlardan ilgim kestim, ehlimden uzaklaştım,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

14

*Yaş yedi, Arslan Baba'm arayıp beni buldu.
Hurma verip perdeyle tüm sırlarımı örttü.
"Bi hamdillâh!" gördüm der, sonra yüzümü öptü.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

15

*Geldi Arslan Baba'mın ruhun Azrail aldı.
Huriler gelip ona ipekten kefen yaptı.
Yetmiş bin melek gelip toplu namazın kıldı.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.*

۱۶

جنازه سین اوقوب بیردن کوتاردیلار
بیر فرصته اوچماخ ایچره بیتکوردیلار
روحین آلوب علیین گا کیرگوزدیلار
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۷

الله دیبان بیر آستیده وطن قیلدی
منکر نکیر من ربک دیب سوروغ سوردی
ارسلان بابام اسلامیدین بیان قیلدی
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۸

عقل ایرسنگ ایرانلارگا خدمت قیلغیل
امر معروف قیلغانلارنی عزت قیلغیل
نهی منکر قیلغانلارنی حرمت قیلغیل
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۱۹

سکیزیمده سکیز یاندین یول آچیلدی
حکمت ایت دیب باشلاریمغه نور ساجیلدی
بحمد الله پیر مُغان می ایچوردی
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۲۰

پیر مُغان حق مصطفی بیشک بیلینگ
قیده بارسنگ وصفین ایتیب تعظیم قیلینگ
درود ایتیب مصطفی غه امت بولینگ
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

۲۱

توقوزیمده تولغانمادیم ایگری یولغه
تبرّ دیب آلیب یوردی قولدین قولغه
قوانمادیم بو سوزلارغه قاچتیم چولغه
اول سببدین آتمیش اوچده کیردیم بیرگا

16

Namaz kılıp defnettiler mevtâyı,
Gösterdiler cennetini, Me'vâ'yı,
Ruh seyretti İlliyîn'i, Mevlâ'yı,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

17

"Allâh!" deyip, yer altını vatan eyler,
Münker-Nekîr; "Rabbin kimdir?" sual eyler.
Arslan Baba'm, İslam'ını beyân eyler,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

18

Âkil isen, erenlere hizmet et.
Emr-i ma'rûf yapanlara izzet et.
Nehy-i münker kılanlara hürmet et.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

19

Sekizimde, sekiz yandan yol açıldı.
"Hikmet söyle!" diye bana nur saçıldı.
Bi-hamdi'llâh, pîr-i mugân, mey içirdi.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

20

Pîr-i mugân, Hak Mustafa'dır bilin.
Her nerede olsanız, saygı gösterin.
Ümmet olup ona selâm gönderin.
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

21

Dokuzumda dolanmadım eğri yola.
Teberrüken deyip gittim, elden ele.
Kanmadım bu sözlere, kaçtım çöle,
O sebepten, altmış üç yaşında girdim yere.

اون یاشینگده اوغلان بولدونگ قول خواجه احمد
 خواجه لیکنه بنا قویوب قیلماي طاعت
 خواجه مندیب یولده قالسنگ وا ندامت
 اول سببیدن آلمیش اوچه کیردیم بیرگا

Onunda genç oldun Kul Hoca Ahmed,
 Hoca olup, eylemedin ibâdet.
 "Hocayım" de, yolda kal, vay ne hasret.
 O sebepten, almış üç yaşında girdim yere.

حکمت - ۳

Hikmet - 3

İşte Ben!

۱

هر صبح دم ندا کیلیدی قولاقیمغه
 ذکر ایت دیدی ذکرین ایتیب یوردوم منا
 عشق سیزلارنی کوردوم ایرسه یولده قالدی
 اول سببیدن عشق دوکانین قوردوم منا

1

Her sabah vakti ses geldi kulağıma,
 "Zikret!" dedi, zikrederek yürüdüm ben.
 Aşksızları gördüm ki, yolda kalmışlar,
 O sebepten aşk dükkânı açtım ben.

۲

اون بیریمده رحمت دریا تولوب تاشتی
 الله دیدیم شیطان مندین یراق قاچتی
 های وهوس ما ومن لیک تورمای کوچتی
 اون ایکیمده بو سرلارنی کوردوم منا

2

On birimde, deryâ-i rahmet doldu taştı.
 "Allâh!" dedim, şeytan benden uzaklaştı.
 Hay u heves, bencillik durmayıp uzaklaştı,
 On iki de bu sırları gördüm işte ben.

۳

اون اوچومده نفس هوانی قولغه آلدیم
 نفس باشیغه یوز مینگ بلا قارمابس آلدیم
 تکبرنی آیاغیمغه باسیب آلدیم
 اون تورتومده تفراق صفت بولدیم منا

3

On üçümde hevâ-yı nefsi ele aldım,
 Nefs başına yüz bin bela sarıp-saldım,
 Tekebbürü ayaklar altına aldım,
 On dördümde toprak gibi oldum ben.

۴

اون بیشیمده حور و غلمان قارشو کیلیدی
 باشین ایگیب قول قاوشوروب تعظیم قیلیدی
 فردوس آتلیغ جنتیدین محضر کیلیدی
 دیدار اوچون برچه سینی قویدیم منا

4

On beşimde huri gılmân geldiler,
 El bağlayıp, saygıyla eğıldiler.
 Firdevs cennetinden haber verdiler,
 Cemâl için hepsini terk ettim ben.

۵

اون آلتیمده برچه ارواح اولوش بیردی
هی هی سیزگا مبارک دیب آدم کیلیدی
فرزندیم دیب بوینوم قوچوب کونگوم آلدی
اون ییتیمده تورکستانده توردوم منا

5

On altımda ruhlar bana pay verdi.
"Hay, hay, bâreke'lâh!" diyen Âdem geldi.
"Yavrum!" deyip sarıldı, gönlümü aldı.
On yedimde Türkistan'da kaldım işte ben.

۶

اون سکیزده چلتن بیرله شراب ایچتیم
ذکرین ایتیب حاضر توروب کوکسوم تیشتیم
روزی قیلدی جنت کیریپ حورلار قوچتیم
حق مصطفی جمالینی کوردوم منا

6

On sekizde kırklar ile mey içtim,
Huzurda zikredip, kalbimi deştim.
Nasip olup cennet içre hurilere ulaştım.
Hak Mustafa cemâlini gördüm işte ben.

۷

اون توقوزده ییتیمیش مقام ظاهر بولدی
ذکرین ایتیب ایچ و تاشیم طاهر بولدی
قایدہ بارسام خضر بابام حاضر بولدی
غوٹ الغیاث می ایچوردی تویدوم منا

7

On dokuzda yetmiş makam açıldı.
Zikrullahla kalbime nur saçıldı.
Nere varsam Hızır Baba'm hazırdı,
"Gavslar gavısı" mey içirdi doydum ben.

۸

یاشیم بیٹی ییگیرمه گا اوتدیم مقام
بحمد الله پیر خدمتین قیلدیم تمام
دنیاده گی قورت قوشلار قیلدی سلام
اول سبب دین حقه یاووق بولدیم منا

8

Yaşım yirmi, geçtim sayısız makam.
Hamdolsun, pîr hizmetin ettim tamam.
Dünyada kurtlar-kuşlar verdi selâm,
O sebeple Hakk'a yakın oldum ben.

۹

مؤمن ایرمس حکمت ایشتیب یغلامای دور
ایرانلارنی ایتغان سوزین آنگلامای دور
آیت حدیث هر کیم ایتسه تینگلای دور
بول روایت عرش اوستیده کوردیم منا

9

Mü'min olan, hikmet desin ağlasın.
Erenlerin sözüne öz bağlasın.
Ayet, hadis her kim derse dinlesin,
İş bu sözü Arş üstünde gördüm ben.

۱۰

رویت نی کوروب حقه سوزلاشتیم من
یوز مینگ تورلوک ملائک کا یوزلاشتیم من
اول سبب دین حقی سوراب ایزلاشتیم من
جان ودلیم انگا فدا قیلدیم منا

10

Rivayeti görüp, Hakla sözleştim,
Yüz bin türlü meleklerle yüzleştim.
O sebeple Hak söyleyip izleştim,
Cân u gönlü O'na fedâ kıldım ben.

قول خواجه احمد یاشینگ بیقی ییگیرمه بیر
نه قیلغایسین گناهلارینگ تاغدین آغیر
قیامت کون غضب قیلسه ربیم قادر
ایا دوستلار نچوک جواب ایتکوم منا

حکمت - ۴

۱

خوش غایب دین قولاغیمغه الهام کیلدی
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا
جمله بزرکی یغیلیب منگا انعام بیردی
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

۲

من ییگیرمه ایکی یاشده فنا بولدوم
مرهم بولوب چین دردلیککا دوا بولدوم
یالغان عاشق چین عاشقغه گواه بولدوم
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

۳

ایا دوستلار یاشیم بیقی ییگیرمه اوچ
یالغان دعوی طاعتلاریم برچه سی پوچ
قیامت کون نه قیلغایمن برهنه لوچ
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

۴

من ییگیرمه تورنگه کیردیم حقدین یراق
آخرتغه بارور بولسام بارمو یراق
اولگانیمده ییغیلیب اورونگ یوز مینگ تیاق
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

*Hoca Ahmed! Yaşın oldu yirmi bir,
Neylersin ki, günâhlar dağdan ağır.
Kıyamette gazap ederse Kâdir,
Ey dostlarım! Nasıl cevap derim ben?*

Hikmet - 4

Geldim Ben!

1

*Hoş gaipden kulağa ilham geldi.
O sebeple Hakk'a döndüm, geldim ben.
Tüm büyükler bana armağan verdi,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.*

2

*Yaşım yirmi iki, fânî kul oldum.
Merhem gibi her derde devâ oldum.
Sahte-gerçek, âşığa şahit oldum,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.*

3

*Ey dostlarım! Yaşım oldu yirmi üç,
Dava yalan, ibâdetler ise güç.
Kıyamette sorulursa bunca suç,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.*

4

*Yirmi dörde girdim, hep Hak'tan uzak,
Ahirete hazırlık, var mı erzak?
Öldüğümde vurunuz yüz bin dayak,
O sebepten Hakk'a dönüp geldim ben.*

5

جنازم نی آرقاسیدین تاشلار آتینگ
ایاقیمدین توتوب سودراب گورگا ایلتینگ
حقه قوللوق قیلما دینگ دیب یا نجیب تیپینگ
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Cenazemin arkasından taş atın,
Ayağumdan sürüyüp kabre atın.
"Hakk'a kul olmadı!" de üstümde tepin,
O sebepten Hakk'a dönüp geldim ben.

6

یازوق بیلان یاشیم بیٹی ییگیرمه بیش
سبحان ایگام ذکر اورگاتیب کوكسوم نی تیش
کوكسومده گی گره لاریم سین اوزونگ بیش
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Günâhlarla oldu yaşım yirmi beş,
Yüce Rabbim! Zikr öğretip, bağrımdeş.
Kalbimi aç, doğsun ona bir güneş,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.

7

من ییگیرمه آلتی یاشده سودا قیلدیم
منصور صفت دیدار اوچون غوغا قیلدیم
پیرسیز یوروب درد و حالت پیدا قیلدیم
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Yaşım yirmi altı sevdâ eyledim.
Mansûr gibi Cemâl için kavga eyledim.
Pîrsiz yürüdüm, nice dertler peyda eyledim,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.

8

من ییگیرمه بیٹی یاشده پیرنی تاپتیم
هر سر کوردوم پرده بیرله بوکوب یاپتیم
آستانه سین من باسیان ایزین اویتیم
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Yaşım yirmi yedi, buldum pîrimi,
Her ne gördüm ise, örttüm sırrımı.
Eşiğine yattım da, öptüm izini,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.

9

من ییگیرمه سکیز یاشده عاشق بولدوم
کیچه یاتمای محنت تارتیب صادق بولدوم
آندین سونگره درگاهیکا لایق بولدوم
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Yaşım yirmi sekiz, ben âşık oldum.
Gece yatmaz, mihnetli sâdık oldum.
Böylece dergâhına lâynk oldum,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.

10

بیر کم اوتوز یاشقه کیردیم حالیم خراب
عشق یولیده بولالمدیم مثل تراب
حالیم خراب بغریم کباب کوزوم پر آب
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

Yaşım yirmi dokuz, haraptır hâlim.
Aşk yolunda olsa, toprak misâlim.
Bağrım kebab, gözüm yaş, bîmecâlim,
O sebepten Hakk'a dönüp, geldim ben.

۱۱

اوتوز یاشده اوتون قیلیب کویوردیلار
جمله بزرگ ییغلیب حقی سويدوردیلار
اوروب سوکوب دنیا عقبین قويدوردیلار
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

۱۲

قول خواجه احمد دنیا قویسنگ ایشینگ بیتار
کوکسونگداغی چیقان آهینگ عرشقه یتار
جان بیرارده حق مصطفی قولونگ توتار
اول سببدین حقه سیغینیب کیلدیم منا

حکمت - ۵

۱

ناگهان توروریمده قموغ بزرک
حق عشقینی کونگوم ایچره سالدی دوستلار
خضر بابام حاضر توروب لطف ایلابان
مدد قیلیب ایلگیم توتوب آلدی دوستلار

۲

اوتوز بیرده خضر بابام می ایچوردی
وجودیمدین عزازیلنی حق قاچوردی
سودا قیلدیم یازوقلاریم حق کیچوردی
آندین سونگره حق یولیغه سالدی دوستلار

۳

اوتوز ایکی یاشده بیقی حقدین فرمان
بنده لیک کا قبول قیلدیم قیلمه ارمان
جان بیرورده بیرگوم سینگا نور ایمان
غریب جانیم شادمان بولوب کولدی دوستلار

11

Otuzumda odun gibi yaktılar,
Tüm ulular, dünyayı bıraktılar.
Dünyanın gam u derdini attılar,
O sebepten, Hakk'a dönüp geldim ben.

12

Hoca Ahmed, dünyayı koy, iş biter,
Göğsünden çıkan âhın, Arş'a yeter,
Cân verirken Hak Mustafa elin tutar,
O sebepten, Hakk'a dönüp, geldim ben.

Hikmet - 5

Ey Dostlar!

1

Birdenbire yüzleştiğim ulular,
Hak aşkımı kalbime doldurdu dostlar!
Hızır Baba'm, orda hazır lütfedip,
Yardım etti, elim tuttu ey dostlar!

2

Otuz birde Hızır Baba'm mey içirdi.
Bedenimden şeytanları Hak kaçırdı.
Sevdâlandım Hak, günâhtan geçirdi,
Bundan sonra Hak yolcusu oldum dostlar!

3

Yaşım otuz iki Hak'tan bir fermân,
"Kulluğa kabulsün," verildi emân.
Ruhumu verirken ben nûr-ı imân,
Garip cânım mutlu, güldü ey dostlar!

٤

خالقیم دین خبر بیستی شاکر بولدوم
هر کیم سوکتی بلکه تیبیتی صابر بولدوم
بو عالمده هیچ اوخلامای ذاکر بولدوم
های هوس ما و من لیک کیتی دوستلار

4

*Hâlik'imden müjde, şükreder oldum,
Meşakkat, çileye sabreder oldum.
Gece gündüz O'nu zikreder oldum,
Hay u heves, bencillik gitti dostlar!*

٥

اوتوز اوچده ساقی بولوب می اولاشتیم
جام شراب قولغه آلیب توپا ایچتیم
لشکر توزاب شیطان بیلان کوپ اوروشتیم
بحمد الله ایکی نفسیم اولدی دوستلار

5

*Otuz üçte sâkî oldum, mey sundum.
Kadeh elde, meyi içtim, mest oldum.
Ordu kurup, şeytana karşı koydum,
Hamden fi'llâh, iki nefsim öldü dostlar!*

٦

اوتوز تورته عالم بولوب دانا بولدوم
حکمت ایت دیب سیحان ایدی گویا بولدوم
چلتن بیرلان شراب ایچتیم همراه بولدوم
ایچ و تاشیم حق نوریغه تولدی دوستلار

6

*Yaş otuz dört, âlim u ârif oldum.
"Hikmet söyle!" der Rabbim, söyler oldum.
Kırklar ile şarap içtim, yoldaş oldum,
İçim dışım Hak nuruyla doldu dostlar!*

٧

اوتوز بییشه مسجد کیریپ دوران سوردوم
طالبلارگا عشق دوکانین تولا قوردوم
ایگری یولغه هرکیم کیردی سوکتوم اوردوم
عاشقلارگا حق دین مژده بیستی دوستلار

7

*Otuz beşte, mescitlerde devrân sürdüm.
İsteyene, dolu aşk dükkânı kurdum.
Yanlış yola girenleri ben durdurdum,
Âşıklara Hak müjdesi geldi dostlar!*

٨

اوتوز آلتی یاشده بولدییم صاحب کمال
حق مصطفی کورساقی لار منگا جمال
اول سببدین کوزوم باشلیق قامتیم دال
عشق خنجری یوراک بغریم تیلدی دوستلار

8

*Otuz altı oldum; sâhib-i kemâl,
Hak Mustafa gösterdi bana cemâl.
O sebepten gözde yaş, boyumda dâl,
Aşk hançeri yüreğimi doğradı dostlar!*

٩

اوتوز بیستی یاشقه کیردییم اویغانمادییم
انصاف قیلیب الله ساری تولغانمادییم
سحر وقتنده زاری قیلیب اینگرانمادییم
توبه قیلدییم خواجه قبول قیلدی دوستلار

9

*Yaşım otuz yedi, ben uyanmadım.
İnsaf edip Rahmân'a dayanmadım.
Seher vakti ağlayıp uyanmadım.
Tövbemi Hak, kabul eyledi dostlar!*

۱۰

اوتوز سکیز یاشقه کیردیم عمروم اوتی
 ییغلامایمو اولار وقتیم یاووق بیقی
 اجل کیلیب پیمانہ سین منگا توتی
 بیلمای قالدوم عمروم آخر بولدی دوستلار

۱۱

اوتوز توقوز یاشقه کیردیم قبلدیم حسرت
 وا دریغا اوتی عمروم فانی طاعت
 طاعتلیقلار حق قاشیده خوش سعادت
 قیزیل یوزوم طاعت قیلمای سولدی دوستلار

۱۲

ساچ و سقال خوب آقاردی کونگلوم قرا
 روز محشر رحم ایتماسنگ حالیم تباہ
 سنگا عیان عمل سیزمن کوبتور گناه
 جمله ملک یازوقلاریم بیلدی دوستلار

۱۳

پیر مغان جرعه سیدین قطره تاتیم
 یول تاپای دیب باشیم بیرله تونلار قاتیم
 بجمد الله لطف ایلادی نورگا باتیم
 کونگل قوشی لامکانغه بیقی دوستلار

۱۴

قیامتنینگ شدتی دین عقلیم حیران
 کونگلوم قورقغان جانیم هورکان خانه ویران
 صراط آتلیغ کوفوروی دین دلیم لرزان
 عقلیم کیتیپ بیهوش بولوب قالدیم دوستلار

۱۵

قول خواجه احمد قیرقغه کیردینگ نفسینگی قیرق
 مونده ییغلاب آخرتده بولغیل اریق
 پوست ایمان شریعت دور مغزی طریق
 طریقت گه کیرگان اولوش آلدی دوستلار

10

Yaşım otuz sekiz, ömrüm geçiyor,
 Ağlayayım, ölüm vaktim geliyor.
 Ecel, kadehini tutmuş; iç diyor,
 Aldandım, ömrüm sonu geldi dostlar!

11

Yaşım otuz dokuz, gönlümde hasret.
 Ömrüm geçti gâfil, bilâ-ibâdet.
 Taat eden Hak indinde hoş saadet,
 Kızıl yüzüm, ibâdetsiz soldu dostlar!

12

Saç-sakalım hep ağardı, gönlüm siyâh,
 Mahşer günü acımazsan hâlim tebâh,
 Sana malum amelsizim, çoktur günâh,
 Tüm melekler, günâhlarım biliyor dostlar!

13

Pîr-i mugân içkisin, katre tattım.
 Yol bulmaya geceler, kaldım, yattım.
 Bi hamdillah, lütfetti, nura battım.
 Gönül kuşu lâ-mekâna yetti dostlar!

14

Aklım şaşkın kıyamet şiddetinden.
 Cân yorgun, hâne virân dehşetinden.
 Gönlüm titrek, sırâtın mihnetinden.
 Aklım gitti, bayıldım, kaldım dostlar!

15

Hoca Ahmed, yaşın kırk, nefsini kır.
 Ağla, pak ol, âhirette olmaz kir.
 İmân dışı şeriat, içi tarikattir.
 Ehî-i tarîk Hak'tan pay aldı dostlar!

حکمت - ۶

Hikmet - 6

Geldim Sana!

- ۱
 یا الهیم حمدینگ بیرله حکمت ایتیب
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
 توبه قیلیب گناهیم دین قورقوب قایتیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- ۲
 قرق بیریمده اخلاص قیلدیم یول تاپای دیب
 ایرانلاردین هر سر کورسام من یاپای دیب
 پیر مغان ایزین آلیب من اوپای دیب
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- ۳
 قرق ایکیمده طالب بولوب یولغه کیردیم
 اخلاص قیلیب یالغوز حقه کونگل بیردیم
 عرش کرسی لوحدین اوتوب قلم کیزدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- ۴
 قرق اوچومده حقنی ایزلاب ناله قیلدیم
 کوز یاشیمنی آقوزوبان ژاله قیلدیم
 بیابانلار کیزیب اوزوم واله قیلدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- ۵
 قرق تور تومده محبت نی بازارینده
 یقام توتوب بیغلاب یوردوم گلزارینده
 منصور صفت باشیم بیریب عشق دارینده
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- ۶
 قرق بییشیمده سندن حاجت تیلاب کیلدیم
 توبه قیلدیم هر ایش قیلدیم خطا قیلدیم
 یا الهیم رحمتینگی اولوغ بیلدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم سنگ
- 1
 Ya İlahi! Hamd ile hikmet söyledim,
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.
 Tövbeler günâhıma! Korktum da geldim,
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.
- 2
 Kırk birimde, ihlasla yol bulsam dedim.
 Erenlerin sırların saklasam dedim.
 Pîr-i kâmilin izin öpeyim dedim.
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.
- 3
 Kırk ikimde, talip olup yola girdim.
 İhlas ile yalnız Hakk'a gönül verdim.
 Arş'ı, Kürs'ü, Levh'ten geçip, kalem gezdim,
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.
- 4
 Kırk üçümde, Hak arayıp, feryâd ettim.
 Gözyaşlarım akıtarak pınar ettim.
 Çölü gezdim, özümü divâne ettim.
 Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.
- 5
 Kırk dördümde muhabbetin pazârında,
 Yakam tutup, ağlar yürür gülzârında.
 Mansûr gibi baş verdim, aşk dârında.
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.
- 6
 Kırk beşimde ben, senden hâcete geldim.
 Töve ettim de yine hata eyledim,
 Ya İlahi! Rahmetine güvendim,
 Zâtı Yüce olansın! Sığındım sana.

۷

قرق آلتیمده ذوق وشوقیم تولوب تاشتی
رحمتینگ دین قطره تامدی شیطان قاچتی
حقدین الهام رفیق بولوب بابین آچتی
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

۸

قرق بیتیمده بییتی یاقدین الهام بییتی
ساقی بولوب جام شراب خواجهم توتتی
شیطان کیلیب نفس هوانی اوزی یوتتی
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

۹

قرق سکیزده عزیز جاندین بیزار بولدوم
گنه دردی کسل قیلدی بیمار بولدوم
اول سببیدین حقیدین قورقوب بیدار بولدوم
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

۱۰

قرق توقوزده عشقینگ توشدی کویوب یاندیم
مجنون صفت خیل خویشدین قاچیب تانگدیم
تورلوک تورلوک جفا تیگدی بویون سوندوم
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

۱۱

ایللیگ یمده ایرمن دیدیم فعلیم ضعیف
قان توکمادیم کوزلاریمدین بغریم ایزیب
نفسیم اوچون یورار ایردیم ایتدیک کیزیب
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

۱۲

قول خواجه احمد ایر بولماسانگ اولگان یخشی
قیزیل یوزونگ قرا بیرده سولغان یخشی
توفراق صفت بیر آستیده بولغان یخشی
ذاتی اولوغ خواجهم سیغنیب کیلدیم سنگا

7

Kırk altıda, zevk ü şevkim dolup taştı.
Rahmetinden katre düştü, şeytan kaçtı.
Hak ilhamı refik olup, kapın açtı,
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

8

Kırk yedimde, ilham geldi yedi yönden.
Bade içtim saki olan pîr elinden.
Şeytan yuttu nefis u hevayı yerinden,
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

9

Kırk sekizde ben cânımdan bizâr oldum.
Günâhım çok, sakat etti, hasta oldum.
O sebepten Hak'tan korkup, bidâr oldum
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

10

Kırk dokuzda yaktı beni aşk ateşin,
Eş ve dosttan kaçıyorum Mecnûnleyin,
Türlü türlü cefâ gelse boyun eğdim,
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

11

Yaşım elli, amel az, ulaşamam ben,
Kanlı yaşım akıtmadım acep neden?
İslah olmaz nefis için, it gibi gezen,
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

12

Hoca Ahmed! Er olmazsan ölmen iyi.
Kızıl yüzün kara yerde solman iyi.
Toprak gibi yer altında olman iyi.
Zâtı Yüce olan Rabbim! Sığındım sana.

حکمت - ۷

Hikmet - 7

Görür Müyüm?

۱

قُلْ هُوَ اللهُ سُبْحَانَ اللهِ وَرَدِ اِيْلَاسَامِ
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو
بَاشْدِیْن اَیَاغْ حَسْرَتِیْنِگْنِی دَرْدِ اِيْلَاسَامِ
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

1

“Kul huve'llâh, Sübhâne'llâh!” vird eylesem,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?
Baştan başa, hasretinle feryâd etsem,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۲

اِیْلِیک بَیْرِدِه چُوللَار گِزِیْب گِیَاهِ یِیْدِیْم
تَاغلَار چِقیْب طَاعَت قِیْلِیْب کُوزُوم اُویْدِیْم
دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَالْمَادِیْم جَانْدِیْن تُوْیْدِیْم
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

2

Elli birde çöller gezip, otlar yedim.
Dağa çıkıp, kulluk edip gözüm oydu.
Cemâlini göremeden, cândan doydum,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۳

اِیْلِیک اِیْکِی یَاشْدِه کِیچْتِیْم خَانْمَانْدِیْن
خَانْمَانِیْم نِه کُورُونْگَی بِلْکِه جَانْدِیْن
بَاشْدِیْن کِیچْتِیْم جَانْدِیْن کِیچْتِیْم هَم اِیْمَانْدِیْن
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

3

Yaşım elli iki, geçtim ev barktan,
Ev ve bark ne demek, belki de cândan.
Baştan, cândan geçtim, hatta imândan,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۴

اِیْلِیک اُوچْدِه وَحْدَتِی دِیْن رُوزُی قِیْلِیْدِی
یُولْدِیْن آْرْگَان گِمرَاهِ اِیْدِیْم یُولْغِه سَالْدِی
الله دِیْدِیْم لَبَّیْکِ دِیْبَان قُولُوم آلدِی
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

4

Elli üçte vahdet meyin lütfeyledi.
Yoldan sapmış mücrimi islah eyledi.
“Allah” dedim, “Lebbeck!” dedi söz aldı,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۵

اِیْلِیْگ تُوْرْتِدِه وَجُودلَارِیْم نَالَان قِیْلِیْدِیْم
مَعْرَفْت نِی مِیْدَانِیْدِه جُولَان قِیْلِیْدِیْم
اِسْمَاعِیْل دِیْکِ عَزِیْز جَانِیْم قُرْبَان قِیْلِیْدِیْم
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

5

Elli dörtte bedenim ağlar eyledim.
Ma'rifet meydanında seyrân eyledim.
İsmail gibi, cânım kurbân eyledim.
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۶

اِیْلِیک بَیْشِدِه دِیْدَار اُوچُون گِدا بُولُوم
کُویْدُوم یَانْدُوم کُول دِیْکِ تَقِی فَنَا بُولُوم
بِحْمَدِ اللهِ دِیْدَار اِیْزِلَاب اِدا بُولُوم
بِير و بَارِيم دِیدَارِیْنِگْنِی کُورَار مَن مَو

6

Elli beşte cemâl için saâil oldum.
Kavruldum, yandım, lütfuna nâil oldum.
Bi hamdillah, tâlib-i cemâl kul oldum,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۷

ایلیک آلتی یاشقه بیٹی مونگلوغ باشیم
توبه قیلدیم آقارموکین کوزدین یاشیم
ایرانلاردین بهره آلمای کونگل تاشیم
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

7

Yaşım elli altı, dertlidir başım,
Tövbe ettim, akar mı ki gözyaşım?
Erenlerden olsa bir gönüldaşım,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۸

ایلیک بیٹی یاشده عمروم ییلدیک اوتی
ایا دوستلار عمل سیزمن باشیم قاتی
بحمد الله پیر مغان قولوم توتی
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

8

Yaş elli yedi, ömrüm yel gibi geçti.
Bu amelsiz başım, bak zorda kaldı.
Pîr-i kâmil himmet etti, el verdi.
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۹

ایلیک سکیز یاشقه کیردیم من بیخبر
قهار ایگام نفسیمنی قیل زیر و زبر
همت بیرسنگ شوم نفسیم گا اورسام تبر
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

9

Yaş elli sekiz, ömür geçti bi-haber.
Kahhâr Melik etti beni zîr u zeber.
Himmet etsen, zâlim nefse vursam teber.
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۱۰

ایلیک توقوز یاشقه بیتمیم داد و فریاد
جان نی بیرگان جانانیم نی قلمادیم یاد
نه یوز بیرله سینگا ایتای قیلغیل آزاد
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

10

Yaşım elli dokuz, feryâd eyledim,
Cân veren cânânımı yâd eylemedim.
"Ya Rab! Eyle azat!" ne yüzle derim?
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۱۱

کوزوم یوموب تا آجقونچه بیٹی آلمیش
بیلیم باغلاب مین قیلما دیم بیر یخشی ایش
کیچه کوندوز بی غم یوردوم مین یاز و قیش
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

11

Göz yumup açınca yetiştî altmış.
Boyun büküp yapmadım, hayırlı bir iş.
Gamsız gezdim gece gündüz, yaz ve kış,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۱۲

آلمیش بیرده شرمنده من گناهیم دین
ایا دوستلار کوب قورقه من الهیم دین
جان دین کیچیپ پناه تیلای خدایم دین
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

12

Altmış berde pişman oldum günâhımdan,
Ey dostlarım! Korkuyorum İllâh'ımdan.
Cândan geçip, af diledim Allâh'ımdan,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

۱۳

آلتمیش ایکی یاشده الله پرتو سالدی
باشدین آیاغ غفلت لاریم رها قیلدی
جانیم دلیم عقلیم هوشیم الله دیدی
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

۱۴

آلتمیش اوچده ندا کیلدی قول بیرگا کیر
هم جانینگ من جانانینگ من جانینگ بی
هو شمشیرین قولغه آلیب نفسینگی قیر
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

۱۵

قول خواجه احمد نفسنی تیفتیم نفسنی تیفتیم
آندین کیین جانانیمنی ایزلاب تابتم
اولماس بورون جان بیرماک نی دردین تارتیم
بیر و باریم دیدارینگی کورار من مو

حکمت - ۸

Hikmet - 8

İşte Ben!

1

صبح صادق دوشنبه کون بیرگا کیردیم مصطفی
غه ماتم توتوب کیردیم منا
آلتمیش اوچده سنت دیدی ایشتیب بیلدیم
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

2

بیر اوستیده یارانلاریم ماتم توتوب
عالم همه سلطانیم دیب نعره تارتی
حقنی تابقان چین صوفیلار قانلار یوقی
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

13

Yaşım altmış iki, Allâh nur verdi.
Baştan sona gafletim yok eyledi.
Cânım, kalbim, aklım, fikrim Allâh dedi.
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

14

Altmış üçte emir; "Yere gir kulum!"
Hem cân hem cânânınım, doğru yolum.
"Hû!" kılıcın ele al, nefsini kır,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

15

Kul Hoca Ahmed'im, nefsimi teptim.
Cânânımı buldum, bitti hasretim.
Ölmeden cân vermenin derdini çektim,
Bir ve Vâr'ım, cemâlini görür müyüm?

1

Pazartesi sabah erken yere girdim.
Mustafa'ya matem tutup ben yere girdim.
Altmış üç yaş sünnettir, işitip bildim.
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

2

Yeryüzünde dostlarım matem tuttu.
Tüm âlem "Sultanım!" deyip nara attı.
Hakk'ı bulan gerçek sûfi kanlar yuttu.
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

۳ 3

الوداع ديب يير آستيغه قدم قويدوم
ياروق دنيا حرام قيليب حقى سويدوم
ذكرين ايتيب يالغوز اولوب يالغوزكويدوم
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*Elvedayla yer altına bastım ayak,
Gün yüzünü nefsimе harâm kılarak,
Zikredip yalnız yanıp, yalnız olarak,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۴ 4

طه او قوب تون كيچه لار قائم بولدوم
كيجه نماز كوندوزلاری صائم بولدوم
بو حال بيرله يير آستیده دايم بولدوم
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*"Taha" okudum gece gündüz kâim oldum,
Gece namaz, gündüzleri sâim oldum.
Bu hâl üzere yer altında dâim oldum,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۵ 5

آلميش كيچه آلميش كوندوز بير يول طعام
تانگ آتقونجه نماز او قوب بير يول سلام
آلميش اوچده بولدی عمریم آخر تمام
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*Altmış gece, altmış gündüz, bir kez taam,
Sabaha dek namaz kılıp, bir kez selâm,
Altmış üçte oldu ömrüm elhak tamam,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۶ 6

حق مصطفى روحی كيليب بولدی امام
جمله ملك يير آستیده بولدی غلام
كوب يغلاديم حق مصطفى بيردی انعام
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*Hak Mustafa ruhu gelip imam oldu.
Tüm melekler yer altında köle oldu.
Çok ağladım, Resulullah nimet verdi.
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۷ 7

معراج تونی نور دیدم فرزند دیدی
قولوم توتوب امتیم سن امت دیدی
سننیم نی محکم توتقیل دلبند دیدی
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*Leyl-i Mirâç; "Gözüm nuru evlat!" dedi.
Elim tutup; "Ümmetimsin Ümmet!" dedi.
"Sünnetimi sıkı tut, gönül ver!" dedi.
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۸ 8

قیامتده یول آداهشانگ یولغه سالای
محمد ديب تشنه بولسنگ قولونگ آلاي
فرزندیم ایلگینگ توتوب جنت کرای
مصطفى غه ماتم توتوب كيرديم منا

*Kiyamette yolsuz kalsan yol veririm,
Muhammed der ; " Arar isen el veririm."
Evladım der, cennetine yol veririm,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۹ 9

ای یارانلار بو سوز ایشتیب شوقیم آرتدی
 اَمت دیدی ایچ و تاشیم نورگا باتدی
 پرتو سالیب دیدارینی حق کورساتدی
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*Ey dostlar bu sözü duydum şevkim arttı.
 "Ümmet!" dedi, içim dışım nura battı.
 Nuru yayıp, Hak cemâlin lütfetti.
 Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۱۰

دیدار کوروب روحوم اوچوب عرشقه قوندی
 موسی صفت وجودلاریم کویوب یاندی
 مجنون صفت خیل خویش دین قاجیب تانگدی
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*10
 Cemâlini gördüm, ruhum arşa kondu.
 Musa gibi varlığım tutuştu yandı.
 Mecnûn gibi eş ve dosttan kaçıp saklandı.
 Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۱۱

پیر آستیده خوارلیغ تارتمم کوب مشقت
 توشک یاستوق تاشدین قیلیب چیکتیم محنت
 ای یارانلار بو دنیا ده یوق فراغت
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*11
 Yer altında çok eziyet, zorluk çektim,
 Yastık döşek taştan yapıp, mihnet çektim,
 Ey dostlarım! Bu dünyada, elem çektim,
 Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۱۲

تا مشقت تارتماغونچه وصلی قیدا
 خدمت قیلمای درد حالت بولماس پیدا
 جان و دلنی تا قیلما سانگ حقه شیدا
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*12
 Böyle zorluk çekmeyince vusul olmaz,
 Hizmet ehli olmadan dertler kalkmaz,
 Cânı Hakk'a vermedikçe kemâl bulmaz,
 Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۱۳

پیر آستیغه کیردیم ایرسه بیخود بولدوم
 کوزوم آجیب مصطفی نی حاضر کوردوم
 عاصی جانی اَمت لارنی حالین سوردوم
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*13
 Nefsimden geçerek, yer altına girdim,
 Gözüm açtım Mustafa'yı hazır gördüm,
 Âsi olan ümmetlerin hâlin sordum,
 Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.*

۱۴

ایا فرزند مندین سورسانگ قنی اَمت
 اَمت دیدی کوکسوم توله داغ حسرت
 اَمت اوچون کوب تارته من حقدین کلفت
 مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

*14
 "Ey evladım! Benden sorsan hani ümmet?"
 "Ümmet" dedi göğsüm dolu elem, hasret.
 "Ümmetim adına çektim, Hakk'tan külfet",
 Mustafa'ya hasret duyup, ben yere girdim.*

۱۵

امت لاریم یازوقلارین هر جمعه کیچ
آلیب کیلگای یا محمد سن مونی جیچ
تا که ییغلاب سجده ایلائی تنگریغه کیچ
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

۱۶

هر جمعه کیچ امت لارنی کناهیینی
آلیب کیلگای یا محمد کورگیل مونی
امت لارینگ نیلار قیلور احمد سنی
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

۱۷

من ملك دین شرم آلورمن ای امتیم
یراتقاندین قورقماس موسین پست همتیم
کیچه یاتمای طاعت قیلسانگ خوش دولتیم
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

۱۸

بیر آستیغه کیردیم دوستلاری اختیار
آمین دینگلار آل اصحاب هم چهار یار
امت لارنی جرمن کیچگیل پروردگار
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

۱۹

قول خواجه احمد من دفتری ثانی ایتیم
ایکی عالم عشرتلارین می گاساتیم
اولماس بورون جان اچیغین زهرین تاتیم
مصطفی غه ماتم توتوب کیردیم منا

15

"Her cuma günâhların, affet ümmetim!"
İşte geldim Ya Muhammed! Sana ülfetim.
"Rabbim affet! Ağladım, secde eyledim.
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

16

"Cuma günü affetsen, ümmetin günâhını."
Ya Muhammed! Yol göster, şaşırtmasın râhını.
Ümmetlerin ne yapar Ahmed senin?
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

17

"Ben melekten hayâ ettim, Ey Ümmetim!"
Yaradan'dan korkmaz mısın, hımmetsizim!
Gece yatmadan taat et, hoş devletim,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

18

Yer altına iradesiz girdim dostlar,
"Âmin!" deyin âl ve ashab, çehâr-yâr.
Ümmetin günâhın affet, Ey Perverdigâr!
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

19

Hoca Ahmed sözümü, defter sânidem dedim,
İki cihân nimetin, mey u meze eyledim.
Ölmeden cân acısın gördüm, zehrini tattım,
Mustafa'ya matem tutup, ben yere girdim.

حکمت - ۹

Hikmet - 9

Kabre Girdim!

۱

1

ایا دوستلار حسب حالیم بیان ایلائی
نه سبب دین حقدین قورقوب غارگا کیردیم
چین دردلیکگا بو سوزلارنی عیان ایلائی
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Ey dostlarım! Hâfimi arz edeyim;
Rabb'imden niçin korkup kabre girdim?
Gerçek kula derdimi söyleyeyim,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۲

2

غار ایچنده کیچه کوندوز طاعت قیلدیم
تطوع نماز او قوب عادت قیلدیم
هر نه جفا تیگسه آنگا طاقت قیلدیم
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Kabr içinde gece gündüz taat kıldım,
Namazı, ibadeti adet eyledim..
Her ne ki cefâdır, tahammül ettim.
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۳

3

غار ایچنده مصطفی نی حاضر کوردوم
سلام قیلیب ادب بیرله بیخود توردوم
عاصی جانی امت لارنی حالین سوردوم
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Kabr içinde Mustafa'yı hazır gördüm.
Selâm verip edep üzere şaşıp kaldım.
Âsi mücrim ümmetlerin hâlin sordum,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۴

4

غارگا کیرماق رسول الله سنت لاری
طاعت قیلماق حق رسولنی عادتلاری
غریب لارگا رحم قیلماق شفقت لاری
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Kabre girmek Peygamber'in sünnetleri,
İbâdet de Hak Resul'ün âdetleri,
Gariplere rahmeylemek şefkatleri,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۵

5

امت بولسنک کیچه کوندوز تینمای ییغلا
بغرینگیپیشیب اوپکانگ تیشیب یورک دغلا
اجل کیلسه مردانه وار بییلینگ باغلا
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Ümmet isen gece gündüz durma ağla,
Bağrını yak, çiğerindeş, yürek dağla.
Ecel gelse mertler gibi belin bağla,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۶

6

بیر کون سینی عمرونگ برگی بولغای خزان
اجل کیلمای توبه قیلغیل ایا نادان
شاید سینگا رحم ایلاگای ایزیم یزدان
اول سبب دین حقدین قورقوب غورکا کیردیم

*Bir gün ömrünün yaprağı olur hazân,
Ecel gelmeden tövbe et, sen ey nâdan!
Olur, sana rahmeyleye Rabb-i Yezdân,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.*

۷

چین دردلیکنی ایشی ایرور سوز و گداز
کوز یاشی دور حق قاشیده تحفه نیاز
کیچه کوندوز تینمای قیلغیل روزه نماز
اول سبب دین حقدین قورقوب گورکا کیردیم

۸

ایا فرزند امت لارنی دردی اورتار
فسق فجور گناه لاری تاغ دین آرتار
دیننی قویوب دنیا مالین اوزگا تارتار
اول سبب دین حقدین قورقوب گورکا کیردیم

۹

قول خواجه احمد تکبیر ایتیب صحبت باشلا
های هوس من من لیکنی یراق تاشلا
سحرلارده چار ضرب اوروب تینمای ایشلا
اول سبب دین حقدین قورقوب گورکا کیردیم

حکمت - ۱۰

۱

حق تعالی فضلی بیرلان فرمان قیلدی
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد
آلمیش اوچده سنت لارین محکم توتوب
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

۲

بیر اوستیده اولماس بورون تیریگ اولدوم
آلمیش اوچده سنت دیدی ایشتیب بیلدیم
بیر آستیده جانیم بیرله قوللوق قیلدیم
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

7

Sözünde, amelinde sadakat dertli işi,
Hakk'a samimi mutî, gözyaşı sunan kişi,
Gece gündüz namaz-oruç tutan kişi,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.

8

Ey evladım! Ümmetlerin derdi örter,
Fisk u fücur günâhları dağdan artar,
Dini atıp, dünyayı tercih eder.
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.

9

Kul Hoca Ahmed! Tekbir ile söze başla,
Hay u heves, benliğini kov ve taşla.
Şehirlerde var gücünle, çalış aşkla,
O sebepten Hakk'tan korkup kabre girdim.

Hikmet - 10

Kul Hoca Ahmed!

1

Hak Teâla fazlıyla ferman buyurdu.
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!
Tam altmış üç yaşında sünnete uydu,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

2

Yeryüzünde ölmeden, ben önce öldüm,
Altmış üç yaşımı sünnettir bildim.
Yer altında cânımla kulluk eyledim,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۳

3

ایرانلاردین فیض و فتوح آلامادیم
یوز ییگیرمه بیش گا کیردیم بیلامادیم
حق تعالی طاعتل رین قیلامادیم
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Erenlerden fetih ve feyz alamadım,
Yüz yirmi beş yaşa girdim bilemedim.
Hakk'a kulluk ve itaat kılamadım,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۴

4

بولغای من مو محمدنی خاص امتی
امت دیسه عاصی لارین خوش دولتی
بالدین تالتیغ ایرور منگا بو محنتی
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Olur muyum Muhammed'in has ümmeti?
Ümmet dese âsilerin boş devleti,
Balđın tatlıdır bana, bunca mihneti,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۵

5

بیزلار اوچون جانلار چیکتی اول محمد
امت بولسنگ غم بیماس سن یالغان امت
کیچه کوندوز حاصل لارینگ عیش عشرت
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Bizler için neler çekti o Muhammed!
Ümmet olsan gam yemezsin, sahte ümmet!
Gece gündüz işi yeme, içme, işret,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۶

6

ایلیک یاشده ندا کیلدی اولمک آسان
شرطی اولدور سینده بولسه نور ایمان
تانگلا بارسانگ دیداریغه قیلور مهمان
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Elfi yaşta nidâ geldi; ölme âsân,
Şartı budur sende olsa nur-ı imân,
Kıyamette cemâline eder mihmân,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۷

7

ای مؤمن لار بو دنیانی پایانی یوق
چین اولورسین هرگیز مونی یالغانی یوق
کیم بیلماسه والله انی ایمانی یوق
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Ey Mü'minler! Bu dünyanın payanı yok.
Ölüm mutlak, bu sözümün yalanı yok.
Kim ki bilmez vallâhî, onun imânı yok.
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۸

8

اصلیم تفریق نسلیم تفریق برچه دین خوار
باسیب اوتسانگ مردار جسمیم قیلغوسی عار
کیم عار ایتسه شیطان قومی هواسی بار
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

Aslım toprak, neslim toprak, dünya değil bana yâr!
Basıp geçsem, kirli beden, duyacağı utanç, âr.
Kim âr etse, utansa, şeytan kavmi hevâsı var,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!

۹ 9

چین ذا کرغه خدا اوزی قیلدی رحمت
تانگلا بارسه جنت ایچره بیروور خلعت
روز محشر دیدار کوروب سورگای دولت
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

*Zâkirine Yüce Allâh eyledi rahmet,
Seher vakti cennet içre verir hîl'at.
Maşşerde cemâli görüp, sorunca devlet,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!*

۱۰ 10

بنده بولسانگ محنت تارتغیل غافل آدم
عافل ایرسانگ غنیمت دور سنگا شول دم
امانت دور عزیز جانینگ بورمه بی غم
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

*Kul ol! Elem, keder çek, ey gâfil insan!
Akıllıysan, ganimettir sana şu an!
Gamsız olma emanettir sana bu cân,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!*

۱۱ 11

آلتیش اوچده سنت بولدی بیرگا کیرمک
رسول اوچون ایسکی عالم بر باد بیرمک
عاشق لارنی سنتی دور تیریک اولمک
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

*Altmış üçte sünnet oldu yere girmek.
Resul için dü cihânı terk eylemek.
Âşıkların sünnetidir diri ölmek,
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!*

۱۲ 12

امّت بولسنگ ایشتیب جانینگ بیرماس موسن
مصطفی غه جانینگ قربان قیلماس موسن
جان نه بولغای ایمانیگنی بیرماس موسن
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

*Ümmet olsan sen ona cânını vermez misin?
Mustafa'ya cânını kurbân eylemez misin?
"Cân!" nedir ki, sen ona imânını vermez misin?
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!*

۱۳ 13

قول خواجه احمد آلتیش اوچده غائب بولدی
ادب ساقلاب مصطفی غه نائیب بولدی
سلطان بولدی محنت تارتیب تائب بولدی
ایشتیب اوقوب بیرگا کیردی قول خواجه احمد

*Hoca Ahmed altmış üçte gâib oldu.
Hıfz-ı edep, Mustafa'ya nâib oldu.
Sultan oldu, elem çekti, tâib oldu.
Dinleyip yere girdi; Kul Hoca Ahmed!*

حکمت - ۱۱

Hikmet - 11

Mansur Oldum İşte Ben!

۱

ایا دوستلار پاک عشقینی قولغه آلدیم
بو دنیانی دشمن توتوب یوردوم منا
یقام توتوب حضرتیغه سیغنیب کیلیم
عشق بابیده منصور صفت بولدوم منا

1

*Ey dostlarım! Temiz aşkı ele aldım,
Bu dünyayı düşman bildim, yürüdüm ben.
Yakam tutup, huzura sığındım geldim,
Bâb-ı Aşk'ta Mansûr gibi oldum ben.*

۲

عشق یولیده عاشق بولوب منصور اوقی
بیلین باغلاب حق عشقی نی محکم توقی
ملامت لار اهاننت لار کوب ایشیتی
ای مؤمنلار من هم منصور بولدوم منا

2

*Aşk yolunda âşık olan Mansûr geçti.
Bel bağlayıp, Hak işini sıkı tuttu.
Melametler, ihanetler çok işitti.
Ey Mü'minler! Mansûr oldum işte ben.*

۳

عاشق منصور انا الحق نی تیل گا آلدی
جبریل کیلیب انا الحق نی بیر گا ایدی
جبریل کیلیب باشینگ بیر دیب یولغه سالدی
دارگا آسیلیب دیدارینی کوردوم منا

3

*Söyleyince âşık Mansûr; "Ene'l-Hak!"
Geldi Cibril, o da dedi; "Ene'l-Hak!"
Ver başımı, artık dünyayı bırak,
Asılmış cemâlin gördüm işte ben.*

۴

منصور کیلگاچ دار ایگیلیب اوزی آلدی
باطن کوزی آچوقلاری حیران قالدی
پرتو سالیب الله اوزی نظر قیلدی
وا شوقا دیب دیدارینی کوردوم منا

4

*Mansûr geldi, eğildi dârağacı.
Kalp gözüyle bakan duymaz mı acı?
Nazar etti Mevlâ, nurdur ilacı,
Cemâline baktım, gördüm işte ben.*

۵

ندا کیلدی اوشل دارغه کوب بوغماغیل
محکم تورغیل هر یان باقیب سن آغماغیل
تاشقه ایدی امریم توتوب سین تیگماغیل
لوح المحفوظ تحتہ سیده کوردوم منا

5

*Dârağaca nidâ; "Çok sıkma!" diye,
"Sıkı dur, her yana bak, ağma" diye,
Taşa der; "Emrim tut, sen değme!" diye,
Levh-i Mahfuz kaydında gördüm işte ben.*

۶

اوچ یوز ملا بیغیلیب بیتتی کوب روایت
شریعت دور من هم بیتتی بیر روایت
طریقته ده حقیقت ده حق حمایت
باشیم بیریب حق سرینی بیلیم منا

6

*Üç yüz molla geldi, yazdı çok haber,
Şeriattır, ben de yazsam bir haber,
Tarikatten, hakikatten ne haber?
Başım verip, Hak sırrını bildim ben.*

۷

انا الحق نى معنى سيني بيلماس نادان
دانا كيرك بو يوللارده پاك مردان
عاقل قوللار حق ياديني ايدى جانان
جاندين كيچيب جاناننى سويدوم منا

۸

ايمما قبلديم دانا بولسه معنى آلسون
قال علميدين بيتيب ايديم نشان قالسون
در و كوهر سوزلاريمنى ايچگا سالسون
حالدين ايتيب عاشقلارغه بيرديم منا

۹

ايسيز منصور خوارليق بيرله بولدى ادا
بير سوز بيرله يارانلاردن بولدى جدا
حال دلين هيچكيم بيلماس تنگريم گواه
قانلار يوتوب من هم گواه بولدوم منا

۱۰

شاه منصورنى انا الحقى بيجا ايماس
يولنى تابقان بيزگا اوخشاش گمراه ايماس
هر ناجنس لار بو سوزلاردن آگاه ايماس
آگاه بولوب بوى خدا آلدیم منا

۱۱

بير تون سحر غريب منصور كوپ ييغلادى
پرتو ساليب الله اوزى رحم ايلادى
آندين سونگره چلتن باقيب شراب بيردى
دانالارغه بو سوزلارنى ايديم منا

۱۲

نادانلارگا ايسيز سوزوم حيف حكمت
آدم من ديب بيلين باغلار قى همت
دنيا اوچون بير بيريهه قيلماس شفقت
ظالم لارگا اسير بولوب اولديم منا

7

"Ene'l-Hakk"ı, câhil bilmez ne demek?
Bu yollarda ilim ve mertlik gerek.
Akıllı kul Hak yanında "Yâr" demek,
Cândan geçip cânânı sevdim işte ben.

8

Îmâ ettim ârif olsun, ibret alsın,
İlm-i zâhiri söyledim, izi kalsın.
İnci cevher sözlerimi kalbe koysun,
Hâlden deyip uşşaka² verdim işte ben.

9

Yazık Mansûr, horluk ile oldu fenâ.
Bir söz dedi, yârândan oldu cüdâ.
Kimse bilmez hâl-i kalbim, tek Hudâ,
Kanlar yutup, hem de şahit oldum ben.

10

Şah Mansûr'un "Ene'l-Hakk"ı yersiz değil,
Yolun bulan, bizim gibi mücrim değil.
Her nâ-ehil, bu yollarda ârif değil,
Haberdarım, Hak kokusun aldım ben.

11

Seher vakti garip Mansûr çok ağlar,
Nur gönderir Mevlâ bağrını dağlar.
Susayan gönlüne kırklar mey sunar,
Bilginlere bu sözleri dedim ben.

12

Sözüm câhîlilere değil, çünkü hikmet.
İnsanım der bel bağlar, nerde hîmmet?
Dünya için bir birine etmez şefkat,
Zâlimlere esir oldum, öldüm ben.

² Uşşak: Aşıklar.

۱۳

ظالم لارده حدنه بولغای بیزده گناه
درویش لارنی حلقی مردار اوتماس دعا
اول سبب دین پادشاه قیلور بیزگا جفا
آیت حدیث معنی سیدین ایدیم منا

۱۴

ظالم اگر جفا قیلسه الله دیگیل
ایلگینگ آجیب دعا ایلاب بویون سونگیل
حق دادینگگا بیتماس بولسه زاری قیلگیل
حقدین ایشیتیب بوشوزلارنی ایدیم منا

۱۵

ظالم اگر ظلم ایلاسا منگا ییغلا
یاشینگ ساجیب منگا سیغنیب بیلینگ باغلا
حرام شبهه ترک ایتیبان یورک داغلا
ظالم لارگا یوز مینگ بلا بیردیم منا

۱۶

ظالم لارنی قربی نیدور من یراتقان
یراتقان نی منظور قیلمای سن اونوتقان
مندین کیچیب ظالم لارنی ایلگین توتقان
ظالم لارگا اوزوم رواج بیردیم منا

۱۷

سنگا جزا یراتقانغه یالبار مادینگ
الله دیبان تونلار توروب اینگرانمادینگ
حقیقت دین سوزلار ایتیم ایشیتمادینگ
ظالم لارنی ایلگین اوزون قیلدیم منا

۱۸

ای بیخبر حقه کونگل یوگورتمادینگ
دنیا حرام آندین کونگل ساووتمادینگ
نفس دین کیچیب الله سری تولغانمادینگ
بو نفس اوچون زار حیران بولدیم منا

13

Zâlimlerde sayıca, bizde günâh çok.
Dervişler kötü huylu, geçer dua yok.
Bu sebepten Sultan'ın cefâsı çok.
Ayet, hadis ma'nâsını dedim ben.

14

Zâlim şayet cefâ etse, sen; "Allâh!" de.
Ellerin aç dua eyle, sabreyle.
Hak imdadın gelmez ise kork böyle!
Hak'tan duydum bu sözleri dedim ben.

15

"Zâlim zulm ederse, gel bana ağla,
Gözyaşın dök, kalbini bana bağla,
Harâm, şüphe terk edip, yürek dağla..."
Zâlimlere yüz bin bela verdim ben.

16

Zâlimlere dostluk nedir ki ben Yaradan?
Yaradan'ı akletmeden gâfil olup unutan,
Benden geçip, zâlimlerin elin tutan,
Zâlimlere kıymet verdim işte ben.

17

Sana cezâ; yalvarmadın Yaradan'a,
Gece kalkıp el açmadın Rahmân'a,
Hakk'ı dedim, kulak vermedin bana,
Zâlimlerin elini uzun kıldım ben.

18

Ey habersiz! Hakk'a gönül yöneltmedin!
Dünya harâm, ondan gönül soğutmadın.
Cândan geçip, Hakk'a doğru seğirtmedin,
Nefsim için şaşkın oldum işte ben.

۱۹

ظالم لارنى شکوه قيلمه ظالم اوزونگ
خويونگ ریا تأثیر قيلماس خلقه سوزونگ
دنیا مالین تولا بیردیم تویماس کوزونگ
حریص لارنى سجين ایچره سالدیم منا

۲۰

لعل لبی جنبش قیلیب ایدی نبی
جان دلیم امت لاریم کوز روشنی
حقه قوللوق منگا امت بولغان قنی
چین امت نی سینه سیگا قویدیم منا

۲۱

قول خواجه احمد حق سوزینی سوزلاب اوقی
عین الیقین طریقت ده بوزلاب اوقی
علم الیقین شریعت نی سوزلاب اوقی
حق الیقین حقیقت دین ایدیم منا

حکمت - ۱۲

۱

تعالی الله عاشق لارگا بیردی عشقین
شاگر بولوب اورتاب یانیب کویدوم منا
ایکی عالم کوزلاریمغه خشخاش دانه
کورونمادی یالغوز حقی سويدیم منا

۲

جاندین کیچیب یالغوز حقی جانغه قوشتوم
اندین سونگره دریا بولوب تولوب تاشتیم
لامکان نی سیر ایتیبان مقام آشتیم
دنیا عقبین یوز مینگ طلاق قویدیم منا

19

Zâlimlerden şekvâ³ etme, zâlim özün,
Huyun riyâ, etki etmez halka sözün.
Dünya malın çokça verdim, doymaz gözün,
Harîsleri⁴ "Siccîn!"⁵ içre saldım ben!

20

Al dudaklar, kıpırdar söyler Nebi,
Cân ve kalbim, ümmetin göz rûşeni⁶,
"Hakk'a kul, bana ümmet olan hani?"
Gerçek ümmet sinesine girdim ben.

21

Hoca Ahmed, Hak sözünü dedi, geçti.
Ayne'l-yakin, tarikatte ömrü geçti.
İlme'l-yakin, şeriatı bildi, geçti.
Hakka'l-yakin, hakikatı dedim ben.

Hikmet - 12

Hakkı Sevdim Ben!

1

Rabbim, âşıklara verdi aşkını,
Şükredip tutuştum, yandım ben işte.
Dü cihân⁷ gözümde haşhaş tanesi,
Görünmedi, Hakk'ı sevdim ben işte.

2

Cândan geçtim, yalnız Hakk'ı câna kattım,
Dağa sonra deryâ olup, doldum taştım.
Lâ-mekân⁸ seyrederek, makam açtım,
Yüz bin talakla dünyayı kovdum ben işte.

³ Şekvâ: Şikâyet.

⁴ Harîs: Hırslı, tama'kâr.

⁵ Siccîn: Cehennemde bir tabaka, azap mahalli.

⁶ Rûşen: Göz aydınlığı.

⁷ Dü: İki (dü cihân: İki dünya)

⁸ Lâ-mekân: Mekânsızlık âlemi.

۳

حق آلدیده عقل کامل دم اورالماس
عشق شدق طغیان قیلسه بیر دم تورماس
پروانه دیگ اخگر بولور اوزین بیلماس
بو سرلارنی جانانه دین تویدیم منا

3

*Hak yanında, akf-ı kâmil dem vurmaz,
Aşk şiddeti tuğyan etse de duymaz,
Pervâne gibi kor olur, hâlin bilmez,
Bu sırları cânânedен duydum ben işte.*

۴

طریقت نی یوللارنی عقبه سی کوب
پاک عشقینی قولغه آلمای بولماس یوروب
دیدارینی کورسه بولماس تون کون اویوب
هیچ اوخلامای دیدارینی کوردوم منا

4

*Tarikat yollarının engeli çok,
Temiz aşksız yürümekte fayda yok,
Cemâlini görmek zordur, yönü yok,
Uyumadım Cemâlin gördüm ben işte.*

۵

طریقت نی یولی قاتیغ طرفه شاشتیم
باشیم قاتی پیر مغان سری قاچتیم
پیر ایتاگین توتوب باطن کوزین آچتیم
رسوا بولوب یول لار کیزیب یوردوم منا

5

*Tarikatın yolu zordur, sonsuz şaştım,
Başım dertte, pîr-i kâmile kaçtım.
Dâmeninden⁹ tuttum, kalp gözüm açtım,
Rezil olup yola düştüm ben işte.*

۶

طریقت نی یول لاریدور قاتیغ عذاب
بو یوللارده نیچه عاشق بولدی تراب
عشق یولیغه هرکیم کیرسه حالی خراب
ایرانلاردین یولنی سوراب یوردیم منا

6

*Tarikatın yollarında çile, azap,
Bu yollarda nice âşık oldu turap¹⁰,
Aşk yoluna her kim girse, hâli harap,
Erenlerden yol sordum, gittim ben işte.*

۷

طریقت نی یول لاریدور طرفه اولوغ
روزی قیلغان بنده سیغه بولغای یاووق
اوچقونی غه طاقت قیلماس بیقی تموغ
ای یارانلار عزیز جاندین تویدیم منا

7

*Tarikat yolları sonsuz, yücedir.
Nasip olan kula, öze gücedir.
Cehennem dayanmaz, gücü nicedir?
Ey dostlarım! Cândan geçtim ben işte.*

۸

حقیقت نی معناسی گاییتگان کیشی
بیخود بولوب کویوب یانار ایچی تاشی
قانلار آقار کوزلاریدین آقار یاشی
کوز باشیم نی تحفه قیلیب باردیم منا

8

*Hakikatin ma'nâsınıbilir kişi,
Hayretle tutuşup, yanar içi-dışı.
Kan dökülür gözlerinden akar yaşı,
Gözyaşlarım sundum, geldim ben işte.*

⁹ Damen: Etek.

¹⁰ Turap: Toprak.

۹

شریعت دور عاشق لارنی افسانه سی
عارف عاشق طریقت نی دردانه سی
قیده بارسه جانانه سی همخانه سی
بوسرلارنی عرش اوستیده کوردوم منا

9

Âşıkların efsanesi şeriattır.
Âşık, ârif incileri tarikattır,
Nere gitse sevgilisi hakikattir,
Bu sırları arş üstünde gördüm ben işte.

۱۰

محبت نی باغین کیزمای عاشق بولماس
خوارلیق زارلیق تارتماگونجه نفسینگ اولماس
بیر قطره غه قانع بولمای اول دُر بولماس
قانع بولوب خاص گوهرین آلدیم منا

10

Âşık olmaz, aşk bağıını gezmeden,
Nefis ölmez mihnet, külfet çekmeden,
İnci olmaz, bir katre¹¹ su değmeden,
Razı olup aşk cevheri aldım ben işte

۱۱

عشق اوتیغه کویگان عاشق رنگی اوچار
عقبی سری جدل قیلب موندین کوچار
مونده بولغان گره لارنی آنده آچار
رسول دنیا جیغه دیدی قویدوم منا

11

Aşk ateşinde yanan âşğın rengi uçar,
Âhirete yönelir, çeker buradan göçer,
Dünya düğümünü gider orada çözer,
Resul; "Dünya leştir!" der, bıraktım ben işte.

۱۲

حقیقت لیک عاشقلارنی رنگی سینوق
آیینه غه نظر قیلسه آندین تانوق
اوزی حیران کونگی ویران کوزی یاشلوق
قدرتیغه حیران بولوب قالدیم منا

12

Gerçek âşıkların soluktur rengi,
Aynaya bakınca bulunmaz dengi,
Yaşlı gözleriyle yapınca cengi,
Kudretine hayrân kaldım ben işte.

۱۳

الله ایدی کوب ییغلاسانگ کورگونگ منی
زاری قیلسانگ بندم دیبان ایغوم منی
جاندین کیچیب منی ایستار عاشق قنی
الهام کیلیدی چین قولاقغه آلدیم منا

13

Mevlâ der ki; "Çok ağla ki gör Beni,
Feryâd et ki, kulum deyim Ben seni,
Cândan geçen âşıklarım der; hani?"
Bana ilham geldi, aldım ben işte.

۱۴

چین کونگل دن کویگانلارگا دیدار عطا
یلغان عاشق بولغه کیرسه همه خطا
چین عاشق نی کوزی یاشلیغ قدی دوتا
دوتا بولوب بیر آستیغه کیردیم منا

14

Gerçek âşıklara armağandır Cemâl,
Sabte âşıklarda olmaz ki kemâl,
Gözü yaşlı âşıklara olur mu zevâl?
Büktüm boynum, yer altına girdim ben işte.

¹¹ Katre: Damla.

۱۵

حقیقت لیغ چین عاشقغه تحفه بیرکوم
روز محشر نجوک سن دیب حالین سورگوم
شفیع بولوب شفاعتنی اوزوم قیلغوم
رحمتینگ دین امید توتوب کیلدیم منا

۱۶

قول خواجه احمد حق یادینی ایغیل مدام
حقدین قورقوب تینمای ییغلا علی الدوام
نماز او قوب روزه توتوب هر صبح وشام
مونداغ قیلیب مرادیمغه بیتیم منا

حکمت - ۱۳

۱

اول قادیریم قدرت بیرلان نظر قیلدی
خرّم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا
غریب بنده نگ بو دنیا دین سفر قیلدی
محرم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

۲

ذاکر بولوب شاگر بولوب حقنی تاپتیم
دنیا عقبی حرام قیلیب ینچیپ تیبتیم
شیدا بولوب رسوا بولوب جان دین اوتیم
بیغم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

۳

شوملوغوم دین تاغتاشلار سوکتی منی
فصیح تیلده سوکوب ایدی تحفه نگ قانی
عاشق بولسانگ اول باریب حقنی تانی
مرهم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

15

Gerçek âşıklara tuhfe¹² sunayım,
Maşşerde ; " Nasılsın?" hâlin sorayım,
Acıyıp da şefaati olayım,
Rahmetini umdum girdim ben işte.

16

Hoca Ahmed! Hak zikrini söyle dâim,
Maşşûk u aşkına ağla, olma nâim¹³,
İbâdet et, gündüz sâim¹⁴, gece kâim¹⁵,
Böyle yapıp muradıma erdim ben işte.

Hikmet - 13

Yer Altına Girdim İşte Ben!

1

O Hâlık'ım, kudretiyle nazar etti,
Mutlulukla yer altına girdim işte ben.
Garip kulun bu dünyadan göç eyledi,
Mahrem olup yer altına girdim işte ben.

2

Zâkir oldum, şâkir oldum, Hakk'ı buldum.
Dünya, ukbâ¹⁶ harâm sayıp tekmeledim.
Şeydâ olup, rüsvâ olup cândan geçtim,
Gamsız olup yer altına girdim işte ben.

3

Cürmüm ile dağlar taşlar sildi beni,
Açık dille çekiştirdi; tuhfen hani?
Âşık isen önce varıp, Hakk'ı tanı,
Mahrem olup yer altına girdim işte ben.

¹² Tuhfe: Armağan, hediye.¹³ Nâim: Uyuyan, gâfil.¹⁴ Sâim: Oruçlu.¹⁵ Kâim: Gece namazı kılan kişi.¹⁶ Ukbâ: Ahiret.

4

سيزنی بيزنی حق يراتی طاعت اوچون
ای بوالعجب ایچمک ییمک راحت اوچون
قالوا بلی دیدی روحوم محنت اوچون
ادهم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Hepimizi Hak yarattı kulluk için,
Sen zannettin, yemek, içmek, rahat için.
Ruhum "Kâlû belâ...¹⁷" dedi, mihnet¹⁸ için,
Edhem¹⁹ olup yer altına girdim işte ben.

5

نفسیم منی کوپ یوگورتی حقه باقمای
کیچه کوندوز بیغم یوردوم یاشیم آقمای
های هوس ما و من نی اوتقه یاقمای
پرغم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Nefs peşine koştum, Hakk'a bakmadan,
Gece-gündüz gamsız, yaş akıtmadan,
Hay u heves²⁰, ben-benliği odda²¹ yakmadan,
Gamla doldum yer altına girdim işte ben.

6

قولنی کورسام قولی بولوب خدمت قیلسام
تفریق صفت یول اوستیده یولی بولسام
عاشقلارنی کوروب اوچگان کولی بولسام
همدم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Bir kul görsem, hizmet etsem, kulu olsam,
Toprak gibi yol üstünde yolu olsam,
Âşıkların yanıp uçan külü olsam,
Hem-dem²² olup yer altına girdim işte ben.

7

جاندین کیچیپ محنت تارتیم بندم دیدی
قانلار یوتوب الله دیدیم رحم ایلادی
دوزخ ایچره قالمسون دیب غمیم ییدی
خرم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Cândan geçtim, elem çektim, kulum dedi.
Kanlar yutup, "Allâh!" dedim, rahmeyleydi.
Nâr içinde yansam bana gam yok dedi.
Mutlu olup yer altına girdim işte ben.

8

یاشیم بیقی آلمیش اوچگا بیر کونچه یوق
وا دریغا حقنی تابمای کونگوم سینوق
ییر اوستیده سلطان من دیب بولدوم اولوغ
شاكر بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Yaş ulaştı altmış üç günüm yok,
Hakk'a vuslat için temiz gönlüm yok.
Yeryüzünde sultân oldum, kibir çok,
Şükrederek yer altına girdim işte ben.

9

شیخ من دیبان دعوی قیلیب یولده قالدیم
فَش دستار پوچک پولغه ساتیب کیلدیم
نفسیم منی هوا قیلدی یولده قالدیم
بیدم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

Şeyhim dedim, gurur yaptım, yolda kaldım,
Sarığımı ele sattım, para aldım.
Nefse uydum, aldanarak yolda kaldım,
Huzursuzum yer altına girdim işte ben.

¹⁷ Kâlû belâ: Ruhlar âleminde "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna; "Evet bizim Rabbinizsin." anlamındaki sual ve cevap, elest sualide denir. (Araf Sûresi, 7/172. Ayet)

¹⁸ Mihnet: Dünyada çekilecek sıkıntı ve kulluğun sorumluluğu.

¹⁹ Edhem: İbrahim Edhem Hazretleri kastedilmektedir.

²⁰ Hay u heves: Nefsani arzular.

²¹ Od: Ateş.

²² Hem-dem: Beraber olmak.

۱۰ 10

باشیم تفریق اوزوم تفریق جسمیم تفریق
حق وصلیگاییتارمن دیب روحوم مشتاق
کویدیم یاندیم بولالمادیم هرگیز آفاق
شبیم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

*Başım toprak, kendim toprak, cismim toprak,
Hak vuslatına ermeye ruhum müştâk²³.
Yandım, piştım, olamadım pîr u pak,
Şebnem olup yer altına girdim işte ben.*

۱۱ 11

پیر مُغان نظر قیلدی شراب ایچتیم
شبیل ینگلیغ سماع اوروب جاننیم کیچتیم
سرمست بولوب ایل خلقدین تانیب قاجتیم
زمزم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

*Pîr-i kâmil nazar etti, mey içtim.
Şıblı²⁴ gibi sema dönüp, cândan geçtim.
Sermest olup, elden, halktan korkup kaçtım.
Zemzem olup yer altına girdim işte ben.*

۱۲ 12

قول خواجه احمد ناصح بولسانگ اوزونگ گابول
عاشق بولسانگ جاننیم کیچیب بیر یولی اول
نادانلارگا ایتسانگ سوزونگ قیلماس قبول
محکم بولوب ییر آستیغه کیردیم منا

*Hoca Ahmed! Nâsıh isen, kendine ol,
Âşık isen, cândan geçip, bir kez öl,
Câhil kalbe sözün girmez, bulmaz yol,
Güçlü olup yer altına girdim işte ben.*

حکمت - ۱۴

Hikmet - 14

Doydum Ben İşte!

۱ 1

ایا دوستلار نادان بیرلان الفت بولوب
بغیریم کویوب جاننیم تویوب اولدوم منا
توغری ایتسام ایگری یولغه بوینین تولغار
قانلار یوتوب غم زهریغه تویدوم منا

*Ey dostlarım! Câhil ile dost oldum,
Bağrım yandı, cândan oldum ben işte.
Doğru desem, eğriye çeker boynum,
Kanlar içip, gam zehrine doydum işte ben.*

۲ 2

نادان بیرله اوتگان عمرینگ نار سقر
نادان بارسه دوزخ اندین قیلغای حذر
نادان بیرله دوزخ ساری قیلمنگ سفر
نادان ایچره خزان ینگلیغ سولدوم منا

*Câhilllerle geçen ömrüm nâr, sakar,
Câhillerden cehennem bile korkar.
Câhilllerle bir olma, cehennem yakar,
Câhiller içinde soldum işte ben.*

²³ Müştâk: Âşık, arzulu.²⁴ Şıblı: Meşhur mutasavvıf, büyük imam ve tasavvuf önderi (H. Doğum M. 247 Bağdat; Ölüm M. 334 Samarra).

۳ 3

دعا قیلینگ نادانلارنی یوزین کورمای
حق تعالی رفیق بولسه بیردم تورمای
بیمار بولسه نادان لارنی حالین سورمای
نادانلاردین یوز مینگ جفا کوردوم منا

*Dua et ki, câhillerin yüzünü görmeyeyim,
Hak Teâla refik olsa, bir dem bile durmayayım,
Hasta olsa câhillerin hâlini sormayayım,
Câhillerden yüz bin cefâ gördüm işte ben.*

۴ 4

داد ایلاسام حقه دادیم بیتارموکین
کوکسیمده غی زنگارلاریم کیتارموکین
همه نادان بو دنیا دین اوتارموکین
یا الهیم سنگا سیغینیب کیلدیم منا

*Haykırsam imdadıma, acep yetişir mi Hak?
Kalbimdeki kirler gider olur mu pîr u pak?
Tüm câhiller dünyadan bir gün gidecek, elhak,
Câhillerden yüz bin cefâ gördüm işte ben.*

۵ 5

حق وصلینی ایزلاب تاپمای حیرانه من
تینمای بیغلاب کونگی بوزوق دیوانه من
حالیم سورسانگ من طالب جانانه من
جانان ایزلاب فنا بولیب کیلدیم منا

*Hak vuslatın arayıp, bulmada hayrâneyim.
Gece-gündüz ağlayan sanki bir divâneyim.
Hâlîmi sorsan bana, ben talib-i Cânâneyim,
Sevgilî'yi ararken bak yok oldum işte ben.*

۶ 6

بیر آستیغه قاجیب کیردیم نادان لاردین
ایلگیم آجیب دعا تیلاب مردانلاردین
غریب جانیم یوز تصدق دانالاردین
دانا تاپمای بیر آستیغه کیردیم منا

*Yer altına girdim ben ve kaçtım câhillerden.
El açıp "Dua!" dedim, mert olan kişilerden.
Bu cân için istedim tasadduk bilgilerden.
Bulamadım bilgeyi yer altına girdim işte ben.*

۷ 7

نادانلارنی مندین سورمه کوکسوم چقه
حق دین قورقوب ماتم قورسام کولار قهقه
آغزی آچوق نفسی اولوغ مثل لقه
نادانلاردین قورقوب سنگا کیلدیم منا

*Câhillerden sormayın, kalbim yerinden çıkar.
Ben Hak için ağlasam, o da, kaşkaha atar.
Nefsi ulu, şom ağız, insana garip bakar.
Câhillerden korkarak Sana geldim işte ben.*

۸ 8

طمع قیلمه نادانلاردین قدرینگ بیلماس
ظلمت ایچره یول اداشسانگ یولغه سالماس
بوینونگ قیسیب زاری قیلسانگ قولونگ آلماس
نادانلارنی شکوه ایلاب کیلدیم منا

*Câhilden bir şey umma, asla kadrini bilmez.
Karanlıkta kayboldun, seni yoluna salmaz.
Boyun büküp yalvarsan, gelip elinden tutmaz.
Câhillerden müşteki, Sana geldim işte ben.*

۹

اول آخر خوبلار کیتی قالدیم یالغوز
نادانلاردین ایشیتما دیم بیر ییخشی سوز
دانا کیتی نادان قالدی ییدیم افسوس
یولنی تابمای حیران بولوب قالدیم منا

9

*Ervel, âhir iyiler göçtü ben kaldım yalnız.
Câhillerden duyulmaz iyi bir söz, imkânsız.
Göçen bilge, kalan câhil, olunmaz ki gamsız.
Yolumu kaybettim de şaşkın kaldım işte ben.*

۱۰

داغ هجران ایزدی بغریم قنی دردمند
دانا تفراق نادانلارنی کوکسی بلند
آیت حدیث بیان قیلسام قیلسام پسند
کوکسوم تیشینگ درد و غم گا تولدیم منا

10

*Ayrılk elemi deldi bağrımı, nerde derd-mendim,
Bilge toprak, câhil küstah ben bunu bilemedim.
Ayet-hadis okununca beğeneni göremedim.
Ded bağrımı dert ve gamla doldum işte ben.*

۱۱

درد و حالت طغیان قیلدی بارمو طیبیب
عرض حالیم سنگا ایتای یالغوز حبیب
برچه طالب اولوش آلدی من بی نصیب
اولوش ایستاب دوتا بولوب کیلیم منا

11

*Derd u halet azıp çoştı, var mı tabip?
Arz-ı hâlîm sana derim yalnız Habip,
Tüm tâlîpler payın aldı, ben bî-nasip,
Payım ister, büküm olup geldim işte ben.*

۱۲

خانمانینگ ترک ایلابان اولوش آلگیل
ای بیخبر دنیا ایشین آرقه سالگیل
الله سخی لطفین کوروب حیران قالگیل
کورارمن دیب فنا بولوب کیلیم منا

12

*Evin barkın terk eyle, sen de gel al payını,
Gerçeklerden bî-haber, terk et dünya gamını.
Ara Yaradan'ının lütfunu ve in'amını,
Görür bulurum diye, yok oldum geldim işte ben.*

۱۳

من دفتری ثانی ایدیم سیزگا یادگار
ارواحیم دین مدد تیلاب او قونگ زینهار
دعا قیلای واصل قیلسون پروردگار
رحمن ایگام عرض ایتگالی کیلیم منا

13

*Ben ikinci defteri dedim size yadigâr,
Ruhumdan medet umup, okuyun sade zinhâr.
Dua ettim size, kavuştursun Perverdigâr,
Rahmân ve sahibime, arza geldim işte ben.*

۱۴

حکمتیم دین بهره آلمان کوزگا سورسون
اخلاص بیرلان کوزگا سورتوب دیدار کورسون
شرطی اولدور ریاضت غه بویون سونسون
جانلار کیچیپ جانانه نی کوردیم منا

14

*Hikmetinden nasiplenen kimler varsa göze sürsün.
İhlas ile göze sürüp, Rabb'inin cemâlin görsün.
Şart odur ki riyâzette, boynun büküp Hakk'a sunsun,
Cândan geçip cânâneyi gördüm işte ben.*

۱۵

تاغ چولنی همراه قیلیب یورسه اوزی
من ایتما دیم آیت حدیث قرآن سوزی
یوز مینگ جفا تیگسه انگه قایتماس اوزی
بلا کیلسه صابر بولیب تور دیم منا

۱۶

دیدار اوچون گدا بولدیم آمین دینگ لار
ای طالب لار حالیم کوروب غمیم ینگ لار
یولده قالغان قول احمدگا یول برینگ لار
یولنی ایزلاب گدا بولوب کیلدیم منا

۱۷

قول خواجه احمد گدا بولسنگ حقه بولگیل
باشینگ بیرله ایرانلارگا خدمت قیلگیل
نظر تاپسنگ حلقه قوروب صحبت قیلگیل
حلقه ایچره آگاه بولوب تور دیم منا

حکمت - ۱۵

۱

واذکروا الله کثیراً دیب آیت کیلدی
ذکرین ایتیب زاری قیلیب یوردوم منا
دیدارینی عاشق لارگا وعده قیدی
عشق یولیده جانیم بیریب یوردوم منا

۲

چین عاشقنی الله سویوب بندم دیدی
ارا یولده قالمسون دیب غمین بییدی
یالغانچی لار دیداریمنی کورماس دیدی
عشق بابیده محکم بولوب تور دیم منا

15

Dağ u çöle yoldaş olsa yalnız başı,
Ben demedim, ayet-hadis Kur'ân sözü.
Yüz bin cefâ yetse ona, dönmez yolu,
Bela gelse sâbir olup geldim işte ben.

16

Didâr için gedâ oldum, âmin deyin.
Ey Tâlipler! Hâlim görüp, feryâdımı dinleyin.
Yolda kalan Kûl Ahmed'e, Allâh için yol verin,
Yol arayıp sâil oldum, geldim işte ben.

17

Hoca Ahmed köle olsan, Hakk'a ol,
Boyun bük, itaat et, erenlere hizmet kıl.
İlgi görersen, halka kurup sohbet kıl.
Halka içre âgâh olup, kaldım işte ben.

Hikmet - 15

Mezar Olup Kaldım Ben İşte!

1

"Allâh'ı çok zikredin..." diye gelince ayet,
Zikrin ettim ağıladım ve yürüdüm ben işte.
Cemâlin aşıklara vadedince nihayet,
Aşk yolunda cân verdim ve yürüdüm ben işte.

2

Hak âşığı Hak sever, lütfeder de kulum der,
Ara yolda kalmanın gamın kederin çeker.
Yalancılar "cemâlin görmeyecek..." bilin der.
Bâb-ı aşkta sağlamım, sağlam durdum, ben işte.

۳

عاقل ایرسانگ گورستان دین خبر آغیل
من هم شونداغ بولورمن دیب عبرت آغیل
موتوا قبل ان تموتوا گا عمل قیلغیل
بو حدیث نی فکر ایلابان اولدیم منا

3

*Aklın fikrin var ise, kabristandan haber al.
Ben böyle olacağım diye düşün ibret al.
"Ölmeden önce ölün!" ilkesinden dersler al,
Bu hadisi fıkredip böyle öldüm ben işte.*

۴

خبر بیورور فلیضحکوا قلیلاً دیب
ینه ایتور ولیبکوا کثیراً دیب
بو آیت نی معناسیگا عمل قیل دیب
بو دنیاده هیچ کولمایین یوردوم منا

4

*"Fe'l-yedhakü kalıla!.." haber verir; "Az gülün!"
"Ve'l'yebkü kesirâ!.." der, "Üzülün çok ağlayın."
Ayet hükmünce amel, ma'nâsını anlayın,
Bu dünyada gülmeden hayat sürdürüm ben işte.*

۵

عمل سیزلار قهقهه کولور خرم یورور
فرمانیغه بویون سونغان پرغم یورور
کیچه کوندوز دیده لاری پرئم یورور
کوز یاشیم نی دریا قیلیب یوردوم منا

5

*Amelsiz kul kahkaha atar güler, şen yürür.
Fermana boyun bükün, gam ve kederle yürür.
Gece gündüz mahzundur, gözler yaşlı yürür,
Gözyaşım deryâ edip, hem yürüdüm ben işte.*

۶

نفس دین کیچوب چین عاشقلار الله دیدی
سحر توروب چهار ضرب اوروب کوزین اویدی
رحم ایلابان الله اوزی نظر سالدی
آندین سونگره دریا بولوب تاشتیم منا

6

*Nefsin terk eden âşık, ta gönülden "Allâh!" der.
Seher vaktin döğünür, uykusun harâm eder.
Rahmetiyle Rahmânı, lütfuyla, nazar eyler.
Bundan sonra deryâ olup coştum, taşım ben işte.*

۷

ظالم نفسیم هیچ قویمایین اوتقه سالدی
وجودلاریم اوز اوزیدین کویوب یاندی
مشرک لارنی ایمانینی شیطان آلدی
اعوذ بالله بسم الله دیب یوردیم منا

7

*Zâlim nefsim koymadı, beni ateşe attı.
Kendisinden tutuştu, beden kül oldu yandı.
Müşriklerin imânı şeytan aldatıp aldı.
Eüzü besmeleyle bak yürüdüm ben işte.*

۸

منافق لار دوزخ ایچره کویوب یانغای
ایمان ایتگان خالص بولوب یانیب چیقغای
ایمان سیزلار اول آخر کویوب یانغای
اوغانیمدین ایمان تیلاب یوردیم منا

8

*Münafık cehennemde tutuşup da yanınca,
Ehl-i imân ateşten temizlenip çıkınca,
İmânsızlar evvel âhir kor ateşte yanınca,
Allâh'ımdan imân diler ve yürürüm ben işte.*

نفسیم منی هوا قیلدی طرفه شاشتیم
باشیم الیب پیر مغان سری قاجتیم
قول خواجه احمد عقبه لاردین بیلیب آشتیم
اوچقان قوشدیک لامکانغه آشتیم منا

حکمت - ۱۶

۱

وا دریغا نچوک قیلغوم غریب لیغ ده
غریب لیغ ده غربت ایچره قالدیم منا
خراسان و شام و عراق نیت قیلوب
غریب لیغ نی کوب قدرینی بیلیم منا

۲

نه کیلسه کورمک کبراک اول خدادین
یوسف نی آیردیلاز اول کنعاندین
توغغان بیریم اول مبارک تورکستاندین
بغریمغه تاشنی اوروب کیلیم منا

۳

غربت تیگدی مصطفی دیک ایرانلارغه
اوتوز اوچ مینگ صحابه هم یارانلارغه
ابوبکر عمر عثمان مرتضاغه
غربت تیگدی آلارگا ایغوم منا

۴

غربت تیگسه پخته قیلور کوب خام لارنی
دانا قیلور هم خاص قیلور کوب عام لارنی
کیار کیرتون تابسه بیور طعام لارنی
آنینگ اوچون تورکستانغه کیلیم منا

*Nefsin hevâsına uydum, yanıldım yoldan şaşım.
Yanlışlardan kaçınarak, pîr-i kâmile ulaştım.
Hoca Ahmed ötelere geçip engelleri aştım.
Uçan kuşların misali, lâ-mekânı aştım ben işte.*

Hikmet - 16

Söyledim Ben İşte!

1

*Ne yapayım gariplikle çok yazık,
Gurbet elde garip kaldım ben işte.
Niyet ettim Horasan, Şam ve Irak,
Garipliğin kadrini bildim ben işte.*

2

*Başa gelen görmek gerek Hudâ'dan,
Yusuf'unu ayırdılar Ken'ân'dan.
Doğduğum yer o kutlu Türkistan'dan,
Bağırma taş vurup geldim ben işte.*

3

*Gurbet hicret Mustafa'nın yoludur,
Otuz üç bin sahabeyle doludur.
Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali'dir.
Onlar gibi gurbet oldum ben işte.*

4

*Hicret etmek pişirmiş hamları,
Bilge eyler nice câhil cânları,
Eski giyer, balsa yer taâmı,
Türkistan'a koştum geldim ben işte.*

5

غریب لیقده یوز ییل تورسه ایرور مهمان
تخت و بخت و بوستانلاری ایرور زندان
غریب لیقده قول بولدی اول محمود سلطان
ای یارانلار غربت ایچره کویدیم منا

Gurbet elde misafır kalsan yüz yıl,
Tahtı bahtı zindandır bu, böyle bil.
Sultan Mahmud garıplikle oldu kul,
Ey dostlarım gurbet elde yandım ben işte.

6

غریب لیغ ده ارسلان بابام ایزلاب تابقی
هر سر کوروب پرده بیرله بوکوب یابقی
بحمد الله کوردوم دیدی ایزیم اوبقی
اوشبو سرنی کوروب حیران قالدیم منا

Arslan Baba'm, arar bulur gurbette,
Gördüğü sırları saklar elbette.
"Hamden li'llâh!" der, iz öper yâd elde.
Sırlar görüp hayrân kaldım ben işte.

7

آرزولیق من قرینداشلیغ ولایت غه
اولوغ بابام روضه سی آق تربت غه
بابام نی روحی سالدی بو غربت غه
هیچ بیلماسمن نچوگ تقصیر قیلدیم منا

Akrabalık, dostluğa arzuluyum,
Ulu Babam, Ak Türbe'ye bağlıyım.
O ruh ile gurbete sevdâlıyım,
Bilmem, ne kusur işledim ben işte.

8

قول خواجه احمد سوزلاگانی حقینی یادی
ایشیتمگان دوستلاریغه قالسون پندی
غریب لانیب اوز شهریغه قیته یاندی
تورکستانده مزار بولوب قالدیم منا

Hoca Ahmed! Söylediğin Hak sözü,
Dostlarına versin öğüdü, özü.
Gurbet elden öz şehrine dön yüzü,
Türkistan'da mezar kaldım ben işte.

حکمت - ۱۷

Hikmet - 17

Girdim İşte Ben!²⁵

1

کونگل کوزی یاروتماين طاعت قیلسه
درگاهيگا مقبول ایماس بیلدیم منا
حقیقت ده بو سوزلارنی پاک اورگانیب
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Gönül gözün ıstımadan taat kılsa,
Dergâhına kabul olmaz bildim ben.
Hak sözleri öğrenip, gerçek bilse,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

²⁵ Not: 4-8. dörtlükler ile 10. dörtlük mevcut Divân-ı Hikmet'te olmayıp, Özbekçe bir başka nüshadan ilave edilmiştir.

۲ 2

بیر و باریم سبق بپردی پرده آچیب
بیر و کوکده تورالمادی شیطان قاجیب
عشرت قیلیب و حُدت می دین تو یا ایچیب
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Bir u vâr'ım, dersler verdi perde açıp,
Yer ve gökte duramadı şeytan kaçıp,
Kana kana vahdet şarabından içip,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۳ 3

عشق مقامی تورلوک مقام بییتیب بولماس
باشدین ایاق جرم عصیان کیتیب بولماس
ملامتلار اهانتلار قیلسه بولماس
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Aşk makamı, farklı makam, akıl ermez.
Baştan sona cebir, cefâ, zahmet bitmez.
Melametler, ihanetler etmek olmaz,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۴ 4

عشق بلاسی باشگا توشسه نالان قیلور
عقلینگ آلوب بیهوش قیلیب حیران قیلور
کونگل کوزی آچیلگان سونگ گیران قیلور
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Aşk belası başa düşse nalan kılar,
Aklın alıp, bî-hûş kılar, hayrân kılar,
Gönül gözü açıldıkça giryân kılar,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۵ 5

بیغلار ایردیم سحر وقتی ندا کیلیدی
دیداریمنی کورساتای دیب وعده قیلیدی
عقلیم آلیب بیهوش قیلیب عشقین سالدی
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Seher vakti ağhyordum nidâ geldi,
"Didârımı göstereyim!" va'di geldi,
Aklım alıp, bî-hûş edip aşka saldı,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۶ 6

مونده جفا چیکگانلارغه دیداری تخت
روز محشر عطا قیلغای هم تخت بخت
یراتقاندی قیلگان اوزی عاشقغه عهد
لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

Burda cefâ çekenlere didârı taht,
Rûz-ı Mahşer ata eder hem taht u baht,
Yarattığı uşşaka Rabbim vermiş aht,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۷ 7

چوللار کیزیب خلقدین بیزیب عشقین سورغیل
بنده بولسانگ حقدین قورقوب بیغلاب یورغیل
دیدارینی طلب قیلسانگ حاضر بولغیل
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

Çöller gezip, halktan bezip, aşkın sor,
Kulu olsan, Hak'tan korkup, ağla gör,
Didârına tâlib olsan, gel hazır ol,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۸

کوزلاریمدین قانلار توکوب یاد ایتما دیم
یوزمینگ تورلوک محنت سالدینگ داد ایتما دیم
سندین قورقروب خسته کونگوم شادا ایتما دیم
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

8

Gözlerimden kanlar döküp yâd etmedim,
Yüz bin türlü eleme feryâd etmedim.
Senden korktum, hasta gönlüm şâd etmedim.
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۹

الله دردی ساتقون ایرماس ساتیب آلسنگ
پیر مغان خدمتیده خاک بولماسنگ
حق یولیغه کیریپ بولماس پاک بولماسنگ
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

9

"Allâh!" derdi, satılmaz ki alasın,
Pîr-i kâmil hizmetinde kalasın.
Temiz ol ki, Hak yoluna giresin,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۱۰

ای یارانلار عشق دردیگا دوا بولماس
تا تیریپ سن عشق رفتری ادا بولماس
تار لحدده استخوانی جدا بولماس
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

10

Ey yârânlar! Aşk derdine devâ olmaz,
Hayattaysan, aşk defteri edâ olmaz,
Dar lahitte kemikleri cüdâ olmaz,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۱۱

عشق پادشاه عاشق فقیر دم اورالمس
حق دین رخصت بولگونچه سوزلایالمس
حق پندینی آغان دنیا ایزلایالمس
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

11

Aşk padişah, âşık fakir, yok nefes,
Hak'tan izin olmayınca çıkmaz ses.
Hak söz duyan etmez dünyaya heves,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

۱۲

قول خواجه احمد ییتی یاشده سبق آلدیم
سکیزیمده دنیا عقیبین طلاق قویدیم
توقوزومده خدایم نی حاضر بیلدیم
لامکان ده حق دین سبق آلدیم منا

12

Hoca Ahmed! Yaş yedi, ders eyledim.
Sekiz oldu, terk-i dünya eyledim.
Dokuzumda Hakk'a kurbet eyledim,
Lâ-mekân'da Hak'tan dersler aldım ben.

خوش غایب دین بیتوشقی بختی سوزوم تبرک
عاشق بولسنگ ای طالب ریاضت ده بیلینگ بوک
تون کیچه لارا اوخلامای یاش اورنیغه قانینگ توک
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

1
Hoş gayıpten yetiştî, güzel sözüm teberrük.
Âşık isen ey tâlib! Riyâzette belin bük.
Geceleri uyuma, yaş yerine kanın dök.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

ارسلان بابام ایدیلار طالب لارده یوق اخلاص
پیرینگ حاضر بولغانده نه حاجت خضر و الیاس
پیرغه قدم قویغانده یاد ایتمه غوث الغیاث
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

2
Arslan Baba'm buyurdu, tâliplerde yok ihlas.
Senin pîrin hazırsa, ne gerek Hızır-İlyas.
Pîre adım atınca, anmayın Gavsü'l-Gıyas.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

طالب من دیب ایتورلار والله بالله نا انصاف
نامحرم غه باقارلار کوزلاریده یوق انصاف
کیشی مالین ییورلار چون دللاری ایماس صاف
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

3
"Tâlibim "deyip söyler, vallâh billah yok insaf.
Namahreme bakarlar, gözlerinde yok insaf.
Kulun hakkını yerler, değil gönülleri saf.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

پیر خدمتین قیلدوق دیب طالب من دیب یورارلار
ییوب حرام حریش نی کولباریغه اورارلار
کوزلاریده نمی یوق حلقه ایچره کیرارلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

4
"Pîre hizmet eyledim, tâlibim..." deyip yürür.
Helâl-harâm demeden torbasını doldurur.
Gözlerinde yaşı yok, kendinde kibir-gurur.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

ذاکر من دیب زور اورار چیقماس کوزیدین یاشی
دللاریده غمی یوق ناگاه آغریغای باشی
مکر و حیلہ قیلورلار معلوم خداغه ایشی
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

5
"Zâkirim..." der de ağlar, çıkmaz gözünden yaşı.
Gönüllerinde gam yok, her an ağrıya başı.
Hile bile kurarlar, malum Hudâ'ya işi.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

طالب من دیب ایتورلار کونگیلده یوق ذره نور
چین طالبی سورسنگیز ایچی تاشی گوهر دور
حقه عیان سرلاری ییمیش لاری صفا نور
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

6
"Tâlibim" der söylenir, gönünde yok zerre nur.
Gerçek tâlibi sorsan, içi dışı tam huzur.
Hakk'a açık sırları, yedikleri safa-nur.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۷ 7

صورتلاری صوفی نقش قیامت دین قورقماس لار
فسق فجور حاصلی گناه لاردین هورکماس لار
ریا تسبیح ایلگینده بیغلاب یاشین توکماس لار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

Görünüşte sûfidir, kıyametten korkmazlar.
Fısk u fücür ne varsa, günâhlardan ürkmezler.
Riyâ tesbihi elde, gözyaşını dökmezler.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۸ 8

ریا تسبیح ایلگینده زنا ریاضی بیلسانگیز
حق رضاسی بو تورور عشق سوداسین قیلسانگیز
عشقین آلیب محشرده رسوا بولوب تورسانگیز
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

Riyâ tesbihi elde, zünnâr iyi bilseniz.
Hakk'ın rızası budur, aşk derdine girseniz.
Aşkın alıp mahşerde, rezil rüsûv olsanız,
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۹ 9

عشقغه قدم قویغانلار حق دیدارین کورارلار
موسى صفت محشرده حق دین سؤال سورارلار
سرمست بولوب وصلیده هو ذکرینی قورارلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

Aşka adım atanlar, Hak cemâlin görenler.
Musa gibi mahşerde Hak'tan sual sorarlar.
Vuslatla sarhoş olup "Hû!.." zikrini kurarlar.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۱۰ 10

انشاء الله ایشیتگان فی حقدین تیلاب آلورمین
شیطان یولیدین آلیب حق یولیغه سالورمین
مدد قیلسه مصطفی گناه لارین تیلار مین
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

İnşallâh, dinleyeni, Hak'tan diler olayım.
Şeytan yolundan alıp, Hak yoluna salayım.
Yardım etse Mustafa, günâhların söyleyim.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۱۱ 11

ارسلان بابی سورسانگیز پیغمبرغه اعتبار
صحابه لار اولوغی خاص بندهء کردگار
یاتقان ییری ناهموار بر کازهء خوار زار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

Arslan Baba'm sorsanız, Peygamber'e saygılı.
Sahabeler ulusu, Hakk'ın seçkin bir kulu.
Yattığı yer perişan, sanki bir derviş çulu.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۱۲ 12

چهار شنبه کون ایشیتیب ناگاه حضرت باردیلار
ارسلان بابی اوییغه اولکون مهمان بولدیلار
یاتگان ییری ناهموار کوروب حیران قالدیلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

Çarşamba gün iştirip, ansız ona vardılar.
Arslan Baba'm evine hem misafir oldular.
Yattığı yere bakıp, cândan hayrân kaldılar.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۱۳

اول محمد مصطفی توروب دعا قیلدیلار
ملائک لار آمین دیب ایلگین آچیب توردیلار
شونداغ امت بیردینگ دیب حق شکرینی قیلدیلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۱۴

صحابه لار ایدیلار ارسلان بابا دور آتینگیز
عرب لارنی اولوغی پاکیزه دور ذاتینگیز
تربیت تن فرض دیدی فرجه سالیب یاتینگیز
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۱۵

آخر زمان امت لار نقش قیلور اویلارین
نفس هواغه قوانیب بوزار هر دم خویلا رین
شان شهرت لار بیلان برپا قیلور بوی لارین
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۱۶

آخر زمان امت لار دنیا فانی بیلماسلار
کیتگان لارنی کورویان آندین عربت آلماسلار
ایرانلارنی قیلغانین کوروب کوزگا ایلماسلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۱۷

بخشی یول لار دین آزیب یامان یولغه آوشقان
شیطان لعین پیریم دیب دامنی غه یاپوشقان
عزازیل نی پیریم دیب ایرته آقشام کوروشقان
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۱۸

ایمان اسلامین آلیب اولمایم دیب کولوشگان
اولمایم دیب دنیا ده مولام بیرلان اوروشگان
غافل لیق بیرله هر دم عمرینی بر باد بیرگان
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

13

Muhammed Mustafa'ya dua edip durdular.
Melekler, "âmin" deyip, bu duaya uydular.
"Böyle ümmet lütfettin," deyip şükür kıldılar.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

14

Sahabiler dedüler; "Arslan Bâb'tır adınız.
Arapların ulusu, tertemizdir zatınız.
Beden terbiyesi farz, fereceyle yatınız.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

15

Âhir zaman ümmeti, süslerler evlerini.
Nefs ü hevâya uyar, yok say değerlerini.
Şan ve şöhet illeti, överler soylarını.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

16

Âhir zaman ümmeti, dünya fânî bilmezler.
Gidenleri görerek, ondan ibret almazlar.
Hak dostlarına bakıp, onlar gibi olmazlar.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

17

İyi yollardan sapıp, kötü yola savuşan,
Şeytana "pîrim" deyip, eteğine yapışan,
Onunla halvet olup, sabah-akşam görüşen,
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

18

İmân İslâm terk edip, ölmem deyip gülüşen,
Ölmeyecek zannıyla, Mevlâ'sıyla vuruşan,
Gafflet içre her zaman, malaya'ni konuşan,
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

۱۹

وقتی بیستہ عزرائیل امانت فی ببردگی
شیطان لعین پیریم دیب جان بیرارده کورونگی
ایمان اسلامین آلوب حال دلین سورمگی
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۲۰

توبه قیلسه توبه سین مولام قبول قیلماگی
الله دیسه خواجه سی قولین توتوب آماگی
جرم عصیان گرھین پیرگا باریب چیچماگی
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۲۱

بیٹی یاشده ارسلان باب تورکستانغه کیلدیلار
باشیم قویوب بیغلامیم حالیم کوروب کولدیلا
مینگ بیر ذکرین اورگاتیب مهربان لیغ قیلدیلا
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۲۲

کلام قیلدیم خرمادین مینگا وحشت قیلدیلا
ای بی ادب گودک دیب عصا آلیب سوردیلار
وحشتی دین قورقمادیم مینگا باقیب توردیلار
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۲۳

آغزینگ آچگیل ای گودک امانتینگ بیراین
مزاسینی یوتمادیم آچ آغزینگه سالاین
حق رسولنی بویروغین امت بولسام قیلاین
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

۲۴

اغزیم آچتیم سالدیلار خرما ایسی قیلدی مست
ایکی عالمدین کیچیب والله بولدوم حق پرست
خواجه ملا بیغیلدی آلیب یوردی دست بدست
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

19

Vakit gelse Azrail; "Cânını ver!" diyecek,
Lain şeytan pîr diye, o zata görünecek,
İmânını alarak, onu küfre sürecek,
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

20

Tövbe etse tövbesi, o anda makbul değil,
Allâh deyip yalvarsa, duası kabul değil,
Pîrden yardım dîlese, edilecek kul değil,
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

21

Yaş yedi, Arslan Baba'm, Türkistan'a geldiler.
Başım koyup ağladım, hâfım görüp güldüler.
Bin bir zikir öğretip merhamet eylediler.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

22

Söz eyledim hürmadan, bana hiddetlendiler.
"Edepsiz çocuk" deyip, asa ile kovdular.
Hiddetinden korkmadım, bana bakıp durdular.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

23

"Ağzımı aç ey çocuk, emanetin vereyim,
Ben özünü yutmadım, aç ağzını koyayım.
Hak Resul'ün emrini ifâ edip göreyim.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

24

Ağzım açtım koydular, hurma etti beni mest.
İki dünyadan geçtim, vallâh oldum Hakperest.
Şeyh ve mollalar geldi, yürüdüler dest-be-dest²⁶.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.

²⁶ Dest-be-dest: El ele.

۲۵ 25

بابام ایدی ای بالام تکلیف قیلما دینگ مینگا
بیش یوز ییلدور کامیمده سقلاب ایردیم من سینگا
مزاسینی سیز آلیب تلقین بیردینگیز مینگا
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

*Babam dedi; "Ey oğlum! Zorluk vermedin bana.
Beş yüz yıldır damakta saklıyordum ben sana.
Özünü siz aldınız, kabuğu ise bana."
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.*

۲۶ 26

بابام ایدی ای بالام قاشیمده توراولاین
جنازم نی اوقوب کوم جان تصدق قیلا این
مدد قیلسه مصطفی علین غه کبراین
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

*Babam dedi; "Ey yavrum! Karşımda dur öleyim.
Namazımı kıl ve göm, cânı Hakk'a vereyim.
Yardım eyle Ey Nebi! İllıyyân'e gireyim."
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.*

۲۷ 27

بیغلاب ایدیم ای بابا یاش گودک مین بیلماسمین
گورونگیزی قازسه لار کوتاریب سالاماس مین
حق مصطفی سننن گودک مین بیلاماس مین
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

*Ağlayarak dedim ki; "Genç çocuğum bilemem.
Kabrini kazzalar ben götürüp koyamam.
Hak Mustafa sünnetin icrâ edip uyamam."
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.*

۲۸ 28

بابام ایدی ای بالام ملایک لار بیغیلگای
جبرائیل امام بولوب اوزگلار تابع بولغای
میکائیل و اسرافیل کوتاریب گورگا قویغای
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

*Babam dedi; "Ey Yavrum melekler toplanacak.
Cebrail imam olup, diğerleri uyacak.
Mikail'le İsrâfîl, beni kabre koyacak."
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.*

۲۹ 29

قول خواجه احمد سوزونگنی نادانلارگا ایتماغیل
سوزنی ایتیپ نادان گا پوچک پولگا ساتماغیل
آچدین اولسانگ نامرددین هرگیز منت تارتمایل
ارسلان بابام سوزلارین ایشیتینگیز تبرک

*Kul Hoca Ahmed sözün câhillere söyleme.
Söz söyleyip câhilin melabesi²⁷ eyleme.
Açıktan ölsem bile, namerde boyun eğme.
Arslan Baba'm sözlerin, dinleyiniz teberrük.*

حکمت - ۱۹

Hikmet - 19

İnci Cevher Saçtım Dostlar!

۱
خضر بابام سالدی مینی اوشبو یولغه
آندين سونگره دریا بولوب تاشتیم دوستلار

1
Hızır babam koydu beni bu yola,
Ondan sonra deryâ oldum taşttım dostlar!

۲
شریعت نینگ بازارینی سیران قیلدیم
معرفت نینگ بوستانیده جولان قیلدیم
طریقت نینگ پیشگاهنده طیران قیلدیم
حقیقت نینگ ایشیگینی آچتیم دوستلار

2
Şeriat pazarın seyrân eyledim.
Tarikat güzlârını tayrân²⁸ eyledim.
Marifet bahçesin cevân eyledim.
Hakikat aşkını ben aşttım dostlar!

۳
الست خمرین پیر مُغان تويا بیردی
ایچا بیردیم مقداریم چه قویا بیردی
قول خواجه احمد ایچ و تاشیم کویا بیردی
طالبارگا در و گوهر ساجتیم دوستلار

3
Elest şarabını pîrim bol verdi.
İçebildiğim kadar dolduruverdi.
Hoca Ahmed içi dışı yanverdi.
Tâliplere inci mercân saçttım dostlar!

حکمت - ۲۰

Hikmet - 20

Göçer Dostlar!

۱
محبت نی جامین ایچگان دیوانه لار
قیامت کون اوت آغزیدین ساچار دوستلار
قدرت بیرله یراتیلغان بییتی تموغ
عاشق لارنی نعره سیدین قاچار دوستلار

1
Muhabbet kadehini içenler divânedir.
Kıyamette ağızından ateşler saçar dostlar!
Kudretiyle var oldu malum yedi cehennem,
Âşıkların narasından söner, kaçar dostlar!

۲
دوزخ بیغلاب داد ایلاگای خدایی گا
طاقتیم یوق عاشق لارنی بیر آهی گا
قاچیب بارغای حق تعالی پناهی گا
عاشق لارنی یاشی بیرلان اوچار دوستلار

2
Cehennem ağlayarak yalvarır Allâh'ına.
Gücüm yok âşıkların feryâdına, âhına.
Kaçıp da kurtulsunlar, sen bakma günâhına.
Âşıklar gözyaşıyla cehennem söner dostlar!

²⁸ Tayran: Uçmak, havalanmak.

۳ 3

عاشق لاری عشق دوکانین بارسه قوروب
 یاشین ساجیب کوکسین آجیب یوزین سوروب
 انشاء الله دوزخ قاچغای آندین قورقوب
 ییتی آسمان طاقت قیلمای کوچار دوستلار

Âşıklar aşk dükkânın varsa beraber kurup,
 Yaş döküp, göğsün açıp, yüzün sürüp,
 İnşallah, cahîm kaçar, bu aşıklardan korkup,
 Yedi sema dayanamaz göçer gider dostlar!

۴ 4

رحمن ایگام ساقی بولوب می ایچورسه
 اهل عیال خانماندین پاک کیچورسه
 وجودیمدین عزازیل نی حق قاچورسه
 جرم عصیان گره لارین آچار دوستلار

Rahmân Mevlâ'm sâki olup mey içirse,
 Çoluk çocuk, evden barktan vazgeçirse.
 Vücudumdan o şeytani, lanetleyip Hak kaçırsa,
 Cürm ü isyan düğümümü, Hak Teâla açar dostlar!

۵ 5

عشق بابینی حق یوزیغه وا ایلاسه
 خاص عشقی نی کونگل ایچره جا ایلاسه
 لطف ایلاسه ایکی عالم شاه ایلاسه
 عاشق لاری حق ساریغه اوچار دوستلار

Hak Teâla aşk kapısını açık etsin yüzüme.
 Has aşkı yerleştiysin yüreğime, özüme.
 Dü âlemde sultan olsam, uyku girmez gözüme.
 Âşık olan Hakk'a doğru uçar gidermiş dostlar!

۶ 6

سبحان ایگام بیر قطره می قیلسه انعام
 ذکر سرنی ایته ایته قیلسه تمام
 حور و غلمان جمله ملک انگا غلام
 اوچماخ ایچره حریر تونلار بیچار دوستلار

Sübhân Rabbim bir katre mey sunsa bize in'am,
 Sırr-ı zikri böylece eylese gönüm tamam.
 Tüm melekler O'na kul, bir kısmı hur u gılmân,
 Cennet içre ipekten elbise biçer dostlar!

۷ 7

الله دیبان گوردین قویسه عالم کویار
 خاص بندم دیب رحمن ایگام یالغوز سویار
 یاش اورنیغه قانین توکوب یوزنی بویار
 حمدین ایتسه شیطان لعین قاچار دوستلار

Allâh deyip kabirden, yanar âlem kul kalksa,
 Seçkin kula rahmetle, Rahmân Allâh bir baksa.
 Kulun yaş yerine gözlerinden kan aksa,
 Hamd eylese, lain şeytan kaçar ondan dostlar!

۸ 8

مین ایتمادیم الله اوزی وعده قیلدی
 یولسیر ایدیم لطف ایلابان یولغه سالدی
 غریب بولوب ناله قیلدیم قولوم آلدی
 انداغ عاشق شوق شرابین ایچار دوستلار

Ben demedim, Allâh bize va'detti, ihsân etti.
 Yolsuz-çulsuz kul idik, lütfetti, ikrâm etti.
 Garip gönüm feryâтта, O bana ilham etti.
 Böyle âşık şevk şarabın içere kalmış dostlar!

۹ 9

قول خواجه احمد عشق سیزلارنى ايشى دشوار
تانگلا بارسه حق کورساتماس انگا دیدار
عرش کرسی لوح قلم همه بیزار
عشق سیزلارگا دوزخ بایین آچار دوستلار

*Kul Hoca Ahmed! Kim ki aşkı yok divânedir.
Hak cemâlinden mahrum, her şeyden bî-ganedir.
Arş u kürsü, levh u kalem, her biri bizâredir.
Aşksızlara cehennem kapısın açıktır dostlar!*

حکمت - ۲۱

Hikmet - 21

Ente'l-Hâdi!

۱

عاصی جافی قولونگ کیلیدی درگاهینگ گا
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
قادر ایگام بیغلاب کیلیدیم بارگاهینگ گا
قولوم توتوب یولغه سالگیل انت الهادی

1

*Âsi, mücrim kulun geldi, ey Rabb'im dergâhına.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdi".
Ağlayarak geldim ben, Rabb'im bârgâhına,
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdi".*

۲

تون کیچه لار تانگ آتقونچه یاتماق ایشیم
سحر توروب راز ایتمادی مونگلو باشیم
ندامت ده آقارموکین کوزده یاشیم
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

2

*Geceleri sabaha dek yatmaktı benim işim.
Vakt-i seherde duaya kalkmadı benim başım.
Pişman olup akar mı, gözümden kanlı yaşım?
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdi".*

۳

یولسیز یولغه کیردیم دوستلار حالیم خراب
خلقدین سورسام هیچ کیم بیرماس منگا جواب
خالقیم سین یول کورساتغیل عالی جناب
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

3

*Yol bilmeden yola girdim, dostlarım hâlim harap.
Halktan sual eylesem, kimse vermez bana cevap.
Hâlık'ımsın, yolum göster bana, ey âl-i Cenâp!
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdi".*

۴

خجالت ده قورقوب کیلیدیم گناهیم دین
ذاتی اولوغ پروردگار الهیم دین
ندا کیلیدی نومید قویمام درگاهیم دین
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

4

*Korktum geldim sana ben, utandım günâhımdan.
Ümitvarım Rabbimden, zâtı yüce İlahımdan.
Nidâ geldi O Yüce'den "La taknetû..." dergâhımdan.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdi".*

5

یغلاب کیلیدیم حضرتینگ گایا شاهیم
قبساب کیلیدیم قرانغولوق چیقیل ماهیم
پادشاهیم سین بیر و باریم تکیه گاهیم
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

*Ağlayarak geldim ben hazretine ey Şâhım!
Karanlıklar kuşattı, fayda vermez eyvahım!
Sultanımsın sen benim, yârim ve tekye-gâhım,
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

6

باشدین ایاغ تولدی گناه قایدہ برای
یول اداشگان ایتدیک بولوب کیمدین سورای
بو حال بیرلان دیداریگنی قایدین کورای
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

6

*Baştan başa günâhkârım, ben nereye gideyim?
Yol kaybetmiş köpek gibi, hâlîm kimden sorayım?
Bu hâl ile cemâlîni, söyle nasıl göreyim?
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

7

مین بیرکیتسام ایلیک ایاق جمله گواه
رحمت ایتیپ سین کیچماسنگ حالیم تباه
شرمنده من درمانده من کوپتور گناه
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

7

*El, ayak, cümle aza, günâhkârdır ey Şâhım!
Sen beni affetmezsen, göklere çıkar âhım!
Mağçubum, utanırım, sana malûm günâhım!
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

8

گناه دردی بیمار قیلدی طیبیم سن
محبوبیم سن درمانیم سن حبیبیم سن
یولده قالدیم سورار رفیقیم سن
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

8

*Cürmümün hastasıym, Sen benim tabibimsin.
Raḥmânım, dermânımsın, Sen benim Habibimsin!
Yolda kalsam hâlîmi soran tek sahibimsin.
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

9

فاسق فاجر رحمتینگ دین نومید ایماس
سیندین اوزگا هیچ کیم مینی یولغه سالماس
لطف ایتماسنگ مشکل لاریم آسان بولماس
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

9

*Fâsık, fâcir kim varsa umuyor rahmetini.
Yolumu aydınlatan, Sen lütfet nimetini.
İnandık bildik senin lütfunun kıymetini.
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

10

هیچ کیشی یوق یبرده کوكده سین سن قادر
شکیم یوقتور بو سوزوم ده اوزوونگ ناظر
هم یکه سن یگانه سن بیشک حاضر
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

10

*Yerde kimse yok, Sen Kâdir'sin Allâh'ım!
Şüphem yok bu sözümde, özüm şâhit Allâh'ım!
Yeksin, teksin, Sen Bir'sin, şüphem yoktur Allâh'ım!
Elîmden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

۱۱

مین یولونگده باش بیرمادیم قادر خدا
باش نه بولغای غریب جانیم یوز مینگ فدا
درد هم اوزونگ درمان اوزونگ لطفونگ دوا
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

۱۲

جان وایمان غذا سیدور سینینگ ذوقینگ
جانیم بیریب ساتقون آلا ی سینی عشقینگ
روز محشر شفیع بولغای سینی شوقینگ
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

۱۳

قُلْ هُوَ اللهُ سُبْحَانَ اللهِ دین قمچیسی
روزه نماز تسبیح تهلیل حق ایلچیسی
پیر مغان طالبلارنی یول باشچیسی
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

۱۴

انت الهادی انت الحق نی ذکرین ایتسام
هادی بولسنگ ایگری یولدین راستقه قایتسام
هر ذکرینی تیل گا آلیب نعره تارتسام
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

۱۵

انت الهادی انت الحق نی ذکر ی قوی
پیر مغان سوزلاریدین آلسه فتوی
باطنلاری روشن بولوب بولور یخشی
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

۱۶

قول خواجه احمد رحمتینگدین امید توتای
خواجم منی بندم دیسه شکرین ایتای
بندم دیمای یوز اوگورسه نیچوک ایتای
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

11

*Yoluna baş vermedim, ey kudreti çok Hudâ!
Baş nedir ki bu yolda, Sana binler cân fedâ!
Derdin bana dermândır, lütf u ihsânın devâ!
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

12

*Cân-imân gıdasıdır; ey Rabb'im, Senin zevkin.
Cânım verip alayım, Senin o yüce aşkın.
Maşherde şâfî olsun, Senin ilâhî şevkin.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

13

*"Kul Huve'llâh, Sübhâne'llâh" bu dinin kamçısıdır.
Oruç, namaz, tesbih, tehlil, Hakk'ın aziz elçisidir.
Pîr-i kâmil tâliplerin, yol gösteren beğçisidir.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

14

*"Ente'l-Hadi, Ente'l-Hak" zikrini ben çekeyim.
"Hâdî" olan isminle, Seni ben yâd edeyim.
"Hû" deyip nara atıp, yoluna cân vereyim.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

15

*"Ente'l-Hâdî Ente'l-Hak!" Rabbim zikrin ne büyük!
Pîr-i kâmil fetvası, olmaz müridâna yük.
Bâtını aydınlatan zikir olur mu küçük!
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

16

*Kul Hoca Ahmed ümitvardır Senin rahmetinden.
"Hâce kulumdur" dese, şükrederim nimetinden.
Kulum demez, yüz çevirse, kahrolurum miknetinden.
Elimden tut, yolum göster ki; "Ente'l-Hâdî".*

- ۱
خوش قدر تلخ پروردگار بپر و باریم
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
ذاتی اولوغ رحمن ایگام هم جباریم
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- ۲
سحر وقتده ییغلاب توکسام قانلار کوزدین
کونگلیم آجیب آگاه بولای یخشی سوزدین
قدر تیغه محو بولیب کیتای اوزدین
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- ۳
اجابتی اندین تیلاب قیل مناجات
حاجتینگی روا قیلغای قاضی حاجات
رحمت دریا تولوب تاشار بیتسه فرات
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- ۴
ای داد ایگام هیچ یتمادی سینگا دادیم
بیر و کوکنی نالان قیلدی بول فریادیم
روز محشر قیچقیرغای موکیل آزادیم
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- ۵
بنده بولسانگ ذکرین ایغیل قولونگ آلسون
یولدین آزانگ رهبر بولوب یولغه سالسون
سحرلارده زاری قیلغیل رحمی کیلسون
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- ۶
انت الهادی انت الحق نی ذکرین ایتماس
جان بیرارده ایمان اسلام قولغه آلماس
مشایخلار سنتینی بیلیب قیلماس
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی
- 1
Hoş kudreti olan Allâh, buyurur ki; Bir ve Vârum.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
Zâtı yüce olan benim, hem Rahmân hem Cebbâr'ım.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
- 2
Seher vaktinde ağlayıp, kanlı yaşlar döksem gözden.
Gönüm rikkate gelsin de uyansın o yüce sözden.
Kudretinde yok olayım, geçeyim nefsimden, özden.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
- 3
Ecrini O'ndan bekleyip, ey Rabbine dua eden!
O'dur hâceti anında inâyetiyle gideren.
Rahmet deryâsından sana istediği kadar veren.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
- 4
"İmdat!" diyen kula koşan, arz ettim sana imdâdım!
Yeri ve göğü ağlattı, intizarım bu feryâdım.
Mahşer günü haykırayım, umarım ki ben âzâdım.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
- 5
Kul olsan zikrini kabul, ardından da elin tutsun.
Yolundan sapan kulları, rehber olup yola koysun.
Sen seherlerde ağla ki, âlem rahmetine doysun.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".
- 6
"Ente'l-Hâdî, ente'l-Hakk"ın zikrin etmez,
Cân verir de imân İslâm ele almaz,
Meşayihler sünnetini bilip yapmaz,
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

۷

انت الهادی انت الحق نی ذکرى الله
حق ذکرینی ایغیل تینمای بولغونگ آگاه
رحیم مولام نظر قیلسه اولور ناگاه
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

7

Zikrullah'ın zirvesidir; "Ente'l-Hâdî, Ente'l-Hak!"
Hakk'ın zikrini söyle ki, olmayasın ondan irak.
Mevlâ nazar kılsın sana, cenneti olsun son durak.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

۸

انت الهادی انت الحق نی ذکرى دلده
بیلماس نادان ذکرین ایتیب ظاهر تیلده
منمن دیگان شیخ زمان آب و گیلده
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

8

"Ente'l-Hâdî, Ente'l-Hak" tamam eyle kalp zikrinde.
Câhiller bilmez, anlamaz, zikri yapar zâhir dilde.
Benim diyen vaktin şeyhi, yer altında âb u gîlde²⁹
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

۹

انت الهادی انت الحق نی ذکرى اولوغ
حق ذکرینی ورد ایلاگان کونگی سینوغ
ورد ایلامای شیخ من دیسه جایی تموغ
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

9

"Ente'l-Hâdî, Ente'l-Hakk"ın, zikri yüce ve uludur.
Hak zikrini vird eyleyen, gönülü kırık ve doludur.
"Şeyhim" deyip virdi yoksa, yolu cehennem yoludur.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

۱۰

ای یارانلار نفس ایلگیدین ارمانده مین
عصیان یوکی دوتا قیلدی درمانده مین
عاجز قولونگ هر نه قیلسه فرمانده مین
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

10

Ey dostlarım! Beni duyun nefis elinden perişanım.
Günâhlarım belim büktü, dertliyim ve bî-imbânım.
Ben senin âciz kulunum, şaşkınım ve bî-kararım.
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

۱۱

قول خواجه احمد نفس دین اولوغ بلا بولماس
یول اوستینده تفراق بولسام کافر اولماس
ییر وکوکدین طعمه بیرسام هرگیز تویماس
قولوم توتوب یولغه سالغیل انت الهادی

11

Kul Hoca Ahmed nefsinden, daha büyük düşmanın yok.
Yol üstünde toprak olsan, gelip seni örtenin yok.
Yerden gökten taam gelse, şükredeni doyanı yok
Elimden tut, yolum göster Rabbim ; "Ente'l-Hâdî".

²⁹ Âb u gîl: Su ve çamur.

- ۱ 1
 قد علمنا انت في كل امور
 انت كافي انت عافي يا غفور
 كافي في الغيب هو من في الحضور
 انت كافي انت عافي يا غفور
*"Kad alimnâ, ente fi külli umûr,"
 Sensin Kâfi, Sensin Âfi³⁰ yâ Gafûr!³¹
 "Kâfi fi'l-gayb hüve men fi'l-huzûr".
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*
- ۲ 2
 مصطفی در حالت نزع ایردیلا
 بیر گروه نی عاصی دیب قایغوردیلار
 امتیم وای امتیم دیب ایردیلا
 انت کافي انت عافي يا غفور
*Naz makamı Mustafa, erdiler ahyâline.
 Âsi olan toplumun, eyvah, yazık hâline!
 "Ümmetim vâ yâ ümmetim!" diyenin bak cemâline.
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*
- ۳ 3
 بیزنی سویدی اوزگلارنی سویمادی
 هم اتا اناسینی هم سویمادی
 یرلاقادیم دیماگونجه قومیدی
 انت کافي انت عافي يا غفور
*Bizi sevdi o seven, sevmedi başkasını.
 Hem baba hem annesin sevmez, tutmaz yasını.
 Bağışlanana kadar unutmaz sevdâsını.
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*
- ۴ 4
 حق تعالی دین ندا کیلدی آنگا
 امتینگ ایشین حواله قیل منگا
 جمله سین باغشلایین انده سنگا
 انت کافي انت عافي يا غفور
*Hak Teâlâ'dan nidâ, o sevgili kuluna.
 "Ümmetin işin korkma, sen bırak onu bana.
 Hepisini affedip, vereyim orda sana."
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*
- ۵ 5
 ایدی مندین سونگره امت بولغوسی
 فرض و سنت نی قویوب فسق ایتگوسی
 اکثر امت دین ایمان کیتگوسی
 انت کافي انت عافي يا غفور
*"Benden sonra Ümmetim," Resul der; "ne olacak?
 Farz, sünneti terk edip, günâhlara dalacak.
 Çoğu imândan çıkıp, imânsız mahvolacak."
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*
- ۶ 6
 امتیم امتلار ایچره صافی دور
 نیلایین کویراگی عاصی جانی دور
 قادریم اوز وعده سیغه وافی دور
 انت کافي انت عافي يا غفور
*"Ümmetim, ümmetlerin içinde en safidir.
 Ne yazık ki birçoğu, günâhkârdır, âsidir.
 Kâdir Mevlâm sözünde sâdıktır hem vâfidir."
 Allâh'üm Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*

۷ 7

مسکین احمد سین بویازوق زهریدین
 قوتولونگ ایچسنگ شراب مهریدین
 گرچه کوپ قورقوم الهیم قهریدین
 انت کافی انت عافی یا غفور

*Miskin Kul Hoca Ahmed! Sen bu günâh zehrini,
 Kurtulursun belki sen, iç rıza şerbetini.
 Bil Hakk'ın ikabının azamet, şiddetini.
 Allâh'ım Sensin Kâfi, Sensin Âfi yâ Gafûr!*

حکمت - ۲۴

Hikmet - 24

Günâhlarla Sana Geldim!

۱

خداوندا مینی سالغیل اوز یولونگ گا
 نفس ایلگیده هاریب ادا بولدیم منا
 فسق فجور تولوب توشیب حد دین آشتی
 غرقاب بولوب عصایان ایچره قالدیم منا

1

*Yolundan ayırma beni Allâh'ım,
 Nefs elinde harap oldum ben işte.
 Fısk içinde doldum taşım, haddi aşım,
 Boğularak isyan içre kaldım ben işte.*

۲

دنیا نجس طالب بولوب ایتدیک یوردیم
 ایستاب آنی آرقاسیدین تون کون قودیم
 امرین توتمای حق یولیغه کوزیم یومدیم
 قایده بارای ایا دوستلار نیتکوم منا

2

*Dünya necis peşinde it gibi koştum,
 Gece gündüz kaçtım, haddimi aşım.
 Emrini terk edip, Hak yoldan şaşım,
 Dostlarım nereye gideyim işte?*

۳

نفس شیطان اسیر قیلدی آدم اوغلین
 شتورلایین باغلاب آلدی ایکی قولین
 نه مشکل دور اونگ وسولنی بیلمای یولین
 وا دریغا حسرت بیلان بارغوم منا

3

*Şeytan esir aldı âdemoğlunu,
 Dev gibi bağladı iki kolunu.
 Şaşırdı, kaybetti gerçek yolunu,
 Hasret ile gideceğim ben işte.*

۴

یوق منینگ دیک شوم بلا عالم ارا
 هیچ بولمادی مندین رضا خلق خدا
 ایمدی بولدی آخر منی یوزوم قرا
 وا ویلتا اول نیگا بولدیم منا

4

*Ben gibi kötü yok âlem içinde.
 Hak razı olmaz ki zalam³² içinde.
 Yüzü kara oldum zaman içinde,
 Eyvah! Perişanım görün ben işte.*

³² Zalam: Karanlık.

5

عطا قیلغان عزیز جان نی بیلمادیم من
ظاهر باطن حاضر سن دیب تورمادیم من
قرا یوزوم درگاهینگگا سورمادیم من
یا ربنا هر نه قیلسانگ کیلیدیم منا

*Bağışlanan aziz cânı bilmedim,
Gizli açık hazır deyip durmadım.
Kara yüzüm dergâhına sürmedim,
Günâhlarla Sana geldim ben işte.*

6

طاقتیم یوق اگر باقسم گناهیم گا
قیلای توبه قاچیب کیلیدیم پناهینگگا
رحمت بیرلان نظر قیلغیل خواجه احمدگا
هر نه قیلسانگ من بینوا کیلیدیم منا

6

*Güçsüzüm ben, bakamam günâhıma,
Tövbe ettim de geldim penâhına.³³
Rahmet eyle Hoca Ahmed kuluna,
Günâhlarla Sana geldim ben işte.*

حکمت - ۲۵

Hikmet - 25

Rahmet Eyle Seherlerde!

۱

رحمن ایگام رحمتینگنی جاری قیلغیل سحرده
عصیان لایيغه باتدیم یاری بیرگیل سحرده

1

*Acı bana Yüce Rabbim, yardım eyle seherlerde.
İsyan çukuruna battım, yardım eyle seherlerde.*

۲

استغفر استغفار قیلغیل شیطان دین بیزار
شیطان یولدين آرزوردی پناه بیرگیل سحرده

2

*Rahmetinle beni affet, uzak eyle şeytanlardan.
Şeytan beni azdırmasın, yardım eyle seherlerde.*

۳

امید بیلان کیلیب من درگاهینگ گه الهیم
بدکردم بدکردار قولوم آغیل سحرده

3

*Bin bir ümitle gelmişim, Senin dergâhına Rabbim,
Günâhkârım, isyankârım, yardım eyle seherlerde.*

۴

توبه قیلدیم تیلیمده دلیم قورقماس خدادین
هم رحمت و هم دیدار عطا قیلغیل سحرده

4

*Dilimle tövbe eyledim, gönlüm korkmaz Yaradan'dan,
Rahmetini, keremini, ihsân eyle seherlerde.*

۵

یولسیز یولغه یوگوردیم عمریم اوتی غفلتده
یا قادر ذو الجلال یولغه سالغیل سحرده

5

*Batıl yolda yol yürüdüm, gaffetle geçirdim ömrüm,
Ey Kâdir-i zü'l-Celâl'im, yoluna koy seherlerde.*

³³ Penâh: Sığınma, sığınılacak yer.

- ٦ 6
 سین سن منی پناھیم غضب قیلمه اھیم
 یا دانای کل حال حالیم سورغیل سحرده
Sensin benim sığınagım, gazap eyleme Allâh'ım!
Sırlarım bilen penâhım, hâlîmi sor seherlerde.
- ٧ 7
 باشدین ایاق گناھیم ایکی جهانغه سیغماس
 بندنگ عاصی گناھکار پنھان قیلغیل سحرده
Baştan aşağı günâhım, cihâna sığmaz Allâh'ım,
Âsi kulunu Îlâh'ım, gizleyiver seherlerde.
- ٨ 8
 تاغدین آغیر گناھیم عذر ایتارگه تیلیم یوق
 گناھیمنی باغیشلاب یکسان قیلغیل سحرده
Günâhlarım dağdan ağır, özür demeye dilim yok.
Sen bağışla isyanım çok, yerle bir et seherlerde.
- ٩ 9
 گناھیمغه اقرار من حاضر سن و ناظر سن
 گناھیمنی باغیشلاب پنھان قیلغیل سحرده
Günâhım itiraf ettim, hem hâzır hem de nâzırsın,
Elimden tut yüce Rabbim, yoluna koy seherlerde.
- ١٠ 10
 دنیا عقبا ایزلاسام سیندن اوزگه رفیق یوق
 قولوم آلیب یا جبار یولغه سالغیل سحرده
İki cihânda arasam, Senden başka refik yoktur,
Elimden tut yüce Rabbim! Yoluna koy seherlerde.
- ١١ 11
 غریب من و بیكس من بیچاره من هم فقیر
 سیندین باشقه کیمیم بار رحم ایلاگیل سحرده
Garibim ve kimsesizim, görüyorsun bî-çareyim,
Sen olmazsan ben bî-kesim, rahmet eyle seherlerde.
- ١٢ 12
 مین عاصی من پرگناه حمد و ثنا ایتما سن
 تاووق جانورنی کورگیل ثنا ایتور سحرده
Günâh yüklü bir âsiyim, hamd ü senadan ârîyim,
Hele bir bak horozlara, zikrederler seherlerde.
- ١٣ 13
 عاصی جانی قولونگمن ترسا جهود عار ایتار
 عیبیم یا بقیل یا ستار رحم ایلاگیل سحرده
Âsi, câfi kulunum ben, Zerdüştler görse âr eder,
Suçumu ört Settâr Rabbim! Rahm eyle sen seherlerde.
- ١٤ 14
 قول خواهه احمد حقدین فورق کیم قورقماس ایمانی یوق
 آلدینگده حاضر تموغ الله دیگیل سحرده
Kul Hoca Ahmed Hak'tan kork, kim ki korkmaz imânı yok,
Cehennemın ateşi çok, uyanık ol seherlerde.

- ۱
 رحیم مولیم رحمی بیرله یاد ایلاسه
 نه یوز بیرله حضرتیغه بارغوم منا
 توبه قیلیب ایگری یولدین راست غه قایتیب
 نه یوز بیرله حضرتی غه بارغوم منا
- ۲
 حق بنده سین نامه لارین قولغه برسه
 حق الهیم رحمی بیرله رحمت قیلسه
 پیر مغان هادی بولوب یولغه سالسه
 نه یوز بیرله حضرتی غه بارغوم منا
- ۳
 بیر کون بولوب اجل وقتی یاووق بیتسه
 سینگا مینگا اصل وطن حکمین ایتسه
 اولمای توروب جان اچیغین زهرین تاتسه
 نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا
- ۴
 سرداش بولغان همراه لارینگ شاشیب کیتی
 جدل قیلیب عقبه لاردین آشیب کیتی
 چار ضرب اوروب دریا لاردین تاشیب کیتی
 نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا
- ۵
 وا ویلتا کیچه کوندوز قیلما طاعت
 حق رسولی امت اوچون یمای نعمت
 ایچمیش یمیش نعمت لاری قیغو محنت
 نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا
- ۶
 حق رسولی دنیا اوچون قیغورمادی
 امت تیلاب اوزگا سوزگا دم اورمادی
 دنیا ایچره لحظه آرام اول کورمادی
 نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا
- 1
 Rahîm Mevlâ'm, rahmiyle yâd eylese,
 Ben ne yüzle hazretine varayım!
 Tövbe edip, Hak yola geliversem,
 Ben ne yüzle hazretine varayım?
- 2
 Hak kulunun, nâmesin verse ele,
 Yüce Rabb'im, affetse rahmetiyle.
 Pîr-i kâmilîn o delâletiyle.
 Ben ne yüzle hazretine varayım?
- 3
 Bir gün olup ecel bana gelecek.
 Gerçek vatan hükmünü söyleyecek.
 Cân acısın zehrini tat diyecek.
 Ben ne yüzle hazretine varayım?
- 4
 Sırdaşlar ve yoldaşlar şaşıp gitti.
 Gayret edip engeller aşıp gitti.
 Dövündü deryâ gibi taşıp gitti.
 Ben ne yüzle hazretine varayım?
- 5
 Gece gündüz hiç ibâdet etmeden.
 Hak Resul'ü ümmet için yemeden.
 Gıdalardan hiçbir fayda görmeden.
 Ben ne yüzle Hazretine varayım?
- 6
 Hak Peygamber dünyaya meyletmedi.
 "Ümmetim!" der, başka bir söz demedi.
 Bu dünyada bir gün rahat görmedi.
 Ben ne yüzle Hazretine varayım?

۷ 7

وا دريغه محشر کونی ظاهر بولسه
تنگری اوزی قاضی بولوب ناظر بولسه
یمان ایشیم قیلیمیشلاریم حاضر بولسه
نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا

O müthiş, mahşer günü zâhir olsa.
Yüce Rabbim, hakem olup nâzir olsa.
İşlediğim günâhlarım hâzır olsa.
Ben ne yüzle Hazretine varayım?

۸ 8

کیچه کوندوز تینمای ییغلا قول خواجه احمد
درود ایتیپ حق رسول غه بولغیل امت
هادی بولوب امت دیسه خوش سعادت
نه یوز بیرلان حضرتی غه بارغوم منا

Gece- gündüz ağla; Kul Hoca Ahmed!
Salât söyle Hak Resul'e, ol ümmet.
Ümmet dese yol gösterse ne nimet!
Ben ne yüzle hazretine varayım?

حکمت - ۲۷

Hikmet - 27

Dua ettim Ben Sana!

۱

رحمتینگ دین نومید قیلمه مین غریب نی
آرام آلمای ییغلاب دعا قیلای سنگا
کیچه لار بیدار بولوب تانگ آتقونچه
یوممای کوزنی ییغلاب دعا قیلای سنگا

1

Rahmetinden umutsuz kılma beni Allâh'ım!
Dinlenmedim, ağlayıp dua ettim ben Sana!
Geceleri uykusuz, Sana döndüm penâhım,
Yummadan gözlerimi dua ettim ben Sana!

۲

درگاهینگگا امدی کیلیب بیلیم باغلاب
جان کویدوروب یورک بغریم توتوب داغلاب
یقام توتوب اوتگان ایشگا چندان ییغلاب
اخلاص بیلان ییغلاب دعا قیلای سنگا

2

Dergâhına gelerek belim, gözüm bağladım.
Bu cânı Sana sundum, ciğerimi dağladım.
Günâhlarım a baktım, yaka silktim ağladım,
İhlas ile el açıp dua ettim ben Sana.

۳

کونگل باغی سبز ایکانده بیلمای یوردوم
عمریم گلی خزان بولدی امدی تویدم
دنیا تاشلاب دین یولیغه قدم قویدم
هزار داستان ییغلاب دعا قیلای سنگا

3

Bedenim, ruhum dinçti, boşa geçti bilmeden,
Hazan oldu bu ömrüm, gerçekleri görmeden.
Terk-i dünya eyledim, Hakk'a döndüm ölmeden.
Bin bir defa ağlayıp, dua ettim ben Sana.

4

بو یول لارده جان نی آسراب بولماس ایرمیش
جان اسراغان بو یول لارگا کیرماس ایرمیش
سود و زیان بولغانینی بیلماس ایرمیش
بو حال بیرلان ییغلاب دعا قیلائی سنگا

*Hakk'ın nurlu yolunda, cânı saklamak olmaz.
Cânını sakınanlar, Hakk'ın yoluna girmez.
Hak yoluna girmeyen kârı zararı bilmez,
Bu hâlimle ağlayıp, dua ettim ben Sana.*

5

قول خواجه احمد نفس تاغی دین چیقیب آشتی
فنا فی الله مقامی غه یاوو قلاشتی
یورک بغریم جوش اورویان قیناب تاشتی
بو حال بیرلان ییغلاب دعا قیلائی سنگا

*Kul Hoca Ahmed nefis dağını çıkıp aştı.
Ma'nâda fenâ fi'llâh makamına ulaştı.
Dilim, gözüm, kalbim hep, coştı, kaynadı taştı.
Bu hâl ile ağlayıp dua ettim ben Sana.*

حکمت - ۲۸

Hikmet - 28

Ne Eylerim Allâh'ım?

1

۱
عمریم آخر بولغانده نه قیلغایمن خدایا
جان آغوجی کیلگانده نه قیلغایمن خدایا

*Ömrüm sona erince, ne eylerim Allâh'ım?
Cân ahcı gelince, ne ederim Allâh'ım?*

2

۲
جان بیرمک نی وهمیدین عزازیل نی زخمیدین
شفقت بولماسه سندین نه قیلغایمن خدایا

*Cân vermenin vehminden, Azrail'in zahminden,
Olmazsa şefkat Senden, ne ederim Allâh'ım?*

3

۳
جان بیرمک ایشی دوشوار آسان قیلغیل یا جبّار
سندین اوزگا یوق غمخوار نه قیلغایمن خدایا

*Cân vermek işi zordur, Sen kolay kıl yâ Cebbâr!
Senden başkası yoktur, gam gideren Allâh'ım!*

4

۴
جانیم جدا بولغانده تنیم مونده قالغانده
تخته اوزره آغانده نه قیلغایمن خدایا

*Cân tenden uçtuğunda, ten toprak olduğunda,
Saf üzre aldığında, ne yaparım Allâh'ım?*

5

۵
عاجز بولوب یاتقاندده فرشته لار کیرگانده
من ربک دیب سورغانده نه قیلغایمن خدایا

*Acz içre yattığımda, melekler geldiğinde,
"Rabb'in kim?" sorduğunda, ne yaparım Allâh'ım?*

٦ 6

ایلتیب گورگا قویغانده بیقی قدم یانغانده
سورغوجیلار کیرگانده نه قیلغایمن خدایا

*Kabre koyduklarında, ordan döndüklerinde,
Münkereyn geldiğinde, ne yaparım Allâh'ım?*

٧ 7

من ربك ديب تورغانده قرا کوندور اوش انده
ربینگ کیمدور دیگانده نه قیلغایمن خدایا

*"Rabb'in kim?" dediğinde, kara gündür o yerde,
"Rabb'in kim?" sorduğunda ne yaparım Allâh'ım?*

٨ 8

قول خواجه احمد سین بنده نفس ایلگیده شرمنده
محشر کونی بولغانده نه قیلغایمن خدایا

*Hoca Ahmed bir kuldur, nefis elinde zebûndur,
Mahşer; şiddetli gündür, ne yaparım Allâh'ım?*

حکمت - ٢٩

Hikmet - 29

Umut Kesmez Kul Ahmed!

١ 1

قهار آتلیغ قهرینگ دین قورقوب ییغلار خواجه احمد
رحمن آتلیغ رحینگ دین امید توتار خواجه احمد

*O Kahhâr'in kabrından korkar, ağlar Kul Ahmed.
O Rahmân'ın rahmından, umut kesmez Kul Ahmed.*

٢ 2

گناھیم کوپ الھیم کیچورگای سن گناھیم
برچه قوللار ایچیده عاصی قول دور خواجه احمد

*Kusurum çok Allâh'ım, Sen bağışla günâhım,
Bütün kullar içinde, âsi kuldur Kul Ahmed.*

٣ 3

منافق لار یورارلار فسق و فجور قیلورلار
حرام شبهه ییورلار قورقوب ییغلار خواجه احمد

*Münafıklar koşturup, fiske u fücür işlerler,
Durmada harâm yerler, buna ağlar Kul Ahmed.*

٤ 4

طریقت نی بیلمادیم حقیقتغه کیرمادیم
پیر بویروغین توتمادیم عذری کویتور خواجه احمد

*Tarikata girmedim, hakikati görmedim.
Pîr emrini tutmadım, cürmü çoktur, Kul Ahmed.*

٥ 5

آخر زمان بولغاندور پادشاه ظالم بولغاندور
حرام شبهه تولغاندور حیران بولور خواجه احمد

*Âhir zaman gelmiştir, sultan zâlim olmuştur.
Şüphesiz, harâm dolmuştur, şaşkın durur Kul Ahmed.*

٦ 6

شرمنده عاصی قول من عشق یولیده بلبل من
ارسلان باباگا قولن قولونگ بولور خواجه احمد

*Pişmanım âsi kulum, Hak yolunda bülbülüm,
Arslan Baba'dan elim, kölendir Hoca Ahmed.*

٧ 7

قول خواجه احمد طاعت قیل ییغلاماقنی عادت قیل
بلا کیلسه طاقت قیل حقدین بولور خواجه احمد

*Hoca Ahmed kulluk et, ağıla Rabb'ini zikret.
Bela gelince sabret, Hak'tan gelir Kul Ahmed.*

حکمت - ٣٠

Hikmet - 30

Affet Beni Allâh'ım!

١ 1

کونگلوم قوشی اوچار دایم قنات قاقوب
ایکی کوزوم ندامتده قانلار توکوب
تن اولتوروب ریاضتده تیزین چوکوب
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

*Gönül kuşum çırpınarak, zaman zaman uçar gider.
Gözlerim pişmanlıktan, kanlı yaşlar döker gider.
Riyâzetle bedenini, öldürür de geçer gider,
Ey Allâh'ım! Sen Kerîmsin affet benim günâhımı.*

٢ 2

نادان ليقده قیلغان ایشیم بارچه خطا
توبه تقصیر ایلامادیم یقام توتا
گردنیمگا طوق ینگلیغ سالب فوطا
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

*Câhillikte birçok hata, nice günâhlar işledim.
Yakam tutup kusurlardan, gerçek tövbe etmedim.
Ben boynumu tavuk gibi, bıçağa teslim etmedim.
Ey Allâh'ım! Sen Rahîmsin, affet benim günâhımı.*

٣ 3

دنیا سویوب دین سوداسین اوتکاریب مین
یازوق یوکین ایا دوستلار بیتکاریب مین
درگاهینگا معصیت لار کیلتوروب مین
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

*Dünyayı sevdim bağlandım, dini ihmal ettim, attım.
Günâhlarımı artırıp, birini bine çıkarttım.
Dergâhına kusurlarla geldim, yüzümü kızarttım.
Ey Allâh'ım! Sen Rahîmsin, affet benim günâhımı.*

٤ 4

شوم دنیاغه کونگل باغلاب کاهل بولدوم
عشرت بیلان وا دریغا جاهل بولدوم
بو دنیانی اوتارینی ایمدی بیلدیم
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

*Şol dünyaya gönül verip, hata yaptım, zâlim oldum.
Eğlencelerle çok yazık gâfil oldum, câhil oldum.
Geçici olan dünyaya aldanmışım, gâfil oldum.
Ey Allâh'ım! Sen Kerîmsin, affet benim günâhımı.*

5

کونگل ملکین توتمیش اوخشار ظلمت تونی
من لیک ایچره پیدا بولور ما و منی
پیر خدمتی بیراق قیلور بیزدین آنی
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

Gönül mülkünü kaplamış gibi karanlık gecesi,
Benlik içinde var olur, ben- benliği bilmecesi.
Pîr hizmetinde olanın gündüz olurmuş gecesi,
Ey Allâh'ım! Sen Rahîmsin, affet benim günâhımı.

6

قول خواجه احمد گناهیگا قایل ایروور
هر کیم الله دیسه آنگا یاری بیروور
ایرانلارنی صحبتی گا مایل ایروور
یا الهی عفو قیلغیل گناهیم نی

Hoca Ahmed! Günâhını sen bilirsin, itiraf et.
Kim ki gönülden Allâh der, ona iner gökten rahmet.
Erenlerin sohbetinde bulunur sayısız hikmet.
Ey Allâh'ım! Sen Gaffârsın, affet benim günâhımı.

حکمت - ۳۱

Hikmet - 31

Hatalarım Affeyle!

۱

مینگ تومن تورلوک خطالار میندین اوتسه عفو قیل
گفت گوی ناروالار میندین اوتسه عفو قیل

1

Bin bir türlü hata etsem Sen yine de affeyle.
Her ne denli kusur etsem, Sen yine de affeyle.

۲

گر تلاوت قیلیمیشیم ده بو کلام الله نی
سهو عصیان خطالار میندین اوتسه عفو قیل

2

Her tilavet ettiğimde Allâh'ın kelâmını,
Yanlış, kusur ve hatalar, Sen yine de affeyle.

۳

اوقوغانده غافل اوتسه یا غلط نقصان بیله
هر نیچوگ بیجا بجالار میندین اوتسه عفو قیل

3

Kur'ân'ı gâfîl okusam yanlışlarla, noksan ile,
Her ne var ki yerli yersiz, benden oldu affeyle.

۴

مد بیلان اعراب و تشدیدلارنی تغیر ایلاسام
بو کلامه هر خطالار میندین اوتسه عفو قیل

4

Meddi, i'rabı, şeddeyi, değiştirip okumuşsam,
Kelâmına karşı hata benden olduysa affeyle.

5

فحش او قوسام بیر کلمه نی یا بیر حرفی نی
مونداغ ناتام دعالار میندین اوتسه عفو قیل

*Bir kelime yanlış olsa veya tek bir harfi bile,
Böyle eksik dualarım, benden olursa affeyle.*

6

آیت وعدو وعیدنی قیلماسام مین تفرقه
فهم قیلما ی نارسالار میندین اوتسه عفو قیل

*Vaad ile va'idini okurken fark etmemişsem,
Anlamayıp bazı şeyler, benden olduyrsa affeyle.*

7

عزت و اکرام قرآن نی بجا کیلتورمسام
بی ادب لیک بی ابالیغ میندین اوتسه عفو قیل

*O Kur'ân'ın izzetini ben yerine getirmezsem,
Edepsizlik, hayâsızlık benden olduyrsa affeyle.*

8

حضر تینگده مین کی قولنی خطاسی کوپ ایورور
رو سیاه لیک هر خطالار میندین اوتسه عفو قیل

*Hazretine karşı hatam, görüp, anlayıp bilmezsem,
Yüz karası bu hatalar, benden geldiyse affeyle.*

9

خواجه احمد مسکین نی نقصانی کوپتور دنیاده
گرچه یا رب مینگ خطالار میندین اوتسه عفو قیل

*Kul Hoca Ahmed miskinin, noksanı çoktur dünyada,
Gerçi yâ Rab! Binler hata benden geldiyse affeyle.*

حکمت - ۳۲

۱

الهی قادرا پروردگارا
رحم قیل بندنگ گا ای کردکارا

1

*Ya İlahî, Kâdir olan Allâh'ım,
Raḥmet eyle Sen bu âciz kuluna.*

۲

سیغیندیم حضرتینگ گا ای الهی
یراتقان جمله عالم نی پناهی

2

*Ey Allâh'ım! Sığındım ben zatına,
Âlemlerin Hâlık'ı penâhına.*

۳

اجابت سندن و مندین مناجات
ایا ای ذوالجلال جمله حاجات

3

*Dua, kulluk benden, icabet Senden.
Ya İlahî! Hâcetlerim sundum Sana.*

- ٤ 4
 الهی حاجتیم نی سن روا قیل
 کریم سین لطف ایله دردیم دوا قیل
*Rabb'im hâcetimi Sen kolaylaştırdı,
 Kerîmsin dertlerime dermân eyle.*
- ٥ 5
 کرم بیرله کیچورگیل ای آریغ ذات
 عذاب آخرت دین قیلغیل آزاد
*Kereminle affet ey ârif olan!
 Azab-ı ahiretten azad eyle.*
- ٦ 6
 الهی شر شیطاندین سین آسره
 قموغ یازوقلاریم دین هم سین آسره
*Şeytanın şerrinden Sen koru beni,
 Bütün günâhlardan gel azad eyle.*
- ٧ 7
 قموغ یازوقلاریم دین توبه قیلدیم
 که مست ایردیم که من آندین آییلدیم
*Tüm günâhlarımdan tövbe eyledim,
 Akfım başta değil hata eyledim.*
- ٨ 8
 دیمایدور من منی جاندین آییرمه
 ولی آخرده ایماندین آییرمه
*Demiyorum beni cândan ayırma.
 Son günümde imânımdan ayırma.*
- ٩ 9
 الهی برچه نی فریادیغه بیت
 قموغ بیچاره لارنی دادیغه بیت
*Rabbim! Kulların feryâdına yetiş.
 Çaresizlerin imdâdına yetiş.*
- ١٠ 10
 قولونگ عاصی نی سین هر حاجتین بیر
 بو درد بی دواگا سین دوا بیر
*Ver âsi kulunun her hâcetini,
 Bu devâsız dertliye, ver devâsını.*
- ١١ 11
 الهی سین کیچورگیل طاقتیم یوق
 سنی آلدینگده لایق طاعتیم یوق
*İlahî! Sen affeyle takatım yok,
 Sana lâyük hiçbir ibâdetim yok.*
- ١٢ 12
 الهی ذات پاکینگ حرمتیدین
 آییرغیل بیزنی شیطان زحمتیدین
*İlahî! Zat-ı Pâk'ın hürmetine,
 Uzaklaştırdı bizi lain şeytandan.*

۱۳

الهی برچه نی قوللوقغه خاص ایت
مین مینلیکدین آلیب بیر یول خلاص ایت

۱۴

منگا توفیق سوییدین سین ایچورگیل
کرم بیرله گناهیم نی کیچورگیل

۱۵

که بیلماس دین گناه بسیار قیلدیم
کونگل لارنی بوزوب آزار قیلدیم

۱۶

که هر عاصی ایرور رحمت گالایق
کیل ای احمد دعاغه بول موافق

حکمت - ۳۳

۱

عشق یولیده فنا بولای حق بیرو بار
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار
ایلگیم آچیب دعا قیلای ایزیم جبار
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

۲

گل عشقینی کوییده من بلبل بولدیم
الوان الوان تیللار بیرله نالیش قیلدیم
برچه ایشدین عاشق لیکنی دشوار بیلدیم
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

13

*Bizleri kulluğuna mazhar eyle.
Bizi bizden alarak halas eyle.*

14

*Bana tevfi̇k sularından Sen içir.
Kereminle günâhımı affeyle.*

15

*Ki bilmeyen nice günâh işledim,
Gönülleri yıkıp mahzun eyledim.*

16

*Ki, her âsi kul rahmete lâyıktır,
Hoca Ahmed kulunu da affeyle.*

Hikmet - 33

Ey Allâh'ım!

1

*Aşk yolunda yok olayım, Hakk'ın kölesi olayım.
Her ne lütftersen bileyim, âşık eyle ey Allâh'ım!
El açıp dua edeyim, Sen varken nere gideyim?
Neylersen güzel eylesin, âşık eyle ey Allâh'ım!*

2

*Gül aşkının derdiyle ben de bir bülbül oldum,
Türlü türlü dil ile ben feryâd eder oldum,
Bu işleri aşkından, bil ki daha zor buldum,
Ne yaparsan yap beni, âşık eyle Allâh'ım!*

۳ 3

عشقی تیگسه کویدرگوسی جان و تن نی
عشقی تیگسه ویران قیلور ما و من نی
عشق بولماسه تانیب بولماس مولام سنی
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Aşk değince yakar imiş, cânı, cânları, bedeni.
Aşk değince virân eyler, her şeyi, benliği beni.
Aşk olmazsa nasıl bulur, Allâh'ım kulların Seni?
Her ne olsa Sen eylersin, âşık eyle ey Allâh'ım!

۴ 4

عشق دفتری سیغماس دوستلار درگاهی گا
جمله عاشق بیغلیب بارگای بارگاهی گا
بیستی دوزخ طاقت قیلماس بیر آهی گا
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Aşk defteri sığmaz imiş ulu dostlar dergâhına.
Cümle âşıklar ağlaşıp, varırlar barigâhına.
Yedi cehennem dayanmaz, feryâdına bir âhına.
Her ne yapsan Sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'ım!

۵ 5

خاص عشقینگ نی کورسات منگا شاکر بولای
اره قویسه زکریادیک ذاکر بولای
ایوب صفت بلاسیغه صابر بولای
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Has aşkını göster bana, şükreden kulun olayım.
Zekeriyya Nebin gibi, zikreden kulun olayım.
Eyyüp gibi belalara, sabreden kulun olayım.
Her ne yapsan Sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'ım!

۶ 6

جلوه قیلغیل تیلبه قیلغیل شیدا قیلغیل
مجنون قیلغیل ایل و خلقغه رسوا قیلغیل
شمع کورساتیب پروانه دیک اخگر قیلغیل
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Divâne kıl cilve eyle, aşkın ile şeydâ eyle,
Mecnûnleyin deli eyle, halk içinde rûsvâ eyle,
Mumda tut ki eriyeyim, pervâne gibi kor eyle,
Her ne yapsan sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'ım!

۷ 7

عشق دردینی طلب قیلدیم درمانی یوق
عشق یولیده جان بیرگان نی ارمانی یوق
بو یول لارده جان بیرماسه امکانی یوق
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Aşk dardını talep ettim, ne yazık ki, dermânı yok.
Aşk yolunda cân verenin korkusu yok, fermânı yok.
Bu yolda cân vermemenin mümkünü yok, imkânı yok.
Ne yaparsan Sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'ım!

۸ 8

قایدین تاپای عشقینگ توشتی قراریم یوق
عشق شناسین تونی کونی قویاریم یوق
درگاهینگ دین اوزگا بیرگا باراریم یوق
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

İlahî nereden bulayım, aşkın düştü kararım yok?
Aşk adına yakarışım, gece gündüz fımanım çok.
Senin dergâhından başka sığınacak penâhım yok.
Ne yaparsan Sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'ım!

۹ 9

عشق بازاری اولوغ بازار سودا حرام
عاشق لارگا سیندین اوزگا غوغا حرام
عشق یولیغه کیرگانلارگا دنیا حرام
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

Aşk pazarı ulu pazar, o pazarda sûdâ³⁴ harâm.
Âşık kula Senden başka ilgi harâm, kavga harâm.
Aşk yoluna girenlere dünyalık ve dünya harâm.
Ne yaparsan Sen yaparsın, âşık eyle Ey Allâh'im!

۱۰

عاشق لیقنی دعوی قیلیب یورالمادیم
نفسدین کیچیپ مین امری نی قیلامادیم
نادان لیقده حق امرینی بیلامادیم
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

10

Âşıklığı dava edip, yürümedim o yolda ben.
Nefsimden geçip Rahmân'a itaat etmedim neden?
Câhîllikle Hak emrini ben yerine getirmeden,
Geldi geçti ömrüm benim, âşık eyle ey Allâh'im!

۱۱

قول خواجه احمد عشق دین قاتیغ بلا بولماس
مرهم سورمه عشق دردیغه دوا بولماس
کوز یاشیدین اوزگا هیچ کیم گواه بولماس
هر نه قیلسانگ عاشق قیلغیل پروردگار

11

Ey Kul Hoca Ahmed'im! Aştan ağır belâ olmaz.
Boşuna merhem sürme ki, aşk derdine devâ olmaz.
Gözyaşından başka bir şey, şahit olmaz, çare olmaz.
Her ne yaparsan Sen yaparsın, âşık eyle ey Allâh'im!

حکمت - ۳۴

Hikmet - 34

Ey Sultanım!

۱

ایا شاهی دو عالم پادشاهی
ایرورسن بنده نی پشت پناهی

1

Ey Sultanım! Dü cihân Padişâhı.
Sensin kulunun yegâne penâhı.

۲

تیلاب دایم سینی اول ذات پاکینگ
شیاطین شریدین بیرگیل پناهی

2

Dâim dileyip Senin pak zâtını,
Şeytanların şerrinden ver felâhı.

۳

بو شیطان شریدین کیمگا قاجار مین
سینی آلدینگده دور سری کماهی

3

Şeytanın şerrinden kime kaçayım?
Senin elindedir sırrı ke-mâhî.³⁵

- ۴ 4
 خداوندا سینگا مین یاندیم ایمدی
 اوزونگ سن بارجه گا رازق الهی
*Allâh'ım! Ben, şimdi sana âşığım,
 Herkese rızkı verensin İlahî!*
- ۵ 5
 کراماً کاتبین آتلیغ فرشته
 بیابان قم لاریدین کوپ کناهی
*Kiramen Kâtibin adlı melekler,
 Yazarlar cümle sevap ve günâhı.*
- ۶ 6
 محمد کیم ایرور هادی عالم
 اوشال کونده بولادور دادخواهی
*Muhammed ki, âleme yol gösterir,
 O gün olur, âlemin imdat-gâhı.*
- ۷ 7
 اوقوب نامم نی کورسام هیچ عمل یوق
 باشیم قوی سالیب بولغوم تباهی
*Okuyup görsem kitabım amel yok,
 Başım eğim olayım ben tebâhî.³⁶*
- ۸ 8
 که مین دیرمن بو ایش نی قیلغانیم یوق
 تمام اعضالاریم بولغای گواهی
*Ki ben derim; "Bu işi yaptığım yok"
 Tüm organlar olacaktır güvâhî.³⁷*
- ۹ 9
 اولوم نی دستیدین هیچ کیم قوتولماس
 قلندر بول باشینگ گا کبی کلاهی
*Ölümün elinden yoktur kurtuluş,
 Kalender ol, başına giy külahı.*
- ۱۰ 10
 جهنم اوستیده تارتیغ صراطی
 کوروب بنده اورار افسوس آهی
*Cehennem üstünde kurulu sırat,
 Görüp eyler kullar ıfğanı âhı.*
- ۱۱ 11
 خواجه احمد یسوی سین بیغلا دایم
 ایسیغ قیلماس سینگا تانگلاکی آهی
*Hoca Ahmed Yesevi, ağla dâim,
 Fayda vermez sana yarının âhı!*

- ۱
عشقینگ قیلدی شیدا مینی جمله عالم بیلدی مینی
قايغو سینسن تونی کونی مینگا سین اوق کیراکسن
- ۲
تعالی الله زهی معنی سین یاراتدینگ جسم و جاننی
قوللوق قیلام تونی کونی مینگا سین اوق کیراکسن
- ۳
کوزیم آچدیم سیننی کوردیم کل کونگلنی سینگا بیردیم
اوروغلاریم ترکین قیلدیم مینگا سین اوق کیراکسن
- ۴
سوزلاسام مین تیلیمده سین کوزلاسام مین کوزیمده سین
کونگلیمده هم جانیمده سین مینگا سین اوق کیراکسن
- ۵
فدا بولسون سینگا جانیم توکار بولسانگ مینیم قانم
مین قولینگ من سین سلطانیم مینگا سین اوق کیراکسن
- ۶
عالم لارگا کتاب کیراک صوفیلارغه مسجد کیراک
مجنون لارغه لیل کیراک مینگا سین اوق کیراکسن
- ۷
غافل لارگا دنیا کیراک عاقل لارغه عقبی کیراک
واعظ لارغه منبر کیراک مینگا سین اوق کیراکسن
- ۸
عالم باری اوچماخ بولسه جمله حورلار قارشو کیلسه
الله مینگا روزی قیلسه مینگا سین اوق کیراکسن
- ۹
اوچماخ کیرم جولان قیلام نه حورلازغه نظر قیلام
آنی مونی مین نه قیلام مینگا سین اوق کیراکسن
- 1
*Aşkın şeydâ kıldı beni, cümle âlem bildi beni.
Gece gündüz kaygım Sensin, bana Seni gerek Seni.*
- 2
*Yüce Allâh'ın gufrânı, Sen yarattın cism u cânı,
Gece gündüz anar Seni, bana Seni gerek Seni.*
- 3
*Gözüm açtım Seni gördüm, tüm gönlümü Sana verdim.
Akıramı terk eyledim, bana Seni gerek Seni.*
- 4
*Söylesem ben dilimdesin, gözleşem ben gözümdesin.
Hem gönlümde, cânımdasın, bana Seni gerek Seni.*
- 5
*Fedâ olsun Sana cânım, aksın vücudumdan kanım,
Ben kulunum, Sen Sultan'ım, bana Seni gerek Seni.*
- 6
*Âlimlere kitap gerek, sûflere mescit gerek,
Mecnûn'lara Leylâ gerek, bana Seni gerek Seni.*
- 7
*Gâfillere dünya gerek, âkillere ahret gerek,
Vâizlere kürsü gerek, bana Seni gerek Seni.*
- 8
*Bütün âlem cennet olsa, tüm huriler bana gelse,
Allâh bana nasip etse, bana Seni gerek Seni.*
- 9
*Ne cennetine gireyim, ne hurileri göreyim,
Onu bunu neyleyeyim, bana Seni gerek Seni.*

۱۰ 10

خواجه احمد در منیم آتیم تونی کونی ینار اوتیم
ایکی جهانده امیدیم مینگا سین اوق کیراکسن

*Hoca Ahmed benim adım, gece gündüz yanar odum,
İki cihânda umudum, bana Seni gerek Seni.*

حکمت - ۳۶

Hikmet - 36

Tarikatın Yolu Edeptir.

۱

محمدنی بیلینگ ذاتی عرب دور
طریقت نی یولی کل ادب دور

1

*Muhammed'in zâtı bilin Arap'tır.
Tarikatın bütün yolu edeptir.*

۲

حقیقت ییلمگان آدم ایماس دور
بیلینگیز هیچ نیمه گا اوخشاماس دور

2

*Hakikat bilmeyen insan değildir,
Bilin insanlığın yolu edeptir.*

۳

بیلینگ بیچون ایرور هم بی چکونه
وی شبهه ایرور هم بی نمونه

3

*Bil ki o benzersiz, bî-nazîrdir,
Hem şüphesiz o emsalsizdir.*

۴

قهرلانس قیلور بیر بیرله یکسان
بولادور زلزله بیر بیرله آسمان

4

*Kahrı lansa eder yer ile yeksân,
Yer gök sallandırır, bil zelzeledir.*

۵

رحمت قیلسه بیلینگیز رحمتی بار
بیرور بولسه توگانماس نعمتی بار

5

*Rahmet etse, tükenmez rahmeti var,
Verir olsa, tükenmez nimeti var.*

۶

محمدنی صفت قیلسام کمینه
آناسینی آتی بیلگیل آمنه

6

*Muhammed'i tarif etsem bir nebze,
Anasının adı bil ki; Âmine.*

۷

اتاسی آتی عبدالله ایکان دور
آنادین توغمایین اولگان ایکاندور

7

*Babasının adı ise; Abdulfah,
Doğmadan babasın almıştı Allâh.*

- ۸ 8
محمدنی باباسی ساقلان دور
یلانغاچ و آچلارنی یوقلان دور
*Muhammed'i o dedesi korumuş,
Nice çıplak, aç kulları doyurmuş.*
- ۹ 9
باباسینی بیلسنگیز عبدالمطلب
کونگده ساقلانغای سیز یخشی بیلیب
*Dedesi biliniz; Abdulmuttalip,
Gönünüzde saklayın iyi bilip.*
- ۱۰ 10
باباسینی اتاسی ایردی هاشم
ایشیتگانده آقادر کوزده یاشیم
*Dedesinin babası idi; Haşim,
İsmi duyunca akar gözyaşım.*
- ۱۱ 11
بیلینگ تورتونچی سی دور عبد المناف
آلارنی بیلسه هر کیم کونگی دور صاف
*Biliniz dördüncüsü; Abdulmenaf,
Onları bilen olur gönlü saf.*
- ۱۲ 12
رسول نی بیلسه هر کیم تورت پشتین
قیامته کیزار سکیز بهشتین
*Resul'ün her kim bilse dört ceddini,
Ahrette gezer sekiz cennetini.*
- ۱۳ 13
باباسی بیقی یاشیده اولوب دور
رسول نی عتمی سیگا بیریب دور
*Dedesi sekiz yaşında ölmüştür,
Muhammed'i amcasına vermiştir.*
- ۱۴ 14
ابوطالب علی نی آته سی دور
قاموغ عرابی لارنی کاته سی دور
*Ebu Talib Ali'nin babasıdır,
Mekke Araplarının ulusudur.*
- ۱۵ 15
ابو طالب بولادور ایش باشیده
محمد اولتورور دایم قاشیده
*Ebu Talib olunca iş başında,
Muhammed oturur yanı başında.*
- ۱۶ 16
محمدنی یاشی اون بیقی بولدی
که اول وقتده خدیجه آنی کوردی
*Muhammed'in yaşı kemâle erdi,
Ki o vakit, Hatice onu gördü.*

- ۱۷ 17
 محمدنی بیلینگ کیم مثل شونقار
 خدیجه آنی کوروب بولادور زار
 Muhammed'i bilin şahin misali,
 Hatice arzular ona visali.
- ۱۸ 18
 خدیجه کونگیده آنی سویادور
 محمد عشقیده ایچی کویادور
 Hatice onu gönlünde sevmekte,
 Muhammed aşkyyla içi yanmakta.
- ۱۹ 19
 کیچه کوندوز تیلار آنی خدادین
 بیلینگیز عاقبت تابقی مرادین
 Gece gündüz diler onu Allâh'tan,
 Sonunda muradını aldı Hak'tan.
- ۲۰ 20
 کورونگیزلار خدانى شیوه سینى
 محمد باقغان ایکان تیوه سینى
 Görün anlayın Allâh'ın işini,
 Muhammed bakar iken devesini.
- ۲۱ 21
 خدیجه غه رسول چاکر بولوبتور
 بو باعث بیرله بیل آنی آلیب دور
 Hatice'ye Resul tâlip olmuştur,
 Bu sebeple Hatice'yi almıştır.
- ۲۲ 22
 خدیجه نی خدا بختین آجیب دور
 رسول نی باشیغه دُرلار ساجیب دور
 Hatice'nin Allâh bahtını açmış,
 Resul'ün başına inciler saçmış.
- ۲۳ 23
 رسول نی یاشلاری قرقه بییتیب دور
 که اندین سونگ خدادین وحی اینیب دور
 Resul'ün yaşları kırkına varmış,
 Tam kırkında Allâh'tan vahiy almış.
- ۲۴ 24
 که آندین سونگ محمد بولدی پادشاه
 رسول نی کونگیده یار بولدی الله
 Muhammed elçi oldu Yaradan'a,
 Resul'ün kalbi açıldı Rahmân'a.
- ۲۵ 25
 محمدنی ایشین الله بیتوردی
 خلاق بارچه سی ایمان کیتوردی
 Muhammed'in işini yazan Allâh,
 İnsanlar imân etti; hamden li'llâh.

- ۲۶ 26
رسول نی باشیده بولدی عمامه
کمال تابق اوتوز اوچ مینگ صحابه
*Resul'ün başında oldu amâme,
Kemâl buldu otuz üç bin sahâbe.*
- ۲۷ 27
رسول غه بارچه سی خدمت قیلادور
ادب بیرلان یوروب عزت قیلادور
*Hepsi Resul'e hizmet eylemekte,
Edeble izzet ikrâm eylemekte.*
- ۲۸ 28
رسول آدیغه بیر یتیم کیلیب دور
غریب و مبتلا مین دیب ایتیب دور
*Resul'ün önüne bir yetim gelmiş,
Garip müptelayım demiş, söylemiş.*
- ۲۹ 29
رحم قیلدی رسول آنی حالیه
تیلاگانین آنی بیردی قولیه
*Rahmyledi Resul onun hâline,
Dileğini verdi onun eline.*
- ۳۰ 30
رسول ایدی انگامین هم یتیم من
یتیم لیکده غریب لیغده یتیب من
*Resul dedi ona; "Ben de yetimim,
Yetim nedir, garip nedir, bilirim."*
- ۳۱ 31
محمد ایدیبار هر کیم یتیم دور
بیلینگ لار اول مینی خاص امتیم دور
*Muhammed dedi ki; "Her kim yetimdir,
Biliniz o benim has ümmetimidir."*
- ۳۲ 32
یتیم نی کورسنگیز آغریتمانگیزلار
غریب نی کورسنگیز داغ ایتمانگیزلار
*Yetimi görünce incitmeyiniz,
Garibi görünce ta'n etmeyiniz."*
- ۳۳ 33
یتیم لار بو جهانده خوار ایکاندور
غریب لارنی ایشی دشوار ایکاندور
*Bu cihânda ezilmiştir yetimler,
Gariplerin hâli zordur, kim dinler?*
- ۳۴ 34
غریب لارنی ایشی دایم سلوک دور
تیریگ ایرماس غریب مثل اولوگ دور
*Gariplerin işi dâim riyâzet,
Garip bir ölüdür, yeri de cennet.*

- ۳۵ خدای غه غریب لار بیلگولوک دور
غریب نی ایرته ایشام سورگولوک دور
- ۳۶ صفت قیلسام علی شیر خدادور
که شمشیر بیرله کافر نی قیرادور
- ۳۷ کافرلار نی قیلور ایمانغه دعوت
بیرادور هر زمان اسلام گا قوت
- ۳۸ که مؤمن بولغانین آلیب کیلادور
قبول قیلماغانین چاپیب کیلادور
- ۳۹ که شمشیر قولغه آلیب مینسه دلل
توشادور قوم کافرلارغه غلغل
- ۴۰ قولیده گی یراغی ذوالفقاری
چاپوشقاندن اوزلور قرق قاری
- ۴۱ علی نی بار ایدی اون سکیز اوغلی
آنی هر قایسی سی دور کاته توغلی
- ۴۲ علی اسلام اوچون قانلار یوتادور
که اسلام توغی نی محکم توتادور
- ۴۳ خواجه احمد غریب لیک گا توشوب دور
رسول اولادیغه سوزلار قاتیب دور
- 35 *Allâh bilir her garibin hâlîni.
Sabah akşam sormuştur ahvâlini.*
- 36 *Bilin Allâh'ın arslandır Ali,
Nice kâfiri öldürmüş o vefî.*
- 37 *Kâfırları etti imâna davet,
Verdi her an İslâm dinine kuvvet.*
- 38 *Mü'min olanları İslâm'a kattı,
İnanmayanlara nice ok attı.*
- 39 *Kılıncın kuşandı bindi Döldül'e,
Küffarın kalbine saldı velvele.*
- 40 *Zülfikardır elindeki silâhı,
Korur onu her savaştta penâhı.*
- 41 *Ali'nin var idi on sekiz oğlu,
Onların hepsi, büyük tuğlu.*
- 42 *Ali İslâm için kanlar yutmakta,
İslâm sancağını sıkı tutmakta.*
- 43 *Bil, gariplik tutmuş Hoca Ahmed'i,
Meth eylemiş, evlad-ı Muhammed'i.*

حکمت - ۳۷

Hikmet - 37

Ümmet Demez Muhammed!

۱	1
الكذاب لا امتی دیدی بیلینگ محمد
یالغانچی لار قومینی امت دیماس محمد	<i>"El-kezzâbu lâ ümmeti" dedi, bilin Muhammed,
Yalancılar kavmine, ümmet demez Muhammed.</i>
۲	2
توغری یورگان قولینی حقنی ایزلاب یولی نی
راست یورگان قولینی امت دیگای محمد	<i>Doğru giden kufuna, arayıp hak yofuna,
Doğru gidem kufuna, ümmetim der Muhammed.</i>
۳	3
هرکیم امت من دیسه رسول ایشین قویماسه
شفاعت کونی بولسه محروم قویماس محمد	<i>Her kim "Ümmetim" dese, Resul için komasa,
Şefaât günü olsa, mahrum etmez Muhammed.</i>
۴	4
تنگری تعالی سوزین رسول الله سنتین
اینانماگان امتین امت دیماس محمد	<i>Hak Teâla sözüne, Resul'ün sünnetine,
İnkârcı ümmetine, ümmet demez Muhammed.</i>
۵	5
امت من دیب یورورسن بویروغینی قیلماس سن
نچوک امید توتارسن آنده سورماس محمد	<i>Ümmetim der öğünür, buyruğundan yerinir,
Sana ümmet mi denir, orda ne der Muhammed?</i>
۶	6
مشکل دور عاصی بنده امت دیماسه آنده
رسوا بولور محشرده امت دیماس محمد	<i>Müşkildir âsi kula, ümmet demezse n'ola?
Mahşerde rezil ola, ümmet demez Muhammed.</i>
۷	7
امت دیگای محمد چین سوزلاسه قول احمد
تانگلا بولسه قیامت محروم قویماس محمد	<i>Ümmetim der Muhammed, gerçek dese Kul Ahmed,
Sabah kopsa kıyamet, mahrum etmez Muhammed.</i>

حکمت - ۳۸

Hikmet - 38

Kimler İçin Geldi Resul?

- ۱ 1
 نور خدا دوست خدا اول مصطفی
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
 درود خدا ورد خدا حق مصطفی
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Allâh nuru, Allâh dostu Mustafa,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?
 Hakk'ın selâmı ve zikri Mustafa,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*
- ۲ 2
 کیم لار اوچون گریان قیلدی کوزلارینی
 امت اوچون بریان قیلدی اوزلارینی
 امت بولسانگ آنگلا اوشبو سوزلارینی
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Kimler için yaş akıttı gözünden,
 Ümmet için feryâd etti özünden,
 Ümmet olsan anlardın sözlerinden,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*
- ۳ 3
 بیغلای بیغلای یوز کوزلاری شیشتی کورینگ
 قیام توروب ایاغلاری شیشتی کورینگ
 امت اوچون قایغو محنت چیکتی کورینگ
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Ağlayarak gözleri şışti görün,
 Namazda ayakları şışti görün,
 Ümmet için kaygılar çekti görün,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*
- ۴ 4
 ای دوستلار مونی بیلور امت قانی
 اگر بیلسانگ آندین آرتوق نعمت قانی
 قیامت کون آندین اوزار شفقت قانی
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Aziz dostlar, şuurlu ümmet hanı?
 Bilene bundan büyük nimet hanı?
 Kıyamette o gibi şefkat hanı?
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*
- ۵ 5
 امت بولوب رسول قدرین بیلدینگیز مو
 تن جان بیرله سنت لارین قیلدینگیز مو
 رسول اوچون زار اینگرابان اوتدینگیز مو
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Ümmet ol, bil Resul'ün değerini,
 Kavlı fi'li sünnetin kıymetini,
 Resul için ağlama nimetini,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*
- ۶ 6
 هیهات هیهات سعادت دور اول مصطفی
 هیهات هیهات غنیمت دور اول مصطفی
 هیهات هیهات عنایت دور اول مصطفی
 کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو
*Heyhât, heyhât! Saadettir Mustafa,
 Heyhât, heyhât! Ganimettir Mustafa,
 Heyhât, heyhât! İnanettir Mustafa,
 Kimler için geldi Resul bildin mi?*

7

قول خواجه احمد سوزلار سوزوم تيليم كفا
امت لاريم قيلغيل وفا قيلمه جفا
امتى گا مونداغ دیدی حق مصطفی
کیم لار اوچون کیلدی رسول بیلدینگیز مو

Hoca Ahmed söyler sözü, der kefâ,³⁸
Ümmetine et vefâ, kılma cefâ.
Ashabına böyle dedi Mustafa,
Kimler için geldi Resul bildin mi?

حکمت - ۳۹

Hikmet - 39

Ya Muhammed Mustafa!

۱

بیزدین درود بسیار یا مصطفی محمد
تحيات بی شمار یا مصطفی محمد

1

Bizden Sana sonsuz selâm, yâ Muhammed Mustafa!
Sayısız tahiyeye, senâ, yâ Muhammed Mustafa!

۲

یا سید المرسلین یا خاتم النبیین
یا هادی المضلین یا مصطفی محمد

2

Ey Resuller efendisi, ey nebiler sonuncusu,
Ey sapkınların hâdîsi, yâ Muhammed Mustafa!

۳

یا ایها المدثر حق ایدی قُم فَأَنْذِرْ
وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ یا مصطفی محمد

3

Ve "Yâ eyyuhe'l-Müddessir..." Allâh dedi ; "Kum fe-enzir."
"Ve Rabbeke fe-kebbir..." yâ Muhammed Mustafa!

۴

حضرتده سین معظم قربتده سین مکرم
انبیاغه مقدم یا مصطفی محمد

4

Sen en yüce hazrettesin, sen keremli kurbettesin.
Peygamberlerin öncüsü, yâ Muhammed Mustafa!

۵

سین سن حبیب خالق حق درگاهیهغه لایق
خلاصهء خلائق یا مصطفی محمد

5

Sen Hâlık'ın sevgilisi, Hak dergâhının incisi,
Mahlukâtın efendisi, yâ Muhammed Mustafa!

۶

اصل وجود آدم مرسل نبی خاتم
راز نهان غه محرم یا مصطفی محمد

6

İnsan varlığının aslı, Resul ve nebiler hatmi,
Dualarda gizli sesli, yâ Muhammed Mustafa!

۷

طوبی قاب قوسین قمر باغ کونین
برچه غه قرّة عینین یا مصطفی محمد

7

“Kâbe Kavseyn”in tubâsı, iki cihânın en hası,
Kurretu’l-aynın me’vâsı, yâ Muhammed Mustafa!

۸

عرشی کرسیدین آشقان حضرتیگا اولاشقان
توقسان مینگ راز ایتوشکان یا مصطفی محمد

8

Sensin arş u kürsü aşan, Yüce Hazrete ulaşan,
Doksan bin niyâz söyleyen, yâ Muhammed Mustafa!

۹

بیر کوک ایرور مأمورینگ صحابه لار منظورینگ
جمله امت مغفورینگ یا مصطفی محمد

9

Yer gök yürür me’murundur, sahabeler manzurundur,
Bütün ümmet mağfurundur, yâ Muhammed Mustafa!

۱۰

هر کیمکا بولسه میلینک کوتارور حق عذابین
عالم سینینک طفیلینک یا مصطفی محمد

10

Her kime versen meylini, Hak kaldırır elemi,
Âlem özler hitabını, yâ Muhammed Mustafa!

۱۱

هر کیم سنگا سیغینور تموغدین اول قوتولور
اوچماخ سری اولانور یا مصطفی محمد

11

Her kim senden bekler şefkat, cehennemden olur azat,
Cennete varmaktır murat, yâ Muhammed Mustafa!

۱۲

جانیم فداسی قیلسام خوشنودلوقنی آلسام
ارمان یوق ایردی اولسام یا مصطفی محمد

12

Cânım sana fedâ etsem, şefaât halkana girsem,
Elemim olmazdı ölsem, yâ Muhammed Mustafa!

۱۳

گرچه کوپتور گناهیم کیچورگای سین الهیم
سین سن منی پناهیم یا مصطفی محمد

13

Malumdur sana günâhım, affet beni Sen Allâh’ım!
Sensin benim sığınâğım, yâ Muhammed Mustafa!

۱۴

یارب نچوک قیلغایمن شفاعتین قولگای من
امتی دین بولغای من یا مصطفی محمد

14

Ya Rab! Ben nasıl edeyim, şefaatin celbedeyim,
Ümmetliğine gireyim, yâ Muhammed Mustafa!

۱۵

امتیدین بولغانلار شفاعتین قولغانلار
اهل بهشت بولغانلار یا مصطفی محمد

15

O’nun ümmetinden olan, şefaattlerini alan,
Onlar ehl-i cennet olan, yâ Muhammed Mustafa!

۱۶

احمد مرادیسین سن ذکری ویادی سین سن
ایشلار کشادی سین سن یا مصطفی محمد

16

Ahmed’in muradı sensin, zikri de yâdı da sensin,
Kâinatta en güzelsin, yâ Muhammed Mustafa!

۱	1
اون سکیز مینگ عالمه سرور بولغان محمد
اوتوز اوچ مینک اصحاب غه رهبریولغان محمد	<i>On sekiz bin âleme server olan Muhammed!
Otuz üç bin ashâba rehber olan Muhammed!</i>
۲	2
یلانچاق و آچلیقغه قناعت لیغ محمد
عاصی جانی امت غه شفاعت لیغ محمد	<i>Çıplaklık ve açlığa kanaatli Muhammed!
Âsi, câfi ümmete şefâatli Muhammed!</i>
۳	3
تونلار یاتیب اویوماس تلاوت لیغ محمد
غریب بیرله یتیم غه مرۆت لیغ محمد	<i>Geceleri uyumaz, tilâvetli Muhammed!
Garip ile yetime mürüvvetli Muhammed!</i>
۴	4
یولدین آزغان گمراه غه هدایت لیغ محمد
مهم توشسه هر کیمگا کفایت لیغ محمد	<i>Yoldan çıkan kullara hidâyetli Muhammed!
Muhtaç olan herkese, kifâyetli Muhammed!</i>
۵	5
ابو جهل بولهب غه سیاست لیغ محمد
ملامت نی صابونی سلامت لیغ محمد	<i>Ebu Cehil, Leheb'e siyâsetli Muhammed!
Melametın sabunu, selâmetli Muhammed!</i>
۶	6
نماز روزه قیلغوچی عبادت لیغ محمد
تینمای تسبیح ایتگوچی ریاضت لیغ محمد	<i>Namaz, oruç edası ibâdetli Muhammed!
Durmadan tesbih çeken, riyâzetli Muhammed!</i>
۷	7
ملعون لعین شیطانغه سیاست لیغ محمد
شریعت نی یولیغه عنایت لیغ محمد	<i>Lanetlenmiş şeytana, siyâsetli Muhammed!
Şeriatın yoluna inâyetli Muhammed!</i>
۸	8
طریقت غه رهنما ارادت لیغ محمد
حقیقت گا مقتدا اجازت لیغ محمد	<i>Tarikatta reh-nümâ, irâdetli Muhammed!
Hakikatte muktedâ, icâzetli Muhammed!</i>
۹	9
دعالاری مستجاب اجابت لیغ محمد
یمانلیغ غه یخشیلیق کرامت لیغ محمد	<i>Duaları müstecap, icâbetli Muhammed!
Kötülüğe iyilik, kerâmetli Muhammed!</i>

۱۰
توفیق بیرگان ظالم گا جلالت لیغ محمد
سجده قیلغان ایگیلیب اطاعت لیغ محمد

10
*Zâlîme tevîk veren, celâletli Muhammed!
Secde yapıp eğilen, itâatli Muhammed!*

۱۱
بیش وقت نماز بولغانده امامت لیغ محمد
معراج آشیب بارغانده شهادت لیغ محمد

11
*Beş vakit namazında, imâmetli Muhammed!
Mirâçı aştığında, şehâdetli Muhammed!*

۱۲
عرش کرسی بازاری عنایت لیغ محمد
سکیز بهشت ایگاسی ولایت لیغ محمد

12
*Arş ve Kürsi pazarı, inâyetli Muhammed!
Sekiz cennet sahibi, velâyetli Muhammed!*

۱۳
یتیم فقیر غریب غه سخاوت لیغ محمد
مسکین احمد قولیغه کتابت لیغ محمد

13
*Yetim, garip, fakire, şehâvetli Muhammed!
Miskin Ahmed kuluna kitâbetli Muhammed!*

حکمت - ۴۱

Hikmet - 41

Âşık-ı Muhammed!

۱
باشیمغه توشوب نعر سودای محمد
من آنی اوچون کوییده شیدای محمد

1
*Başıma sen düşürdün, nâr-ı sevdâ Muhammed!
Ben de onun yolunda âşık, şeydâ Muhammed!*

۲
کیم امتی دور حمد و ثنا تینماین ایتور
پاکا صمدا قیل مینی رسوای محمد

2
*O ki kula ümmet der, kul da Hakk'ı zikreder,
Eyle beni yâ Samed! Sen rüsvâ-yı Muhammed!*

۳
کونگیم گا سالیب عشق محبتنی الهیم
قیلغیل مینی سین عاشق یکتای محمد

3
*Gönlüme yerleştirdim, aşk sevdâsın Allâh'ım!
Eyle beni Sen âşık-ı yektâ-yı Muhammed!*

۴
مانند مجنون کیچوروب ایکی جهاندین
دیوانه قیلیب قیل مینی رسوای محمد

4
*Mecnûn gibi geçirip beni iki cihândan,
Divâne eyle beni, hem rüsvâ-yı Muhammed!*

۵
اولتورگیل و کویدورگیل و هر محنتنی سالغیل
اول روز جزا قیل مینی شیدای محمد

5
*Öldür, yandır, azap ver, her sıkıntıyı gönder,
O cezâ günü olsam, ben şeydâ-yı Muhammed!*

۶
دایم غمی امت ییدی و ییمادی نعمت
گرامتی دورسن قانی غم های محمد

6
*Her zaman derdi ümmet, yemedi hiçbir nimet,
Kerametın bir devlet, sen gambâ-yı Muhammed!*

۷
امت دیبان کیچه کوندوز ییدی حسرت
کوکسیدین چیقارور پر خونی دلهای محمد

7
*Ümmet diye dert çekti, gece gündüz hasretti,
Gönlünde merhameti bize sundu Muhammed!*

۸
امت گناهینی تیلاب اول شاه شاهنشاه
اول روز جزا بولور اول دادخواهی محمد

8
*Ümmetinin günâhı, af diler şahlar şahı,
Cezâ günü eyvahı, bize eder Muhammed!*

۹
کیچگیل همه دین ایزله محمدنی رضاسین
والله بولاسن لحظه ده گوای محمد

9
*Vazgeç her şeyden ara, Muhammed'in rızasın,
Bir lahza da olursun, sen gûyâ-yı Muhammed!*

۱۰
سندین تیلایم بولدور ای خالق بیچون
سالغیل قولایمغنه منی غوغای محمد

10
*Sen'den budur dileğim, Ey Halık-ı bî-sebep,
Koy kulağıma benim, hem gavgâ-yı Muhammed!*

۱۱
من اورگولایین خوش کرمینگ دین سنی الله
بیر قطره تاتورغیل منگا دریای محمد

11
*Ben senin keremine kurbân olayım Allâh!
Bir damlasın tadayım, o deryâ-yı Muhammed!*

۱۲
یول بیرگوچی رحمن رحیم غافر ستار
قیلمه مینی شرمند گمراهی محمد

12
*Yol veren Rahmân, Rahîm, Gafûr ve Settâr olan,
Kılma beni perişan o gümrâh-ı Muhammed!*

۱۳
بیر قطره می اول جام الست دین منگا انعام
قیلغیل بولایین حمدینگا دانای محمد

13
*O elest kadehinden, bir damla su ver bana,
Böylece hamd üzere, o dâna-yı Muhammed!*

۱۴ 14

روی سیاهینگ سور قدمی پیر مغان غه
لطف ایتسه بیورور دیده بینای محمد

*Sür o kara yüzünü, pîr-i kâmil pâyine,
Lütfederse o verir, göz bînâsın Muhammed!*

۱۵ 15

مقصودیمه یتکور منی ای خالق بیچون
من در طلب زلف سمن سای محمد

*Maksada erdir beni, Hâlık-ı zü'l-Celâlim,
Ben tâlîbiyim zülfü, yasemin-i Muhammed!*

۱۶ 16

یوزدین کوتاریب پرده نی احمد سری باقغبل
من بنده اول موی سیاه پای محمد

*Yüzden kaldır perdeyi, miskin kula doğru bak!
Ben kuluyum o müy-i siyah pây-ı Muhammed!*

۱۷ 17

مسکین یسوی آرزوی روض حضرت
بولغایمو میسر خاک کف پای محمد

*Miskin Yesevî kulun, arzu-yı ravza-i Muhammed!
Olur mu müyesser hâk-i kef ü pây-ı Muhammed!*

حکمت - ۴۲

Hikmet - 42

Ebu Bekr-i Sıddık!

۱

کورگان زمان اینانگان ابابکر صدیق دور
اوستون بولوب تیانگان ابابکر صدیق دور

*Gördüğü an inanan, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.
Üstün olup dayanan, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.*

۲

مونگلاشقانده بیغلاغان قوللوغغه بیل باغلان
ایچ بغرینی داغلاغان ابابکر صدیق دور

*Dertleşince ağlayan, kulluğa bel bağlayan,
Ciğerlerin dağlayan, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.*

۳

بیر قولیدین قیتماغان سرین هرگیز ایتماگان
غافل بولوب یاتماغان ابابکر صدیق دور

*Hiçbir sözden dönmeyen, kimseye sır vermeyen,
Gaflete meyletmeyen, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.*

۴

جان جانانغه قاوشورغان قیزین قولدین تابشورغان
قول قاوشوروب یالبارغان ابابکر صدیق دور

*Cânı cânâna veren, Resul ile everen,
El açıp dua eden, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.*

5

ایتگان سوزیگا بیتگان نفس هوادین کیتگان
حق رسول نی بیرکیتگان ابابکر صدیق دور

Sözünün eri olan, nefsi yerlere çalan,
Hak Resul'e bağlanan, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.

6

محمدگا قین اتا قیلغان ایماس هیچ خطا
بوینیغه سالغان پوطا ابابکر صدیق دور

Muhammed'e kaynata, hiç yapmış değil hata,
Boynu Resul'e i'ta, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.

7

قول خواجه احمد قیل تصدیق یار غارین قیل تفریق
عارف لیکده بیل صادق ابابکر صدیق دور

Hoca Ahmed tasdik et, gâr-ı yâri ayrı tut,
Ârîfikte bil sâdik, Ebu Bekr-i Sıddık'tır.

حکمت - 43

Hikmet - 43

Adaletli Ömer!

1

ایکینچی سی یار بولغان عدالت لیغ عمر دور
مؤمن لیغ ده یار بولغان عدالت لیغ عمر دور

İkincisi dost olan adaletli Ömer'dir.
Mü'minlikte dost olan adaletli Ömer'dir.

2

بلالغه اذان ایتورغان شریعت نی بیلدورغان
دین سوزینی اوقتورغان عدالت لیغ عمر دور

O, ezanı okutan, şeriatı duyuran,
Dini kâmil anlatan, adaletli Ömer'dir.

3

کعبه ایشیگین آچدرغان بارجه بوتنی سیندورغان
رسول کونگلین تیندورغان عدالت لیغ عمر دور

Kâbe kapısını açan, putları yere saçan,
Resulle kucaklaşan, adaletli Ömer'dir.

4

شریعت نی باش توتقان طریقت نی راست توتقان
حقیقت نی خوب بیلگان عدالت لیغ عمر دور

Şeriatı gözeten, tarikatı yücelten,
Hakikati yaşatan, adaletli Ömer'dir.

5

اوغلین چارلاب کیلتورغان دره اوروب اولتورغان
عدل قیلیب یول سورغان عدالت لیغ عمر دور

Oğlunu azarlayan, sırtını kırbaçlayan,
Adalet çağı açan, adaletli Ömer'dir.

٦ 6

چراغ بولوب اوچماغان دین یولیدین یانماغان
ناحق ایشنی ایتماگان عدالت لیغ عمر دور

Çıra olup sönmeyen, din yolundan dönmeyen,
Haksızlığı sevmeyen, adaletli Ömer'dir.

٧ 7

مسکین احمد قیلغیل یاد قیلغیل عجزینگی بنیاد
شاید روحی شاد قیلغای عدالت لیغ عمر دور

Miskin Ahmed yâd eyle, aczin itiraf eyle,
Yüce ruhu şâd eyle, adaletli Ömer'dir.

حکمت - ٤٤

Hikmet - 44

Hayâ Sahibi Osman!

١ 1

اوچونچی دوستی یار بولغان عثمان با حیا دور
هر نفس ده یار بولغان عثمان با حیا دور

Üçüncü dost yar olan, hayâ sahibi Osman.
Her nefeste yar olan, hayâ sahibi Osman.

٢ 2

حق رسول نی دامادی دینیمیزی آبادی
بنده لارنی آزادی عثمان با حیا دور

Hak Resul'ün damadı, dinimizin âbâdı,
Kölelerin azadı, hayâ sahibi Osman.

٣ 3

او قوغانی شاطبی آیت حدیث کاتبی
منبر اوزره خطیبی عثمان با حیا دور

Okuduğu şatibi, vahy-i nebi kâtibi,
Minberlerin hatibi, hayâ sahibi Osman.

٤ 4

مناجاتی کوه طور آلغانلاری ایکی نور
ایتکانلاری بارچه دُر عثمان با حیا دور

Münacatı kûh-ı Tur, aldıkları iki nur,
Söyledikleri hep dürr, hayâ sahibi Osman.

٥ 5

کویلار کیلیب پیاده قومادیلار شهزاده
شهید قیلدیلار انده عثمان با حیا دور

Üzerine geldiler, hançeri indirdiler,
Ve şehit eylediler, hayâ sahibi Osman.

٦ 6

توصیف قیلدینگ عثمان نی خواجه احمد سین انی
یوقتور شک و گمانی عثمان با حیا دور

Tarif ettim Osman'ı, Hoca Ahmed sen tanı,
Yoktur şek ve gümânı, hayâ sahibi Osman.

حکمت - ۴۵

Hikmet - 45

Allâh Arslanı Alî!

- ۱ 1
تورتونچی سی یار بولغان شیر خدا علی دور
هم معراجده یار بولغان شیر خدا علی دور
Dördüncüsü dost olan, Hak arslanı Alî'dir.
Hem mirâçta yâr olan, Hak arslanı Alî'dir.
- ۲ 2
ایتگان سوزی رحمانی کورسانگ یوزی نورانی
کافرلارنی قرآنی شیر خدا علی دور
Dediği söz Rahmânî, görsen onu nuranî,
Kâfırlerin kıranı, Hak arslanı Alî'dir.
- ۳ 3
همت قوری بیلیده مولام یادی تیلیده
ذوالفقاری ایلگیده شیر خدا علی دور
Himmet şahlı belinde, Mevlâ yâdı dilinde,
Zülfikâr'ı elinde, Hak arslanı Alî'dir.
- ۴ 4
مینیب چیقسه دلدلغه بیرگا توشار زلزله
کافرلارغه غلغله شیر خدا علی دور
O binince Döldül'e, yerde olur zelzele,
Kâfırlerde velvele, Hak arslanı Alî'dir.
- ۵ 5
دشمن لارگا مقابل بولدی کافرغه قاتل
زایل قیلغان باطل نی شیر خدا علی دور
Düşmanları alt eden, kâfırleri katleden,
Batılı da yok eden Hak arslanı Alî'dir.
- ۶ 6
رحمت قیلغای بیر وبارهرنه قیلسه ایرکی بار
خواجه احمدگا مددکار شیر خدا علی دور
Rahmet eylesin Cebbâr, her ne yapsa gücü var.
Kul Ahmed'e medetkâr, Hak arslanı Alî'dir.

حکمت - ۴۶

Hikmet - 46

Cânını Vermek İçin!

- ۱ 1
بیر کون کیلیدی ابو بکر سلمان بیلان
حق مصطفی رازین آچتی رحمن بیلان
بارچه بارور بو دنیا دین ارمان بیلان
ایلکین بولوب حقه واصل بولماق اوچون
Bir gün geldi Ebu Bekir ve Selmân,
Hak Mustafa duasın açtı Rahmân.
Gelen gider bu dünyadan her zaman,
El açıp Hakk'a vâsıl olmak için.

۲ 2

عزرائیل بیر کون کیلدی فرمان بیلان
فاطمه سلام بیردی اکرام بیلان
حق مصطفی مشغول بولدی ایمان بیلان
ایسیغ تن دین عزیز جان نی بیرماک اوچون

*Azrail bir gün gelir fermân ile,
Fatıma selâm verdi ikrâm ile,
Hak Mustafa meşguldü imân ile,
Sıcak tenden cânını vermek için.*

۳ 3

رسول ایدی صحابه لار بحیل بولونگ
آخرت قه اولاندوق سیز آنوق بیلینگ
روزه توتونگ نماز اوقونگ زکاة بیرینگ
جهنمدین اوزنی آزاد قیلماق اوچون

*Resul dedi; "Aşhabım sessiz olun,
Âhirete gidiyorum siz bilin,
Oruç tutup, namaz kıl, zekât verin.
Cehennemden özünüz azad için."*

۴ 4

دوشنبه کون حق مصطفی دنیا قویدی
حق تعالی فرمانی غه بویون سوندی
ابن عباس سونی قویدی علی یودی
اوچماق ایچره حله تونین کییماک اوچون

*Pazartesi bu dünyayı terk etti,
Hak Teâla fermânını ilettili.
İbn-i Abbas su koydu, Ali gasl etti,
Cennet içre hüllesin giymek için.*

۵ 5

الله دییان صحابه لار تییراندیلار
پیغمبرنی جنازه سین کوتاردیلار
اول سدره المنتهی غه اشوردیلار
عرش اوستیغه بیتکوروبان قویماق اوچون

*Allâh deyip sahabeler çoştular,
Peygamber'in namazına koştular.
"Sidretü'l-müntehâ"ya sundular,
Arş üstüne Nebiyi koymak için.*

۶ 6

آسمانده گی فرشته لار بیرگا ایندی
پیغمبرنی نوری بیرلان عالم تولدی
بابام تیو فاطمه گریان قالدی
باباسیدین یتیم بولوب قالماق اوچون

*Yere indi melekler gökyüzünden,
Yürüdüler Hak Nebi'nin izinden.
Fatıma'nın yaşlar aktı gözünden,
Babasından yetim kaldığı için.*

۷ 7

قول خواجه احمد گوهرینگلیغ حکمت ایدی
ایرانلارگا خدمت قیلیب نظر تاپدی
توقسان توقوز مینگ حکمت ایتیب داستان قیلدی
داستان قیلیب بوستان ایچره یورماق اوچون

*Hoca Ahmed inciler hikmet söyler,
Erenlere hizmetle nazar eyler.
Doksan dokuz bin hikmet deyip derler,
Destan edip cennet içre girmek için.*

۱
اول أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ دِيگانينده
قَالُوا بَلَىٰ دِيگانيمنى بيلاماس من
وَمَا دِينُكُمْ ديبان يينه سورگانينده
دينيم اسلام دِيگانيمنى بيلاماس من

۲
المهم دين يينه اوچ يول كىلدى خطاب
مؤمن ارواح رتيم سين ديب بيردى جواب
جواب ايتماگان ني كافر قىلدى ايزيم وهاب
مين هم جواب ايتگانيم ني بيلاماس من

۳
جمله روح گا شول ساعتده فرمان بيتى
فرمان بولغاچ دم اوتماين صف قورولدى
كافر چپده مؤمن بنده اونگده توردى
قايسى طرف تورغانيمنى بيلاماس من

۴
سجده قيل ديب حقدين يينه فرمان بولدى
سجده قيليب بارچه مؤمن اولوش آلدى
سجده قيلماي قالغانلارى كافر بولدى
مين هم سجده قيلغانيمنى بيلاماس من

۵
اي مؤمن لار وهمى بيرلان بولدوم گريان
بو غم بيرلان عقليم حيران يوراگيم قان
تندين اوتوب دلدين اوتوب اورتادى جان
نيچوك علاج ايتاريمنى بيلاماس من

۶
خدایم ني قدرتي غه ييتيب بولماس
شقى سعيد امر قىلدى بىليپ بولماس
طاقت قيليب خلق ايچنده توزوب بولماس
قايسى طرف كيتاريمنى بيلاماس من

1
"Elestü bi-Rabbiküm" bana dendiği zaman,
"Kâlû belâ " dediğim, ben nasıl bilecektim?
"Ve mâ dinüküm" tekrar sorulacağı o an,
"Dinim İslam" dediğim, ben nasıl bilecektim!

2
Yaradan'dan gelince bize üç kere hitâb,
Mü'min ruhlar "Rabbimsin!" diyerek verir cevâb.
Cevap vermeyenleri, kâfir kıldı o Vehhâb,
Nasıl cevap verdiğim, ben nereden bilecektim!

3
Tüm ruhlara o anda ulaştı yüce ferman.
Saf oldu bütün ruhlar, emir geldiği zaman.
Sol tarafta kâfirler, sağda durdu Müslüman.
Hangi tarafta durdum, ben nereden bilecektim!

4
Secde ediniz diye emir gelince Hak'tan,
Mü'min ruhlar secdede, pay aldı bu hitaptan.
Secde etmeyenlerse, kâfir oldu inattan.
Ben secde ettiğimi, nereden bilecektim!

5
Ey mü'minler işte ben, şüphelerle giryânım!
Bu gamla aklım zâil, yüreğim kan, biryânım!
Vücudumdan vazgeçtim, gönülden perişânım!
Derdimin devâsını nereden bilecektim?

6
Rabbimin kudretine ben nasıl yetişirim?
"Âsi kimdir, muti kim?" ben nereden bilirim?
Gücüm, takatım yoktur, halk içinde eririm,
Hangi yöne gideyim, nereden bilecektim?

۷ 7

بیرنی گبر بیرنی ترساجهود قیلدی
بیرنی مؤمن بیرنی کافر یهود قیلدی
عزازیل نی درگاهیدین مردود قیلدی
نه سبب دین قیلغانی نی بیلاماس من

*Kimi gebir, kimi tersâ, kimini cühûd kıldı,
Kimi mü'min, kimi kâfir, kimini yahud kıldı,
Şeytanı dergâhından kovdu, merdut kıldı,
Ne sebeple lanetlik, ben nereden bilecektim?*

۸ 8

گناهیم کوپ تاغ دین آغیر طاعتیم آز
طاعت قیلمای عمروم اوقی قیش و هم یاز
درگاهی گا بارور بولسام یوقتور نیاز
نه یوز بیرلان باراریمنی بیلاماس من

*Günâhım dağdan ağır, ibâdetlerimse az,
Taatsız geçti ömrüm, heder oldu kış ve yaz.
Dergâhına varmaya ne dua var, ne niyâz!
Hangi yüzle giderim, ben nereden bilecektim?*

۹ 9

جاندین کیچگان چین عاشق لار اوزین کوردی
روز ازل ینه بیرنی عاشق قیلدی
لطف کرم ایلاب آنگا عشقین سالدی
آنده دیدار کوراریمنی بیلاماس من

*Tüm gerçekleri gördü, cândan geçen âşıklar.
Ezel günü aşkı tazeledi sâdıklar.
Lütuf ve keremine âşık, bağıryanıklar,
Cemâli göreceğim, ben nereden bilecektim?*

۱۰ 10

زاهد قیلدی ینه بیرنی طاعت اوچون
زاهد ینه طاعت قیلماس راحت اوچون
حور غلمان طوبی ولدان جنت اوچون
زاهد دیدار کوراریمنی بیلاماس من

*Zâhit kıldı birini, O'na ibâdet için.
Zâhit yine ibâdet eylemiş rahat için.
Huri gûlmân ne varsa hepisi cennet için.
Zâhit cemâl görecek, ben nereden bilecektim?*

۱۱ 11

آخرت نی یراغی نی قیللادیم
یوللار اوزاق یول آزوقین آلامادیم
جاندین کیچیب حق امرینی قیللادیم
آزوق سیزین باراریمنی بیلاماس من

*Âhîret ışığını tedarik edemedim.
Yol uzak, azığımı burdan götüremedim.
Cândan geçip Hak emrin, bi-hakkın yapamadım.
Azıksız gideceğim, ben nereden bilecektim.*

۱۲ 12

تویمای قالدیم دم اوتمایین عمریم اوقی
ملک الموت کیلمای هم یاووق بییتی
ایا دوستلار عمل سیز من باشیم قاتی
نه حال بیرله کیتاریمنی بیلاماس من

*Sanki bir nefes gibi, ömrüm geldi de geçti.
Ölüm meleği ansız, geldi de beni seçti.
Dostlarım amelsizim, dünyada yolum şaştı.
Hangi hâl üzre gidiş, ben nereden bilecektim?*

۱۳

بیر فرصتده بی‌تیب کیلگی اوتمای ساعت
هیبقی گا بیرو کوکلار قیلماست طاقت
فرمان بولسه الهیم دین ملک الموت
نیچوک طاقت قیلاریمنی بیلاماست من

۱۴

جان آلورغه اول عزرائیل کیلیب تورسه
جانینگ بیر دیب هیبت بیرله بیر چنگ اورسه
اوج یوز آلتیمیش تامورلاریم تیتار بولسه
نه حال بیرله باراریمنی بیلاماست من

۱۵

اهل عیال یوزونگ سری باقیب تورگای
باقیب توروب سوز ایتورغه تیلینگ کیلمای
رحم ایتماسه یاقین ایشینگ بیراق بولغای
حیران بولوب نیتاریمنی بیلاماست من

۱۶

خدایم نی امری بیرله جانیم آلسه
جانیم آنده باریب تنیم موندنه قالسه
رنگیم مثل برگ خزان ینگلیغ سولسه
ایمان بیرله باراریمنی بیلاماست من

۱۷

اهل عیال قورشاب تورگای ییغلاب سینى
یوغوچیلار تخته اوزره آلغای سینى
سونى قویوب پاک ایلاگای ظاهریم نی
باطنیمنی یوغانی نی بیلاماست من

۱۸

آندین سونگره کفن تونین کییدورگایلار
پاک ناپاک مینی سالیب چولغاگایلار
باش آیاغیم محکم توتوب باغلاگایلار
توبه تونین کییگانیمنی بیلاماست من

13

Vakti gelince onun gecikmez tek bir saat.
Haşmetine güç yetmez, yer ve gökteki tâkat.
Fermâni veren Allâh, ölüm meleği rahat.
O'na karşı gelinmez, ben nereden bilecektim.

14

Yüce ölüm meleği, cânım almaya gelse,
"Ruhunu ver!" diyerek, haşmet ile seslense,
Üç yüz altmış eklemim tam o anda titrese,
Ben ne hâlde giderim, nereden bilecektim?

15

Çoluk çocuk yüzüne mahzun bakıp duruyor.
Derdini söyleyemez, dillerin tutuluyor.
Rahmeti lütfetmezse, âhîret mahy oluyor.
Böyle şaşkın kalırım, nereden bilecektim?

16

Azraîl Hak emriyle gelse, cânımı alsın,
Ruhum onunla gidip, bedenim burda kalsa,
Rengim, gazel misali, yapraklar gibi solsa,
İmân ile gideceğim, ben nereden bilecektim?

17

Çocuklar eşin, dostun, ağlar beklerler seni.
Gassal gelip de yıkar, kirletilmiş bedeni.
Gassâlin döktüğü su, sade temizler teni.
Bâtınımı kim yıkar, ben nereden bilecektim?

18

Sonra dikişsiz kefen, sarınca bedenime,
Temiz kirlî fark etmez, yapışacak tenime.
Başımı ayağımı bağlarlar amelime,
Ben tövbe libâsını nereden bilecektim?

۱۹

تورت آیاغ لیغ تابوتیمنی کیلتورگای لار
 مینی سالیب تورت طرفدین کوتارگای لار
 ثنا ایتیب جنازمنی اوقوگای لار
 مین هم ثنا ایتاریمنی بیلاماس من

۲۰

آندین سونگره مینی سالیب روان بولسه
 ییتیمیش ایکی یرده مندین سؤال سورسه
 جواب بیر دیب فرشته لار وحشت قیلسه
 نیچوک جواب بیراریمنی بیلاماس من

۲۱

تابوت بیرله آلیب تورسه گور باشینده
 یارانلاریم ییغلاب تورگای کوپ قاشیمده
 یالغوز ییغلاب قورغوم ایل باشیمده
 آنده نیچوک قیلاریمنی بیلاماس من

۲۲

مینی قویوب ییتی قدم کیتار بولسه
 منکر نکیر اوشال دمده کیریپ کیلسه
 مَنْ رَبُّكَ ديب فرشته لار باقیب تورسه
 رَبِّمِ اللهُ دیگانیمنی بیلاماس من

۲۳

قول خواجه احمد منزل خطر یوللار ییراق
 بارور ییرینگ یاوق تورور بارمو ییراق
 توبه قیلیب اوزین بیلگان آدی ییراق
 مین هم توبه قیلغانیمنی بیلاماس من

19

*Dört kolflu tabutumu önüme getirselər,
 Dört taraftan kaldırıp, tabuta bindirselər,
 Sonra da dua edip, namazım kıldırsalar,
 Ben de dua ederim, nereden bilecektim?*

20

*Tabuta koyup beni, kabre revân olsalar,
 Melekler yetmiş iki, yerde suâl sorsalar,
 "Cevap ver!" diye bana ağır korku salsalar,
 Nasıl cevap veririm, ben nereden bilecektim?*

21

*Tabut ile götürüp, beni kabir başında,
 Dostlarını ağlayıp da, hep dursalar karşımda,
 Yalnız kalacağım ben, evet yalnız başımda,
 Orada ne yaparım, ben nereden bilecektim?*

22

*Beni kabre koyarak, yedi adım gitsele,
 O zaman da münkereyn, sual için gelsele,
 "Rabbim kimdir?" diyerek, bana suâl sorsalar,
 "Rabbim Allâh!" cevabın, ben nereden bilecektim?*

23

*Hoca Ahmed menzilin tehlikeli, yol uzak.
 Yakındır zannederek, nefsinden sana tuzak,
 Tövbeye gel, özün bil, olsun yüzün dâim ak.
 Tövbeye eylediğimi, ben nereden bilecektim?*

- ۱
 محبت نی دریا سیده غواص بولوب
 معرفت نی گوهرینی آغوم کیلور
 طریقت نی میدانیده پرواز قیلیب
 اول طوبی درختیغه فونغوم کیلور
- ۲
 اول طوبی درختینی ایکسه بیتماس
 الله دیگان عاشق قولدین تقصیر کیلماس
 چین عاشق و ایران هرگیز بولده قالماس
 عاشق بولوب الله یادین ایغوم کیلور
- ۳
 عاشق قوللار حق یادیدین خالی ایماس
 حقیقت لیغ بو دنیاغه میل کیلماس
 چین عاشق لار دنیا عقبین هرگیز آلماس
 من تقی بو دنیانی قویغوم کیلور
- ۴
 تجلی نی نوری بیرلان عقلی شاشقان
 الله تیو کونگل باغلاب طورغه آشقان
 محبت نی اوتی بیرلان قیناب تاشقان
 مین تقی الله تیو بارغوم کیلور
- ۵
 الله یادی کونگل لارنی قیلدی خرم
 بلخ ملکی نی تاشلاب کلیم کییدی ادهم
 کلیم کییب هدایت گا اوردی قدم
 هدایت گا انداغ قدم اورغوم کیلور
- ۶
 کلیم کییگان اول عزیزلار حقه یاقار
 چون سرلاری دوکان ایچره حقنی تاپار
 آه لاریدین تیلیم تاغ لار سیزیب آقار
 سلیم بولوب اول کلیم نی کییکوم کیلور
- 1
 Muhabbet deryâsında dalgıç olup,
 Ma'rifet cevherin alasmı gelîr.
 Tarikat meydanında kanat çırpıp,
 Tubâ ağacına konasım gelîr.
- 2
 Tubâ ağacını eksen yetişmez,
 "Allâh!" diyen kullar hata işlemez.
 Gerçek âşıklar da günâhı bilmmez,
 Âşık olup;" Allâh!" diyelim gelîr.
- 3
 Âşık kullar olmaz Allâh'a uzak,
 Bu dünya onlara kuramaz tuzak.
 Gerçek âşık dünya derdinden uzak,
 Ben de bu dünyayı koyasım gelîr.
- 4
 Tecelli nuruyla aklı şaşanlar,
 "Allâh!" deyip çoşan, Tur'u aşanlar,
 Muhabbet ve aşkla dolup taşanlar,
 Ben de "Allâh!" deyip varasım gelîr.
- 5
 "Allâh!" adı, gönülleri şâd eder.
 Belh şehrini terk eden Edhem eder.
 Aba giyer gönüller irşâd eder,
 Hidâyete adım atasım gelîr.
- 6
 Aba giyen kullar Hakk'a yalvarır,
 Çünkü bütün sırlar Allâh'a varır.
 Tüm mürşitler gönülleri uyarır,
 Kul olup abayı giyesim gelîr.

۷ 7

سليم بولوب صاف بولدى جنيد شبل
نفسين تيفيب قهر قيلدى حسن بصرى
خلق نى قويوب فنا بولدى ذوالنون مصرى
عزيز لارگا متابعت قيلغوم كيلور

*Selim u saf oldu Cüneyt ve Şibî,
Nefsini gemledi, Hasan-ı Basrî,
Halkı terk edince Zü'n-nân-ı Mısrî,
Azizlere tâbi olasım gelir.*

۸

الله يادى تكبرنى اويين بوزدى
مشايخ لار بو حلقه نى كوركلوك توزدى
چون هو ديديم معصيت لار توزگا توزدى
مين هم تقى اول حلقه ده بولغوم كيلور

8

*"Allâh!" adın, kibrin evini yıktı.
Şeyhler, halkasını görkemli dikti.
"Hû!" dedi, kötülük yok oldu gitti.
Ben de o halkada olasım gelir.*

۹

شوق شرابين ايجتيم ايرسه قيلدى خراب
محبت نى اوتى بيرلان بغريم كباب
ديدارينى روزى قيلسه ايزيم وهاب
دارالسلام سرايى غه كيرگوم كيلور

9

*Aşk şarabın içtim de etti harâb,
Muhabbet ateşiyle bağrım kebâb,
Cemâlin lütfeyle Sen Aziz, Vehhâb!
"Dâru's-selâm" yurduna, giresim gelir.*

۱۰

قول خواجه احمد گوهرينگليغ حکمت ايدى
عزيزلارنى مدحى بيرلان سوزين يايدي
اوزون تون نى كون گا اولاب قيام توردي
دعا اوقوب روان حکمت ايغوم كيلور

10

*Hoca Ahmed cevher, hikmet söyledi,
Azizleri sevdi, medih eyledi.
Uzun gecelerde kıyâm eyledi,
Dua edip hikmet diyesim gelir.*

حکمت - ۴۹

Hikmet - 49

Cânımı Cânlara Katasım Gelir.

۱

قاو بيرده عزيزلارنى جمعى بولسه
اوشال بيرده حال علمينى ايغوم كيلور
الارنى صحبتى نى خوشلاسم مين
اوزوم نى اوزلاريغه قاتقوم كيلور

1

*Nerede bir gönül sofrası olsa,
O yerde hâl ilmi diyesim gelir.
Sohbet-i yârândan mutluluk duysam,
Cânımı cânlara katasım gelir.*

۲ 2

خوش صحبت لیغ درویش لارگا جانیم بیرسام
هر بیر باسقان ایزلارینی کوزگا سورسام
خدمت قیلیب یخشیلاردین دعا آلسام
اندین سونگره شوق شرابین تاتقوم کیلور

*Dervişler demine cânımı versem,
Ayak izlerine gözümü sürsem,
Hizmet edip dualarını alsam,
Sonra aşk şarabın tadasını gelîr.*

۳ 3

شوق شرابین ایچگان قیلور دنیا طلاق
خضر بابام کیلیب آنگا بیرو سباق
دنیا تیغیب قیلیب یورگیل یوز مینگ طلاق
شونداغ ایرگا عزیز جانیم بیر کوم کیلور

*Aşk şarabın içen dünyayı boşar,
Hızır anda gelîr, imdada koşar.
Dünyayı boşayan Hak üzere yaşar,
Erenlere cânım veresim gelîr.*

۴ 4

وا دریغا خوبلار همه بیغلاب اوتی
اناسیدین توغدی ایرسه ماتم توتی
کوزوم یوموب تا آچقونچه عمریم اوتی
بو دنیانی پوچکیولغه ساتقوم کیلور

*İyiler hep böyle ağlayıp göçtü,
Dünyaya gelince matemini tuttu.
Gözün açıp yumdu, bir ömür geçti,
Kıymetsiz dünyayı satasını gelîr.*

۵ 5

تیلی بیرله امت من دیب یالغان سوزلار
کیشی مالین آلماق اوچون هزیان سوزلار
حلالی نی موندنه تاشلاب حرام کوزلار
نادانلارغه بو سوزلارنی ایغوم کیلور

*Dille; "Ümmetim" der, yalanı söyler,
Kul hakkı yemeye tevessül eyler,
Harâma göz diker, helâl terk eyler,
Câhillere Hakk'ı diyessim gelîr.*

۶ 6

زمانه آخر بولسه عاقل کیتگای
آدم اوغلی بر برینی توتوب بیگای
دنیا اوچون ایمان اسلام دینین ساتغای
عاقل لارغه بو سوزلارنی ایغوم کیلور

*Zaman-ı âhırde aklımız gider,
Âdemoğlu kardeş kanını döker.
Hem dinini satar, imânı heder,
Âkillere sözüm diyessim gelîr.*

۷ 7

ملائک لار بیغلیب بو کون صحبت قوردی
رقص سماع اورماق اوچون یوگوروب یوردی
معراج اوزره حق مصطفی مونی کوردی
ایمدی مین هم رقص سماع اورغوم کیلور

*Melekler toplanıp, sohbet kurdular,
Raks u semâ edip, zikre daldılar,
Mirâçta Resul'üm bunu gördüler,
Şimdi raks u semâ edesim gelîr.*

۸ 8

حق مصطفیٰ بیخود بولوب اوزدین کیتی
جبریل کیلیب حق مصطفیٰ باشین توتی
سبحان ایگام قدرت بیلان ذکر اورگاتتی
امت بولسام مین هم ذکرین ایغوم کیلور

*Hak Resul o anda kendinden geçti,
Cebrail, Nebi'nin başını tuttu.
Sübhân Melik'imiz zikir öğretti.
Ümmet olsam zikrin diyesim gelir.*

۹ 9

عاشق بولسانگ کوز یاشینگنی ساچیپ یورگیل
بایزیددیک دنیا عقبین تیغیب یورگیل
ادهم صفت تحت بخت دین کیچیپ یورگیل
همت بیرسانگ دنیا عقبین تیغکوم کیلور

*Âşık isen, gözyaşını saç yürü.
Bâyezid ol, dünya derdin tep yürü.
Edhem gibi, kısmetinden geç yürü.
Himmat et, dünyayı tepesim gelir.*

۱۰ 10

قول خواجه احمد دنیا کورسانگ زنهاری قاجغیل
ذکرین ایتیب طریقت نی یولین آجغیل
آیت حدیث سوزی بیرله دینار ساچغیل
ایرانلاردین دُر و گوهر آنغوم کیلور

*Hoca Ahmed sen dünyayı gör ve kaç,
Zikreyleyip tarikat yolunu aç.
Ayet hadis sözleriyle nurlar saç,
Erenlerden cevher alalım gelir.*

حکمت - ۵۰

Hikmet - 50

Cânım Kurbân Edesim Gelir.

۱ 1

محبت نینگ بوستانی غه بلبل کی
سحرلارده ناله ایلاب قونغوم کیلور
اوشل وقت ده الهیم نی جمالی نی
معنی کوزی بیرله عیان کورگوم کیلور

*Muhabbet bağına bülbüller gibi,
Şehirde feryâdla konasım gelir.
O vakitte cemâlini Rabb'imîn,
Ma'nâ gözü ile göresim gelir.*

۲ 2

مردان ایرور حق یولی نی باشچی لاری
مرید بیرله خدا آرا ایلچی لاری
وحدانیت دریا سینی یولچی لاری
آستانه ده باریب دربان بولغوم کیلور

*Mertler Hak yolunun başçılarıdır,
Allâh'a müridin elçileridir.
Vahdet deryâsının yolcularıdır,
Dergâhında bevâb olasım gelir.*

۳ 3

حق وصالین تیلاگانلار تونی کونی
 تینمای جانی بیرله ایتور ذکر هو نی
 حقدین الهام ییتیپ کیلور بیلسانگ مونی
 آخرت نی آزوقی نی الغوم کیلور

*Hakk'a kavuşmayı arzu edenler,
 "Hû!" zikrini cândan, aşkla diyenler,
 Hak'tan ilham alır bunu bilenler,
 Âhîret azığım alasım gelir.*

۴ 4

مودت نینگ عصاصینی قولغه آلیب
 سعادتنی خرقة سیننی تن گا سالیب
 محبت نی یونگی بیرلان قناتلانیب
 معرفت نی بوتاغی غه قونغوم کیلور

*Muhabbet esasın alsam elime,
 Saadet hırkasın giysem yenime,
 Muhabbetle kanatlanıp, gönlüme,
 Marifet aşkını koyasım gelir.*

۵ 5

ایرانلاری بارچه باروب بولدی مازار
 قاتیغ لانیب ای دوستلاریم بولگیل بیدار
 موسی صفت طور تاغیده کوروب دیدار
 رَبَّ أَنْظُرِ الْيَكِّ دیب ایغوم کیلور

*Erenler göç edip, mezar oldular,
 Mahzun dostlar, hep uykusuz kaldılar,
 Tur'da Musa olup, cemâl gördüler,
 "Rabbi enzur ileyk" diyessim gelir.*

۶ 6

ایر ایرسانگ تورغیل توتیب خوار ییغلیو
 توبه سوی بیرله یازوق کیرینی یو
 یا ایها الناس یوم یفقد تون کون تیو
 اول یوسف نینگ جمالینی کورگوم کیلور

*Er isen sıkı dur, hem de çok ağla,
 Tövbe suyu ile günâhın dağla,
 "Yâ eyyühe'n-nâs!.."ın, hükmünü söyle,
 Yusuf'un cemâlin göresim gelir.*

۷ 7

وا دریغا ایسیز عمروم بیردیم بیل گا
 عبادتدین هیچ نیمه یوق باقسم قول گا
 قولوق قورین کیچ باغلادیم ایمدی بیل گا
 همت قیلیب پیر خدمتین قیلغوم کیلور

*Vah ne yazık! Ömrümü verdim yele,
 İbâdetten bir şey yok, baksam ele.
 Kulluk kemerini geç taktım bele,
 Himmetle pîr hizmeti edesim gelir.*

۸ 8

خوش معجزه بیردی ایمان عطاسینی
 تنیم جانیم روحوم سویدی غناسینی
 سر قولاقیم ایشتیب ناگاه نداسینی
 ندا ایشتیب جانیم فدا قیلغوم کیلور

*En büyük mucize, imân atâsı,
 Tenim, cânım, gönlüm ruhun sevâsı,
 Sır kulağın verip feryâd nidâsı,
 Ses duyunca cânım veresim gelir.*

۹ 9

قول خواجه احمد دون اهلی دین بیل ایرماس اول
ریاضت سبز هیچ عالمی کورگوزماس اول
الله دیمک مؤمن قول غه عار ایماس اول
حق یادیغه جانیم قربان قیلغوم کیلور

*Hoca Ahmed o, ehl-i dünya değil,
Riyâzetsiz etmez âleme meyil.
Allâh demek mü'min kula âr değil
Cânım Hakk'a kurbân edesim gelir.*

حکمت - ۵۱

Hikmet - 51

Başlasam Ben!

۱

محبت نینگ بازاریده جولان قیلیب
آخرتینگ سوداسینی باشلاسام من
بو دنیانینگ عزت لارین آرقه تاشلاب
خوارلیق زارلیق یول لارینی خوشلاسام من

1

*Muhabbetin pazarını dolaşıp,
Âhîret sevâsına başlasam ben.
Dünya nimetini arkaya atıp,
Ağlama yollarını hoşlasam ben.*

۲

بو یول لارده خوارلیق زارلیق درکار ایرمیش
تسبیح تهلیل روزه نماز بیکار ایرمیش
یالغانچیدین خدا رسول بیزار ایرمیش
یالغان نماز ریا لارنی تاشلاسام من

2

*Horlanan ve ağlayan zarar etmez,
Sade namaz, tesbîh oruç kâr etmez.
Yalancıdan Resulullah haz etmez,
Riyâkârca namazı terk etsem ben.*

۳

چین کونگل ده نماز قیلغیل خدا بیلسون
خلق ایچیده رسوا بولغیل عالم کولسون
تفراق صفت خوارلیق تارتقیل نفسینگ اولسون
همت بیرسانگ نفسیم تیغیب ییغلاسام من

3

*Tam kalbinle namaz kıl, Allâh bilsin,
Halk içinde rüsvâ ol, âlem gülsün,
Toprak gibi hor görül, nefsin ölsün,
Himmat et, nefsim yenip ağlayım ben.*

۴

دوستلاریمنی رسوا قیلغان نفس هوا
آنینگ اوچون شیطان لعین قیلور غوغا
لطف ایلاسانگ منمن لیکنی قیلای ادا
ریاضت ده جانیم قیناب ایشلاسام من

4

*Dostları rezil eden nefis ü hevâ,
Şeytan bunun için ediyor kavga.
Lütfetsen benliğim ederim edâ,
Riyâzetle cânımı acıtsam ben.*

5

عشق یولیده قطره قطره قانلار یوتای
رحمن آتلیغ رحمتینگدین امید توتای
جام شراب توپا بیرسانگ جاندین اوتای
حسرتینگده ایکی کوزوم باشلاسام من

*Aşk yolunda damla damla kan yutsam,
Rahmân'ın rahmetine ümit tutsam,
Mey kadehini içip cândan geçsem,
İki gözüm yaş ile sulasam ben.*

6

نفسیم مینی اوتدیک یانیب یولدین اوردی
یوز مینگ تورلوک طعام تیلاب دوکان قوردی
آغزین آچیب هر ایشیکگا مینی سوردی
همت بیرسانک ایت نفسیم نی موشلاسام من

6

*Nefsim ateş oldu, yolumu kesti,
Yüz bin lezzet ile kendinden geçti.
Beni her kapıya zelif sevk etti,
Himmat etsen, nefsim yakalasam ben.*

7

عشقیم تاشتی روحیم قاچتی قایدین تاپای
آرقاسیدین عشق آتینی مینیب چاپای
کیمنی کورسام خضر بیلیب قولین توتای
خضر و الیاس مدد قیلیب اوشلاسام من

7

*Taştı aşkım, kaçtı ruhum bulamam,
Aşk atına binsem ona varamam.
Hızır olsa ben elini tutamam.
Hızır-İlyas himmetiyle yakalasam ben.*

8

گناهیم کوپ بیرگا سیغماس کیم گایتای
توبه قیلیب ایگری یولدین راست گایتای
ندامت ده ایت لاریم نی اوزوب تارتای
صد دریغ دیب بارماق لاریم تیشلاسام من

8

*Günâhım çok, ben kimlere diyeyim?
Tövbe edip Hak yoluna döneyim,
Pişmanlıkla etlerimi lime lime edeyim.
Yüzler kez parmaklarım ısırksam ben.*

9

گناه قیلیب توبه قیلمای حددین آشتیم
نفسیم مینی طغیان قیلدی طرفه شاشتیم
بحمد الله پیر مغان سری قاچتیم
قولغه آلیب نفس بدنی اوشلاسام من

9

*Günâh çok, tövbesizim haddi aşım,
Âsi nefsim aldattı, yoldan şaşım.
Şükr olsun ki, pîr-i kâmile kaçım.
Kötü nefsi tutup yakalasam ben.*

10

قول خواجه احمد هر بیر سوزونگ دردگا درمان
طالب لارگا بیان قیلسام قالماس ارمان
تورت مینگ تورت یوز حکمت ایدیم حقدین فرمان
فرمان بولسه تا اولگونچه سوزلاسام من

10

*Hoca Ahmed! Her sözün derde dermân.
Elem kalmaz, duysa tâlib-i Cânân.
Dört bin dört yüz Hikmet'im Hak'tan fermân,
Ferman olsa ölene dek, söylesem ben.*

حکمت - ۵۲

Hikmet - 52

Mest u Hayrân Olsam Ben!

- ۱ 1
 وحدت خمی آچیلدی میخانه غه کیرسام من
 بیر جام ایچیب شول می دین مست حیران بولسام من
*Vahdet küpü açıldı, meyhâneye girsem ben,
 Bir kadeh içip meyden, mest ü hayrân olsam ben.*
- ۲ 2
 اوشل می نینگ مزاسی ایچ بغیریمی قان قیلدی
 بغیر قانیم آفوزوب جانان ساری بارسام من
*Meyin lezzeti benim, bağırumı kan eyledi,
 Bağırum kanını döküp, Cânânıma varsam ben.*
- ۳ 3
 ساقی سوندی هر نفس کیفیتنینگ شرابین
 سرمست بولوب اوشل دم ناله فریاد اورسام من
*Sâkî sundu her nefes, lezzetini şarabın,
 Sarhoş olup da o an, feryâdlar eylesem ben.*
- ۴ 4
 انسانیت یقاسین شوق آتشی کویدیردی
 وحدانیت دریاسین اوشل دمده سورسام من
*İnsanlık yakasını, şevk ateşi yandırdı,
 Vahdaniyet deryâsın, o anda boyulasam ben.*
- ۵ 5
 اول دریانینگ موجیدین چومای غواص در آلماس
 جاندین کیچیب در اوچون بحر قعریغه چومسام من
*O deryâ dalgasından, her dalgıç inci almaz,
 Cândan geçip deryâdan, inci mercân alsam ben.*
- ۶ 6
 خواجه احمد نینگ خمیده محبت نینگ شرابی
 عاشقلارغه شول می دین مرادینچه بیرسام من
*Hoca Ahmed küpünde, muhabbetin şarabı,
 Âşıklara şu meyden muradınca versem ben.*

حکمت - ۵۳

Hikmet - 53

Gaffet İçinde Gördüm!

- ۱ 1
 الله دیگان بنده نی جاین جنتده کوردوم
 حور غلمان جمله سین قارشو آلدیده کوردوم
*Allâh diyen kulların, yerin cennette gördüm,
 Huri, gılmân hepsini, ana hizmette gördüm.*
- ۲ 2
 فاذکرونی ذکرینی ایتگان قول لار دایما
 جمله سینى همراهی بهشت عدنده کوردوم
*"Fezkürünî..." zikrini, söyleyen kullarını,
 Tamamın yoldaş olup "Adn" cennette gördüm.*

۳ 3

تونى كونى اوخلامای هو ذكربنى ايتقانلار
ملائك لار همراهى عرشنى اوستيده كوردوم

Gece gündüz uykusuz "Hû!" zikrini söyleyen,
Meleklerine yoldaş, Arş'ın üstünde gördüm.

۴ 4

خير سخا قيلغانلار يتيم كونگلين آلغانلار
چهار يارلار همراهى كوثر لبينده كوردوم

Cömertlik eyleyeni, yetim gönü alanı,
Çehâr-yârlar yoldaşı, Kevser başında gördüm.

۵ 5

عامل بولغان عالملار يولغه كيرگان عاصيلار
انداغ قاضى جايى نى دار السلام ده كوردوم

Amel eden âlimler, yola gelen âsiler,
Öyle kadı yerini Dâru's- Selâm'da gördüm.

۶ 6

قاضى بولغان عالملار ياره رشوت بيگان لار
انداغ عالم جايى نى نار سقرده كوردوم

Kadı olan âlimler, para-rüşvet yiyenler,
Öyle kadı yerini sakar ateşte gördüm.

۷ 6

مفتى بولغان عالم لار ناحق فتوى بيرگانلار
انداغ مفتى جايى نى صراط كوفروكده كوردوم

Müftü olan âlimler, haksız fetva verenler,
O müftüler yerini sırat üstünde gördüm.

۸ 7

ظالم بولوب ظلم ايتگان مؤمن لارنى آغريتگان
قرا يوزلوک محشرده قولين آرقه ده كوردوم

Zâlim olup zulmeden, yetim hakkını yiyen,
Mahşerde kara yüzlü, kolun arkadan gördüm.

۹ 8

جماعت گا بارمايين ترك نماز قيلغانلار
شيطان بيرله بير بيرده درك اسفل ده كوردوم

Cemaate gitmeyen, namazları terk eden,
Şeytan ile bir yerde, derk-i esfelde gördüm.

۱۰ 9

قول خواجه احمد كان آچتى در گوهرنى ساجتى
تينگلاماگان بو سوزنى غفلت اچپينده كوردوم

Ahmed hazine açtı, inci mercânlar saçtı,
Sözüm dinlemeyeni, gaflet içinde gördüm.

- ۱
 یولغه کیرگان ایرانلاردین یول نی سورمای
 ییغلامایمو ای دوستلاریم خطا قیلدیم
 حق ذکرینی کیچه کوندوز ورد ایلامای
 ای دوستلار اوز جانیمه جفا قیلدیم
- ۲
 الله یادی کونگل لارنی قیلور روشن
 عاشق لارغه خدا اوزی وعده قیلغان
 عشق نسیمی مصطفی غه تحفه کیلگان
 اول سببدین کوز یاشیمنی گواه قیلدیم
- ۳
 الله ایتور عاشق لاریم براق سوار
 حق ذکرینی ایتگانلارگا رحمت یاغار
 کوب ییغلاغان دیداریمنی بی شک کورار
 روز محشر دیداریمنی عطا قیلدیم
- ۴
 وعده قیلدیم عاشق لارغه یوز مینگ براق
 عالم خلقی ملامتی آنکا یراق
 بو عالمده ایل کوزیگا یانغان چراق
 عقبی ایچره یوز مینگ کوشک لار بنا قیلدیم
- ۵
 دردسیز آدم بنده ایرماس مونی آنگلانگ
 عشق سیز آدم حیوان جنسی مونی تینگلانگ
 کونگلونگیزده عشق بولماسه منگا ییغلانگ
 گریان لارغه خاص عشقیم نی عطا قیلدیم
- ۶
 بنده بولسانگ منمن لیک نی زینهار تاشلا
 سحرلارده جانینگ قییناب تینمای ایشلا
 یولدین آرغان گمراه لارنی یولغه باشلا
 بیر نظرده دل لارینی صفا قیلدیم
- 1
 Yola giren erenlerden, yolu sormadan,
 Ağlamayım mı ey dostlar! Hata eyledim.
 Hak zikrini gece gündüz vird edinmeden,
 Ey dostlarım! Ben cânıma cefâ eyledim.
- 2
 Allâh adı gönülleri pür-nur eyleyen,
 Âşıklara kendisidir, cennet va'deden.
 Aşk rüzgârı Mustafâ'ya hediye gelen,
 O sebepten göz yaşımı, şahit eyledim.
- 3
 Allâh der ki; âşıklarım Burak'a biner,
 Hak zikrini diyenlere, rahmetler iner.
 Çok ağlayan Cemâlîmi, anda seyreyler,
 Mahşer günü Cemâlîmi ihsân eyledim.
- 4
 Va'd eyledi âşıklara, yüz binler Burak,
 Âlem halkı, melameti, ona çok uzak.
 Bu âlemde sayısızdır kullara tuzak,
 Âhîret için yüz bin köşk bina eyledim.
- 5
 Dertsiz insan, insan değil, bunu anlayın.
 Aşksız insan hayvan cinsi, bunu dinleyin.
 Gönümüzde aşk olmazsa bana ağlayın,
 Ağlayana gerçek aşkı hediye ettim.
- 6
 Kul olsaydım benliğini sen terk ederdin.
 Seherlerde Hakk'a dönüp sen zikrederdin.
 Yoldan sapan âsilere himmet ederdin.
 Bir nazarda gönüllere safâ eyledim.

۷

چین دردلیک کا اوزوم دارو اوزوم درمان
هم عاشق من هم معشوق من اوزوم جانان
رحم ایلاسام آتیم رحمن ذاتیم سبحان
بیر نظرده باطن لارین صفا قیلدیم

۸

تانگ آتقونجه حق یادی نی آبیغان کیشی
تاغ چول نی بوستان قیلور آقان یاشی
الله ایاتور اوزگا بیرله یوقتور ایشی
اول عاشق نی خلایق دین جدا قیلدیم

۹

عشق دردینی بیرگا سالسام بیر کوتارماس
دفتر قیلسام تا تیریک سین بیتیب بولماس
حقنی بیلگان بییک و خان و خلقنی بیلماس
اول بندم نی اوز یولومده دوتا قیلدیم

۱۰

مال و پولنی پروا قیلماس عاشق کیشی
یول اوسیده تفریق بولوب عزیز باشی
آندین سونگره نورغه تولور ایچی تاشی
تانگلا بارسه محشر آرا پادشاه قیلدیم

۱۱

حق دین قورقوب مال و پولنی سویماگان نی
حقنی اییتیب بیر دم یاتیب اویمانان نی
یاتسه قودسه حق ذکرینی قویماگان نی
آچتیم باطن کوزلارینی بینا قیلدیم

۱۲

روزه توتوب خلق غه ریا قیلغانلارنی
نماز اوقوب تسبیح قولغه آلغانلارنی
شیخ من تیو اوزگا بنا قویغانلارنی
آخر دمده ایمانی دین جدا قیلدیم

7

Mübtelâ-yı derde ilaç, dermân da benim.
Hem âşıkım, hem maşûkum, cânân da benim.
Rahmet ettim, adım Rahmân, Sübhândır zâtım,
Bir nazarla gönüllere safâ eyledim.

8

Tan ağarana kadar Hakk'ı zikreden kişi,
Dağ ve çölü bostan eyler, akan gözyaşı.
Allâh der, gayrısıyla yoktur ki işi,
Âşıkları, ahâlden ayırt eyledim.

9

Aşk adımı yere koysam, taşımaz yerler,
Defter tutsam kayda yetmez defterler.
Hakk'ı bilen, hânı, beyi, halkı bilmezler,
Kulumu yolumda ben büklüm eyledim.

10

Malı mülkü dert eylemez o âşık kişi,
Yol üstünde toprak olur vücudu, başı.
Ondan sonra nurla dolar içi-dışı,
Sabaha varsa mahşere, Sultan eyledim.

11

Hak'tan korkup malı mülkü sevmeyen dostlar,
Hakk'ı anıp uyumayan, zikreden dostlar,
Yatıp kalkıp Hak zikrinden zevk alan dostlar,
Açtım size kalp gözümü bînâ eyledim.

12

Oruç tutup halka riya eyleyenler,
Namaz kıılıp, elde tesbih gezinenler,
Şeyhim deyip ibâdetten yerinenler,
Son anında imânından cüdâ eyledim.

۱۳

13

حقه عاشق بولوب ایدی قول خواجه احمد
صدق بیرلان ایشیتگان گایوز مینگ رحمت
دعا قیلائی کورماگیلار محنت زحمت
عاقل ایرسانگ بیر سوز بیرلان ادا قیلدیم

*Hakk'a âşik olun dedi, Kul Hoca Ahmed,
Sıdk ile dinleyenlere binlerce rahmet.
Dua ettim görmesinler meşakkat, zahmet.
Âkil isen bir söz ile tamam eyledim.*

حکمت - ۵۵

Hikmet - 55

Gönlüm Kuş Gibi Benim!

۱

1

ایزیم یادی اولوغ یاددور ایتور بولسام
عسل ینگلیغ سچوک بولور تیلیم منینگ
اوزوم فقیر قیلدیم مُقر بولدوم حقیر
قنات قاقار اوچار قوشدیک کونگوم منینگ

*Zikrullah sözlerin en yücesidir.
Söylesem bal olur bu dilim benim.
Ben fakir, hakir oldum, ikrar ettim,
Kanat çırpıp, uçan kuş oldu gönlüm.*

۲

2

توزلوک عیشیم تورلوک ایشیم مونگلوغ باشیم
ایریدی جانیم کیتی هوشوم آقتی یاشیم
یازوق بیلان تولدی توغال ایچ و تاشیم
بی نیازیم آجا بیرسون یولیم منینگ

*Türlü aşım, türlü işim, dertli başım,
Cân eridi, gitti şuur, aktı yaşım,
Bütün günâhlarla dolu içim dışım,
Niyâzsızım, açıversin yolum benim.*

۳

3

کوزوم توشقی کونگوم اوچتی عرشقه آشتی
عمریم کیچتی نفسیم قاچتی بحریم تاشتی
کاروان کوچتی منزل آشتی هاریب توشتی
سر اولاشتی نیچوک بولغای حالیم منینگ

*Gözüm düştü, ruhum uçtu, Arş'ı aştı.
Ömrüm geçti, nefsim kaçtı, deniz taştı.
Menzil aştı, kervan göçtü, yorgun düştü.
Sır ulaştı, nasıl ol'cak hâlim benim?*

۴

4

صورت مونده سیرت آنده قدرتیده
اوزون تونده یاروق کونده کونگوم آنده
یوروب تونده بولوب بنده بارای آنده
سورسه آنده یازوق کوبتور تیلیم منینگ

*Sûret bur'da, sîret orda, kudretinde,
Uzun gece, aydın günde, gönlüm O'nda.
Kul olup yürür gecede, Allâh nerde?
Sorsa orda günâhkârdır benim dilim.*

5

ایچتیم شراب بولدیم خراب اصلیم تراب
کیلدیم کوراب کونگلوم سیراب عشقه پراب
حقدین خطاب کیلسه کورماس قوللار عذاب
بولاق ینگلیغ آقار کوزدین یاشیم منینگ

İçtim şarap, oldum harap, aslım toprak.
A'ma geldim, gönlüm serap, aşkı bırak.
Hak'tan gelse hitap; azap size uzak,
Pınar gibi yaşım akar gözden benim.

6

توشتیم اوزاق براق توزار کیتسه بازار
دنیا بازار ایچره کیریپ قول لار آزار
باشیم بیزار یاشیم سیزار قانیم توزار
آتیم احمد تورکستاندور ایلیم منینگ

6

Düştümler uzak, tozar Burak, gitse pazar,
Dünya pazarına giren kullar azar.
Dertli başım, tozar kanım, yaşım sızar,
Adım Ahmed, Türkistan'dır benim ilim.

حکمت - 56

Hikmet - 56

Seni Bulur muyum?

1

تینماین حضرتینگده الله دیسام
زار اینگرابان ذاکر بولوب ریم دیسام
قول بولوبان قوللوغونگده بویون سونسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

1

Ben, durmadan huzurda Allâh desem,
Ağlayıp inleyerek; Rabbim desem!
Kulu olup kulluğuna boyun versem,
Bu işle yâ Rab! Seni bulur muyum?

2

زکریادیگ بول باشیمغه ارّه قویسام
ایوب صفت بو تینیمغه قورتنی قویسام
موسی صفت طور طاغیده طاعت قیلسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

2

Zekeriya gibi bıçkıya başım,
Eyüp olup, kurtlu beden, gözyaşım,
Musa gibi, Tur Dağı'nda taatım,
Bu işle yâ Rab! Seni bulur muyum?

3

یونس دیک دریا ایچره بالیق بولسام
یوسف دیک قدوق ایچره تون کون بولسام
یعقوب دیک یوسف اوچون زار اینگراسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

3

Yunus gibi denizde balık olsam,
Yusuf gibi kuyuda köle olsam,
Yakup gibi, Yusuf için ağlasam,
Bu işle Ya Rab! Sana ulaşır mıyım?

٤

شبل دیک عاشق بولوب سماع اورسام
بایزید دیک تون کون تینمای کعبه بارسام
کعبه گا یوزوم سورتیب زار اینگراسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

4

Âşık Şibî olup, ben sema dönsem.
Bâyezîd olup ben, Ka'be'ye varsam.
Ka'be'ne yüz sürüp, orada ölsem,
Bu işle Ya Rab! Sana ulaşır mıyım?

٥

معروف دیک اوشبو یولغه قدم قویسام
منصور دیک جاندین کیچوب دارغه قونسام
دار اوزره شوقلانیان حقنی ایسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

5

Ma'ruf gibi yoluna atsam adım,
Mansûr olup yoluna versem cânım.
Dârağacı olsa benim imdadım,
Bu işle Ya Rab! Seni bulur muyum?

٦

قول خواجه احمد قول لوق ایچره ثابت بولسام
ذاکر بولوب ذکرین ایتیپ ربیم دیسام
حلقة ایچره شوقلانیب کویوب یانسام
بو ایش بیرله یا رب سینی تابقایمن مو

6

Hoca Ahmed, kulluk içre sabit olsam.
Zâkir olup, Hak'ın yolunda kalsam,
Zikrinle aşka gelip, kavruksam yansam,
Bu işle Ya Rab! Sana ulaşır mıyım?

حکمت - ٥٧

Hikmet - 57

"Lâ İlâhe İllallah!"

١

اهیم نی ایزلا رمن ایزین آلیب کیتارمن
دایم سینی ایتورمن لا اله الا الله

1

Rabbim Seni ararım, hükmün üzre yürürüm,
Dâim Seni söylerim; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"

٢

قایدین انی تاپارمن جانیم قربان ایتارمن
قربان بولوب کیتارمن لا اله الا الله

2

O'nu nerde bulurum, iyi bir kul olurum,
Kurbân olup giderim; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"

٣

جان و دلیم بیراین بیریپ باقیب توراین
جانیم بیرلان ایتاین لا اله الا الله

3

Cânım ruhum vereyim, Hak sırrına ereyim,
Ben yolunda öleyim ; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"

4

جان و دلیم کویوب دور کویوب بریان بولوبدور
بریان بولوب ایتاین لا اله الا الله

*Cânım ruhum yanmıştır, ciğer büryân olmuştur,
Cân kafesten uçmuştur ; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"*

5

عشق اهلی بی سامان یوقتور دردیغه درمان
ایتا کورونگ بی ارمان لا اله الا الله

*Aşkın ehli perişan, yoktur derdine dermân,
Diyelim yorulmadan ; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"*

6

احمد بن ابراهیم اوشبو سوزنی خوب دیدیم
ایتا کورونگ جانلاریم لا اله الا الله

*Ahmed İbn-i İbrahim, acısın sana Rahîm,
Zikrim o ki Allâh'ım ; "LÂ İLÂHE İLLALLÂH!"*

حکمت - ۵۸

Hikmet - 58

Cândan Geçmiş Olmalı!

۱

ناگهان توروریمده کونگوم ایچره
حق مولام نی نظرگاهی توشتی بولغای
قیرق بیلیق زنگار باسقان کونگوم لوحین
حق یادینی نوری بیرله آچتی بولغای

1

*Ansızın uyandım gönüm içinden,
Mevlâ nazar etmiş, nazargâhıma.
Kırk yıllık zinciri kırdım içimden,
Hak zikrin nuruyla açmış olmalı.*

۲

ذاکرلاری جمع بولوب توزولمیشده
ذکر سماع دیننوبتی قورولمیشده
بوتون دنیا عقبه سیدین اوزولمیشده
کونگل قوشی حضرتیغه اوچتی بولغای

2

*Zâkirler toplanıp dizildiğinde,
Semâ meclisleri gezildiğinde,
Boynum bedenimden kesildiğinde,
Gönül kuşum O'na uçmuş olmalı.*

۳

هیچ بیلماس من نیچوک بولغای منی ایشیم
آنینگ اوچون آقار دایم کوزده یاشیم
سحرلارده قویوب حقدین تیلامیشیم
فرشته لار آمینی غه توشتی بولغای

3

*Nasıl olur bilmem, bu benim işim?
O'nun için akar daim gözyaşım.
Seherlerde kalkıp dua edişim,
Melek "âmin"ine düşmüş olmalı.*

٤ 4

مونگلوغ جانغه يقين تورور حق درگاهی
ندامته يتار انگا بيرار آهی
قايسی کونگل بولسه حق نی نظرگاهی
حق نظری ایچگا تولوب تاشتی بولغای

*Mahzun cânâ yakın Hakk'ın dergâhı,
Pişmanlık siler mi bunca günâhı?
Hangi gönül olsa Hak nazargâhı,
Hakk'ın nazarıyla taşmış olmalı.*

٥ 5

خلق ليق ايشين حق ليق اوچون بيورديلار
اوزلاريني خلق لارا ارا ييتورديلار
محنت لارين نعمت ينگليغ کوتارديلار
بغری قانليغ کوزی ياشليغ تولدی بولغای

*Hak işini, Hak için buyurdular,
Sözlerini halkına duyurdular.
Elemeleri nimet bilip saydılar,
Bağrı kan, gözü yaş dolmuş olmalı.*

٦ 6

محب قول لار محبوي غه قايرديلار
دنیا قويوب دين ايشی غه اوگورديلار
عاشق قول لار الله تيو تبراندیلار
شیطان لعین زهری ياريليب قاجتی بولغای

*Seven kullar, sevdiğini kayırdı.
Hayatını din işine ayırdı.
Âşık kullar; "ALLÂH!" deyip bayıldı,
Şeytanın zikrinden kaçmış olmalı.*

٧ 7

الله ديگیل ای قول احمد اوزونگ بيلغیل
اوزونگ بيلمیش علمينگ بيرله عمل قيلغیل
اولوغ کيچیک يارانلاردين عذر قيلغیل
سين بيلماسده سيندين خطا کيچتی بولغای

*"ALLÂH!" de, Kul Ahmed, sen bil özünü.
İlminle âmil ol, "Hak!" de sözünü.
Büyük küçük dostlarından yüzünü,
Çevirmezsen hatan geçmiş olmalı.*

حکمت - ٥٩

Hikmet - 59

Fikrim Gitmiş Olmalı!

١ 1

ایا دوستلار يوراک بغريم بولدی کباب
حقیقت لیغ عاشق جاندين اوتی بولغای
عشق پرتوی کونگل ملکین قیلدی خراب
اول سبب دين عقل هوشوم کیتی بولغای

*Ey dostlarım! Yüreğim oldu kebab,
Âşık-ı Cânân, cânadan geçmiş olmalı.
Aşk ateşi etti gönümün harap,
O sebepten aklım gitmiş olmalı.*

۲ 2

عشق سیز کیشتی آدم ایرماس انگلاسانگیز
بی محبت شیطان قومی تینگلاسانگیز
عشق دین اوزگا سوزنی اگر سوزلاسانگیز
ایلگینگیزدین ایمان اسلام کیتی بولغای

Aşksız kişi insan değil anlayın,
Bî-muhabbet, kavm-i şeytan dinleyin,
Aşkta başka sözü varsa söyleyin,
Eflinizden İslâm gitmiş olmalı.

۳

میخانه غه کیرگان عاشق سری عیان
بغری پیشیب یاشی آقیب قیلور افغان
بیخود یورار قایدہ بارسه خانه ویران
بیشک بیلینگ وحدت می دین تاقی بولغای

3

Meyhanede âşkın sırrı ayân,
Bağrı yanmış, yaşlı göz eder figân,
Boşa yürür, her yerde evi virân,
Vahdetin meyinden tatmış olmalı.

۴

عشقی توشتی بو باشیمغه حیران بولدوم
خانماندین کیچیپ تقی سرسان بولدوم
ایکی عالم برباد اوروب عریان بولدوم
چیقان آهیم بو فلک کا بییتی بولغای

4

Aşk düştü başıma ben hayrân oldum.
Evden barktan geçtim, ben üryân oldum,
Dü cihânı terk ettim, ben biryân oldum,
Âh u figânım semaya çıkmış olmalı.

۵

عافل ایرسانگ حقدین اوزگا سوزلار حرام
تا تیریک سن پیر خدمتین قیلغیل مدام
الله دیسانگ شیطان لعین سینگا غلام
الله دیماس دین لارینی ساتی بولغای

5

Âkil isen, Hak'tan başka söz harâm.
Yaşıyorsan, pîr hizmetin et tamam.
"Allâh" desen şeytan kaçır el-aman.
Kim Allâh demez, dini satmış olmalı.

۶

عمرین ضایع ایلاگانلار عشق نی بیلماس
جاندین کیچگان دیوانه نی کوزگا ایلماس
هو صحبتین قورغان بیرگا قاجیب کیلماس
جانی کونگی تاشدین بتر قاتی بولغای

6

Ömrü boşa geçen, aşkı ne bilsin?
Cândan geçen divâneyi ne görsün,
"Hû!" sohbetin meclisine ne varsın,
Kalbi taştan beter, katı olmalı.

۷

الله سویگان بنده دایم بیغلاب یورار
حقدین قورقوب رازین ایتیب سحر تورار
یحیی صفت تینمای بیغلاب ماتم قورار
بو دنیایی آرقه تاشلاب آتی بولغای

7

Kim Allâh'ı sever, o dâim ağlar,
Seherlerde gönünü Hakk'a bağlar,
Yahyâ gibi ağlar, ciğerin dağlar,
Dünyayı ardına atmış olmalı.

۸

عاشق لارنی ایشی ایرور سوز و گداز
عاشق لارنی حاجت لاری روزه نماز
روز محشر کوز یاشی دور حقه نیاز
عارف عاشق درد و الم تارتی بولغای

۹

عاشق لارنی آغزی خندان دلی لرزان
الله اوچون کوزده یاشی بغری بریان
جاننی ذاکر کونگی شاکر فکری جانان
انشاء الله قیل کوفروکنی اوتی بولغای

۱۰

عاشق لاری خلق ایچیده کویوب بیغلار
ظاهر خنده باطن لاری یوراک داغلار
اجل ایستاب اولماک اوچون بیلبین باغلار
معشوقی غه عرض حالین ایتی بولغای

۱۱

عاشق لاری ملامت دین قاچماس بولور
نادانلارگا باطن سرین آچماس بولور
هر نامردگا در و گوهر ساچماس بولور
اوزی اوقوب خون زرداب یوتی بولغای

۱۲

پیر مغان سویگان عاشق هواسی یوق
یوز مینگ تورلوک طاعت قیلسه بناسی یوق
ای دوستلاریم عشق دردینی دواسی یوق
تونلار قویوب پیر ایتاگین توتی بولغای

۱۳

پیر مغان نظر قیلسه بیرگای دوا
های و هوس ما و من لیک بولغای ادا
آندین سونگره شیطان لعین سیندین جدا
تار لحدده ایمان بیرلان یاتی بولغای

8

Âşıkların dâim işi söz ve naz,
Âşıklar haceti oruç ve namaz,
Mahşerde gözyaşı o Halik'a niyâz,
Ârif âşık, dertler çekmiş olmalı.

9

Âşıkın ağızı handân³⁸, dili lerzân,³⁹
Allâh için gözde yaş, bağırı biryân.
Cânı zâkir, gönlü şâkir, fikri cânân,
İnşallâh sıratı geçmiş olmalı.

10

Âşıklar halk içinde yanıp ağlar,
Açıktan güler, özde kalp dağlar.
Eceli kovalar, belini bağlar,
Sevgiliye arz-ı hâl demiş olmalı.

11

Melametten, sohbetten kaçmaz âşık,
Câhillere sır-ı bâtin açmaz âşık,
Her namerde inci mercân saçmaz âşık,
Özün bilir, zehri yutmuş olmalı.

12

Pîr-i kâmil seviyorsa hevâ yok,
Yüz bin tür ibâdetin binası yok.
Ey dostlarım! Derd-i aşkın devâsı yok,
Geceleri pîr eteğin tutmuş olmalı.

13

Pîr-i kâmil nazar etse olur devâ,
Hay u heves, ben benlik olur edâ,
Lain şeytân olur senden de cüdâ,
Dar kabirde imân ile yatmış olmalı.

قول خواجه احمد حق سوزنی سوزلار مدام
حق دین اوزگا سوزلار باری ایرمیش حرام
روزی قیلسه اورنونگ بولغای دارالسلام
مغضرت نی دریا سیغه باتی بولغای

Hoca Ahmed! Hak sözünü söyler müdâm,⁴⁰
Hak'tan gayrı sözlerinin hepsi harâm,
Razı olsa yerin olur; "Dâru's-Selâm",
Mağfiretin deryâsına batmış olmalı.

حکمت - ۶۰

Hikmet - 60

Gelin Allâh diyelim!

۱

حق تعالی پرتو سالدی جانیم کویدی
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک
سحر وقتده پیر مغان باقیب سوردی
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

1

Hak Teâla nur saldı, gönlüme ateş düştü,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.
Seher vaktinde bizim önümüze pîr düştü,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۲

ذاکرلارغه وعده قیلدی قادر خدا
گور ایچیده عطا قیلدی حوری لقا
ذاکرلارنی تورار جایی دارالبقا
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

2

Zâkirîne va'detti, Kâdir-i Mutlak Allâh,
Kabirde ihsân eder, cânibinden lütfu'llâh.
Zâkirînin makamı, cennette bekâ bi'llâh,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۳

ذاکر بولسه شاکر بولسه بیرى جنت
قانلار آقسه کوزلاریدین قیلماس منت
امت بولسانگ ذکرین ایتماق سیزگا سنت
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

3

Zâkirin ve şâkirin, varacağı yer cennet,
Gözlerinden kan aksa, kimseye etmez minnet.
Ümmet olan kullara Hakk'ı zikretmek sünnet,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۴

ذاکرلارگا خدا اوزی وعده قیلدی
فاذکرونی اذکرکم آیت کیلدی
فردوس آتلیغ جنتی دین محضر کیلدی
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

4

Allâh'ı zikredene, zikrini va'deyledi.
"Fezkürûnî ezkürküm..." diye ayeti geldi.
Firdevs cennetlerini onlara lütf eyledi,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

⁴⁰ Müdâm: Devamlı.

۵

ذاکرلاری هر نفس ده ذکرین ایتار
توبه قیلیب ایگری یولدین راست غه قایتار
ذکرین ایتسه آسته آسته شوقی آرتار
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

Zâkirler her nefeste Mevlâ'sını zikreder,
Tövbe-i nasuh ile Rabb'e ilticâ eder.
Zikrini tezyid edip, her nefeste Allâh der.
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۶

ذاکرلاری حلقه ایچره پرتو کورار
آنینگ اوچون حلقه ایچره اوزین اورار
معشوقی نی کورگان زمان جانین بیرار
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

O halka-i zikirde nur-ı imânı görür.
O, zikir halkasında, ruh dünyasını görür.
Cânânını görünce, kendi cânından olur.
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۷

یالغان عاشق معشوقیدین جانین ایار
عقبی یولین آرقه تاشلاب دنیا سویار
هو حلقه سین قورغان ییردین ایلار فرار
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

Yalan âşık yârinden, kendi cânın esirger.
Âhireti terk edip, dünya nimetin sever.
"Hû!" halkasından kaçır, zikirden fırâr eder,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۸

الکذاب لامتی دیدی سرور
بو بیزلارگا یول بیرگوچی هادی رهبر
یالغانچی نی امت دیماس اول پیغمبر
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

"Kezzâbu lâ ümmetî..." dedi âleme Server,
Bu sözlerin sahibi, hâdî-i ümmet, rehber.
Yalancılara "ümmet" hiç söyler mi Peygamber?
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۹

رحمن ایگام چین عاشق نی یولین آچار
محبت نی شوقی بیرله یاشین ساچار
الله تیمو قایدہ بارسه شیطان قاچار
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

Yüce Allâh âşıkın yolunu nura açar.
Şevk-i muhabbetiyle, gözlerinden yaş saçar.
O, Allâh der, zikreder, şeytan da ondan kaçır,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۱۰

ذاکرلاری ذکرین ایتیب ناله قیلور
کوز یاشنی سریع یوزگا ژاله قیلور
بیابان لار کیزیب اوزین واله قیلور
کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

Allâh'ı zikredenler, coşar feryâd ederler,
Akan gözyaşlarını, çağlayan sel ederler.
Kırlarda gezen Mecnûn, ilan-ı aşk ederler,
Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

۱۱

ذاکر قول لار حق فرمانین محکم توتار
 اخلاص بیرلان الله تیو قانلار یوتار
 حلقه ایچره کیرگان وقتده جاندین اوتار
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

۱۲

بی طهارت ذکر ایتگان گا لعنت یاغار
 اوشل کونی بولغان فرزند شیطان توغار
 اولار وقتده اول کیلیب شیطان باقار
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

۱۳

بی طهارت ذکرین ایتگان ایمان ایتماس
 اولار وقتده حق مصطفی قولین توتماس
 سبحان ایگام گناهینی هرگیز اوتماس
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

۱۴

مؤمن بولسانگ بی طهارت ذکرین ایتمه
 کرامت لار ایتیب خلقه دینینگ ساتمه
 مسلمانلیغ دعوی قیلیب کافر کیتمه
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

۱۵

ذاکر بولسانگ ذکرین ایتمای هرگیز یاتمه
 نادان بیرله ناجنس لارگا هیچ سوز قاتمه
 منافق لار حالدین سورسه بیر سوز ایتمه
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

۱۶

قول خواجه احمد یامانلارنی یمانی سین
 بارچه بغدادی ایل توتماگان سامانی سین
 یولدین آزغان گمراه لارنی نادانی سین
 کیلینگ بیغیلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلیک

11

Fermân-ı Hakk'ı zâkir, sıkı ve sağlam tutar,
 İh̄las ile "Allâh!" der, su yerine kan yutar.
 Halk içine girince, Hak için cândan geçer.
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

12

Taharetsiz zikreden kuluna lanet yağar.
 Bu hâlde kazanılan çocuk, bil şeytan doğar.
 Ölümlerinde gelir, son demde şeytan bakar,
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

13

Taharetsiz zikirde sağlam olur mu imân?
 Elini tutmaz Resul, demez ona Müslüman.
 Affedip bağışlamaz böyle bir kulu Rahmân,
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

14

Taharetsiz zikretmez mü'min-i kâmil olan,
 Kerametini söylemez, ilmiyle âmîl olan,
 Kâfir olarak ölmez, İslâm'ı hâmil olan,
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

15

Zâkir isen zikrini yapmadan asla yatma,
 Câhil ve soysuzları hiçbir sözüne katma.
 Münafıklar sorunca, onlara sırrın açma,
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

16

Ey sen Kul Hoca Ahmed! Kötüler kötüsü sen,
 Herkes buğday, et nimet, çeri, çöpü, saman sen.
 Yoldan sapan müznibin, aman en câhili sen,
 Toplanın ey zâkirler! Gelin Allâh diyelim.

حکمت - ۶۱

Hikmet - 61

Of Lâ-Mekân İçinde!

- ۱ 1
خالیقیمنی ایزلارمن تون کون جهان ایچیده
تورت یانیمدین یول ایندی کون مکان ایچیده
*Yaratanı ararım tüm gün cihân içinde.
Dört cihette yol açtı, arz u semâ içinde.*
- ۲ 2
تورتدین بییتی گا بییتیم توقوزدین بیر بیر اوتوم
اوندین ایکی گا کیلیم چرخ کیوان ایچیده
*Dörtten yediye çıktım, dokuzu geçip gittim,
Ondan ikiye geldim, bütün cihân içinde.*
- ۳ 3
اوج یوز آلتمیخ سو کیچتیم تورت یوز قیرق تورت تاغ آشتیم
وحدت شرابین ایچتیم توشتم میدان ایچیده
*Üç yüz altmış su geçtim, dört yüz kırk dört dağ aştım,
Vahdet şarabın içtim, düştüm meydan içinde.*
- ۴ 4
چونکه توشتم میدانغه میدان نی تولا کوردوم
یوز مینگ عارفنی سوردوم برچه جولان ایچیده
*Çünkü meydana düştüm, meydanı dolu gördüm,
Yüz bin ârifî sordum, tüm cevelân içinde.*
- ۵ 5
غواص بحر یغه کیردیم وجود شهرینی کیزدیم
درنی صدف ده کوردیم گوهرنی کان ایچیده
*Daldım denize girdim, varlık şehrini gezdim,
Dürr ü sedefi gördüm, cevher maden içinde.*
- ۶ 6
عرش کرسی نی یوردوم لوح قلمنی کوردوم
وجود شهرینی کیزدیم ایدیم بو جان ایچیده
*Arş, Kürs'üye yürüdüm, levh-i kalemi gördüm,
Varlık âlemin gezdim, söyledim cân içinde.*
- ۷ 7
جان نی کوردوم جانانده عشقنی کوردوم میدانده
عاشقلارنینگ میدانی جمله بوستان ایچیده
*Câmı gördüm cânânda, aşkı gördüm meydana.
Âşıkların meydanı, cümle bostân içinde.*
- ۸ 8
ایرنی کوردوم ایرگاشتیم ایزلاگانیم نی سوردوم
برچه سی سینده دیدی قالدیم حیران ایچیده
*Eri gördüm erleştim, yiğitle cebelleştim.
Hepsi Sendendir dedim, kaldım hayrân içinde.*
- ۹ 9
حیران بولوبان قالدیم بیهوش بولوبان تالدیم
اوزوم نی دردگا سالدیم تاپتیم درمان ایچیده
*Hayrân olarak kaldım, şuursuzca aldandım,
Kendimi hüzne saldım, buldum dermân içinde.*

۱۰ 10

سیر ایستگیل ای بلبل آچیلیبدور قیزیل گل
هر گل نی خالی کورمه گل نی گلزار ایچیده

*Seyr ister mi ki bülbül, açılmıştır gonca gül,
Her gülü uzak görme, gül, bahçesi içinde.*

۱۱ 11

مسکین خواجه احمد جانی هم گوهر دور هم کانی
جمله انینگ مکانی اول لا مکان ایچیده

*Miskin Ahmed'in cânı, hazinedir vatani,
Her yer O'nun mekânı, Ol, lâ-mekân içinde.*

حکمت - ۶۲

Hikmet - 62

Müridimsin Der Mi Ki?

۱

سحر لارده قویوب بیغلاب دعا قیلسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین
یاش اور نیغه قانیم توکوب دعا قیلسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

1

*Seherlerde ağlayıp, Rabb'ime dua etsem,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?
Yaş değil kan akıtıp, Mevlâ'ya dua etsem,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

۲

در گاهیغه باشیم قویوب ناله قیلسام
کوز یاشیم نی آقوزوبان ژاله قیلسام
بیابانلار کیزیب اوزوم واله قیلسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

2

*Dergâhına baş koyup, feryâd ü figân etsem,
Gözyaşlarım akıtıp, yoluna sebil etsem.
Çöller, ovalar gezip, kendimi Mecnûn etsem,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

۳

قایدا بارسام یادین ایتیب بیغلاسام مین
خدمتیده بیلیم محکم باغلاسام مین
حسرتیده یوراک بغریم داغلاسام مین
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

3

*Ben her nereye gitsem, ismin anıp ağlasam,
Cânımı hizmetine sapaşağlam bağlasam.
Hasretiyle bağrımı gece-gündüz dağlasam,
Dostlarım! Mevlâ'm bana, "sen kulumsun" der mi ki?*

۴

هر کون یوز مینگ قولوم آچیب آمین دیسام
موسی صفت طور تاغیده رازین ایتسام
توقسان توقوز رازین ایتیب جانیم بیرسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

4

*Yüz bin kez her gün elim, açıp da "âmin!" desem,
Musa gibi Tur'da ben, yalvarıp niyâz etsem,
Esmâ-i Hüsnâ'n ile dua edip cân versem,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

۵

بایزیددیک بیتیش یولی اوزوم ساتسام
الله تیمو دردی بیلان اولوب کیتسام
ریاضت ده ایریب آزیب اچیب قاتسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

5

Bâyezîd o yoluna, yetmiş bin cânım versem,
Hak yolunda aşk ile ölüp huzura gelsem,
Riyâzette yorulup, donsam, erisem, bitsem.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۶

الله اوچون فرزندلاریم یتیم قیلسام
ریاضتده سونگاگ لاریم حلیم قیلسام
اهل وعیال خانمانیم غنیم قیلسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

6

Hak için evlâdım, ölsem, yetim eylesem,
Riyâzette bedeni ezip hamur eylesem.
Ehl ü iyâl, evimi sonra düşman eylesem.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۷

الله دیگان بنده لارنی قولى بولسام
عاشق لارنی کویوب اوچگان کولی بولسام
یول اوستیده تفراق صفت یولی بولسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

7

"Allâh!" diyen kullara ben de kul, köle olsam.
Âşıkların tutuşup, savrulan külü olsam.
Yol üstünde onlara toprak olup, yol olsam.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۸

الله الله جانیم الله دلیم الله
سیندین اوزگا پناهیم یوق والله بالله
بیغلاب کیلیم درگاهینا شیء الله
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

8

Allâh Allâh cân Allâh! Dertlere dermân Allâh!
Senden başka penâh yok, hem vallâh hem de billâh!
Ağlayıp sana geldim, ne olur "şey'en li'llâh"
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۹

یخشی لارنی صحبتیده ذاکر بولسام
هر نه جفا تیکسه مینگا شاکر بولسام
ایوب صفت بلاسیغه صابر بولسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

9

İyiler sohbetinde, zikreden "zâkir" olsam,
Her ne cefâ gelse de şükreden "şâkir" olsam,
Eyyup gibi belaya sabreden "sâbir" olsam,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۱۰

آستانانگه باشیم قویوب توبه قیلسام
غیبت قیلغان تیللاریم نی یوز مینگ تیلسام
گناه قیلغان بندلاریمنی پاره قیلسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

10

Eşiğine baş koyup, sana tövbe eylesem.
Gıybet eden dilimi lime lime eylesem.
Günâhkâr uzuvları parça parça eylesem,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?

۱۱

توبه قیلدیم توبه قیلدیم قبول قیلغیل
توبم قبول قیلماس بولسانگ جانیم آغیل
یولده قالدیم یولده قالدیم قولیم آغیل
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۲

الله اوچون مردانه وار جانیم بیرسام
اهل عیال خانانیم تاشلاب کیتسام
جان نه بولغای ایمانیمدین بلکه اوتسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۳

سحرلارده ایرته قویوب حقه یانسام
اولوغ کیچیک گناهلاردین توبه قیلسام
زاری قیلیب حضرتیگا بویون سونسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۴

قهار ایگام سنندین قورقوب اویغانسام مین
گناهیم غه اقرار قیلیب اینگراسام مین
سحرلارده یقام اوشلاب یالبارسام مین
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۵

تاشقین کیلگان دریلارده یوزلاسام مین
آزیب قالغان بوتله لاردیک بوزلاسام مین
اولار وقتده مینگ بیر آتینگ سوزلاسام مین
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۶

وا ویلتا ندامت دیب قورقوب قویسام
پیر مغان درگاهینی تینمای اویسام
یخشی لارنی خاک پای بولوب اولسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

11

*Tövbe eyledim tövbe, tövbemi kabul eyle.
Tövbem kabul etmezsen, cânım al helak eyle.
Yolda kaldım elim tut, gel de hidayet eyle.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

12

*Mert olup Allâh için, yolunda cânım versem,
Ehl ü iyâl, evim barkım terk-i diyar eylesem.
Cân nedir ki o yolda, her şeyim terk eylesem.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

13

*Er kalkıp seherlerde, Hakk'a yansam, yalvarsam.
Günâhlardan pişmanlık, O'na tövbemi sunsam.
Ağlayıp Hazretine bel büküp, boyun kursam,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

14

*Kahhâr olan Melik'im! Pişman olup uyansam,
Günâhlarım nâdim, inleyerek ağlasam.
Seherde yakam tutup, sular gibi çağlasam,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

15

*Taşkın gelen deryâda, kulaç atıp yüzsem ben,
Kayıp develer gibi, böğürüp de gezsem ben.
Öleceğim vakitte bin bir adım desem ben.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

16

*Vahlar bana pişmanım desem kalksam yerimden,
Pîr-i kâmil dergâhın, öpsem eteklerinden.
İyiler hâk-i payı olsam, öyle ölsem ben.
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

۱۷

تانگ آتقونچه ییغلاب تینمای قورقوب چیقسام
سبحان دردین آیتیپ دوام اینگراب چیقسام
تفراق صفت عاجز بولوب خوارلیق تارتسام
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

۱۸

قول خواجه احمد جانینگ بیرگیل مردانه وار
جاندین کیچیپ یولغه کیرسانگ کورگونگ دیدار
مرادینگنی بیورور آخر بیوردگار
دوستلار خواجه مینی بندم دیگایموکین

حکمت - ۶۳

۱

بو عالمده حقدین قورقوب زار اینگراسام
آخرت ده روحوم آرام آلاموکین
ایرانلارنی باسقان ایزین کوزگا سورسام
پیر مغان منی یولغه سالارموکین

۲

باشیم بیریب بیلیم باغلاب قیلسام اخلاص
نفس شیطان چنگالیدین بولسام خلاص
جان بیرارده مدد قیلسه خضر الیاس
غوث الغیاث ختم یس قیلارموکین

۳

تاغ چول لار گناهیم دین قیلماس طاقت
هر کون یوز مینگ جرم عصیان مینگا عادت
بو ایش بیرلان آخرت ده بارموراحت
توبه قیلسام عادتلاریم قالارموکین

17

*Sabaha dek ağlasam hıçkırıkla durmadan,
Derd-i Sübhânla koşsam, infesem yorulmadan.
Toprak gibi acz içre, zevk alsam horlanmadan,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

18

*Hoca Ahmed cânın ver, mertler, yiğitler gibi,
Cândan geç, cemâlin gör sen de şehitler gibi.
Muradın verir Allâh, hem de seyyitler gibi,
Dostlarım! Mevlâ'm bana "sen kulumsun" der mi ki?*

Hikmet - 63

Hatm-i Yâsin Kılar mı ki?

1

*Bu âlemde Hak'tan korkup, ağlayarak infesem,
Âhirette ruhum rahat olur muyum bilmem ki?
Erenler ayak izine ben yüzüm gözüm sürsem,
Pîr-i kâmil Hak yoluna salar mı hiç bilmem ki?*

2

*Ey Allâh'im! İhlas ile baş verip bel bağlasam,
Nefsi şeytan çengelinden kurtarıp da ağlasam.
Cân verirken Hızır-İlyas, yardım etse yalvarsam,
Gavslar gavısı Hocam bana "Hatm-i Yâsin" kılar mı ki?*

3

*Suçlarımı taşımaya gücü yetmez çölün dağın,
Nasıl verilir hesabı, her gün işlenen günâhın?
Âhirette yok rahatı, kusurlarımın bu rahın,
Tövbe etsem Hâlık'ıma, günâhlarım kalır mı ki?*

٤ 4

آستانه گا باشیم قویوب زاری قیلسام
 غریب یتیم باشین سیلاب دعا آلسام
 حقدین قورقوب دنیا ایشین آرقه سالسام
 خواجم منی حال دلیم سورارموکین

*Dergâhına başlar koyup, hem gece-gündüz ağlasam.
 Garip-yetimler başını, okşayıp da dua alsam.
 Hak'tan korkup dünya işin, terk etsem, arkaya koysam,
 Hocam benim gönlümün hâlini sorar mı ki?*

٥ 5

آدم صفی سنت لارین تیل گا آلسام
 یاربنا ظلمنا دیب ناله قیلسام
 بیابانده کوز یاشینی ژاله قیلسام
 بیر و باریم منی یولغه سالارموکین

*Âdem Sâfti sünnetini, yaşasam alsam dile,
 "Ya Rabbenâ, zalemnâ!..." söylesem feryâd ile,
 Kırlarda gözyaşımı akıtsam bile bile,
 Var'ım, Bir'im, İlâhım, yoluna koyar mı ki?*

٦ 6

سحرلارده زاری قیلیب ییغلاسام مین
 جان بیرارده بیلیم محکم باغلاسام مین
 شوق بیرلان یوراک بغیریم داغلاسام مین
 حق چراغی قبریم ایچره یانارموکین

*Seherlerde feryâd edip, ağlayıp sızlasam ben,
 Cân verirken belimi, sıkıca bağlasam ben.
 Aşk ile yüreğimi, yakıp da dağlasam ben.
 Hak çerağı kabrimde, nur verir yanar mı ki?*

٧ 7

باشیم تنیم تفریق قیلیب فنا بولسام
 دیدار تیلاب حسرتینده ادا بولسام
 اهل عیال خانمان دین جدا بولسام
 دوستلار خواجم مینگا رحمی کیلارموکین

*Başım bedenim toprak, eyleyip de yok olsam,
 Cemâlini dileyip, hasretinle şok olsam,
 Ehl ü iyâl, evim barkım terk edip cüdâ olsam,
 Dostlarım! Mevlâ'm bana merhâmet eyleser mi ki?*

٨ 8

شیطان لعین یولدین اوردی حالیم تباہ
 ییغلامایمو نفسیم منی قیلدی هوا
 عالم خلقی باسیب اوتسه منی ای واه
 کافر نفسیم عزازیل دین تانارموکین

*Lain şeytan yoldan etti, hâlim perişan benim,
 Ağlarım nefis ü hevâma, günâhım çoktur benim,
 Çiğneyip geçse üstümden, tüm insanlar sezâ benim,
 Bu kâfir ve mücrim nefsim, şeytandan geçer mi ki?*

٩ 9

غریب جانیم حق یولیده نذر ایلاسام
 شاه حسین دیک کربلاده سوساب اولسام
 حق شرابین ایچارمن دیب تشنه کیتسام
 آنده بارسام سوسوزلغیم قانارموکین

*Garip gönlüm Hak yolunda adak kurbân eylesem,
 Kerbela'da Hüseyin gibi, susuz kalıp şehit ölsem.
 Hakk'ın şarabın içerek, huzuruna öyle gelsem.
 Orda benim susuzluğum gider ve kanar mı ki?*

۱۰ 10

اصحاب لاردیک دین تلاشیب باشیم بیرسام
شهربانو امام لاردیک بیغلاب یورسام
الله اوچون کافرلارگا اسیر بولسام
رحمن ایگام سینگا مقبول بولارموکین

*Din uğrunda aşhab gibi, savaşsam versem başımı,
Şehribanu imam gibi, akıtsam gözden yaşımı.
Esir olsam Allâh için, küffar çignese nâşımı,
Ey Rahmân olan Melik'im! Sence makbul olur mu ki?*

۱۱ 11

شرمنده من شرمنده من قولوم آغیل
یولدین آزغان درمانده من یولغه سالغیل
الله دیبان فنا بولدوم رحم ایلاگین
عاصی لارغه فیض فتوح بیرارموکین

*Dertliyim, maḥcubum ben, gel de ey dost elim tut!
Yoldan sapmış bir kulum, gel beni yolunda tut!
"Allâh!" dedim yok oldum, rahmetindir tek umut,
Âsilere feyz-i kalp, feth-i gönül verir mi ki?*

۱۲ 12

ای عاصی لار توبه قیلغیل حق ایشیتسون
نالانگیزدین بیر و کوک لار ناله قیلسون
ملائک لار حقدین تیلاب اولوش بیرسون
اولوش آغان قولنی غمی بولارموکین

*Âsiler tövbe etsin, Hak' da onu dinlesin,
Feryâd ü figânından yer ve semâ inlesin.
Melekler dua etsin, Hak da rahmet eylesin,
Bu rahmetten pay alan kula gam olur mu ki?*

۱۳ 13

عقلیم حیران کوزوم گریان خانه ویران
حق یولینی بیلاماس من اوزوم نادان
ای طالب لار بی طاقت مین قایدا جانان
جانانیم دین هیچ کیم خبر بیلارموکین

*Aklım şaşkın, gözüm yaş, evim virân neyleyim,
Câhil kulum, Hak yolunda seni kurbân eyleyim.
Ey tâlipler hâlsizim, nerde cânân söyleyin,
Cânânımdan bir haber, gören bilen var mı ki?*

۱۴ 14

جانانه نی تاپای دیسانگ سحر تورغیل
عاشق لارنینگ مجلسی گا اوزونگ اورغیل
حقنی ایزلاب بیغلاب یوروب ماتم قورغیل
ماتم قورمای طریقت گا کرارموکین

*Sevgilini arar isen bulursun şehirlerde,
Âşıkların meclisine, gönünü ver her yerde.
Ağlayıp da Hakk'ı ara, o çaredir her derde,
Tarikat yas tutmadan, girilen olur mu ki?*

۱۵ 15

حق وصلی غه بیتای دیسانگ زاری قیلغیل
ذکرین ایتهب ایرانلارغه یاری بیرگیل
جفا تارتیب ایرانلاردین اولوش آگیل
اولوش آلمای دیدارینی کورارموکین

*Hakk'a vuslat edeyim ben, der isen durma ağla!
Zikredip de erenlere yardım et, gönül bağla!
Cefâ çekip erenlerden pay al, kalbini dağla,
Hiçbir kul pay almadan, cemâlin görür mü ki?*

قول خواجه احمد هر نه دیرسن بولهوس سن
حقدین قورقوب آخرت قه غم ییماس سن
باشینگ بیرله تونلار قاتیب هو دیماس سن
بوهوس نی خواجه قبول قیلارموکین

Hoca Ahmed! Sen ne dersin, heveskârsın bu dünyaya,
Hak'tan korkup gam çekmezsin, öbür âfeme, ukbâya!
Geceler zıkr ile dönüp, "Hû!" demezsin ki Mevlâ'ya,
Dünyaya harîs olanı, Mevlâ'm kabul eder mi ki?

حکمت - ۶۴

Hikmet - 64

Girdim İşte Ben!

۱

هر صبحدم بوینوم قیسیب ربیم دیسام
ربیم منی مرادیمنی بیرارموکین
قانلار توکوب کوزلاریم دین زار اینگراسام
تنگریم منی مرادیمنی بیرارموکین

1

Her sabah "Allâh!" desem; mücrim boynumu büküp,
Rabbim benim muradım, lütfedip verir mi ki?
Ağlayıp inleyerek, gözlerden kanlar döküp,
Rabbim benim gönlümün hâlini sorar mı ki?

۲

محبت نی میدانیده جان اویناسام
منصور صفت باشیم بیریب دار اویناسام
یوز مینگ تورلوک جفا تارتیب جان قیناسام
عاجز قولونگ جمالینگ نی کورارموکین

2

Muhabbet meydanında, kan verip cân oynatsam,
Mansûrleyin baş verip, dâr ağacın oynatsam.
Yüz bin tür cefâ çekip, ben aklımı oynatsam,
Rabbim! Bu âciz kulun, Cemâlin görür mü ki?

۳

یا ربنا ذکرین ایتیب ذاکر بولسام
سانسیز محنت باشغه آلیب شاکر بولسام
بخشیلارنی صحبتینده حاضر بولسام
مسکین بندنگ فیض فتوح آلاموکین

3

"Ya Rabbenâ!" diyerek, zikreden zâkir olsam,
Sayısız belalara sabreden sâbir olsam.
İyilerle beraber her zaman hazır olsam,
Fakir ve miskin kulun, feyz-i feth-i alır mı ki?

۴

زاهدلاردیک نماز اوقوب طاعت قیلسام
عاشقلاردیک بیغلاماقنی عادت قیلسام
اوز بیریمده غریب لیکنی راحت بیلسام
درگاهیهغه خواجه قبول قیلارموکین

4

Zâhit ol namazın kıl, Hakk'a eyle ibâdet.
Âşıklar gibi ağla, gözyaşın olsun âdet.
Öz yurdunda gurbeti, bilesin cânâ minnet,
Mevlâ'm, Efendim dergâhına hiç kabul eder mi ki?

5

یگیت لیکده طاعت قیلیب ایگیلمادیم
 قریب چوکوب ریاضتده بوکولمادیم
 لا لا ایتیب الا الله ده سوکولمادیم
 خضر بابام اوزی یولغه آلاموکین

Gençliğimde ibâdet etmedim, eğilmedim.
 Garibim riyâzette, huzurda bükülmedim.
 "Lâ, Lâ!" ile "İlla'llâh!" bilmedim, eğilmedim.
 Hızır Babam hîmmetle, yoluna alır mı ki?

6

بو دنیاده مین دیک عاصی هرگیز بولماس
 مونداغ گناه ترسا جهود کافر قیلماس
 اولوب بارسام دوزخ ایچره اورون بیرماس
 توبه قیلسام خواجه قبول قیلارموکین

Bencileyin âsi kul bu dünyada bulunmaz,
 Günâha cehd eylemiş böyle bir münkir olmaz.
 Ölüp gitsem dünyadan cehennem beni almaz.
 Şayet tövbe eylesem, beni affeder mi ki?

7

حاجت تیلاب درگاهینگ گه ییغلاب کیلیم
 جانین کیچیپ بیلیم محکم باغلاب کیلیم
 عیب یاپقوچی ستار لیغینگ انگلاب کیلیم
 قان ییغلاسام حاجت روا بولارموکین

Hâcetim arz eyleyip dergâba ağlar geldim,
 Cândan geçip belimi, ben sana bağlar geldim.
 Günâhlarımı örten "Settâr"sın, anlar geldim.
 Kan ağlayıp hâcetim, kabul edilir mi ki?

8

قیزیل یوزوم ریاضت ده سارغاتمادیم
 سحرلارده غریب جانیم اینگراتمادیم
 هر کون تیپیپ ایت نفسیمنی اورگاتمادیم
 الله دیسام کافر نفسیم اولارموکین

Günâhkâr kızıl yüzüm, solmadı riyâzette,
 Zikrile şehirlerde, gönüme o lezzetle.
 Nefsimi itler gibi, tekmeleyip zilletle,
 "Allâh!" de, kâfir nefsim, yolunda öfür mü ki?

9

قول خواجه احمد کونگل کوزی آچیلگایمو
 تیل لاریم دین در گوهر ساچیلگایمو
 کوپ ییغلاسام گناه لاریم توکولگایمو
 اوشل وقت نی منگه عطا قیلارموکین

Kul Hoca Ahmed gönlün, kalp gözün açılır mı?
 Dilinden inci cevher, dökülür, saçılır mı?
 Ağlayuben günâhlar, yok olur dökülür mü?
 O vakit Rabbim bana merhâmet eder mi ki?

۱

سین سن منی پناھیم دیب یولغه کیرسام
بیر و باریم منی یولوم آچارموکین
حرام شبهه قرانغولوق باسقان کونگوم
روشن بولوب در گوهر ساچارموکین

1

Yoluna revân olsam, sensin benim penâhım!
Bir'im, Var'im, İlah'im! Açıver benim rahım.
Harâmlarla kalp katı, çoktur benim günâhım!
Nurunla aydınlanıp, inci cevher saçar mı?

۲

نظر قیلسه خسته کونگوم روشن بولور
یوز مینگ خطا یازوقلاریم پنهان بولور
لطف ایلاسه یوز مینگ عاصی خندان بولور
نظر تاپگان چراغ هرگیز اوچارموکین

2

Nazar eylese bana, hasta gönlüm nur olur.
Yüz bin hatam olsa da günâhlarım yok olur.
Affetse yüz bin âsi, sevinçlere gark olur,
Nazar kalsa çerağa, kandiller söner mi ki?

۳

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیسام
طاعت بیرله سونگا کلاریم حلیم قیلسام
اهل عیال خانمانیم غنیم قیلسام
شیطان لعین مندین یراق قاچارموکین

3

“Reçmedilen şeytandan sığındım Rabbe” desem.
Kemiklerim taatle hamur eyleyiversem,
Ailem, evim, barkım terk ile yetim etsem,
Lanetlik şeytan benden dür olur, kaçır mı ki?

۴

یول اوستیده عزیز باشیم تفراغ قیلسام
جان دلیم حق یولغیه شیدا قیلسام
ذکرین ایتیپ مردار تنیم آفاق قیلسام
الست خمیرین مسکین بندنگ ایچارموکین

4

Yollara başım koyup, onu toprak eylesem,
Cânımı Hak yoluna verip, kurbân eylesem,
Zikrinle bedenimi, ak pak tenvîr eylesem,
Elest şarabın fakir bu kulun içir mi ki?

۵

الله دیبان حضرتینگ گا سیغینیب بارسام
محبت نی شوقی بیرله کوکسوم یارسام
دردینگ تارتیب حمدینگ ایتیپ آچیلیب بارسام
وجودیم دین بو عقبه لار کوچارموکین

5

Allâh deyip huzura gelsem, sığınıp varsam,
Şevk-i muhabbet ile açsam gönlümü yarsam,
Derdin çekip hamdinle, pişsem, odunda yansam,
Korkularım yok olup, göç eder gider mi ki?

۶

تاغدین آغیر عصیانیم بار اوتای دیسام
گناهیم کوپ یرگا سیغماس تیبای دیسام
باشیم الیب بیابانلار کیتای دیسام
رحمن تنگریم گناهیم دین اوتارموکین

6

Affet beni mücrimim, dağdan ağır isyanım!
Sayılmaz kabahatim, yere sığmaz günâhım!
Başım alıp kırlara, dağlara düşse rahım,
Rahmân olan Allâh'ım günâhım örter mi ki?

۷ 7

طریقت نی بازاریده سودا قیلسام
منصور ینگلیغ انا الحق نی غوغا قیلسام
خدمت قیلیب درد حالتین بیان قیلسام
دیدار کوروب روحوم عرشقه اوچارموکین

Aşk ile sevdâ etsem, tarikat pazarında.
Mansûr gibi "Ene'l-Hak", hakikat yollarında,
Hâl derdini söyleyip, marifet meydanında,
Didârın gören ruhum, arşına uçar mı ki?

۸ 8

اولار وقتده ارسلان بابام نی بیر کورسام
گودک لیکده بیلامادیم جانیم بیرسام
هر بیر باسقان ایزلارینی کوزگا سورسام
کوکسوم داکی گره لاریم آچارموکین

Ben ölümüm anında, Arslan Baba'mı görsem,
Çocuktum bilemedim, cânımı ona versem,
Bastığı izlerine yüzüm gözümü sürsem,
Göğsümde saklı olan düğümler açar mı ki?

۹ 9

قول خواجه احمد زاهد بولوب مسجد کیرسام
خواب غفلت حرام قیلیب قایم بولسام
شبه آلیب قیامتدین قورقوب یورسام
اوچماخ ایچره حور غلمان قوچارموکین

Hoca Ahmed zâhit ol! Secde et, mescide gir!
Nevm-i gaffleti yok et, kâim ol silinsin kir!
İbret al kıyametten, kalbini eyle tenvir,
Cennet içre huriler istikbal eder mi ki?

حکمت - ۶۶

Hikmet - 66

Helâlleşelim Dostlarımız!

۱ 1

نیت قیلدوق کعبه گا رضا بولونگ دوستلاریم
یا اولگایمیز کیلگایمیز رضا بولونگ دوستلاریم

Niyet eyledik Ka'be'ye, helâlleşelim dostlarımız!
Ya ölüyoruz, ya geliriz, helâlleşelim dostlarımız!

۲ 2

نیت قیلدوق کعبه گا حق مصطفی روضه گا
نصیب قیلغای بارچه گا رضا بولونگ دوستلاریم

Niyet eyledik Ka'be'ye, Hak Mustafa Ravzasına,
Nasip eylesin herkese, helâlleşelim dostlarımız!

۳ 3

نصیب بولسه بارگایمیز نصیب بولسه کیلگایمیز
اجل کیلسه اولگایمیز رضا بولونگ دوستلاریم

Nasip eylerse varırız, imkân verirse geliriz,
Ecel yetince ölüyoruz, helâlleşelim dostlarımız.

4

قدرت بولسه يورونگيز کوچ بولماسه تورونگيز
دعا قيله کورونگيز رضا بولونگ دوستلاريم

*Takat verirse yürürüz, güç yetmez ise dururuz,
Duada olsun gönlünüz, helâlleşelim dostlarım!*

5

رضا بولونگ اوزوم دين يىشى يمان سوزوم دين
اوتونگ ميني يوزوم دين رضا بولونگ دوستلاريم

*Razı olunuz özümden, iyi kötü her sözümden,
Suç varsa benim yüzümden, helâlleşelim dostlarım.*

6

دوستلار بيزنى يوقلاغاي فاسق لار كوب اوخلاگاي
مسجد سارى كيلماگاي رضا بولونگ دوستلاريم

*Dostlarımız bizi yoklar, uyuyan fâsıklar çoklar,
Mescitte taatte yoklar, helâlleşelim dostlarım!*

7

پيردين بولدى اشارت مونده قیلدوق عمارت
قیلغاي رسول شفاعت رضا بولونگ دوستلاريم

*Pîrimden oldu işaret, burda eyledik imâret,
Kılsın Resul'ü şefaât, helâlleşelim dostlarım!*

8

کعبه ساری کوچالوک ظالم لاردين قاچالوک
اوغول قیزدين کيچالوک رضا بولونگ دوستلاريم

*Gelin Ka'be'ye göçelim, tüm zâlimlerden kaçalım,
Oğul kızdان vazgeçelim, helâlleşelim dostlarım!*

9

تيليم سوزده قرار يوق غريب اولسه سورار يوق
ييميشلارده حلال يوق رضا بولونگ دوستلاريم

*Dilim sözde kararı yok, garip ölse soranı yok,
Yenilenin helâli yok, helâlleşelim dostlarım!*

10

ارسلان باب دين بشارت بولدى پيردين اشارت
دوستلار قیلغاي عبادت رضا بولونگ دوستلاريم

*Arslan Baba'ımdan beşaret, oldu pîrimden işaret,
Dostlar yapar hep ibâdet, helâlleşelim dostlarım!*

11

کيچتی قولونگ جانيدین چيقتی خلقنی سانيدین
دوستلار بارگای سونگيدین رضا بولونگ دوستلاريم

*Kul öfür cânından geçer, halkın arasından çıkar,
Dostları ardından gider, helâlleşelim dostlarım!*

12

خواجه احمد يوم کوزونگنی خلقغه ايتگیل سوزونگنی
کعبه گ سورت يوزونگنی رضا بولونگ دوستلاريم

*Hoca Ahmed yum gözünü, söyleyiver Hak sözünü,
Beytullah'a sür yüzünü, helâlleşelim dostlarım!*

- ۱ 1
 کوزوم نملیک دلیم غملیق جان الم لیک
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 بو حسرتده ندامت ده یاشیم آقیب
 قایو طرف کیتاریمنی بیلمام دوستلار
 Gözümde yaş, gönüm mahzun, kalbimde elem ve keder,
 Bu acıya nasıl ilaç sunacağım ey dostlarım?
 Hasret, nedâmet, gözyaşı, benim ömrüm oldu heder,
 Hangi cihete gideyim bilmez oldum ey dostlarım.
- ۲ 2
 تورلوک تورلوک علامتلار بولدی پیدا
 یورا کیمده جراحت لار بولدی پیدا
 بو دنیا ده لحظه فارغ بولماغ قیدا
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 Sayısız dertlere düştüm, alametler oldu zâhir,
 Yüreğimdeki yaralar ne ilk oldu, ne de âhîr.
 Rahat yoktur bu dünyada, günâhlarım tüm kebâir,
 Dertlerime nasıl ilaç sunacağım ey dostlarım?
- ۳ 3
 الله اوچون فرزندلایم یتیم قیلسام
 جاندین کیچیب مالدین کیچیب غریب بولسام
 بیابانده یالغوز فاز دیک ناله قیلسام
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 Evlatlarımı Hak için yetim bırakıp da gitsem,
 Cânımdan malımdan geçip, garip bir kul olup göçsem,
 Çöllerde yalnız kaz gibi, bağırıp feryâdlar etsem,
 Dertlerime nasıl ilaç, sunacağım ey dostlarım?
- ۴ 4
 خاص قوللار دیک کیچه لاری قایم بولسام
 مردانلار دیک کوندوزلاری صایم بولسام
 کیچه لاری آرام آلمای ربیم دیسام
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 Geceleleri kâim olsam Allâh'a has kullar gibi,
 Gündüzleri oruç tutsam, o ermiş merdânlar gibi,
 Zikreylesem geceleri, adanmış kul, cânlar gibi,
 Dertlerime nasıl ilaç, çare bulurum dostlarım?
- ۵ 5
 تخم عصیان بیحد ساجتیم طاعتیم آز
 اوتی عمروم غفلت بیلان هم قیش و یاز
 یاقین تورور جانیم قوشی قیلسه پرواز
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 Çoktur isyanım, günâhım, ibâdetlerim ise az,
 Gaflet ile geçti ömrüm sonbahar, kış, ilkbahar, yaz,
 Cân kuşum uçmaya hazır, nerdeyse eyledi pervâz,
 Dertlerime nasıl ilaç, çare bulurum dostlarım?
- ۶ 6
 قول خواجه احمد خدمتیده جان بیرماسه
 دهقان ایرماس کیتیمان چاپیب نان بیرماسه
 وا بولماغای گل غنجه سی نم بولماسه
 نیچوک علاج ایتاریمنی بیلمام دوستلار
 Kul Hoca Ahmed hizmette, yoluna vermez ise cân,
 Ekmeğini bölüşmezse, harap oldu iki cihân.
 Su olmazsa açılır mı, güllerin goncası cânân,
 Dertlerime nasıl ilaç, çare bulurum dostlarım?

۱
مرکب یاغیر یوکوم آغیر اوزوم غمگین
حسرت بیلان عقل هوشیم کیتی تمکین
اوتوب کاروان کوزدین غایب بولدی ساکن
بارور جایم بیلاماس من قیان ایمدی

1
Kalbim kırık, gönüm gamlı, merkep yağır, yüküm ağır,
Hayretimle aklım gitti, şuurum yok, kulak sağır,
Geçti kervan, göçtü dostlar, ister ağla ister bağır,
Gideceğim yeri bilmem, sen merhamet eyle şimdi.

۲
عبث اوتی ایسیز عمروم رسوالیقده
هیچ بولمادیم زمان ترس خدالیقده
دایم یوردوم نفسیم اوجون گدالیقده
هر نه قیلغان سودالاریم زیان ایمدی

2
Boşa geçti ömrüm benim, günâhlarım, isyanım çok,
Allâh yolunda amelim, ibâdet ve kulluğum yok.
Nefsime kul, köle oldum, kulluğa aç, isyana tok.
Her neye gönül verdİYsem, bilin hepsi ziyan şimdi.

۳
بو حالت ده اول عزرائیل کیلسه ناگاه
ایسیغ تندین جان نی آلسه بیرگیل پناه
شیطان آلیب ایمانینی قیلسه رسوا
برادرلارا یولده من قالغان ایمدی

3
Azrail gelse ansızın, nice olur hâlim benim?
Sıcak tenden çeker ruhu, cânsız kalır bu bedenim,
Şeytan alırsa imânım, Yaradan'ıma ne derim?
Araf'ta kalmışım gibi, ah hâlim perişân benim.

۴
بو حالت ده سوز ایتورغه یوقتور فرمان
اوچوب قالغای وجود ایچره شمع ایمان
قیزیل گل دیک اوشبو یوزونگ بولور سامان
یقین بولغونگ بیر آستیغه نهان ایمدی

4
Hâlimi tarif etmeye sözüm yetmez, yok dermânım,
Ten içinde sönüp kalır, zâyi olur mu imânım?
Gül yüz saman gibi solar, senden merhamet, gümânım,
Hesap için huzuruna, boynu bükük vardım şimdi.

۵
زن و فرزند اغا اینینگ ییغلاب تورغای
میراث دیبان مال ملکونگ بولوب آلغای
ایلتیب سنی قرا بیرگا تیپیپ کومگای
طعمه قیلغای قریش آتلیغ بیلان ایمدی

5
Kadın erkek, büyük küçük, toplanırlar bir araya,
Mirası bölüşmek için, başlarlar büyük kavgaya,
İt gibi gömerler seni, dua etmezler Mevlâ'ya,
Yılanlara yem olursun, kasvetli kabrinde şimdi.

۶
کیل ای خائف بو ایشلاردین خبر آغیل
توبه قیلیب دنیا قویوب حقی سویگیل
قول خواجه احمد بو دنیادین اوتوب یانغیل
شاید قیلغای نظر پیر مغان ایمدی

6
Be hey gâfil, korkak nefsim, bu işlerden ibret alsan!
Dâim Hakk'a tövbe eyle, her ibretten hikmet alsan.
Hoca Ahmed dünyalıktan vazgeçip de minnet alsan,
Umulur ki pîr-i kâmil, atf-ı nazar eder şimdi.

حکمت - ۶۹

Hikmet - 69

Dünyayı Bırakıp Gittim!

۱
عقبی خبرین ایشیتیب دنیانی سالیب کیتارم
توشدوم ایرانلار بحریگا دنیانی سالیب کیتارم

۲
ایرانلار دنیا دیمادی دنیا غمین یمادی
حقدین اوزگاننی دیمادی دنیانی سالیب کیتارم

۳
موسی عمران قالمادی تحت سلیمان قالمادی
مینگ یاشلیغ لقمان قالمادی دنیانی سالیب کیتارم

۴
دنیا دیگان آزار ایرمیش عاقل قوللار بیزار ایرمیش
جاهل لاریرله یار ایرمیش دنیانی سالیب کیتارم

۵
سلطان خواجه احمد یسوی ایدی بو حکمتنی تمام
ایشیتسون دیب جمله جهان دنیانی سالیب کیتارم

1
Âhîret haberin alıp, dünyayı bırakıp gittim.
Düştim erenler bahrine, dünyayı terk ettim, gittim.

2
Erenler dünya demedi, onun zehrini yemedi,
Hak'tan gayrı söz demedi, dünyayı terk ettim, gittim.

3
Musa-yı İmrân kalmadı, taht-ı Süleyman kalmadı,
Bin yaşken Lokman kalmadı, dünyayı terk ettim, gittim.

4
Mutsuz olur dünya diyen, âkildir değer vermeyen,
Câhillerdir dost edinen, dünyayı terk ettim, gittim.

5
Kul Ahmed Yesevî aman, hikmetlidir sözü tamam,
İştisin diye tüm cihân, dünyayı terk ettim, gittim.

حکمت - ۷۰

Hikmet - 70

Güzel Söyler Türkçe'yi!

۱
خوشلامایدور عالم لار سیزنی ایغان تورکینی
عارف لاردین ایشیتسانگ آچار کونگل ملکینی

۲
آیت حدیث معناسی تورکی بولسه موافق
معناسی گاییتگانلار بیرگا قویار بورکی نی

۳
قاضی مفتی ملالار شریعت درگاهینی
عارف عاشق آلیب دور طریقت نی ارکی نی

1
Konuşulan Türkçe'yi hoş görmezmiş âlimler,
Açar gönül kapısın, dinlenirse ârifler.

2
Ayet, hadis ma'nâsın Türkçe ne güzel derler,
Yere koyar bôrkünü,⁴¹ ma'nâsını bilenler.

3
Kadı, müftü, mollalar yolunda şeriatın,
Ârif, âşik almıştır, şevkini tarikatın.

⁴¹ Bôrk: Hayvan derisinden yapılan başlık, kalpak.

۴

عمل قیلغان عالم لار دینیمیزی چراغی
براق مینار محشرده ایگری قویار بورکی نی

۵

عمل قیلسه عالم لار دین و آیین یاروقی
کورسه بولور الارنی رنگ رویی کورکی نی

۶

عمل قیلماق قال علمین اوقوی بیلماق قالغانلار
آرقه سیغه کوتارور قیرق ایشک نی یوکی نی

۷

خواجه من دیب لاف اورمه اوشبو دنیا بی پایان
بیلامن دیب ایتماسین کونگلدکی چرکی نی

۸

رهنمادور خواجه احمد گلستان دور معرفت
سوزلار سوزی حقیقت آچار کونگل ملکی نی

۹

مسکین ضعیف خواجه احمد بیقی پشتونگگا رحمت
فارسی تیل نی بیلیبان خوب ایتادور تورکینی

حکمت - ۷۱

۱

ای دوستلاریم اولسام مین بیلمام که حالیم نه بولور
گورگه کیریپ یاتسام مین بیلمام که حالیم نه بولور

۲

ایلتیب حدگا قویسه لار ارقه غه باقمای یانسه لار
سوروغ سؤالیم سورسه لار بیلمام که حالیم نه بولور

4

İlmiyle âmil olan, çerağı hakikatin,
Burak biner mahşerde, eğri tutar borkünü.

5

Dinin, ay ziyasıdır, ilmiyle âmil olan,
Görse okur onların yüzün rengi görkünü,⁴²

6

Amel olmayıp da, kâl ilmini bilenler,
Sırtında taşıyordur, kırk eşeğin yükünü.

7

Hocayım deyip durma, bu dünyadır bî-payan,
Bilgiçlik taslayanın içindedir çirkini.

8

Mürşittir Hoca Ahmed, verir kalplere safa,
Sözler gerçeğe açar gönüller ülkesini.

9

Ey Miskin Hoca Ahmed! Yedi ceddine rahmet!
Fars dilini bilir de, güzel söyler Türkçe'yi.

Hikmet - 71

Bilmem ki Hâlim Ne Olur?

1

Ölsem ben ey dostlarım! Ne olur bilmem hâlim?
Kabre girip yatsam ben, ne olur bilmem hâlim?

2

Varıp kabre koysalar, hiç bakmadan dönseler,
Sorgu suâl sorsalar, ne olur hâlim benim?

⁴² Görk: Güzellik, göz alımı, görkem.

۳

کیرسه قریش آتلیغ بیلان چولغانسه تنگه شول زمان
قالماس بوتون بیر استخوان بیلمام که حالیم نه بولور

3

*Kabrime girse yılan, sarsa bedeni o an,
Kalmaz vücutta organ, bilmem hâlim ne olur?*

۴

جمله بیغیلیب مور و مار اطرافیمده نیش اورار
مشکل ایروور بس کار بار بیلمام که حالیم نه بولور

4

*Vücudum sarsa böcek, hâlim kimler görecek,
Müşküldür her iş gerçek, bilmem hâlim ne olur?*

۵

هیچ کیلمادی میندین صواب آنده نه بیرگومدور جواب
گر قیلسه لاریوز مینگ عذاب بیلمام که حالیم نه بولور

5

*Getirmedim ben sevap, nasıl veririm cevap?
Eylerse yüz bin azap, hâlim ne olur benim?*

۶

بولسه قیامت نی کونی حاضر بولور بارچه لاری
قیلغان عمل لارینگ قانی بیلمام که حالیم نه بولور

6

*Gelse kıyamet anı, bak arasat meydanı,
Derse ameller hani, hâlim ne olur benim?*

۷

ای قول احمد سین بوگون قیلغیل عبادت تون کون
دیماگیل عمروم دور اوزون بیلمام که حالیم نه بولور

7

*Ey Hoca Ahmed bugün, kıl itaati her gün,
Zannetme ömrüm uzun, hâlim ne olur benim?*

حکمت - ۷۴

Hikmet - 72

Dostlarım!

۱

نیچه بیل لیق مهربانیم جان ایدیبار دوستلاریم
بو وجودوم شهرینی فانی قیلادور دوستلاریم

1

*Nice yıllık mihibânım, cânânım, benim dostlarım,
Bu vücudum, şehri fânî eylemektedir dostlarım.*

۲

بو قفس نی طوطیسی پرواز ایتادور اوجغالی
بیر قرانغو شعله سیز ییرگا بارادور دوستلاریم

2

*Ten kafesindeki kuşum, havalanır uçmak için,
Karanlık yere düşmüşüm, menzîl burası dostlarım!*

۳

ای منی یارانلاریم همت توتونگ ایمانیمه
دشمنیم ایمانیمه زحمت بیرادور دوستلاریم

3

*Ey benim cânım dostlarım, şehâdet edin imânım,
Zahmet vermekte düşmanım, bana acıyın dostlarım!*

4

اوشبو جان بيزلار بيلان بير نيچه ييل لار بار ايدى
حق تعالى حكى بيرلان عزم ايتادور دوستلاريم

İşte bu cân bizler ile nice yıllar sizler ile,
Yola çıktı Hak emriyle, görün hâlimi dostlarım!

5

بو منى اعضالاريم جانيم بيلان شادمان ايدى
جان چيقارغه كل اعضام تتراشادور دوستلاريم

Vücudumda organlarım mutlu, mesuttu cânlarım,
Tenden çıkınca anlarım, titreşmektedir dostlarım!

6

امر حقه بارچه خلق عالمين بولدى رضا
اول حقيقت بنده لار دايم رضادور دوستلاريم

Kullarım O'ndan niyazı, Hak emrine olmak razı,
Mü'min kullarının nazı, O'na sunulur dostlarım!

7

قول خواجه احمد طوطیسی پرواز ايتادور اوچغالی
نيلاسون مسکين حکم خدادور دوستلاريم

Kul Hoca Ahmed'in kuşu, uçup çıkıyor yokuşu,
Hakk'ın hükmüdür ey kişi, dönüş O'nadır dostlarım!

حکمت - ۷۳

Hikmet - 73

İtaat Edesim Gelir!

1

عمرور ضایع غفلت بیلان بیلیدیک اوتی
حسرتینگده کوزدین یاشیم قانديک کیتی
بیلیم دوستلار بونگه عقلم ایندی بیقی
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

Ömrüm gâflet ile yel gibi geçti,
Hasretle gözyaşım kan oldu, aktı.
Bildim, aklımda şimdi bu işe yetti,
Seher vakti taat edesim gelir.

2

سحرلارده قرآن اوقوب ثنا قیلسام
حضرتینگ گه قول کوتاریب دعا قیلسام
زاری قیلیب بو جانیمنى فدا قیلسام
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

Seherlerde dua, Kur'an okusam,
Allâh'a el açıp öyle yalvarsam,
Ağlayıp cânımı fedâ eylesem,
Seher vakti taat edesim gelir.

3

حرص هوا نفس یولینی قویماق کیراک
منصور ینگلیغ دار باشیغه مینماک کیراک
نسیمی دیک جان آچیغین چیکماک کیراک
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

Hevâ-yı nefis yolun bırakmak gerek,
Mansûr gibi boynu vurulmak vermek gerek,
Nesimî cân acısın çekmek gerek,
Seher vakti taat edesim gelir.

٤

فاذکرونی اذکرکم آیتی دین
ایمان بولدی حق تعالی طاعتی دین
کیچماک کیراک اوشبو نفسینگ راحتی دین
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

4

"Fezkürünî, ezkürküm..."⁴³ ayetinden,
İmândır Hak Teâla taatından,
Geçmelisin nefsinin rahatından,
Seher vakti taat edesim gelir.

٥

زاهدلارگا زهد و عمل تقوا کیراک
ریاضت لیغ عاشقلارغه فتوا کیراک
اول طریقت ایر بولغان گا دعوا کیراک
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

5

Zâhitlere züht, amel, takva gerek,
Riyâzetli uşşak⁴⁴ fetvâ gerek,
Tarikat erlerine dava gerek,
Seher vakti taat edesim gelir.

٦

ایریتور اول دل زنگارین هو هو یادی
عاشقلارنی کیچه کوندوز هو مرادی
هو هو تیو جان بیرگای سین قول احمدی
سحرلارده قویوب طاعت قیلغوم کیلور

6

"Hû!" zikri temizler gönül pasını,
Âşık "Hû, Hû" der bulur Mevlâ'sını,
Kul Ahmed "Hû" deyip cân vermesini,
Seher vakti taat edesim gelir.

حکمت - ٧٤

Hikmet - 74

Tarikata Girmek Gerek

١

هر کیم قیلسه طریقت نی دعواسینی
اول قدم شریعت گا قویماق کیراک
شریعت نی ایشلارینی ادا قیلیب
آندین سونگره بو دعوانی قیلماق کیراک

1

Tarikat davasının eyleyen kimse,
Amel, şeriate uyması gerek.
Şeriat ahkâmın tamam eyleyip,
Sonra tarikata girmesi gerek.

٢

شریعت سیز دم اورماس لار طریقت ده
طریقت سیز دم اورماس لار حقیقت ده
اوشبو سوزلار معلوم بولور معرفت ده
بارچه سینی شریعتدین سورماق کیراک

2

Şeriatatsız hiç olur mu tarikat?
Tarikatsız ulaşılmaz hakikat.
Tüm bunları öğretince şeriat,
Şeriat ilmini bilmesi gerek.

۳ 3

آندین سونگره بیرایر کیراک ارادت لیق
بولمیش بولسه اول پیری دین اجازت لیق
شریعت گا موافق راست کرامت لیق
شونداغ ایرنی ایتاگینی توتماق کیراک

Bundan sonra iradeli er gerek,
O er de icazetli olmak gerek.
Şeriate kerametli el gerek,
Böyle erin eteğın tutmak gerek.

۴ 4

هرکیم بیلمای بو ایشلارنی شیخ من دیسه
کرامتدین ولایت دین خبر بیرسه
باطل ایرور اگر روح المؤمن ایرسه
انداغ شیخ دین بیراق بیراق قاچماق کیراک

Yol, yordam bilmeden kim "Şeyhim!" derse,
Velayet, keramet izhar ederse,
Bâtıldır "Ruhu'l-emin" dahi gelse,
Bâtıldan kendini korumak gerek.

۵ 5

ارادت سیز اجازت سیز مرشد بولماس
طریقت نی نشانه سین هرگیز بیلماس
مونداغ کیشی ارادت غه لایق بولماس
اول گمراه دین بیراق بیراق تورماق کیراک

İrade, icazetsiz mürşit olmaz.
Tarikat yollarını asla bilmez.
Bidatçı, iradeye lâıyk olmaz,
Bunlardan köşe bucak kaçmak gerek.

۶ 6

ارادت نی بیرگیل اهل اجازت گا
قایم بولغیل تونی کونی ریاضت گا
سانیب آنی قول لوغینی عبادت گا
قول لوغیده بیلنی باغلاب تورماق کیراک

İradeni ver icazet ehline,
İtaat kıl, meydan oku cehline,
Ulaşiver ibâdetin zevkine,
Kullukta bel bağlayıp durmak gerek.

۷ 7

آندین سونگره مجاهده تونین کییوب
ریاضت نی پوته سیده ایریب آقیب
منمن لیکدین اوتوب اوزینی صاف قیلیب
عزت رختین ساتیب خوارلیق آلماق کیراک

Mücadebe elbisesini giydin,
Riyâzet bahrine eriyip girdin,
Benliğinden geçmek olmalı virdin,
Kibrini yerlere çalması gerek.

۸ 8

اوشبو تورور ایرانلارنی قیلغانلاری
طالب لارغه بیلسون دیبان ایغانلاری
راستدور بو سوز بیلگیل یوقتور یالغانلاری
جان قلاقی بیرلان مونی اوقماق کیراک

İşte budur erenlerin yaptığı
Tâliplere "bunu bilin" dediği,
Doğru sözdür yoktur bunun eksiği,
Cân kulak kesilip, duyması gerek.

۹ 9

صدق بیرلان هر کیم قبول قیلسه مونی
اعتقادی بیرلان بولسه تونی کونی
یادی بیرلان دایم مشغول قیلسه اوزنی
ایرانلاردین همت یاری قیلماق کیراک

Sadakatle bunu kabul edenler,
Gece gündüz sabitkadem gidenler,
Geceleri zikreylese erenler,
Erenlerden himmet beklemek gerek.

۱۰

ارادت سیز اوشبو یولغه کیرمادیلار
انابت سیز یولغه قدم قویمادیلار
اجازت سیز یریم نفس اورمادیلار
مرید بولغان بو صفت لیغ بولماق کیراک

10
Bu yollara iradesiz girilmez,
Hedefine inâbesiz varılmaz,
Yarım nefes icâzetsiz alınmaz,
Müritlerin vasfı bu olmak gerek.

۱۱

هر کیم کیرسه اوشبو یولغه بیلین باغلاب
خدمت قیلیب تونلار قایتیب کوزنی یاشلاب
نیتنی خدایی غه دوروست ایلاب
توجه نی عزیزلارگا قیلماق کیراک

11
Bu yollara giren bel bağlayacak,
Hoca Ahmed kul olup ağlayacak,
İhlas ile Mevlâ'sına varacak,
Dostlara teveccüh eylemek gerek.

۱۲

هر کیم مرسه اوشبو یولغه کیرار بولسه
توبه قیلیب حضرتی گا قدم قویسه
ذوالجلال نی جمالینی کورار بولسه
قول خواجه احمد توبه تونین کیماک کیراک

12
Her kim ki iş bu yola girer olsa,
Tövbe edip kul huzuruna gelse,
Raḥmân'ın cemâlini görür olsa,
Kul Ahmed'in cübbesin giymek gerek.

حکمت - ۷۵

Hikmet - 75

Cemâlin Gördüm Dostlar!

۱

شریعت نی شرائطین بیلگان عاشق
طریقت نی مقامینی بیلور دوستلار
طریقت نی اشلارینی ادا قیلیب
حقیقت نی دریا سیغه باتار دوستلار

1
Âşıklardan kim bilir, şeriat ahkâmını,
İşte o zat müdriktir, tarikat makamını.
Tanzim eder tarikat işini, mekânını,
Hakikat deryâsına, gönülden dalar dostlar!

۲ 2

دیدارینی کوروب بولماس تون کون اویوب
پاک عشقنی قولغه آلمای بولماس یوروب
حقیقت نی دریاسی نی خطری کوپ
هیچ اوخلامای دیدارینی کوردوم دوستلار

Gece-gündüz uyuyup, Cemâlu'llâh görölmez,
Temiz aşksız, sevdâsız, bu yollarda yürünmez.
Hakikat deryâsının, tehlikesi bilinmez,
Yatmadan, uyumadan, cemâlin görür dostlar!

۳ 3

ایا عاشق بو دنیاده محنت تارتقیل
تارتقان جور و جفالارنی راحت بیلگیل
هو صحبتین قورغان بیرگا اوزونگ اورغیل
اورگان عاشق مرادیغه بیتار دوستلار

Ey âşık bu dünyada, sıkıntı ve elem çek,
Elemi rahatlık bil, bu hakikattir, gerçek.
"Hû" sohbeti nerde var, dervişler orda gerek,
Âşıklar muradına, menzile ersin dostlar!

۴ 4

بو یول لارنی غذاسی دور قیغو محنت
محنت تارتیب جفا چیکان کورار راحت
سحرلارده زاری قیلغان خوش سعادت
هو هو تیو بو دنیادین اوتار دوستلار

Kaygı, elem, sıkıntı, bu yolun gıdasıdır,
Kedere sabredenin, muini Mevlâ'sıdır.
Şehirlerde ağlamak, ezkârın cilasıdır,
"Hû" diyen bu dünyadan, gelip gidecek dostlar!

۵ 5

چین دل بیرله ییغلاغانلار کورگای لقا
سبحان ایگام دیدارینی قیلغای عطا
قلاوزسبز یولغه کیرمانگ عین خطا
یولغه کیرگان منزللاردین اوزار دوستلار

Hak cemâlini görür, gönül ile ağlayan,
Kula Rabb'in ihsânı, Cemâlu'llâh armağan,
Kılavuzsuz gidilmez bu yollar çetin, yaman,
Yola çıkan menzile bil ki ulaşır dostlar!

۶ 6

وا دریغا اوتی عمروم بیلمای قالدیم
بو دنیا نی اسبابی نی قولغه آلدیم
دنیا ایزلاب دین ایشینی آرتقه سالدیم
بیلاماس من حالیم نیچوک بولور دوستلار

"Vah!" ömrüm geldi-geçti, bilmedim câhil kaldım,
Dünyanın zevklerine ne de gâfil aldandım!
Dini arkaya atıp, dünya işine daldım,
Yarın bilmem ki hâlîm nice olacak dostlar?

۷ 7

محبت نی شرابی دین تاتماغانلار
بایزید دیک هر کون اوزین ساتماغانلار
بو دنیایی عزتی دین اوتماغانلار
حیوان ایرور بلکه آندین بتر دوستلار

Muhabbet şarabını içip de tatmayanlar,
Bâyezîd gibi her gün cânını satmayanlar,
Bu dünya lezzetinin tadından geçmeyenler,
Hayvandan da beterdir, böyle bifine dostlar!

۸ 8

عاشق بولسانگ عشق یولیغه قویغیل قدم
دنیا عقبین طلاق قویغیل مثل ادهم
عاقل ایرسانگ دنیا اوچون بیماگیل غم
قیامت کون جزالارین بیرار دوستلار

Âşıkın aşk yoluna atmalısın adımı,
Edhem gibi terk eyle dünyadan muradını,
Dünya için gam çekme, önemseme tadını,
Kıyamet günü cezâ verilecektir dostlar!

۹ 9

سر شرابین ایچگان عاشق اوزین بیلماس
بو دنیانی عزت لارین کوزگا ایلماس
یوز مینگ دانا ناصح بولسه پندین آلماس
وا شوقا دیب اوزین بیلمای یورار دوستلار

Sır şarabını içen âşık kendini bilmez,
Dünya lezzetlerine o asla önem vermez,
Yüz bin nasihat alsa, ona iltifat etmez,
“Vâ şevkâ!” der kendinden geçer de gider dostlar!

۱۰ 10

روز الست خدا اوزی ندا قیلگان
قالوا بلی دیبان روح لار جواب بیرگان
حضرت تبا روح لار اوچوب قارشو کیلگان
آنداغ عاشق حق جمالین کورار دوستلار

“Elest” gününde Allâh kendi nidâ eyledi,
“Kâlû belâ” diyerek, ruhlar da cevap verdi.
Hazrete doğru ruhlar, uçup huzura geldi,
İşte böyle âşıklar, cemâlin görür dostlar!

۱۱ 11

قول خواجه احمد عاشق بولسانگ دنیا قویغیل
آخرت نی عذابی دین قایغویگیل
ایرانلارنی قیلغانلارین سین هم قیلغیل
خدمت قیلغان آخر مراد تاپار دوستلار

Hoca Ahmed âşıkın gel terk eyle dünyayı,
Ahirette mesutsun, memnun etsen Mevlâ'yı.
Gir erenler bağına, bul orada sevdâyı,
Muradına kavuşur, hizmet edenler dostlar!

حکمت - ۷۶

Hikmet - 76

Saçar Dostlar!

۱ 1

کیلینگ دوستلار الله یادین دایم ایتینگ
الله یادی کونگل ملکین آچار دوستلار
استغفر استغفارنی تینمای ایتینگ
شیطان لعین تن ملک ی دین قاچار دوستلار

Gelin Allâh zikrini dâim diyelim dostlar,
Zikrullâh ile coşup, hep inleyelim dostlar!
Gelin her an tövbeye, pişman olalım dostlar,
Lain şeytan teninden, kaçsın, defolsun dostlar!

۲ 2

شیطان لعین سیزگا دشمن حاضر بولونگ
کیچه الله کوندوز الله ایتیب کویونگ
تار حدگا کرار وقتنده نورگا تولونگ
ملائککار الله نورین ساچار دوستلار

*Şeytan aleyhi'l-lane, düşmandır hazır olun,
Gece-gündüz Allâh de, erenler hazır olun,
Dar kabrine girince, nurlarına gark olun,
Melekler Hak nurunu, yüzüne saçar dostlar!*

۳ 3

الله نوری قبر ایچینی روشن قیلغای
ملایک لار تیگراسیده روزن قویغای
مؤمن بنده کوروب آنی حیران قالفای
بو عالم فی روشنیدین کیچار دوستلار

*Allâh nuru kabrini pür nur aydın kılınca,
Melekler saf saf olup, huzurunda durunca,
Mü'minler anı görüp sana hayrân kalınca,
Bu âlemin nurundan, kul olan geçer dostlar!*

۴ 4

بارچه ارواح یغیلیب کیلگای مبارک کا
خلاق لار مشغول بولغای تبارک کا
دعا قیلیب یانغاندین سونگ قالوریکا
جمله ارواح سویونوب بیربیر قوچار دوستلار

*Tüm ruhlar toplu gelir Cenab-ı mübarek'e,
İnsanlar meşgul olur, Allâh'ım Tebarek'e,
Dua edip dönerler aniden, yekten yek'e,
Cümle ruhlar sevinip, kucaklaşmış dostlar!*

۵ 5

بیقی قدم قویغاندین سونگ منکر نکیر
هیبت بیرلان کیریپ کیلگای قیلیب قهر
ایکی کوزی اوتدیک یانیب اوقراب تورار
نورین کوروب تعظیم قیلیب قاچار دوستلار

*Yedi adım atınca, Münker-Nekir gelirler,
Huzuruna o kulun heybet ile girerler,
Gözleri çakmak çakmak, ateş gibi dönerler,
Nurunu görüp ona, saygı gösterir dostlar!*

۶ 6

منکر نکیر نورین کوروب حیران قالغای
دین اسلام خیر احسان حاضر بولغای
منکر نکیر فردوس جنت بویین کورگای
حور قصور حریر تونلار بیچار دوستلار

*Münker-Nekir nurunu görüp de hayrân olur,
Din-i İslâm, hayr, ihsân, hepsi hazır olur,
Münker-Nekir, firdavsten güzel kokular alır,
Huriler ipek biçip giyer, kuşanır dostlar!*

۷ 7

منکر نکیر سورمای چیقیب ناله قیلغای
کوز یاشینی آقوزوبان ژاله قیلغای
حق یادینی ایتیب اوزین واله قیلغای
پرواز قیلیب هوا سری اوچار دوستلار

*Münker-Nekir sormadan kalkıp feryâd edince,
Gözyaşını akıtıp, yanağın süsleyince,
Hak sözünü söyleyip, cânın kurbân edince,
Kanatlanıp semaya uçar olurlar dostlar!*

۸

ندا کیلگای الهیم دین نه ییغلا دینگ
خاص قولوم دین قبر ایچنده نه تینگلادینگ
ای بی ادب قولاق سالیب نه آنگلادینگ
منکر نکیر اونگ و سولگا قاچار دوستلار

8

*Nidâ gelir Rabbinden ;"niçin böyle ağladın?
Has kulumdan kabirde neleri sorguladın?
Ey edepsiz, duydun da, söyle sen ne anladın?"
Münker-Nekir sağ-sola, kaçır da gider dostlar!*

۹

یورسه تورسه یاتسه قویسه مینی یادیم
خط برات قولغه آلمان اول آزادیم
انداغ قول نی صیدی دورمن اول صیادیم
قیلمیش ایتمیش گناه لارین کیچار دوستلار

9

*Gitse-dursa, yatsa-kalksa benim yâdım,
Kulum azat olmuş, eline almış berâtım,
Böyle kulum avyım ben, o da avcım,
Yapmış, etmiş günâhları siler dostlar!*

۱۰

کناه لارین حق باغیشلاب نظر قیلغای
اونگده سولده یاتقانلاری شاکر بولغای
اندين سونگره بارچه ارواح حاضر بولغای
قبرستانغه حق رحمتین ساچار دوستلار

10

*Günâhların Hak affedip, nazar kılar,
Sağda-solda yatanları şâkir kılar,
Ondan sonra tüm ervâhı hazır kılar,
Kabristana Hak rahmetin saçır dostlar!*

۱۱

بحمد الله یحشی کیلیدی بیز قوتولدوک
قبر ایچنده هر عذابدین فارغ بولدوک
نیچه ییل لار مرده ایردوک باز تیریلدوک
دعا قیلیب حقه ایلگین آچار دوستلار

11

*"Bi-hamdi'llâh, iyi geldi, biz kurtulduk,
Kabr içinde her azaptan fâriğ olduk,
Kaç senedir ölü idik, biz dirildik,"
Dua edip Hakk'a elin açar dostlar!*

۱۲

منکر نکیر ییغلاب ایتورسین بیلورسن
ذاتینگ اولوغ هر نه قیلسانگ سین قیلورسن
لطف ایلاسانگ یول سیزلارگا یول بیورسن
سجده ایلاب شاکر تیلین آچار دوستلار

12

*Münker-Nekir ağlayıp der; "Sen bilirsin,
Zâtı Yüce, her ne yapasan Sen yaparsın,
Lütf edersen yolsuzlara yol verirsin."
Secde edip, şükür dilin açar dostlar!*

۱۳

لا إله إلا الله غه شیدا بولغان
دیدار اوچون بو عالمده رسوا بولغان
دنیا قویوب آخرت نی سودا قیلغان
حوض کوثر شرابیدین ایچار دوستلار

13

*"Lâ ilâhe illallâh"a şeydâ olan,
Didâr için bu dünyada rüsvâ olan,
Dünya satıp, ahireti satın alan,
Havz-ı Kevser şarabından içer dostlar!*

۱۴

روز ازل تقدیر قیلسه حق جمالی
یوز مینگ شیطان قصد ایلاسه یوق زوالی
کوندین کونگا زیاد بولغای قال و حالی
دانا بولوب حق یوللارین آچار دوستلار

۱۵

محبت نی میدانیده جولان قیلغان
حقیقت نی دریا سیدین گوهر آغان
معرفت نی متاعی نی ایچگا سالغان
یورسه تورسه در و گوهر ساچار دوستلار

۱۶

عاشق اولدور حقه جانین قربان قیلسه
ذکرین ایتیب چهار ضرب اوروب سحر تورسه
ایرانلار دین فیض فتوح توله آلسه
سلطان بولوب در و گوهر ساچار دوستلار

۱۷

حق تعالی بویین آغان مونده تورماس
دعوی قیلیب ایشانلیق نی لافین اورماس
قایدہ بارسه فقیر مسکین دوکان قورماس
غریب بولوب ویرانه غه کوچار دوستلار

۱۸

قول خواجه احمد نفس دین اولوغ بلا بولماس
ییر وکوکدین طعمه بیرسانگ هرگیز تویماس
تفراق اولوب ییرده یاتسانگ کافر اولماس
نفسی اولگان حور غلمان قوچار دوستلار

14

*Ezelde Hak takdir etmişse cemâli,
Yüz bin şeytan kastetse de yok zevâli,
Günden güne ziyad olur kâl u hâli,
Bilge olup, Hak yolunu açar dostlar!*

15

*Muhabbet meydanında cevelân eden,
Hakikat deryâsından cevher edinen,
Marifetin metaini gönlüne veren,
Gitse-dursa, inci-cevher saçar dostlar!*

16

*Âşık olur, Hakk'a cânın kurbân etse,
Zikirle kükreyerek şehirde kalksa,
Erenlerden feyz-i futuh tam alsın,
Sultan olup, inci-cevher saçar dostlar!*

17

*Hak Teâlâ'yı bulan kul, burda durmaz,
"Şeyhim" diye dava edip, laflar etmez,
Nere varsa fakir-miskin, dükkân kurmaz,
Garip olup, virâneye göçer dostlar!*

18

*Hoca Ahmed, nefsten büyük belâ olmaz,
Yer ve göğü lokma yapsan, asla doymaz,
Toprak olup yerde yatsan kâfir olmaz,
Nefsi ölen hurileri kucaklar dostlar!*

حکمت - ۷۷

Hikmet - 77

Aşkla Söyleyin!

۱
یراتقان بیر و باریم یولین ایزلاب
شیطان لعین یوللاریدین قایتینگ دوستلار
اخلاص بیرلان محبت نی جامین ایچیب
جان و دلده حی ذکرینی آیتینگ دوستلار

۲
حی ذکرینی آیتیب ایچگان جام شراب
یول اوستیده عزیز باشی مثل تراب
الله اوچون حالی خراب بغری کباب
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۳
آستانه غه باشیم قویوب زاری قیلسام
حلقه قوروب کیم ذکر ایتسه یاری بیرسام
ذکرین ایتیب اول صحبتده درلار تیرسام
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۴
عمل قیلمای عالم علمین باسیب یورگای
اولوب بارسه تارلحدده جانی کویگای
الله رسول دینینگ کیمدیب هیبت قیلغای
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۵
منکر نکیر من ربک دیب سؤال قیلغای
قال علمیدین بیر نکته سی کار قیلماغای
وا حسرتا عمل سیزلار نیچوک قیلغای
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۶
الله دیگان قند و عسل پیدا قیلدی
آخرته الله بیلان سودا قیلدی
عمل قیلغان چین عالم نی دانا قیلدی
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

1
Yofunu arıyorum, Bir'im, Var'im, Yaratan'ım!
Yollarından sakının, alametli şeytanın.
Siz aşkın şarabından ihlas ile içiniz,
Hay zikrini gönülden, aşkla söyleyin dostlar!

2
Aşk şarabını içip, "Hayy!" zikrini söyleyen,
Yol üstüne baş koyup, onu toprak eyleyen,
Allâh için hâl harap, bağrın kebab eyleyen,
Hay zikrini gönülden, aşkla söyleyin dostlar!

3
İlahî! Eşiğine, başım koyup ağlasam,
Halkadaki zâkirin ben de içinde olsam.
Zikr ile o sohbetten, inci mercânlar dizsem,
Hay zikrini gönülden, aşkla söyleyin dostlar!

4
İlmimi ketm eylemiş,⁴⁵ amelsiz olan âlim,
Ölüp kabre varınca, cânın yanar mı zâlim?
Allâh, Resul, din deyip, perişan ise hâlim,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!

5
Münker-Nekir varınca, "Rabbin kimdir?" sorunca,
Faydasız ilimlerin bir kârı olmayınca,
Amelsiz, itaatsiz, ortalıkta kalınca,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!

6
"Allâh!" diyen zâkirin, ağzı ve dili baldır.
Allâh ile halvette, o ne güzel bir hâldir!
İlmiyle âmiline böyle lütuflar vardır,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!

⁴⁵ Ketm etmek: Gizlemek.

۷

قالینگ چراغ حالینگ پلته یاغی یاشینگ
نیچه ایتسام بهره آلماس کونگی تاشینگ
یول اوستیده تفرق بولسون عزیز باشینگ
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

7

*Kâlin kandil, hâl ftil, yağı ise gözyaşım,
Taştan kalbe ne desem, kâr etmez arkadaşım.
Yollar üstünde toprak, olsa, çiğnense başım,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!*

۸

ایسیز عالم عمل قیلمای یولده قالور
اوقوب اوقمای دنیا مالین قولغه آلور
منمن لیکدین ایسیز عمرین ضایع قیلور
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

8

*Aşksız, amelsiz âlim, ne yazık yolda kalır,
Harâm-helâl demeden dünya malını alır.
Kimliksiz fânî ömrü, zâyidir, hebâ olur.
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!*

۹

ظاهر بوزوب باطن توزه عالم بولسانگ
روز محشر قولونگ توتقای تانگلا بارسانگ
وا ویلتا ندامت دیب یولده قالسانگ
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

9

*Zâhir bozup bâtnı, düzelten âlim olsan,
Mahşer günü elinden tutulan insan olsan.
"Vah, yazıklar pişmanım!" deyip yollarda kalsan,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!*

۱۰

عالم اولدور نماز اوقوب طاعت قیلسه
حقدین قورقوب آخرت نی غمین بیسه
قرآن اوقوب حقدین قورقوب زار اینگراسه
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

10

*Âlimler namaz kılıp, kulluk ibâdet etse,
Hak'tan korkup mahşerin, keder, tasanın çekse,
Tilavet-i Kur'ân'la, ağılayarak inlese,
Hay zikrini gönülden aşkla diyelim dostlar!*

۱۱

آنداغ عالم ایکی کوزی گریان بولور
سحرلاری ایرته قویوب نالان بولور
حق یولیده کویوب یانیب بریان بولور
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

11

*İlmiyle âmil kulun, yaş olur iki gözü,
Er kalkıp şehirlerde, aşk ile ağlar özü,
Tutuşur Hak yolunda, doğrudur anın sözü,
Hay zikrini gönülden aşkla diyelim dostlar!*

۱۲

خوارلیق تارتقیل کافر نفسینگ باشی قاتسون
دایم مدام بو دنیا دین بیغلاب اوتسون
تفرق بولغیل عالم سیننی باسیب اوتسون
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

12

*Kâfir nefsin horlansın dunsun, ezilsin başı,
Hiç durmasın ağlasın, aksın gözünün yaşı.
Toprak ol, bassın geçsin, ağyarı arkadaşşı,
Hay zikrini gönülden aşkla diyelim dostlar!*

۱۳

خوارلیق تارتیب حق مصطفی امت دیدی
عاصی جافی امت لارین غمین بییدی
آنینگ اوچون امت لاری قوت آلدی
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۱۴

امت اوچون بغریده یوق ذره بوتون
امت دیسه دماغی دین چیقایی توتون
حق تعالی قیلغایمو دیب بیزنی اوتون
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

۱۵

قول خواجه احمد آلائی دیسانگ حقدین اولوش
بایزیددیک نفسینگ بیلان تون کون اوروش
ای بیخبر امت ایرسانگ بولدور رویش
جان و دلده حی ذکرینی ایتینگ دوستلار

حکمت - ۷۸

13

*Horluk çeken her nefse, Hak Mustafa ümmet der,
Âsi, mücrim olanın dâim tasasın çeker.
Ondan tefeyyüz eden, ona vermesin keder,
Hay zikrini gönülden aşkla diyelim dostlar!*

14

*Ümmet için bağırnı Peygamber'im parçalar,
Ümmet dese başından dumanlar çıkar ağlar.
Cehennem odunu olmasın diye yanar,
Hay zikrini gönülden aşkla diyelim dostlar!*

15

*Kul Hoca Ahmed Hak'tan, hisse alayım desen,
Bâyezîd ol nefsinle, her zaman cebelleşsen,
Ümmet olmanın yolu budur şayet bilirsen,
Hay zikrini gönülden, aşkla diyelim dostlar!*

Hikmet - 78

Kılavuzsuz Yola Girme!

1

دیدار اوچون جان نی قربان قیلماگونه
اسماعیل دیک دیدار آرزو قیلمانگ دوستلار
جاندین کیچیپ طریقت گه کیرماگونه
عاشق مندیب یالغان دعوی قیلمانگ دوستلار

2

عاشق لیق اولوغ دعوی قیلسانگ مونی
محنت بیرله سینار ایرمیش مولام سینی
رنج محنت بیرله بولسانگ تونی کونی
معشوقینگ دین کونگل اوزگا قیلمانگ دوستلار

*Bunu böyle bilersin, aşk yüce bir davadır,
Mihnetle imtihanı yapan ise Mevlâ'dır.
Elem ve cefâ her an çekilse de evlâdır,
Gönlünüzü maşûktan uzak tutmayın dostlar!*

۳ 3

من ليک بيرله طريقت گا کيرمادی لار
جاندين کيچمای يولغه قدم قويمادی لار
نفس اولتورمای تسليم فنا بولمادی لار
خام طمع ليغ بيرله يولغه کيرمانگ دوستلار

*Kibrine esir olup tarikata girmeyen,
O yolda cândan geçip, başın kurbân vermeyen,
Nefsini öldürüp de fenâ fî'llâh olmayan,
Kuru tama'kârlıkla yola çıkmayın dostlar!*

۴ 4

اوشبو عشق نی یولی تیلیم بولماق تورور
مونده ییغلاب آخرتده کولماق تورور
گل رنگ لاری زعفران دیگ سولماق تورور
مرداغ بولمای عاشق مندیب ایتمانگ دوستلار

*Bil ki bu aşkın yolu dilim-dilim olmaktır.
Bu dünyada ağlayıp, âhirette gülmektir.
Güller gibi zafiran, ardından da solmaktır,
Âşıkım demesinler böyle olmayan dostlar!*

۵ 5

مرشدلارنی خدمتی نی قیل اختیار
اوزلوگوم دین یولغه کیردیم دیمه زنهار
یخشی بیلسانگ طریقت نی خطری بار
قلاوزسيز اوشبو یولغه کيرمانگ دوستلار

*Alışkanlık eylesin mürşidine hizmeti,
Kendisinden sanmasın ulaşılan nimeti,
Tarikat yolunun var meşakkati, miñneti,
Kılavuzsuz bu yola sakın girmeyin dostlar!*

۶ 6

مرشدلارگا خدمت قیلسانگ نفس گا آفت
تیگمه نادان بو یول لارده قیلماس طاقت
صادق قول لار بو یوللارنی بیلور راحت
تیریک اولمای دیدار آرزو قیلمانگ دوستلار

*Mürşitlere hizmet et, olmasın nefse afet,
Câhiller için bu yol, olabilir felaket.
Sâdık olan müridân, alır hizmetten lezzet,
Cemâli arzu eden, diriyken ölsün dostlar!*

۷ 7

الکذاب لا امتی دیدی سیزگا
اول محمد حق رسولی دیدی بیزگا
یالغانچی غه جنت یوقتور والله آنگا
یالغان سوزلاب ایمانسيزین کیتمانگ دوستلار

*"El-kezzâb lâ ümmetü"⁴⁶ Peygamber dedi size,
O Muhammed Hak Resul, gönderilmiştir bize.
Kezzaba cennet yoktur, söyledi hepimize,
Yalan deyip imânsız, sakın gitmeyin dostlar!*

۸ 8

خانمانین ترک ایتماین کورماس دیدار
دیدار کورای دیگان عاشق بولور بیدار
آنداغ عاشق آخر کورگای آنده دیدار
دیدار کورمای سردین خبر تویمانگ دوستلار

*Ev-barkı terk etmeyen, göremez hiç cemâli,
Cemâli dileyenden gitmeli uyku hâli.
Böyle âşık sonunda görecektir cemâli,
Cemâli görmeyenin sırrı olur mu dostlar?*

۹ 9

سردین معنی تویمانلار بیگانه دور
اول عاشق نی مکانلاری ویرانه دور
عشق یولیده جان بیرگانلار جانانه دور
جاندین کیچمای جاندین خبر بیلمانگ دوستلار

*Sır ma'nâsın bilmeyen, hikmetini duymayan,
Virâne mekânları âşıklarda görmeyen,
Aşk yolunda cânını, fedâ edip ölmeyen,
Cânından vazgeçmeyen, habersiz kahr dostlar!*

۱۰

قول خواجه احمد اوزدین کیچمای دعوی قیلمه
خلق ایچیده عاشق من دیب تیلگا آله
عاشق لیغ اولوغ ایشدور غافل بولمه
غافل بولسانگ حق دیدارین کورمانگ دوستلار

10

*Sen de Kul Hoca Ahmed, sen de gel geç kendinden,
Halk içinde aşkını söyleme zilletinden.
Âşıklık yüce iştir, kerametin kendinden,
Hak Cemâlin gâffetle, asla görülmez dostlar!*

حکمت - ۷۹

Hikmet - 79

Kullara Saçar Dostlar!

۱

حقه یانیب مؤمن بولسانگ طاعت قیلغیل
طاعت قیلغان حق دیدارین کورار دوستلار
یوز مینگ بلا باشقه توشسه اینگرانمغیل
اندین سونگره عشق سرینی بیلور دوستلار

1

*Hakk'a âşık mü'minsen, durma ibâdet eyle,
Hak cemâlini görür, kulluk edenler dostlar!
Yüz bin bela gelse de sabret ve Hakk'ı söyle,
Böylece aşk sırrını bilir ve anlar dostlar!*

۲

عاشقلاری زار اینگرابان یولغه کیردی
هر نه جفا تیگسه آنی حق دین بیلدی
راضی بولوب بیر آستیغه حاضر بولدی
زار ییغلابان سحرلارده قویار دوستلار

2

*Âşıklar hep ağladı, inledi yola girdi,
Her ne cefâ çektiyse, onu Rabb'inden bildi.
Razı olup kabrine kendini hazır kıldı,
Seherde ağlayarak, kalkar yalvarır dostlar!*

۳

ایا دوستلار هیچ بیلمادیم من یولومنی
سعادتقه باغلامادیم من بیلیم نی
غیبت سوزدین هیچ ییغمادیم من تیلیم نی
نادانلیقیم منی رسوا قیلدی دوستلار

3

*Gâfetim çok dostlarım bilemedim yolumu,
Ben huzura dönmedim, bağlamadım belimi.
Gybetten sakınmadım, korumadım dilimi,
Cehalet beni rezil, rüsvâ eyledi dostlar!*

٤ 4

کیچه کوندوز بی غم یوردوم ذکرین ایتمای
 جهد ایلابان تونی کونی فکرین ایتمای
 محبت نی بازاریده اوزنی ساتمای
 نفسیم منی یوز مینگ طعام تیلار دوستلار

*Gece-gündüz gâfilim, Hak zikrini demeyip,
 Tefekkürlere dalıp, Hak fikrini etmeyip,
 Muhabbet pazarında öz nefsinı satmayıp,
 Nefsim yüz bin tür ta'am, yemiş istiyor dostlar!*

٥ 5

نفسینگی سن اوز رأی گا قویمه زینهار
 ییمای ایچمای طاعت بیرله بولغیل بیدار
 آخر بیر کون کورساتگوسی سنگا دیدار
 بیدار بولغان انده دیدار کورار دوستلار

*Nefsinin hevâsına, aldanıp da bırakma,
 Yeme, içme ve aç kal, sakın uykuya yatma,
 Bir gün sana cemâlin gösterecek unutma,
 Uykusuzlar orada cemâlin görür dostlar!*

٦ 6

ایا غافل حق ذکرینی تیلدین قویمه
 دنیا لیدین بیر ذره سین قولغه آله
 ایرانلارنی آرقاسیدین هرگیز قالمه
 یولغه کیرگان آخر مراد تاپار دوستلار

*Ey gâfil, Hak zikrini sakın bırakma dilden,
 Zerre dünya mahmı çıkarasın gönülden,
 Sen arkasından yürü, erenler de önünden,
 Yola giren murada nâil olurmuş dostlar!*

٧ 7

وا دریغا ارمان بیلان عمریم کیچتی
 نفسیم منی طغیان قیلدی حددین آشتی
 جانیم قوشی پرواز قیلسه روحوم قاچتی
 غافل یورگان عمرین بیل گا ساتار دوستلار

*Dertlerle geçti ömrüm, yazıklar olsun bana,
 Nefsim aldattın beni, nasıl inandım sana?
 Cân kuşum havਾਲansa, ruhum gider Rahmân'a,
 Gâfil yürüyen ömrün, yele satarmış dostlar!*

٨ 8

دیدار کورای دیگان قوللار بیدار بولور
 یورسه قوبسه یاتسه تورسه ذکرین ایتور
 ایچی تاشی انداغ قولنی نورگا تولور
 الله نورین انداغ قول غه ساچار دوستلار

*Cemâl göreyim diyen kullar uykusuz gerek,
 Yürüse, yatsa, kalksa, kendisi susuz gerek,
 İçi-dışı nur dolsa, yine huzursuz gerek,
 Allâh böyle kullara, nurunu saçar dostlar!*

٩ 9

عارف عاشق اوز جانینی اوتقه یاقماس
 بی دردلارگا عشق چقماقین یاقیب چاقماس
 دنیا کیلیب جلوه قیلسه قیا باقماس
 عشق سیز کیشی بهایمدین بتر دوستلار

*Ârif, âşık cânını, nâr-ı cahîmde yakmaz,
 Dertsizler aşk ateşi, çakmağını da çakmaz.
 Dünya cilve eylese, dönüp yüzüne bakmaz,
 Aşksız insan hayvandan beter olurmuş dostlar!*

۱۰ 10

قول خواجه احمد بنده بولسانگ ييغلاب يورگيل
محبت نى مجلسيغه اوزونگ اورغيل
قيامت نى شدتيدين ماتم قورغيل
ماتم قورغان سردين خبر آلور دوستلار

*Hoca Ahmed kul olsan, ağlayarak yürürdün,
Muhabbet meclisinde kendine yer bulurdun.
Kıyamet şiddetinden yerlerde sürünürdün,
Hüzünü kuşanan sırdan haber almış dostlar!*

حکمت - ۸۰

Hikmet - 80

İkazdır Dostlarıma!

۱

فليعمل العاملون اوقور عالم
معناسيني اوقماي انى بولور ظالم
معناسيني اوقانلارنى تونى كلیم
انداغ عالم عالم بولور دوستلاریم

1

*"Fe'l-ya'meli'l-âlimûn..."⁴⁷ okur âlimler,
Ma'nâsını bilmeyen, gâfil, hâin zâlimler,
Abadır elbisesi, ma'nâsını bilenler,
Böylesi gerçek âlim yaraşır dostlarıma.*

۲

عالم اولدور خشت یستانوب تحصیل قیلسه
کیچه کوندوز تنگریسیغه زاری قیلسه
فلیضحکوا آیتینی تفسیر قیلسه
انداغ عالم عالم بولور دوستلاریم

2

*Âlimse gece-gündüz ilmi tahsil eyleye,
Her an ağlayıp Rabb'e, sevgi hâsıl eyleye,
"Fe'l-yedhakû"⁴⁸ ayetin, ma'nâ tafsil eyleye,
Böylesi gerçek âlim gerekir dostlarıma.*

۳

ولیکوا کثیرا دیب تنگری آیدی
معنا اوقان عالم دایم ییغلار ایردی
ییغلای ییغلای ایکی کوزی اعی بولدی
انداغ عالم عالم بولور دوستلاریم

3

*"Ve'l-yebkü kesirâ" dır,⁴⁹ Allâh böyle söyledi.
Ma'nâsını bilenler, gece-gündüz ağladı.
Ta ki gözler kör oldu, yaşlar aktı, çağladı.
Böylesi gerçek âlim, gerekir dostlarıma!*

۴

عالم اولدو شریعتده جولان قیلسه
طریقتنی بازاریغه اوزون اورسه
محبت نینگ دریاسیدین گوهر آلسه
انداغ عالم عالم بولور دوستلاریم

4

*Âlimler sefer eyler yolunda şeriatın,
İlm u irfanın satar, pazarda tarikatın,
İnci-mercân dökülür, deryâsın hakikatın,
Böylesi gerçek âlim gerekir dostlarıma.*

⁴⁷ "Fe'l-ya'meli'l-âlimûn": Âlimler, amel etsinler.

⁴⁸ "Fe'l- yedhakû kalilen...": "Az gülsünler..." (Tevbe Süresi, 9/82. Ayet)

⁴⁹ "Ve'l-yebkü kesira.": "...ve çok ağlasınlar." (Tevbe Süresi, 9/82. Ayet)

5

عالم من ديب كتاب او قور معنى او قماس
كوپ آيتنى معناسىنى هرگىز بيلماس
تكبر منمن ليكنى هرگىز قويماس
عالم ايماس جاهل تورور دوستلارىما

Âlimmiş kitap okur ma'nâsını hiç bilmez,
Kur'ân ayetlerini idrak edemez, bilmez,
Kibrine esir olur; hak yoluna eremez,
Âlim değil câhildir, ikazdır dostlarıma!

6

تكبر عزازيلغه نه لار قىلدى
تكبردين طوق لعنت انگا سالدی
فرشته لار كوروب انده سجده قىلدى
سجده قىليپ امان بولدى دوستلارىما

6

Kibirleşmek şeytanı yanılttı ve aldattı,
Allâh lanet eyledi, onu cennetten attı.
O Rahmân'a belirtti, melekler secde yaptı,
Secde edip dualar gönderin dostlarıma!

7

عالم ايكي دور تن و جانغه رهبر تورور
جان عالمى حضرتيغه ياقين تورور
محبتنى شراييدىن ايچيب تورور
انداغ عالم عالم بولور دوستلارىما

7

Bil ki ilim ikidir rehber; bedene, cânâ,
Cân âlimi ne güzel, kulluk eder Rahmân'a!
Muhabbet şarabını içler kana kana.
Böylesi gerçek âlim gerekir dostlarıma!

8

تن عالمى ظالم لارغه اوخشار ايرميش
براءت نى آيتيده چون بويورميش
دوزخ ايچره تينماي دايم كويار ايرميش
زهر زقوم ايچيب دايم دوستلارىما

8

Sadece dünya ilmi, âlimi zâlim eder,
Bu hususta ayetler, hüküm ihtiva eder.
Dünya ilmüne dalan, nâr-ı cahîme gider,
Zakkum zehir içlerler, uyarım dostlarıma!

9

قول خواجه احمد عالم لارگا خدمت قيلغىل
عالم لارنى سوزين ايشتيب عمل قيلغىل
عمل قيليب حق يوليده جانينگ بيرگىل
عمل سيزلار ديدار كورماس دوستلارىما

9

Sen de Kul Hoca Ahmed, ulemaya hizmet et.
Âlimler sözün dinle, Hak yolunda sebat et.
Amel-i salih işle, cânın Hakk'a kurbân et.
Amelsiz cemâl yok, ikazdır dostlarıma!

۱

محبت فی شرابی دین ایچورماسه
جان دلیم حسرت بیلان کیتار دوستلار
الله یادین ورد ایلامای اولوب کیتسام
ایسیز عمروم ارمان بیرله اوتار دوستلار

1

Muhabbet şarabından içirmesse Yaradan,
Cân bedenden hasretle ayrılır, gider dostlar!
Zikrim-virdim olmadan, ölüp çıksam aradan,
Harap ömrüm zahmetle, gelip de geçer dostlar!

۲

الله دیگان چین عاشق لار براق میندی
معشوقیدین محنت ییتسه بویون سوندی
طریقت فی بازارینده جولان قیلدی
حقیقت فی دریاسیدین اوتار دوستلار

2

Allâh diyen âşıklar, nurlu Burak'a biner,
Mihnet gelse cânândan, boynun ona terk eder.
Tarikat pazarında, koşar onu seyreyler,
Hakikat deryâsından, gelip de geçer dostlar!

۳

حقیقت فی دریاسیدین آغان کیشی
اوزی مونگلوغ کونگی سینوق کوزده یاشی
خوارلیق زارلیق مشقت دور دایم ایشی
دیدارینی طلب قیلیب تاپار دوستلار

3

Hakikat deryâsına, yüzüp de dalan kişi,
Öz mahzun, gönül kırık, akıtır gözden yaşı.
Hor görüüp ağlamak, meşakkat daim işi,
Hak cemâlini ister, orda bulunur dostlar!

۴

حقیقت لیغ عاشق لارنی نفسی اولوک
اوچ یوز آلمیش، تورت یوز قرق تورت همه سلوک
سوزی شیرین خلق خوشی یوز مینگ تورلوک
بو دنیانی پوچک پولغه ساتار دوستلار

4

Hakikat âşıkları ölü sayar nefsinin,
Üç yüz altmış,⁵⁰ dört yüz kırk dört⁵¹ sülûk ile hepsini
Sözü, huyu, şuuru, yüz bin tat, lezzetini,
Bu dünyayı değersiz paraya satar dostlar!

۵

عارف عاشق بولای دیسانگ الم تارتغیل
حق وصلی غه ییتای دیسانگ تونلار قاتغیل
بو دنیانی عشرتینی تاشلاب آتغیل
تاشلاب آسانگ ما و من لیگ کیتار دوستلار

5

Ârif, âşık olayım dersin elem çekersen,
Hakk'a vuslat istersen, geceler zikredersen.
Dünya meşgalesini, boşayıp terk edersen,
Terk-i dünya edersen ben, benlik gider dostlar!

۶

گناه قیلیب توبه قیلماي کیتگان لارنی
حقدین قورقماي غفلت بیلان یاتقانلارنی
دنیا اوچون ایمانینی ساتقنلارنی
صراط آتلیغ گذرگاه ده توتار دوستلار

6

Günâhları işleyip, tövbesiz gidenleri,
Mevlâ'sından korkmayıp, gafletle yatanları,
Dünya için ahreti, imânı satanları,
Sırat denen o yolda, tutar atarlar dostlar!

۷ 7

قیامت فی شدتی نی بیلماگانلار
قاتیغ عذاب تار لحددین قورقماغانلار
حق قهریدین قورقوب یاشین توکماگانلار
دوزخ ایچره یوز مینگ عذاب تارتار دوستلار

Kim bilmez kıyametin, o elim şiddetini,
Dar kabir azabının, o korkunç dehşetini,
Yaşamayan anlamaz, gözyaşı nimetini,
Nârında yüz bin azap, çeker dururlar dostlar!

۸ 8

وا دریغا اوقی عمرم بیلامادیم
جاندین کیچیپ حضرت ساری بارالمادیم
نفسدین کیچیپ حق امرینی قیلامادوم
اولوب بارسام حسرت منگا ییتار دوستلار

Eyvahlar! Geçti ömrüm kıymetini bilmedim,
Cândan geçip hazrete doğru yola varmadım,
Nefsimden kurtulup da Hak emrini yapmadım,
Ölüp- gitsem ayrılık bana yetmez mi dostlar?

۹ 9

اوقی عمروم شریعت گا ییتالمادیم
شریعت سیز طریقت گا اوتالمادیم
حقیقت سیز معرفت گا باتالمادیم
قاتیغ یولدور پیرسیز نیچوگ اوتار دوستلار

Ömrüm gaffetle geçti, şeriate yetmedim,
Şeriatsız olmaz ki, Tarikata geçmedim.
Hakikatsız Ma'rifet denizine batmadım,
Sarp yollar pîr olmadan, nasıl geçilir dostlar!

۱۰ 10

قول خواجه احمد نفسیم سالدی اوشبو یولغه
آنینگ اوچون قاچتیم دوستلار چولدین چولغه
الله دیدیم هیچ باقمادیم اونگ سولغه
الله دیگان شوق شرایین ایچار دوستلار

Kul Hoca Ahmed nefsim saldı beni bu yolla,
Onun için ben kaçtım, dağlara, çölden çöle,
"Allâh!" dedim, bakmadım ne sağa ne de sola,
Allâh diyen âşıklar, aşk şarabın içmez mi?

حکمت - ۸۲

Hikmet - 82

Zahire Bakan Câhil!

۱ 1

روح قوشینی تیترار بولسه بال پری
پرواز قیلیب عرشدین عرشقه قونار دوستلار

Titreyince ruh kuşum kolları, kanatları,
Yükselir, arştan arşa, uçar ve konar dostlar!

۲ 2

قول من دیگان دایم تینمای ذکرین ایتار
عشق اوقی غه بغری کویوب فریاد ایتار
بیخبرلار عمرین بیلمای ییل گا ساتار
غفلت بیرله جهنم گا کیتار دوستلار

*Kulum diyen "Allâh!" der, durmadan zikir çeker,
Aşk ateşinde bağrın yakar da feryâd eder.
Habersiz kul ömrünü bilmeden yele satar,
Gaffetle cehenneme sevk olur, gider dostlar!*

۳ 3

آخر زمان شیخی توزار صورتلارین
زهد تقوی قیلمای بوزار سیرتلارین
کرامت دیر خواب غفلت رؤیت لارین
ریا بیرله خلقه اوزین ساتار دوستلار

*Âhir zaman şeyhleri düzeltir sûretini,
Terk eder züht, takvayı, bozarlar sîretini.
Keramet der rüyada gâfil, gördüklerini,
Riyâ ile aldatır, kendini satar dostlar!*

۴ 4

ایا غافل عمرینگ سینی اوتار ییل دیک
کوز یاشینگنی آقوز دایم آب سیل دیک
سینی سویار درگاهیده مثل قول دیک
خواجه سویسه سینی آزاد ایتار دوستلار

*Ey gâfil! Senin ömrün gelip-geçer yel gibi,
Gözyaşın akıt dâim, oluversin sel gibi.
Dergâhta seni sever, sadık bende, kul gibi,
Mevlâ severse seni, azat da eder dostlar!*

۵ 5

غفلت بیرله عمرینگ سینی اوتار بیلگیل
جانینگ بیرله پیر خدمتین توروب قیلگیل
اندین سونگره درگاهی گا لایق بولگیل
خدمت قیلغان مرادیغه بیتار دوستلار

*Gaffetle geçer ömrün, bu dünyaya aldanma,
Sen pîrine hizmetten sakın ha geri kalma.
Sonra lâıyk olursun, şeyhinin dergâhına,
Hizmet ehli olanlar, murada erer dostlar!*

۶ 6

قول خواجه احمد حکمت ایتیب ییغلا سحر
ایرانلارنی الفاضلی دین آلیب خیر
سوز اصلی نی بیلگانلارگا اصل گوهر
ظاهریغه باقغان قوروغ قالار دوستلار

*Kul Hoca Ahmed hikmet söyler, ağlar, her seher,
Erenlerin bağından size getirir haber.
Sözün aslını bilen, anlar inci ve güher,
Zâhire bakan câhil, mahrum kalır mış dostlar!*

۱

عشق سرینی بیان قیلسام عاشقلارگا
طاقت قیلمای باشین آلیب کیتار دوستلار
تاغ تاشقه باشین اوروب بیخود بولوب
اهل عیال خانماندین اوتار دوستلار

1

Sırr-ı aşkı beyân etsem, söylesem âşıklara,
Dayanamaz, başın alıp çıkar dağlara dostlar!
Dağa-taşa başın vurup, şuursuzca dolaşır,
Çoluk-çocuk, evden-barktan geçer, ayrılır dostlar!

۲

عشق شدتی باشقه توشسه عاشق تیلار
بیگانه لار تاشلار آتیب انگا کولار
دیوانه دیب باشین یاریب قانغه بولار
شاگر بولوب حمد ثنا ایتار دوستلار

2

Aşk ateşi başa düşse, âşık anı neylesin,
Ağyar gelip taşlar atsm, gönüllerin eğlesin.
Divâne deyip başın, kan ve revân eylesin,
O yine şükrederek, Rabb'e hamd eder dostlar!

۳

عشق سیزلارنی هم جانی یوق هم ایمانی
رسول الله سوزین ایدیم معنی کانی
نیچه ایتسام ایشیتگوچی بیلگان قانی
بیخبرگا ایتسام کونگی قاتار دوستلار

3

Aşksızların cânı yok, hem de sağlam imânı,
Resul'ün sözün dedim, neredir ma'nâ hanı?
Nice sözler söylesem, bilen var mı kelâmı?
Hakikatten habersiz, ne desem boştur dostlar!

۴

عشق گوهری توپسبز دریا ایچره پنهان
جاندین کیچیب گوهر آلمان بولدی جانان
بو لهوس لار عاشق من دیب یوله قالغان
دین لارینی پوچک پولغه ساتار دوستلار

4

Aşk cevheri, dipsiz deniz mahzeninde saklıdır,
Cândan geçip cevher alan, sevgilidir, haklıdır.
Heveskâr acemiler; "âşıkım" der, yolda kalır,
Dinlerini değersiz pula satarlar dostlar!

۵

اوتقه کویدوم جاندین تویدوم حیران بولدوم
بو نیچوک اوت کویمای یانمای بریان بولدوم
محبت نی آتین ایشیتیب گریان بولدوم
کوزی گریان مرادیغه بیتار دوستلار

5

Ateşine cândan yandım, doydum ve hayrân oldum,
Bu nice bir ateştir ki, yanmadan biryân oldum.
Muhabbet adını duyup, gözleri yaş, üryan oldum,
Kim ki yaş akıtır gözden, muradına erer dostlar!

۶

زار ییغلابان زار اینگراغیل رحمی کیلسون
یول اداشسانگ رحمی کیلیب یولغه سالسون
آمین دینگلار پیر مغان قولونگ آلسون
خدمت قیلغان مرادیغه بیتار دوستلار

6

Çok ağlayıp, çok inle ki, rahmet-i ilâhî gelsin,
Yolun şaşana rahmeti, gelsin ona yol versin.
Âmin deyin, pîr-i kâmil, destur versin, elin alsın.
Hizmet eyleyen murada hiç kuşkusuz erer dostlar!

۷

زمانه هم آخر بولدی خویونگ کیتی
رسول الله وعده لاری یاووق بییتی
خاص قوللاری یخشی سوزگا قولاق توتی
یمان قوللار کوندین کونگا بتر دوستلار

7

Artık âhir zaman oldu, dostlar ve kervanlar gitti.
Resul'ün vadettikleri, hep bir bir tecelli etti.
Gerçek kullar bu sözlere önem verip, kulak tuttu,
Kötü kullar günden güne, küfre saplandılar dostlar!

۸

کل یوم بتر دیدی حق مصطفی
امت بولسانگ قولاق سالغیل اهل وفا
یخشی لارنی اجرین بیروور بدگا جزا
قیامت کون جزالارین تارتار دوستلار

8

"Külle yevmin beter"⁵² dedi, Hak Resul'üm Mustafa,
Ümmet olan kulak verir, vefalıdır, bulur safa.
İyi kullara mükâfat, kötü kullara da cezâ,
Kıyamet günü ecirler, böyle dağıtılır dostlar!

۹

فاسق فاجر هوا قیلیب بیرنی باسماس
روزه نماز قضا قیلیب مسواک آسماس
رسول الله سنت لارین کوزگا آلماس
گناه لاری کوندین کونگا آرتار دوستلار

9

Fisk u fücür işleyenler, ayakları yere basmaz,
Orucu yok, namazı yok, misvak ile işi olmaz.
Resul'ün sünnetlerini, işlemeyi göze almaz,
İşlediği günâhları günden güne artar dostlar!

۱۰

دنیا دارلار مالین کورروب هوا قیلور
منمن لیک دین اول دعوی خدا قیلور
اولار وقتده ایمانیدین جدا قیلور
جان بیرارده حسرت بیرلان کیتار دوستلار

10

Dünya malını sevenler, görüp de beves edenler,
Nefsine esir olanlar, ilâhîğe meylederler,
Ölüm vakti imânından ayrı kalır, yalnız gider,
Cân verirken hasret ile "Elveda!" der, gider dostlar!

۱۱

قموغ دنیا بیقانلارنی والله کوردوم
جان بیرارده نیچوک سن دیب حالین سوردم
شیطان ایدی ایمانی غه چنگال اوردوم
جان چیقارده بیغلائی بیغلائی کیتار دوستلار

11

Tüm dünyayı biriktiren kulları vallâhi gördüm,
Öleceği an; "Nasılsın?" deyip ben, hâlini sordum.
O sessizdi, şeytan dedi; "İmânına çengel vurdum!"
Cân verirken ağlayarak, feryâd ile gider dostlar!

۱۲

قول خواجه احمد عاشق بولسانگ جانینگ کویسون
صدقینگ بیرلان الله دیگیل تنگری بیلسون
دعا قیلغیل مؤمن قوللار دنیا قویسون
دنیا قویغان آخرتنی تاپار دوستلار

12

Hoca Ahmed âşık isen, kul ol Hakk'a cânın yansın,
Sıdk ile dayan Allâh'a, vücudun aşkla boyansın.
Dua et mü'min kullara, gaflet ile aldanmasın,
Kim ki dünyayı terk eder, ukbâ ona yeter dostlar!

⁵² Külle yevmin beter: Her gün daha kötü.

۱

قايو مخلوق خالقيغه مطيع بولسه
عالم خلقي اوشل قولنى سويار دوستلار
يادين ايتيب بغرى پيشيب ايچي كويسه
هو هو ديسه سانسيز اوچقون اوچار دوستلار

1

Hangi mahlûk Yaradan'a itaatkâr olursa,
Tüm cihânda var olanlar, o kulu sever dostlar!
Allâh'ı zikreyleyip, bağırı pişip yanarsa,
Nefesinden sayısız kıvılcım uçar dostlar!

۲

بلبل سايرار بوستان ايچره هزار دستان
هرگيز بولماس بوستانلارى ياز زمستان
خدمت قيلغان بو يول لارده بولور خوشان
پرواز قيليب هوا سارى اوچار دوستلار

2

Bülbül öter bostan içre binler destan,
Asla olmaz bostanları yaz-zimistan,⁵⁴
Hizmet eden bu yollarda olur handan,
Pervâz edip göğe doğru uçar dostlar!

۳

پير كامل مكملى بولغان كيشى
شمس و قمر ينگليغ يارور ايچي تاشى
ذره قالماس كونگل ايچره غل و غشى
نظر قيلسه هر يان انى كورار دوستلار

3

Pîr-i kâmil mükemmili olan kişi,
Güneş ve ay gibi parlar içi-dışı,
Zerre kalmaz kalp içinde gull u gışı,
Hangi yöne nazar etse görür dostlar!

۴

توكلنى راست قولغان لار يولغه كيردى
انديشه دين كونگل اوپين خالى قيلدى
اژدر مينسه منمن ليكنى بيلماس بيلدى
حقدين قورقسانگ برچه سندن قاچار دوستلار

4

Gerçek tevekkül edenler yola girdi,
Endişeden gönül evin temiz kıldı,
Ejdere binse, asla benlik bilmedi,
Hak'tan korksan, herkes senden korkar dostlar!

۵

عاشق ايرسانگ ماسوا دين كونگل اوزدور
سعى قيليب حق يوليغه كونگل كيزدور
ايرانلارنى حكمتيده اوشبو سوزدور
همت قيلغان سر درياسين بولور دوستلار

5

Âşık isen masivadan gönlünü kes,
Sa'y edip Hak yolunda gönlünle gez,
Erenlerin hikmetinden çıkmış bu söz,
Himmat eden sır deryâsın bulur dostlar!

۶

تيل كونگى سري بيرلان ذاكر بولوب
اوچ يوز آلتيميش تمورلارى قانغه تولوب
يازو قيشين بلبل داين واله بولوب
سيرابان اول شاخدين شاخقه قونار دوستلار

6

Difi, gönlü sırrı ile zikrederse Allâh'ı,
Üç yüz altmış damarından hep dökülür günâhı.
Bülbül gibi, yaz-kış demez, feryâdla yükselir âhı,
Coşar, öter, daldan dala atlar ve konar dostlar!

۷

بو کونگنی بوستانیدور عجب بوستان
بوستان ایچره سیراشورلار هزار دستان
کورونادور هر شاخ اوزره تورلوک الوان
نعمت لارنی پیشگانینی کورار دوستلار

۸

ظاهر نعمت شکرینی غافل بیلماس
باطن داغین قیاس بیرله کورسه بولماس
ظاهر کوزی غفلت بیرله باقیب کورماس
باطن کوزی آچیلسه اول کورار دوستلار

۹

باطن کوزی آچیلغانده جمله پرده
آجیلور کوز قالماس حجاب ذره انده
جان نی کوزی حیران بولور اوشل دمده
باقیب ایمان نوری بیرله کورار دوستلار

۱۰

قول خواجه احمد یسوی نینگ اوشبو سوزی
عجب ایرماس باقیب کورسه سرنی کوزی
فنا فی الله مقامینده اوزنینگ اوزی
فنالیقی ایچره باقیب کورار دوستلار

حکمت - ۸۵

۱
محبت نی جامین ایچیب رقص ایلاگان
دیوانه لیغ مقامی غه کیردی دوستلار
آچ و توقلوق سود و زیان هیچ بیلمهگان
سرمست بولوب رقص سماع آوردی دوستلار

7

Bilin ki, garip bahçe, bu gönlün bahçesidir,
İçinde ötüşenler kuşların hecesidir.
Her dalda ayrı cümbüş, renkler bilmecesidir,
Nimetler olgunlaşır, onları görür dostlar!

8

Zâhirden nimetlerin, gâfil şükürünü bilmez,
Bâtında olanları, kıyasla görse olmaz.
Zâhir gözü gâfildir, baksa gerçeği görmez,
Bâtın gözü açılrsa, belki de görür dostlar!

9

Bâtın gözü açılrsa, iner bütün perdeler,
Kalkar önünden engel, perde açılır, iner.
Cân gözü hayrân olur, neler varsa seyredir,
Bakar imân nuruyla, her şeyi görür dostlar!

10

Hoca Ahmed Yesevi, söyler size bu sözü,
Umulur ki, bakarsa görür sırları, gözü.
“Fenâ fi'llâh” makamı, sırlarla, özün özü,
“Yokluk” içinden bakıp, her şeyi görür dostlar!

Hikmet - 85

Muhabbet Kadehi!

1

Muhabbet kadehini, içip de rakseyleyen,
Divâne makamına girip de çıkmaz dostlar!
Açlık-tokluk, kâr-zarar, nedir bunu bilmeyen,
Sarhoş olup raks ile semâda döner dostlar!

۲ 2

رقص سماع اورگانلارگا دنیا حرام
اهل عیال خانماندین کیچتی تمام
سحر وقتده حقه سیغنیب بیغلار مدام
آندین سونگره رقص سماع اوردی دوستلار

Raks ve semâ yapanlar, sizlere dünya harâm.
Çoluk-çocuk, ev-barktan geçtinse işin tamam.
Seher vakti Mevlâ'ya sığınıp ağıla müdâm,
Bundan sonra raks, sema eylemelidir dostlar!

۳ 3

رقص سماع اورگان عاشق اوزین بیلماس
بیهوش یورار دنیا مالین قولغه الماس
یوز مینگ آدم تقصیر دیسه مغرور بولماس
دنیا تیفیب رقص سماع اوردی دوستلار

Raks, sema yapan âşık, asla kendini bilmez.
Şuursuz döner orda, dünyaya değer vermez.
Yüz bin kul "efem" dese, dünyaya mağrur olmaz,
Dünyayı reddederek, raks, semâ yapar dostlar!

۴ 4

دنیا تیفمای رقص سماع اورگان جاهل
حق یادینی بر دم ایتمای یورور غافل
درویش من دیر دنیا ساری کونگی مایل
دنیا اوچون رقص سماع اوردی دوستلار

Dünyayı tepmeden raks, sema yapanlar câhil,
Hak adını anmadan, boşa yürüyen gâfil,
Dervişim der kendince, gönlü dünyaya mâil,
Sadece dünya için raks, semâ yapar dostlar!

۵ 5

اوزدین کیتمای رقص سماع اورماق خطا
سبحان ایگام انگا قیلماس ایمان عطا
طاعت قیلسه دل لارینی قیلماس صفا
ریا قیلیب رقص سماع اوردی دوستلار

Raks ve semâ olur mu, kul kendinden geçmeden?
Hâlık'ım imân vermez, kişi Hakk'ı seçmeden.
İbâdet fayda vermez, aşk şarabın içmeden,
Riyâkârca yapılan raks, semâ olmaz dostlar!

۶ 6

وای اوشنداغ نادانلاردین امید قیلمانگ
فیض فتوح آلور من دیب یوگروب بیلمانگ
نفسی اولوغ شرعی بوزوغ ولی بیلمانگ
شیطان لعین نوخته اورمای میندی دوستلار

Vah nefsim! Gâfil olma, câhile bel bağlama,
Feyz u feth alır diye, ona fırsat sağlama,
Şeriat bilmeyenin sen peşinden ağlama,
Lain şeytan boynuma gem vurdu, bindi dostlar!

۷ 7

اوزدین کیتمای رقص ایلاسه الله بیزار
سماعیدین بیر تیبیرانیب تارتقای آزار
دعا قیلای کورساتماسون انگا دیدار
دین دن کیچیب رقص سماع اوردی دوستلار

Candan geçmeyen gâfil, raksından müşteki Hak,
Zikri yeri sarsmayan, gel dönmeleri bırak.
Dua ettim Rahmân'a, cemâlu'llâh sana ırak,
Dinden geçip raks semâ yapınca gâfil dostlar!

۸ 8

دیوانه لیغ غالب کیلمای سماع اورار
حق مصطفی چهار یار دین بیزار یورار
باشدین ایاغ گناه لاری حاضر تورار
گناه تیلاب رقص سماع آوردی دوستلار

*Cünun galip gelmeden, kim kalkar semâ yapar,
Çehâr-yâr⁵⁵ Mustafa'dan o, uzaklaşır, kaçar.
Baştan sona günâhlar hazırdır, ona bakar,
Günâh işleyip sonra raks, sema yaptı dostlar!*

۹ 9

شبلی عاشق سماع آوردی پرتو کوروب
مصطفی نی حاضر کوروب سؤال سوروب
دنیا عقبین آرقه تاشلاب کوزین یوموب
انداغ قوللار رقص سماع آوردی دوستلار

*Âşık Şiblî semâ eyler, gönü aydın, nur görüp,
Mustafa'yı hazır bulup, selâmlar sualler sorup,
Dünya derdin arda koyup, imân ile gözün yumup,
Böyle kullar aşkı ile raks ve sema yapar dostlar!*

۱۰ 10

شبلی عاشق بیغلاب ایدی ایا رسول
بیطاعت من سماع اورسام هم مین ملول
رسول ایدی انشاء الله قیلغای قبول
رخصت تیلاب رقص سماع آوردی دوستلار

*Şiblî âşık ağlayarak hitap etti; "Ey Resul!
Takatsızım, sema yapsam, kalp kırık, gönül melül."
Resulullah buyurdu ki; "İnşallâh eyler kabul!"
Ruhsat isteyip Nebi'den, raks ve semâ yaptı dostlar!*

۱۱ 11

قول خواجه احمد رقص سماع هرکیم گایوق
تقلید بیرله اورسه سماع کیرگای تموغ
بو روایت پنهان ایردی ایتسام قموغ
حق نی تاپیب رقص سماع آوردی دوستلار

*Raks ve semâ kimde ki yok, bil ki Kul Hoca Ahmed,
Taklit eden cehennemde, yanar yok merhâmet.
Söylemedim tamamını, gizli sırdır bu rivayet,
Hakk'ı bulan kulları, raks ve semâ yaptı dostlar!*

حکمت - ۸۶

Hikmet - 86

Farkında mısınız Dostlar?

۱ 1

اولیالار ایتگان وعده کیلیدی بولغای
قیامت نی کونی یاووق بولدی دوستلار
عاقل قوللار بولغانی نی بیلیدی بولغای
خلق ایل دین مهر شفقت کیتی دوستلار

*Evlîyanın dediği vade gelmiş gibi,
Kıyamet saati yakın oldu dostlar!
Âkil kullar geldiğini anladılar,
İnsanlardan sevgi, şefkat gitti dostlar!*

⁵⁵ Çehâr-yâr: Dört büyük halifeye denir.

۲ 2

اولوغ کيچيک يارانلاردین ادب کيتی
قیز و ضعيف جوانلاردین حیا کيتی
الحیاء من الایمان ديب رسول ایتی
حیاسیز قوم عجایب لار بولدی دوستلار

Genç ihtiyar erkeklerden edep gitti,
Kızlardan kadınlardan hayâ gitti,
"El-hayau mine'l-imân" Resul dedi,
Hayâsız halk garip oldu dostlar!

۳ 3

مسلمان مسلمان نی قیلدی قتل
ناحق توتوب حق ایشلارین قیلدی باطل
مرید پیرغه قیلما دی هیچ یوزی خاطر
عجب شوملوغ زمانه لار بولدی دوستلار

Müslüman Müslümanı etti katl,
Haksız olup, hak işleri etti bâtil,
Mürit, pîrine kılmadı hiç hatır,
Nasıl da kötü zaman oldu dostlar!

۴ 4

اهل دنیا خلقیمیزده سخاوت یوق
پادشاه لارده وزیر لارده عدالت یوق
درویشلارنی دعاسیده اجابت یوق
تورلوک بلا خلق اوستیغه یاغدی دوستلار

Ehl-i dünya halkımızda sehâvet yok,
Padişah ve vezirlerde adalet yok,
Dervişlerin duasında icabet yok,
Türlü bela halk üstüne yağdı dostlar!

۵ 5

آخر زمان عالم لاری ظالم بولدی
خوش آمدنی ایتگوچیلار عالم بولدی
حقنی ایتگان درویش لارگا غنیم بولدی
کورینگیزلار اسلام قولدین کیتی دوستلار

Âhir zaman âlimleri zâlim oldu,
Dalkavukluk yapanlarsa âlim oldu,
Hak söyleyen dervişlere düşman oldu,
Bakın hele İslâm elden gitti dostlar!

۶ 6

قیامت کون یاووق بیقی قالغانی یوق
اولیالار ایتگان سوزین یالغانی یوق
اوز اوزیغه بیر نصیحت قیلغانی یوق
نصیحتین خلقه ایتیب کیتی دوستلار

Kiyamet günü yaklaştı, zamanı yok,
Evlîyanın sözünde hiç yalamı yok,
Doğru-dürüst nasihatler edeni yok,
Öğüdünü halka deyip gitti dostlar!

۷ 7

قاتیغلا نیب ای قول احمد یولغه کیرگیل
قولنی کورسانگ قولی بولوب معنا سورفیل
گر الهیم روزی قیلسه معنی آغیل
معنی سوراب معنی آغان تاتی دوستلار

Sebat edip ey Kul Ahmed sen yola gir,
Kulu görösen, sen ona uy ma'nâyı sor,
Eğer Allâh nasip etse hikmeti al,
Ma'nâ sorup, ma'nâ alan tattı dostlar!

حکمت - ۸۷

Hikmet - 87

Asla Gâfil Olmasın!

- ۱ 1
 بیزدین سلام دوستلارغه طلب یولین قویماسون
 دیدار طلب قیلسه لاره‌رگیز غافیل بولماسون
*Dostlara bizden selâm, duayı boşlamasın,
 Kim cemâlin isterse, asla gâfil olmasın.*
- ۲ 2
 غافل تاپماس حق یولین آنده تاپماسلار اورین
 ایچی تاشی کویوبان سحرلارده یاتماسون
*Gâfiller Hak yolunda, zinhar bulamaz makam,
 İçî-dışı yanan kul, seherlerde yatmasın.*
- ۳ 3
 یادى بیرلان بولسه لار دیدار آرزو قیلسه لار
 هر چند خوارلیق کورسه لار کونگل اوزگه بولماسون
*Adını yâd eyleyip, cemâli isteyenler,
 Hor görülseler dahi, gönlü mahzun olmasın.*
- ۴ 4
 عاشقلارغه دنیاده خوارلیق زارلیق ملامت
 ملامت سیز محنت سیز عاشق من دیب ایتماسون
*Dünyada âşıklar hor, melametli ağlarlar,
 Melâmetsiz,⁵⁶ mihnetsiz, ben âşıkım demesin.*
- ۵ 5
 شریعتده تجریددور دنیا سینی ترک ایتماک
 ترک ایتمایین تن جانین تجرید بولدوم دیماسون
*Şeriatte tecrittir, dünyasını terk etmek,
 Terk etmeden dünyayı, Hakk'ı sevdim demesin.*
- ۶ 6
 طریقتده تن جانین ترک ایتماکى مشکلدور
 ترک ایتمایین تن جانین سوا بولدوم دیماسون
*Tarikatte cânını terk eylemek müşküldür,
 Cânını terk etmeden, seninleyim demesin.*
- ۷ 7
 حقیقتده حرامدور بیر خدادین اوزگاسی
 انداغ بولمای عاشقلار دیدار آرزو قیلماسون
*Hakikatte harâmıdır Bir Allâh'tan başkası,
 Âşık böyle olmadan, cemâl arzu etmesin.*
- ۸ 8
 انداغ رسول مصطفی دنیا مالین سویمادی
 امت بولسه رسول گا دنیا مالین سویماسون
*Hak Muhammed Mustafa, dünya malın sevmedi,
 Resul'e ümmet olan, dünya malı sevmesin.*
- ۹ 9
 مسکین احمد یسوی سلام ایتدی دوستلارغه
 اوشبو سوزنینگ معناسین طالب بولسه انگلاسون
*Miskin Ahmed Yesevî, selâm verdi dostlara,
 İş bu sözün ma'nâsı, tâlîp olan anlasın.*

⁵⁶ Melamet: Kınanmışlık, aşağılanma.

۱
دیدارینی طلب قیلسانگ ای ذاکرلار
جاندین کیچیب حلقه ایچره کورونگ دیدار
شوقینگ بیلان الله ایتیب راست گاقایتیب
تون اویقوسین حرام ایلاب بولغیل بیدار

۲
بیدارلارگا حق رحمتی بولور یاووق
بیدارلارنی کونگی سینوق کوزی یاشلیق
منمن لیک نی جزاسینی بیرگای تموغ
تکبرنی دوزخ ایچره حالی دشوار

۳
سیندین بورون یارانلارینگ قیان کیتی
بو دنیاغه میل قیلمای بیغلاب اوتی
عمرینگ آخر بولدی نوبت سنگا ییتی
گناهینگا توبه قیلغیل ای بد کردار

۴
نفسینگ سنی باقیب تورسانگ نیلاردیماس
زاری قیلسانگ الله ساری بیون سونماس
قولغه آلسانگ بیان قوشدیک قولغه قونماس
قولغه آلیب تون اویقوسین قیلغیل بیدار

۵
نفس یولیغه کیرگان کیشی رسوا بولور
یولدین آزیب تاییب توزوب گمراه بولور
یاتسه قودسه شیطان بیلان همراه بولور
نفسنی تیپکیل نفسنی تیپکیل ای بد کردار

۶
نفسینگ سینی آخر دمده گدا قیلغای
دین اوی نی غارت قیلیب ادا قیلغای
اولار وقتده ایمانینگدین جدا قیلغای
عاقل ایرسانگ نفس بددین بولغیل بیزار

1
Ey zâkirler! Kim ki cemâl isterse,
Cemâl görmek zıkr halkasında olur.
Şevkle Allâh diyerek Hakk'a dönen,
Uykusu harâmdır, uyumaz olur.

2
Uykusuza, Hak rahmeti yakındır.
Gözü yaşlı, gönlü kırık sakindir.
Ben-benliği, cehennemden arındır,
Kibirli kul, cehennemde perişân.

3
Senden önce dostlar nereye gitti?
Dünyaya meyletmedi, açladı geçti.
Ömrün sona erdi, yol sana yetti,
Günâhlara tövbe, ey mücrim insan!

4
Sen nefesine uysan, neler istemez,
Allâh'a yönelsen, o boyun eğmez,
Yaban kuşu gibi, avuca girmez,
Uykuların terk et, kalsın uykusuz.

5
Rezil olur, nefsin yoluna giren,
Yoldan kayar, çıkar günâhkâr olur.
Nefse uyup, kim kötülük işlerse,
Yatar-kalkar, şeytana yoldaş olur.

6
Nefsin seni, son anda köle eyler,
Din evin yağmalayıp, talan eyler,
Öldüğünde, imândan mahrum eyler,
Akıl varsa, nefsenden müşteki ol.

۷ 7

فرعون قارون شیطان سوزین محکم توتدی
بول سبیدین ییر یاریلدی آنی یوتدی
موسی کلیم ناصح بولوب سوزلار ایتدی
قولاق توتمای اول ایکی سی اولدی مردار

*Firavn, Karun şeytan sözünü tuttu,
O sebeple, yer yarıldı da yuttu,
Musa Kefim'in öğüdün unuttu,
Dinlemeyip, küfr üzere öldüler.*

۸ 8

گناهینگ گاتوبه قیلیب ییغلاب یورغیل
کیتارمن دیب یول باشیغه باریب تورغیل
کیتگانلارنی کوروب سین هم عبرت آغیل
عبرت آلسانگ یاتمیش ییرینگ بولور گلزار

*Günâhlara tövbe et ağla, sürün,
Giderim deyip yol başında durun.
Gidenleri, ibret alın da görün,
İbret alsan, yatak gül bahçen olur.*

۹ 9

مؤمن قول لار درد حالت پیدا قیلدی
حق یولیده جان و دلنی شیدا قیلدی
دنیا تاشلاب آخرت نی سودا قیلدی
سودا قیلسانگ حور و غلمان باری تیار

*Mü'min kullar, derdi peydâ eyledi,
Hak yolunda cânı şeydâ⁵⁷ eyledi,
Dünya değil, ukbâ sevda eyledi,
Huri- gılmân, sevda'hya hazırdu.*

۱۰ 10

قول خواجه احمد نفس ایلگیدین قیلورمن داد
پیر مغان بولغای موکین انگا جلا
بیخبرلار ایشیتماسلار داد و فریاد
قان ییغلاغیل ایشیتسون اول پروردگار

*Hoca Ahmed, nefis elinden et feryât,
Pîr-i kâmil, olur mu ona cellât!
Bî-haber, işitmez eder imdât!
Kan ağlasan, işitir Allâh seni.*

حکمت - ۸۹

Hikmet - 89

Dervişler Sohbetinde!

۱ 1

ایرانلار جمال کورور درویشلار صحبتیده
ایرانلار مجلسینده نور یاغار صحبتیده

*Erenler cemâl görür, dervişler sohbetinde,
Erenler meclisinin, nur yağar sohbetinde.*

۲ 2

نه تیله سه اول بولور درویشلار صحبتیده
هر سرلار ظاهر بولور درویشلار صحبتیده

*Ne dilerse o olur, dervişler sohbetinde,
Cümle sırlar ayandır, erenler sohbetinde.*

۳ هر کیم صحبتگا کیلدی ایراندین اولوش آلدی
یات کیلدی بیلیش بولدی درویشلار صحبتیده

3 Her kim sohbet'e geldi, erenlerden pay aldı,
El geldi tanış oldu, erenler sohbetinde.

۴ هر کیم صحبتگا کیلدی کونگی گامعنی تولدی
اصحابلار مراد تاپتی درویشلار صحبتیده

4 Her kim sohbet'e geldi, gönül surlara erdi,
Dostlar muradın buldu, dervişler sohbetinde.

۵ عامی کیلسه خاص بولور یولدوز کیلسه آی بولور
میس کیلسه آلتون بولور درویشلار صحبتیده

5 Avamsa mümtâz olur, yıldız gelse ay olur,
Bakırsa altun olur, dervişler sohbetinde.

۶ کبر حسدلار اولار ایچیگه معای تولار
کوز آجیب حقنی کورار درویشلار صحبتیده

6 Kibr ü hasetler ölü, sırlar içinde kalır,
Göz açıp Hakk'ı görür, dervişler sohbetinde.

۷ رسولغه وحی کیلدی باشیدین تاجین آلدی
قویقی خادم لیق قیلدی درویشلار صحبتیده

7 Resul'e vahiy geldi, tâcı başından aldı,
Kalktı hizmette kaldı, dervişler sohbetinde.

۸ قول خواجه احمد صحبتیده دم اورار مناجاتده
زهی خوش سعادتدور درویشلار صحبتیده

8 Hoca Ahmed sohbet'e, dili münacâta,
Gönül hoş saadette, dervişler sohbetinde.

حکمت - ۹۰

Hikmet - 90

Seher Vakti Olanda!

۱ نه خوش تاتلیغ حق یادی سحر وقتی بولغانده
بالدین سچوک هو آتی سحر وقتی بولغانده

1 Hakk'ın zikri ne hoştur, seher vakti olanda.
Balda tatlı "Hû!" adı, seher vakti olanda.

۲ سحر وقتی تورغانلار جانین فدا قیلغانلار
عشق اوتیده کویگانلار سحر وقتی بولغانده

2 Seher vakti kalkanlar, cân fedâ eyleyenler,
Aşk odunda yanarlar, seher vakti olanda.

۳

سحر وقتی خوش ساعت تورغانغه بولغای راحت
آچیلور دولت سعادت سحر وقتی بولغانده

3

*Seher vakti hoş saat, kalkana olur rahat,
Ederler hep münacât, seher vakti olanda.*

۴

هر کون کویار بوجانیم قول لیق سیز یوق درمانیم
سین کیچورگیل گناهیم سحر وقتی بولغانده

4

*Her gün yanar bu cânım, zikirsiz yok dermânım,
Sen başısla günâhım, seher vakti olanda.*

۵

ایمان شمعیان یاندورسانگ روح قوشیم نی کویدورسانگ
حداینک گه سیغین سانگ سحر وقتی بولغانده

5

*İmân nurun yandırısan, ruh kuşunu kandırısan,
Kalbini uyandırısan, seher vakti olanda.*

۶

قول خواجه احمد ساعتی بیر لحظه یوق طاعتی
ذکری جان نینگ راحتی سحر وقتی بولغانده

6

*Hoca Ahmed taati, yok zerre ibâdeti,
Zikir kalbin rahatı, seher vakti olanda.*

حکمت - ۹۱

Hikmet - 91

Gelin Kısmet Alınız!

۱

هو حلقه سی قورولدی ای درویشلار کیلینگ لار
حق سفره سی یایلدی آندین اولوش آلینگ لار

1

*"Hû!" halkası kuruldu, ey dervişler geliniz.
Hak sofrası açıldı, gelin kısmet alınız.*

۲

قال علمینی اوقوبان حال علمی گاییتیبیان
یوقلوق ایچره یاتیبان بارلیق لاردین آلینگ لار

2

*Kâl ilmini okuyan, hâl ilmine ulaşır,
Yokluk içine dalıp, varlıklardan alınız.*

۳

ییرتیب شفقت پرده سین تیلاب دیدار وعده سین
آچیب کونگل دیده سین مشاهده قیلینگ لار

3

*Yırtıp şefkat perdesin, dile cemâl vadesin,
Açıp gönül perdesin, müşahede eyle sen.*

۴

هو ارّه سین آلیبان نفس باشیغه سالیبان
تونى کونى طالب لار جان نی قربان قیلینگ لار

4

*"Hû!" bıçkısın alarak, nefş başına çalarak,
Gece-gündüz anarak, cânın kurbân eyle sen.*

5

حلقه ایچره هو دینگیز عشق اوتیغه یانینگیز
تن جان بیرلان طالب لار تکبیر باشلاب ایتینگ لار

Halkada "Hû!" deyiniz, aşk içinde yanınız,
Ten-cân ve cânânınız, tek bir "Allâh" deyiniz!

6

هو هو تیو زار اینگراب هو دیمکده معنی بار
دیداریدین امیدوار رحمتیدین آلینگ لار

6

"Hû, hû!" deyip, inleyip, "Hû!" demekte ma'nâ var,
Cemâlini dileyip, rahmetini alınız.

7

قول خواجه احمد قول بولغان یول اوستیده کول بولغان
طالب لارغه مل بولغان اندین عبرت آلینگ لار

7

Hoca Ahmed kul olan, yol üstünde kül olan,
Tâiplere müf⁵⁸ olan, ondan ibret alınız.

حکمت - ۹۲

Hikmet - 92

Hak Cemâlin Göstermezse!

۱

اؤل هو آخر هو دیب بیخود بولغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای
ظاهر هو باطن هو دیب یولغه کیرگیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

1

"Evvêli Hû, âhiri Hû!" bil ki nefsin perişan.
Hak cemâlin göstermezse, senin hâlin pek yaman.
"Zâhiri Hû, bâtnı Hû!" deyip de yola çıkan,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.

۲

لا إله إلا الله دیب زاری قیلغیل
حق ذکرینی هرکیم ایتسه یاری بیرگیل
پیر مغان خدمتینه یوگوروب یورگیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

2

"Lâ ilahe illa'llâh!" de, ağla aksın gözyaşın,
Hak zikrini kim söylerse, bil ki odur yoldaşın.
Mürşid-i kâmil yoluna, hizmetine koy başın,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.

۳

تیلگه آلگیل لا إله إلا الله
ایچگا سالغیل هر نفسده بولغیل آگاه
پیر مغان نظر قیلغای سینگا ناگاه
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

3

"Lâ ilahe illa'llâh"ı, dilin dâim zikretsin.
Aklına koy her nefeste, beynin onu fikretsin.
Pîr-i kâmil nazar kılıp, seni kalpten fethetsin,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.

٤ 4

ادهم صفت سوا بولوب دنیا تیبگیل
 کیمی کورسانگ خضر بیلیب قولین اویگیل
 جمالینی کورای دیسانگ سحر قویغیل
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*Sen İbrahim Edhem gibi, uzak ol dünyayı tep,
 Kimi görsen Hızır bilip, saygı duy elini öp,
 Cemâlini görsem dersene, seherde kalk pür edep,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

٥ 5

الله دیگان بنده لارنی قولى بولغیل
 تفریق صفت یول اوستیده یولی بولغیل
 عاشق لارنی کویوب اوچگان کولی بولغیل
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*Allâh diyen kullarının, sen de oluver gültü,
 Toprak ol, yerlere seril, ol yürüyenin yolu,
 Sen, âşıkların savrulan külü olasın külü,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

٦ 6

ذاکر بولوب شاکر بولوب حقنی سویگیل
 سحر وقتنده قویوب نفسینگ کوزین اویغیل
 بایزیددیک عاشق بولوب دنیا قویغیل
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*Hakk'ı seven kulları, zâkir olur şükreder,
 Seher vaktinde kalkar, nefsini ıslah eder.
 Âşık Bâyezîd gibi, hem dünyayı terk eder,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

٧ 7

یورسانگ تورسانگ یاتسانگ قویسانگ حقنی ایتسانگ
 ذاکر بولوب شاکر بولوب جاندین اوتسانگ
 والله بالله دنیا حرام تاشلاب آتسانگ
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*İster yürü, ister dur, yatıp-kalkıp Hak söyle,
 Zâkir olup cândan geç, Hakk'a dâim şükreyle,
 Vallâh-billâh dünyayı, harâm sayıp terk eyle,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

٨ 8

حق وصلیغه بیتای دیسانگ سحر بیغلا
 الله تیو یوراک بغرینگ اوتقه داغلا
 همت قورین جان بیلی گا محکم باغلا
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*Hak vaslına varayım dersene seherde ağla,
 "Allâh!" de yüreğini, aşk ateşiyle dağla.
 Hikmet kemerini sen, beline sıkı bağla,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

٩ 9

ادهم صفت بو دنیادین کونگل اوزگیل
 حرص هوا تکبرنی اویین بوزگیل
 محبت نی دریا سیغه چوموب یوزگیل
 حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

*Edhem ol bu dünyadan gönlünü azat eyle,
 Hurs, heva, tekebbürden, evin yık mezat eyle.
 Muhabbet deryâsına dalarak yüz sen öyle,
 Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۱۰

کیچه کوندوز آخرت نی غمین ییگیل
تون اویقونی حرام قیلیب طاعت قیلغیل
محبت نی شوقی بیرلان کوکسونگ یارغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۱۱

اهل هوا منمن لیکیدین قاچیب یورگیل
اهلین تاپسانگ کوزده یاشینگ ساچیب یورگیل
محبت نی شرایی دین ایچیب یورگیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۱۲

ایا دوستلار بو دنیادین ییغلاب اوتینگ
فانی تورور بو دنیادین کیچیب کیتینگ
محبت نینگ جامین آلیب می نوش ایتینگ
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۱۳

کیچه الله کوندوز الله تینمای ایتغیل
کیچه لاری بیدار بولوب قانلار یوتغیل
بو دنیایی عزت لارین تاشلاب اوتگیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۱۴

پیر مغان ایتاگی نی محکم توتغیل
معرفت نی بازاریده اوزونگ ساتغیل
می نوش ایتیب سماع قیلیب ذکرین ایتغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۱۵

یا ربنا ظلمنا دیب ناله قیلغیل
کوز یاشینگنی هر طرفقه ژاله قیلغیل
حق یادینی ایتیب اوزونگ واله قیلغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

10

*Gece-gündüz âhîret gamın çek, tasasın çek,
Gece uykusu harâm, onda ibâdet gerçek,
Göğsünü muhabbetle aç ki, rahmet girecek,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

11

*Ehl-i hevâ olandan, ben-benlikten kaç yürü.
Bulursan ehlini sen, gözyaşını saç yürü.
Muhabbet şarabından kana kana iç yürü,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

12

*Dostlarım bu dünyadan ağlayarak vazgeçin,
Fânidir bu dünyadan eli, eteği çekin.
Muhabbet kadehiyle aşk şarabını için,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

13

*Gece-gündüz demeden "Allâh!" de, zikrin eyle,
Geceleri uykusuz kanlar yut, fikrin eyle,
Dünya izzetlerini bırakıp sen terk eyle,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

14

*Pîr-i kâmil eteğin yapışver, sıkı tut,
Ma'rifet pazarında özün sat, nefsin unut,
Mey içip semâ eyle, budur zikirde umut,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

15

*"Yâ Rabbenâ, zalemnâ",⁵⁹ deyip de feryâd eyle,
Saçiver gözyaşını her yeri şebnem⁶⁰ eyle,
Hak zikrini söyleyip, özünü helak eyle,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۱۶

درد حالت پیدا قیلیب یولغه کیرگیل
پروانه دیک شمع نی کوروب اوزونگ اورغیل
قاید ابارسانگ ذکرین ایتیپ دوکان قورغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

16

*Derdini ortaya koy, müstakim ol, yola gir,
Pervâne gibi mumu, görüp de özünü vur,
Her nereye gidersen, zikir yap pazarın kur,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۱۷

محبت نی میدانیده باش اویناسانگ
هو هو تیو ذکرین ایتیپ جان قیناسانگ
دیدار تیلاب قان یاش توکوب زار اینگراسانگ
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

17

*Muhabbet meydanında baş oynatıp, cân versen,
"Hû, Hû" deyip zikrini, yükseltip "Allâh!" desen,
Cemâl dile, kan-yaş dök, ağlayıp da infesen,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۱۸

ایرانلارنی آستانه سین ساقلاب یاتقیل
سحرلارده چار ضرب اوروب ایرته قویقیل
زاری قیلیب فنا بولوب جاندین اوتغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

18

*Erenler dergâhını bekle gözet öyle yat,
Seherlerde dövnüp, yatağından öyle kalk,
Ağlayıp, yok olarak, cânan geçmelidir halk,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۱۹

تفریق صفت خوارلیق تارتقیل نفسینگ اولسون
خلق ایچینده رسوا بولغیل عالم کولسون
چین کونگله بیغلائی کورگیل خدا بیلسون
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

19

*Toprak gibi hor görül, enaniyetin ölsün,
Halk içinde rezil ol, tüm âlem sana gülsün,
Cân u gönülden ağla, sadece Allâh bilsin,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۲۰

کوز باشینگنی دریا قیلغیل رحمی کیلسون
غریب بولوب یولدا یاتقیل قولونگ آلسون
پنهان یوروب طاعت قیلغیل تنگری بیلسون
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

20

*Gözün yaşın deryâ kıl, gelsin Hakk'ın rahmeti,
Garip olup yolda yat, yetişsin inâyeti.
Gizli yap, Allâh bilsin kulluğu, ibâdeti,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۲۱

هجران تونی آهینگ بیرلان اوتلار یاققیل
کوز باشینگنی برقی بیرلان چقماق چاققیل
ایرانلارنی صحبتیده ایریب آققیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

21

*Ayrılık geceleri, âh ile ateşler yak,
Gözyaşın şavkı ile aç yolunu çakmak çak,
Erenler sohbetinde çağla, sular gibi ak,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۲۲

ای نا انصاف دنیا فانی حقه یانغیل
بنده بولسانگ حق ذکرینی تینمای آیتغیل
پیر مغان خدمتیده جفا تارتقیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۳

الله تیو فنا بولغیل بغرینگ کویسون
تونلار قویب طاعت قیلغیل تنگری سویسون
آندین سونگره خاص بزرک لار نظر قیلسون
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۴

تون سحرلار بیدار بولوب سحر تورگیل
عاشق بولسانگ اسماعیل دیک جاندین اوتگیل
قول آیاغینگ محکم بوغوب امرین توتغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۵

ریاضت نی قاتیغ تارتیب جانلار قیینا
میدان ایچره باشینگ بیریب باشینگ اوینا
عیش دین کیچیب مال اورنیغه زقوم چاینا
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۶

فوهاد صفت محنت تارتیب تاغلار کیسگیل
بایزید دیک تونلار قویوب اوزونگ آسغیل
جنید دیک چوللار کیزیب خارلار باسغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۷

حق رحمتی اولوغ دریا بیر قطره بس
قطره سیدین بهره آلمان قیلماس هوس
ما و من لیک سیندین کیتار مثل مگس
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

22

*Ey insafsız bu dünya fânidir sakın kanma,
Kul olan Hak zikrin der, başka şeye aldanma,
Pîr-i kâmil hizmeti, sakın cefâdır sanma,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

23

*Allâh de, nefsin yok et, ciğerin, bağırn yansın,
Sen gece ibâdet et, Hakk'ın sevdiği cânsın,
Sonra da has büyükler sana gönül bağlasın,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

24

*Kalkıver şehirlerde, geceler uykusuz ol,
İsmail gibi cânandan geç ki, doğrudur bu yol,
Tüm azaların koru, Hakk'ın emrine râm ol,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

25

*Riyâzeti sıkı yap, bundan incinsin cânlar,
Meydan içre başın ver, kabul olsun kurbânlar,
Harâm zakkum yiyenler, gerçeği nasıl anlar?
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

26

*Ferhât gibi elem çek, istersen dağı delmek,
Bâyezîd gibi özün, gece Allâh'a vermek,
Cüneyt gibi çöllerde gezip, dertlerle ermek,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

27

*Hak rahmeti deryâdır, tek bir katresi yeter,
Bir damlanın içinden sonsuz hidayet eder,
Nefs öltür sinek gibi ben ve bencillik gider,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

۲۸

حق رحمتی اولوغ دریا قابل بولغیل
طالب ایسانگ حق ساریغه مایل بولغیل
زهد تقوی دایم قیلیب نایل بولغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۲۹

لا لا ایتیب الآ الله غه شیدا بولغیل
منصور صفت اناالحق دیب غوغا قیلغیل
گریان بولوب کوز یاشینگی دریا قیلغیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۳۰

ای بی خبر غفلت بیلان اویقوده سین
دنیا تیلاب کیچه کوندوز قایغوده سین
طاعت قیلمای سوزلار سوزلاب بیهوده سین
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۳۱

تاشدین توشاک یتوق قیلیب طاعت قیلسانگ
حق امریغه راضی بولوب بویون سونسانگ
اولار وقتده ایمان آریغ قولغه آلسانگ
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

۳۲

قول خواجه احمد نصیحتنی اوزونگا قیل
ای بی خبر خلقنی قویوب اوزونگی بیل
تاغ دین آغیر گناهینگ بار اوزونگا کیل
حق جمالین کورساتماسه ضامن بولای

28

*Hak rahmeti deryâdır, gel onu kabul eyle,
Hak yoluna tâlipsen, rahmetine meyl eyle,
Nâil olmak istersen züht, takva dâim eyle,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

29

*"Lâ, lâ." de "İlla'llâh"a, tutkun ol, sarıl cândan,
Mansûr gibi "ene'l-hak" de ve çekil meydandan,
Gözyaşın deryâ eyle, arz titresin giryândan,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

30

*Gerçeklerden bi-haber, gafflette uykudasın,
Dünya için ne telaş, her dâim kaygıdasın,
İbâdet eylemezsin, sen nasıl saygıdasın?
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

31

*Yastık-yatak taştan et, ibâdet yap Mevlâ'ya,
Hak emrine razı ol, boynunu bük Hudâ'ya.
Temiz, imânlı kul ol, meyletme mâsivaya,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

32

*Hoca Ahmed Yesevî, kendine et nasihat,
Sen nefsinı islah et, halkını bırak rahat.
Dağlardan daha ağır, günâhların kat be kat,
Hak cemâlin göstermezse, hâlin perişân senin.*

- ۱
تینمای عاشق هو دیرلار خدایی غه یالباریب
یورور آنی عشقیده کیچه کوندوز سارغایب
- ۲
زار بیغلاییب عاشق نی عشق ایلگیده خدایم
عشق یولیده ملامت آنگا کورور مناسب
- ۳
منصور بیر کون بیغلادی ایرانلار رحم ایلادی
چلتن شربت ایچوردی منصورغه مهرین سالیب
- ۴
منصور ایاتور انا الحق ایرانلار ایشی برحق
ملالار ایاتور ناحق کونگیل گایمان آلیب
- ۵
ایتماگیل انا الحق دیب کافر بولدونگ منصور دیب
قرآن ایچره بولدور دیب اولدوردیلار کویلاشیب
- ۶
بیلمادیلار ملالار انا الحق نی معناسین
قال اهلی گا حال علمین حق کورمادی مناسب
- ۷
روایت لار بیتیلدی حالین آنی بیلمادی
منصور دیک اولیانی قویدیلار دارغه آسیب
- ۸
بیگانه دیب ملالار شیخ منصورنی اولتوردی
کافر دیب کویوردیلار اوچ یوز ملا تلاشیب
- ۹
کولین کوککا ساوردی ایلتیب دریاغه سالدی
ذوق دریاسی موج اوردی آقتی دریا قایناشیب
- 1
Dinmeden âşıklar "Hû!" der, Allâh'ına yalvarıp,
O'nun aşkıyla yürürler, gece-gündüz sararıp.
- 2
Çok ağlatıp âşıkları, aşk elinde Allâh'ım!
Aşk elinde melâmeti, ona görür münasip.
- 3
Mansûr bir gün ağlayınca, erenler rahmeyledi,
Kırklar şerbet içirdiler, Mansûr'a değer verip.
- 4
Mansûr deyince "Ene'l-Hak", erenler; "doğru" dedi,
Mollalar der; "doğru değil" gönlüne kötü gelip.
- 5
"Kâfir olursun Ey Mansûr! Sen söyleme ene'l-Hak."
"Kur'ân içre hüküm budur", öldürdüler taş atıp.
- 6
Bilemediler mollalar "Ene'l-Hakk"ın ma'nâsını,
Zâhir ehline, hâl ilmi Hak görmedi münasip.
- 7
Rivayetler yazılınca, onun hâlin bilmedi,
Mansûr gibi bir vefiyi dârağacına asıp.
- 8
Merdut deyip mollalar, Şeyh Mansûr'u öldürdü,
Kâfir deyip öldürdüler, üç yüz molla kapışıp,
- 9
Külün göğe savurdu, atıp nehire saldı,
Zevk deryâsı mevclendi, aktı nehir kaynaşıp.

⁶¹ Not: 8-10. Beyitler, Özbekçe bir başka nüshadan alınmıştır.

۱۰ اوشل کونی اول دریا قیلدی افغان واویلا
عاشقلارغه خدایا قیلغیل دیدارینگ نصیب

10 *İşte o gün o nehir, ağladı feryâd ile,
Âşıklara Allâh'ım eyle cemâlin nasip.*

۱۱ افسانه دور شریعت فرزانه دور حقیقت
دردانه دور طریقت عاشق لارغه مناسب

11 *Rivayetdir şeriat, hakikatler hikmettir.
Tarikat mücevherdir, âşıklara münasip.*

۱۲ خلق عالم بیغیلدی منصور دیب فریاد قیلدی
منصورنی یارانلاری قالدی آنده بیغلاشیب

12 *Halk-ı âlem birleşerek, Mansûr der feryâd eder,
Mansûr'un dostları kaldı, başucunda ağlayıp.*

۱۳ توبه قیلغیل خواجه احمد بولغای حقدین عنایت
یوز مینگ ولی لار اوتی سرنی سرگا اولاشیب

13 *Hoca Ahmed tövbe eyle, ola Hak'tan inâyet,
Nice yüz bin veli geçti, sırrı sırta ekleyip.*

حکمت - ۹۴

Hikmet - 94

Sersem Olan Âşıklar!

۱ اون سکیز مینگ عالمده حیران بولغان عاشقلار
تاپمای معشوق چراغین سرسان بولغان عاشقلار

1 *On sekiz bin âlemde, hayrân olan âşıklar,
Sevgilinin nurundan sersem olan âşıklar.*

۲ هر دم باشی اورگولوب کوزی خلقه تیرمولوب
هو هو تیو چورگولوب گریان بولغان عاشقلار

2 *Her an başı dönerek, gözü halka çevirip,
"Hû, Hû!" diye kavrulup, giryân olan âşıklar.*

۳ کویوب یانوب کول بولغان عشقیده بلبل بولغان
کیمنی کورسه قول بولغان مردان بولغان عاشقلار

3 *Tutuşup da kül olan, aşkından bülbül olan,
Kimi görse kul olan, merdân olan âşıklar.*

۴ یول اوستیده خاک بولغان سینیه لاری چاک بولغان
ذکرین آیتیب پاک بولغان نالان بولغان عاشقلار

4 *Yollarda toprak olan, sinesi parçalanan,
Zikrin edip pak olan, nâlân olan âşıklar.*

5

ہمت قورین باغلاغان یوراک بغرین داغلاغان
فریاد اوروب ییغلاغان گریان بولغان عاشقلار

*Himmet kuşak bağlayan, yüreğini dağlayan,
Feryâd edip ağlayan, giryân olan âşıklar.*

6

گاهی یوزی سارغایب گاهی یولیده غریب
تسبیح لاری یا حبیب جولان بولغان عاشقلار

6

*Bazen yüzü sararıp, bazen yolunda garip,
Tesbihleri; "Ya Habib!" zikrediyor âşıklar.*

7

احمد سین هم عاشق بول صدقینگ بیرله صادق بول
درگاهی گا لایق بول جانان بولغان عاشقلار

7

*Ahmed sen de âşık ol, sıtkın ile sâdik ol,
Dergâhına lâîyk ol, cânân olan âşıklar.*

حکمت - ۹۵

Hikmet - 95

Allâh Diyen Dervişler!

۱

یول اوستیده اولتوروب یولنی سورغان درویشلار
عقبادین خبر ایشتیب یولغه کیرگان درویشلار

1

*Yol üstünde oturup, yolu soran dervişler,
Ah'retten haber alıp, yola giren dervişler.*

۲

عصالاری ایلگیده همت قوری بیلیده
ایزیم یادی تیلیده الله دیگان درویشلار

2

*Asaları elinde, himmet şalı belinde,
Rabb'in yâdı dilinde, Allâh diyen dervişler.*

۳

خرقه لاری کیرچفان کونگلیده یوز مینگ عیان
بیلینگیز ایکی جهان کوزگا ایلماس درویشلار

3

*Hırkalar, cüppe solgun, gönlü bedeni yorgun,
İki cihânda durgun, bizim olan dervişler.*

۴

درویش حق نینگ منظوری ذکری تورور گلزاری
حق نی یادی اسراری خوب ادبلیغ درویشلار

4

*Dervişe Hak nazarı, zikru'llâh gül pazarı,
Hakk'ın adı, sırları, tam edepli dervişler.*

۵

یازوقوم کوپ یولاتماس اصحاب داروسین تاپماس
کوزده یاشین قوروتماس یاشی آققان درویشلار

5

*Günâhım çok yol vermez, dost dermânımı bilmemez,
Gözün yaşını silmez, yaşı akan dervişler.*

٦
سرى بىرلان سوزلارلار تىل گا حكمت توزارلار
عشق بىرلان جان گزارلار رنگى سريغ درويشلار

٧
ايت نفسيني اولدورور قيزيل يوزين سولدورور
خواجه احمد قول تورور ساتيب ييسون درويشلار

حکمت - ٩٦

١
حق قوللارى درويشلار حقيقت نى بيلميش لار
حقه عاشق بولغانلار حق يوليغه كيرميشلار

٢
حق يوليغه كرانلار الله تيو يورگانلار
ايرانلار ايزين ايزلاب مملكت دين كيچميشلار

٣
عالم فخرى مصطفى انداغ ايدى مرچبا
معراج تونى ايتى فخر فقر يوليني آلميشلار

٤
كونگل بيرماي دنياغه شروع قيلماي حرام غه
حقنى سويگان عاشقلار حلايقدين كيچميشلار

٥
دنيا منينگ ديگانلار جهان مالين آلمانلار
كركس قوشديك بولوبان اول حرامغه باتميشلار

٦
ملا مفتى بولغانلار ناحق دعوى قيلغانلار
آقنى قرا قيلغانلار اول تموغ گه كيرميشلار

6
*Sırrı cândan söylerler, dilde hikmet dizerler,
Aşk ile cân gezerler, benzi sarı dervişler.*

7
*İt nefsinı öldürür, kızıl yüzün soldurur,
Hoca Ahmed bir kuldur, satıp yesin dervişler.*

Hikmet - 96

Hak Cemâlin Görmüşler!

1
*Hak kulları dervişler, hakikati bilmişler,
Hakk'a âşik olanlar, Hak yoluna girmişler.*

2
*Hak yoluna girenler "Hû!" diye yürüyenler,
Eren izin izleyip, memleketten geçmişler.*

3
*Fahr-i âlem Mustafa, anda dedi ; "merhaba!"
Mirâç gecesi deyip, fakr yolunu almışlar.*

4
*Gönül vermez dünyaya, el uzatmaz harâma,
Hakk'ı seven âşıklar, ahâlden geçmişler.*

5
*Dünya benim diyenler, cihân malın yiyenler,
Kerkenez kuşu olup, harâmlara dalmışlar.*

6
*Molla müftü olanlar, yanlış fetva verenler,
Aka kara diyenler, cehenneme girmişler.*

۷

قاضی امام بولغانلار ناحق دعوی قیلغانلار
اول حماردیک بولوبان یوک آستیده قالمیشلار

۸

حرام ییگان حاکم لار رشوت آلیب ییگانلار
اوز بارماقین تیشلابان قورقوب توروب قالمیشلار

۹

تاتلیغ تاتلیغ ییگانلار تورلوک تورلوک کیگانلار
آلتون تخت اولتورغانلار تفریق آستین قالمیشلار

۱۰

مؤمن قول لار صادقلار صدق بیرله تورغانلار
دنیاالیغین صرف ایتیب او چماخ حورین قوچمیشلار

۱۱

قول خواجه احمد بیلمیش سین حق یولیغه کیرمیش سین
حق یولیغه کیرگانلار حق دیدارین کورمیشلار

حکمت - ۹۷

۱

خوش غایب دین بیتوشقی بر جماعه درویشلار
باطنیده هو دیرلار سری پنهان درویشلار

۲

تینمای روان یورارلار تینسه تکبیر ایتورلار
تاپسه صحبت قورارلار خوش صحبت لیغ درویشلار

۳

جنده لاری پر صلاح تسبیح لاری الا الله
خدمت قیلور هر صباح بلا خوردور درویشلار

7

*Kadı, imam olanlar, haksız dava güdenler,
Eşşekler gibi olmuş, yük altına girmişler.*

8

*Harâmzâde hâkimler, nice rüşvet almışlar,
Kendi parmaklarını, ısırıp da yemişler.*

9

*Tatlı tatlı yiyenler, türlü türlü giyenler,
Altın tahta çıkanlar, yer altında kalmışlar.*

10

*Mü'min kullar, sâdıklar, Hakk'a bağıryanıklar,
Dünyaahı sarf edip, hurileri almışlar.*

11

*Hoca Ahmed bilmişsin, Hak yoluna girmişsin,
Hak yoluna girenler, Hak cemâlin görmüşler.*

Hikmet - 97

Saadetli Dervişler!

1

*Hoş gaipten geldiler, bir cemaat dervişler,
Bâtınında "Hû!" derler, sır-ı pinhân⁶² dervişler.*

2

*Hiç durmadan yürürler, durunca tekbirdeler,
Bulsa sohbet ederler, hoş sohbetli dervişler.*

3

*Heybelerinde salab, tesbihleri "İlla'llâh!"
Hizmet eder her sabah, zikir çeker dervişler.*

٤

جنده لاری کیرچغان کونگلیده یوز مینگ ارمان
اوشبو دنیا بی پایان کوزگا ایلماس درویشلار

4

Heybe, cübbeler kirli, gönülden yüz bin derdi,
Bu vefâsız dünyaya ilgisizdir dervişler.

٥

جنده لاری ایگنیده عصالاری ایلگیده
ایزیم یادی کونگلیده الله تیو درویشلار

5

Heybeler omuzlarda, asalar ellerinde,
Rabbin yâdı dillerde, Allâh diyen dervişler.

٦

اصلی فقیر بولسه لار وجود شهرین کیزسه لار
ظاهر باطن توزسه لار سعادت لیغ درویشلار

6

Özde fakir olsalar, varlık yurdu gezseler,
Zâhir-bâttın düzseler, saadetli dervişler.

٧

مشایخلار ساری بار خدمتیده بولور هر آن
پیغمبردین یادگار قالغان ترور درویشلار

7

Meşâyihlerde surlar, her an hizmette varlar,
Peygamberden yadigâr kalanlardır dervişler.

٨

قول خواجه احمد مسکین بول مسکینلاردین معنی سور
درویشلیکنی بیل خضور هو قوشیدور درویشلار

8

Hoca Ahmed miskin ol, hem onlardan ma'nâ sor,
Dervîşliktir mutlu yol, "Hû!" kuşudur dervişler.

حکمت - ٩٨

Hikmet - 98

Gariplik Hâfini Bilen!

١

غریب لیغ ده غریب بولغان غریب لار
غریب لار حالی نی بیلگان غریب لار

1

Gariplikte garip olan garipler,
Gariplik hâfini bilen garipler.

٢

سبب بیرله بیراق ییرگا باریبان
قرینداش قدرینی بیلگان غریب لار

2

Bir sebeple uzak yere gidince,
Kardeşin kıymetin bilen garipler.

٣

سوساگنده سوگا محتاج بولغان
تیریگیده زار بولوب اولگان غریب لار

3

Susayınca suya muhtaç olanlar,
Diriyken ağlayıp ölen garipler.

4

کیشی بیلماس غریب لار حالی نیدور
مگر بیلگای غریب بولغان غریب لار

*Kimse bilmez garip hâlin nicedir,
Meğer bilse garip olan garipler.*

5

غریب لیغ قاتیغ ایشدور ای عزیزیم
کیم اول بی قدر اولار مسکین غریب لار

*Gariplik zor iştir benim azizim!
Kim kıymetsiz olur miskin garipler.*

6

کیل ایمدی احمد اوزونگا باقغیل
غریب سین سن غریب مسکین غریب لار

*Gel de şimdi Ahmed kendine bir bak,
Garipsin sen garip, miskin garipler!*

حکمت - ۹۹

Hikmet - 99

*Yürür Olur!*⁶³

۱

سبحان ایزیم فرمان قیلسه قدرت بیلان
عاشق لاری غوغا قیلیب یورور بولغای
محررگاهده افغان قیلیب یاشین توکوب
ایلگا اوزین گمراه قیلیب یورور بولغای

1

*Sübhân olan Allâh'ım, fermân kılsa kudretle,
Âşıklar kavga eder, yollarda yürür olur.
Mahşerde figân edip, yaşlar dökse hasretle,
Kendisini günâhkâr gösterir, yürür olur.*

۲

خلق ایچیده رسوا یورور اوزین بیلماس
نادان لارنی صحبتیگه قاچیب کیلماس
اول صحبتدین ایرانلارنی بوی کیلماس
کوزده یاشین نوا قیلیب یورور بولغای

2

*Halk içre rüsvâ yürür, kendini asla bilmez,
Câhiller sohbetine, asla iltifat etmez,
Erenlerin kokusu, o sohbetlerden gelmez,
Gözden yaş akıtarak, perişan yürür olur.*

۳

عاشق لارنی حق قاشیده یوز نازی بار
نعره تارتسه ذره هرگیز قالماس ینار
روزه نماز تسبیح لاری پروردگار
باطن لارین گویا قیلیب یورور بولغای

3

*Hak yanında âşığın, yüzlerce nazı vardır,
Zerresi kalmaz asla, nâra atsa yanardır.
Tesbihatı ; "Allâh"tır, namaz orucu vardır,
Bâtın ilmini söyler, böylece yürür olur.*

⁶³ Not: 2.-4. ve 12. Kıtalar, Özbekçe bir metinden alınmıştır.

٤ 4

وحشی ینگلیغ چوللار ارا قیلغای وطن
صحرا لارده همراه لاری زاغ زغن
حاجت ایرماس عاشق لارگا باغ چمن
خضر والیاس همراه قیلیب یورور بولغای

Vahşi yaratık gibi, çölü vatan ediniz,
Sahrada kargalarla yoldaş olur, geziniz,
Hacet yok âşıklara, bağ u bostan ediniz,
Hızır-İlyas'ı yoldaş ediniz yürür olur.

٥ 5

عاشق لارنی کوز یاشیدور باغ و بوستان
آنده سیرار علی الدوام هزار داستان
ظاهرلارین بوزوب یورار خانه ویران
حق قدرتین انشا قیلیب یورور بولغای

Âşığın gözyaşındır, bağ-bahçe, gül-gülistân,
Bülbüller durmaz söyler, nice binlerce destân,
Zâhîrleri bozulmuş, haneler ise virân,
Hak kudretini söyler, yolunda yürür olur.

٦ 6

بیخود بولوب کویوب یورار مست و حیران
الله تیو کوزده یاشی بغری بریان
نعره اوروب فریاد ایتیب قیلور افغان
الله یادین ثنا قیلیب یورور بولغای

Şuurunu kaybetmiş, yürürler mest u hayrân,
"Allâh!" der, gözünde yaş, bağrılar yanık büryân,
Nara atar bağırı, eyler feryâd ü figân,
Allâh'ı zikrederek, müstakim yolda yürür.

٧ 7

قادر ایگام قدرت بیلان صلح ایلاسه
جنت ایچره کیرار عاشق امر ایلاسه
نعره تارتیب فریاد ایتیب ورد ایلاسه
می نوش ایتیب سماع قیلیب یورور بولغای

Kâdir olan Allâh'ım! Kudretle sulh eylese,
Cennet içine giren uşşaka emreylese,
Nara atıp zikirle, tesbihat vird eylese,
Mey içip semâ eyler, Hak yolda yürür olur.

٨ 8

کیچه کوندوز بیغلا دایم بیر دم تینمای
تیلدین الله یادین ایتیب هارب تالمای
کوزده یاشی آقماس هرگیز بغری کویمای
یاشین آلیب گواه قیلیب یورور بولغای

Gece- gündüz ağla sen, bir an olsun dinmeden,
Dilde Allâh zikrini söyleyip yorulmadan,
Gözdeki yaşlar akmaz, kulun bağırı yanmadan,
Gözyaşları şahittir, Hak yolda yürür olur.

٩ 9

محبت نی براقی نی مینیب یورگان
آنداغ عاشق طریقت ده جولان قیلغان
سر شرابین ایچیب ازل روحی قانغان
عشق بابیده ندا قیلیب یورور بولغای

Muhabbet Burak'ını binip yolda yürüyen,
Tarikat meydanına hem aşkını sürüyen,
Sır şarabını içip, tüm bedeni eriyen,
Aşk kapısında infer, seslenip yürür olur.

۱۰

دوزخ ایچره کیرسه عاشق پروا قیلماس
کوروب بیلیب مال ملکنی قولغا آلماس
حور و قصور غلمان لارنی کوزگا ایلماس
فریاد ایتیب غوغا قیلیب یورور بولغای

۱۱

قهار ایگام قدرت بیلان ندا قیلسه
دیدار اوچون کویگانلاریم کیلگیل دیسه
کوز یاشینی آقوزویان فریاد قیلسه
عقل هوشین دانا قیلیب یورور بولغای

۱۲

رحمن ایگام رحمی بیرلان ندا قیلغای
عاصی جانی امت لارنی حالین سورغای
روز محشر دیدارینی عطا قیلغای
جان و دلنی فدا قیلیب یورور بولغای

۱۳

رحمن ایگام رحمی بیرلان ندا قیلغای
حزین ندا ایشتیب عاشق جانی کیرگای
صفاً صفاً بولوب عاشق باش کوتارگای
عاشق اوزین یکتا قیلیب یورور بولغای

۱۴

حقنی تاپگان دیوانه لار بیهوش سوزلار
درد حالت پیدا قیلیب یورور بولغای
مقاملاری بلند مقام عرشنی کوزلار
خلقه اوزین رسوا قیلیب یورور بولغای

۱۵

ایلدین قاجیب تاغ چولنی قیلغای وطن
چوللار ارا همراه لاری زاغ و زغن
رحلت قیلسه چوروک ایگنی آنگا کفن
تورلوک وحشی همراه قیلیب یورور بولغای

10

Yeri cehennem olsa, âşık bundan üzülmez,
Mal-mülkü ne varsa, birine kıymet vermez,
Ne köşk ne huri-gılmân, göz atmaz ilgilenmez,
Feryâd u figân ile yoluna yürür olur.

11

Kahhâr olan Allâh'ım, kudretle nidâ etse,
"Cemâlîme kim âşık, gel ey kulum, gel!" dese,
O kul da gözyaşımı akıtıp feryâd etse,
Akıl ve şuurunu, rehber eyleyip yürür.

12

Rahmân olan Allâh'ım, rahmetle nidâ eder,
Âsi câfi kulların hâlîni sual eder,
Mahşer günü kullara, didârın izhar eder,
Cânını fedâ edip, yolunda yürür olur.

13

Rahmân olan Melik'im, rahmetle eder nidâ,
Cânı yanan âşıklar, işitir der; elvedâ!
Âşıklar saf saf olur, başkaldırır orada,
Aşk kendini tek kılar, yolunda yürür olur.

14

Hakk'ı bulan divâne şuursuzca söz söyler,
Hâlîni izhar edip, yoluna devam eder,
Yüce olan makamı, ilâhî Arş'ı gözler,
Halka kendini rüsvâ eyleyip yürür olur.

15

Yurttan kaçıp çölleri eyler kendine vatan,
Çöllerde arkadaşı çaylak, kuş, karga, yılan,
Ayrılsa bu dünyadan, kefeni diken yorgan,
Bütün vahşi hayvanlar, onunla yürür olur.

۱۶

مونداغ بولمای جان معشوقین تاپیب بولماس
 بو یوللارنی عقبه سی کوپ شاشیب بولماس
 جاندین کیچمای وحدت میدین ایچیب بولماس
 می نوش ایتیب سماع قیلیب یورور بولغای

۱۷

جانان نی تاپگان کیشی اوزین بیلماس
 عالم خلقی طالب بولسه قاچیب کیلماس
 یوز مینگ ناصح بولسه آنینگ پندین آلماس
 ایلگه اوزین رسوا قیلیب یورور بولغای

۱۸

یوز مینگ عاشق یانسه کویسه بولور خرم
 حق یادینی هر کیم ایتسه بولور همدم
 روز محشر دیداریغه بولور محرم
 جان ایمان فدا قیلیب یورور بولغای

۱۹

الله اوچون جانین بیرگان ضایع قیلماس
 ایکی عالم انگا بوستان هرگیز اولماس
 چین عاشقنی سری پنهان خلق بیلاماس
 کوز یاشنی گواه قیلیب یورور بولغای

۲۰

عاشق اولماس قری بولماس عشقی جوان
 خلق ایچیده آغزی خندان کویار پنهان
 چوللار کیزیب یوللار یوروب حق لا مکان
 حق عشقینی ثنا قیلیب یورور بولغای

۲۱

عشق باغنی کیزگان عاشق اوزین بیلماس
 کیچه کوندوز مست حیران اوزگا کیلماس
 کوز ایستار خلايقه الفت بولماس
 حق وصلینی پناه قیلیب یورور بولغای

16

*Fedâkârlık olmazsa, cân dostları bulunmaz,
 Bu yolların telaşı, acelesi hiç olmaz,
 Sen cânndan geçmedikçe, vahdet meyi içilmez,
 Semâ yapıp, mey içip, yollarda yürür olur.*

17

*Özünü kaybetmiştir, cânını bulan kişi,
 Âlemler tâlip olsa, kaçıp gelmez o kişi,
 Yüz bin nasihat olsa, dinlemez bu gidişi,
 Özünü rüsvâ eder, yolunda yürür olur.*

18

*O yine mutlu olur, yüz bin âşık yok olsa,
 Onun dâim dostudur, Hakk'ı zikreden olsa,
 Maşher günü cemâle bakan bir sırdaş olsa,
 Cân, imân fedâ edip, yolunda yürür olur.*

19

*Allâh için cânını verenler boşa vermez,
 İki cihân bağ olsa, asla ona râm olmaz,
 Gerçek âşıklar sırrı hafîdir, kimse bilmez,
 Gözyaşı şahit olup, yolunda yürür olur.*

20

*Âşığın aşkı taze, ölmez, ihtiyarlamaz,
 Halk içinde gülerler, hüznü hiç ayan olmaz,
 "Hak'la, lâ mekân" olur, çölda gezer görülmez,
 Hak aşkını yakarak, yollarda yürür olur.*

21

*Aşk bağında gezerler, âşıklar özün bilmez,
 Gece-gündüz mest olur, asla kendine gelmez,
 Kullarına göz olur, lakin sırların vermez,
 Maksudu Hakk'a vuslat, yolunda yürür olur.*

۲۲

چین دردلیکلار بیدردلیکنی کوزگا ایلماس
 زاهد عابد مسلکلاری تیلگا آلماس
 قایده کورسه عشقسیزلارنی نظر قیلماس
 چین دردلیک کا دوا قیلیب یورور بولغای

۲۳

عاشقلارنی بیلگانلارین خلق بیلاماس
 حور غلمان جمله ملک خیل کیلاماس
 سقاھم ربهم نی آرزو قیلماس
 دیداریغه وفا قیلیب یورور بولغای

۲۴

حور غلمان انظهوردین آلیب کیلگای
 رضوان ملک قرح سونوب تعظیم قیلغای
 عاشقلاری کوزین یوموب بیھوش بولغای
 وا شوقا دیب قبر ایچیده یورور بولغای

۲۵

حق تماشا قیلیب انگا رحمت قیلغای
 گور ایچیده پرتو سالیب شفقت قیلغای
 بیتمیش فریق ملائکنی الفت قیلغای
 لطف کرم عطا قیلیب یورور بولغای

۲۶

عاشق کویار جاندین کویار حقنی سویار
 الله اوچون دنیا عقبین طلاق قویار
 باغرین تیشیب باشدین آیاغ قانغه بویار
 عاشق اوزین یکتا قیلیب یورور بولغای

۲۷

ایا دوستلار عشق اهلینی سامانی یوق
 دوا سورمانگ عشق دردینی دواسی یوق
 بو یوللارده عاشق اولسه تاوانی یوق
 جان نی تندین جدا قیلیب یورور بولغای

22

Gerçek derdi olanlar, dertsizi göze almaz,
 Zâhîit ve âbitlerin işini dile almaz,
 Aşksızların hâlîni, gerek duymaz ve sormaz,
 Gerçek dertliye devâ, yolunda yürür olur.

23

Halk bilmez âşıkların bildiği hiçbir şeyi,
 Nerde kaldı hurîler, melekleri görmeyi,
 "Sekahum Rabbuhum"⁶⁴ idrak edip bilmeyi,
 Cemâle vefa edip, yolunda yürür olur.

24

Huri- gûlmân en temiz nimet alıp gelince,
 Rıdvân melek kadehîn sunup hürmet edince,
 Âşıklar gözün yumup, sessiz göçüp gidince,
 "Vâ şevkâ!"⁶⁵ deyip anda, yolunda yürür olur.

25

Hak cemâlin seyredip, ona kılınca rahmet,
 Kabrine nur gönderir, eder ona merhamet,
 Yetmiş bölük melekke, eder ona inâyet,
 Lütfun armağan edip, yolunda yürür olur.

26

Âşıklar cândan yanar, yanar da Hakk'ı sever,
 Allâh için dünyayı, masıvayı terk eder,
 Bağrını şerhe şerha parçalar, kana beler,⁶⁶
 Âşıklar tek başına, yolunda yürür olur.

27

Ey dostlar! Aşk ehlinin, malı yok, serveti yok,
 Âşıkta devâ sorma, derdinin devâsı yok,
 Bu yolda âşık olan gider ve dönüşü yok,
 Cân bedenden ayrılır, yolunda yürür olur.

⁶⁴ "Sekahum Rabbuhum: Rableri onlara sular, içirir." (İnsan Sûresi, 76/21. Ayet)

⁶⁵ Vâ şevkâ: Eyvah bana, yazık, şikâyet ve imdat dileme.

⁶⁶ Belemek: Bulaştırmak.

۲۸

تنی جدا اوتده کویگان جانی اوزگا
حکمت اوقور طالب بولوب ییتسه سوزگا
کیمی کورسه ایزین آلیب سورار کوزگا
عقل هوشین دانا قیلیب یورور بولغای

۲۹

بو لهوسنی تنی کویسه جانی کویماس
اول سببدین عشق قدریگا ییتیب بولماس
ایرانلارنینگ صحبتیگا قاچیب کیلماس
ذکر دعا ریا قیلیب یورور بولغای

۳۰

بو عالمین سوا قیلغان الله اوزی
ای امتلار حق مصطفی ایغان سوزی
روز محشر روشن بولغای حقه یوزی
دین دل لاری روشن بولوب یورور بولغای

۳۱

عاشقلارنی تیریک اولگان جانی جدا
پرواز قیلیب اوچای دیسه ساقلا خدا
دین دل لاری روشن توتوب بولسه بینا
عاشقلاری حیران بولوب یورور بولغای

۳۲

عاشق بولوب حکمت آیدی قول خواجه احمد
صدقی بیرلان ایشیتگان گایوز مینگ رحمت
ایمان عطا قیلغای تنگرم تاج دولت
عاشق دلین صفا قیلیب یورور بولغای

28

*Beden büyük ateşte, cânı başka yerlerde,
Hikmete tâlip olur, kifayetsiz sözlerle,
Herkesten izin ister, perde ise gözlerde,
Akl u şuurun bilip, yolunda yürür olur.*

29

*Sevdiği beden yansa, özünde cânı yanmaz,
O sebeple aşkına, kıymet ve paşa olmaz,
Erenler sohbetini asla ihmale gelmez,
Riyâsız zikir eder, yolunda yürür olur.*

30

*Bu âlemden ayırdı Allâh onun özünü,
Ey ümmet tutuverin Mustafa'nın sözünü.
Allâh mahşer gününde nurlandırır yüzünü,
Onun nurlu izinde dâima yürür olur.*

31

*Cân ayrılır bedenden, âşıklar asla ölmez,
Kanat çırpıp da uça, esirger Allâh, bilmez,
Din kalbini nur eyler, Mevlâ'dan uzak kalmaz,
Âşıklar hayrân olup, izinde yürür olur.*

32

*Söyledi Hoca Ahmed, âşık olup çok hikmet.
Sıdk ile dinleyene olsun binlerce rahmet!
İman armağan etti, Allâh'ım tâc ve devlet!
Âşık gönlü safada, yolunda yürür olur.*

۱
 محبت نی شوقی بیرله یار ایستاگیل
 روزه نماز اوغانیم نی فرضی بولغای
 محشرگاه ده عدلی بیرله سورار بولسه
 عاشق لارنی بیر خدای غه عرضی بولغای

1
 Muhabbetin şevkiyle, sen Mevlâ'dan yâr iste,
 Oruç, namaz, ibâdet, Rabb'imın farzı olur,
 Maşşerde adaletle, sual edince Allâh;
 Âşıkların Rahmân'a, elbette arzı olur.

۲
 عرضی شولدور خدای غه مینگ داد ایتار
 حالیم کور دیب یاشین ساحیب فریاد ایتار
 نعره تارتیب محشرگاه نی آباد ایتار
 عاشق لارنی بیر خدای غه عرضی بولغای

2
 Arzı şudur Allâh'a ondan bin imdat ister,
 "Hâlimiz gör!" diyerek, yaş döküp feryâd eder.
 Maşşerde nara atıp, bağıırır feryâd eder,
 Âşıkların âhları, Allâh'a arzı olur.

۳
 چین عاشق لار دایم تیریک اولگان ایماس
 ارواح لاری بیر آستیغه کیرگان ایماس
 زاهد عابد بو معنی نی بیلگان ایماس
 چین عاشق لار خلایق نی خضری بولغای

3
 Gerçek âşıklar daim, diridir ölmüş değil,
 Ruhları yer altına nitekim girmiş değil,
 Zâhitler ve âbitler, hikmetin bilmiş değil,
 Gerçek âşıklar halkın, yâr, dost, Hızır'ı olur.

۴
 یازوق لاردین قورقوب اوزی ییغلاب تورار
 روز محشر نیتارمن دیب قانلار یوتار
 صراط آتلیغ گذرگاهده باشی قاتار
 خواجه سیغه شکسته لیغ عرضی بولغای

4
 Günâhlarından korkar, kendisi ağlar durur,
 "Maşşerde hâlim nice!" der de göğsüne vurur,
 Sırat köprüsündeyken, akı, beyni, uyuşur,
 Yaradan'a aczini böyle arz eder olur.

۵
 ذره عشقی کیمگا توشسه نالان قیلور
 کوز یاشین آفوزوبان عمان قیلور
 هر نه تابسه حق یولیده احسان قیلور
 بخیل لارنی عداوتی بغضی بولغای

5
 Hangi kalbe aşk düşse, feryâd ü figân eyler,
 Gözyaşı akıtarak, deryâlar, ummân eyler,
 Hak yolunda ne varsa, hepsini ihsân eyler,
 Cimrilere düşmanlık, adavet, buğzu olur,

۶
 عاشق لارنی یاش اورنیغه قانی آققای
 ملایک لار هر طرفدین نورلار یاققای
 عاقل بولسه حاضر بول دیب اوزی باققای
 چین عاشق لار بو دنیانی جغدی بولغای

6
 Âşıkların gözünden, yaş değil kanlar akar,
 Melekler her taraftan, gelip de nurlar yakar,
 Gâfil olsa, "hızır ol" deyip kendine bakar,
 Gerçek âşıklar ise, dünya baykuşu olur.

⁶⁷ Not: 8. kıta Özbekçe nüshadan alınmıştır.

۷ 7

اهل دنیا آخرت دین پرواسی یوق
روحي تنها ایمان اسلام همراسی یوق
طریقت یول اداشقان هیچ پرواسی یوق
بنده من دیر تیلی بیرله اغزی بولغای

*Gâfildir ehî-i dünya, ahiret korkusu yok,
Ruhu yalnız, imânı, İslâm'ı, yoldaşı yok,
Tarikatın yolundan şaşmış da korkusu yok,
"Kulum!" der dili ile ağzı yalancı olur.*

۸ 8

عشق باده سی مست ایلاسه بیخود بولغای
بیگانه لار انی کوروب قهقه کولغای
اهل معنا باشین سیلاب کوپ بیغلاغای
اهل معنا اسلامینی مغزی بولغای

*Aşk şarabı mest etse, bil ki kendinden geçer,
Bilmeyenler görünce, kabkaba ile güler,
Ehî-i hâl okşar başın, bu garip hâle ağlar,
Ehî-i ma'nâ İslâm'ın özü, cevheri olur.*

۹ 9

کیچه الله کوندوز الله تینمای یورار
الله شعی پروانه دیک اوزین اورار
لیلی مجنون فرهاد شرین دورین سورار
حق تعالی عاشق لارنی سوزی بولغای

*Gece-gündüz Allâh der, durmadan O'na yürür,
Allâh nuru pervâne, kendin, özünü vurur,
Leylâ-Mecnûn, Ferhad-Şirin aşkıyla ötür,
Âşıkların mahbubu, Allâh Teâla olur.*

۱۰ 10

عاشق کویسه خاص معشوقی بیرگا کویغای
مجازیلار کویمای تورور جاندین تویغای
چین عاشق لار کویگان ساری پرنور بولغای
اول سببدین معشوقی غه نازی بولغای

*Âşık yansa, tek yanmaz, sevgilisiyle yanar,
Sahtekâr yanmaz düşer, aldattığını sanar,
Hakk'ın gerçek âşığı, yanar, nuruna kanar,
O sebepten maşûka, gönülden nazı olur.*

۱۱ 11

اوقتقه یانماس سالسه اوتدین عاشق کیشی
بیر و کوکنی بوستان قیلغای آققان یاشی
الله دیسه بیشک یارور ایچی تاشی
کویماک یانماق عاشق لارگا بازی بولغای

*Ateşlere atsalar, yanmaz ki âşık kişi,
Yeri-göğü bağ eder gözünden akan yaşı,
Allâh derse şüphesiz, nurlanır içi-dışı,
Pişmek, yakılmak, yanmak, âşığa ikrâm olur.*

۱۲ 12

جمله عاشق بیغلیب بارگای درگاهی غه
باشین ساجیب افغان قیلیب بارگاهی غه
بیٹی دوزخ طاقت قیلماس بیر آھی غه
رحمن ایگام عاشق لارگا قاضی بولغای

*Tüm âşıklar yığılıp, varırlar dergâhına,
Gözyaşını akıtır, döner barığâhına,
Yedi cehennem söner, feryâdına, âhına,
Rahmân olan Melik'im, uşşaka hâkim olur.*

۱۳ 13

صلح ایلاسه عاشقلاری قبول قیلماس
حور غلمان جنت بیرسه کوزگه ایلماس
دیدار تیلاب باشلارنی ییردین آلماس
عاشقلاری دیدار کوروب راضی بولغای

*Sulh eylese âşıklar, onu kabul eylemez,
Cennet, hüriler verse, onlar gözüne gelmez,
Sadece cemâl diler, alnın secdeden almaz,
Âşıklar cemâl görüp, tek ona razı olur.*

۱۴ 14

عاشق لارنی بییتی کوکگا بیبتار آهی
الله دیسه یکسان بولور هر گناهی
عاشق لارنی رحمن ایگام تکبیه گاهی
عزیز باشی خلاق نی نذری بولغای

*Âşıkların göklere çıkar feryâdı âhı,
Bir kez Allâh deseler, dökülür tüm günâhı,
Rahmândır âşıkların mutlak ilticagâhı,
Başını halka sunar, Hakk'a da nezri olur.*

۱۵ 15

عاشق لارنی کوب کویدورگان حق دیداری
آنینگ اوچون تینمای بیغلاب قیلور زاری
وعده قیلغان عاشق لاری کورر آنی
حق جمالی کوز یاشینی مزدی بولغای

*Hakk'ın nurun ummaktır, âşıkları yandıran,
Uğrunda yaş akıtıp, uykudan uyandıran,
Âşıkları nuruna, deryâsına bandıran,
Gözyaşının bedeli, Hakk'ın cemâli olur.*

۱۶ 16

عاشق لاری حقه باقیب نعره تارتار
ملایک لار تحفه قیلیب حقه ایتار
شوق شرابین ایچگان عاشق شوقی آرتار
شور افغان خلاق نی توزی بولغای

*Âşıklar Hakk'a bakıp, gönülden nara atar,
Melekler Hak katına bunu arz için çıkar,
Şevk şarabını içen, âşığın meyli artar,
Onun âh u feryâdı, tuzu biberi olur.*

۱۷ 17

می جانبخش ایچگان عاشق آنده سلطان
آنینگ اوچون حق یولیده جانی قربان
تانگلا بارسه دیداریغه قیلور مهمان
زمستانده می ایچورسه یازی بولغای

*Dünyada cefâ çeken âşık orada sultân,
Onun için eyledi, cânını Hakk'a kurbân,
Huzuruna varınca, olur cemâle hayrân,
Zemheride mey içse, kışı ona yaz olur.*

۱۸ 18

پنهان یورور کیمنی کورسه عاشق قیلور
لطف ایلاسه کذاب لارنی صادق قیلور
حقدین قورقان درگاهی غه لایق قیلور
ظاهر اعمی باطن ایچره کوزی بولغای

*Gizli yürür kim görse, kendine âşık eyler,
Lütfedip nazar etse, kezzabı sâdik eyler,
Hak'tan korkan kulları dergâha lâıyk eyler,
Sade zâhiri görmez, bâtında gözü olur.*

۱۹

عاشق یانار خلقدین تانار الله راضی
عاشق لیق نی آرزو قیلغان شهید غازی
حاجت ایرماس عاشق لارگا کوب و آزی
قطره یاشی حق مولام نی نذری بولغای

۲۰

جنون ایچره باشین یارغان قانی جاری
ذکرین آیتسه الله اوزی بیر و باری
سحرلارده قان ییغلاماق کار و باری
عاشق لاری هرکون یوز مینگ غازی بولغای

۲۱

قول خواجه احمد مالی یوقتور نذری باشی
تانگلا بارسه خواجه سیغه تحفه یاشی
عجز و نیاز شکسته لیغ قیلغان ایشی
اشک سرخی روی زردی عذری بولغای

حکمت - ۱۰۱

۱

شریعت گا مرشد بولغان عاشق قول لار
شریعت دین الار منزل آلور ایرمیش
نمازیغه شروع قیلغان مؤمن قول لار
اوچماخ اویین امید توتوب تورار ایرمیش

۲

ملک الموت فرمان بیرله جانیم آلسه
آغا اینی بارچه ییغلیب کویوب یانسه
ییتی قدم باسقان دین سونگ قالور بولسه
منکر نکیر کیریپ سؤال سورار ایرمیش

19

*Halktan kopan âşıktan, Yaradan'ı, Hak razı,
Aşkullah ile yanan, ya şehittir ya gazi,
Âşık'a mal gerekmez, ne çoğu ne de azı,
Gözünden damla düşse, Mevlâ'ya nezri olur.*

20

*Cünûn içre başını, yararlırsa kan gider,
Allâh'ı zikreylese, uğruna bir cân gider,
Şehirlerde ağlayıp, gözünden dermân gider,
Her gün böyle âşıklar, yüz bin kez gazi olur.*

21

*Hoca Ahmed malın yok, senin adağın başın,
Sabaha ulaşırsan, Rabb'e armağan yaşın,
Acz ve niyaz içinde, hüzündür senin işin,
Gözlerinde kanlı yaş, sararan yüzdür özrün.*

Hikmet - 101

Soru Sorar Olmalı!

1

*Şeriatte mürşittir, garip-gureba kullar,
Şeriatte menziller mutlak almış olmalı.
Namaza titiz olan, o samimi mü'minler,
Cenneti ümit edip, anda durmuş olmalı.*

2

*Ölüm meleği gelip, fermanla cânım alsa,
Eş-dost, akraba koşup, feryâd ile ağlasa,
Yedi adım yürüyüp, kendisi yalnız kalsa,
Münker-Nekir gelerek, soru sorar olmalı.*

۳

منکر نکیر کیریب سؤال سورور بولسه
اول عمود اوتلوق بیرله اورور بولسه
یاشین یاشناب جان تنیم اوتغه یانسه
قیناب جانیم تار لحدده کویار ایرمیش

۴

تورت یوز قرق تورت پیغمبر مرسل نبی
قالمالدیلار بو دنیا دین اوتی باری
کل نفس ذائقه الموت آیتی
قرآن ایچره موتداغ خبر بیرور ایرمیش

۵

شریعت دین طریقت دین بیان قیلدی
حقیقت دین قرآن سوزی کلام بولدی
بول جهان غه محمد نی نوری تولدی
اول نور بیلان ایکی جهان یارور ایرمیش

۶

خوش دولت دور ولایتده پادشاه بولسه
عادل بولوب بیر مؤمن نی قاضی قیلسه
اوشل قاضی بارچه ایل نی راضی قیلسه
راضی لیق دین اوچماخ اوین آلا ایرمیش

۷

مؤمن قول لار نماز اوقوب بولسه فارغ
اوشل قولنی موندن بولغای رنگی ساریغ
اول خدمتدین حق قاشیده بولوب لایق
حور قیزلاری قارشو کیلیب قوچار ایرمیش

۸

جاهل کیشی نماز قدرین قچان بیلور
هر نمازده ایمان باشدین تازه بولور
صلاة دیسه غافل باشین بورکاب اوور
غافل قوللار عمرین بیل گاساتار ایرمیش

3

Münker-Nekir gelerek, sorular sorar olsa,
O ateşli mızrakla, garibe vurur olsa,
Başım, benim tutuşup, cânım ateşte yansa,
Dar kabirde incinip cânım yanar olmalı.

4

Dört yüz kırk dört peygamber, mürsel nebiler gibi,
Kalmadı bu cihânda, göçtü gitti her nebi,
"Küllü nefsin zâika"⁶⁸ ölümü tadar hepsi,
Kur'ân bu gerçekleri, haber verir olmalı.

5

Şeriat, tarikatten gerçekler beyân oldu,
Hakikat Kur'ân sözü, en yüce kelâm oldu,
Cihâna Muhammed'in sınırsız nuru doldu,
O nurla iki cihân, aydınlanır olmalı.

6

Nice güzel devlettir, velayette pîr olmak,
Âdil olan bir mü'min, millete kâdı olmak,
O kâdının hükmüne, her şartta razı olmak,
Rızayla cennet evin satın alır olmalı.

7

Namaz kılan mü'minler, günâhtan uzak olsa,
Riyâzetten renkleri kaçıp sararıp, solsa,
Hak yanında hizmete, hakkıyla lâıyk olsa,
Huriler karşılayıp, kucaklayan olmalı.

8

Câhil kimse namazın, kadrini nerden bilsin,
Her namazda imânı, yeniden tazelensin,
"Es-salât" dense gâfil nasıl ma'nâ anlansın?
Gaffet dolu ömrünü, yele satar olmalı.

۹ 9

قول خواجه احمد قول من ديسانگ طاعت قيلغيل
قيامت نى كونلاريني ياووق بيلگيل
حقه ياقين بولاي ديسانگ جانينگ بيرگيل
طاعت قيلگان حقه ياووق بولار ايرميش

*Kul Hoca Ahmed sen de, kulum de, ibâdet et,
Kıyamet çok yakındır, hazırlık et ve sabret.
Hakk'a kurbîyyet için yapmalısın ibâdet,
İbâdet eyleyenler, Hakk'a yakın olmalı.*

حکمت - ۱۰۲

Hikmet - 102

Cân Verip Ölmek Gerek!

۱

1

عزرائيل بير كون كيلور شدت بيرلان
ايسیغ تن دین عزیز جان نى بیرمك کیراک
بیش کونلوک نقد عمرى نى قولدین بیریب
چاره تاپمای آخر بیر کون اولماک کیراک

*Azrail gelir bir gün, şiddet ve celâdetle,
Sıcak bedenden cânı, râm olup vermek gerek.
Beş günlük fânî ömrü, verip elden çıkarıp,
Bir gün çaresiz kalıp, cân verip ölmek gerek.*

۲

2

اوغول قیزینگ بیغلاب قالسه فریاد اوروب
مال ملکینگ موندہ قالسه حیران بولوب
دشمن لارینگ قوانوشور سینى کوروب
بوین سونوب اوزالیبان یاتماق کیراک

*Oğlun-kızın ağlayıp, sana feryâd etseler,
Malın-mülkün dünyada, bölüşüp üleşseler,
Düşmanların sevinip düğün bayram etseler,
Boynun sunup Allâh'a, uzanıp yatman gerek.*

۳

3

میراث دیبان باش ایاغینگ باغلاغایلار
ايسیغ سونی باشدین قویوب چایقه غایلار
تورت طرف دین آسته آسته اوشلاغایلار
آلتی قریش بوزدین کفن قیلماق کیراک

*Miras diyerek başın, ayağın bağlayalar,
Sıcak suları döküp, yıkayıp ağlayalar,
Dört taraftan taşıyıp, anda kabre varalar,
Altı karışlık bezden kefenin yapmak gerek.*

۴

4

جناننگ نى اولوغ کیچیک کوتارسه لار
گورستانغه قاراب سینى یوروتسه لار
ییتمیش بیرده سؤال سورسه فرشته لار
بیربیر آنى جوابی نى بیرماک کیراک

*Büyük-küçük demeden, cenazen kaldırsalar,
Seninle yürüyerek kabristana varsalar,
Yetmiş yerd melekler, sana soru sorsalar,
Tek tek bu sorulara, cevabın vermek gerek.*

5

خلاق نی مزاریده عمارت نی
کورونگ انده تورلوک تورلوک علامت نی
لحد آتلیغ درواز قیامت نی
سیاست لیغ اویغه باریب کیرماک کیراک

*Halkın mezarındadır emeği, imareti,
Görün, orda saklıdır her türlü mahareti,
Kıyamet penceresi, kabirdeki mühleti,
Akıl, iz'an, şuurla o eve girmek gerek.*

6

کیریب کورسانگ قرانغولوق یوقتور چراغ
ایچی توله حسرت ایرور اوتلوغ فراق
اولکون سینگا کیم قیلغوسی انده یراق
تا قیامت تانگ آتقونچه یاتماق کیراک

6

*Girsen görşen karanlık, yok orada bir ışık,
İçler dolusu hasret, bu ateşli ayrılık,
Sana kim yardım eder, yok O'ndan başka varlık,
Kıyamete dek orda uzunca yatmak gerek.*

7

عمرینگ آخر بولغوسی دور بیر کون تمام
بو ایش بیرلان بارسانگ اگر دار السلام
حلال قویوب بیگان بولسانگ دایم حرام
عذابی نی باریب آنده تارتماق کیراک

7

*Sonunda bir gün olur, bu fânî ömrün tamam,
İmânla göçsen kabre, bu yurda denir; "Selâm!"
Helâli bırakıp da, dünyada yersen harâm,
Orada azabını gidip de çekmek gerek.*

8

قول خواجه احمد توبه قیلغیل اولماس بورون
قیزیل یوزونگ گورده یاتیب سولماس بورون
ییلان چیان گورینگ ایچره تولماس بورون
قضا کیلسه رضا بولوب تورماق کیراک

8

*Hoca Ahmed tövbe et, ölüm gelmeden önce,
Kabirde al yanağın yatıp solmadan önce,
Kabrine yılan-çıyan girip dolmadan önce,
Kazaya razı olup, saygıyla durmak gerek.*

حکمت - ۱۰۳

Hikmet - 103

İnlesen Bile!

۱

قرا کوندور اوشال ساعت که دنیادین سفر قیلسانگ
زن فرزند مال ملکینگ باریسیدین گذر قیلسانگ

1

*Kara gündür o saat ki, dünyadan sefer eylersin,
Çoluk-çocuk, mal ve mülkü, bırakıp öyle gidersin.*

۲

سنی قویماس اجل هرگیز نیچه حکمینگ روان بولسه
حکومت بیرله عالمی اگر زیر و زبر قیلسانگ

2

*Seni koymaz ecel asla, hükmün, sözün geçer olsa,
İdare edip âlemi, altını üstüne getirsen bile.*

۳ 3

محاصل دور خلا یقغه اجل مثل سپاه ینگلیغ
غضب بیرله آلور جانینگ نیچه کیم زارلار قیلسانگ

*Hâsıl olur her bir ferde, eceller askerlik gibi,
Öfkeyle alır cânını, ne kadar inlesen bile.*

۴ 4

بولوبدور بارچه غه فرمان اولومنی شربتین ایچمک
قاچوب آندین قوتولماس سن نیچه آندین حذر قیلسانگ

*Olmuştur herkese ferman, ölüm şerbetini içmek,
Ondan kaçıp kurtuluş yok, çekinip sakınsan bile.*

۵ 5

خلایق نینگ مزاریغه باریب یر بیر تماشا قیل
اولولاردین آلوب عبرت کیراک بغرینگ کباب قیلسانگ

*İnsanların mezarına var, ibret al, nazar eyle,
Ölülerden ibret almak, gerek bağrın delse bile.*

۶ 6

همیشه یخشیلیق قیلغیل کیتارسن اوشبو دنیا دین
قیامت آب روی غه کیراک خون جگر قیلسانگ

*Her zaman iyilik eyle, sen de gidersin dünyadan,
Kıyametin hürmetine, ciğerlerini kan eyle.*

۷ 7

خدا فرمانینی توتغان بولور اول اولیالاردین
بولورسن اولیالاردین ریاضت نی کویرک قیلسانگ

*Allâh emrin tutan olur, Hakk'ın sevdiği kullardan,
Olursun o velîlerden, sen de çok riyâzet eyle.*

۸ 8

قوانمه مال و ملکینگ گا قوروتور بو اجل آخر
قرا بیرگا کیتارسن اخر نیچه کیم کُروف قیلسانگ

*Sevinme mal ve mülküne, ecel kurutur sonunda,
Sen kara yere girersin, ne kadar kâr eylesen de.*

۹ 9

خواجه احمد معصیت بیرله حیاتینگ قیلماغیل ضایع
بولورسن لایق حضرت اگر طاعت سحر قیلسانگ

*Hoca Ahmed kötülükle, hayatını etme zâyî,
Olursun Hazret'e lâîk, seherde ibâdet eyle.*

حکمت - ۱۰۴

Hikmet - 104

Sevdâlar Eder İmiş!

۱ 1

کیلینگ دوستلار بارچه توروب آیتایلیک
یادی بیزنی یاروغلوققه تارتار ایرمیش
یادی بیرلان شروع قیلغان عاشق لارنی
نیازلاری کوندین کونگا آرتار ایرمیش

*Gelin dostlar hep birlikte, durun Allâh diyelim.
Zikir bizi aydınlığa, Hak nuruna çeker imiş,
Zikri ile devrân eden, devam eden âşıklarımış,
Niyazları günden güne yazılır da artar imiş.*

۲ 2

کیم که ایتسه حق یادی بی بغری کویوب
کوز یاشینی باران قیلیب رنگی سولوب
اوز یاقاسین یانگیلیدیم دیب اوزی توتوب
آنداغ عاشق سر شرابین تاتار ایرمیش

Kim söylerse Hak zikrini, ta içinden bağı yanıp,
Gözyaşları sel eyleyip, benzi atmış, rengi solup,
Öz yakasına yapışıp, nedâmetle özür tutup,
Böyle âşık sır şarabın, kana kana içmiş.

۳ 3

اوشبو یول نی مزاسینی بیلماگانلار
اوز یاقاسین توتوب توبه قیلماغانلار
دنیا سیغه مغرور بولوب یوروگانلار
حیوان ایرور بلکه آندین بتر ایرمیش

Bu yolun lezzetini tanımayıp bilmeyenler,
Kendi yakasını tutup, tövbe ile gelmeyenler,
Dünyaya mağrur olup, kibir edip yürüyenler,
Hayvandır belki ondan da beter imiş.

۴ 4

عشق سوداسی کیمگا توشسه خانه ویران
کیچه کوندوز دیدار تیلاب یورار حیران
عشق یولیده کوزی یاشلیغ بغری بریان
شیدا بولوب اوزین ایزلاب یورار ایرمیش

Aşk sevdâsı kime düşse, hânesi virân olur,
Gece-gündüz, cemâl der, yürüyüp hayrân olur,
Aşk yolunda gözde yaş, bağı da yanan olur,
Bağlı kalır özüne, arayıp yürür imiş.

۵ 5

ایا دوستلار قابساب کیلدی قرانغولوق
امیدیم بار اول ایزیم دین هم یاروغولوق
طریقت نی بازاری دور هم قوروغولوق
نیازلیق قول کیریب سودا ایتار ایرمیش

Ey dostlarım kapladı, geldi işte karanlık,
Ümitvarım Rabb'imden, şimdi gelir aydınlık.
Tarikat pazarıdır kuruluk ve ferahlık,
Dualı kullar girip, sevdâlar eder imiş.

۶ 6

قول خواجه احمد عبرت آغیل صد هزاردین
نیازسیزلار بهره آلماس اول بازاردین
فاضل لبق ده قروغ قالور اول نظر دین
نادان عمرین پوچک پول غه ساتار ایرمیش

Hoca Ahmed ibret al, sayısız sad hezârdan,⁶⁹
Duasız nasip olmaz, o müstesna pazardan,
İyiler uzak olmaz o lütfkâr nazardan,
Değersiz tek bir pula, câhil ömrün satarmış!

- ۱
 کیلینگ بیغلینگ ذاکر قوللار ذکر ایتایلوک
 ذاکرلارنی خدا بیشک سویار ایرمیش
 عشق سیزلارنی ایمانی یوق ای یارانلار
 دوزخ ایچره تینمای دایم کویار ایرمیش
- ۲
 محبت لیک عاشق لارنی خدا سویدی
 آنینگ اوچون دنیا عقبین طلاق قویدی
 جاندین کیچیپ یاشین ساجیب عاشق بولدی
 روز محشر دیدارینی کورار ایرمیش
- ۳
 عاشق لارنی چین دوستیغه جانی قربان
 شوق بیرلان آنی ایزلاب قیلور افغان
 عشق سوداسی باشقه توشسه خانه ویران
 شیدا بولوب آنی ایزلاب یورار ایرمیش
- ۴
 عاشق بولسانگ کیچه کوندوز تینمای بیغلا
 پیر مغان خدمتی غه بیلینگ باغلا
 کویوب پیشیب دردی بیرله کوکسینگ داغلا
 داغده کیتگان وصالینی کورار ایرمیش
- ۵
 حقنی سویگان عاشق لاری تابقی مراد
 یالغان عاشق بولوب یورمه تانگلا اویات
 قیلچ دین تیز قیل کفروک نی آتی صراط
 یالغان دعوی قیاغان اوتمای قالار ایرمیش
- ۶
 عاشق بولسانگ یالغان دعوی قیلمه زنهار
 یالغان دعوی قیلغانلاردین خدا بیزار
 قهار ایگام قهر ایلاسه آتی قهار
 قیامت کون یوزی قرا قویار ایرمیش
- 1
 Toplanın ey dervişler, Allâh'ı zikredefim.
 Allâh, zikredenleri, şüphesiz sever imiş.
 Aşksızda imân olmaz, böyle bilin dervişler,
 Cehennem içre dâim, tutuşur, yanar imiş.
- 2
 Muhabbetli âşıklar, sizleri Allâh sevdi.
 Dünya derdinden aldı, gönül sevgisi verdi.
 Gözyaşın saçan âşık, cânından geçer oldu.
 Mahşer günü âşıklar, cemâlin görür imiş.
- 3
 Gerçek dostlara kurbân âşıkın malı cânı,
 Şevk ile arar, koşar, inletirler meydanı.
 Sevdâsı başa düşse, yanar biter her yanı,
 Sadakatle bağlanıp, peşinde yürür imiş.
- 4
 Âşıkın gece gündüz ey gönül durma ağla!
 Pîr-i kâmile hizmet ederek gönül bağla.
 Yansın, pişsin vücudun, göğsünü aşkla dağla,
 Dağla giden visâle, arzuya erer imiş.
- 5
 Hakk'ı seven âşıklar, murada nâil olur,
 Sahte âşıkın hâli, sabaha zâil olur.
 Sırat kılıçtan keskin, üstünde rezil olur,
 Davası yalan olan, üstünde kalır imiş.
- 6
 Âşıkın yalan dava eyleme gönül sakın,
 Allâh yalancılara, ırakları ırakın.
 Ey Allâh'ım bilirim, Kahhârdır diğer adın,
 Yalancı kıyamette yüzü kara kalkarmış.

۷

عاشق لارنى كىچە يىغلاب سحر قوپار
سر شرايين اچىگان عاشق سرنى ياپار
هر كيم سوکسه بلکه تپسه قولین اوپار
آنداغ قول لار فیض فتوح آلا ر ایرمیش

۸

محبت دین خبر آغان جان نى بيلماس
باشین کيسسه ياناری يوق قان نى بيلماس
عشق کلامی ذوق طعامی نان نى بيلماس
هو هو تيو ذکرین ايتیب يورار ایرمیش

۹

عاشق لارنى کوزی گریان بغری بریان
پرواسی يوق ناموسی يوق يورار عریان
ایل کوزیگا تفراق دین کم سری پنهان
جانى بیرله يادین ايتیب يورار ایرمیش

۱۰

توغری يورگان عاشق لار دین خدا راضی
عاشق ایشی آسان ایماس قیلمه بازی
يالغانچی لار عاشق من دیر الله قاضی
ایمانینی پوچک پول غه ساتار ایرمیش

۱۱

عاشق لایق نى آسان ایشی باش بیرمک لیک
منصور صفت اوز دین کیچیب جان بیرمک لیک
موتوا قبل ان تموتوا خاک بولمک لیک
عاشق لاری اولماس بورون اولار ایرمیش

۱۲

سودا قیلسانگ آخرت نى سوداسینی
باشقه آله بو دنیانی غوغاسینی
عمل قیلیب آغیل جنت مأواسینی
جنت آغان دیدارینی کورار ایرمیش

7

Âşıklar gece açlar, seher vakti kalkarlar,
Sır şarabını içip, aşk sırrını örterler,
Saldırsa küfretse, kalkıp elin öperler,
Erenler feyz-i fetih, bu hâllerle ahırmiş.

8

Muhabbetten haberler alanı cânı bilmez,
Başın yarısı gitse, inan haberi olmaz,
Aşk sözü, zevk yemeği, aş ekmeği olmaz,
"Hû, Hû!" deyip zikrini söyleyip yürür imiş.

9

Âşıklar gözü yaşlı, olurlar bağı yanık,
Çekinme, utanma yok, yürür üryan, uyanık,
Topraktır halk içinde, sırrı gizli uyanık,
Aşk ile zikrullah'ı söyleyip yürür imiş.

10

Kim ki doğru yürürse, o âşıktan Hak razı,
Âşıkın işi zordur, bırak hevesi, nazı.
Yalancı, âşıkım der, yok Allâh'a niyazi,
İmanımı değersiz bir pula satar imiş.

11

Âşıklıkta en kolay malı, başını vermek,
Mansûr gibi kendinden geçip de cânı vermek,
"Mutû kable en temutû" toprak olup da gitmek,
Tüm âşıklar ölmeden öfür de gider imiş.

12

Sevdâ edersen eyle ahiret sevdâsını,
Boşa çekme dünyanın telaşı, kavgasını.
Amel edip kazansan cennetin me'vâsını,
Cenneti satın alan, cemâlin görür imiş.

۱۳

قول خواجه احمد عاشق بولسانگ جاندين كيچگيل
آندين سونگره شوق شرابين تويا ايچگيل
گناهينگني سبک قيليب مونده اوچغيل
عاشق لاری اوچماق ايچره اوچار ايرميش

13

*Hoca Ahmed âşık-san, gel sen dahi cândan geç,
Sonra da şevk şarabın doyusıya cândan iç,
Günâhın hafifletip, eyle göklere uruc,
Âşıklar cennet içre durmadan uçar imiş.*

حکمت - ۱۰۶

Hikmet - 106

Pîrsiz Yola Çıkanlar!

۱

طريقت گا شريعت سيز کيرگانلارني
شیطان کیلیب ایمانی نی آلور ايرميش
اوشبو یول نی پيرسيز دعوی قيلغانلارني
سرسان بولوب ارا یولده قالور ايرميش

1

*Tarikata, şeriatsız girenlerin,
Şeytan gelip imânını alırmış.
İş bu yola pîr olmadan çıkanlar,
Şaşkın olup ara yolda kalırmış.*

۲

طريقت گا سياست ليغ مرشد کيراک
اول مرشدگا اعتقاد ليغ مرید کيراک
خدمت قيليب پير رضاسين تاپماق کيراک
مونداغ عاشق حق دين اولوش آلا ايرميش

2

*Tarikata siyasetli mürşit gerek,
O mürşide, itikatlî mürit gerek,
Hizmet edip, pîr rızasın almak gerek,
Böyle âşık, Hak'tan pay alır imiş.*

۳

پير رضاسی حق رضاسی بولور دوستلار
حق تعالی رحمتيدین آلور دوستلار
رياضت ده سر سوزيدین بيلور دوستلار
آنداغ قول لار حقه ياووق بولور ايرميش

3

*Pîr rızası, Hak rızası olur dostlar,
Hak Teâla rahmetine alır dostlar,
Riyâzette sır sözünü bilir dostlar,
Öyle kullar Hakk'a yakın olur imiş.*

۴

اوشبو یولغه ای برادر پيرسيز کيرمه
حق ياديدین لحظه غافل بولوب يورمه
ما سواگا عاقل ايرسانگ کونگل بيرمه
شیطان لعین اوز یولغه سالور ايرميش

4

*Ey kardeşim! Sen bu yola pîrsiz girme,
Hak yolundan gâfil olup yürüme,
Akıllıysan mâsivâyâ gönül verme,
Lâin şeytan yoluna, gâfilî alır imiş.*

5

ایا دوستلار هیچ بیلما دیم مین یولوم نی
سعدت غه باغلاما دیم مین بیلیم نی
ماسوادین هیچ ییغما دیم مین تیلیم نی
نادان لیقیم مینی رسوا قیلور ایرمیش

*Ey dostlarım! Bilemedim yolumu,
Saadete bağlamadım belimi,
Mâsivâdan hiç çekmedim dilimi,
Câhilliğim beni rezil eder imiş.*

6

شریعت نی طریقت نی بیلا ی دیسانگ
طریقت نی حقیقت گا اولای دیسانگ
بو دریادین در گوهر آلا ی دیسانگ
جان دین کیچگان خاص قوللاری آلور ایرمیش

6

*Şeriatı, tarikatı bileyim dersen,
Tarikatı, hakikate ulayım dersen,
Bu dünyadan inci-cevher alayım dersen,
Cândan geçen seçkinleri alır imiş.*

7

عاشق قول لار کیچه کوندوز هرگیز تینماس
بیر ساعتی حق یادیدین غافل ایرماس
انداغ قولنی سبحان ایگام ضایع قویماس
دعا قیلسه اجابت لیغ بولور ایرمیش

7

*Âşık kullar, gece-gündüz hiç dinmez,
Hak yolundan bir saat gâfil olmaz,
Yüce Mevlâ kufunu zorda koymaz,
Dua etse kuluna; icabet eder imiş.*

8

وا دریغا کیچتی عمروم غفلت بیلان
سین کیچورگیل گناه لاریم رحمت بیلان
قول خواجه احمد سنگا یاندی حسرت بیلان
اوز اوزیغه اوزی یانیب کویار ایرمیش

8

*Vah! Çok yazık, geçti ömrüm gâflet ile,
Sen bağışla günâhımı rahmet ile,
Hoca Ahmed sana yandı hasret ile,
Kendisini yakıp, helak eder imiş.*

حکمت - ۱۰۷

Hikmet - 107

Fırsat Bırakmaz İmiş!

۱

قدرت بیرلان فرمان قیلدی مولا م بیزغه
ییرده کوکده جانلیق مخلوق قالماس ایرمیش
قابطس قیلدی عزرائیل نی عالم اوزرا
عزیز جانین آماقونجه قویماس ایرمیش

1

*Kudretiyle fermân eyler, Yüce Mevlâ'mız bize,
Yerde, gökte cânlı mahlûk, o saatte kalmaz imiş.
Cân alıcı melek gelir, Azrail hepimize,
Aziz cânımız almadan hiç kimseyi komaz imiş.*

۲ 2

ياشيم ميني ياش بولور ديب آيتور ايرديم
هر نه حاصل بولسه آز ديب آيتور ايرديم
تورلوك تورلوك دعوا ايشلار قيلور ايرديم
ايمدى بيلديم مين آيتگانديک بولماس ايرميش

Benim yaşıım küçük iken, her şeyi söyler idim,
Her ne hâsıl oldu ise; az deyip, söyler idim.
Türlü türlü davalar, filler işler idim,
Şimdi bildim ki benim dediğim olmaz imiş.

۳ 3

دنیا مینی ملکوم دیگان سلطانلارغه
عالم مالین سانسیز بیغیب آغانلارغه
عیش و عشرت بیرله مشغول بولغانلارغه
اولوم کیلسه بیرى وفا قیلماس ایرمیش

Dünya benim mülküm diyen sayısız sultanlara,
Efin sınırsız malını, haksız yere alanlara,
Yeme, içme, nefse hizmet ile meşgul olanlara,
Ölüm gelse hiçbir kimse, ona vefa etmez imiş.

۴ 4

مغرور بولمانگ ای دوستلاریم عشرت ایتیب
کیچه کوندوز بالغان آیتیب بیخود یاتیب
جان آغوچی کیلور ایرمیش بیر کون بیتیب
مونداغ ییرده غافل یورسه بولماس ایرمیش

Mağrur olmayın dostlarım, gafflet ile eğlenip,
Gece, gündüz yalan deyip, tembellikle boş verip,
Azrail cân almak için bir gün aniden gelip,
Böyle yerde gaffletle, yürümek olmaz imiş.

۵ 5

قول خواجه احمد اولارینگنی بیلا کورگیل
آخرتنی یراقینی قیلا کورگیل
بارورمن ديب يول باشیده تورا کورگیل
ملک الموت کیلسه فرصت قویماس ایردیش

Hoca Ahmed sen dahi, öleceğin bile gör,
Âhret hazırlığın, dünyadayken kıla gör,
Geç kalma, kervan göçtü, sen de yola düşe gör,
Ölüm meleği gelse, fırsat bırakmaz imiş.

حکمت - ۱۰۸

Hikmet - 108

Şaşırtıp Kalır İmiş!

۱ 1

کل من علیها فان آیتیده
بیر خدادین اوزگا مخلوق اولار ایرمیش
اسرافیل صورین آلیب هورگانیده
گوردین ینه تبرگوزوبان قویار ایرمیش

"Küllü men aleyha fân."⁷⁰ ayetinde hükmeder,
Allâh'tan başka her şey ölümü tadar imiş.
İsrafil Sur'u alıp, ikinci üfleyişte,
Deriler giydirilip, kabirden kalkırmış.

⁷⁰ Küllü men aleyha fân: Yeryüzünde bulunan her şey fânidir. (Rahmân Süresi, 54/26. Ayet)

۲ 2

ایلیک مینگ ییل گور باشیده تورغانیده
آندین کین عرصاتگا سورغانیده
یلانگ باش ویلانگ ایغ یورغانیده
آدم اوغلی بیهوش ینگلیغ بولار ایرمیش

*Elfi bin yıl kabrinin içinde durduğunda,
Sonra da Arasat'a insanı sürdüğünde,
Yalın ayak, baş açık insan yürüdüğünde,
Âdemoğlu orada sanki deli olurmuş.*

۳ 3

اؤل حساب ایلاگایار طهارت دین
ایکینچیسى حساب ایلار نمازینگدین
اوچونچی حساب ایلار حلال حرامینگ دین
منمن دیگان حیران بولوب قالار ایرمیش

*Önce hesap sorulur temizlik, tahâretten,
Ard arda gelir hesap, namaz ve nezâfetten,
Üçüncü hesap gelir, helâl-harâm yemekten,
"Ben, ben!" diyen orada, şaşırır kalır imiş.*

۴ 4

حساب ایلاب یوروتگایار محشر ساری
خلاق لار قدم اورغای ناچار باری
معاینه انده کورگای دوزخ ناری
الامان دیب اوکروشویان تورار ایرمیش

*Mahşere doğru hesap, yapıp da yürütünce,
Ahali izdihâmdan çaresizlik görünce,
Cehennem ateşine artık orda girince,
"Aman!" diye çağırışıp, azap çekilir imiş.*

۵ 5

جمله امت یوز بیکیرمه مینگ صف بولغای
اطرافیدین فرشته لار بیر صف تورغای
آئینَ الْمَعْرَ نَداسینی بیتهکورگای
قاچیب قوتولوب بولماس دیب تورار ایرمیش

*Yüz yirmi bin saf olur bütün ümmet orada,
Etrafta meleklerin saf tuttuğu sırada,
"Eyne'l- mefer?"⁷¹ nidâsı duyulur o arada,
Kaçıp kurtuluş olmaz, diyerek ağlar imiş.*

۶ 6

اول وقتده ندا کیلگای وامتازوا الیوم
اوشل کونده دستگیر بولغای نماز صوم
عقل هوشینگ کیتیب انده قالمغای فهم
تیل لال بولوب سوزلا یالمای قالار ایرمیش

*"Vemtazü'l- yevm."⁷² denilir, vakit saat gelince,
Sığınak namaz oruç orada belirince,
Akıl, şuur ve idrak tamamıyla gidince,
Dil susar konuşamaz, lâl olur kalır imiş.*

۷ 7

بارچه خلقلار آدم آتا ساری بارغای
ای اتامیز ایمدی بیزی قوللانگ دیگای
نافرمانلیغ میندن اوتی فرزند دیگای
ابراهیم گا بارالوک دیب ایتار ایرمیش

*Tüm insanlar Âdem'in ardı sıra gidince,
"Ey babamız ne olur bizi kolla!" deyince,
"Ruhsat yok evlatlarım, benden geçti!" deyince,
"İbrahim'e gidelim diye söylenirlermiş.*

۸ 8

ابراهیم گا باریب ایتگی آدم اتا
شفاعت قیل بولارنی سین باریب حالا
اول هم ایتور سوزده توقوب آدم اتا
موسی ساری بارالوک دیب ایتار ایرمیش

Âdem aleyhi's-selâm, İbrahim'e giderek,
"Hepsi mücrim bunların, şefa'at etmek gerek!"
O da ; " Sözü'nü kesip; Âdem ata." diyerek,
"Biz Musa'ya gidelim!" diye söylenirlermiş.

۹ 9

موسی دیگی رَبِّ اَرِنِ دیدیم اولکون
خجالت دین چقانیم یوق تا اوشبو کون
بارالوک محد گا بولوب واژگون
بارچه لاری حضرت ساری بارار ایرمیش

Musa; "Rabbi erinî..."⁷³ diye söyledim o gün,
Acizlikten çıkmadım ne o gün ne de bugün.
Gidelim Muhammed'e, her bir erimiz mahzun,
Hepsi Hazret'e doğru huzura gider imiş.

۱۰ 10

موسی دیگی یا محمد اورغیل قدم
امت لارینگ دوزخ ایچره بولدی عدم
محمد هم ابا قیلیب تورغای اولدم
موسی قویمای ایکاوالاری بارار ایرمیش

Musa dedi Resul'e; "Ya Muhammed! Baş-ayak,
Cehennemde ümmetler, hepsi helak olacak."
Muhammed hayret ile kulak verip duracak,
Musa bırakmayınca, birlikte varır imiş.

۱۱ 11

تاجین آلیب گیسو سالیب عرش آستیده
نعره تارتیب ییغلاب تورغای اوشل کونده
یا قادرا یا غفورا دیگانینده
یا حبیبیم باش کوتار دیب ایتار ایرمیش

Alır tacı Muhammed, arşın altına gelir,
Ağlayıp feryâd ile huzurda selâm verir.
"Ya Kâdir, Ya Gafûr !" der, arşa velvele verir,
"Habibim! Başın kaldır!" Hak'tan nidâ gelir imiş.

۱۲ 12

آلیب کیلگیل امتینگنی درگاهیمغه
باغیشلایین بارچه سیننی من سیزلارگا
داخل قیلای جمله سیننی جنتیمگا
مونداغ دیبان حقدین ندا کیلار ایرمیش

"Al getir ümmetini, huzura, dergâhıma,
Bağışlarım hepsini, ben bakmam günâhına,
Dâhil ettim hepsini güzel cennet bağına,"
Böyle diyerek Hak'tan bir nidâ gelir imiş.

۱۳ 13

زاهد عابد خاص قول لاردین علمانی
آلیب کیلگیل درگاهی غه اوشبولارنی
تنگریم ایغای یا محمد عاصی قانی
عاصی لایق ایماس دیبان ایتار ایرمیش

Zâhit, abit ve fazıl, kulları âlimleri,
Alıp gelince Nebi bu güzel mü'minleri,
Rabbim der ki ; "Ey Nebi! Âsi kullarım hani?
"Âsiler huzuruna lâıyk değil." der imiş.

⁷³ Rabbi erini: (Musa dedi) Ey Rabbim bana göster..." (A'raf Sûresi, 7/143. Ayet)

۱۴

عاصی جانی لایق دیگای رحمتیم گا
داخل ایتای من اولارنی حنتیم گا
گناه لارین باغیشلایین بارین سینگا
رسول خرم بولوب یوگوروب کیلار ایرمیش

۱۵

موسی بیرلان رسول الله یوگوروب کیلگای
عاصی جانی امت لاریم یورونگ دیگای
گناه لارینگ عفو ایلابدی قادر حی
بهشت ایچره آلدین سالیب کیرار ایرمیش

۱۶

قول خواجه احمد قیامت دین آیدی مونی
حکمت قیلیب خلیقه یایدی مونی
اولوغ اولوغ کتابلار دین آیدی مدنی
اوقوغاندین دعا طمع قیلار ایرمیش

حکمت - ۱۰۹

۱

لا اله الا الله دیگان قول نی آغزیدین
بیر یاشیل قوش بولوبان اوچار ایرمیش
قناتلاری توقوغلوق در یاقوت دین
پرواز قیلیب عرشدین عرشگا اوچار ایرمیش

۲

اول قوشقه قدرت بیرلان مینگ تیل بیرگای
بارچه تیلده اوشال قولنی حقدین قولغای
زبان غه چنگالی نی اوروب یولغای
تونی کونی یارایقه دیب ایتار ایرمیش

14

“Âsi, mücrim ne varsa, lâıktır rahmetime,
Ben onları sokarım, lütfumla cennetime,
Günâhlarını sildim, senin şefaatine.”
Peygamber memnun olup, geriye döner imiş.

15

Musa ile Muhammed yürüyüp de gelince,
Âsi-mücrim kullara, yürüyelim deyince,
“Günâhlar affedildi!” müjdesi verilince,
Cennet içine önden gelip de girer imiş.

16

Kyametten söyledi, Kul Hoca Ahmed bunu,
İltifat edip halka, dedi; bu müjde günü,
Nice hakikatlerden size söyledi bunu,
Müjdeleri duyardan, dualar ister imiş.

Hikmet - 109

O Kuşu Görür İmiş!

1

“Lâ ilâhe illa'llâh” diyen kulun ağzından,
Bir yeşil kuş olarak, o kelâm uçar imiş.
Kanatları dokunmuş sanki inci-yakuttan,
Kanatlanıp da arştan arşa dek uçar imiş.

2

O kuşa kudret ile binler dil verilince,
Tüm dillerdeki kulu Mevlâ'dan isteyince,
Diline çengelini vurup onu yolunca,
Gece-gündüz affeyle deyip de söyler imiş.

۳ 3

ایا دوستلار اوشال قوشنی عیانی نی
مین ایتاین سیز تینگلانگیز بیانی نی
کوپ نادانلار بیلماس اولقوش پایانی نی
قولونگ توتوب بهشت ایچره کیرار ایرمیش

*O kuşun gerçeğini, ey dostlar bildireyim,
Dinleyin beyânımı, ben size söyleyeyim.
Câhiller değerini bilmiyor ki ne deyim?
Elfinden tutup onun cennete girer imiş.*

۴ 4

اول قوش ایتور هرگیز تینمای من بر زمان
تا بیرماسه قادر مینگا دار الامان
هیچ قالماغای بوکونگده ذره گمان
آندین سونگره قرار تاپیب قونار ایرمیش

*Kuş der; "Ben bir zamanlar, dinmeden yorulmadan,
Kâdir Mevlâ'm vermese bana emniyet, aman,
Gönüm tertemiz oldu, hiçbir şüphe kalmadan,
Ondan sonra bu gönül, müstakar olur imiş."*

۵ 5

روزه توتوب نماز اوقوب توبه قیلغان
سحر توروب الله تیو قول لوق قیلغان
مشایخ لار خدمتی نی تمام قیلغان
آنداغ قوللار حق دیدارین کورار ایرمیش

*Oruç tutup namaz kıl, Rabb'ine tövbe eyle,
Şehlerde kalkarak, Mevlâ'ya kulluk eyle,
Şeyhlerin hizmetini noksansız tamam eyle,
Bu kullar Hak cemâlin, seyredir, görür imiş.*

۶ 6

بو یسوی مسکین احمد حیران قالیب
لا اله الا الله نی تیل گا آلیب
حق ذکرینی جان و دل غه واصل قیلیب
روح قوشینی لامکانده کورار ایرمیش

*Yesevî miskin Ahmed, cemâle hayrân kalır,
"La ilâhe illa'llâh!" der, Rahmân'dan destûr alır,
Zikri cân u gönülden gönderir, mesrûr olur,
Lâ mekânda o kuşu uçarken görür imiş.*

حکمت - ۱۱۰

Hikmet - 110

Havada Uçar İmiş!

۱ 1

الله یادی نورین کیمگه عطا قیلسه
نفس هوا منمن لیکدین قالور ایرمیش
بنده اگر ذاکر بولوب الله دیسه
توتمیش کونگل زنگارینی آچار ایرمیش

*Allâh yâdı nurunu kime ihsân eylese,
Nefs, hevâ ve benlikten arınır kalır imiş,
Kul şayet zâkir olup, bir kerre Allâh dese,
Gönül pası kirini, o dem giderir imiş.*

۲

فاذکرونی اذکرکم ایشیتیپ ندا
ذکرین ایتیپ امرین توتوب مشاهده
کیریب گورگا تارتیب تورلوک مجاهده
عاشق جانلار سر شرابین ایچار ایرمیش

2

"Fezkürünî, ezkürküm." duyunca nidâsını,
Zikrullahı söyleyip emrini edâsını,
Kabrine girdiğinde iştir sadâsını,
Âşıklar sır şarabın, aşk ile içmiş.

۳

عاشقلارغه بولوب حق نینگ عنایتی
باطن ایچره آچیلور کشف کرامتی
دل لاریغه ساجیب هر دم حق رحمتی
فنا بولوب ماسوا دین کیچار ایرمیش

3

Âşıklara yetişir, Allâh'ın inâyeti,
Kalp içinde açılır keşif ve kerameti,
Dillerinden dökülür her an Hakk'ın rahmeti,
Fâniler mâsivâdan hep böyle geçer imiş.

۴

کشف الاسرار بولوب باطن کوزین آچیب
حق عاشقی بو دنیانی تاشلاب قاجیب
نفس هوا کوزین او یوب رسن کیسیب
زایل بولوب شیطان اندین قاجار ایرمیش

4

Tüm sırları keşfeder bâtin gözünü açıp,
Hak âşığı dünyayı, hepten terk edip geçip,
Nefs gözünü kör edip, ona boynunu büküp,
Mahvolup şeytan ondan yel gibi kaçır imiş.

۵

بیلگیل ایمدی قول خواجه احمد عشقیدین انگلاب
جاندین کیچیب او شبو یولغه کونگل باغلاب
دریغ عمروم ضایع کیچتی تیویغلاب
ندامت نینگ هواسیدین اوچار ایرمیش

5

Bildim Kul Hoca Ahmed, aşk u meşkten anlayıp,
Cândan geçip bu yola gönlünü tam bağlayıp,
"Eyyvah ömrüm zay oldu!" söyleyerek ağlayıp,
Pişmanlık acısından, havada uçar imiş.

حکمت - ۱۱۱

Hikmet - 111

Mutlaka Görür İmiş!

۱

عارف عاشق شوق بیرله قیامت کون
خدای غه بحث و جواب قیلور ایرمیش
بو عالمده تارتقان جور و جفالارین
کوکسین یاروب حق قاشیغه سالار ایرمیش

1

Ârif âşık şevk ile, o kıyamet gününde,
Allâh ile konuşup, cevaplar verir imiş.
Bu âlemde çektiği elem ve kederi de,
Göğsünü Hakk'a açıp, ortaya koyar imiş.

۲ 2

بو عالمده قیلدینگ مینی خلق غه رسوا
دیداریم نی کورساتای دیب قیلدینگ شیدا
عالم خلقین دشمن قیلیب سالدینگ غوغا
خدایی غه باریب عرضه قیلار ایرمیش

"Ey nefsim bu âlemde beni rezil eyledin,
Cemâlî göstereyim diye tutkun eyledin,
Âlemi bana saldın, düşman kavga eyledin,"
Huzurullâh'a varıp, hâlin arz eder imiş.

۳ 3

دیداریم نی آرزو قیلسانگ کیچه یاتمه
بو دنیانینگ طعمه سیدین ذره تاتمه
حال دین سورسه نادانلارگا سرنی ساتما
مونداغ ایرلار فیض فتوح آلا ر ایرمیش

Cemâlîmi dülersen sakın geceler yatma,
Dünya lezzetlerinden asla zevk alıp tatma,
Hâlden sorsalar bile, câhillere sır satma,
Böyle erler feyizler, fetihler alır imiş.

۴ 4

دیداریم نی طلب قیلسانگ عرشقه باققیل
عرش اوستیده آهینگ بیرله اوتلار یاققیل
امت بولسانگ مصطفی غه قپوغ قاققیل
سبحان ایگام چین عاشق نی سینار ایرمیش

Cemâlîmi istersen şöyle dön de arşa bak,
Arş üstünde âh ile gönül ateşini yak,
Ümmet isen Muhammed kapısıdır son durak,
Sübhân olan Melik'im uşşakı snar imiş.

۵ 5

ایشیتیپ عاشق رقص و سماع اوروب بورغای
بییتی کوکدین ملایک لار ییغلیب کیلگای
عرش کرسی لوح قلم داد ایلاگای
بیر تیرانیب حقه زاری قیلار ایرمیش

Âşıklar işitip de raks ve sema edince,
Yedi gökten melekler arza inip gelince,
Arş, Kürsi, Levh-i Mahfuz, kalem feryâd edince,
Yerler hareketlenip, Rahmân'a ağılar imiş.

۶ 6

ای بیر و کوک عاشق لاردین حذر قیلینگ
اوتلوغ آهی چیقار بولسه حاضر بولینگ
کوکگا باقیب نعره تارتسه قورقوب تورینگ
بیر آه اورسه عالم یکسان بولور ایرمیش

Ey arz ve semâ sizler, âşıklardan çekinin,
Feryâd u âhi çıksa, yer ve gök titrer bilin,
Nazar etse semâya korkup endişelenin,
Bir "âh!" çekse âlemler yerle bir olur imiş.

۷ 7

چین عاشق لار صف بولوب سلام قیلغای
قدرت بیلان پرده ایچره علیگ آلغای
دیدار اوچون کویگان لاریم کیل کیل دیگای
لطفین کوروب چین عاشق لار تیلار ایرمیش

Saf saf durur âşıklar, ulaşısa ondan selâm,
Perdenin verasına ulaştırılır kelâm,
Cemâl âşıklarına; "gel, gel..." denince tamam,
Lütfunu gören ancak, gerçek âşıklar imiş.

۸

صفا صفا عاشق لارغا ندا کیلگای
یوز ییگیرمه مینگ عاشقلار بیر صف بولغای
جنت کیر دیب الهیم دین ندا کیلگای
جنت کیرمای دیدارنی کورار ایرمیش

۹

ندا کیلگای ملایکگا زنجر سالغیل
زنجر سالیب محشرگاه ده آلیب یورگیل
دیدار اوچون کویگان لاریم معلوم قیلغیل
عاشق لاری بیخود بولوب یورار ایرمیش

۱۰

ایتگان لارین قیلغان عاشق دیدار کورگای
واصل بولوب محشر ارا دوران سورگای
افغانی دین بییتی دوزخ اورتاب یانغای
مالک کیلیب آنگا تعظیم قیلار ایرمیش

۱۱

عاشق لارنی هیبتی دین مالک قاجغای
قورقوب باریب دوزخ ایچره اوتلار ساچغای
وهمی بیرله زهر زقوم توپا ایچگای
قدرتی غه حیران بولوب قالار ایرمیش

۱۲

ملک لاردین عاشقی کوب ای بیخبر
بیر آه اورسه عالم بولور زیر و زبر
زاهد عابد سالک لاردین عشق معتبر
عشق سیز آدم والله یوله قالار ایرمیش

۱۳

قول خواجه احمد دیدار ایزلاب گدا بولغیل
کیچیب اهل عیالینگدین سوا بولغیل
الله حتی بولار دشمن جدا بولغیل
جدا بولغان دیدارینی کورار ایرمیش

8

*Bu saf saf âşıklara ondan nidâ gelince,
Yüz yirmi bin âşığın hepsi bir saf olunca,
"Cennetime giriniz!", nidâ Hak'tan gelince,
Cennetine girmeden cemâlîn görür imiş.*

9

*Hak'tan nidâ gelince meleklerle; zincir vur!
Mahşer yerinde zincir vurulup da öyle dur,
Cemâl için yananın hâlleri belli olur,
Âşıklar kendisinden geçip de yürür imiş.*

10

*Söylediğini yapıp, âşık cemâl görünce,
Vasıl olup mahşerde huzur, devran sürünce,
Cehennemın ateşi, feryâdından yanınca,
Melekler gelip ona saygı gösterir imiş.*

11

*Âşıklar heybetinden Malîk melek kaçınca,
Korkup da cehennemde ateşleri saçınca,
Vehm ile zakkum zehri doyasıya içince,
Kudretullah'a hayrân olup da kalır imiş.*

12

*Meleklerin birçoğu habersiz âşıklardan,
Altun-mücevher olur yüreği yanıklardan,
Zâhîr, âbit, sâlikler "âh!"ıyla sâdıklardan,
Bir insan aşksız olsa, vallâh yolda kalırmış.*

13

*Kul Hoca Ahmed sen de, cemâl ara gedâ ol,
Çoluk-çocuktan vazgeç, işte budur doğru yol,
Vallâh, billâh düşmandır, sen bunlardan uzak ol.
Ayrı kalan cemâlîn mutfaka görür imiş.*

حکمت - ۱۱۴

Hikmet - 112

Gamlı Gönüm Şâd Eder!

- ۱
هر کیشی کورسه جمالینگ دنیا ایشین برباد ایتار
کیچه کوندوز تین بیلماین خداینی یادین ایتار
- ۲
کیم آنینگ کویده بولسه حق آنینگ کونگیده دور
هر ساری بارسه اوشال یاری بیلان پرواز ایتار
- ۳
کاشکی من دایم سنینگ یادینگ بیلان بولغای ایدیم
باقیشینگ یوز مینگ منینگ دیک بنده نی آزاد ایتار
- ۴
معرفت میدانی ایچره بو کونگنی شاد ایتیب
دنیا سین ترک ایلگانلار حق بیلان سودا ایتار
- ۵
عارف اول دور بولسه عاشق حلقه ده جولان ایتیب
استعانت نی تیلاب اول پیرنی قالدان ایتار
- ۶
خوش عجایب و غرایب بو خدانینگ ایشلاری
بیردسین گویا قیلوبان بیردسین گونگ کر ایتار
- ۷
کورگیل اوشبو دنیا ایچون کوپ جفالار ایلاسانگ
آخری هیچ اوشبو دنیا بیر بیلان یکسان ایتار
- ۸
کیچه کوندوز آرزو قیلسانگ آنینگ دیدارینی
صاف قیلغیل بو کونگنی بیر کونی دربار ایتار
- ۹
ای قول احمد سین یوروب غمگین کونگنی اولاغیل
اهل دل بولغان کیشی غمگین کونگنی شاد ایتار
- 1
Kim görmese cemâlini, dünya için berbat eder,
Gece-gündüz dinlenmeden, Allâh adın yâd eder.
- 2
Kim O'nun yolunda olsa, Hak onun yanındadır,
Her nereye gider ise, yâr ile pervâz eder.
- 3
Keşke ben de dâima, yâdın ile olsaydım,
Bakışın benim gibi, yüz bini âzâd eder.
- 4
Marifet meydanında, bu gönünü şâd edip,
Dünyasını terk eden, Mevlâ'ya sevâ eder.
- 5
Ârif oldur, olsa âşık, halkada yer alarak,
Yardımını isteyip, mürşidi kalkan eder.
- 6
Hoş acayip gariptir, Hakk'ın yüce işleri,
Birisin konuştururup, diğerini lâl eder.
- 7
Gel gör bu dünya için çok cefâlar eylesen,
Sonu bir hiç bu dünya; yer ile yeksân eder.
- 8
Gece-gündüz istesen, Rahmân'ın cemâlini,
Sen gönünü temiz tut, maksada vâsıl eder.
- 9
Ey Kul Ahmed yürüyüp, gamlı gönünü avla,
Gönül ehli olanlar, gamlı gönün şâd eder.

حکمت - ۱۱۳

Hikmet - 113

Şeytanın Kaçar Olur!

۱
ملامتغه خمر ایچگان دیداریغه باتیا
پیر قولیدین می ایچگان انواریغه باتیا

۲
آقمان بیلان قارامان کوپ کوروب ایدی دوران
همت قیلیب عطاغه ایت صورتلیک بولدیا

۳
ابراهیم غه شک قیلغان اوت یاقیب گل آچیلغان
اینانماسانگ کیلیب باق کوروب بیلیب ایدیا

۴
شیطان یولیغه کیرگان احمدگه تاشلار آتغان
تحت الثرا تگینده دمدار بولوب یاتدیا

۵
اولیاغه بیتگانلار دنیا سیدین اوتگانلار
اخلاص لیق قول خلق ایچره مرادیغه بیتدیا

۶
قول خواجه احمد اوزینگ بیل گناهینگنی حاضر قیل
غفلت بیلان یاتماغیل شیطان میندین قاجدیا

1
Melamet şarabından içen cemâlin görür,
Pîr elinden mey içen, nurlarına gark olur.

2
Nice ak yüz, kara yüz, çok görmüştür bu devrân,
Himmat edip ataya it suretinde olur.

3
İbrahim'den şek duyan, ateşinde gül olan,
İnanmazsan gelip bak, görüp bilenler vardır.

4
Şeytan yoluna giren, Ahmed'e taşlar atan,
Toprağın altında o, yalnızca yatan olur.

5
Evliyâyâ yetişip dünyasından geçenler,
Halk içinde muhlis kul, murada eren olur.

6
Hoca Ahmed özün bil, günâhını hazır bul,
Gâfl olup yatmazsan, şeytanın kaçar olur.

حکمت - ۱۱۴

Hikmet - 114

Aşk Derdine Çare Yok!

۱
حاجت ایرماس عشق دردیغه دوا سورمق
ایران ایتیب کیتگان ایرمیش دواسی یوق
جانینگ قیناب یاشینگ آقیب هوشینگ کیتیب
عشق دردیدین دوستلار قاتیغ بلاسی یوق

1
Gerekmez bu aşk derdine, kalkıp da devâ sormak,
Erenler demiş, gitmiş, onun hiç devâsı yok.
Cân incitip yaş akıtan, aklın zâyı edenlerin,
Aşk derdinden daha acı ey dostlarım belâsı yok.

۲ 2

هر کیم کو یار جانغه آلا ر عشق نی اوتین
جانی کویسه اعضاسیدین چیقار توتون
بغری انی صد پاره دور یوقتور بوتون
خلق غه ظاهر کورونوب تورغان یراسی یوق

*Her kim yanar, cânâ çeker aşkın ağır ateşini,
Cânı yansa uzuvlardan duyar inilti sesini,
Bağrı bin parça olmuştur, tadınca aşk meyvesini,
Halk zâhîrine bakınca, sınırlar hiç yarası yok.*

۳ 3

جاندین کیچمای تابماس هر کیم جانانه نی
کوروب همت قیلماق کیراک پروانه نی
کوروب بیلیب اوتقه اوردی اوز جانی نی
سود و زیان بیرله هرگیز پرواسی یوق

*Cândan geçmeden bulamaz hiçbir kimse cânânı,
Görüp himmet etmek gerek, pervânesi, pervâzını.
Aşk elinden oda vurdu, yüreğini öz cânını.
Kâr ve zarar endişesi, asla bir tereddüdü yok.*

۴ 4

آنچه یوردونگا آنچه توردونگ ای بی خبر
نفس شیطان ایشلاریدین قیلغیل حذر
بیزدین بورون تلیم کاروان قیلغان سفر
ایتا کیتگان بو دنیانینگ وفاسی یوق

*Onca yürüdün durdun, gâfl habersiz oldun,
Şeytan, nefis işlerinden endişe etmez oldun.
Bizden önce nice kervan sefer eylemiş buldun,
Rivayet oldur ki denir; dünyanın hiç vefâsı yok.*

۵ 5

ایتیب اوتگان ایرانلاردین یول نی سورغیل
سحرلارده اوره قویوب چار ضرب اورغیل
هو صحبتین قورغان ییرگا اوزونگ اورغیل
یولغه کیرگان ایرانلارنی هواسی یوق

*Deyip geçen erenlerden, Hak yolunu sorasın.
Seherlerde erken kalkıp, dövünüp yakarasın,
"Hû!" sohbetin meclisine gidip özün vurasın,
Yola revan olanlardan, erenlerin hevâsı yok.*

۶ 6

قول خواجه احمد ایدی دوستلار ایشیتینگ مونی
قافتاغی دیک تاشلار تیکسه چیقماس اونی
کیمگا ایتیب کیمگا بیغلا ی عشق دردینی
والله بالله عشق دردینی دواسی یوق

*Hoca Ahmed söyledi, dostlar bunu işitin.
Kafdağı gibi taşlar değse ses çıkmaz bilin.
Kime desem ağlasam, kim bilir aşk derdinin,
Vallâh billah dermânsız aşk derdine çâre yok.*

۱
ای کونگل قیلدینگناہ هرگیز پشیمان بولمادینگ
صوفی من دیب لاف اوروب طالب جانان بولمادینگ
حیفاء عمرونگ اوتی بیر لحظه گریان بولمادینگ
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

1
Ey gönül Günâh işledin, asla pişman olmadın,
Sûfî'ym der laf edersin, yârin tâlibi olmadın.
Yazık, geldi-geçti ömrün, bir an giryân olmadın,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۲
صوفی لیغ شونداغ مودور دایم ایشینگ غفلت بیلان
دانهء تسبیح قولونگده تیل لارینگ غیبت بیلان
سلهء چل پیچ اورارسین نفس بد عزت بیلان
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

2
Sûfilik böyle mi olur, dâim işin gaflet ile,
Tesbih tanesi elinde, dillerinde gybet ile,
"Çiipeç sillesi" vurursun, kötü nefse izzet ile,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۳
صوفی بولسانگ صاف بولغیل جرم عصیان بولماسون
طاعت تقوی قیلیب کونگونگ یریشان بولماسون
جان دلده ییغلاغیل محشرده یالغان بولماسون
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

3
Sûfi isen tasaffi et, suçun isyanın olmasın,
İbâdet, takva eyleyip, gönlün perişan olmasın,
Cân u gönülden açla ki, mahşerde yalan olmasın,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۴
صوفی لیق شرطی دورور تونلار قویوب قان ییغلاماق
هر جفاغه صبر ایتوبان بیلینی محکم باغلاماق
طالب الله بولوب هر یخشی سوزنی سوزلاماق
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

4
Sûfilîğin şartlarından, gerekir kalkıp ağlamak,
Her cefâyâ sabrederek, belini sağlam bağlamak,
Hakk'ı isteyen kul olup, her iyi sözü söylemek,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۵
صوفیا طاعت قیلورسین بارچه سی عجب و ریا
جان و دل دنیاغه مغرور تیل لارینگده آه و آه
جان بیرورده بولغونگ نور ایماندین جدا
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

5
Ey sûfi ibâdet ettin, hepsi kibir, hepsi riyâ,
Mağrur oldun cân ve mala, görünürde bir evliyâ!
Cân verirken hâlin nice, imândan mahrum eşkiyâ,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۶
صوفی بولمای نیلاسون اویده قیلورغه ایشی یوق
صوفی لیغ دعوی قیلور خلق غه بیرورغه آشی یوق
آه و آه دیرلارینه کوزیده قطره یاشی یوق
صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

6
Sûfi olmayıp neylesin, evde yapacak işi yok,
Sûfilik iddia eder, halka vermeğe aşî yok,
Âh vah! Edip güya açlar, gözünde damla yaşî yok,
Sûfî-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.

۷ 7

صوفی بولوب نفس اوچون هر دم ایشیککا باقه سین
 نذر آلیب کیلدیمو دیب هر دم کیشیگا باقه سین
 لعنت الله طوقینی بوینونگگا هر دم تاقه سین
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

*Sûfi olup nefsin için her dem kapıya bakarsın,
 "Adak alıp geldin mi?" der, her an kapıya bakarsın.
 Sen Allâh'ın lanetini her dem boynuna takarsın,
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۸

صوفی من دیب لاف اورارسن سوز افغانینگ قانی
 اشک سرخ و روی زرد و چشم خونبارینگ قانی
 مرشد کامل مکمل راه مردانینگ قانی
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

8

*Sûfyim der, söz edersin, feryâd ü figânın hani?
 Gönül aşkıyla gözünden, akan kanlı yaşlar hani?
 Mükemmil mürşid-i kâmil, yol gösterenin hani?
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۹

صوفیا بیغم یورارسن دانهء تسبیح آلیب
 دنیاغه مغرور بولوب دین ایشنی آرقه سالیب
 قورقغیل ایمدی قورقغیل ایمدی بیر خداغه یالباریب
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

9

*Gamsız yürürsün ey veli! Tesbih taneleri alıp,
 Dünyaya mağrur olursun, din işin arkaya atıp,
 Kork şimdi kork be hey gâfil, dönüp Allâh'a yalvarıp,
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۰

صوفی بولوب مال کس آلماق اوچون قیلدینگ جدل
 ظاهرینگ صوفی نمادور باطنینگ دون و دغل
 ای بی خبر ای بی خبر شرمنده سین روز ازل
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

10

*Sûfi olup servet için sen koştun, savaş eyledin,
 Zâhirin sûfi gibidir, bâtının kir, kalbini taş eyledin.
 Mahcupsun sen ey habersiz, ezel gününü neyledin?
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۱

دانهء تسبیح آلیب ایل کوزیغه خوب صوفی سن
 نفس بدنی آلدیده ترسا جهودنی توفی سن
 بنده لیغ قیلسانگ خداغه بو حنیفه کوفی سن
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

11

*Tesbih tanesini alıp, halk gözünde has sûftsin,
 Kötü nefsinin elinde sen nankörün birisin,
 Kulluk eyle sen Rahmân'a, yoksa seg-i Kûfti'sin
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۲

صوفیا اوز طورینگ یا لغوز خداغه بنده سن
 اصلینگا باقسانگ اگر عالم ایچنده کنده سن
 پرگناه و پرخطر هم عاصی و شرمنده سن
 صوفی نقش بولدونگ ولی هرگیز مسلمان بولمادینگ

12

*Ey sûfi bak öz tavrına, yalnız Allâh'ın kulusun,
 Şayet aslına bakaydın, âlem içinde sen birsin,
 Günâhkâr, hatalı kulsun, nâmın âsîdir bilirsin,
 Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۳ 13

صوفیا قیلدینگ محبت دعوی سین دیوانه بول
مال و ملک و خانماندین کیچگیل و بیگانه بول
کیم خدا دیب سوز لاسه مینگ اور گولوب پروانه بول
صوفی نقش بولدونگ ولی هر گیز مسلمان بولمادینگ

*Ey sūfi! Kıldın muhabbet davasını, divânesi ol,
Malı mülkü, evi barkı terk eyle bîgânesi ol
Kim "Allâh!" adın söylerse, hep onun pervânesi ol,
Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۴ 14

صوفیا دعوی عشق قیل بارچه دین بیزار بول
اویقونو ایلاب حرام تونلار قویوب بیدار بول
دردی یوق بیدردنی کورسانگ قاققیل و آزاد بول
صوفی نقش بولدونگ ولی هر گیز مسلمان بولمادینگ

*Ey sūfi! Aşk davasını eyle her şeyden bizâr ol,
Uykuyu eyleyip barâm, geceler kalk uyanık ol,
Derdi olmayan dertsizi, görürsen kaç ve uzak ol,
Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

۱۵ 15

احمدآ سین صوفی بولسانگ صوفی لیغ آسان ایماس
حق رسول صوفی بولوب دنیا مالین سویگان ایماس
دنیا نی سویگان کیشی بی شک بیلدینگ انسان ایماس
صوفی نقش بولدونگ ولی هر گیز مسلمان بولمادینگ

*Ey Ahmed sen sūfi olsan, bil sūflık kolay değil,
Hak Resul'ü sūfi olup, dünya malın sevmiş değil,
Dünya malın seven kişi şüphesiz ki insan değil,
Sûfi-nakş oldun amma asla Müslüman olmadın.*

حکمت - ۱۱۶

Hikmet - 116

Bunda Yalanım Yoktur!

1

عاشق لایق نی دعوی سینی قیلغان کیشی
معشوقیدین ذره غافل بولغانی یوق
عشق گوهری توب سیز دریا ایچره پنهان
جاندین کیچمای اول گوهردین آغانی یوق

*Âşıklık davasını, dert edip güden kişi,
Maşûkundan zerrece, gâfil olma hakkı yok.
Aşk incisi gizlidir, dipsiz deniz içinde,
Cânından geçmeyene, inciden hiç nasip yok.*

2

گوهر آلور غواص اگر جاندین کیچسه
شیدا بولوب عشق شرابین هر کیم ایچسه
نیچه آیلار نیچه کونلار اگر اوتسه
عشق نی گلی آچیلیب هر گیز سولغانی یوق

*İnci alır dalgıçlar, şayet cânından geçse,
Her kim tutkun olup da, aşk şarabını içse,
Nice günler ve aylar, ömründen akıp geçse,
Aşkın gülü açılıp, bil asla solduğu yok.*

۳

عاشق بولوب تاپای دیسانگ حقی یولین
اسراغین سین عشق باغیده اسرار گلین
محنت بیرلان سینار ایرمیش یحشی قلین
چین عاشق نی اندین کونگی قالغانی یوق

۴

محبت نی دریا سیدا موج اورغوسی
علم و عمل قیل و قال لار شوق اولگوسی
بو تنگیزگا کیم کیریبان کیم چیقغوسی
عاشق قول لار معشوقیدین قالغانی یوق

۵

قول خواجه احمد قبول قیلدی ایماغلیق نی
قبول قیلدی عشق اوتی غه کویماغلیق نی
جانین بیریب ساتقون آلدی کویماغلیق نی
چین سوزومدور هرگیز آنی یالغانی یوق

حکمت - ۱۱۷

۱

عاشق کیشیلار کیچه لاری یاتماسه بهراق
هر درد و الم تیکسه فغان ایتماسه بهراق

۲

باشنی یاریب قانغه بویاب قیلسه ستم لار
اوردی مینی دیب ظالمه سوز قاتماسه بهراق

۳

درویش بولوبان خلق ایچیده تسبیح اوگوروب
صوفی بولوب عالم غه اوزین ساتماسه بهراق

3

Âşık olup bulayım dersen Hakk'ın yolunu,
Sakla sen aşk bağında sırlarının gülünü,
Sıkıntılarla sınıar, Mevlâ iyi kulunu,
Gerçek âşığın ise, gönlünün kaldığı yok.

4

Sıkıntı deryâsında seven çırpınıp dursun,
İlim, amel, sözleri sevgi bağıni kursun,
Bu denize gireni, hem de çıkını görsün,
Âşığın maşûğundan hiç uzak kaldığı yok.

5

Gizliliği, hikmeti, Hoca Ahmed kabul et,
Ateş-i aşk içinde, sen yanmayı kabul et.
Cânın verip satın al, yanmaklığı kabul et,
Gerçek sözümdür asla, bunda bir yalanım yok.

Hikmet - 117

Uzak Olmasa Gerek!

1

Âşık olan kişiler gece yatmasa gerek,
Her ne dert gelse ona, feryâd etmese gerek.

2

Baş yarıp kan akıtsa, bağırıp feryâd etmez,
"Bana zâlimler vurdu!" söylememesi gerek.

3

Dervişler halk içinde, tesbihîyle zikretse,
Sûfî görünüp inse, özün satmasa gerek.

- 4
 اوتگان صوفی لار ایل کوزیدین یورماین قاچتی
 حقنی تیلان خلق ایچیده یورماسه بهراق
- 5
 هر بیرده خدا حاضر و ناظر کیلتورولار
 بیجا اوتوروب حقنی بلند ایتماسه بهراق
- 6
 صوفی بولوبان صاف بول ای بندهه الله
 صوفی بولوب اول بالغان دی اوتماسه بهراق
- 7
 الله دیسه قیلسه نهان بدعت بسیار
 آنداغ صوفی لار روزه نماز توتماسه بهراق
- 8
 هر کیمنی اوز یولیده ایلاکای شیدا
 دیوانهه ژولیده نی عیب ایتماسه بهراق
- 9
 حقنی تانوغان اوزگانی هرگیز تانوماسلار
 الله دیماگان بولسه انی اولگانی بهراق
- 10
 صوفی بولاسن های هوس قیلماغیل اصلا
 ایت نفسی اوچون بنده گه قان توتماسه بهراق
- 11
 رزاق دیدینگ بیردی سینگا رزق فراوان
 شیطان سوزیگا بنده قلاق سالماسه بهراق
- 12
 حقدین ایشیتیب ایدی مونی احمد مسکین
 چین بنده سینی سینه سیدین کیتماسه بهراق
- 4
 Göçen sûfîler halktan, kaçındı, saklandılar.
 Hakk'ı dileyen sûfî, halk içre olmaz gerek.
- 5
 Allâh her yerde hâzır, bize nâzırdır derler,
 Boş oturup da Hak'tan uzak olmasa gerek.
- 6
 Sûfî olarak sâf ol, Yüce Allâh'ın kulu.
 Sûfîlikle yalanı birleştirmese gerek.
- 7
 "Allâh!" diye zikredip, işler gizli bid'atlar,
 Böyle sûfîye namaz, oruç, kulluk ne gerek.
- 8
 Her kimi öz yolunda, eylese kendine râm,
 Divâne-i uşşaka, ayıp etmese gerek.
- 9
 Mevlâ'yı tanyanlar, tanımaz özgeleri,
 Kim ki Allâh demiyor, onun ölmesi gerek.
- 10
 Sûfî ol hay u heves sen eyleme dünyaya,
 Köpek nefis için kula, düşman olmasa gerek.
- 11
 Rezzak-ı âlem dedin, sana rızıklar verdi,
 Şeytanların sözüne kulak asmasan gerek.
- 12
 Bunu Hak'tan işitti, söyledi miskin Ahmed,
 O gerçek sevgilinin, gönlüne girmek gerek.

- ۱
ایا دوستلار عشق غواصی بولماگونچه
وحدانیت دریا سیغیه کیرسه بولماس
اول دریانی گوهریدور حق وصالی
جاندین کیچیپ کیرماگونچه کورسه بولماس
- ۱
Ey dostlar! Aşk dalgıcı olmayınca,
Vahdaniyet deryâsına girsen olmaz.
O deryânın gevheridir Hak visali,
Cândan geçip girmeyince, görse olmaz.
- ۲
همت قورین جان بیلی غه محکم چالمای
ماسوانی محبتین اوزدین سالمای
کوز باشینی نیاز ایلاب رازین آیتمای
اسرار یولین مردان لاردین بیلسه بولماس
- 2
Himmat şalı cân beline sarmayınca,
Mâsivâ sevgisini gönlünden kovmayınca,
Niyaz ile yakarıp, gözyaşı dökmeyince,
Tarik-i esrârını merdandan bilse olmaz.
- ۳
يُحِبُّهُمُ شَرَابِي نِي اِيچماگونچه
وَ يُحِبُّونَهُ لِبَاسِي نِي كييماگونچه
رياضت نِي پوته سینی بوغماغونچه
حق جمالین مرادینچه کورسه بولماس
- 3
"Yuhibbuhum" şarabını içmeyince,
"Ve yuhibbunehu" libasını giymeyince,
Riyâzet potasında erimeyince,
Hak cemâlin muradınca görse olmaz.
- ۴
لِي مَعَ اللَّهِ مَقَامِي غه بارماگونچه
أَنْ تَمُوتُوا سَرَايِيغِه كيرماگونچه
فَتَنَا فِي اللَّهِ دَرِيَا سِيغِه چوماغونچه
بقا بالله گوهریدین آلسه بولماس
- 4
"Lî ma'allâh" makamına varmayınca,
"En temûtü" sarayına girmeyince,
"Fenâ fi'llâh" deryâsına dalmayınca,
"Bekâ bi'llâh!" cevherinden alsa olmaz.
- ۵
شریعت نِي سلاحي نِي كيماگونچه
طریقت نِي براتی غه مینماگونچه
جذب جنون عالمی غه بارماگونچه
حقیقت نِي میدانی غه کیرسه بولماس
- 5
Şeriatın libasını giymeyince,
Tarikatın Burak'ına binmeyince,
Cezbe, coşku âlemine varmayınca,
Hakikatin meydanına girse olmaz.
- ۶
مردانلارنی مرادی دور حق دیداری
حق دیداری کیراک بولسه بول بیداری
قول خواجه احمد سحر وقتده قیلغیل زاری
بیدار بولمای حق جمالین کورسه بولماس
- 6
Mertlerin muradıdır, Hakk'ın cemâli,
Hak cemâle vuslattır uykusuz hâlî,
Hoca Ahmed scherler hep gözü yaşlı,
Olmadan, Hak cemâlin görse olmaz.

۱

محبت نی دریا سیغہ چومماغونچہ
ای دوستلاریم عشق گوهرین آلسہ بولماس
تانگ آتقونچہ فریاد اوروب زار اینگرامای
صراف بولوب عشق درینی بیلسہ بولماس

1

Muhabbetin deryâsına batmayınca,
Ey dostlarım! Aşk cevherin alsa olmaz.
Tan vaktine dek ağlayıp yatmayınca,
Sarraf olup aşk incisin bilse olmaz.

۲

عشق دردینی بیلگان کیشی دنیا تیار
ایرانلارنی ایزین آلیب تینمای اویار
محبت نی شوقی بیرلان یاشین سیپار
یاشی آقمای ریاضت ده سولسه بولماس

2

Aşk dardını bilen kişi dünyaya bakar,
Erenler izin sürüp, durmadan öper,
Şevk-i muhabbetle gözyaşın döker,
Gözyaşı dökmeden riyâzet olmaz.

۳

حقه عاشق درودیش لاری سنگ محک
بو عالمده مکان قیلماس جایی فلک
نفسی اولوک کونگی تیریگ مثل ملک
مونداغ بولمای سردین بهره آلسہ بولماس

3

Hakk'a âşık dervişler seng-i mihenktiler,
Bu âleme meyletmez, yeri felektir.
Nefsi ölü, gönülü diri sanki melektir,
Bu hâlde olmayanlar, sırta erse de olmaz.

۴

جاندین کیچیپ باش اوینامای خالص بولماس
تیریگ اولمای مجازیغه راست سوزلاماس
حقیقت نی شاهی بیرله راز آیتالماس
خالص بولمای دنیا عقبین سالسه بولماس

4

Halîs olmaz cânndan geçip, baş vermeden,
Doğru sözü söylemez mi cân vermeden?
Hakikat şahına niyaz etmeden,
Pak olmadan dünya derdin koysa olmaz.

۵

اخلاص کیراک ایا طالب عاشق بولسانگ
جاندین کیچیپ محنت تارتیب صادق بولسانگ
آندین سونگره درگاهی گا لایق بولسانگ
لایق بولمای دیدارینی کورسه بولماس

5

Ey tâlip! İhlas gerek âşık olsan.
Cândan geçip Hak yolunda sadık olsan.
Ondan sonra dergâhına lâıyk olsan,
Liyakatsiz cemâlini görse olmaz.

۶

عاشق لارگا درد و بلا آفت کیراک
حقدین بیزارتنپورغه راحت کیراک
ملامت گا اهانت گا طاقت کیراک
طاقت قیلمای حقہ عاشق بولسه بولماس

6

Âşıklara derd ü bela, âfet gerek,
Hak'tan bizâr tembellere, rahat gerek,
Melamete, ihanete, takat gerek,
Takatsız Hakk'a âşık olsa, olmaz.

۷

عشق سیزلارنى كوردوم دوستلار حيران يورار
مؤمن من ديب ايمانلارى ويران يورار
روز محشر دیدار كورماي سرسان يورار
پير مغان نظر قيلماي كورسه بولماس

Dostlar! Aşksızları gördüm, şaşkın yürür,
“Mü’minim der” imânları virân yürür,
Mağşerde cemâli görmez şaşkın yürür.
Pîr-i kâmil görmeden, görse olmaz.

۸

عاشق لارى محنت ايستار جاندين بيزار
روزه نماز تسبيح لارى پروردگار
تينماي كويار طاعت لارى حق سين دیدار
يار استاماي بنده منديب تورسه بولماس

8
Âşıklar miñnet ister cândan bizâr,
Oruç, namaz, tesbihleri Perverdigâr.⁷⁴
Durmaz ibâdetleri Hak’ı didâr.⁷⁵
Yâr dilemeden kulunum dese olmaz.

۹

طريقت نى شوقى ذوق كويماك يانماق
حقدين قاچقان ناجسن لاردين قاچيب تانماق
يوز مينگ تورلوک جفا تيكسه بويون سونماق
بويون سونماي عشق دوکانين قورسه بولماس

9
Tarikatın şevkidir yakılmak, yanmak,
Hak’tan kaçan soysuzlardan uzak kalmak,
Yüz bin türlü cefâ görse boyun sunmak,
Boynun sunmadan aşk pazarın kursa olmaz.

۱۰

نادان كيم ديب سورسه ايتينگ بيخيرلار
حقدين قورقماي ناجسن لارنى سوراب ايزلار
آيت حديث بيان قيلسانگ قاتيع سوزلار
همدم بولوب نادان بيرله تورسه بولماس

10
Bî-haber, câhil kimdir diye sorsan,
Soysuzları arar Hak’tan korkmadan.
Ayet, hadis beyân etsen, karşı duran,
Hem-dem olup câhil ile dursa olmaz.

۱۱

زينهار زينهار قاچيب يورگيل بولسه نادان
حق ياديني ايتسه هر كيم اوشل مردان
جان نى جانغه پيوند قيلسه اوشل ايشان
اورسه سوکسه اول عزيزدين تانسه بولماس

11
Sakın! Kaçın o câhilden, nâdândan.⁷⁶
Zikr-i Hak üzere olan merdândan,⁷⁷
Cânı câna bağlayanlar kaçmaz meydandan,
Ezâ etse o azizden kaçsa olmaz.

۱۲

تبرک دور اول عزيزدين اولوش آلينگ
ياستانبيان آستانه سين يولین سورينگ
يول کورساتسه جان دل نى برباد بيرينگ
برباد بيرماي عشق يوليغه کيرسه بولماس

12
Mübarektir o azizden pay alın,
Araçıp dergâhının izin sürün,
Yol gösterse, cân u gönülden verin,
Gönülden verilmezse aşk yolu olmaz.

⁷⁴ Perverdigâr: İlah, Allâh,
⁷⁵ Didâr: Görme.

⁷⁶ Nâdân: Câhil.
⁷⁷ Merdân: Mert, yiğit, vefalı, sadık.

۱۳ 13

عاشق لارنى خلق ايچيده سرى پنهان
آهى سردى كوگگا ييتار رنگى خزان
كوزى گريان بغرى بريان خانه ويران
مونداغ بولماى حق يولى نى بيلسه بولماس

Âşıkların halk içinde sırrı pinhân⁷⁸ olur,
Âh u feryâd göğe çıkar, rengi hazân⁷⁹ olur,
Gözü yaşlı, bağırı yanık, evi de virân olur,
Bu olmadan Hak yolunu bilse olmaz.

۱۴ 14

قول خواجه احمد زاهد بولمه عاشق بولغیل
بو يول لارده بی باک يورمه صادق بولغیل
لیلی مجنون فرهاد شیرین وامق بولغیل
عاشق بولماى حق دیدارین کورسه بولماس

Kul Hoca Ahmed! Zâhit olma, âşık ol,
Bu yollarda yalnız olma, sâdık ol.
Leylâ- Mecnûn, Ferhât-Şirin, Vamık ol.
Aşk olmadan Hak cemâlin görse olmaz.

حکمت - ۱۲۰

Hikmet - 120

Aşk Şarabın İçse Olmaz!

۱

معرفت نى منبريغه مينماگونچه
شريعت نى ايشلاريني بيلسه بولماس
شريعت نى ايشلاريني ادا قيلماى
طريقت نى ميدانى غه کيرسه بولماس

1

Marifet minberine yükselip, çıkmayınca,
Şeriat işlerini bilsen de bir şey olmaz.
Şeriat işlerini tamam eylemeyince,
Tarikat meydanında dolaşsan bir şey olmaz.

۲

طريقت ده تورلوک ادب بيلماگونچه
نفسى بيرله محاربه قيلماگونچه
عشق يوليه اوزين لايق ايتماگونچه
حقيقت نى سرلاريني بيلسه بولماس

2

Tarikat adabını, vird edip bilmeyince,
Nefs ile muharebe, savaşa girmeyince,
Aşk yoluna özünü, cânını vermeyince,
Hakikat sırlarını bilsen de bir şey olmaz.

۳

شريعت ده مراد اولدور يولغه کيرماک
طريقت ده مراد اولدور نفسدين کيچماک
حقيقت ده عزيز جان نى فدا قيلماق
جاندين کيچماى عشق شرابين ايجسه بولماس

3

Şeriatın maksadı, yoluna sülûk etmek,
Tarikatın gayesi, kişi nefisinden geçmek,
Hakikatin hedefi, cânı Hak yolda vermek,
Cânından geçmeden kul, mey-i aşk içse olmaz.

٤ 4

بوریا بولمای شیخ من دیبان دعوی قیلغان
اوزی قیلمای خلق لار آرا وعظین ایغان
سوزی یالغان دنیا اوچون عمل قیلغان
دنیا قویمای حال علمی نی بیلسه بولماس

*Kâmil olmadan "Şeyhim!" diye iddia eden,
Yapmadığı şeyleri "Yapın!" diye söyleyen,
Sözü yalan olup da dünyaya meyl eyleyen,
Dünyaperest olduğça, "hâl" ilmin bilse olmaz.*

٥ 5

ایرانلاری اوشبو یولغه قدم اوردی
مجاهده مونگی بیرله عمل قیلدی
مکاشفه باطن ایچره معلوم بولدی
مونداغ بولمای درگاهی غه ییتسه بولماس

*Erenler Hak yolunda adım attı, yürüdü.
Derd-i mücahedeyle nefsi Hakk'a sürüdü.
Mükaşefe-i bâtin⁸⁰ içre oldu, eridi.
Bu hâle ermeyince, dergâha varsa olmaz.*

٦ 6

نه عمل دور ایرمن تیو دعوی قیلماق
سجاده نی خلق لار آرا تورغا سالماق
اوزی بیلمای بو معنی گا نفسین اورماق
غواص بولمای در گوهرنی آلسه بولماس

*Ne iştir "erim!" deyip, tutup meydana çıkmak,
Seccadesi yüksekte, halk içre riyâ yapmak,
Kendisini bilmeden nefesine esir olmak,
Dalğış olmadan inci, cevherler alsa olmaz.*

٧ 7

وحدانیت کیمه سینى سرین بیلمای
عشق اسرار سوزلاریدین خبر آلمای
تجرید تفرید ایشلارینی ادا قیلمای
او توحیدنی میوه سیدین آلسه بولماس

*Vahdaniyet gemisi esrarını bilmeyen,
Elfaz-ı aşk⁸¹ sırrına, vâkıf olup ermeyen,
Tecrîd-tefrîd⁸² işlerin tam tekmil eylemeyen,
Tevhidin meyvesinden alsa da yese olmaz.*

٨ 8

قول خواجه احمد تجرید تفرید امید قیلغیل
مصطفی نی سوزلاریغه عمل قیلغیل
توبه دیبان تونلار قویوب زار اینگراغیل
زار ییغلامای دیدارینی کورسه بولماس

*Kul Hoca Ahmed sen de, tecrîd-tefrîd um bekle,
Muhammed Mustafa'nın sözüyle amel eyle.
Geceler tövbe edip, dövün, ağlayıp inle,
Ağlayıp inlemeden cemâli görsen olmaz.*

⁸⁰ Mükâşefe-i bâtin: İç âlemin keşfi.

⁸¹ Elfaz-ı aşk: Aşk sözleri.

⁸² Tocrîd-tefrîd: Ayırmak, tek kalmak, yalnız bırakmak.

۱
دوستلاریغه آچدیم ایزیم گوهر نی
آسان بیرله او گوهردین آلسه بولماس
جفا چیکمای محنت تارتمای خدمت قیلمای
اوشبو پیرنی سرایی غه کیرسه بولماس

1
Dostlarına açtım Rabbim senin cevherini,
Kolaylıkla o cevherden alsa elbet ki olmaz.
Cefâ, mihnet çekmeden bilemez kıymetini,
Hizmet etmeden pîre, saraya girse olmaz.

۲
عاشق قول لار حله کییب براق مینار
حور و قصور اونگوسولی فرشته لار
اول براقغه باقیب آنده حیران قالار
عاشق بولمای اول براقغه مینیب بولماس

2
Senin âşık kulların, kaftanlı, Burak biner,
Huriler, hizmetçiler, sağı-solu melekler,
O Burak'a bakarak, daimi hayrettele,
Âşık olmadan Burak binilirse hiç olmaz.

۳
رحمن ایگام رحم قیلیب کیرگوز یولغه
رحمتینگدین مژده بیرگیل عاصی قول غه
یولدین آزغان قول لارینگنی سالغیل یولغه
قلاوزسبز اوشبو یولغه کیرسه بولماس

3
Rahmân olan Melik'im! Rahm eyle girdir yola,
Rahmetinden müjde ver, bu âsi, mücrim kula,
Yolun şaşan kulları, sen çevir doğru yola,
Kılavuzsuz, rehbersiz bu yola girse olmaz.

۴
محبت نی دریاسیغه جوموب باتقیل
عاشق لارنی صحبتی غه اوزونگ قاتقیل
محبت نی بازاریغه اوزونگ ساتقیل
اوزین ساتمای حق رحمتین آلسه بولماس

4
Muhabbet denizine gömülüp öylece bat,
Âşıklar sohbetine özün ver, öylece kat,
Muhabbet pazarında cânın ver, özünü sat,
Özünü satmayana Hakk'ın rahmeti olmaz.

۵
ایرانلارنی ایزین ایزلاب یولغه کیرسانگ
کیچگیل فانی دنیا سیدین چین قول بولسانگ
قلاوزسبز اوشبو یولغه کیرار بولسانگ
ایزلاب آنی تاپماغونچه کیرسه بولماس

5
Erenlerin izini arasan, yola girsen,
Fânî dünyadan geçip, sen gerçek bir kul olsan,
Kılavuzsuz bu yola çıksan ve revân olsan,
Arayıp bulmadıkça, o yoldan bir şey olmaz.

۶
محبت نی دریاسیغه سالغیل اوزنی
محبت نی ماواسیغه آچغیل کوزنی
توبه قیلیب حق یولیغه آغیل اوزنی
توبه قیلمای بو سودانی قیلسه بولماس

6
Muhabbet deryâsına kulak ver, aç gözünü,
Tövbe edip Hak yola, dön de sen ver özünü,
Muhabbet deryâsına sal nefsinî, sözünü,
Tövbesiz bu sevdâyı tutsa, güitse de olmaz.

۷ 7

شریعت نینگ میدانغیغ اوزین سالمای
طریق نینگ بوستانیده جولان قیلمای
حقیقت نینگ دریاسیدین گوهر آلمای
معرفت نینگ آدابنی بیلسه بولماس

Şeriat meydanına sen özünü koymadan,
Tarikat bahçesinde dolaşıp haz almadan,
Hakikat deryâsına cevher için dalmadan,
Marifet adabını bilsen de bir şey olmaz.

۸ 8

قول خواجه احمد حق بولیده تورغیل مدام
عاشق لارغا درمان بیرگیل علی الدوام
عاشق لارنی آرزوسیدور دار السلام
عاشق بولمای دارالسلام کیرسه بولماس

Hoca Ahmed Yesevî, Hak yolunda dur dâim,
Dermân ver âşıklara, olsun yolunda kâim,
Âşıkların arzusu, cemâl, cennet-i na'îm,
Aşk olmadan cenneti, cemâli görsen olmaz.

حکمت - ۱۲۲

Hikmet - 122

Yürüse Olmaz!

۱ 1

عشق دعوی سین قیلغان عاشق گریان بولور
بو دنیانی غربتی دین اولسه بولماس
هوشی کیتیپ بغری آنی بریان بولور
حیا کیتیپ پرده سین بیرتسه بولماس

Aşk davasını güden, âşıklar giryân olur,
Bu dünya gurbetinden, öleyazar, kahrolur.
Şuurunu kaybeder, bağı da yanık olur,
Hayâ perdesi gidip, onu da dürse olmaz.

۲ 2

بو دنیانی عشرتی دین کیچگان کیشی
بیخود یورار تینمای آقار کوزدین یاشی
واله بولوب حیران یورار یاز و قیشی
وحشی ینگلیغ ایلدین چیقار یورسه بولماس

Dünya eğlencesinden kaçan, vazgeçen kişi,
Başiboş gezer-durur, akar gözünün yaşı,
Âşık olur şaşkınca, yürür hem yaz hem kışı,
Vahşiler gibi çıkıp boşa yürüse olmaz.

۳ 3

کیچه کوندوز کوزده یاشین ژاله قیلغان
فریاد اوروب سحرلارده واله بولغان
کوکسین تیشیب چار ضرب اوروب ناله قیلغان
مونداغ ایرنی درگاهیدین کیتسه بولماس

Gece-gündüz gözlerde yaşı pınar eyleyen,
Şeherde feryâd edip, aşkın ilan eyleyen,
Bağrındeşip, dövünüp, sonra imdat dileyen,
Böylesi dergâhından ayrılса doğru olmaz.

٤ 4

کیچه توروب یورمای تینمای بیغلاغانلار
عشق اوقی غه یورک بغرین داغلاغانلار
رسوا بولوب سردین معنی انگلاغانلار
خلق ایچیده رسوا بولوب یورسه بولماس

Gece kalkıp, yürüyüp, durmadan ağlayanlar,
Aşk ateşine yürek, bağrını dağlayanlar,
Rüsvâ olup sırlardan, ma'nâlar anlayanlar.
Halk içre rüsva olup, koşsa, yürüse olmaz.

٥ 5

الله یادین ایتیب یوروب زاری قیلغان
کوزده یاشین آقوزوبان جاری قیلغان
سرسان بولوب قباب بیرله یوروش قیلغان
آنداغ ایردین جدا بولوب یورسه بولماس

Allâh'ı zikreleyip, yürüyerek ağlayan,
Gözyaşı akıtarak, sular gibi çağlayan,
Tan vakti sersem gibi, sokakları boylayan,
Öyle erden ayrılıp, gitse, yürüse olmaz.

٦ 6

عاشق لاری دایم مدام حقی ایزلار
ظاهر یوروب باطنیده عرشنی کوزلار
طالب لارگا آیت حدیث سوزین سوزلار
سر سوزینی نادانلارغه ایتسه بولماس

Tüm âşıklar her zaman durmaz Allâh'ı anar,
Zâhirini bırakıp, bâtında arşı arar.
Tâlîbe âyet, hadis, din-i İslam'ı sunar,
Sır sözü câhillere dese, anlatsa olmaz.

٧ 7

قایدہ بارسه عشق دوکانین انده قوردی
لیلی مجنون بو دنیانی دورین سوردی
شیخ منصور اناالحق دیب غوغا قیلدی
وفا قیلغان ایرانلاردین یانسه بولماس

Her nereye giderse aşk pazarını kurdu,
Dünyanın devranını Leylâ Mecnûn da sürdü.
"Ene'l-Hak!" diyen Mansûr, bu uğurda cân verdi.
Vefalı erenlerden yansa, yakınsa olmaz.

٨ 8

سردین معنی تویمانلار بیگانه دور
اول عاشق لار مکانلاری ویرانه دور
قایدہ بارسه همخانه سی جانانه دور
تونلار قویمای عاشق من دیب یورسه بولماس

Sırdan ma'nâ duymayan yalnız ve bigânedir,
O âşıklar mekâmı sessiz ve virânedir,
Her nereye giderse, evdeki cânânedir,
Geceleri kalkmayıp, âşğım dese olmaz.

٩ 9

غواص بولمای گوهر اوچون دریا چومماس
جاندین کیچمای چومماغونچه هرگیز آلماس
بیر قطره غه قانع بولمای اول در بولماس
قانع بولمای شوق شرابین ایچسه بولماس

Cevher için deryâya yüzemezsen dalınmaz,
Mücevher de denizden, dalınmadan alınmaz,
Bir damlaya kanaat etmezsen inci olmaz,
Kanaat edilmeden mey-i şevk içse olmaz.

۱۰

قول خواجه احمد لاهوت ارا مقام توتماي
فَتَا فِي اللّٰهِ مَقَامِيْنَ يَلِيْب اوتماي
پير مغان قطره سيدين جرعه يوتماي
لي مَعَ اللّٰهِ مَقَامِيْ غه ييتسه بولماس

10

Hoca Ahmed lâhuttan makamlar tutmayınca,
“Fenâ fi’llâh”⁸³ makamın aşır da geçmeyince,
Pîr-i kâmil suyundan bir yudum içmeyince,
“Lî me’allâh”⁸⁴ makamın erse, ulaşısa olmaz.

حکمت - ۱۲۳

Hikmet - 123

Çıkmaz Olur!

۱

الله ديپان ايتور قوللار معنى بيرلان
بي معناگا هرگيز قولاق سالماس بولور
الله ديگاى عاشق قوللار دايم مدام
حق ياديدين ذره غافل بولماس بولور

1

Ma'nâsını bilerek, her kim ki; Allâh söyler,
Ma'nâsından habersiz olana sağır olur.
Âşık kullar daima; Allâh zikrini söyler,
Hakk'ı her an zikreder, rikkate nâil olur.

۲

حق ياديدين ذره غافل بولماغانلار
ياتسه قويسه حق ذكرىنى قويماعانلار
والله بالله دنيا حرام آلماعانلار
گور ايچينده اول قول هرگيز اولماس بولور

2

Hak yâdından, şâmından, zerre gâfil olmayan,
Gece-gün, zikr-i Hak'tan asla gâfil olmayan,
Vallâhi malı dünya harâm deyip almayan,
Kabrin içinde o kul, katiyen ölmez olur.

۳

معرفت نينگ بوستانيده جانين بيرگان
محبت نينگ ميدانيده باش اويناتگان
حقيقت نينگ درياسيدين گوهر آلمان
غواص ينگليغ اول دريادين چيقماس بولور

3

Ma'rifet bostanında cânını Hakk'a veren,
Muhabbet meydanında pişip kemâle eren,
Hakikat derÿâsından nice cevherler deren,
Dalğıç gibi denizden, dalar ve çıkmaz olur.

۴

ايرانلار اول درياغه چومدى باتي
كيچه كوندوز تينماي بير دم يادين ايتي
اولماس بورون جان اچيغين زهرين تاتي
آخرتنى اسبابيني سالماس بولور

4

Erenler o denize daldı, çıktı ve battı,
Gece-gündüz durmadan zikr ü evradın yaptı.
Ölmeden cân acısın gördü, zehrini tattı,
Ölüm hazırlığını geriye koymaz olur.

⁸³ Fenâ fi’llâh: Tasavvufta bir mertebe, Allâh'ın varlığında yok olmak.

⁸⁴ Lî me'allâh: "Benim Allâh ile beraber bulunduğum bir makam vardır ki, ona melekler ve peygamberler giremez." anlamındaki hadisin başındaki ifade.

5

غافل بولماس حق یادیدین تونلار تمام
لقمه حلال طلب قیلور ییماس حرام
درویش کیراک اوشبو صفت بیرله مدام
قول بولوب قول لوغیدین تانماس بولور

*Gâfil olmaz Mevlâ'dan, geceleri de tamam,
Helâl rızka tâlıptir, asla yemezler harâm.
Bu güzel vasıflarla, derviş olmaktır merâm,
Kul olur kulluğundan, katiyen caymaz olur.*

6

قول بولوب قول لوق قیلور خواجه سیغه
تین جانین آیاماس اول مولاسیغه
صابر بولوب امید توتار وعده سیغه
جفاسیدین چین عاشقلار قایتماس بولور

*Kul olur, köle olur, kulluk eder Rabb'ine,
Cânını esirgemez Yaradan Hâhık'ına,
Sabr u sebat gösterir, umut besler va'dine,
Cefâsını çekse de âşıklar dönmez olur.*

7

جفا چیکمای عاشق بولماس تینگلا غافل
جفا چیکیب صابر بولغیل بولما غافل
رضا بولوب قول لوق قیلغان بولور عاقل
جاهل آدم بیر بیریدین یانماس بولور

*Kim ki cefâ çekmedi, âşık olmaz; bil gâfil!
Cefâyı çek, sabreyle, sakın ha olma câhil!
Rıza gösteren kullar, hem ârifdir, hem âkil,
Câhiller birbirinden asla ayrılmaz olur.*

8

قول من تیو حق امرینی قیلماغانلار
قدرتینی کوروب عبرت آلمانلار
ایمان اسلام احکام لارین بیلمگانلار
اولوغ کونده قیزیل یوزلوک بولماس بولور

*"Kulum!" deyip Hak emrin, eda edip kılmayan,
Kudretini görüp de ders ve ibret almayan,
İmanın ve İslam'ın, kuralların bilmeyen,
Büyük günde kızıl yüz, solar ve kara olur.*

9

حق یولونی شوق کویتور بیلمگانلارگا
قورقونچ بیلان ییتگیل اوشل اولگانلارگا
آسان کورینور یولی مدام یورگانلارگا
مونداغ قوللار گور عذابین بیلماس بولور

*Hak yolunun şevki çok, bilene, görenlere,
Korku ile ulaşır önceden ölenlere,
Kolay görünür yolu, dâim yürüyenlere,
Böyle kullar kabirde azabı bilmez olur.*

10

قول خواجه احمد الله دیگیل یاشینگ آقغای
اوتگان عارف همت قیلیب قولینگ توتقای
رحمی کیلسه رحیم مولام رحم قیلغای
خواجه قولین هرگیز ضایع قویماس بولغای

*Kul Hoca Ahmed sen de; "Allâh!" de yaşın aksın,
Giden ârifân senin, himmetle elin tutsun,
Rahmeti sonsuz Mevlâ sana da rahmet etsin!
Allâh, kulumu asla zararda koymaz olur.*

- ۱
ایا دوستلار بویولارنینگ عقبه سی کوپ
اوتسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
یوز مینگ بلا محنت آفت خطری کوپ
تویسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- ۲
شریعت سیز طریقت گا اوتوب بولماس
حقیقت سیز معرفت گا یتیب بولماس
پیرسیز هرگیز شوق شرابین تاتیب بولماس
تاتسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- ۳
نادانلارگا سر معنا یتیب بولماس
در گوهرنی هر مَهره گا ساتیب بولماس
ادهم صفت دنیا عقبین یتیب بولماس
یتیب بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- ۴
سرسیز یوز مینگ طاعت قیلدیم یولدین آزدیم
راحلہ سیز یولغه کیریب تالیب توزدوم
پیر مغان نظر قیلدی نفسنی سیزدیم
سیزسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- ۵
وا دریغا تویمای قالدیم عمروم اوتی
نفس هوا اورتا آلیب مینی یوتی
بحمد الله پیر مغان قولوم توتی
توتسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- ۶
والله بالله ثم تالله سرسیز بولماس
سرسیز یوز مینگ طاعت قیلسانگ مقبول بولماس
نیچه ایتسام بیخبرلار مونی بیلماس
بیلسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه
- 1
Ey dostlar bu yolların engel, elemi çoktur,
Geçse olmaz bu keder pîr hizmetin kılmadıkça.
Yüz bin bela, sıkıntı ve tehlikesi çoktur,
Duysa yetmez bu keder, pîr hizmetin kılmadıkça.
- 2
Şeriatsız tarikat, geçip yükselse olmaz,
Hakikatsız marifet, yetmek ulaşmak olmaz.
Pîrsiz şevk şarabını içmek ve tatmak olmaz,
Tatsa olmaz elbette, pîr hizmetin kılmadıkça.
- 3
Câhile ma'nâ sırrı söyleyen, versen olmaz,
İnciyi, mücevheri, ucuza satmak olmaz,
Edhem gibi dünyanın, kaygısın çekmek olmaz,
Asla çekse de olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.
- 4
Sırta ermeden yüz bin ibâdetimle şaşım,
Mürşitsiz yola girdim, şaşkın şaşkın dolaşım,
Mürşidim nazar etti, engin dağları aşım,
Sezse, ulaşsa olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.
- 5
Vah ne yazık duymadan bitti ve ömrüm uçtu,
Nefs ü hevam aldattı, günâhlar beni yuttu,
Hamdolsun Mevlâ'ya ki, pîrim elimden tuttu,
Elimden tutsa olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.
- 6
Hem vallâhi, billâhi, tallâhi sirsız olmaz,
Sirsız yüz bin ibâdet eylesen makbul olmaz,
Ne söylesem kar etmez, câhiller bunu bilmez,
Bilse, duysa da olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.

7

جاندين كيچماي باش اويناماي يولغه سالماس
اعتقادينگ تام بولماسه قولونگ آلماس
طالبلارده گينه هوا كدورت بولماس
كيچسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*Baş koyup, cândan geçip, bu yola ulaşılır,
İmanın tam olmazsa boşuna dolaşılır,
Tâlipler heves etse, yardım gelmez şaşılır,
Himmet gelse de olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

8

ايا طالب اولماس بورون اولا كورگين
يخشيلار نينگ خاك پايي بولا كورگين
توفراق بولوب فيض و فتوح آلا كورگين
آلسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*Ey tâlib-i hakikat! Sen ölmeden öledür,
İyiler ayağının tozu, kiri oladur,
Hak için toprak olup, feyz-i fetih buladur,
Feyiz gelse de olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

9

حقيقت نينگ يوللار يده يوز مينگ خطر
بيلين باغلاب يولغه كيرگان آخر بيتار
سر ايشيگين ياستانگانلار مراد تاپار
تاپسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*Hakikat yollarında yüz bin tehlike olur,
Kim belini bağlarsa, gider menzili bulur,
Sır kapısın çalanlar, murada nâil olur,
Murada erilemez, pîr hizmetin kılmadıkça.*

10

مرادينگ گا بيتاي ديسانگ بولغيل بيدار
اهل عيال خانماندين بولغيل بيزار
آخر بير كون كورساتگوسى سينگا ديدار
كورسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*"Muradım ereyim" diyen olur uykusuz,
Çoluk-çocuk, ev barktan, şikâyetçi, huzursuz,
Sonunda cemâlini gösterecek kuşkusuz,
Cemâlin görse olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

11

الله ديگيل جانينگ كويوب اوتلار چيقسون
هو ديگانده سونگا كلارينگ چقماق چاقسون
بغرینگ تيشيب اويكانگ شيشيب ايريب آقسون
آقسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*"Allâh!" de, cânın çöksün, tende ateşler yansın,
"Hû!" deyip kemiklerin çatır çatır doğransın,
Bağrını deş vücudun al kanlara boyansın,
Kanın aksa da olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

12

اوشبو يولغه قدم قويغان جاندين كيچتي
ذکر قلبين ايتا ايتا كوكسين تيشتي
آندين سونگره جانان باقيب ايشيك آچتي
آچسه بولماس پير خدمتين قيلماغونچه

*Bu yola adım atan cândan ve maldan geçer,
Kalpten "Allâh!" diyerek, ciğerlerini deşer,
Ondan sonra sevgili, bakıp kapılar açar,
Kapı açsa da olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

۱۳

یوز مناجات ایتیپ ییغلائی سینگا خدا
حرص هوا منمن لیکدین قیلغیل جدا
لطف ایلاسانگ منمن لیکئی قیلای ادا
قیلیب بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه

۱۴

رحمن ایگام رحمتینگ گا لایق قیلغیل
برق ینگلیغ همت بیریب عاشق قیلغیل
تا اولگونچه صدقیم بیرله صادق قیلغیل
بولسه بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه

۱۵

قول خواجه احمد الله دیمای نه ایش قیلای
عملیم یوق زار اینگرامای نه ایش قیلای
حقدین قورقوب قان ییغلامای نه ایش قیلای
قیلیب بولماس پیر خدمتین قیلماغونچه

حکمت - ۱۲۵

۱

تطوع روزه توتار خلقلارغه شیخ لیک ساتار
علمی یوق عامیدین بتر آخر زمان شیخ لاری

۲

بیلی گا فوطه چالوب اوزنی کیشی سانور
عرصاتده اوفتانور آخر زمان شیخ لاری

۳

باشیغه دستار اورار علمی یوق نیگا یرار
اوقی یوق یاسین قورار آخر زمان شیخ لاری

13

*Yüz münacat eyleyip ağlarım sana Rabbim!
Hurs, heva ve benlikten, sen uzak eyle Rabbim!
Lütfedersen keremin tamam eyleyim Rabbim!
Tamam eylemek olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

14

*Rahmân olan Melik'im, rahmetine râm eyle,
Şimşek gibi himmet kıl, kendine âşık eyle,
Ölenedek sıdkımla kendine sâdik eyle,
Sâdik olsan da olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

15

*Kul Hoca Ahmed; "Allâh!" demeyip ne yapayım!
Amel yok ağlamayıp, duasız ne yapayım!
Hak'tan korkup duamla ben O'na yakarayım,
Ne yapsa yine olmaz, pîr hizmetin kılmadıkça.*

Hikmet - 125

Âhîr Zaman Şeyhleri!

1

*Nafîle oruç tutar, kullara şeyhlik satar,
İlmi yok körden beter, âhîr zaman şeyhleri.*

2

*Beline kuşak bağlar, kendini adam sanar,
Arasat'ta da ağlar, âhîr zaman şeyhleri.*

3

*Başına sarık sarar, ilmi yok neye yarar,
Ok yok yayını çeker, âhîr zaman şeyhleri.*

4

الاييدين آل قيلور معمله نی بال قيلور
ايسيز عمرين ييل قيلور آخر زمان شيخ لاری

*Alayından al eyler, işlerini bal eyler,
Boş ömrünü yel eyler, âhir zaman şeyhleri.*

5

شيخ ليق اولوغ تورور حضرتگا ايلتگان ايش تورور
آش بيرماس بغری تاش تورور آخر زمان شيخ لاری

*Şeyhlik ulu bir baştır, Hakk'a ulaşan iştir,
Aş vermez bağırı taştır, âhir zaman şeyhleri.*

6

مسكين احمد قنده سين حق يولیده نيده سين
علمينگ يوق نه سانده سين آخر زمان شيخ لاری

*Miskin Ahmed nerdesin, Hak yolda ne edersin?
İlmin yok ne hâldesin, âhir zaman şeyhleri.*

حکمت - ۱۲۶

Hikmet - 126

Keşf u Kerâmet!

۱

محبت نی کوچه سینی کیزگان عارف
بخشی بیلور خومگاھلارنی علامتین
ارادت دین قوللاریغه حربه آلیب
دفعین ایلار مضرت نی سلامتین

1

*Muhabbet sokağını gezip tozan ârifler,
İyi tanır ve bilir, sâdıkların hâlini.
İrade silahını kuşanınca ârifler,
Def eder mazarratın her türlü elemi.*

۲

انداغ عاشق ایاقیغه باشین قویسه
بنا قویمای نفس هوانی کوزین اویسه
شوق شرابین اچیب تاکه روحی قانسه
هیچ آغزیدین سالماس توبه ندامتین

2

*Öyle âşık ayağın tutsa, başına koysa,
Her şey nefis ü hevanın kalksa gözünü oysa,
Şeyk şarabını içip, ta ki ruhuyla kansa,
Hiç dilinden bırakmaz tövbe, pişmanlığını.*

۳

یولین تاپیب باطن کوزی آچیلغانلار
خار خشق دیک ایاغ آستی یانچیلغانلار
برک گل دیک سولوب توزوب ساچیلغانلار
عار آلماس اول خالایق نینگ ملامتین

3

*Yolun sırrını bulup, kalp gözleri açılan,
Olgun başaklar gibi ayakaltı saçılan,
Gül yaprakları gibi, sararıp da dökülen,
Eremez o kulların zaaf, melâmetine.*

٤ 4

صوفی کیراک باطنی نی قیلسه صافی
طاعت قیلسه ماننده بشر حافی
آندین سونگره وعده سیغه بولار وافی
بیشک کورار هر کیم کشف و کرامتین

Sûfi, gerek kalbini eylese sâfi hâli,
İbâdetle olurdu Bîşr-i Haftî misâli.
Sonra olur vadinde, sözlerinde vefâli,
Şüphesiz herkes görür, keşf u kerâmetini.

٥ 5

رجال لا تلهيهم ديب ایدی خدا
اوشل مردان ماسوی دین بولور جدا
ذکرین ایتیب هر نفسده اولسه روا
تاپار هر دم غوث الغیاث جلالتین

"Ricâlü'n, lâ tülhîhim" deyip söyledi Allâh!
O kul ki olur ayrı, masivadan gayru'llâh.
Her nefeste zikredip, gönü dolar hubbu'llâh,
Bulur her zaman gavslar, gavsın celâletini.

٦ 6

لاهوآ آرا مرید اگر مقام توتسه
درویش لیکده قرق تورت مقام آندین اوتسه
شیخ مین تیو بنا قویوب اوتنی یوتسه
بی مشقت تاپماس ایمان حلاوتین

Kabir içinde mürit eğer bir makam tutsa,
Dervîşliğinde kırk dört makamı birden geçse,
"Şeyhim!" deyip ortaya çıkıp ateşler yutsa,
Çilesiz bulmaz imân, zevk u halâvetini.

٧ 7

دور ایاغی ییتیب کیلدی ای بیخبر
ایچیرور قویمای نیچه اگر قیلسانگ حذر
وا حسرتا ایمانینگده کویتور خطر
قوتولماس سین بیرمای آنی امانتین

Artık vakit geldi de geçti bile habersiz,
Çekinsen bile koymaz, içirir nice sensiz,
Vah! Yazık imânında tehlike büyük, densiz!
Kurtuluşun yok senin vermeden emâneti.

٨ 8

قول خواجه احمد ظاهر اعمی یول اداشتی
طالب لارنی صحبتی دین ییراق قاچتی
قاریب چوکوب حق یولیغه عقلی شاشتی
تانگلا بارسه کورماس کوزنی فراغتین

Hoca Ahmed, ten gözü âmâ oldu, yol şaştı,
Tâliplerin sohbetten ayrıldı, uzak kaçtı.
İhtiyarlanıp, çöktü, hak yolda aklı şaştı,
Seherle varsa görmez körün feragatini.

۱
ایسیز بو طریقت نینگ تانسوق ایدی
دوستلاریم ارامیزده ایدلانماس اول
گر ایدی بولماس ایردی عاشقلارده
نیچه یول کرکلار اورنن کیرلانماس اول

۲
اول ایرنینگ گلی اول شریعت دور
میوه سی تاتلیق لقمه طریقت دور
کیم قولنینگ قولى بولسه حقیقت دور
قاف تاغنی توغال یوتسه تورلانماس اول

۳
نشانین ایتا کیتدی عاشق لاری
ایستایو بولدی آنینگ صادق لاری
بولدوق دیب ایتمادیلار لایق لاری
کورگانین کورگان بیرده سویلانماس اول

۴
سوز تاشته بولسه ایچته مزه بولماس
ایچمای قوروق بولسه انده مزه بولماس
نیچه لار آرزو قیلیب بهره آلماس
دعواگا معنی آلیب یوزلانماس اول

۵
قاموغ اعضا صورتیدین تیل کیچماغونچه
موتوا قبل ان تموتوا بولماغونچه
ظاهریده باش کوزینی یومماغونچه
باطنیده ایچ کوزی کورگانماس اول

۶
ایمگاک سیزین بیتمکلیگی ایرماس آسان
نچوک چنکر بیتماغونچه خم خمندان
بولماغونچه بو یول ایچره مونگلغ حیران
قوروق اوتون کیماغونچه کورلانماس اول

1

*Eşsiz bu tarikatın sonu neredir?
Dostların aramızda dolaşiyor mu?
Şayet gezseydi, olmazdı âşıklarda,
Nice yollar kirlenir, yerini kirlfetmez o.*

2

*O yiğidin gülü o şeriattır,
Meyvası tatlı, lokması tarikattır.
Kim kulunun kulu olsa bu hakikattır.
Kaf dağınyı yutsa da esnemez o.*

3

*Eserini söyledi, gitti âşıklar,
İsteyerek oldu ona sâdıklar,
Erlîk diye söylemedi lâyıklar,
Gördüğünü görür ama söylemez o.*

4

*Söz dilde ise, içerde olmaz lezzet,
İçi kuru olsa, orada olmaz lezzet.
Niceleri arzular; der ki nasip et,
İddialı ma'nâsın, arayıp da bulmaz o.*

5

*Organların derdinden dil geçmedikçe,
"Mûtû kable en temûtû."⁸⁵ olmadıkça,
Zâhîrinde ten gözünü yummadıkça,
Bâtında da kalp gözüyle görülmez o.*

6

*Sabırsızın ulaşması kolay değildir.
Ham, acı meyve yutmak değildir.
Bu yol üzre, dertli şaşkın olmadıkça,
Kuru odun yanmadan alevlenmez o.*

⁸⁵ Mûtû kable en temûtû: Ölmeden önce ölünüz.

۷ 7

قول خواجه احمد قاتیغلاب کوی سین ایمدی
ایچ و تاشینگ خام قالماسون پیش سین ایمدی
دوستلار مینگه سوزینی ایت سین ایمدی
یوق ایرسه معرفتینگ تورلانماس اول

*Kul Hoca Ahmed sıkılarak yansın şimdi,
İçin dışın ham kalmasın, pişsin şimdi.
Dostların sözünü bana söylesin şimdi,
Yoksa marifetini ele vermez o.*

حکمت - ۱۲۸

Hikmet - 128

Gam Deme!

۱

دم بو دمدر اوزگا دمنی دم دیمه
دنیا دین بی غم اوتار سین غم دیمه

1

*Dem bu demdir, başka demi dem deme.
Dünyadan gamsız geçersin gam deme.*

۲

کویماسه جان دلینگ هم استخوان
کوز یاشینگ آقان بیله سین نم دیمه

2

*Yanmasa cân u gönün, hem kemiğin,
Gözyaşının akmasından nem deme.*

۳

خواه کولسه بیغلاسه عاشق ایل
چهره سرخین کوروب بی غم دیمه

3

*Kahkahayla gülse, ağlasa âşık,
Rahat yüzün görüp de gamsız deme.*

۴

اصل نسلینگ قطره آب منی
خس نی کورسانگ سین اوزونگدین کم دیمه

4

*Aslın, neslin, erlik suyu damlası,
Çöpü görsen, özünden eksik deme.*

۵

آدمیده ذره معنی بولماسه
سین آنی آدم کوروب آدم دیمه

5

*Âdemoğlu, zerre ma'nâsız kalsa,
Sen onu adam görüp, adam deme.*

۶

تویماسه سر معنی دین آدم ایماس
سین آنی صورت کوروب محرم دیمه

6

*Duy masa ma'nâ sırrı adam değil,
Sen onun suretini görüp, mahrem deme.*

۷

گر یوراکده بولماسه یوز داغ در
زنهار قاچغیل آنی همدم دیمه

7

*Yürekte olmazsa yüz dert yarası,
Sakın, kaç onu hem-dem deme.*

۸

تیگسه بیلگان آبدار خنجری
جان بیرور جانانه غه مرهم دیمه

۹

دوستلار دیوانه ایرماس هر کیشی
عز و جاه دین کیچماسه آدم دیمه

۱۰

مثل دریا یوزیده یورگان خسی
های هوی دیگان بیلان محکم دیمه

۱۱

احمدا توتقیل غنیمت هر نفس
یارسیز اوتگان بو دمنی دم دیمه

حکمت - ۱۲۹

۱

محبت سیز خلایقیدین هر کیم قاچسه
عارفلارنی صحبتیدین جولان قیلور
اورتاب کویوب عشق یولیده یاشین ساچسه
سبحان ایگام عرش اوستیده مهمان قیلور

۲

بندم دیگای کویگان لارنی سویوب الله
حق کورساتگای دیدارینی والله بالله
قایدی بارسه تسبیح لاری شیئاً لله
هر نه تاپسه حق یولیده احسان قیلور

۳

ذاکر بولوب ذکرین آیتسه کیلگای ندا
شیطان لعین بیتمیش فرسنگ بولغای جدا
دردی بولسه حق دردیه بیرگای دوا
انداغ قولنی اوزی ایزلاب جانان قیلور

8

*Değse sana bir fânînin hançeri,
Cân verir, cânân merhem verir deme.*

9

*Dostlar! Divâne değüldir her kişi,
"İzz ü câh"tan geçmezse âdem deme.*

10

*Deryâ üzerinde yürümüş hası,
"Hayy Hû!" diyene sağlam deme.*

11

*Ey Ahmed! Ganimet bil her nefesi,
Yârsız geçen bu demi, demdir deme.*

Hikmet - 129

Kurbân Eyler!

1

*Muhabbetsiz kişiden her kim kaçsa,
Ârifler sohbetinde gönül eyler.
Yansa, yolunda gözlerinden yaş aksa,
Subhân Allâh, arş üstünde konuk eyler.*

2

*"Kulum!" deyip, yananları sever Allâh.
Hak gösterir cemâlini vallâh, billâh.
Nere gitse tesbihleri "Şey'en li'llâh!"
Her ne bulsa Hak yolunda ihsân eyler.*

3

*Zâkir olup, zikreylese, gelir nidâ,
Lain şeytan yetmiş fersah olur cüdâ,
Derdi olsa, Hak derdine verir devâ,
Öyle kulu kendi arar, cânân eyler.*

٤ 4

تون سحرلار حق اویغاتیب قان بیغلالتار
 بیدار قیلیب اوز عشقی غه بیل باغلالتار
 دواسی یوق دردنی بیریب زار اینگراتار
 موندی بیغلاب اندی بارسه سلطان قیلور

*Hak uyarır, seherlerde kan ağlatır,
 Uykusunu giderir, kendine bel bağlatır,
 Devâsız dertler verip, için için çağlatır.
 Dünyada ağlayanı, orada sultân eyler.*

٥ 5

حقه عاشق بولغان قول لار دایم بیدار
 رضوان ایماس مقصودلاری ایرور دیدار
 اهل عیال خانماندین بولور بیزار
 اسماعیل دیک عزیز جانین قربان قیلور

*Hak âşığı olan kullar bîdâr⁸⁶ olur,
 Cennet değil arzuları didâr⁸⁷ olur,
 Çoluk-çocuk, evden- barktan bizâr⁸⁸ olur,
 İsmail gibi cânını kurbân eyler.*

٦ 6

شیخ مین تیو باش کوتارگان حقه رقیب
 من لیک قیلیب سبحانی غه بولماس حبیب
 بیدار بولوب دردسیزلارگا بولغان طبیب
 بو دنیانی مؤمن لارگا زندان قیلور

*Şeyhim diye, başkaldıran Hakk'a rakib,
 Benlik güden Sübhân'ıma olmaz habib,
 Uykusuzken dertsizlere kim ki tabib,
 Bu dünyayı mü'minlere zindan eyler.*

٧ 7

ای مؤمن لار طاعت قیلیب تاپانمنگ لار
 امانت دور عزیز جانغه اینانمنگ لار
 حرام حریش بیغمیش مالغه اینانمنگ لار
 مال لارینگنی قریش آتلیغ بیلان قیلور

*Ey mü'minler! İbâdete aldanmayın,
 Emanettir, aziz cânâ inanmayın,
 Harâm-mekrûh yığmış mala kanmayın,
 Mallarını "Karış" adlı yılan eyler.*

٨ 8

بو دنیاغه بنا قویغان قارون قانی
 دعوی قیلغان فرعون بیرله هامان قانی
 وامق عذرا فرهاد شیرین مجنون قانی
 قهر ایلاسه بیر لحظه ده یکسان قیلور

*Bu dünyaya saray diken Karun hanı?
 İlahlaşan Firavn ile Haman hanı?
 Vamık- Azra, Ferhât- Şirin, Mecnûn hanı?
 Kahreylese bir anda, hâk ile yeksân eyler.*

٩ 9

هیچ بیلدینگ مو آدم اولمای قالغانی نی
 بو دنیانی وفاسینی بیلگاننی نی
 دنیا طلب بوی خدا آلعانی نی
 الله دیسانگ کوز یاشینگنی باران قیلور

*Duydun mu kulun ölmeyip kaldığını,
 Bu dünyanın vefasını gördüğünü?
 Dünyalıktan Hak kokusu aldığıni!
 Allâh desen, gözyaşını yağmur eyler.*

⁸⁶ Bidâr: Uykusuz.⁸⁷ Didâr: Cemâli görmek.⁸⁸ Bizâr: Şikâyetçi, feryâd eden.

۱۰

عشق دردیغه دوا سورغان حاضر تیلبه
 ظاهرده یوق باطن ایچره قیلور جلوه
 مغز سرینگ بغرینگ ایچره قیلور غلوه
 عشق دردیغه دوا قیلسه رحمن قیلور

۱۱

کیمنی کورسانگ بو یول لارده یالغان عاشق
 ظاهر صوفی باطن ایچره ایرماس صادق
 انینگ اوچون معشوقیغه بولماس لایق
 یالغانچی نی روز محشر سرسان قیلور

۱۲

تن سوزلامس جان سوزلامس ایمان سوزلار
 جاندین کیچگان چین عاشق لار حقنی کوزلار
 عارفلارگا خدمت قیلیب یولین توزلار
 اول عاشق نی خلا یقغه سلطان قیلور

۱۳

عاشق بولسانگ کیچه کوندوز عشق ایستاگیل
 طاعت قیلغیل کیچه قویوب هیچ یاتماغیل
 عاقل بولسانگ نادانلارگا سر ایتماغیل
 چین درویشلار طاعت لارین پنهان قیلور

۱۴

درویش بولسانگ طاعت قیلغیل قیلمه ریا
 هر کوشه ده طاعت قیلغیل تنگريم گواه
 یالغان درویش قایدده بارسه رزق کوتاه
 عادل پادشاه طاعت لارین عصیان قیلور

۱۵

وای اوشنداغ درویش لاردین پناه بیرگیل
 اول نادانغه الفت قیلمای جانیم آغیل
 ایا محبوب یولده قالدیم بولغه سالغیل
 توبه لبقنی خواجهم جاین بستان قیلور

10

Aşk derdine devâ sorma, çare yok.
 Bâtın içre cilve eder, zâhirde yok.
 Bu bir ilahî imtihan, çâresi yok,
 Aşk derdine dermân etse, Rahmân eyler.

11

Kimi görsen bu yollarda sahte âşık,
 Zâhirde sanki sûfî, bâtında değil sâdık.
 Onun için sevdiğine olmaz lâıyk,
 Yalancıyı mahşer günü şaşkın eyler.

12

Ten söylemez, cân söylemez, imân söyler,
 Câmından geçen âşıklar, Hakk'ı gözler,
 Âriflere hizmet edip, yolun düzler,
 O âşıkı insanlara sultan eyler.

13

Âşık olsan, gece-gündüz aşk istersin,
 Seherde kalkar, hem teheccüd eylersin,
 Aklın olsa câhillere sır vermezsin,
 Gerçek derviş, ibâdetin gizli eyler.

14

Derviş ol, ibâdet et, eyleme riyâ,
 Tenhâlarda ibâdet kıl, görür Hudâ,
 Sahte derviş nerde ise, orda dava,
 Âdil Sultan bu taatı isyân eyler.

15

Sahte dervişlerden sen kuru beni,
 Câhillerden kuru, al bu bedeni,
 Yolda kaldım Rabbim, yola koy beni!
 Tövbekârın yerini Mevlâ bostan eyler.

۱۶

درویش من دیب طاعت قیلور خلق ایچیده
 ریا قیلیب یوگروب یورار انده مونده
 الله اوچون طاعت قیلغان درویش قنده
 چین درویشلار تاغ چول نی مکان قیلور

۱۷

عاشق بولسانگ عشق یولیده فنا بولغیل
 دیدار ایزلاب حسرتیده ادا بولغیل
 مرهم بولوب چین دردلیک کا دوا بولغیل
 خلق خوشنی جان آلورده آسان قیلور

۱۸

عاشق لاری حقه باقیب نعره تارتار
 محبت نی دریا سیغه چوموب باتار
 گوهر آلیب معشوقیغه رازین ایتار
 قطره یاشی بیرگا تامسه عمان قیلور

۱۹

عاشق لارگا بیردی مشقین کویدورگالی
 زلیخادیک قدین دوتا قیلدورغالی
 ریاضت ده رنگ رویین سولدورغالی
 چین عاشق نی رنگ رویین سامان قیلور

۲۰

عاشق لاری حق قهریدین قورقوب تبتار
 بیر و کوکده ملایک لاری ییغلاب تورار
 گاهی قیزیل گاهی سریغ بولوب یورار
 ناله قیلیب بیر و کوکفی لرزان قیلور

۲۱

عاشق لارنی خاص معشوقی سحر خیزلار
 ندا قیلغای یا عبدی دیب باطن کوزلار
 عشق شدتی طغیان قیلسه ددی زورلار
 قایده سن دیب یوراک بغرین بریان قیلور

16

*Dervişim der, halk içinde kılar taat,
 Riyâkârdır her gün, her dem, her saat,
 Nerde Allâh için kulluk, itaat?
 Gerçek derviş dağı, çölü mekân eyler.*

17

*Âşık olsan, aşk yolunda yok olurdun,
 Cemâlu'llâha hasreti çok olurdun,
 Merhem olup dertlere dermân olurdun,
 Cân alırken hüs-n-i ahlakı âsân eyler.*

18

*Âşıklar cemâle bakıp nara atar,
 Muhabbetin denizine dalıp, batar,
 Cevher alıp, sevdiğine mercân satar,
 Damla yaşı yere düşse ummân eyler.*

19

*Yandırmaya âşıklara aşk verir,
 Züleyha'nın belin büker, dert verir,
 Riyâzetle ona solmuş renk verir,
 Gerçek âşık yüzünü saman eyler.*

20

*Hak kahrından korkar, titrer âşıklar,
 Yerde gökte ağlar melek, sâdıklar,
 Rengi solar nice bağırı yanıklar,
 Feryâd edip, yer-göğü lerzân⁸⁹ eyler.*

21

*Âşıkları seven, seherde bekler,
 Nidâ eder kula, titrer yürekler,
 Aşkın şiddetiyle intizar eyler,
 "Nerdesin der?" bağırını biryân eder.*

⁸⁹ Lerzân: Titrek.

۲۲

قایده سین دیب قایده سن دیب عاشق ایتار
عاشق لارده حدنه بولغای معشوق ایتار
آغزی ایتماس تیلی ایتماس دلی ایتار
اوج یوز آلتمیش تامورلاری لرزان قیلور

۲۳

عاشق لارنی قیامت کون حالین سورغای
چین عاشق نی کوکسین یاریب داغین کورغای
پاک آغزیدین کوفوک آقیب یوگروب یورغای
کیمگا بیرسه پاک عشقی نی حیران قیلور

۲۴

عاشق لارنی طلب لاری جام شراب
معشوقیغه بیتماق اوچون بغری کباب
روح لارینی غذاسی دور چنگ رباب
آهی چیقسه بیتی اقلیم ویران قیلور

۲۵

قدرت بیرله هر نه قیلسه ایرک لیک اوزی
قدرتیدین معلوم تورور قیش و یازی
ای نا انصاف الله بیرله قیلمه بازی
قهار اگام جانلیغلارنی بیجان قیلور

۲۶

ییغلاماقنی هر آدم غه بیرگان قانی
ییغلاماق لیغ آسان ایماس باغرقانی
کوز یاشینگی ریا قیلمه حقنی تانی
حق تعالی سویگان لارنی گریان قیلور

۲۷

قول خواجه احمد بنده من دیب اورمغیل لاف
ریا بیرلان قیلغان طاعت بارچه کذاب
شریعتده طریقتده کارینگ خلاف
آخرنده کذابلارنی عریان قیلور

22

"Nerdesin ey sevgili?" diye âşık söyler,
Âşıklar haddin bilmmez, maşûk söyler,
Ağız demez, dil demez, kalbi söyler,
Üç yüz altmış damarı feryâd eyler.

23

Âşıkların kıyamette Hak soracak hâlini,
Gerçek aşka düşenlerin, dağılayacak kalbini,
Temiz ağızından alacak nemini, elfazını,
Kimse vermez aşkını hayrân eyler.

24

Âşıkların arzusu kadeh ve şarap,
Sevgiliye vuslat için bağı kebab,
Ruhların gıdasıdır, çeng ü rebap,
Âhı çıksa, yedi iklim virân eyler.

25

Her ne yapsa, Kâirdir kudretiyle,
Yazlar kışlar, O'nundur rahmetiyle,
Neyin varsa hep O'nun nimetiyle,
Kahhâr Melik, cânlınlıları cânsız eyler.

26

Ağlamayı her insana veren hani?
Ağlayanın yanar bağı, hem de cânı.
Gözün, yaşın riyâsız, Rabbini tanı,
Hak Teâla, sevdiklerin giryân eyler.

27

Hoca Ahmed, kulum deyip, deme laf,
Riyâkâr sözlerin, hep laf-ı güzaf,⁹⁰
Şeriatı, tarikatte, kazancın hilaf,⁹¹
Âhirette yalancıyı, Hak üryân⁹² eyler.

⁹⁰ Laf-ı güzaf: Boş söz.⁹¹ Hilaf: Şüpheli.⁹² Üryân: Çıplak.

۱

محبت فی بوستانیده هزار داستان
بلبل لاری سیرار انده افغان قیلور
معرفت فی میدانیده جولان قیلغان
کیچه کوندوز کوز یاشنی عمان قیلور

1

Muhabbet bahçesinde on binlerce destan var,
Bülbülleri şakıyıp, orada figân eyler.
Marifet meydanında dolaşan bahadır var,
Gece gündüz durmadan gözyaşın ummân eyler.

۲

اول بلبل فی آوازی ایشیتگان لار
تکبرنی تاغین کیسیب اوشاتگانلار
بو دنیانی مزاسینی اونوتقانلار
فریاد اوروب ییغلاب کوزین گریان قیلور

2

Bülbülün feryâdını işitip anlayanlar,
Kibir dağını geçip, reddedip ağlayanlar,
Dünyanın lezzetini terk edip unutanlar,
Feryâd ile inleyip, gözünü giryân eyler.

۳

عاشق قول لار بو دنیانی کوزگا ایلماس
دنیا عشقین زاهد قوللار تیل گا آلماس
کیچه کوندوز مست و حیران اوزگا کیلماس
دیدار تیلاب کوكسین تیشیب نالان قیلور

3

Âşık kullar dünyaya zerre iltifat etmez,
Dünyaya muhabbeti, zâhitler asla sevmez,
Gece-gün, mest u hayrân, kat'a kendine gelmez,
Cemâlu'llâhı diler, kendini nalân eyler.

۴

وا دریغا کیچتی عمروم تویمای قالدیم
راحله سیز یولغه کیریب هاریب قالدیم
همت قوری بیل گا محکم چالیب آلدیم
اوزی سویگان عاشق لارین سرسان قیلور

4

Ömrüm geldi de geçti, açım, doymadım kaldım,
Rehbersiz yola çıktım, yoruldum ve aldandım.
Hikmetin kemeriyle sıkı sıkı bağlandım,
Nefsin seven âşığı, bencillik pişmân eyler.

۵

ایا عاشق کیچه کوندوز تینمای ییغلا
کویوب پیشیب یوراک بغرینگ ایزیب داغلا
اجل بییتسه مردانه وار بیلینگ باغلا
مونداغ عاشق بارسه انده مهمان قیلور

5

Ey âşık gece-gündüz feryâd et durma, ağla,
Yansın, pişsin yüreğin, ciğerlerini dağla,
Ecel gelse, yiğitçe Hakk'a gönلünü bağla,
Aşkî böyle olanı, orada mihmân eyler.

۶

شیخ منصور اوز باشنی دارده کوردی
پرتو سالدی حق دیدارین انده کوردی
بیخود بولوب اوزین بیلمای افغان قیلدی
واشوقا دیب اوزین بیلمای جولان قیلور

6

Hallac-ı Mansûr başın darağacında gördü,
Ziyasını gönderdi, Hak cemâlini gördü,
Sonra kendinden geçti, Hakk'a vuslata erdi,
Cân havliyle şekvâda, bilinçsiz cevân eyler,

۷

شیخ شبلی عاشق بولوب بیلمای اوتی
 شیخ بایزید یتیمیش یولی اوزین ساتدی
 بو دنیانی عزت لارین تاشلاب آتدی
 اوتگان ایشگا ندامت دیب افغان قیلور

۸

انداغ ایرلار صحبتی نی تابقان کیشی
 مست و حیران بولوب یورار یاز و قیشی
 سحرلارده چار ضرب اورماق آتی ایشی
 ظاهر خنده باطن لارین پنهان قیلور

۹

مونداغ بولمای حق وصلی غه یتیب بولماس
 رسوا بولمای سردین معنی آلیب بولماس
 هو ذکرینی ایتیب دایم تیلدین قویماس
 وهمی بیرلان دل لارینی لرزان قیلور

۱۰

قول خواجه احمد بو حکمت نی کیمگا ایدینگ
 عارف من دیب خلیقغه اوقوب یایدینگ
 تاثیر قیلماس عالم لارغه ایغان پندینگ
 عارف اولدور تن ملکی نی ویران قیلور

حکمت - ۱۳۱

۱

تجلی نی مقامی دور عجب مقام
 اول مقامده عاشق قول لار جولان قیلور
 قیسی قلبیگ تجلی سین پرتو سالسه
 بیخود بولوب اوزین بیلمای افغان قیلور

7

Şeyh Şibli âşık olup, ömrü bilmeden geçti,
 Bâyezîd-i Bestamî, yetmiş kez kendin sattı.
 Dünyanın lezzetini terk etti çöpe attı,
 Onca yaşanmışlığa nâdimdir, feryâd eder.

8

Nice er sohbetinden lezzet, tat alan kişi,
 Mest u hayrân olarak geçirir yazı, kışı.
 Şehirlerde döğünmek onun en zevkli işi,
 Zâhirdе neşelidir, bâtında fîgân eyler.

9

Hakk'a vuslat isteyen, böyle olmadan olmaz.
 Nefsi hakir görmeden, sırdan ma'nâlar almaz.
 "Hû!" zikrini söyleyip, dilden bırakmak olmaz.
 Mahbubun hayalîyle dillerin lerzân eyler.

10

Hoca Ahmed hikmeti, kalktın kime söyledin!
 "Ârif oldum!" diyerek, halka ilan eyledin.
 Öğüdün tesir etmez, ulemaya ne dedin?
 Ârif oldur bilesin, ten mülkün virân eder.

Hikmet - 131

Şaşkın Eyler!

1

Tecellinin makamıdır bu makam,
 O makamda âşık kullar dolaşır.
 Hangi gönle tecelliden nur inse,
 Cândan geçer, bilmeden feryâd eyler.

۲ 2

اول مقام نی یوللارنی رهزنی بار
 قلاوزسبز یولغه کیرسه یولدین آزار
 وسواس ایلاب شیطان لعین دینین بوزار
 اوز یولیغه سالیب آتی حیران قیلور

O makam yollarının eşkıyası var,
 Kılavuzsuz yola çıkanlar şaşar.
 Şüpheler verir şeytan dinini bozar,
 Yoluna çevirir hem şaşkın eyler.

۳ 3

اول مقام نی بیلدور گالی رهبر کیراک
 طریقت نی پیشه سیده صفدر کیراک
 اوشبو یولنی ضبط ایلاگان سرور کیراک
 انداغ مرشد اوچماق ملکین طیران قیلور

O makamı bildiren rehber gerek,
 Tarikatta ön safta, safder gerek,
 İş bu yola hükmeden server gerek,
 Böyle mürşit cennetin hazır eyler.

۴ 4

اول مقام غه ییتگان عاشق شراب ایچار
 خانمانین بر باد بیریب جاندین کیچار
 شوق قناتین حضرت تبا توتوب اوچار
 عرش کرسی لوح قلم طیران قیلور

Makama eren âşık şarap içer,
 Evin-barkın terk eder, cândan geçer,
 Şevk kanadıyla Hakk'a doğru uçar,
 Arş u kürsü, levh ü kalem tayr⁹³ eyler.

۵ 5

دیدار تیلاب ترک ایلاسانک ماسوانی
 اولماس بورون وجودینکنی ایلا فانی
 وانهار من عسل مصفانی
 اوچماقنی خاص قولى غه احسان قیلور

Cemâl dile, terk eyle masıvayı.
 Ölmeden öl, vücudun eyle fânî.
 "Ve enhârûn min aselin musaffâ"⁹⁴ yı,
 Cenneti has kuluna ihsân eyler.

۶ 6

اول مقام نی توحید آتلیغ درختی بار
 سایه سیده عاشق قوللار براق سوار
 هر بیر شاخی مینگ بیل چیلیق یولنی توتار
 هر قایسی سی اوز اوزیگا عنوان قیلور

O makamın vardır tevhid ağacı,
 Gölgesinde Burak biner baş tacı.
 Her bir dalı, bin yıl tutan ağacı,
 İstedığın kendine unvan eder.

۷ 7

اول درخت نی میوه سیدین تاتقان قوللار
 دنیا سینی آخرت قه ساتقان قوللار
 گور ایچیده آسایش ده یاتقان قوللار
 سحرلارده کوز یاشینی عمان قیلور

Ağacın meyvesinden tadan kullar,
 Dünyasının ahirete satan kullar,
 Kabirde huzur içre yatan kullar,
 Şehirlerde gözyaşın umman eder.

⁹³ Tayr: Uçmak, göklere yüceliklere ulaşmak.

⁹⁴ "Ve enhârûn min aselin musaffâ": Süzölmüş bal nehirleri vardır. (Muhammed Süresi 47/15. Ayet)

۸ 8

همت قورین قول خواجه احمد بیل گا باغلا
محبت نی اوتی بیرله یوراک داغلا
یقانگ توتوب تانگ آتقونچه تینمای بیغلا
شاید سینگا رحم ایلابان جانان قیلور

*Hoca Ahmed, kuşağın bele bağla.
Muhabbet ateşiyle yürek dağla.
Yakanı tut, seherde durma ağla,
Ta ki sana rahmeti cânân eyler.*

حکمت - ۱۳۲

Hikmet - 132

Ne Zaman Bilir?

۱

اوشبو سرنی بیلماگان جاهل کیشی
درویشلارنی قدرینی قاچان بیلور
تیل اوچیده امت من دیب دعوی قیلور
مصطفی نی قدرینی قاچان بیلور

1

*Sırları bilmeyen câhil kişiler,
Dervişan kadrini ne zaman bilir?
Dil ucuyla; ben ümmetim diyenler,
Mustafa'nın değerini ne zaman bilir?*

۲

طریقت نی لذتی دین تاتقان کیشی
دنیا سینی دین یولیده ساتقان کیشی
کیچه کوندوز کوزده یاشی آققان کیشی
بو دنیانی قدرینی قاچان بیلور

2

*Tarikat lezzetinden tadan kişi,
Dünyasın din yolunda satan kişi,
Gece gündüz gözyaşı akan kişi,
Bu dünyâ değerini ne zaman bilir?*

۳

کیچه کوندوز طاعت قیلسه اوشال عاشق
بو دنیاده گناهی دین بولور فارغ
درویشلارنی غیبت قیلغان اول منافق
معرفت نی قدرینی قاچان بیلور

3

*Gece-gündüz ibâdet etse âşık,
Dünyada günâhlardan uzak olur.
Dervişleri gıybet eden münafık,
Marifetin değerini ne zaman bilir?*

۴

دنیا مالین بیغیب یولنی بیتورگانلار
ایسیز عمرین کفر ایچیده کیچورگانلار
قلاوزسیز بیابانده یوروگانلار
محبت نی قدرینی قاچان بیلور

4

*Dünya malını yıgıp, yolunu yitirenler,
Şu kırsacık ömrünü küfr içre geçirenler,
Kılavuzsuz kırlarda, başıboş gezinenler,
Muhabbetin değerini, nasıl, ne zaman bilir?*

۵

کوپ کیشیلار دعوی قیلور نفس کوزاتیب
 ییب ایچیب حیوان کبی تونلار یاتیب
 روزه توتماس زکاة بیرماس هم او یاتیب
 حق تعالی قدرینی قاچان بیلور

5

Çok kişiler müddei, hem nefsi götürüp,
 Yiyip-içip geceler, hayvanlar gibi yatıp,
 Ne oruç, ne de namaz, zekât vermez utanıp,
 Rahmân'ın kıymetini nasıl, ne zaman bilir?

۶

متقی کل تقوی ایدی رسول
 ای قول احمد بو حدیث نی قیلغیل قبول
 سویری خلقی قبول قیلمای بولدی ملول
 جاهل خلقی پیر قدرینی قاچان بیلور

6

"Küllü muttaki âlim"⁹⁵ diye söyledi Resul,
 Kul Ahmed bu hadisi, eyle gönülden kabul,
 Niceler reddedyledi, tamamı oldu zelif,
 Pîrlerin değerini câhillere nerden bilir?

حکمت - ۱۳۳

Hikmet - 133

Giryân Olur!

۱

سبحان ایزیم بنده سیغه لطف ایلاسه
 ایچی یاروب تاشی کو یوب بریان بولور
 پیر ایتاگین توتوب عاشق یولغه کیرسه
 حقنی ایزلاب ایکی کوزی گریان بولور

1

Sübhân olan Allâh'ım, kuluna lütfeylese,
 İçi nur, dışı yanık ciğeri biryân olur.
 Pîr eteğün tutarak, aşk yoluna girirse,
 Hak rızasın götürüp, gözleri giryân olur.

۲

جاندین کیچمای عشق سرینی بیلسه بولماس
 مالدین کیچمای منمن لیکنی قودسه بولماس
 شرمی بولمای یالغوز اوزین سویدسه بولماس
 انداغ عاشق ایل کوزیدین پنهان بولور

2

Kişi cândan geçmeden, aşk sırrın bilse olmaz,
 Maldan mülkten geçmeden, benliği koysa olmaz.
 Hayâ edep olmadan kendini sevse olmaz,
 Böyle gerçek âşıklar, gözlerden pinhân olur.

۳

جانینگ قیناب زقوم چیناب عاشق بولغیل
 یاشینگ توکوب کوزونگ سولاب صادق بولغیل
 اندین کیین درگاهی غه لایق بولغیل
 جانینگ بیرسانگ رحم ایلاسه جانان بیلور

3

Cânın incit, zakkum ye, sen Mevlâ'ya âşık ol,
 Gözlerinden yaş döküp, Hak yolunda sâdık ol.
 O'na muti kul olup, dergâhına lâıyk ol,
 Cânını verse değer, Rahmân'a cânân olur.

⁹⁵ "Küllü muttaki âlim.": Her takva sahibi âlimdir.

4

عشق یولیده کیچه کوندوز بیغلاغانلار
جاندین کیچیپ بیلین محکم باغلاغانلار
خدمت قیلیب حق سرینی آنگلاغانلار
تون اویقونی حرام قیلیب نالان بولور

*Aşk yolunda durmadan gece gündüz ağlayan,
Cândan geçip belini sıkı sıkı bağlayan,
Hakk'a hizmet eyleyip, sırlarını anlayan,
Gece uyku harâmdır deyip de nalân olur.*

5

وا دریغا عشق یولیده جانم بیرمای
غواص بولوب دریا ایچره گوهر تیرمای
حقدین اوزگا غفلت لارنی بیراق سلمای
تانگلا بارسه ندامت لار چندان بولور

*Ne yazık aşk yolunda, kul cânını vermeden,
Dalğış olup deryâdan, cevherleri dermeden,
Hak'tan başka, gaffeti anlayıp reddetmeden,
Gün kıyamet olunca, pişmanlıklar çok olur.*

6

عاشق بولسانگ بایزیددیک اوزونگ ساتقیل
والله بالله دنیا حرام تاشلاب آتقیل
قانلار توكوب كوزلارینگدین تونلار قاتقیل
بیر لحظه ده شیطان ملکی ویران بولور

*Bayezîd gibi aşk bul, gel de sen nefsinî sat,
Vallâhî dünya harâm, kaldır onu çöpe at.
Gözlerinden kanlı yaş dök, geceler öyle yat,
Bir anda şeytan mülkü kaybolur, virân olur.*

7

تانگ آتقونچه ذکرین آیتگیل جانینگ بیرله
تاغ چول نی بستان قیلغیل قانینگ بیرله
تاشدین قاتیغ تاشقه باتقیل یانینگ بیرله
یولدین آزغان یوزمینگ غافل مردان بولور

*Tan vaktine dek zikret, kalbinle, cânın ile,
Dağ, ova bostan eyle, akan ter, kanın ile,
Taştan katı taşta yat, böğrünle, yanın ile,
Yoldan çıkan yüz binler, gaffetli merdân olur.*

8

تاشدین قاتیغ تاشنی سورگان بی خبرلار
عقبی ایشین ارقه تاشلاب دنیا ایزلار
آیت حدیث بیان قیلسام قاتیغ سوزلار
ظاهر آدم باطن لاری شیطان بولور

*Taştan katı taşları gözetleyen câhiller,
Âhîret işlerinden gaffette, dünya neyle,
Ayet-hadis söyle bak, kalkar da sana neyle,
Dış sanki insandır, içleri şeytân olur.*

9

ذکرین آیغیل قانلار آقسون کوزلارینگدین
حکمت آیغیل درلار تامسون سوزلارینگدین
گل لار اونسون هر بیر باسقان ایزلارینگدین
گل گا باقسانگ گل آچیلیب بوستان بولور

*Zikrini cândan söyle kan aksın gözlerinden,
Hikmet söyle incifer damlasın sözlerinden,
Güller bitsin, bastığın ayağın izlerinden,
Güle cândan bakarsan, gül açar, bostan olur.*

۱۰

سحرلارده ایرته توروب قانلار یوتغیل
پیرمغان ایتاگی نی محکم توتغیل
حقه عاشق بولغان بولسانگ جاندین اوتگیل
جاندین کیچگان چین عاشق لار عریان بولور

10

Şehirlerde erken kalk, ateş solu, kanlar yut,
Pîr-i kâmil eteğin, dört el sarıl, sağlam tut.
Hakk'a âşık olmuşsan, maldan geç, cânı unut,
Cândan geçen âşıklar o yolda üryân olur.

۱۱

بو دنیاده فقیرلیق نی عادت قیلغان
خوارلیق تارتیب مشقت نی راحت بیلگان
قول خواجه احمد یحشی لارگا خدمت قیلغان
قیامت کون انداغ کیشی سلطان بولور

11

Dünyada fakirliği rehber, âdet eyleyen,
Hakirlik, meşakkati, kendine rahat bilen,
Kul Hoca Ahmed sen de iyilik hizmet diyen,
Kıyamet günü onlar, herkese sultân olur.

حکمت - ۱۳۴

Hikmet - 134

Bülbül Olur!

۱

عارف عاشق جان ملکیده الم تارتسه
اون سکیز مینگ قاموغ عالم گلزار بولور
کونگل قوشی شوق قناتین توقوب اورسه
جمله وجود یادین سایرار بلبل بولور

1

Ârif olan âşığın cân yurdu elem çekse,
On sekiz bin âlemde, ne varsa gülzâr olur.
Gönül kuşu şevk ile kanadın çırpıp uçsa,
Bütün varlık yâdını söyler ve bülbül olur.

۲

محبت نی میدانی غه اوزین سالسسه
معرفت نی میدانی غه اوزین اورسه
سر شرابین ایچیب عاشق روحی قانسسه
مودت نی گلزاریده خوش گل بولور

2

Muhabbet meydanına kalksa, kendini koysa,
Marifet meydanında durup boynunu vursa,
Sır şarabını içip, âşık ruhuyla kansa,
Meveddet⁹⁶ güzârına varır en hoş gül olur.

۳

ایرانلاری حق یادی دین غافل بولماس
رجال لا تلهیهم دیر خالق الناس
ایران یولین توتقان هرگیز یولده قالماس
اول حضرتده سر اسراری مقبول بولور

3

Erenler Hak yâdından, unutup gâfil olmaz,
"Ricâlün lâ tülhîhim."⁹⁷ der, Mevlâ yalnız koymaz,
Erenler, yolun tutan, saçın ve başın yolmaz,
Hazrete sırlar sırrı, mahbup ve makbul olur.

⁹⁶ Meveddet: Dostluk.⁹⁷ "Ricâlün lâ tülhîhim": O adamları alıkoymaz... " (Nur Sûresi 24/37. Ayet)

٤ 4

الست خمرین کیمگا بیرسه اوشال ساق
بلا مدام ایچیب اسرار منگو باقی
تنین جانین کویدوروب شوق احراق
ایچیدین کویار تاشدین یانار هم کول بولور

"Elest" in şarabını, kime verse o sâki,
Devamlı içip-saklar, olur ölümsüz, bâki,
Ten cânını yakarak, aşkın şevki, ihrakı,
İçten yanar yıkılır ve savrulur küll olur.

٥ 5

ظاهرلارین آتی بیرلان بیزاگانلار
باطنلارین آتی بیرلان توزاگانلار
شوق اوتینی ایچ کونگل گه کیزاگانلار
ما سوا بیرلان قاچان مشغول بولور

Dışını adı ile süsleyip bezeyenler,
Batını oduyla yakıp düzenleyenler,
Şevk ateşin gönlüne koyup yerleşirenler,
Masiva ile nasıl, ne zaman meşgul olur.

٦ 6

طریقت دور بول یول آتین بیلسه درویش
معرفت نی متاعیدین آلسه درویش
اوزگه یوللار باد هوا سانسه درویش
حقیقت نی میدانیده ایر اول بولور

İşte bu tarikattır, adını bilse derviş,
Marifet servetinden kalksa da alsa derviş,
Bu yoldan gayrısını, kötülük saysa derviş,
Hakikat meydanında durur, yiğit er olur.

٧ 7

قاتیغ لانیب قول خواجه احمد یولغه کبرگیل
قولنی کورسانگ قولی بولوب معنی سورگیل
گر الهیم روزی قیلسه معنی آغیل
معنی سوراب معنی آغان چین قول بولور

Kul Hoca Ahmed sen de, Hakk'a dayan, yola gir,
Bir kul görsen kulu ol, hikmeti sor, ma'nâ bil,
Mevlâ lütfeder sana, derviş ol, sırları bil,
Sırlar sırrına eren, hakikatli kul olur.

حکمت - ۱۳۵

Hikmet - 135

Devâ Eylesin!

١ 1

سحر وقتده قویوب ییغلاب ناله ایلا
نالیشینگ دین ییر و کوللار نوا قیلسون
حقه سیغنیب کوز یاشینگنی ژاله ایلا
آندین سونگره حق دردینگگا دوا قیلسون

Sen şehirlerde kalkıp, açılıp feryâd eyle,
Feryâdından yer ve gök, coşsun, taşsın inlesin!
Hakk'a sığın gözyaşın, aksın çağlayan eyle,
Allâh senin derdine dermân, devâ eylesin.

۲ 2

چین دردلیک نی الله سویوب بندم دیدی
اوج یوز آلمیش باقیب آنی غمین یدی
ملایک لاریاشین آلیب تحفه قیلدی
قان ییغلاغیل یاشینگ آلیب گواه قیلسون

Gerçek dertfiye Allâh, sevip de kulum dedi.
Üç yüz altmış gün bakıp, gamını ref eyledi.
Melek gözyaşın alıp, nur armağan eyledi,
Kan ağla yaşın akıp, hem şahitlik eylesin.

۳

یوز مینگ کناه صادر بولدی بیلامادینگ
توبه قیلیب درگاهی گا کیلامادینگ
خدمت قیلیب یخشی دعا آلامادینگ
یازوق لاردین سیننی نه دیب جدا قیلسون

3

Yüz bin günâh işledin, yaptığın bilemedin,
Hakk'a tövbe eyleyip, dergâha gelemedin,
Pîr'e hizmet eyleyip duasın alamadın,
Günâhlarından seni niçin azad eylesin?

۴

بو عالمده رسوا بولوب قان یوتمسانگ
شریعت ده طریقت ده پیر توتمسانگ
حقیقت ده جان تندین پاک اوتمسانگ
غفلت لاردین سنی نه دیب جدا قیلسون

4

Âlemde rezil olup, kan ve zehir yutmazsan,
Şeriat, tarikatte kendine pîr tutmazsan,
Hakikate cânınla, teninle geçemezsen,
Gafletinden ne diye seni ârî eylesin?

۵

ایرانلارنی قیلغان لارین قیلامسانگ
پیرسیز یوروب ورد اوراد بیلامسانگ
استعانت تیلاب دعا آلامسانگ
خاص بزرک لار سیننی نه دیب دعا قیلسون

5

Erenlerin yaptığı ibâdeti yapmazsan,
Pîr olmadan yürüyüp, vird ü evrad bilmezsen,
Ondan yardım dileyip, duasını almazsan,
Seçkin ulular sana niçin dua eylesin?

۶

دام تزویر قویوب خلقنی یولدین اوردونگ
شیخ لیغ قیلیب ریا بیرله دوکان قوردونگ
عشرت قیلیب شیطان بیرله دوران سوردونگ
دیداریغه سیننی نه دیب روا قیلسون

6

Çirkin sözler sarfedip, halkı yoldan çıkardın,
Kalktın; "Şeyhim!" deyip de, dünyayı pazar sandın,
Gönlünü eğlendirdin, şeytana nasıl kandın?
Hak seni cemâline niçin lâıyk eylesin?

۷

لطف کرم حق یاراتی سیزلار اوچون
جان و دلده خدمت قیلمای سیزلار زبون
الله اوچون بحث ایتارمن تاپکون سخون
ناپاک لارگا نه دیب لطفین عطا قیلسون

7

Hak lütf u keremini yarattı senin için,
Cân u gönülden hizmet O'na yapmadın, niçin?
Allâh için diyorum, dünyalıktan vazgeçin,
Temiz olmayanlara niçin ihsân eylesin.

۸

کیچه یاتمای خواب غفلت حرام قیلسه
ذکر قلب و ذکر سرنی تمام قیلسه
مینگ بیر آتین تسبیح ایتیپ کلام قیلسه
بنده نه دیب درگاهیا گنا خطا قیلسون

۹

امر معروف نهی منکر بیلیب قیلسه
یاتسه قوبسه بیر خدای نی حاضر بیلیسه
تا اولگونجه خواجه سیغه خدمت قیلسه
قوت بیرور آنی نه دیب دوتا قیلسون

۱۰

بی نماز و بی طاعت گا بیرماس قوت
فعلی ضعیف اوزی معیوب بیرماس همت
رزقی ناقص اوزی ناجنس کورماس دولت
اول فاسق نی دلین نه دیب صفا قیلسون

۱۱

حیف آدم اوز قدرینی اوزی بیلماس
من لیک قیلیب یخشی لارنی کوزگا ایلماس
هو صحبتین قورغان بیرگا قاجیب کیلماس
اول بی وفا عهده نه دیب وفا قیلسون

۱۲

آدم اول دور فقیر بولوب یولده یاتسه
تفراق صفت عالم انی باسیب اوتسه
یوسف صفت برادری قول دیب ساتسه
قول نی قولی اول قول نه دیب هوا قیلسون

۱۳

شوق ذوقی محبت دین عیان قیلغیل
عاشق لارگا عشق اوتی دین بیان قیلغیل
خوارلیق زارلیق مشقت نی نشان قیلغیل
چین عاشق لار اوتدین نه دیب حذر قیلسون

8

*Gece yatma, uykuyu kendine harâm eyle,
Kır kalbin zincirini, sır zikrini tam eyle,
Bin bir adımı tesbih, nâmnını tebcîl eyle,
Kul, Hakk'ın dergâhında, niçin hata eylesin?*

9

*Emr-i bi'l-ma'ruf yapıp, nehy-i münker eylese,
Yatsa kalksa bin kere, Hakk'a tövbe eylese,
Ölene dek Rabbine, kulluk, itaat etse,
Güç verir, kulu niçin iki büklüm eylesin?*

10

*Namazsız, taatsize elbette vermez kuvvet,
Kusurlu, amelsize, İlah'ı etmez himmet.
Rızkı nakıs soysuza, Rahmân verir mi devlet,
O fasıkın gönlünü niçin mutlu eylesin?*

11

*İnsan kendi kadrini, kendi nefsinı bilmez,
Kibir ve gururundan iyi kulları görmez,
"Huuu!" sohbeti kurulan, nezih mekâna gelmez,
Ahdine vefâsızca niçin vefâ eylesin?*

12

*Bir insan fakir olup gitse yerlerde yatsa,
İnsanlar toprak gibi, basıp üstünden geçse,
Yusuf gibi, kardeşi köle diyerek satsa,
Kula kul olan kişi niçin kibir eylesin?*

13

*Zikrin halavetini, sohbetle ayan eyle,
Aşk ateşin uşşaka,⁹⁸ sakınma beyân eyle,
Horlanınca üzülme, meşakkati şan eyle,
Gerçek âşıklar niçin ateşlerden sakınsın?*

* Uşşak: Âşıklar.

۱۴

الله دیبان اوتقه کیردی خلیل الله
اوشل اوتنی بوستان قیلدی کورونگ الله
بوینن قیسیب بیغلاب ایدی شیئاً لله
فقیر مسکین اونده نه دیب هوا قیلسون

۱۵

حقه عاشق صادقلاری یورور خلوت
تانگلا بارسه حق قاشیده کورار عزت
جنت کیریب دیدار کورار عیش راحت
پنهان یورار خلقه نه دیب ریا قیلسون

۱۶

قول خواجه احمد درد حالت پیدا قیلغیل
جان و دل نی حق یولیده شیدا قیلغیل
دردین تارتیب روز محشر غوغا قیلغیل
درد بولماسه مولام کیمگا شفا قیلسون

حکمت - ۱۳۶

۱

عشق دعوی سین منگا قیلمه یالغان عاشق
عاشق بولسانگ بغرینگ ایچره کوزقانی یوق
محبت نینگ شوقی بیلان جان بیرماسه
ضایع کیچار عمری انی یالغانی یوق

۲

عشق باغینی محنت تارتیب کوگارتماسانگ
خوارلیق تارتسه شوم نفسینگی اولدورماسانگ
الله دیوب ایچ گا نورین تولدورماسانگ
والله بالله سینده عشق نی نشانی یوق

14

“Allâh” diyerek nara atıldı Halifullah!
Ateşi bostan kıldı, gördün mü Yüce Allâh!
Boyun büktü, râm oldu dedi ki; “Şey’en li’llâh!”⁹⁹
Fakir, miskin orada niçin kibir eylesin?

15

Hak âşığı olanın yürüyüşü bir heybet.
Sabah varsa huzura, görür orada ülfet,
Cennet ve cemâl görür, yapılar ikrâm, izzet.
Gizli yürüyen halka niçin riyâ eylesin?

16

Kul Hoca Ahmed sen de, hâl derdin peydâ eyle,
Cânın, malın, her şeyin, Hak yolunda terk eyle,
Derdini dünyada çek, mahşere dermân eyle,
Derd olmazsa Mevlâ, niçin dermân eylesin?

Hikmet - 136

Yalanı Yok!

1

Aşk davasını bana, söyleme sahte âşık!
Âşık isen bağırında niçin kan yaş izi yok?
Muhabbetin şevkiyle, cân vermezse bir kişi,
Boşa geçmiştir ömrü, bu sözün yalanı yok!

2

Aşk bağıını sıkıntı çekip de, yeşertmezsen,
Hor görülen nefsin, yok edip öldürmezsen,
“Allâh!” deyip kalbini, nuruyla doldurmazsan,
Hem vallâhi, billâhi, sende aşktan eser yok!

⁹⁹ Şey'en li'llâh: Allâh için olan.

۳ 3

حق ذکرینی مغز جاندین چیقارماسانگ
اوج یوز آلتیمیش تامورلارینگ تیدیرانماسانگ
تورت یوز فرق تورت سونگا کلارینگ گل قیلماسانگ
یالغانچی دور حقه عاشق بولغانی یوق

Allâh zikrini cândan çıkarıp söylemezsen,
Üç yüz altmış damarın zikrullah'a vermezsen,
Dört yüz kırk dört kemiği, kırıp gîl¹⁰⁰ eylemezsen,
Hakk'a aşkı yalandır, riyâkârdır, aşkı yok!

۴ 4

نفسدین کیچیب قناعت نی پیشه قیلغان
هرکیم تیپسه راضی بولوب بویون سونغان
یخشی لارغه خدمت قیلیب دعا آلمان
انداغ عاشق محشر کونی ارمانی یوق

Nefs ü hevadan geçip, kenz-i kanaat¹⁰¹ etse,
Kullardan zarar görüp, kadere boyun bükse,
İyilere hizmetle, dua, iltifat görse,
Uşşakın mahşer günü, üzüntü, elemi yok!

۵ 5

راحت تاشلاب جان محنتین خوشلاغانلار
سحرلارده جانین قیناب اشلاغانلار
های هوس ما و من نی تاشلاغانلار
چین عاشق دور هرگیز آنی یالغانی یوق

Rahatını terk edip, koşmaya başlayanlar,
Şehirlerde cânını, incitip çalışanlar,
Hay u heves, ben benlik terkine alışanlar,
Bunlar gerçek âşıktır, sözümün yalanı yok!

۶ 6

عشق دردینی بیدردلارگا ایتهیب بولماس
بو یوللارنی عقبه سی کوب اوتوب بولماس
عشق گوهرین هر نامردگا ساتیب بولماس
بیخبرلار عشق قدرینی بیلگانی یوق

Aşk derdini, dertsiz söyleyip geçmek olmaz,
Bu yolun engeli çok, geçtim demekle olmaz,
Aşk derdini namerde, sattım demekle olmaz,
Habersiz olanların, aşk kadrin bildiği yok!

۷ 7

عشقه توشتونگ اوتقه توشتونگ کویوب اولدونگ
پروانه دیک جاندین کیچیب اخگر بولدونگ
دردگا تولدونگ غم گا سولدونگ تیلبه بولدونگ
عشق دردینی سورسانگ هرگیز درمانی یوق

Sen aşka düştün ise, ateşe düştün öldün,
Pervâne gibi cândan, geçip kor ateş oldun,
Derd u gam ile doldun, işte sarardın, soldun.
Aşk derdi nedir, dersen, onun hiç dermânı yok!

۸ 8

باشینگ کیتار بو یول لارده حاضر بولغیل
عشق یولیده اولماس بورون زینهار اولگیل
پیر ایتاگین محکم توتوب خدمت قیلغیل
خدمت قیلغان هرگیز یولده قالغانی یوق

Başın gider bu yolda, yolculuğa hazır ol!
Aşk yolunda ölmeden, sen ölüme hazır ol!
Pîr eteğini tutup, hizmetine hazır ol!
Hizmet ehli olanın yolda hiç kaldığı yok!

۹

عاشق ایرماس جانانیگا جان بیرماسه
دهقان ایرماس کیتمان چاپیب نان بیرماسه
مونده بیغلاب آخرت ده جان بیرماسه
یولده قالغان بوی خدا آغانی یوق

۱۰

ای بیخبر عشق اهلیدین بیان سورمه
درد استاگیل عشق دردیغه درمان سورمه
عاشق بولسانگ زاهدلاردین نشان سورمه
بو یول لارده عاشق اولسه تاوانی یوق

۱۱

زاهد بولمه عابد بولمه عاشق بولغیل
محنت تارتیب عشق یولیده صادق بولغیل
نفسنی تیپیپ درگاهی غه لایق بولغیل
عشق سیزلارنی هم جانی یوق ایمانی یوق

۱۲

عشق سوداسی کیمگا توشسه رسوا قیلور
پرتو سالب حق اوزیغه شیدا قیلور
مجنون صفت عقلین آلیب لیلی قیلور
الله حقی بو سوزلارنی یالغانی یوق

۱۳

قول خواجه احمد جاندین کیچیپ یول غه کیرگیل
آندین سونگره ایرانلاردین یولنی سورغیل
الله دیبان حق یولیده جانینگ بیرگیل
بو یول لارده جان بیرماسانگ امکانی یوق

9

Âşık, değil malını, yolunda cân vermezse,
Köylü değil sabanı, ekmeğini vermezse,
Bu dünyada ağlayıp, uğruna cân vermezse,
Yolda kalan kişide, Hudâ'nın kokusu yok!

10

Ey aşktan habersizler! Ehînden beyân sorma.
Aşkı kendine dert et, derdine dermân sorma!
Züht kervanına katıl, zâhitten nişân sorma!
Yolunda âşık ölse, bu yolun hiç sonu yok!

11

Zâhid u âbid olsan, gel sen Hakk'a âşık ol!
Mihnet çek aşk yolunda, sen Rabb'ine sâdık ol!
Nefsini tep ve körelt, dergâhına lâıyk ol!
Aşkı olmayanların cânı yok, imânı yok!

12

Aşk, sevdâya düşeni, rezil u rüsvâ eder,
Hak ona nur gönderir, kendisine râm eder.
Mecnûn gibi aklını alır da Leylâ eder,
Allâh şahit bunlara, sözümün yalanı yok!

13

Kul Hoca Ahmed sen de, cândan geçip, yola gir.
Erenlere gönül ver, gittikleri yola gir,
"Allâh!" de, Rabbin zikret, yârânla kol kola gir.
Bu yolda cân vermezsen, kurtuluş imkânı yok!

- ۱
توبه قیلیب حقه یانغان عاشق لارغا
اوچماخ ایچره تورت اریغ ده شربتی بار
توبه قیلمای حقه یانماغان غافل لارگه
تار لحدده قاتیغ عذاب حسرتی بار
- ۲
اوچماخ ملکین اوققان قول لار توبه قیلسون
توبه قیلیب حضرتی غه یاووق بولسون
حور قصور غلمان ولدان خادم بولسون
الوان الوان کییار تشریف خلعتی بار
- ۳
توبه قیلغان عاشق لارغه نوری ایرور
تونی کونی صایم بولسه کونگی یارور
قچان اولوب گورگا کیرسه گوری کینگور
اوغان ایزیم رحیم رحمن رحمتی بار
- ۴
توبه سیزلار بو دنیا دین کیتماس بیلور
اولوب بارسه گور عذابین کورماس بیلور
قیامت کون تانگ عرصات آتماس بیلور
هیهات هیهات نوحه فریاد کونلاری بار
- ۵
نماز روزه توبه اوزره بارغان لارغه
حق یولیغه کیریپ قدم قویغان لارغه
اوشبو توبه بیرله آنده بارغان لارغه
یارلقامیش قوللار بیرلان صحبتی بار
- ۶
نماز بیرله روزه لاری اوتدین یولار
عالم خلقتی سویونوب انی حقدین تیلار
قیامت کون کوروب آنی آلا ر تینگلار
نه قول ایرمیش بو سعادت نصرتی بار
- 1
Tövbe edip, Hakk'a yanan âşıkta,
Cennet içre dört pınardan şerbet var.
Tövbesize, Hak'tan gâflet edene,
Dar kabirde sert bir azap, elem var.
- 2
Cenneti uman kullar tövbe etsin,
Tövbe ile Hakk'a kurbet kesbetsin.
Huri, gûlmân, vildân hizmetin etsin,
Renkli libas ve şeref kaftanı var.
- 3
Tövbe eden âşıklara nur iner,
Gece-gün oruçluya huzur iner,
Öldüğünde onun kabri genişler,
Yüce Rabb'in o kula rahmeti var.
- 4
Tövbesiz, bu dünyadan göçmez sanır,
Ölünce kabir azabın görmez sanır,
Kiyamet ve Arasat olmaz sanır,
Heyhât! Feryâd u figân günleri var.
- 5
Namaz, oruç tövbe üzre varanlar,
Hak yoluna girip de yol alanlar,
Tövbelerle cennetine varanlar,
Bağışlanmış kullarla sohbet eder.
- 6
Namaz, oruç, günâhlarını sifer,
Kulları sevinir de Hak'tan diler,
Kiyamet günü onu görüp dinler,
Ne saadet, bu kullara nusret var.

۷

اول اریغ لار کیمگا تورور بیلگیل آنی
توبه قیلغان عاشق لارغه ایچورور آنی
توبه سیزلار اول اریغ دین ایچماس ولی
انگا ایچورور زهر زقوم شربتی بار

7

O pınarlar, kimler için bil onu!
Tövbe eden âşıklar içer onu,
Tövbesizler asla göremez onu,
İçeceği zehir, zakkum şerbet var.

۸

قیامت نی بیرکونی ایلیگ مینگ ییلچه بولور
بو دنیانی سانیچه ییل نیچه بولور
قیامت کون ییتیمیش مینگ ییل اوتده قالور
توبه قیلغان قول لار کویماس مهلتی بار

8

Bir günü elli bin yıl ahret olur,
Bu dünya zamanyla nice olur.
Yetmiş bin yıl ateşlerde kavrulur,
Tövbekâr yanmaz, onun beratı var.

۹

هر کیم حقنی قولى بولسه حقه یانسون
حقه یانماس اوزین دیگان ناری بارسن
قول خواجه احمد نچوک موندہ اورون تاپسون
کیچه کوندوز قورقه تورور هیبتی بار

9

Her kim Hakk'a kul oldu, Hakk'a dönsün,
Hakk'a dönmeyen kendin nâra salsın,
Hoca Ahmed kendine yer kazansın,
Gece gündüz korka durur, korku var.

حکمت - ۱۳۸

Hikmet - 138

Bil Ki Allâh Razıdır!

۱

حکمت بیرلان اول عدم دین بار ایلادی
اون سکیز مینگ قموغ عالم حیران ایرور
قالوا بلی دیگان قول لار اولوش آلدی
سکوت ایتگان قول لار دینی ویران ایرور

1

Hikmetiyle yokluktan var eyledi.
On sekiz bin cümle âlem hayrândır.
"Kâfû belâ!"¹⁰² diyen kullar pay aldı,
Sükût eden kulun sonu virândır.

۲

حق تعالی ایمان عطا قیلدی بیزگا
اول مصطفی رسولی ایدی بیزگا
درود ایتساک قوت بیرور دینیمیزگا
یوق ایرسه قیلغانلاریم یالغان ایرور

2

Hak Teâla imân lütfetti bize,
Mustafa'yı Hak Resul verdi bize,
Salâtımız güç verir dinimize,
Yok ise yaptıklarım hep yalandır.

۳

اول الست بربکم دیدی خدا
قالوا بلی دیگان روح لار قیلدی صدا
ییغلاب کیلدوک ایشیگینگگا جمله گدا
لطف ایلاسانگ یوز مینگ عاصی خندان ایرور

۴

توبه قیلسام کیچارمو کین قادر الله
یوق ایرسه نیتکوم انده مین رو سیاه
تانگلا بارسام ایلیک آیاغ بارچه گواه
حق قاشیده بارچه ایشلار آسان ایرور

۵

ییغلامایمو اوتی عمروم ایا شاهیم
قیساب کیلدی قرانغولوق چیققیل ماهیم
سندین اوزگا یوق پناهیم تکیه گاهیم
کیچه کوندوز تیلانیم ایمان ایرور

۶

امت اوچون رسول دایم قایغوییدی
تیلاب امت گناهی نی حقدین آلدی
کیچه کوندوز قایم توردی تنگرم بیلدی
تیلده امت مین دیر دله یالغان ایرور

۷

امت بولسانگ مصطفی غه پرور بولغیل
ایغانلارین جان و دله سین هم قیلغیل
کیچه قایم کوندوزلاری صایم بولغیل
چین امت نی رنگی مثل سامان ایرور

۸

سنت لارین محکم توتوب امت بولغیل
کیچه کوندوز درود اییب الفت بولغیل
نفس نی تییب محنت بیتسه راحت بیلگیل
انداغ عاشق ایکی کوزی گریان ایرور

3

"Elestü bi Rabbikum." dedi Hudâ,
"Kâlû belâ." kullardan geldi sada.
Ağlaşarak geldik senin kapına,
Lütfeylesen, yüz bin âsî sevinir.

4

Tövbe eylesem bağışlar mı Allâh?
Ya ben olursam orda yüzü siyah?
Bütün azalar şahit bana eyvah!
Hak yanında, hesap-mizan kolaydır.

5

Ağlayayım, geçti ömrüm sultanım!
Vakit tamam, çoktur benim günâhım.
Senden başka yoktur ki sığınağım,
Gece gündüz dilediğim imândır.

6

Ümmet için o daima ağladı,
Mücrimlerin affı için yalvardı!
Gece-gündüz eller duada kaldı,
"Ben ümmetim!" dersin, özde yalandır.

7

Ümmet isen Mustafa'ya bağlı ol.
Sünnetine ta gönülden tâbi ol.
Gece kâim, gündüzleri sâim ol.
Gerçek ümmet, sararıp da solandır.

8

Sünnetini sıkı tutup ümmet ol.
Gece-gündüz salât-selâm, yakın ol.
Nefsini tep, meşakkatlere râm ol.
Âşıkların iki gözü giryândır.

۹ 9

قول خواجه احمد نفس دین مدام سوا بولغیل
کویوب پیشیب دردی بیرلان ادا بولغیل
کیچه کوندوز تینمای ییغلاب گدا بولغیل
دردین تارتسانگ خواجه سیندن رضا ایرور

*Hoca Ahmed! Sen nefsenden ayrı ol.
Kavrulup piş, dertlerinle kâmil ol.
Gece gündüz ağlayan sâdık kul ol.
Dert çekenden bil ki Allâh râzıdır.*

حکمت - ۱۳۹

Hikmet - 139

Rahîm Olan Rahmân Var!

۱

بهشت دوزخ تلاشور تالاشمقده بیان بار
دوزخ ایتور من آرتوق مینده فرعون هامان بار

1

*Cennet cehennem çekişir, tartışmakta beyân var.
Cehennem der: "Ben üstünüm, bende Firavn, Hâmân var."*

۲

بهشت ایتور نه دیرسین سوزنی بیلمای ایتورسین
سینده فرعون بولسه مینده یوسف کنعان بار

2

*Cennet der ki; "Sen ne dersin, sözü bilmey söylersin,
Sende Firavun varsa, bende Yusuf Kenân var."*

۳

دوزخ ایتور من آرتوق بخیل قول لار مینده بار
بخیل لارنی بوینی ده اوتلوغ زنجیر کیشان بار

3

*Cehennem der: "Ben üstünüm, cimri kullar bendedir,
Cimrilerin boynunda, ateş, zincir halka var."*

۴

بهشت ایتور من آرتوق پیغمبرلار مینده بار
پیغمبرلار آلدیده کوثر حور وغلماں بار

4

*Cennet der ki; "Ben üstünüm, peygamberler bende var,
Peygamberler önünde Kevser, huri, gılmân var."*

۵

دوزخ ایتور من آرتوق ترسا جهود مینده بار
جهود ترسا آلدیده تورلوک عذاب سوزان بار

5

*Cehennem der: "Ben üstünüm, tersâ,¹⁰³ cuhûd¹⁰⁴ bende var,
Tersâ, cuhûd önünde türlü türlü azap var."*

۶

بهشت ایتور من آرتوق مؤمن قول لار مینده بار
مؤمن لارنی آلدیده تورلوک نعمت الوان بار

6

*Cennet der ki; "Ben üstünüm, mü'min kullar bende var,
Mü'minlerin önünde türlü türlü nimet var."*

- ۷ 7
دوخ ایتور من آرتوق ظالم قول لار مینده بار
ظالم لارگا بیورورگا زهرزقوم چندان بار
*Cehennem der: "Ben üstünüm, zâlim kullar bende var,
Zâlimlere sunmaya zehir, zakkum bolca var."*
- ۸ 8
بهشت ایتور من آرتوق عالم قول لار مینده بار
عالم لارنی کونگی ده آیت حدیث قرآن بار
*Cennet der ki; "Ben üstünüm, âlim kullar bendedir,
Âlimlerin kalbinde ilm-i hadis, Kur'ân var."*
- ۹ 9
دوخ ایتور من آرتوق منافقلار مینده بار
منافق لار بوینی ده اوتدین اشکل کیشان بار
*Cehennem der: "Ben üstünüm, münafıklar bendedir,
Münafıklar boynunda ateşten tasmalar var."*
- ۱۰ 10
بهشت ایتور من آرتوق ذاکر قول لار مینده بار
ذاکرلارنی کونگی ده ذکر الله سبحان بار
*Cennet der ki; "Ben üstünüm, zâkir kullar bendedir,
Zâkirlerin gönlünde Allâh fıkri, zikri var."*
- ۱۱ 11
دوخ ایتور من آرتوق بی نمازلار مینده بار
بی نمازلار بوینی ده بیلان بیلان چیان بار
*Cehennem der: "Ben üstünüm, namazsızlar bendedir
Namazsızlar boynunda yılan, akrep, çıyan var."*
- ۱۲ 12
بهشت ایتور من آرتوق دیدار کورمک مینده بار
دیدارین کورساتورگه رحیم آتلیغ رحمن بار
*Cennet der ki; "Ben üstünüm, cemâl görmek bendedir,
Cemâlin göstermeye, Rahîm olan Rahmân var."*
- ۱۳ 13
دوخ انده تیک توردی بهشت گا عذر قیلدی
قول خواجه احمد نه بیلیدی بیلدورگوچی یزدان بار
*Cehennem burda durdu, özür beyân eyledi,
Hoca Ahmed ne bilir, bildirici Yezdân var.*

حکمت - ۱۴۰

Hikmet - 140

Toprak Olur Bir Gün!

۱
بیشک بیلینگ بو دنیا برچه خلقدین اوتارا
اینانماغیل مالینگ گا بیر کون قولدین کیتارا

1
Şüphesiz bilin ey dostlar! Dünya halktan geçer bir gün.
İnanma saltanatına, mutlak elden gider bir gün.

۲
آتانا قرینداش قیان کیتی فکر قیل
تورت آیاغلیغ چوبین آت بیر کون سینگا ییتارا

2
Baban, annen, kardeşlerin nereye gitti bir düşün,
Dört ayaklı tahtadan at, seni de götürür bir gün.

۳
دنیا اوچون غم ییمه حقدین اوزگانی دیمه
کیشی مالنی ییمه صراط اوزره توتارا

3
Dünya için mahzun olma, Hak'tan başkasını deme,
Kulların hakkını yeme, sıratı görürsün bir gün.

۴
اهل عیال قرینداش هیچکیم بولمایدور یولداش
مردانه بول غریب باش عمرینگ ییلدیک اوتارا

4
Çoluk-çocuk, eş-dost, kardeş, hiç kimse olmuyor yoldaş,
Akıllı ol sen arkadaş, ömrün gelir geçer bir gün.

۵
قول خواجه احمد طاعت قیل عمرینگ بیلمام نیچه ییل
اصلینگ بیلسانگ آب گیل ینه گیل گا کیتارا

5
Hoca Ahmed kulluk eyle, gel ömrünü hesap eyle,
Aslındır toprak ve su, yine toprak olur bir gün.

حکمت - ۱۴۱

Hikmet - 141

Gaffâr Adı İçin!

۱
ایا مؤمن کیرگیل یولغه مراد ایستاب
جان بهریدین اوتگین رحیم رحمن اوچون
گناهینگ گا پشیمان بول صدقینگ بیرله
توبه قیلغیل رحم ایتگوچی غفران اوچون

1
Ey Müslüman, murat iste, gir yola,
Sevgili cânından vazgeç Rahmân için.
Günâhından pişmân ol sıdkın ile,
Tövbe et, rahmeyleyen Gufrân için.

۲
تنده جانینگ مهمان ایرور نیچه کونلار
قان ییغلاغیل قیغو بیرله اوزاق تونلار
نیچوک بولغای حالیم دیبان بیراق یول لار
شاید قبول قیلغای سین دیک حیران اوچون

2
Tende cânın mihmândır nice günler,
Kan ağla sen uzak geceler, dünler,
Uzak yollar, "Hâlin ne?" diye inler,
Kabul eylesen gibi hayrân için.

۳ 3

لطف ایلاسه مشکل ایشلار بولور آسان
اوغان ایزیم بدم دیسه قالماس ارمان
نعمت بیورور دنیا ایچره تورلوک الوان
بنا قیلدی سکیز بهشت مهمان اوچون

Lütfetse müşkil işler âsân olur,
Hak kulum dese, heman şâdân olur,
Nimetle dünya elvan elvan olur,
Sekiz cenneti verdi kullar için.

۴ 4

زاهد قول لار تقوی قیلیب نماز او قور
نصیب قیلسه انده باریب حورلار قوچور
عاشق قوللار منصور ینگلیغ جاندین کیچور
قربان بولور دار اوستیده جانان اوچون

Zâhit kullar, muttaki namaz kılar,
Hurileri orda amade kılar,
Âşık kul Mansûr olur boyun kırar,
İdam ve kurbân olur, cânân için.

۵ 5

حرام ایرور عاشق لارغه غیر از خدا
خطا ایرور طلب قیلسه هر دو سرا
محبت سیز طاعت لارینگ باد هوا
مغرور بوله دنیا عقبی رضوان اوچون

Uşşaka harâm başkası Hûdâ'dan,
Hatadır talep etmek iki cihân,
Muhabbetsiz talebin sonu hazân,
Mağrur olma bu yalan dünya için.

۶ 6

یا ربنا خوب بیلورسن جمله اسرار
کویتور مونده جرم و عصیان قیلمه اظهار
قهر ایلامه من عاصی غه ایزیم جبار
بغیشلاغیل اول حرمت فرقان اوچون

Yüce Rabbim, sen bilirsin sırrımı,
İzhar etme cürmümü, isyanımı.
Kahreyleme sana sundum hâfîmi,
Bağışla sen o Gaffâr adın için.

۷ 7

قول خواجه احمد لاف اورویان ایدینگ مونی
لاف اورورسن محبت دین عهدینگ قانی
نه ایرانلار بو دنیا دین بولدی فانی
نفس ایلگیده اولدینگ مثل حیوان اوچون

Hoca Ahmed, laf ettin dedin bunu,
Sözün var muhabbetten, ahdin hani,
Nice erler dünyadan oldu fânî,
Nefs elinde misâl oldun hayvân için.

۱ 1

عاشقلاری ذکرین آیتیپ هارماس ایرمیش
بارغان ساری بیگیت بولور قارماس ایرمیش
حلقه تاپسه عاشق ایشگا هارماس ایرمیش
کهف ایتیدیک عارف سونگی دین قالماس ایرمیش

Zâkir olan âşıklar, zikir ile yorulmaz,
Yoluna devam eder, asla geriye dönmez.
Zikir halkası görse, ondan da geri kalmaz,
Ashab-ı Kehf'in iti, ârif ardında kalmaz.

۲ 2

عارف سونگی غه ایریشگانلار مزا تاپتی
مزا تاپیب حق بولیده رضا تاپنی
جسم و جانین فدا قیلیب غذا تاپتی
چین عاشقلار اورسه سوکسه تانماس ایرمیش

Ârif şanına eren zevk buldu, lezzet buldu,
Mest olup Hak yolunda, rıza ve cennet buldu.
Cânını fedâ edip, yolunda gaza buldu,
Gerçek âşıklar varsa, yine de aldırılmazmış.

۳ 3

قطمیر ایتدین عبرت آغیل عاشق ایرسانگ
آقساقلا نیب یولدین قاله صادیق ایرسانگ
ایرلار سویر یخشی قولغه لایق ایرسانگ
لایق بولغان قوللار یولده قالماس ایمیش

Kıtmir'inden, itinden ibret al âşık isen,
Mazeretle yolundan kalma, sen sâdik isen.
İyi ol, erler sevsin, kulluğa lâıyk isen,
Lâıyk olan kulları, yollarda kalmaz imiş.

۴ 4

توفیق تیلاب ایرانلار گه یاووقلانغیل
کونگل اوزیب تعلق دین ساوقلانغیل
دنیا قویوب آخرتغه آزوقلانغیل
آزوق آلمان ارا یولده قالماس ایرمیش

Başarılar dileyip sen erenlere yaklaş,
Gönül bağla, ilgilen, alaka duy, kucaklaş.
Terk-i dünya eyleyip koy ahret yoluna baş,
Dünyada azıklanan ara yolda kalmazmış.

۵ 5

عاشق قوللار جفا تاپسه قانلار یوتار
هر نه جفا تیگسه انی راحت توتار
محنت تارتمای جفا چیکمای قچان بیتار
بو حالنده بولغان عاشق قالماس ایرمیش

Âşık kul cefâ çekip, zehir içip, kan yutsa,
Her ne tür ezâ görüp, cân içre mihnet tutsa,
Ezâ cefâ çekmeden, erliğe bir ulaşsa,
Bu kemâle ermeyen, âşık olamaz imiş.

۶ 6

عاشق قوللار اینگریورلار تون کون تینمای
زار اینگریبان نعه اورار بغری تلمای
ذاکر قوللار اژه تارتار دایم هارمای
صحبت تاپسه جان اویناتیپ هارماس ایرمیش

Âşık kullar inlerler, gece-gündüz dinmeden,
Feryâd u figân eder, bağır yanık olmadan,
Zâkir kullar "Allâh!" der, zevk ile usanmadan,
Sohbet bulsa cân verir, bedeni yorulmazmış.

۷ 7

ایرگشگانلار یخشیلارغه ضایع قالماس
صدق بیرله چین اخلاص لیغ تایمای قالماس
چین یوللارغه قدم قویغان اورسه قایتماس
طالب قوللار مطلوبیبدین قالماس ایرمیش

İyilere kavuşsan asla zâyi olmazmış,
Sıdk ile muhlisleri bulmadan yorulmazmış,
Gerçek yollara düşse ondan geri dönmezmiş,
Tâlipler matlubundan asla geri kalmazmış.

۸ 8

قول خواجه احمد عارفلارغه مایل بولغیل
هر نه دیسه بویون سونوب قایل بولغیل
خدمت قیلیب یوگروب یوروب سایل بولغیل
خدمت قیلغان مرادینه بیتار ایرمیش

Kul Hoca Ahmed sen de, âriflere mâil ol,
Her ne söylense sana, kabullenip, kâil ol.
Hizmet edip yolunda yürü, git ve sâil ol.
Hizmet edenler bir gün muradına erermiş.

حکمت - ۱۴۳

Hikmet - 143

Yürür İmiş!

۱

آخر زمان شیخ لاریدین سوزلاین
ایمان اسلام بیلمای شیخلیق قیلار ایرمیش
علم اورگنمای عمل قیلمای معنی اوقمای
آخرنده قرا یوزلوك بولار ایرمیش

1

Âhir zaman şeyhleri kimlerdir anlatayım;
İman-İslâm bilmeden teşeyyuh eder imiş.
İlmi yok, ameli yok, ma'nâyı da anlamaz,
Âhirette bunların yüzleri kara imiş.

۲

شیخ من تیو محراب ایچره اولتورغایلار
حلقة ایچره خلقغه زحمت بیتکورگایلار
های هو دیب سرمست لیکن بیلدورگایلار
آنداغ جاهل قنداغ شیخلیق قیلار ایرمیش

2

"Şeyhim!" der, mihrap içre hayâsızca oturur,
Halkalarda bulunur, nasa zahmet yetirir.
Güya "Hay u Hû!" edip, sermestliğin¹⁰⁵ bildirir,
İşte böyle câhiller teşeyyuh eder imiş.

۳

مونداغ شیخ نینگ قیامتده یوزی قرا
نادانلیغ ده شیخ لیق قیلور ایشی ریا
روز محشر رسوا بولور کوزی اعما
اول آخر ضلالت ده بولار ایرمیش

3

Bu şeyhin kıyamette alını ve yüzü kara,
Şeyhliğe liyakatsız işi gösteriş, riyâ.
Maşherde rezil olur, her iki gözü âmâ,
Dünya ve âhirette, dâllinden olur imiş.

¹⁰⁵ Sermestlik: Sarhoşluk, kendinden geçme hâli.

٤

جمع بولماق غه جمع الجمع ادنا مقام
حاضر بولوب آگاه بولسانگ علی الدوام
پیر خدمتین نیچه ییللار قیلسه تمام
یوق ایرسه ضال و مضل بولار ایرمیش

4

Şeyhlik için cem'ü'l-cem',¹⁰⁶ bifesin en alt makam,
Hazır, uyanık olsa, bu yolda her şey tamam.
Yıllarca pîre hizmet, eylese etse itmam,
Yoksa ehl-i dâllinden, mücrimden olur imiş.

٥

آمی شیخلار قولاق دومسیر حمار بولغای
همّت لاری دنیا مالین ییغار بولغای
خلایق نی یول آزغوروب کیتار بولغای
آنداغ شیخ لار بهایم دین بتر ایرمیش

5

Câhil şeyhler, kulaksız, kuyruksuz eşek olur,
İşleri dünya malı, serveti yağmak olur,
Cemaatini yoldan saptırır gider olur,
Böyle şeyhler hayvandan daha da beter imiş.

٦

اوزلارینی خلقلار ارا توتقای اولوغ
باطن لاری ایچره یوقتور ذره فروغ
من آرتوق دیب یورگانلارنی جایی تموغ
دوزخ ایچره قتیق عذاب تارتار ایرمیش

6

Halk içinde özünü gösterir, tutar ulu,
Bâtınlarında yoktur zerrece korku, furu,
Yücelik taslayanlar, bilin yeriniz tamu,
Zâlimler cehennemde hep azap çeker imiş.

٧

عیبین آیتسه آچیغلانیب اوروشقای لار
اوزی بیلمای یمان ایشگا یوروشقای لار
قرا یوزلوق محشر کونی توروشقای لار
ندامت ده باشی قاتیب یورور ایرمیش

7

Ayıbını söylesen, öfkelenip çıkışır,
Kendisini bilmeden, yanlış işle ilişir,
Kara yüzlü günâhkâr, mahşer günü sıkışır,
Nedâmetle baş donuk, öylece yürür imiş.

٨

ای مؤمن لار اوشل شیخنی بیانینی
من آیتاین یحشی تینگلانگ عیانینی
قیامت ده یوکلار مرید گناهینی
صراط اوزره تیتراپ قاقشاب تورار ایرمیش

8

Ey Mü'minler dinleyin o şeyhin beyânını;
Ben söyledim anlayın bu işin ayanını,
Kıyamette yüklenir, müridân günâhını,
Sırat üzere titreyip sallanıp, durur imiş.

٩

مونداغ شیخ نینگ عاقلینی دیگیل احماق
آمی لیکنده شیخ لبق قیلور ایرمیش مطلق
باطن ایچره آنکه تیگار دایم توقماق
قیامت ده حسرت قیلیب یورار ایرمیش

9

Böyle şeyhe ne denir? Aklı olmayan ahmak!
Kalbi kör, şeyhlik eder, zannınca şeyh-i mutlak,
Bâtında hak ettiği şiddetli azap, tokmak,
Kıyamette hasretle ateşe yürür imiş.

¹⁰⁶ Cem'u'l-cem': Tasavvufta bir olgunluk, irşat makamı.

۱۰ 10

چین شیخ بولسه دنیا مالین سویماس بیلینگ
تانگلا بارسه دوزخ ایچره کویماس بیلینگ
الله دیبان کیچه لارده اویماس بیلینگ
یوزون کورسه تولغان آی دیک بولار ایرمیش

Gerçek şeyh, dünya malın asla sevmez ki bilin,
Vücudu nâra girse, katiyen yanmaz bilin,
"Allâh!" der geceleri, zinhar uyumaz bilin,
Yüzü dolunay gibi nur, ziya olur imiş.

۱۱ 11

قولین توتسه دنیا مهری دل دین کیتار
حلقه سیده ماو من لیک جمله کیتار
نظر قیلسه ایکی عالم ایشینگ بیتار
آنداغ مرشد لا مکان ده یورار ایرمیش

Elin eline değse, dünya sevgisi gider,
Halkasında ben, benlik tamamı senden gider,
Nazar etse kalbine dareynde işin biter,
Bu mürşid lâ mekânda, böylece yürür imiş.

۱۲ 12

شیخ لبق آتین انگا قیلماق ایرور وبال
جان بیرارده ایمانیغه خوف و زوال
آخرت ده انگا بولور هر دم نکال
رحمن ایگام مونداغ قول دین بیزار ایرمیش

Müteşeyyih olana "şeyhim!" demek vebâldir,
Cân verirken imânı, İslâm'ı da zevaldir,
Ahirette azap var, bak bu ne kötü hâldir.
Raḥmân olan Allâh'ım, bu kuldân bizâr imiş.

۱۳ 13

آدم ایرسانگ توغری یولده یورا کورگیل
پیغمبرنی قیلیمیش لارین قیلا کورگیل
جان و دل ده طبیعت نی آیتا کورگیل
بو یول یورگان مقصودیغه بیتار ایرمیش

Âdem'sen doğru yolda müstakim yürüye gör,
Peygamber sevgisini, kalbine nakşede gör,
Cân u dilde sevgiyi, tabiatın diye gör,
Bu yolda yürüyenler, maksada erer imiş.

۱۴ 14

قول خواجه احمد اگر بولسه عقلینگ سلیم
قوروق آتقه تکیه قیلماق خون عظیم
توبه قیلسانگ شاید قبول قیلغای رحیم
توبه قیلسانگ خدا رحمت قیلار ایرمیش

Kul Hoca Ahmed senin akl-ı sefîmin olsun,
Kuru isme güvenmen, senin vebâlin olsun,
Kabul ederse Rabbin, son sözün tövbe olsun,
Tövbe eden kuluna, Hak rahmet eder imiş.

- ۱
 عقلم کیتی باشیم قتیغ نیچوک آیتای
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
 عمروم اوتی وقتیم بیقی قایده بارای
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- ۲
 وا دریغا تانگ آتقونجه کویوب یاتیم
 شیطان بیلان عشرت قیلیب دین نی ساتیم
 بو عالم ده حقنی سویمای بی غم اوتدوم
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- ۳
 گناهیم دین تاغ و توزلار حذر قیلدی
 نه بیر کیتای یازوقلاریم ملک بیلدی
 کاتبیلاری شاهد بولوب خط غه سالدی
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- ۴
 گناهیم کوپ یالباراین ردگاهینگ گا
 یقام توتوب بیغلاب بارای بارگاهینگ گا
 ستار ایگام یول کورستگیل گمراهینگ گا
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- ۵
 توفیق بیرسه بوینوم ایگیب یولغه کیرای
 خدمت قیلیب ایرانلاردین یولنی سورای
 سین سن مینی پناهیم سن قایده بارای
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- ۶
 یا قادرا گناهیم دین شرمنده من
 ایلگیم آلیب عفو ایتمسانگ درمانده من
 عاجز قولن هر نه قیلسانگ فرمانده من
 رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا
- 1
 Baş döndü, aklım gitti, ben nasıl söyleyeyim,
 Rahmân olan Allâh'ım ara yolda kaldım ben.
 Ömrüm geçti, vakit geç; ben nereye gideyim?
 Rahmân olan Melik'im! Ara yolda kaldım ben.
- 2
 Yazıklar olsun bana, tan vaktine dek yattım,
 Şeytan ile iş tuttum, kalktım, dinimi sattım,
 Hak sevgisinden mahrum, hep kendimi aldattım,
 Rahmân olan Melik'im! Ara yolda kaldım ben.
- 3
 Günâhlarım dağları, ovaları korkuttu,
 Her yerde meleklerin kalktı, hesabım tuttu,
 Kâtipler şahit olup, hem deftere kaydetti,
 Rahmân olan Sultan'ım! Ara yolda kaldım ben.
- 4
 Günâhım çok yalvardım, o ulu dergâhına,
 Yakam tutup, ağlayıp, varsam barigâhına,¹⁰⁷
 Settâr¹⁰⁸ olan Melik'im! Yol göster gümrâhına,
 Rahmân olan Allâh'ım! Ara yolda kaldım ben.
- 5
 Lütfunu ihsân eyle ben yoluna gireyim,
 Hizmetle erenlerden, ben yolunu sorayım,
 Sensin benim penâhım, söyle nere varayım?
 Rahmân olan Sultanım! Ara yolda kaldım ben.
- 6
 Ey Kâdir olan Allâh! Günâhtan utançhým!
 Elimden tut başışla, bak işte dermânsızım.
 Âcizim, her işine, emret hemen hazırım,
 Rahmân olan Allâh'ım! Ara yolda kaldım ben.

¹⁰⁷ Barigâh: Allâh'ın huzuru, dua edilen yer.¹⁰⁸ Settâr: Örten, gizleyen.

7

گناهیم بار بینهایت سینگه معلوم
لب تشنه من قیامتده قیلمه محروم
قول قاوشوروب عذریم آیتای غریب مظلوم
رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا

Günâhım nihayetsiz, suçlarım sana malum,
Âşıkım sana Mevlâ'm! Ahrette kılma mahrum,
El açtım duadayım ben garip, mücrim, mazlum...
Rahmân olan Sultan'ım! Ara yolda kaldım ben.

8

یوزمینگ یوزمینگ گناهیم دین لطفینگ بلند
شیطان لعین یولدین اورسه قیلمام پسند
مینگ بیر آتینگ تسبیح قیلسام آغزیم ده قند
رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا

8

Yüz binler günâhımdan bilirim lütfun yüce,
Lanetlenen şeytanla savaştım gündüz-gece.
Bin bir ismini tesbih ederim hece-hece...
Rahmân olan Allâh'ım! Ara yolda kaldım ben.

9

گناهیم دین اویاتلیغ من آتینگ رحیم
رحمتینگ دین قطره بیرسانگ آتینگ کریم
درگاهینگ گا بیغلاب کیلیم حی و قدیم
رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا

9

Günâhkar, ayıplıyım, senin adınsa Rahîm,
Rahmetinden katre ver, sen cömertsin Yâ Kerîm!
Ağlarım huzurunda reddetme Hayy u Kayyum,
Rahmân olan Melik'im! Ara yolda kaldım ben.

10

قول خواجه احمد گناهکارمن باشیم قوی
روز محشر پاک ایتماسه کوثر سوی
عاصی جانی ترسا جهود فعلی خوی
رحمن ایگام ارا یولده قالدیم منا

10

Kul Hoca Ahmed sen de günâhkârsın eğ başın,
Mahşerde Kevser suyu yıkasın, kirin aksın.
Âsî, câfi,¹⁰⁹ Yahudi, Tersâ¹¹⁰ için ahlâkın,
Rahmân olan Allâh'ım! Bak A'raf'ta¹¹¹ kaldım ben.

حکمت - ۱۴۵

Hikmet - 145

Cân Mahrem Bulamadım!

1

عشقیم تاشتی بغریم شیشتی روحیم قاچتی
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا
عقلیم شاشتی اوپکام شیشتی حدین آشتی
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا

1

Aşkım taştı, bağrım şiş, ruhum da benden kaçtı,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım!
Aklım şaşkın, dalak şiş, günâh haddini aştı,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım!

¹⁰⁹ Câfi: Ezâ ve cefâ eden, zulmeden.

¹¹⁰ Tersâ: Hristiyan.

¹¹¹ A'raf: Cennet ve cehennem arasında bir mekân.

۲ 2

محبت نینگ جامین ایچیب دیوانه من
مجنون صفت خیل و خیش دین بیگانه من
ای یارانلار شمعی کوروب پروانه من
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

Muhabbet kadehini içtim divâne oldum,
Mecnûn gibi akraba, dostlardan mahrum oldum.
Ey dostlar ışık görüp, döndüm pervâne oldum,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۳

یوراک پاره کونگیم یاره عقلیم حیران
دیدار ایزلاب فنا بولغان خانه ویران
قایدی بارسام ماتم توتوب کوزوم گریان
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

3

Yüreğim parça parça, kalp kırık aklım hayrân,
Didâr ararken fenâ, yok oldu, hane virân.
Nereye varsam matem, iki gözümde giryân,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۴

عشق اوتیغه کویگان عاشق بیلماس اوزین
بیهوش یورار خلایق غه آیتماس سوزین
حقه باقار دنیا ساری سالماس کوزین
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

4

Aşk ateşinde yanan âşık bilmez özünü,
Gâfil yürür âlemde, halka demez sözünü.
Hakk'a bakar, dünyaya harâm kılar gözünü,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۵

تانگ آتقونچه یاشیم آقار حالیم خراب
گونگوم سینوق رنگیم ساریغ بغریم کباب
حق ساریغه بنده بولسانگ قیلغیل شتاب
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

5

Tan zamanına kadar, yaş akar hâlîm harap,
Kalp kırık rengim sarı, bağırim ise bir kebab.
Hakk'ın kölesi ol ki, acele et bul sevap.
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۶

بختیم قرا بیر قطره می تاتالمدم
اهل و عیال خانمان دین اوتالمدم
جاندین کیچیب پیر ایتاگین توتالمدم
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

6

Bahtım kara, meyinden bir katre tadamadım,
Eş, çocuk, evden barktan bir türlü geçemedim.
Cândan geçip pîrimin eteğın tutamadım,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۷

شوم طالع من تیگماس قولغه منی جامیم
طاعتیم یوق اعمی صفت تابمام یولوم
بلبل صفت ناله قیلدیم کیلماس گلیم
بیغلامیمو جان محرمین تابماس منا

7

Ben kötü talihliyim, ele yetmez kadehim,
Gözler âmâ, taat yok, yolum bilmez nideyim?
Bülbül gibi feryâdım, çıkar da açmaz gülüm,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

۸

وا در یغا شوق اوتیغه کویمای اوتدوم
دنیا تیلاب یلغوز حقنی سویمای اوتدوم
غفلت بیرلان پیر ایتاگین توتمای اوتدوم
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا

۹

تورلوک تورلوک علامت لار بولدی دوستلار
راستلیغ کیتیپ یلغان دعوا تولدی دوستلار
حق مصطفی آيغانلاری کیلدی دوستلار
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا

۱۰

حق مصطفی آيغانلاری بیل نصیحت
حیف آدم بیر بیرینی قیلماس عزت
مسجد کیریپ طاعت قیلمای قیلور غیبت
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا

۱۱

قول خواجه احمد قولن دیرسن سوزونگ یلغان
بو دنیاده سین دیک یوقتور یولده قالغان
حقدین کیچیب شیطان بیلان الفت بولغان
ییغلامایمو جان محرمین تابماس منا

حکمت - ۱۴۶

۱

توبه قیلیب حقه یانسام بولار موکین
توبه سیزدین اولوب کیتسام نیتگوم منا
پیر مغان منی یولغه سالار موکین
یولغه کیرمای اولوب کیتسام نیتگوم منا

8

Aşk odunda yanmadan, vah bana geldim geçtim,
Dünya tutkunu oldum, Hakk'ı sevmeden geçtim.
Pîr eteğın tutmadan, gafletle geldim geçtim,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

9

Nice türlü alamet zuhur eyledi dostlar,
Sıdk u sadakat gidip, kızb dava oldu dostlar!
Hak Mustafa denilen, yüce zat geldi dostlar,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

10

Mustafa ne dediyse, bil ki, hepsi nasihat,
Ne yazık insanoğlu, kılmaz Rabb'ine taat,
Mescitte kulluk yapmaz, gıybet eder her saat,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

11

Kul Hoca Ahmed; "Kulum!" diyorsan, sözün yalan.
Dünyada senin gibi var mıdır yolda kalan?
Hak'tan uzaklaşarak, şeytanla dostluk kuran,
Ben nasıl ağlamam ki, cân mahrem bulamadım.

Hikmet - 146

Halim Nicedir Benim?

1

Tövbeyle Hakk'a dönsem, acaba olur mu ki,
Tövbe etmeden ölsem, hâlim ne olur benim?
Pîr-i mugân sevgili, beni yola koyar mı,
Yola girmeden ölsem, ne olur hâlim benim?

۲ 2

ایمان سوزدین بو تیلیمنی امدی ییغسام
ایگری یولغه کیرگانلارنی اوروب سوکسام
نماز اوقوب ریاضت ده بیلیم بوکسام
بیلیم بوکمای اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Kötü sözden dilimi koruyup şimdi tutsam,
Ters yola girenleri çevirsem yola soksam,
Namaz kılıp taatle, önünde belim büksem,
Ben belimi bükmeden ölsem, hâlim nice dir!*

۳ 3

توبه قیلسام پیر مغان تارتار موکین
کوندین کونگا طاعتلاریم آرتار موکین
نفسیم منی یامان یولدین قایتار موکین
قایتار ماین اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Tövbe eylesem acep, pîr-i mugân tartar mı?
Günden güne taatim, ibâdetim artar mı?
Nefsim de kötü yoldan, Hak yoluna döner mi?
Dönmeden ölüp gitsem, hâlim nice dir benim!*

۴ 4

توبه قیلسام خواجه قبول قیلار موکین
همه نادان بو دنیادین اوتار موکین
حسرت بیلان غفلت تانگی آتار موکین
تانگ آتمای اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Pîrim ben tövbe etsem, Rabb'im kabul eder mi?
Tüm nâdânlar dünyadan bir gün gelip geçer mi?
Hasret ile yoğrulup, gâflet tanı atar mı?
Tan atmadan ölürsem, hâlim nice dir benim?*

۵ 5

عزرائیل بیر کون کیلسه جان آغالی
اول حالتده مجال بولماس سوز آغالی
عزرائیل قویماس سنی دم اورغالی
دم اورالمای اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Azrail bir gün gelse emaneti almağa,
O halde mecal olmaz ona sual sormağa,
Azrail bırakmaz ki, mazeret dem vurmağa,
Dem vurmada n ölürsem, hâlim nice dir benim?*

۶ 6

اهل و عیال خانمانینگ توروب قالور
برچه سیننی حسابینی سندن آلور
حالینگ نیچوک کیچار ایرمیش تگریم بیلور
بو حالت ده اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Eş, çocuk, evin barkın, artık geride kalır,
Hepsinin hesabını sorar ve senden alır.
Hâlin nasıl geçecek, sadece Allâh bilir,
Bu hâl üzere ölürsem, hâlim nice dir benim?*

۷ 7

ایمان لیق قول اولوب بارسه جنت کیرگای
جنت کیریپ حورلار بیلان عشرت قیلغای
هر یانیدین رضوان کیلیب سلام قیلغای
جواب آلمای اولوب کیتسام نیتگوم منا

*İmanlı kul ölüp de cennetine girince,
Cennete girip orda hurileri görünce,
Bir yandan Rıdvân gelip, ona selâm verince,
Ya ben cevapsız ölsem, hâlim nice dir benim?*

۸ 8

حق بنده سین نامه لارین قولغه بیورر
خاص بنده لار قولغه آلیب انی او قور
او چار قوشدیک پرواز قیلیب قنات توقور
پرواز قیلما ی اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Hak, kulun defterini duyurur, ele verir,
Has kullar ele alıp okur ve kalbi erir,
Kuş gibi kanat çırpıp, yücelere yükselir,
Pervâz kılmadan ölsem, hâlîm nicedir benim?*

۹ 9

قول خواجه احمد توبه قیلغیل اولماس بورون
حق تعالی سوروغ سوال قیلماس بورون
روز محشر ترازوسین قورماس بورون
عمل قیلما ی اولوب کیتسام نیتگوم منا

*Hoca Ahmed tövbe et, ölüm gelmeden önce,
Hakk'ın sorgu-suali, başlatılmadan önce,
Maşherde teraziler, mizan konmadan önce,
Taat kılmadan ölsem; halim nicedir benim?*

حکمت - ۱۴۷

Hikmet - 147

Bildim İşte Ben!

۱

عارف لارنی صحبتیدین بهره آغان
خدای غه یقین بولدی بیلدیم منا
پیر کامل مکمل گه خدمت قیلیب
اخلاص بیلان سر اسرارنی بیلدیم منا

1

*Ârifler sohbetinden behre ve nasip alan,
Hudâ'ya yakın olur, bildim onu işte ben.
Pîr-i kâmil olana, nice hizmet eyleyip,
İhlâsla esrarını, bildim onu işte ben.*

۲

سر اسرارنی بیلگان لارگه رحمت انعام
خاص بندم دیب حق یوبارمیش مینگ یول سلام
آندین سونگره حقدین کیلگای انکه پیام
حاضر توروب عرش اوستیده کوردوم منا

2

*Sırr-ı esrar bilene sonsuz rahmeti in'âm,
"Kölem, has kulum" deyip, Hak göndermiş bin selâm.
Bu yolda sarfedildi nice hayırlı kelâm,
Beklerim arş üstünde, gördüm onu işte ben.*

۳

عرش اوستیده نماز او قوب تیزیم بوکتوم
رازیم آیتیب حقه باقیب یاشیم توکتوم
یلغان عاشق یلغان صوفی کوردوم سوکتوم
معشوقوم غه مینگ بیر سوال قیلدیم منا

3

*Arş üzre namaz kalıp, boynum, dizimi büktüm,
Hakk'a niyaz arz edip, bakın gözyaşım döktüm.
Sahte, sûfi uşşakı, gördüm de uzak durdum.
Maşûkuma bin sual tevcih ettim işte ben.*

٤ 4

سوالیم غه حقدین کیلیدی یخشی جواب
روز محشر اعمالینگ نی قیلمام حساب
قدرت بیرلان کاتب بیتیب بیردی خطاب
حق قول دیدی تعظیم بیلان کولدوم منا

*Suale geldi Hak'tan, güzel, hayırlı cevap,
Maşşerde amelinden sorulmaz ağır hesap.
Kudretiyle yazıldı, tevcih edilen hitap,
Rab, "kul" dedi ta'zimle, bildim onu işte ben.*

٥ 5

یولسیز ایردیم اولوغ بابام قیلدی مدد
دعا قیلیب خاص بزرک لار بیردی قوت
خضر بابام حاضر بولوب قیلدی شفقت
شفقتی دین خاصیت لار کوردوم منا

*Yolsuzdum yolda kaldım, ulu bab, kıldı medet,
Dua edip büyükler, âcize verdi kuvvet.
Hızır babam hazırken, mücrime kıldı şefkat,
Şefkatten nice erdem, gördüm, bildim işte ben.*

٦ 6

خاصیت نی سیزگا آیتای خلق جهان
بنده سیغه ندا کیلیدی حقدین پنهان
کیل عبدی دیب سحر چارلار حق مهربان
ییلیب یوگروب ایرانلار دین سوردوم منا

*Erdemi size dedim insanlar, halk-ı cihân!
Bendeye nidâ geldi; Hak'tan korunmuş, pinhân,
"Gel kulum" der seherde, ses güzel, Hak mihribân,
Yürüdüm, koştum çoştum, erenlerden sordum ben.*

٧ 7

قیو طالب حکمتیمنی توتسه عزیز
قایدہ بارسه باشی عزیز سوزی لذید
یخشی سوزنی فهم ایلاماس هر بی تمیز
اول سببدین دانا ایزلاب یوردوم منا

*Hangi tâlip hikmetim tutsa üstün ve aziz,
Muhakkak nere varsa, kendi aziz söz leziz.
Yahşi sözü anlamaz, ahlaksız terbiyesiz,
Bilgeleri izleyip, gittim ona işte ben.*

٨ 8

میخانه غه کیرگان بیلور می قدرینی
عشقیدین خبر آلمان بیلور نی قدرینی
هر ناجنس دین سورسانگ بیلماس عشق قدرینی
عشق قدرینی بیلگان لاردین سوردوم منا

*Meyhaneye girenler, bilirler mey kadrini,
Aşkta haber alanlar, bilirler ney kadrini,
Kalksan sorsan soysuza bilmez aşkın kadrini,
Aşk kadrini bilenden sordum onu işte ben.*

٩ 9

مین دفتری ثانی آیدیم سالغیل قولاق
قان یاش توکوب بیغلاماسلار مثل بولاق
بنده بولسانگ دنیا عقیبین قیلغیل طلاق
طلاق قیلیب دیدارینی کوردوم منا

*Defter-i sâni dedim, gel sen ver bana kulak,
Kan-yaş döküp ağlamaz kim ki ateh ve bunak,
Esir olma dünyaya, boşa onu ver talak,
Talak verip didârın, gördüm onu işte ben.*

۱۰

حق تعالی عاشق لارغه بیردی عشقین
طالب لارغه تحفه بیردی شوق و ذوقین
کذاب لارغه شیطان بیردی ریا تلقین
ریالیقنی سوزلار بیلان آوردوم منا

۱۱

ریا قیلغان شیخی کوردوم بیزار بولدوم
ذره بویی تیگدی مینگه بیمار بولدوم
حق یولیده سرمست ایدیم هوشیار بولدوم
آنینگ اوچون دشمن توتوب یوردوم منا

۱۲

قول خواجه احمد طاعت قیلسانگ پنهان قیلغیل
لب نامحرم دم نامحرم اوزونگ بیلگیل
بلکه دل هم نامحرم دور حاضر بولغیل
حقدین اوزگه طلب لارنی سوردوم منا

حکمت - ۱۴۸

۱

اؤل سنینگ حمدینگ آیتای قادر خدا
سن زبانیم جاری قیلغیل حاضر اله
گناه دردی بیمار قیلدی بیرگیل دوا
گناهیم دین سنگه بیغلاب کیلدیم منا

۲

گناهیم نی بیان قیلسام بیرگه سیغماس
سندین اوزگه کیمگه بارای قولوم آلماس
هادی اوزونگ سن سیز هیچ کیم یولغه سالماس
گناهیم دین بیغلاب سنگه کیلدیم منا

10

Hak Teâlâ uşşaka verdi himmet ve aşkın,
Tullaba verdi tuhfe ve sundu şevk-i zevkin.
Şeytan yalancılara eyledi riyâ telkin,
Riyâkâr sözleriyle vurdum onu işte ben.

11

Riyâkâr şeyhi gördüm kendinden bizâr oldum,
Zerresi değdi bana perişan hasta oldum.
Hak yolda sermest idim, ayıldım huşyâr oldum,
Düşman tutup yürüdüm onun için işte ben.

12

Hoca Ahmed taat kıl, Hak yolunu pinhân kıl,
Dudak, nefes namahrem, sen dön kendi özün kıl.
Belki dil namahremdir, sen vaktine hazır ol,
Hak'tan özge talebi, sordum ona işte ben.

Hikmet - 148

Geldim Ben İşte!

1

Ewvela senin hamdîn söyleyim sana Hudâ!
Sen zebânımı işlet, eyleme beni cüdâ,
Günâh derdiyle yandım, ya sen vermezsen devâ,
Günâhımla ağlayıp, sana geldim ben işte.

2

Günâhım beyân etsem, yer ve göklere sığmaz,
Senden başka kimsem yok, gitsem de elim almaz.
Hâdî sensin kimseler beni Hak yola koymaz,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۳

گناه کار من هر نه بولسام سنگه بولدوم
رحمن ایگام یوز اوگورمه سیغنیب کیلدیم
ایا محبوب لطف ایتسانگ یوله قالدیم
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

۴

یا الها گناهیم دین درمانده من
سنگه لایق عمل قیلمای ارمانده من
هر نه قیلسانگ اوزونگ قیلغیل شرمنده من
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

۵

گناهیم نی هر کیم کورسه مندین بیزار
لطف و کرم اوزونگ قیلسانگ همه بیکار
گیاه اونماس بیرکه باقسانگ بولور گلزار
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

۶

سن آزادلیغ براتنی بیرسانگ آسان
رحمت دریا قطره تامسه حالیم خندان
فیض و فتوح تولا بیرسانگ جانیم قربان
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

۷

توبه قیلیب گناهیم دین سنگه ییغلاب
محبت نی اوتی بیرلان یوراک داغلاب
حق یولوده باشیم بیریب ایمان اوینای
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

۸

بنده بولسانگ توبه قیلغیل حالا فرست
ییگیتلیک ده ریاضت قیل دم غنیمت
قاریب چوکوب قیلاماس سن حقه طاعت
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

3

Günâhkâr, her ne olsam, Allâh'ım sana geldim!
Sultanım yüz çevirme, sığınıp sana geldim.
Melik'im! Lütfetmezsen bil ki ben yolda kaldım,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

4

İlahi! Günâhımdan amansız bir hâldayım,
Sana lâıyk amel yok, her dâim hüsrundayım,
Sen ne verirsen bana, işte ben tam ordayım,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

5

Günâhımı görenler müşteki, benden bizâr,
Lütf u kerem eyle sen, yazıktır hepsi zarar,
Ot bitmez yere baksan olur lale, gül, gülzar.
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

6

Sen azat beratımı verseydin sağ yanımdan,
Bir katre rahmet düşse olurdu hâlim hândan,
Feyz-i fütûh dolarsa bu cânım sana kurbân,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

7

Günâhımdan tövbeyle gelip sana ağladım,
Muhabbet ateşiyle yüreğimi dağladım,
Hak yolunda baş verip, imânımı sağladım,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

8

Kul olup tövbe eyle, hâlâ fırsat elinde,
Yiğit ol, riyâzet kıl, bak ganimet elinde,
Yaşlanıp yapmadığın, Hakk'a taat elinde,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۹ 9

ایکی عالم بنده نگدورمن غفاریم سن
شیطان لعین یولدین اورسه غم خواریم سن
بیرگه سیغماس گناه قیلدیم ستاریم سن
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Ben kulunum Allâh'im! Dû cihânda Gufrânısn,
Şeytan kesse yolumu, sen ondan koruyansın,
Arz almaz günâhım çok, sen ki Gafûr, Settârısn,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۰ 10

بو یوللارنی عقبه سی کوپ باشیم قاتیغ
ییغلامای مو غریبلیک نی اوقی اوقی
مندین بورون بارچه طالب حقه بیٹی
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Bu yolun çilesi çok, başım ayağım dondu,
Ağlayıp, garipliğin oku bağırumı deldi,
Benden önceki dostlar, Hakk'a vuslat eyledi,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۱ 11

جانیم گواه جسمیم گواه دلیم گواه
نه تیل بیرلان مونده من دیب سنگه اله
من ییغلامای کیم ییغلاسون حالیم تباہ
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Ben şahidim cismimle, ruhumla işim günâh,
Nasıl arz edeyim ki, kusurum çoktur; "Îlâh!"
Ağlar feryâd ederim, bulur muyum ki felâh?
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۲ 12

تنیم عصیان سوزوم یلغان کاریم خطا
گناهیم کوپ بی حد ایروروا حسرتا
رحمت لطفینگ قاموغ قیلسانگ بیزگه عطا
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Ten isyan, sözüüm yalan, kârım ise hep hata,
Günâhlarım sınırsız; vâ hasretâ, hasretâ!
Tüm mü'minlere rahmet ihsân ede Hak atâ,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۳ 13

رحمن ایگام نفس نی بیردینگ منگه لا لا
نه تیل بیرلان آیتای سنگه حمد و ثنا
درگاهینگ گه ییغلاب کیلدیم بیرگیل دوا
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Rahmân olan Allâh'im sen nefis verdin; lâ...lâ...
Hangi dille diyeyim Allâh'im hamd ü senâ!
Ağlayıp dergâhına geldim bana ver devâ!
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۴ 14

ای یارانلار کافر نفسیم آلتیمیش باش بار
هر باشیده بوز مینگ شیطان لشکری بار
خاص بزورک لار نفس ایلگیده تفرقدین خوار
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

Ey dostlar kâfir nefsin, altmış tane başı var,
Her başta yüz bin şeytan asker arkadaşı var,
Has kulların içinde nefsi baş eğdiren var,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.

۱۵ 15

ریاضت نی قیرق کون چیکیب بیر باش کیتی
صبح صادق باقیب کوردی اونوب چیقدی
غریب ادهم نفس ایلگیده طرفه شاشتی
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

*Kırk gün riyâzet yapıp, bir baş çekip de gitti,
Fecir vaktinde gördü onaylayıp da gitti,
İbrahim Edhem buna bakıp hayretle şaştı,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.*

۱۶ 16

ایلگین آچیب مناجاتین حقه قیلدی
جان و دلده توبه قیلیب بیخود بولدی
ندامت ده ساچ و ساقال یولوب آلدی
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

*El açıp duasını Mevlâ'ya arz eyledi,
Cândan tövbeler edip, Hakk'a niyaz eyledi.
Saçın-sakalın yolup, hep tarumar eyledi,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.*

۱۷ 17

غریب ادهم نفس ایلگیده داد ایلادی
تختدین کیچیپ رحمینی یاد ایلادی
غریب یتیم کونگلین اولاب شاد ایلادی
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

*Edhem nefsin elinde, feryâd figân eyledi,
Tahtını terk eyleyip, Rahmân'ı yâd eyledi.
Garip yetim gönüller avlayıp şâd eyledi,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.*

۱۸ 18

درگاهینگ غه ییغلاب کیلدی قول خواجه احمد
امیدیم کوب قیامت ده قیلسانگ رحمت
پروایم یوق شیطان لعین قیلسه زحمت
گناهیم دین سنگه ییغلاب کیلدیم منا

*Dergâhına ağlayıp geldi Kul Hoca Ahmed,
Ümidim sonsuz Rabbim! Kıyamette kıl medet!
Endişem yok lanetli şeytan kılsa da zahmet,
Günâhımdan ağlayıp, sana geldim ben işte.*

حکمت - ۱۴۹

Hikmet - 149

Sâdık Kaldım Ben İşte!

۱

1

عشق دردینی عاشقلارغه تحفه بیردی
شوق اوتیده اورتاب یانیب کویدیم منا
محبت نی شرابنی توپا بیردی
سرمست بولوب رقص سماع اوردوم منا

*Aşk derdini uşşaka lütuf, mükâfat verdi,
Şevk naryla tutuşup yandım kandım ben işte.
Muhabbet şarabını Hak doyasıyla verdi,
Sermest olup raks ettim, sema vurdum ben işte.*

۲ 2

عشقی توشتی غریب باشغه تورالمادیم
 خلق ایچیده طاقت قیلیب یورالمادیم
 مجنون صفت خیل و خیشیم کورالمادیم
 بیابان نی وطن قیلیب یوردیم منا

Aşk düştü garip başa, yerimde duramadım,
 Takat yok halk içinde kalkıp oturamadım.
 Mecnûnlar gibi oldum eş ve dost bulamadım,
 Bozkırı vatan kılıp, yürüyorum ben işte.

۳ 3

بیابان نی قوملارینی کوزگه سورتیم
 جاندین کیچ دیب ندا کیلیدی جاندین اوتیم
 بو دنیاده یوز مینگ تورلوک جفا تارتوم
 بحمد الله وفاسینی کوردوم منا

Bozkırın kumlarını durdum, gözüme sürdüm,
 Câmından geç dediler, ben de ruhumu verdim.
 Bu dünyada yüz bin tür bela ve cefâ gördüm,
 Hamdolsun vefâsını şimdi gördüm ben işte.

۴ 4

کوزوم آچتیم لیلی دیمای الله دیدیم
 دنیا دیمای آخرت نی غمین بییدیم
 شک کیلتورمای بیرلیگینگ گه بویون سوندوم
 تا اولگونجه بیر عهدیم ده توردوم منا

Göz açtım Leylâ değil, yürekten Mevlâ dedim,
 Dünya nimeti değil, âhîret gamı yedim,
 Şüphesiz birliğini ben de tevâhid eyledim,
 Ölene dek ahdimde sâdik kaldım ben işte.

۵ 5

اخلاصیم نی کوروب معشوق قولوم آلدی
 فیض و فتوح تولا بیریب یولغه سالدی
 بویونم ایگیب ما و من لیک یکسان قیلدی
 تفراق بولوب اولمای بورون اولدوم منا

İhlasımı görünce maşûk elimi aldı,
 Gönlümü feyz ü fetih doldurup öyle saldı.
 Ne cimrilik, atalet ne de bencilik kaldı,
 Toprak olup ölmeden önce öldüm ben işte.

۶ 6

عاشقلارغه عشقین بیریب عاشق قیلدی
 رحمن ایگام اوز یولیه صادق قیلدی
 چین طالب نی درگاهیه لایق قیلدی
 لایق بولوب طریقت گه کیردیم منا

Âşıklara aşk verip, kendine âşık kıldı,
 Rahmân olan Allâh'ım yolunda sâdik kıldı.
 Gerçek tâlîp olanı dergâha lâîyk kıldı,
 Lâîyk olup tarîke, yola girdim ben işte.

۷ 7

عشق خنجرى کوکسوم نیشتی قیلدی خراب
 بیغلامای موشوق اوتیده بغریم کباب
 محنت تارتیم هیچ بیرمادی منگا شراب
 چوللار ارا حسرت قیلیب یوردوم منا

Aşk hançerideşerek etti göğsümü harap,
 Şevk ateşiyle yandım, bak işte bağrım kebab,
 Mihnet çektim vermedi bana bir yudum şarap,
 Çöllerde hasret kalıp ve yürüdüm ben işte.

۸

خاص عشقیدین بهره آلغان حیران بولور
رسوا بولوب خلق ایچیده ویران بولور
دیدارنی طلب قیلیب گریان بولور
ییغلائی ییغلائی بوی خدا آلدیم منا

8

Aşkından nasip alan billâhî hayrân olur,
Halk içinde rüsvadır, gönlü de virân olur,
Didârın talep eder, oysaki giryân olur,
Ağlayıp Hak kokusun çektim ve aldım işte.

۹

عشق غلبه سی بغریم ایچره مکان قیلدی
غم و شکری عقلیم الیب پنهان قیلدی
کیم دین ییغلائی هر نه قیلدی جانان قیلدی
جانانیم غه عرض آلغالی کیلیم منا

9

Aşk hanesi bağrımı deldi de mekân kıldı,
Gam ve şükürümü alıp, aklımı şaşkın kıldı.
Kime derdim yanayım, derdimi cânân kıldı,
Cânânın huzuruna böyle geldim ben işte.

۱۰

قول خواجه احمد آیغان سوزینگ بالدین شیرین
کوزونگ یاشلیغ کونگلینگ سینوق سوزونگ حزین
ان شاء الله بولغونگ آخر حقه یاقین
سجده ایلاب درگاهی غه کیلیم منا

10

Hoca Ahmed dediğin sözün baldan da şirin,
Gözün yaş, gönlün kırık, sözlerin ise hazin,
İnşallâh olursun sen, ahrette Hakk'a yakın,
Secde edip dergâha böyle geldim ben işte.

حکمت - ۱۵۰

Hikmet - 150

Varayım işte!

۱

الله الله سیحان الله قیان کیتای
یازوقلاریم بیرگه سیغماس کیمگه آیتای
ستار ایگام عیبیم یابسانگ اولوب کیتای
قرا بیرنینگ اراسیده قالدیم منا

1

Allâh, Allâh Sübhânım! Ben nereye gideyim?
Yere sığmaz günâhım, ben kime arz edeyim?
Yâ Settâr! Ört ayıbım, ben öylece öleyim!
Kara yerler içinde böyle kaldım ben işte.

۲

ساج و ساقال خوب آقاردی کونگل قرا
تانگلا بارسام یا پوچک من یاخود ترا
کیم الست بر بکم دیمیش وقتا
بیلامسن قیو جمع دین بولدوم منا

2

Saçım-sakalım beyaz, gönlüm ise kapkara,
Değersiz bir kulunum, tan'la varsam huzura,
"Elestü bi Rabbiküm." vakta kim demiş ara,
Bilmem hangi cenahtan böyle oldum ben işte?

۳ 3

غریب لیکنی اوقی تیگدی باشیم قاتیغ
ایسیز عمروم غفلت بیلان ضایع اوقی
کافر نفسیم طغیان قیلیب منی یوقی
وا حسرتا نه یوز بیرله بارغوم منا

*Gariplik oku değdi, ayağım-başım dondu,
Ömrüm gafletle geçti, ışığım erken söndü,
Günâhkâr olan nefsim beni tuğyana koydu,
Vâ hasretâ ne yüzle sana varayım işte?*

حکمت - ۱۵۱

Hikmet - 151

Selâm Kıldı Bana!

۱

محبت نینگ دریا سیغه اوزوم آتتیم
رحمت سویی اولوغ دریا چوموب باتتیم
مینگ آلتونلوق قیمتیمنی بیرگه ساتتیم
بنده بولوب تیگدی قول لوق یولی منگا

1

*Muhabbet deryâsına tuttum özümü attım,
Ulu deryâya dalıp, rahmet suyuna battım.
Değerim bin altınken, kalktım da bire sattım,
İşte böylece düştü kulluğun yolu bana.*

۲

کیچیک لیکده قیلغان ایشدین ایمدی یاندیم
توبه تونین کیدیم توفیق قورین تانگدیم
نفس قافینی مرکب قیلیب تیپیپ میندیم
آندین تیگدی طریقت نی یولی منگا

2

*Küçükken nefis eğledim, şimdi o işten döndüm,
Tövbe libası giyip, kemerimi kuşandım,
Nefsime merkep yapıp bindim, ancak uslandım,
Ondan düştü, göründü, tarikat yolu bana.*

۳

تیرییک لیکده حیران اولوب یولده قالدیم
ربی دیو کیچه بیغلاب کوندوز کولدوم
باشدین ساچ و یوزدین ساقال انده یولدوم
آندین سونگره روحلار سلام قیلدی منگا

3

*Dirilikte hayrânım ben de bu yolda kaldım,
"Rab!" deyip gece ağlar, gündüzüne aldandım.
Saçım-sakalım yoldum, kendimi üryân sandım,
Cümle ruhlar dizilip, hep selâm durdu bana.*

۴

گیچه الله کوندوز الله دیدیم مونده
سبحان ایزیم سبحان الله دیدیم مونده
سکیز اوچماخ قبول قیلیب توردی انده
آچیب سلام قیلدی بهشت حوری منگا

4

*Gece-gündüz Allâh der, ben koşarım burada,
"Sübhâna'llâh!" derim de, ben yaşarım burada,
Sekiz cennet kapusu, kabul kıldı o anda,
Açıp da selâm verdi, cennet hurisi bana.*

5

قول خواجه احمد کون دیک یارور کونگیم نوری
حالتیم یوق هم قانیم یوق رنگیم ساری
قدرت قنات بیردی اوچتوم عرش دین ناری
روزی قیلدی درگاهیده بارین منگا

*Hoca Ahmed gün gibi bak işte gönün yanar,
Hâlim yok, rengim sarı, kanım çekilmiş donar,
Kudretin kanadıyla arşın üstüne konar,
Böylece nasip oldu, dergâhta hepsi bana.*

حکمت - ۱۵۲

Hikmet - 152

Hurîler Gördüm!

۱

ارادتگه کیلدوک ایرسه ای یارانلار
کلایمیدین خوش عجایب سرنی کوردوم

1

*Allâh'a kulluk için koşup- gelen yârenler,
Ben yüce kelâmından, acayip sırlar gördüm.*

۲

موتوا قبل ان تموتوا خبر بیردی
اول سبب دین نیچه ییل لاریولنی کوردوم

2

*"Mûtû, kable en temûtû." dedi ve haber verdi,
Nice yıllar ondandır, kendimi yalnız gördüm.*

۳

حوض کوثر تورت بُرجیده تورت چهاریار
یوزلاییدین آقیب تورغان نورنی کوردوم

3

*Havz-ı Kevser dört burcu, dört dostuna emanet,
Yüz ve alınlarında çağlayan nurlar gördüm.*

۴

عرش دین فرشگه اوچار اول دم حیرت ایچره
لوح المحفوظ تخته سیده درنی کوردوم

4

*Arştan arşa o demde, hayret içre uçuşan,
Levh-i Mahfuz nurunu, inci mercânı gördüm.*

۵

جان بلبلی سایراب قوبتی سوزنی باشلاب
بو سوزلارنی دفتر قیلغان درنی کوردیم

5

*Cân bülbülü şakırken, kalktı söze başlayıp,
Bu sözleri deftere yazan inciyi gördüm.*

۶

عاشق لارنی کیرگوزورلار بهشت ایچره
کیچه کوندوز باقیب تورغان حورنی کوردیم

6

*Âşıkları sokarlar, cennet-i a'lâ içre,
Gece-gündüz bakışan nice hurîler gördüm.*

۷

کوزوم یاشی روان بولدی چشمه ینگلیغ
غربت ایچره ارادت نی قارشو کوردوم

7

*Gözyaşım revân oldu, aktı çeşmeler gibi,
Diyar-ı gurbette ben, Hak iradesin gördüm.*

۸ 8

حق رضاسین بیلگانلارگه همراه بولدوم
ایرانلارنی خدمتیده حورنی کوردوم

Rızasın bilenlere dost oldum, hemrah oldum,
Erenler hizmetinde nice huriler gördüm.

۹ 9

قول یسوی کیچ او یغاندینگ دیب آیدیلار
ایرانلارنی پندین آلیب یولنی کوردوم

Kul Ahmed geç uyandın, uyarıp söylediler,
Erenler öğüdünü aldım ve yolu buldum.

حکمت - ۱۵۳

Hikmet - 153

Gözyaşın Riyası Yok!

۱ 1

عشق سیز یوروب طاعت قیلور نادان زاهد
بی توز آشدیک طاعتینگ نی مزاسی یوق
عاشق من دیب دعوا قیلور یلغان عاشق
والله بالله چین عاشق نی هواسی یوق

Nâdân olan zâhitler taatte aşksız yürür,
Tuzsuz aş gibi olur, taatin mezesi yok.
Âşıkım der âleme, riyâkâr, yalan âşık,
Hem vallâhi, billâhi, gerçek âşık hâli yok.

۲ 2

عشق اوتیده کویوب یانیب طاعت قیلغیل
عافل ایرسانگ یغلاماقنی عادت قیلغیل
تونلار قاتیب محنت تارتیب راحت کورگیل
محنت تارتمای سنگا لطفی اعلاسی یوق

Aşk ateşinde yanıp, gel Hakk'a itaat kıl,
Sen gerçekten âşıkсан, ağlamayı âdet kıl.
Geceleri üşüyüp, mihnet çek, tazarru kıl,
Mihnet çekmeden sana, lutuf da ihsân da yok.

۳ 3

خلق ایچیدی طاعت قیلدینگ برچه ریا
ایا زاهد قیلغان ایشینگ باری هوا
هیچ نفعی یوق او شبو طاعت بلکه ریا
مونداغ ایشگه حقی اصلا رضاسی یوق

Halk içinde itaat ettiğin hepsi riyâ,
Ey Zâhit! Eylediğin işlerin hepsi hevâ,
Hiç faydası yok bunun, çünkü hepsi berhevâ,
Böyle işlere Hakk'ın katiyen rızası yok.

۴ 4

پنهان یوروب طاعت قیلغیل خدا بیلسون
کوز یاشینگنی دریا قیلغیل رحمی کیلسون
آندین سونگره حق دردینگ گه دوا کیلسون
ایا دوستلار کوز یاشینی ریاسی یوق

Gizli yürü, taat kıl, Hudâ hâlini görsün,
Gözyaşını deryâ kıl, Hak sana rahmeylesin.
Sonra da dertlerine varsın dermân eylesin,
Ey Dostlar! Akan yaşın yalanı, riyâsı yok.

5

تسبیح تهلیل اوشبولارنی هواسی بار
تانگلا بارسه یوز مینگ آفت بلاسی بار
یاشدین بولاک برچه ایشنی ریاسی بار
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Tesbih, tehlil ezkârın, hepsinin hevâsı var,
Kıyamet günü olsa, yüzlerce belâsı var.
Yaştan başka her şeyin, sayısız riyâsı var,
Yürü gözün ağlasın, yaşının riyâsı yok.*

6

بنده بولسانگ حق قهریدین قورقماس موسن
هر تون سحر ندامت دیب تورماس موسن
درگاهیه یاشینگ توکوب بارماس موسن
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Kul olsan, Hak kahrından, ey nefsim korkmaz mısın?
Seherlerde nedâmet duyup, anlamaz mısın?
Derğâhına gözyaşı akıtıp varmaz mısın?
Yürü, gözün ağlasın, gözyaşın riyâsı yok.*

7

کوپ نادانلار کوز یاشینی قدرین بیلماس
حق قاشیده کوز یاشیدیک تحفه بولماس
تسبیح تهلیل کوز یاشیغه تینگ کیلاماس
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Nice nâdân gözyaşın, kadr u kıymetin bilmez,
Hakk'a gözyaşı gibi tuhfe sunanlar olmaz,
Ne tesbih ne de tehlil, gözyaşına denk olmaz,
Yürü, gözün ağlasın, gözyaşın riyâsı yok.*

8

بو عالمده حق مصطفی ییغلاب اوتگان
ییغلاماقدین کوزلارینینگ نوری کیتگان
ییغلا ییغلا ییغلا مرادینی حاصل ایتگان
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Hak Nebi bu âlemde demiş, ağlamış, gezmiş,
Gözlerin ağlamaktan nuru, ziyâsı gitmiş,
Ağlayıp Mevlâ'sından muradın hâsıl etmiş,
Gözün ağlasın yürü, yaşının riyâsı yok.*

9

نیچه ییملار ییغلاب اوقی آدم اتا
آندین سونگره رحم ایلادی باقیب الله
کوزده یاشین قوروتمادی حق مصطفی
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Nice yıllar ağlayıp geçirdi Âdem ata,
Ondan sonra da Mevlâ rahmyledi kuluna,
Gözyaşı kurumadı hem Muhammed Mustafa,
Yürü gözün ağlasın, yaşının riyâsı yok.*

10

کوب ایرانلار ییغلاماقدین تابقی مراد
نیچه عاصی دعاسیدین تابقی نجات
یخشی بیلسانگ کوز یاشیدور آب حیات
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

*Erenler ağlamaktan kâm aldı, buldu murât,
Nice kul duasından feyz aldı buldu necât,
Kadrini bilebilsen, gözyaşı ab-ı hayât,
Ağla sel olsun yaşın, gözde yaş, riyâsı yok.*

۱۱

بیستی مینگ بیل اول عزایل طاعت قیلدی
مغرور بولوب طاعتیگه هوا قیلدی
ریا قیلیب درگاهیدین مردود بولدی
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۲

غریب منصور بیر تون سحر کوب ییغلابدی
حالین کوروب ایرانلار رحم ایلابدی
آندین سونگره چلتن باقیب شراب بیردی
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۳

تانگلا بولسه قیامت کون ایا دوستلار
پیدا بولغای تورلوک تورلوک علامتار
یوز مینگ قایغو داغ و حسرت ندامتار
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۴

اوشل وقتده ملایک که فرمان بولغای
اؤل آخر برچه خلقنی حاضر قیلغای
بیر بیرینی یخشی یمان حالین سورغای
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۵

اؤل باشلاب خاص قول لاردین علمانی
آلیب کیلگای درگاهیه اوشبولارنی
تنگریم دیگای آلیب کیلگان تحفه نگ قانی
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۶

تینمای یوروب عالم لاردین علم اورگاندوک
هر نه بیلگان علمیمیزگه عمل قیلدوک
یا قادرا اولوغ ذاتینگ انگلاب بیلدوک
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

11

Yedi bin yıl Azazil, Hakk'a itaat kıldı,
Mağrur olup nefsiyle, taatin hebâ kıldı,
Riyâ ve isyan ile dergâhından kovuldu,
Ağla sel olsun yaşın, gözünün riyâsı yok.

12

Garip Mansûr bir gece, seherde çok ağladı,
Erenler bu haline acıdı, rahmeyledi,
Kırklar yanına gelip, şarap ikrâm eyledi,
Yürü gözün ağlasın, yaşların riyâsı yok.

13

Bil ki yarın mutlaka kopacak kıyametler,
İşte açığa çıktı, sayısız âlametler,
Yüz bin kaygı, endişe, sayısız nedâmetler,
Dünyada ağla yürü, gözyaşın riyâsı yok.

14

O vakit melaike, âleme ferman okur,
Evvêl-âhîr tüm halkı cem eder, isim okur,
İyi-kötü hâl sorar, insanın ruhun okur,
Yürü gözün ağlasın, yaşının riyâsı yok.

15

Evvêl alır huzura has kullar, ulemayı,
Dergâhına getirir fuzela, sulehayı,
Rabbim der; "getirdiğin, tuhfen, armağan hanı?"
Yürü, gözün ağlasın, yaşının riyâsı yok.

16

Yürüdük âlimlerden, ilim-irfan öğrendik,
İlmimizi yaşadık, Hakk'a taat eyledik,
Zâtını idrak edip, Sana kulluk eyledik,
Sen ağlayuben yürü, yaşının riyâsı yok.

۱۷

اللہ ایدی بندم مونی یلغان آیدینگ
 قچان مینی رضام اوچون علم اورگاندینگ
 یاتسانگ تورسانگ حاضر ایردیم هر ایش قیلدینگ
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۸

ایتیب ایردینگ علم اورگانیب اولوغ بولسام
 خلق ایچیده آنچه عزت حرمت کورسام
 دنیا ییغیب بیسام ایچسام اویناب کولسام
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۱۹

آندین سونگره شهیدلارنی آلیب کیلگای
 درگاهیه برچه لاری باقیب تورغای
 آلیب کیلگان تحفه نگ بولسه کیلتور دیگای
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۰

دین تالاشیب کافر بیرلان اوروش قیلدوق
 بعضیلارنی اولتوروبان غازی بولدوق
 بعضیلارین ایمان اسلام بولغه سالدوق
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۱

آخر قومای کافر آلدی جانیمیزنی
 باشنی کیسیب بیرگه توکدی قانیمیزنی
 صرف ایلادوک هم بولونگده مالیمیزنی
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۲

ایا بندم بوسوزلارنی باری یلغان
 کونگل سرین میندین توتوب بولماس پنهان
 ظاهر باطن هر ایشینگدور مینگه عصیان
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

17

Allâh dedi kuluna; "Niçin yalan söyledin?
 Ne zaman rızam için ilim tahsil eyledin?
 Gece-gündüz görürüm, türlü günâh işledin,
 Yürü gözün ağlasın, yaşının riyâsı yok."

18

İsterdin ki ilimden, pay alıp ulu olsan,
 Halk içinde itibar, izzet ü ikrâm görsen,
 Dünyayı biriktirip, yesen-içsen ve gülsen,
 Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

19

Sonra da şehitleri alıp huzura gelir,
 Rahmân'ın dergâhına hepisi bakakalı;
 "Hediye nerededir, hadi bul, getir!" denir,
 Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

20

"Din uğruna savaştık, küffar ile vuruştuk,
 Birçoğunu öldürdük, gazi olduk döğüştüğ,
 Bazısın hidayete, İslâm'a dâhil ettik,"
 Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

21

Sonunda bırakmayıp, kâfir aldı cânımı,
 Başım kesip yerlere döktü aziz kanımı,
 Sarf eyledim yoluna hem cânımı, malımı,"
 Ağlayarak yürü sen, gözyaşın riyâsı yok.

22

Hak'tan gelir bir nidâ ; "Ey kulum! Sözün yalan,
 Kalbindeki sırların hepisi bana ayan,
 Zâhir, bâtın her işin, günâh, cerâim, isyan,"
 Ağlayarak yürü sen, gözyaşın riyâsı yok.

۲۳

حال لارینگی بنده لاریم خوب بیلورمن
قایدہ بولسانگ سنینک بیلان حاضر دورمن
دلینگداگی نیک و بد نی مین بیلورمن
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۴

ایتور ایردینگ کافر بیلان اوروش قیلسام
اوروش قیلیب غازی بولوب باشین آلسام
اولوغلارنی انعامنی تولا آلسام
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۵

آندین سونگره آلیب کیلگای زاهدلارنی
تنگریم دیگای آلیب کیلگان تحفه نگ قانی
عزت حرمت بیلان توتوم من سیزلارنی
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۶

زاهد ایتور رضانگ اوچون طاعت قیلدوق
تانگ آتقونچه نماز اوقوب قیام توردوق
کیچه نماز کوندوزلاری صایم بولدوق
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۷

قچان طاعت قیلدینگ مینی رضام اوچون
خلق ایچیده عزت حرمت کورمک اوچون
خلقنی یولدین اوروب مالین آلماق اوچون
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۲۸

آندین سونگره غنی لارنی آلیب کیلگای
دنیا مالین آنچه سنگه بیردیم دیگای
مینگه قانی آلیب کیلگان تحفه نگ دیگای
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

23

Kulumun hâllerini ben çok iyi bilirim,
Çünkü nerede olsa ben orada hazırım,
Kalpten geçen iyiyi-kötüyü hep bilirim,
Sen ağlayuben yürü, gözyaşın riyâsı yok.

24

İşin düşmanlarınla, iyi bir savaş kılsam,
Vurulup gazi olsam, düşman kellesi alsam,
Sultan caizesine, böylece nâil olsam,
Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

25

Sonra da alır-gelir, huzura zâhitleri,
Allâh der; "Nerededir, kufun hediyeleri?"
İzzet ü ikrâm ile bakın tuttum sizleri,
Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

26

Zâhit der; "Rızan için biz sana taat kıldık,
Tan vaktine dek kıyam, ibâdet, namaz kıldık,
Geceleri kâimdik, gündüzler sâim olduk..."
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

27

"Ne zaman taat kıldın, sen benim rızam için?
Tüm bunlar halk içinde, izzet ü ikrâm için,
Halkı yoldan saptırıp, malını almak için..."
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

28

Sonra da zenginleri alıp-huzura erer,
"Nice dünya malını ben ki sana verdim!" der.
"Hani benim hediyem?" diyerek sual eder,
Sen ağlayuben yürü, gözyaşın riyâsı yok.

۲۹

غنی ایتور رضانگ اوچون خیر قیلدوق
طعام بیریب یخشیلاردین دعا آلدوق
فقیر مسکین یتیم لارنی حالین سوردوق
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۰

الله ایتور آری قیلدینگ خیر و سخا
خلق ایچیده قیلدینگ همه برچه ریا
ریا ایشنی والله قبول قیلمام اصلا
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۱

ایشیتیب او قوب عالم پندين آمادینگلار
پنهان یوروب خیر و احسان قیلما دینگلار
دنیاده هیچ رضالیغیم تاپما دینگلار
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۲

آندین سونگره کیلگای همه دیوانه لار
حق عشقیده جان و تندین بیگانه لار
دیدار ایزلاب هر طرفگه جویانه لار
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۳

عاشقلارنی درگاهیهغ آلیب بارغای
باری حقدین قورقوب ینه یغلاب تورغای
اوغان ایزیم تحفه نگ بولسه کیلتور دیگای
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۴

عاشق ایتور تحفه میز یوق غیر از گناه
قیلغانیمیز دایم ایروور جرم و خطا
لطفینگ بیلان عفو ایتماسانگ حالیم تباه
یغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

29

Zengin der ; "Rızan için mal verdik, hayır yaptık,
Yemekler ikrâm edip, kullardan duâ aldık,
Fakir, miskin yetimin nicesin hâlin sorduk..."
Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

30

Allâh der ; "Evet kıldın, sen nice hayr u sehâ,
Halk içinde hepsini yaptın gösteriş, riyâ.
Riyâ karışan işi, ben kabul etmem asla..."
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

31

"Okuyup- dinleyerek, niçin öğüt almadın?
Gizlice, tenhâlarda, hayr u ihsân kılmadın?
Dünyada Hak rızasın arayıp da bulmadın?"
Ağlayarak yürü sen, gözyaşın riyâsı yok.

32

Ondan sonra huzura gelir tüm divâneler,
Hak aşkından cânından, teninden bigâneler,
Didârını ararken, her yöne, yönelenler,
Ağlayuben yürü sen, gözyaşın riyâsı yok.

33

Âşıklar dergâhına, huzuru'llâha varır,
Hepisi Hak'tan korkup, yine ağlayıp durur,
Raḥmân der; "Tuhfen varsa, hadî huzura getir,"
Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

34

Âşık der ; "Tuhfem yoktur, Yâ Rab! Günâhtan gayrı,
Daim işlediğimiz cürm ü hatadan gayrı,
Lütf u ihsân etmezsen, hâlim perişan gayrı,"
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

۳۵

برچه لاری ییغلاب ایتور سین بیلورسن
عزّینگ اولوغ هر نه قیلسانگ سین ایرورسن
لطف ایلاسانگ یولسیزلارغه یول بیورورسن
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۶

قای کون بیزگه عشقینگ توشتی عاشق قیلدینگ
فهم و خرد عقلیمیزی توگل آلدینگ
کیفیتی جامین بیریب بیهوش قیلدینگ
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۷

الله ایتور عاشقلاریم راست ایتورسیز
میندین قورقوب بغرینگیزنی قان قیلیبسیز
حسرت قیلیب کوزلارینگ دین یاش توکودسیز
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۸

کوز یاشیدین مینگه یخشی تحفه بولماس
موندین یخشی درگاهیمغه هدیه بولماس
فردشته لار طاعت لاری تینگ قیلاماس
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۳۹

کوز یاشینی شیشه اوزره قویوب آلغای
ملایک لار غسال بولوب انی یوغای
حق تعالی امری بیلان انی یوغای
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۰

کوردونگیزمو ملایکلار بندم دیگای
بو عاشقدور مین معشوق من بیلینگ دیگای
حورلار قارشو چیقیب انگه سلام قیلغای
ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

35

Tamamı ağlayarak der ; "Rabbim sen bilirsin!
Senin izzetin ulu, neylersen sen eylersin,
Lütfetsen yolsuzlara, yol açar yol verirsin,"
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

36

Ne zaman gönlümüze aşk düştü, âşık kıldın,
Basiret, feraseti, aklımızı da aldın,
Hikmet kadehlerini verip de şaşkın kıldın,
Ağlayarak sen yürü, gözyaşın riyâsı yok.

37

Allâh der ; "Ey âşıklar! Siz doğru söylersiniz,
Benden korkup bağrınız tüm helak edersiniz,
Gözlerinizden yaşı hasretle dökersiniz,
Ağlayarak yürü sen, gözyaşın riyâsı yok.

38

Gözyaşınızdan başka iyi armağan olmaz,
Bundan iyi atıyye dergâhımıza gelmez,
Meleklerin taati, buna denk bile olmaz,
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

39

Gözyaşını şışeye melekler koyar-ılır,
Gözyaşıyla yıkarlar, melekler gassal olur,
Hak Teâla emriyle yıkanır pîr-pâk olur,
Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

40

"Gördünüz mü melekler, işte benim kulum." der,
O âşık ben maşûkum, bunu böyle bilin, der.
Huriler karşılayıp, onlara selâm eder,
Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

۴۱

تویدونگ مودیب عاشقلارغه ندا کیلگای
 کیمینی کورسانگ شفاعتنی سین قیل دیگای
 گاهی بهشت گاهی عرشقه اوچوب قونغای
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۲

حور و جنت خدای غه عرض ایلاگای
 اوشبو عزیز کیمدور بیان قیلغیل دیگای
 بیر ساعت گه بیزگه مهمان بولسون دیگای
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۳

ندا کیلگای الهیم دین دوستوم دیدی
 بغری کویوب یاشین توکوب کوب ییغلابی
 خوار لبق زارلیق مشقت فی راحت بیلدی
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۴

آندین سونگره براق حلّه کیتورگایلار
 باشیگه تاج حلّه براق میندورگایلار
 تخت بهشت اوزره سیگه قوندورغایلار
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۵

بنده بولسانگ عشقه قدم قویماس موسن
 عشقیدین اولوغ طاعت یوقتور کورماس موسن
 حسرت قیلیب بغرینگ ایزیب یورماس موسن
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

۴۶

قول خواجه احمد عشق دردی دین ایدی مونی
 نیچه اولوغ کتاب لاردین آلدی مونی
 حسرت قیلیب ییغلار ایردی تونی کونی
 ییغلاب یورگیل کوز یاشینی ریاسی یوق

41

Duydunuz mu diyerek, uşşaka nidâ gelir,
 Kimi görse şefaât gel sen bize kıl denir,
 Gâh cennet, gâh Arasat, yükselir uçuverir,
 Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

42

Huriler ile cennet, Hudâ'sına arz eyler,
 "İş bu azizler kimdir?" bize beyân eyle, der,
 "Bir saat dahî olsa, bize konuk olsun" der,
 Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

43

Nidâ gelir Allâh'tan; "Onlar benim dostum!" der,
 "Bağrı yanık yaş dökmüş, aşkımdan ağladı." der,
 "Horlanma meşakkati cânâ minnet bildi." der,
 Ağlayarak sen yürü, gözyaşın riyâsı yok.

44

Sonra huzura Burak, hulle'yi getirdiler,
 Başa tac, sırta hulle, Burak'a bindirdiler,
 Tahtı cennet üstüne saygıyla indirdiler,
 Sen ağlayarak yürü, gözyaşın riyâsı yok.

45

Kul olsan aşka kadem, cânını koymaz mısın?
 Aşkdan ulu taat yok, anlayıp görmez misin?
 Hasretle bağrın yakıp, yolunda ölmez misin?
 Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

46

Hoca Ahmed aşkının derdiyle söyler bunu,
 Nice Allâh dostundan, kitaptan aldı bunu,
 Hayretle gece-gündüz ağlayıp bildi bunu,
 Sen yürü ağlayarak, gözyaşın riyâsı yok.

حکمت - ۱۵۴

Hikmet - 154

Aldığı Yok!

۱

ایرانلار تویسیز دریا ایچره پنهان
تیکمه غواص اندین گوهر آلغانی یوق
عاشقلاری اول تینگیزگه چوموب اوینار
جاندین کیچمای اول گوهرنی آلغانی یوق

1

Erenler, dipsiz deryâ içinde pinhân olur,
Değme dalgıç deryâdan gevherin aldığı yok.
Âşıklar o denize dalıp-oynaşp durur,
Âşık cândan geçmeden cevherin aldığı yok.

۲

طریقت نینک بوستانیدور خوش گلستان
طالبلاری بلبل صفت قیلور جولان
میسر بولغای مو دیب در و مرجان
اخلاص لیق قول محروم بولوب قالغانی یوق

2

Tarikat bostanıdır, hoş kokulu gülistan,
Tâlipleri bülbüldür, sıfatlar kılar cevân.
Acep müyesser midir, söyler inci ve mercân,
İhlâslı olan kulun hiç mahrum olduğu yok.

۳

بو یوللارنینگ جفالارین هر کیم تارتسه
تاش یاستانیب پیر ایشیگین ساقلاب یاتسه
صبح ینگیغ کونگل تانگی ناگه آتسه
اخلاص لیق قول محروم بولوب قالغانی یوق

3

Bu yolların cefâsın kimler dayanıp çekse,
Pîr eşiğinde taşta, başın yaslayıp yatsa,
Sabah gibi gönlünün, ani şafağı atsa,
İhlâslı olan kulun hiç mahrum olduğu yok.

۴

قول خواجه احمد سودا قیلغیل بازار اوتمای
اجل کونی توغیب ناگه آبی باتمای
موت شرابین عزرائیل دین ناگه تاتمای
اخلاص لیق قول محروم بولوب قالغانی یوق

4

Hoca Ahmed aşkını söyle, pazar geçmeden,
Ecel güneşi doğup, senin ayın batmadan,
Mevt şarabın ansızın Azrail'den içmeden,
İhlâslı olan kulun hiç mahrum olduğu yok.

حکمت - ۱۵۵

Hikmet - 155

Yettiği yok!

۱

قدرت بیلان فرمان قیلسه بنده سیغه
بو عالمده هیچ کیم اولمای قالغانی یوق
بو آمانت جاننی بیردی مولام بیزگه
قابض کیلیب انی آلمای قویغانی یوق

1

Kudretle ferman kılrsa kufuna, bendesine,
Bu âlemde hiç kimse ölmeden kaldığı yok.
Emanet cânımızı, Mevlâ lütfetti bize,
Azrail gelip onu, almadan gittiği yok.

۲ 2

قابض کیلیب عزیز جان نی قویمای آغای
دنیاپرست ناجنس آدم غافل قالغای
جانین کیلیب قبض ایتارده توبه قیلغای
توبه سینی خواجم قبول قیلغانی یوق

*Azrail gelip cânı bırakmayıp da alır,
Dünyaperest insanlar ölümden gâfl kalır,
Ruhunu kabz ederken, tövbe aklına gelir,
Allâh böyle tövbeyi kabul eylediği yok.*

۳

صحت لیکده توبه قیلغیل مقبول بولسون
سحرلارده زاری قیلغیل قولینگ آلسون
ایرانلارگه خدمت قیلغیل یولغه سالسون
خدمت قیلمای هیچ کیم یولنی بیلگاننی یوق

3

*Sağlıkta tövbe eyle, ey nefis makbul olsun,
Seherlerde ağla ki, Mevlâ elini tutsun,
Erenlere hizmet kıl, seni yoluna koysun,
Hizmet etmeyen kullar, yolunu bildiği yok.*

۴

قولاق سیزغه آیت حدیث حکمت حرام
ایسیز حکمت ایچ قارنیمده بولسون تمام
نادان لارغه تاکی ایتیپ بیغلای مدام
داد ایلاسام هیچ کیم قولاق سالغانی یوق

4

*Kulağı duymayana, ayet-hadis hep harâm,
Hikmet benim kalbimde gelişsin olsun tamam,
Nâdâna ne vakte dek, de; ağlamaya devam,
Feryâd etsen bu sese, kulak veren bir kul yok.*

۵

بیر آستیغه کیریپ آیدیم خون جیگر
ایمان اسلام قولغه آلیب قیلدیم سفر
شیطان لعین قیلامادی مینگه ضرر
منکر نکیر میندین سوال قیلغانی یوق

5

*Ben yer altına girdim ve yedim kanla ciğer,
İman-İslâm diyerek, Hak yola ettim sefer,
Lain şeytan veremez bana zarar ve keder,
Münker-Nekir'in benden sual eylediği yok.*

۶

منکر نکیر حدی بولماس قیلسه سوال
ایمان اسلام حاضر توروب تابسه کمال
گور ایچیده حق کورساتسه مینگه جمال
آنداغ قوللار ایکی عالم اولگاننی یوق

6

*Münker-Nekir'in haddi olmaz ki kulsın sual,
İman ve İslam hazır, bulursa orda kemâl,
Kabir içinde bana Rabb'im gösterse cemâl,
Böyle kulları için dü âlemde ölüm yok.*

۷

سوزنی ایتگیل سوز قدریغه بیتگانلارگه
اخلاص بیلان سوزگه قولاق سالغانلارغه
سوزنی چایناب مزاسیغه بیتگانلارگه
بی اخلاصلار سوز قدریغه بیتگاننی یوق

7

*Söz söyle değerini bilip de yetenlere,
İhlas ile dinleyip cân-kulak verenlere,
Sözünü hazmederek, tadına erenlere,
İhlassız olanların değeri bildiği yok.*

۸

سوزگه بیتماس بیخبرگه ایسیز معنی
سوزنی ایتسانگ داناغه ایت درنی کانی
خدمت قیلمای بیتگان بارمو بیلسانگ مونی
خدمت قیلمای ایرانلارگه بیتگان یوق

۹

در کانینی میندین سورانگ شیخ صادق
آندا ق قولنی خلق خوشی حقه لایق
کونگی واسع جانی مسیح اوزی عاشق
آنداغ ایشان حقدین محروم قالغانی یوق

۱۰

آنداغ ایشان پیدا بولسه جانینگ بیرگیل
هر بیر باسقان ایزلارینی کوزگه سورگیل
پیر کامل مکمل دور بیشک بیلگیل
گیلرولار پیر قدرینی بیلگان یوق

۱۱

گیلرون یامان یخشی هر کیم پیری
اخلاصی یوق پیرگه معلوم دایم سری
نیچه ایتسام کیتسام اندین کونگل کیری
گیلرولار پیردین اولوش آغانی یوق

۱۲

هریان باقسانگ خدا حاضز گیلرولار
الله یادین بلند ایتیب ییغلاسانگلار
یلغان و چین حقه معلوم راست ییغلانگلار
یلغان گیریه حقه مقبول بولغانی یوق

۱۳

چین درویشلار تاش اوستیده طاعت قیلدی
قاتیغ بیرنی بستر قیلیب عادت قیلدی
یوز مینگ بلا باشقه توشسه طاقت قیلدی
طاقت قیلمای حق وصلیغه بیتگان یوق

8

Ma'nâsından bî-haber, söze yetmez ne bilsin,
Sözü bilgine söyle, inci kaynağı bilsin,
Hizmitsiz erilmez ki, bunu insanlar bilsin,
Hizmet kılmadan Hakk'a erenler yettiği yok.

9

İnci kaynağı şeyhtir, gelip de benden sorsan,
Huyunla, ahlakınla sen Hakk'a lâîk olsan,
Gönül vâsi, cân Mesih, özünde âşık olsan,
Öyle mürşidin Hak'tan hiç mahrum kaldığı yok.

10

Böyle mürşit bulursan, hiç durma cânını ver,
Bastığı izlerine, yüzünü, gözünü sür.
Pîr-i kâmil, şüphesiz hem mükemmil böyle bil,
Şükürsüz, pîr değerini, tanıyıp bildiği yok.

11

Şükürsüzün her şahıs iyi-kötü pîridir,
İhlâsı yok pîrine malum olan sırrıdır,
Ne söylesen fayda yok, gitmez gönül kiridir,
Şükürsüzün pîrinden, feyz-i aşk aldığı yok.

12

Her ne cihete baksan şükürsüz, Hudâ hazır,
Allâh! Deyip ağlasan, duyar o sana nâzır,
Riyâ-gerçek ağlama, o hepsine muntazır,
Yalancı gözyaşımın nezdinde kıymeti yok.

13

Gerçek olan dervişler, taş üzere taat kılar,
Toprağı döşek yapıp, hem bunu âdet kılar,
Yüz bin bela dokunsa hepsine takat kılar,
Takatı yetmeyenin, Hakk'a hiç vuslatı yok.

۱۴

توبم قبول بولسون دیسانگ سحر بیغله
جاندین کیچیپ مالدین کیچیپ بیلینگ باغله
محبت نینگ اوق بیلان یوراک داغله
مونداغ بولمای حقه واصل بولغانی یوق

۱۵

خاص درویشلار حقنی ایزلاب جاندین کیچدی
ریاضتنی قاتیغ تارتیب کوکسین تیشتی
آندین سونگره وحدت می دین توپا ایچتی
یلغانچیلار وحدت می دین تاتقانی یوق

۱۶

عشق پایه سی عرشدین بلند قولونگ بیتماس
وحدت می دین توپا ایچگان طعام تاتماس
عشق سایه سی توشگان عاشق خلقه باقماس
یلغانچیدور من دیب ایشیتیب کورگانی یوق

۱۷

میخانه غه کیرگان طالب حالی اوزگه
آیت حدیث بیان قیلسانگ بیتار سوزگه
اهلین تاپسه ایزین آلیب سورار کوزگه
آنداق عاشق بو عالمده تورغانی یوق

۱۸

حق پرست لار هر یان باقیب حقنی کورار
جزبه کیلسه هر طرفگه اوزین اورار
یلغانچیلار کوردوم دیبان دکان قورار
کوردوم دیرلار الله حقنی کورگانی یوق

۱۹

یلغان درویش بیانینی آیتار سنگه
قولده تسبیح دلده حیلده فکر تنگه
عاقل ایرسانگ اخلاص قیلمه زنهاز انگه
اول ناداندین هیچ کیم بهره آغانی یوق

14

*Tövbe kabulü için vakt-i seherde ağla,
Cândan ve maldan geçip, belin-eteğin bağla,
Muhabbet ateşiyle, gel yüreğini dağla,
Böyle olmadan Hakk'a asla vuslat bulan yok.*

15

*Hak derviş Hakk'ı arar, cândan ve maldan geçer,
Riyâzette tam pişer, göğsün, bağırını deşer,
Sonra vahdet meyinden kanarak bolca içer,
Yalancı vahdet meyini tadımı bildiği yok.*

16

*Kıymeti arştan yüce, bil aşka elin yetmez,
Vahdet meyinden içen, başka bir taam tatmaz,
Aşkla yoğrulan âşık, nasa, esyaya bakmaz,
Dediğim Hak sözleri, işitip-gördüğü yok.*

17

*Meyhanelere giren tâlibin hâli özge,
Ayet-hadisi bilse, bu kâfi gelir söze,
Şayet ehlini bulsa, alıp-sürecek yüze,
Böyle âşık âlemde yaşayıp durduğu yok.*

18

*Hakperestler her yana bakar ve Hakk'ı görür,
Cezbeye gelse o an, bağırın, özünü vurur,
Yalancılar gördüm der, kendi tezgâhın bulur,
Gördüm der Hak cemâlin, aslında gördüğü yok.*

19

*Sahte derviş beyânı açıklar, söyler sana,
Eldi tesbih, gönül boş, fikri para baksana,
Akıllı bir kul isen asla inanma ona,
O nâdân kimselerin hiç nasip aldığı yok.*

۲۰ 20

حقنی تابقان تفریق بولوب یولده یاتار
تفریق صفت عالم انی باسیب اوتار
منمن لیکلار باشین باسیب تییب کیتار
باش کوتاریب انگه سخن قیلغانی یوق

*Hakk'ı bulan yer olur, serilir yolda yatar,
Toprak misali âlem, üstünden basıp-geçer,
Ben-benlikler başını tepip, terk edip gider,
Ona başın kaldırıp, bir söz söylediği yok.*

۲۱

قول خواجه احمد هر نه بولسانگ فقیر بولغیل
قایدہ بارسانگ بوینونگ قیسیب حقیر بولغیل
عاشق بولسانگ عشق ایلگیده اسیر بولغیل
اسیر بولمای هیچ کیم مراد تابقانی یوق

21

*Kul Hoca Ahmed sen de, her ne olsan fakir ol,
Nereye varsan boynun kırıp, otur, hakir ol.
Sen gerçek âşık isen, aşk efinde esir ol,
Esir olmadan kimse, muradın bulduğu yok.*

حکمت - ۱۵۶

Hikmet - 156

Bu Halkanın İçinde!

۱

عاشقلاری اویناسه بو حلقه نینگ ایچیده
هو هو تیو جان بیرسه بو حلقه نینگ ایچیده

1

*Cümle âşık oynasa bu halkanın içinde,
"Hû, Hû!" diye cân verse, bu halkanın içinde.*

۲

عشق اوتیغه قایناسه عقل و هوشی اویناسه
الله تیو جان بیرسه بو حلقه نینگ ایچیده

2

*Aşk ateşinde yanıp akıl-şuur oynasa,
"Allâh!" diye cân verse, bu halkanın içinde.*

۳

جام شراب ایچیلور در و گوهر ساجیلور
جان نی کوزی آچیلور بو حلقه نینگ ایچیده

3

*Şarap kadehi içer, inci ve mercân saçar,
Cân gözlerini açar, bu halkanın içinde.*

۴

عشق بحر یغه چومسام مین ناله فریاد قیلسام مین
هو هو تیو اولسام مین بو حلقه نینگ ایچیده

4

*Aşk bahrine batsam ben, feryâd figân etsem ben,
"Hû, Hû!" diye ölsem ben, bu halkanın içinde.*

۵

روحو حالت ذکر الله لا اله الا الله
اسم اعظم هو الله بو حلقه نینگ ایچیده

5

*Ruhî hâlet zikrullah, lâ ilâhe illa'llâh,
İsm-i a'zam; hüva'llâh bu halkanın içinde.*

٦ 6

هر کیمیگه ذوق حاله بولسه بولور بو واله
ساقی سونار پیاله بو حلقه نینگ ایچیده

*Her kimine zevk hâle¹¹² olsa olur bu vâle,¹¹³
Sâki sunar piyâle,¹¹⁴ bu halkanın içinde.*

٧ 7

ذاکر قوللار جمع بولوب فریاد اوروب جان اوزوب
ساقی یورار اورگولوب بو حلقه نینگ ایچیده

*Zâkir kullar cem olur, feryâd eder cân verir,
Sâki yürür ve durur, bu halkanın içinde.*

٨ 8

کویسه یانسه کول بولور اولسه اوچسه اوز بولور
کانغه توشسه توز بولور بو حلقه نینگ ایچیده

*Tutuşursa kül olur, ölse gitse kaybolur,
Kana düşse tuz olur, bu halkanın içinde.*

٩ 9

خضر الیاس حاضر اول غوث غیاث ناظر اول
باطن کوزی ظاهر اول بو حلقه نینگ ایچیده

*Hızır İlyas hazır ol, gavs-ı gıyâs¹¹⁵ nâzır ol,
Bâtın gözü zâhır ol, bu halkanın içinde.*

١٠ 10

طالبلارنی مرشیدی قول خواجه احمد دیب آیدی
باش اویناغیل سین دیدی بو حلقه نینگ ایچیده

*Tâliplerin mürşidi, Hoca Ahmed söyledi,
Başa oyna sen dedi, bu halkanın içinde.*

حکمت - ١٥٧

Hikmet - 157

Söylemez Olur!

١ 1

عاشقلاری دایم تیلار دیدارینی
سحرلارده غفلت بیرله باتماس بولور
نادانلار دین اوشبو سرنی پنهان قیلیب
جاهل لارگه عاشق من دیب آیتماس بولور

*Âşıkların her zaman isterler didârını,
Böylece seherlerde, gaffletle yatmaz olur.
Nâdânlardan bu sırrı saklar, ketm etmiş olur,
Câhillere "âşıkım!" deyip, söylemez olur.*

٢ 2

عارف عاشق دنیا اوچون غم ییمادی
بو دنیاده عزت حرمت بیر دیمادی
کیچه کوندوز کوز یاشیدین آیریلمادی
غفلت بیرله غم لاریغه باتماس بولور

*Ârif olan âşıklar dünya gamın yemedi,
Dünyada izzet, hürmet bana sunun demedi.
Gece-gündüz gözyaşın akıttı ve silmedi,
Gaffletle gamlarına katiyen bakmaz olur.*

¹¹² Hâle: Işık saçan ayna, ziya, aydınlık.

¹¹³ Vâle: Elveda, ayrılık, hicran.

¹¹⁴ Piyâle: İçki kadehi, bardak, maşraba.

¹¹⁵ Gavs-ı Gıyâs: Yardımcı, yol gösteren.

۳ 3

عارف لارنینگ درگاهی دور گوهر کانی
اول تینگیزده لؤلؤ گوهر یوق امکانی
حسابینی بیلور انده عشق سلطانی
عاشق لارنی عقلی انگه ییتماس بولور

*Cevherlerin kaynağı, ârifler dergâhıdır,
Denizdeki o cevher, ârifin durağıdır.
Aşk sultanı ağılarsa bilin ki günâhıdır,
Âşıkların irfanı ona yetişmez olur.*

۴ 4

عاشقلاری غواص بولوب چومسه دریا
چیقسه اندین اولوغ درلار بولور پیدا
جاندین کیچمای جانان یوزون کورماک قایدہ
ایمگاک بیرلان تابغان قولدین کیتماس بولور

*Âşıklar dalgıç olup, deryâ-denize batsa,
İnci-mercân çıkarıp, onu ortaya saçsa,
Öz cânından geçmeden, cânân yüzüne baksa,
Zahmetle buldukları, elinden gitmez olur.*

۵ 5

فانی فنا بولمای کورماس فنا ملکین
عاشق بولسه پنهان قیلور وجود کورکین
حسرت تانگی حسرت بیرله اوتار موکین
غم تاغیدین ایمگانمین اوتماس بولور

*Fâni, fenâ bulmadan görmez fenâ mülkünü,
Âşıklar gizli eder, aşkın varlık derdini,
Hasret ile geçirir, ayrılık mihnetini,
Gam dağından emeksiz asla geçilmez olur.*

۶ 6

اول عقبه دین همّت بیرله آشاماغینگ
تورت یوز قیرق تورت یاشینگ بیرله یاشاماغینگ
اوج یوز آلتمییش بند باغینگ بوشاماغینگ
محنت تارتماى راحت تانگی آتماس بولور

*O engelden himmetsiz geçip aşamayasın,
Dört yüz kırk dört yıl ömrü, asla yaşamayasın,
Üç yüz altmış damarın, bağı çözemeyesin,
Mihnetsiz-meşakkatsiz, rahata ermez olur.*

۷ 7

قول خواجه احمد ایرانلارنی یاد ایلابان
حکمت آیتیپ اوشبو سوزنی قیلدی بیان
تینگلانگیزلار اوشبو سوزنی برچه یاران
یلغان سوزنی خلا یقغه یایماس بولور

*Hoca Ahmed yâd etsin erenler kervânını,
Hikmetli sözler ile hakikat beyânını,
Dinleyin iş bu sözü, anlayın merâmını,
Cemaatte yalan söz asla yayamaz olur.*

۱

کیچه کوندوز حق یادی نی آغان عاشق
معشوق یادین تیلدین هرگیز قویماس بولور
خوارلیق زارلیق مشقت نی راحت بیلگان
بو دنیانینگ عزتینی سویماس بولور

1

Gece- gündüz durmayıp, Hakk'ı zikreden âşık,
Maşûkunun ismini asla terk etmez olur.
Horlanmış, meşakkati cânına minnet bilen,
Dünyanın izzetini reddeder, sevmez olur.

۲

فکر و زکری حق ایگام نی ثناسیدور
دیدار طلب قیلیب یورگان گداسیدور
حقنی زکری جمله دردنی دواسیدور
دنیا لیغ دین قولغه ذره آلماس بولور

2

Fikri- zikri Allâh'ın adının senâsıdır,
Didârını isteyen, yürüyen gedâsıdır,
Allâh'ı zikrelemek, dertlerin devâsıdır,
Dünyalıktan bir zerre, eline almaz olur.

۳

رحم ایلاسانگ بوستان قیلغونگ تاغ و چولنی
یا الله یم یارلیقاغیل جمله قولنی
یولدین آزغان گمراه لارغه کورگوز یولنی
عاشقلارنی ایزین ایزلاب قالماس بولور

3

Rahm etse bostan eder, hem dağları, hem çölü,
Rahmeti bol Allâh'ım, affeyle cümle kulu,
Yoldan sapan mücrime, sen göster doğru yolu,
Âşıkların izini arayıp, bulmaz olur.

۴

ایا عاشق کیچه کوندوز حقنی ایزله
ظاهر یوروب باطنینگده عرشنی کوزله
حکمت او قوب آیت حدیث سوزین سوزله
خزان ینگلیغ قیزیل یوزی سولماس بولور

4

Ey Âşık! Gece-gündüz, Hak hakikati özle,
Zâhirinde yol yürü, bâtında arşı gözle,
Himmetle ayet-hadis, hakikatli söz söyle,
Hazan gibi gül yüzü, o günde solmaz olur.

۵

داملار قویوب خلیق نی یولدین اورغان
یلغان عاشق بولوب دور و دکان قورغان
کیچه کوندوز عشرت قیلیب دوران سورگان
دنیا مالین کوروب کوزی تویماس بولور

5

Tuzaklar kurup halkı gerçek yolundan alan,
Düzenbaz âşık olup, halka tezgâhlar kuran,
Gece-gündüz menhîyat, sefihçe devrân süren,
Dünya malını görüp, gözleri doymaz olur.

۶

سحرلاری ایرته قویوب زاری قیلغان
یخشیلارگه خدمت قیلیب دعا آلغان
پیر مغان ساری یوروب خدمت قیلغان
پیر مغان ایتاگینی قویماس بولور

6

Seherde erken kalkıp, ağlayıp zârî kılan,
İyi olan kullara hizmetle duâ alan,
Pîr-i mugâna koşup, hizmetine râm olan,
Pîr-i mugân eteğın asla bırakmaz olur.

۷ 7

پیر مغان حق مصطفی بیشک بیلینگ
آتی چقسه درود آیتیب تعظیم قیلینگ
سنت لارین محکم توتوب امت بولونگ
امت بولغان شرع یولیدین یانماس بولور

Mustafa pîr-i mugân, şeksiz, şüphesiz bilin,
Adına selâm-saygı, tahîyye ta'zim edin,
Sünnetine sarılın, samimi ümmet olun,
Ümmet olan şer yolda yürümez, koşmaz olur.

۸ 8

عاشق بولسانگ سحرلارده تینمای ییغلا
غریبلارنی ایزین ایزلاب کونگلین آولا
دنیاپرست ناجنسلاردین بویون تاولا
چین عاشقلار بو دنیاچه کولماس بولور

Âşık olsan seherde durmaksızın ağlardın,
Garipleri arayıp, hatırını sorardın,
Dünyaperest kullardan, uzaklaşır, kaçardın,
Gerçek âşık olanlar, dünyada kalmaz olur.

۹ 9

قول خواجه احمد عاشق بولسانگ زاری قیلغیل
حلقة دوروب کیم ذکر آیتسه یاری بیرگیل
ذکرین آیتیب صحبت ایچره دلدار تیرگیل
گوهر آغان هرگیز غافل بولماس بولور

Hoca Ahmed âşıkısan, ağlayıp feryâd eyle,
Zikir halkalarında, sen Allâh'ı zikreyle,
Sohbetinde inciler, sen güzel sözler söyle,
Cevher alanlar asla, gaffette kalmaz olur.

حکمت - ۱۵۹

Hikmet - 159

Kulları Cânân Olur!

۱ 1

عارف عاشق جان ملکیده الم تارتسه
بیق اعضا طاققت قیلمای لرزان بولور
عشق دریاسی وجود ایچره جوش ایلاسه
بیخود بولوب گرداب ایچره حیران بولور

Ârif olan âşıklar, ta kalpten elem çekse,
Yedi organ takatsız her biri lerzan¹¹⁶ olur,
Aşk deryâsı vücutta, cuş u huruşa¹¹⁷ gelse,
Girdapta bilinçsizce kaybolur, hayrân olur.

۲ 2

غواص کیراک اول دریاغه اوزین سالسه
قرماق سالیب نهنگلارنی صید ایلاسه
در مقصود اندین کیین قولغه آلسه
آنداغ مرشید خلق ایچیده پنهان بولور

Dalgıç olması gerek, deryâya özün salsa,
Oltasını bırakıp büyük balık avlasa,
Hedefteki inciyi sonra eğilip alsas,
Böyle mürşit halk içre tanınmaz, pinhân olur.

¹¹⁶ Lerzan: Titremek, sarsılmak.

¹¹⁷ Cuş u huruş: Coşup taşma, kendinden geçme.

۳ 3

طریقت نینگ یولی اوزاق قیلسانگ سفر
کیمی یتار کیمی یتماس کیمگه خطر
ایزلاگانلار ایرانلارگا آخر یتار
ایر نظری تیکان کیشی مردان بولور

Tarikat yolu uzak, eylese ona sefer,
Kimi yeter, kim yetmez, kime tehlike olur,
Arayan maksudunu mutlak sonunda bulur,
Er nazarı değenler, yiğit ve merdân olur.

۴ 4

بولون تابقان مردانلارغه خدمت قیلور
کوب انجمن آراسیده خلوت قیلور
اهل عیال مال ملکدین عزلت قیلور
مشکل ایشلار بیلمان نیچوک آسان بولور

Yol bulan yiğitlere kusursuz hizmet eyler,
İnsanlar arasında tek kalır, halvet eyler,
Eş, çocuk, mal ve mülkten, kaçınır uzlet eyler,
Zor işler bilmem nasıl hallolur, âsân olur

۵ 5

هر کیم کییسه ملامت نینگ خلعتنی
باطن راست لاب ویران قیلسه صورتنی
هیچ تارتماسه مخلوقات نینگ منتنی
مونداغ عاشق بارسه انده سلطان بولور

Her kim kalkar giyirse melamet¹¹⁸ hırkasını,
Bâtınını düzeltir, yok eder evsâfını,
Hiç çekmez mahlûkatın meşakkat, minnetini,
Böyle âşıklar gitse, orada sultan olur.

۶ 6

عاقل ایرسانگ توغری یولغه قدم اورغیل
مردانلار نینگ صحبتیدین بهره آغیل
اصحاب کهف ایتین کوروب عبرت آغیل
عبرت آغان خاص قوللاری جانان بولور

Akıllı mürid isen doğru yola sefer sal,
Yiğitler sohbetinden nasiplen de behre¹¹⁹ al,
Aşhab-ı Kehfi görüp, Kitmir'inden ibret al,
İbret alan has kullar, elbette cânân olur.

۷ 7

یا ربیا فاغفر لنا ذنوبنا
گناهیمغه اقرار بولوب کیلیم منا
قهر ایلسانگ قاهر سنا قادر سنا
لطف ایلسانگ یوز مینگ عاصی خندان بولور

"Rabbenâ, fa'ğfir lenâ." affeyle "zünûbenâ"¹²⁰,
Günâhım ikrar edip, geldim işte ben sana.
Kahreylesen ne olur kahrın ve lütfun senâ,
Lütfedip bağışlasan, yüz bin âsi, ne olur!

۸ 8

قول خواجه احمد اوزاق یولده حیران بولدونگ
عملینگ یوق کوندین کونگه گریان بولدونگ
ایرانلارگه یتته بیلمای سرسان بولدونگ
انده بارسانگ ندامتلار چندان بولور

Hoca Ahmed sen dahi, yol uzak hayrân oldun,
Amelsiz, günden güne ağlayıp giryân oldun,
Erenlere yetmeden kayboldun, pinhân oldun,
Huzuruna varınca, pişmanlık çendân¹²¹ olur.

¹¹⁸ Melamet: Horlanma, kınanma, aşağılanma.

¹¹⁹ Behre: Pay, kismet.

¹²⁰ Rabbenâ fa'ğfir lenâ, zünûbenâ: "Rabbimiz! Günâhlarımızı bağışla.";

(Âl-i İmran Suresi 3/193. Ayet)

¹²¹ Çendân: Çok sayıda.

حکمت - ۱۶۰

Hikmet - 160

Âşıklar Derya Olur!

۱

1

حق مولام نینگ نظری کیمگه توشسه
نادان بولسه بیر لحظه ده دانا بولور
اوچ یوز آلتمییش تامورلاری نورغه تولور
تورت یوز قیرق تورت سونگاگ لاری بنا بولور

Mevlâ'mızın nazarı kimin üstüne düşse,
Câhil olsa o anda büyük bir âlim olur.
Üç yüz altmış damarı, kan yerine nur dolar,
Dört yüz kırk dört kemiği, billurdan saray olur.

۲

2

آندین سونگره وحدت می دین توپا ایچار
اهل عیال خانمان دین توگل کیچار
الله دیو قایدہ بارسه شیطان قاجار
بیقی اعضا حمدین آیتیب گویا بولور

Sonra vahdet meyinden doya doya nur içer,
Eş-çocuk, ev ve barktan toptan her şeyden geçer,
Allâh deyip nereye gitse, şeytanlar kaçar,
Yedi organ şükreder, Hakk'ı zikreder olur.

۳

3

وحدت می دین ایچگان عاشق بیخود بولور
منصور ینگیغ جان دین گیچیب دارغه مینار
اخلاص بیرله پیر ایتاگین محکم توتار
بیر مغان نظر قیلسه گویا بولور

Vahdet meyinden içen âşık bilinçsiz olur,
Mansûr gibi kendini darağacında bulur,
İhlasla pîr eteğin tutar ve Hakk'a yürür,
Pîri nazar eylese, dilî çözüdür olur.

۴

4

جسمیم ربیم جان الله دیب یولغه کیرگیل
جان ودلیم بیر الله دیب سحر تورغیل
ما فی قلبی الا الله دیب بیغلاب یورغیل
یولسیزلارغه حق مصطفا هدا بولور

Cismim; "Rabbim!", cân ; "Allâh!" söyleyip de yola gir,
Cân ve gönlüm, "Allâh bir !" deyip de sehere gir.
"Mâ fi kalbî illa'llâh!"¹²² de, yürür, dökülsün kir,
Yolsuzlara Mustafa hidâyet, rehber olur.

۵

5

عشق بحر یغیه چومغان عاشق گوهر آلور
بولهوس لار عاشق من دیب یولده قالور
تیکمه نادان خام طمع لار نی بیلور
گوهر آلمان چین عاشقلار دریا بولور

Aşk denizine dalan her âşık cevher alır,
Heveskârlar âşıkım deyip de, yolda kalır.
Değme câhil hem sofî, cehlîyle neyi bilir?
Cevher alan âşıklar o yolda deryâ olur.

۶

6

دنیا سویگان غافل آدم حقنی سویماس
بو یوللارنی عقبه سی کوب هرگیز بیلماس
سحرلارده چار ضرب اوروب هرگیز قویماس
تانگلا بارسه آخرتده خندان بولور

Dünyayı seven âdem, gâfildir Hakk'ı sevmes,
Bu yolun çilesi çok, zorluk nedir ki bilmez,
Seherde çardarp¹²³ vurup, asla gerçeği görmez,
Tan vakti zikre dalsa, ahrette handân olur.

۷

حقغه عاشق بولغان کیشی جاندين کيچار
بيخود بولوب شوق شرابين تویا ایچار
روزی قیلسه جنت کیریب حورلار قوچار
لا اله الا الله ديب شيدا بولور

*Hak âşığı olanlar mutlaka cândan geçer,
Şevkle aşk şarabını hem doya doya içer.
Cennetine varınca, hüriler "buyurun!" der.
"Lâ ilâhe illa'llâh!" diyerek şeydâ¹²⁴ olur.*

۸

فعلینگ آزدی خلائقدين شفقت کيتتی
لغت یاغدی کوندين کونگه رحمت کيتتی
خواجه مولا یخشیلاردین عزت کيتتی
تورلوک تورلوک علامتلار پیدا بولور

*İşlerini sapıttı, insandan şefkat gitti,
Lanet yağdı semadan günbegün rahmet gitti,
Hoca, molla, yahşiden, izzet ü ikrâm gitti,
Türlü türlü alâim¹²⁵ cihânda peydâ olur.*

۹

منافقلار فسق ایتیمان اوزنی بیلماس
انینگ اوچون یخشیلارنی کوزگه ایلماس
کونگی قاتیغ یخشی سوزگه قولاق توتماس
قیامتده حق قاشیده رسوا بولور

*Münafıklar fısk işler, bilmezler özür nedir,
Gözüne iliştiemez, görmezler yahşi nedir,
Hak söze kulak vermez, duymazlar hayır nedir,
Allâh'ın huzurunda, ahrette rüsvâ olur.*

۱۰

کونده یوز مینگ الله دیسانگ انگه یاقار
کوز یاشینگ نی دریا قیلسانگ معشوق باقار
بغرینگ ایچره دردینگ بولسه یاشینگ آقار
الله اوزی چین دردلیک که دوا بولور

*Günde yüz bin kez "Allâh!" desen hoşuna gider,
Gözyaşın deryâ kılsan, maşûkun sana bakar,
İçinde derdin olsa, yaşın sel olur akar,
Özü gerçek dertliye Allâh'tan devâ olur.*

۱۱

قول خواجه احمد محنت قیلغیل عالم کویسون
فریشته لار سندین کیلیب اولوش آلسون
عرش کرسی لوح قلم نورغه تولسون
نوردین بهری آلغان کونگل صفا بولور

*Hoca Ahmed mihnet kıl, varsın da âlem yansın,
Melekler gelip senden hisseler, paylar alsın,
Arş, kürsi, levhu kalem, hepsi nurla dolsun,
Nurdan pay alan gönül, huzur ve sefa bulur.*

حکمت - ۱۶۱

Hikmet - 161

İki Gözü Giryân Olur!

۱

عشق تجلی قیلسه کیمنی وجودیده
نه قیلورین بیلمای تون کون حیران بولور
ذکری فکری حق وصالی بولور مدام
یاش اوغلان دیک ایکی کوزی گریان بولور

1

Her kimin vücudunda aşk tecelli eylese,
Akıl başından gider, gece gün hayrân olur.
Zikri-fikri sürekli, Hakk'a vuslattır onun,
Sabi çocuklar gibi, gözleri giryân olur.

۲

دنیا بیرله قالماس آنی ذره ایشی
ذکرین آیتسه نورگه تولور ایچی تاشی
الله دیگاچ روان بولار کوزده یاشی
عشق اوتیده کویوب یانیب بریان بولور

2

Dünya ile kalmamış onun zerrece işi,
Zikredip; "Allâh!" dese, nur dolar içi dışı.
Bir kez "Allâh!" söylese, revân olur gözyaşı,
Aşk ateşinde yanıp tutuşup bîryan olur.

۳

ما ومن نی نفس و هوا حرصنی قویسه
پیر مرشید مکمل غه اوزون سالسه
ادهم لاین کونگل ملکین سوا قیلسه
برچه مشکل ایشی انی آسان بولور

3

Ben, benlik nefis ü hevâ, hırs, öfkeyi bıraksa,
Mürşid-i mükemmile, râm olup özün salsa,
Edhem gibi, kendinden, mülkünden uzak kalsa,
Bütün elem, sıkıntı, işleri âsân olur.

۴

شریعت دین طریقت گه قدم قویگان
دنیا ایشین ترک ایلابان حقنی سویگان
حقیقت نینگ اسراریدین معنا آلغان
معرفت نی میدانیده عریان بولور

4

Şeriaten tarike yol alıp, kadem koyan,
Dünya işin terk edip, coşkuyla Hakk'a varan,
Hakikat esrârından hikmet, ma'nâlar alan,
Mağfîret meydanında saçılır, üryân olur.

۵

مونداق بولغان عاشقلارنی نشانی بار
حق یادینی تون کون آیتیپ قیلماس قرار
امید ایتماس بو دنیا دین مال و دنیا
نه سوزلاگان سوزی اینینگ ایمان بولور

5

Böyle olan uşşakın eseri, nişanı var,
Gece gündüz zikreder, dili olur bî-karar,
Bu dünyanın malından ne hayr umar ne yarar,
Ne söylerse söylesin, her sözü imân olur.

۶

قایسی عاشق حلقه ایچری جانین بیرسه
جاندین گیچیب شهادت نینگ تونین کییسه
زهد ایلابان اوز نفسینی کوزین اویسه
ایرانلار نینگ قتاریده مردان بولور

6

Hangi âşık halk içre kalkıp cânını verse,
Cândan geçip şehâdet elbisesini giyse,
Zühd ü takva içinde, nefsin gözünü oysa,
Erenler katarında, kalkar da merdân olur.

۷ 7

قول خواجه احمد مینای دیسانگ قوشدیک براق
نادان لاردین ایتگیل مدام اوزونگ بیراق
قیغو بیرله هجر و محنت تارتگیل فراق
فراق تارتگان عاشق تانگلا سلطان بولور

*Hoca Ahmed bineyim dersen kuş gibi Burak,
O zaman durmalısın sen câhillerden ırak,
Kaygıyla hicr u mihnet, hem çekmelisin firâk,
Firâk çeken âşıklar, bakarsın suktan olur.*

حکمت - ۱۶۲

Hikmet - 162

Ere Nazar Kılarlar!

۱

ای دوستلاریم عارفلار خالص صحبت ایتارلار
اول صحبت ده معرفت درلارنی ساچارلار

1

*Ey dostlarım! Ârifler güzel sohbet ederler,
Sohbetin marifeti, incileri dökerler.*

۲

صحبت وقتی حاضر بول ایرانلارگا ناظر بول
اول حالتده ایرانلار ایرگه نظر قیلورلار

2

*Sohbet vakti hazır ol, erenlere nâzır ol,
O hâlete erenler, ere nazar kılarlar.*

۳

حالت وقتی ایرانلار دریالارغه یوزلانسه
تابانلاری نم بولمای دریالارنی کیچارلار

3

*O kemâle erenler, deryâlarda yüzerler,
Ayaklar ıslanmadan denizleri geçerler.*

۴

مرید بولسانگ مرشدغه محکم بولگیل ای طالب
مریدلارین مرشدلار هر باب بیلان سینارلار

4

*Mürîd isen mürşide, sağlam tutun ey tâlip,
Mürîdân mürşitler, her konuda denerler.*

۵

همت توتسه ایرانلار کوزنی یوموب آچقونچه
دریالارنی بوکارلار تاغلارنی هم کیسارلار

5

*Himmet etse erenler, göz yumup açana dek,
Deryâları akıtıp, tüm dağları keserler.*

۶

تنگری سویگان کیشی نینگ ایشی آنینگ بیلان دور
هر کیم فی حق سویوبدور بارچه آنی سویارلار

6

*Hakk'ın sevdiği kişi dâim O'nun iledir,
Her kim Hakk'ı severse, onlar onu severler.*

7

اوزلارینینگ مرادین چین عاشقلار تیلاماس
معشوق نینگ مرادین دایم الار تیلارلار

*Nefsin arzularını gerçek âşık dilemez,
Maşûkun muradını onlar dâim isterler.*

8

قول خواجه احمد واقف بول فیض و رحمت ایشیگین
ذکر و طاعت وقتیده فریشته لار آچارلار

*Hoca Ahmed vâkıf ol, feyz ü rahmet kapısın,
Zıkr ü taat vaktinde hep melekler açarlar.*

حکمت - ۱۶۳

Hikmet - 163

Sezdik Dostlar!

۱

کونگل ایچره کیریب جولان قیلدوک ایرسه
عشق آتلیغ سلطان کبریمیزی
صانع قدرت الهیم غه باقتوق ایرسه
اوشل بیرده حال علمینی کورونگ دوستلار

1

*Gönül içine girip biz cevân ettik ise,
Aşk adlı sultanı orada gördük ise,
Yaratan Allâh'ımın nuruna baktık ise,
Her yerde hâl ilmini, hissedin, görün dostlar!*

۲

عشق سلطانی غارت قیلدی عقلیمیزی
هم قوولادی نفس شیطان کبریمیزی
شکر لله بیلدوک ایمدی ریییمیزی
الهام بیرله بیرار معنا سیزدوک دوستلار

2

*Aşk sultanı geçersiz kılırsa aklımızı,
Nefs ü şeytandan uzak kovalar kibrimizi,
Biz şükren li'llâh bildik o Yüce Rabb'imizi,
İlhamla verir ma'nâ, sezdik, anladık dostlar!*

۳

الهام ایندی حق تعالی رحمتیدین
خواجم سوندی اوشبو وحدت شربتیدین
بولدوق ایمدی اول محمد امتیدین
قال علمی میز حالغه بدل بولدی دوستلار

3

*İlham indi bizlere, Allâh'ın rahmetinden,
Hocam sundu bizlere, vahdetin şerbetinden,
Olduk elhamdülillah, Muhammed ümmetinden,
Sözde ilmimiz hâle, bedel sayıldı dostlar!*

۴

اول فنا آخر فنا بولماق فنا
اول مقامغه بیتگان عاشق قیلماس ثنا
جانانیمیز جمالینی حقدور کوردوک
جان جانگه اولاندى بیلدوک دوستلار

4

*Evel ve âhir fenâ, yolunda dâim fenâ,
Makama erse âşık, eder daima senâ
Cânânın cemâlini lütfeyle Ya Rabbenâ!
Cânlara cân eklendi, bildik, anladık dostlar!*

5

جانیمیز جمالی حقدور کوردوک
جان ایچره بیلینور ایمدی تحقیق بیلدوک
الهام بیقی سبجانیمدین ایمدی سیزدوک
نه کیم کیلسه حقدین الهام بیلدوک دوستلار

Cânımızın cemâli, Yüce Mevlâ'dır gördük,
Cân içinde biliniz, şimdi tabkîke erdik,
İlhâm geldi Sübhân'dan, şu an gerçeği gördük,
Hak'tan her ne geldiyse, biz ilhâm bildik dostlar!

حکمت - ۱۶۴

Hikmet - 164

Ey Dostlar!

۱

ایا دوستلار خبر بیریب شریعت دین
طریقت ده الله یادین آیتینگ دوستلار
عارف جانلار خبر بیروور حقیقت دین
الله تیو حق ذکرینی آیتینگ دوستلار

1

Bizlere haber verin o yüce şeriaten,
Tarikatta zikrullah deyin, söyleyin dostlar!
Ârifler haber verir, o yüce hakikatten,
"Allâh, Allâh!" diyerek Hakk'ı zikredin dostlar!

۲

ایر اول تورور قول من تیو قوللیق کیلسه
قورقوب قهار آتیدین اول فرمان توتسه
بیقی تموغ اوچقونیغه قارشو کیلسه
الله دیسه اندین قایتار بیلینگ دوستلار

2

Er odur, kulum diye, Rahmân'a kulluk yapsa,
Kahhâr adından korkup, yüce fermanın tutsa,
Yedi tamu nârına düşmeyip karşı gelse,
"Allâh!" deyip oradan bilin ki döner dostlar!

۳

کیم که الله دیدی انده اوزین تابقی
حقیقت نینگ سوزین سوزلار اولار وقتی
نیچه ییللار شداد کورونگ اوچماخ یاپتی
کیرالمدی اندین عبرت آلینگ دوستلار

3

Her kim ki "Allâh!" dedi, onda özünü gördü,
Öleceği vakitte Hakk'ın kelâmın duydu.
Nice yıllardır Şeddat kendine cennet yaptı,
Giremedi cennete, ibretler alın dostlar!

۴

بارمو ایران آنداغ ایشدین راضی بولسه
اینانمسون دنیا سیغه قارون بولسه
مینگ یشاغان لقمان حکیم اولار بولسه
یوقتور اولمای قالغان موندن بیلینگ دوستلار

4

Var mı öyle erenler, işinden razı olsa,
Aldanmasın dünyaya velev ki, Karun olsa,
Bin yıl yaşayan Lokman Hekim de ölüp olsa,
Yoktur ölmeden kalan dünyada bilin dostlar!

5

اوچماخ ایچره اورون بیرگی قیو جانغه
کیم که طاعت بیرله ایشلاب چیقسه تانگه
اسرافیلنی صوری کیرسه قیو جانغه
بیز محمد امتی میز بیلینگ دوستلار

Cennet içre makamlar verilince bir câna,
Taat ile çıkmıştır sabaha, vakt-i tana,
İsrafil'in üflenen Sûr'u girse bir câna,
Muhammed ümmetiyiz böylece bilin dostlar!

6

قول خواجه احمد حق ذکرینی آیسانگ مدام
رحمت یاغار باشینگ اوزره علی الدوام
ایرانلارنی خدمتیده بولسانگ مدام
آزاد قیلسه دار السلام بارور دوستلار

6

Kul Hoca Ahmed Hakk'ın zikrini desen her an,
Başın üzre rahmetler yağar olur berdevam,
Erenler hizmetinde olsan her dâim, her an,
Dâru's-Selâm'a varır, azat kılınca dostlar!

حکمت - ۱۶۵

Hikmet - 165

Geçer Dostlar!

۱

عاشقلاری قالنی اوقوب حالغه کیرسه
حال بحرینه چومسه غرقاب بولار دوستلار
قال بیرله حال بیر کیمه دور مونوی بیلسه
قال سیزحال سیز اول دریادین اوتماس دوستلار

1

Âşıklar "kâl" okuyup, hâlin ilmine girse,
Hâl denizine batsa, suya batıktır dostlar!
Sözle hâl bir gemidir, keşke bunu bir bilse,
Sözsüz hâlsiz deryâdan asla geçilmez dostlar!

۲

بو حال یولی نازیک یولدور خطری بار
عالم قال سیز قدم اورسه عقبه لار بار
پیر کامل مکمل سیز اوتمک دشوار
قال علمینی بیلگان امان اوتار دوستلار

2

Hâl yolu nazik olur, birçok tehlikesi var,
Âlim sözsüz adımlar atınca tehlike var.
Pîr-i kâmil mükemmil olmadan tehlike var,
Söz ilmini bilenler, çok rahat geçer dostlar!

۳

اوشبو یولده رهبر سیزلار بسیار ایرور
شیطان لعین کشف کورساتیب کوب آزغورور
بی علم آدم بو نسبتگه مغرور ایرور
آنینگ اوچون ارا یولده قالار دوستلار

3

Bu yolda rehbersizler, nicedir, sayısızdır,
Şeytan keşif gösterir, sonra da çok azdırır,
İlimsiz âdemiyyi mağrur, câhil gezdirir,
Câhiller ara yolda kahr, kaybolur dostlar!

٤

قول ليق اولدور قرآن اوقوب عمل قيلسه
قالنى اوقوب حالنى اوزگه دربر قيلسه
پير كامل مكممل گه خدمت قيلسه
ايكى دنيا چراغى ديب آيتينگ دوستلار

4

*Kulluk odur Kur'ân'ı okuyup amel kılrsa,
Kelâmını okuyup, ma'nâya bağlı kılrsa,
Pîr-i kâmil'e gelip, ihlasla amel kılrsa,
İki dünya ışığı deyip, duyurun dostlar!*

٥

بی علم آدم شیخ ليق قيلسه رواج تابماس
نازوک يولدور بی علم هرگیز بیلسه بولماس
ای دوستلاریم شیخ بولماق ليق آسان ایماس
رهبر تیو شرع یولیده یورونگ دوستلار

5

*Her insan bilmelidir; İlimsiz şeyhlik olmaz,
Bu yol nazik bir yoldur, asla ilimsiz olmaz,
Şeyhlik kolay değildir, o cehaletle olmaz,
Rehberin şeriattir ondan yürüyün dostlar!*

٦

پير كامل هر طالب گه بیرماس ارشاد
طالب بولسه تون اویقوسین قيلسه بریاد
کوب پایگه ده اوزوب کیلماس هر یخشی آت
ریاضت نی قاتیق چیکان اوزار دوستلار

6

*Pîr-i kâmil tâlibe, herkese vermez irşat,
Gece uykularını, tâlipler eder ifsat,
Her yarışı geçemez koşan yahşi rehvân at,
Riyâzette pişenler, yarışı geçer dostlar!*

٧

جمله طالب عبادتقه عاجز کیلگای
تهجدنی وقتی بیرله توزالمغای
نصف شبیدین توروب وردین قیلامغای
پير كامل انگه رخصت بیرماس دوستلار

7

*Cümle tâlip âcizdir kulluk ve ibâdette,
Teheccüt vakitleri kıyamda kıraatte,
Gece kalkıp virdini yapmazsa o saatte,
Pîr-i kâmil bunlara, ruhsat vermez ki dostlar!*

٨

الله دیگان بنده لارنی عنایتی
طلبیده یورگان بنده حق رحمتی
فاذکرونی اذکرکم حق آیتی
دم غنیمت الله ذکرین آیتینگ دوستلار

8

*"Allâh!" demek kullara, Rahmân'ın inâyeti,
Talep üzre yürümek, kula Hakk'ın rahmeti,
"Fezkurûnî ezkürküm" bu da Hakk'ın ayeti,
Ganimet bil, Allâh'ı bolca zikredin dostlar!*

٩

مرد و زن گه اوغول قیزغه علم فرض دیدی
طلب العلم فریضة ديب رسول آیدی
ما يجوز به الصلاة علم ضروری
تبریک بارسینز تا اولگونجه اوقونگ دوستلار

9

*Genç- ihtiyar, erkek- kız, ilim farzdır her kula,
İlim talebi farzdır, Resul dedi her kula,
"Namazı sahih olmaz" ilimsiz olan kula,
Ölene dek okuyun, hayattaysanız dostlar!*

۱۰

ملا بولوب معنا او قوب کتاب آیتسه
یولنی تاییب یمان یولدین راستقه قایتسه
پیر ایتاگین محکم توتوب خدمت ایتسه
طاعت لیق قول اولسه ارمان قیلماس دوستلار

۱۱

اوشبو یولغه ریاضت لیق طالب کیراک
نفس هوانی قویوب طاعت قیلماق کیراک
جفا تارتیب پیر نسبتین توتماق کیراک
ریاضت سیز حقه واصل بولماس دوستلار

۱۲

بی علم شیخ لیق دعواسینی قیلیب بولماس
عصا بولمای قرانغوده یوروب بولماس
کورماس بولسه چوقور ییرنی کوروب بولماس
قودوق ایچره توشگان امان قالماس دوستلار

۱۳

پیر مرشد قیلسه مدام امر معروف
مرۆت لیک شیرین سوزلیک یخشی خویلیق
کیچه کوندوز ریاضت نی چیکسه اول خوب
آنداغ پیرنی خدمتیده یورونگ دوستلار

۱۴

حقه عاشق بولوب ایدی قول خواجه احمد
الله کفیل دردیمزگه قیل عبادت
قال وحالنی جاندین تارتیب قیل ریاضت
طاعت لیق قول جمالنی کورار دوستلار

10

*Molla olup ma'nâya okuyup kitap dese,
Hakk'ın yolunu bulup, ona gerçeği dese,
Pîr eteğini tutup, şeyhine hizmet etse,
Mûti kullar hüsârâna asla uğramaz dostlar!*

11

*Bu yola riyâzetli mutlaka tâlip gerek,
Nefs ü hevâyı koyup, itaat kılmak gerek,
Cefâ çekip pîr emrin, tutup itaat gerek,
Riyâzetsiz Allâh'a vuslat olmaz ki dostlar!*

12

*İlmi olmadan şeyhlik davasını güdenler,
Asasız ve ışıksız karanlıkta gidenler,
Önündeki çukuru düşmeden görmeyenler,
Çukurlara düşenler emin olamaz dostlar!*

13

*Pîr ü Mürşid kılınca her an emr-i bi'l-ma'ruf,
Mürüvvet, tatlı sözlü ve iyi huylu olur.
Gece-gün riyâzette bulunup taat kılsa,
Öyle pîre hizmette kusur edilmez dostlar!*

14

*Hakk'a âşık olup da dedi Kul Hoca Ahmed,
Mevlâ her derde kefil, eyle O'na ibâdet,
Kâlinle ve hâlinle, sen Hakk'a kul riyâzet,
İtaatkâr olanlar, cemâlin görür dostlar!*

حکمت - ۱۶۶

Hikmet - 166

Yürüyün Dostlar!

- ۱
 قرا آتیگه مینمگونچه قرا کورماس
 قرا لاجین قونمگونچه سرنی کورماس
 سرنی کورگان عارفلاری مونده تورماس
 سحر وقتده جان نی قییناب تورونگ دوستلار
- ۲
 قرا لاجین قایریلیبان قنات قاقار
 عاشق اولدور تن جاننی اوتقه یاقار
 پیر مغان نظر قیلیب انگه باقار
 شونقار ینگلیغ قنات قاقیب اوچار دوستلار
- ۳
 دولت ینگلیغ شونقار قوشی کیمگه قونار
 لاجین ینگلیغ حلقه ایچره اوزین اورار
 جان نی قوشی پرواز قیلیب حاضر تورار
 حاضر بولوب توبه قیلیب یورونگ دوستلار
- ۴
 ایا دوستلار آخر بولدی زمانه میز
 هیچ قالمادی بو دنیاده نشانه میز
 خبر بیردی عدوؤا دیب جانانه میز
 الله ذکرین تینمای آیتیب یورونگ دوستلار
- ۵
 روز نحن قسنا ده اولوش بیردی
 اولوش آلمان بنده لاری یولغه کیردی
 شمعی کوروب پروانه دیک اوزین اوردی
 جان نی جانغه پیوند قیلیب یورونگ دوستلار
- ۶
 حق رسول نینگ آیغانلاری کیلدی بولغای
 آخر زمان نشانه سی بولدی بولغای
 فسق و فساد دنیا ایچره تولدی بولغای
 تورلوک تورلوک دعوا ایشنی کورونگ دوستلار
- 1
 Kara ata binmedikçe erenler kara görmez,
 Kara laçin konmadan sırrı, gerçeği görmez,
 Sırrı gören ârifler bu diyarlarda kalmaz,
 Seher vaktinde cânı incitip kalkın dostlar!
- 2
 Kara şahin kayırılıp, uçarak kanat çırpır,
 Âşık oldur ten cânın tutar ateşte yakar,
 Pîri nazar kılıp da müride öyle bakar,
 Doğan gibi kanadın çırparak uçar dostlar!
- 3
 Doğan kuş devlet gibi, gidip de kime konar?
 Şahin gibi halkada özünü kime sunar?
 Cân kuşu pervâz kılıp, hangi cihete uçar,
 Her an tövbekâr olup, Hakk'a yürüyün dostlar!
- 4
 Ey dostlar âhîr oldu günümüz, zamanemiz,
 Hiç kalmadı dünyada izimiz, nişanemiz,
 Haber verdi "adüvven" diyerek cânânemiz,
 Allâh zikrin durmadan deyip yürüyün dostlar!
- 5
 "Nahnü kasemnâ." günü, kullarına pay verdi,
 Pay alan bendeleri, O'nun yoluna girdi,
 Kandil görüp pervâne oldu özünü verdi,
 Cânı cânâna katıp O'na yürüyün dostlar!
- 6
 Hak Resul'ün sözleri tecelli eder oldu,
 Âhîr zaman nişanı tecelli eder oldu.
 Fısk u fesat dünyayı kuşattı âlem doldu,
 Sayısız davaları, işleri görün dostlar!

۷

زنگار باسقان کونگوم روشن بولارموکین
ریاضت ده منینگ رنگیم سولارموکین
اولار وقتده قلبیم جاری بولارموکین
بو طالعیم بولدی زبون کورونگ دوستلار

*Benim gönlüm pas tutmuş, o ruşen olacak mı?
Bu rengim riyâzette, bilmem ki solacak mı?
Ölüm anında kalbim, cevelân edecek mi?
Talihim zebun oldu, görün, işitin dostlar!*

۸

عمل قیلمای عالم پندین خلقه آیغای
دنیا مالین کوروب اوزی خالص بولغای
بدعت ایشلار دنیا ایچره توله بولغای
قیامت شدتی دین قورقونگ دوستلار

8

*Ameli yok âlimin, halka nasihat eder,
Dünya malına dalmış, kalkar ihlaslıym der,
Bidatlarla dünyayı kirletmiş, etmiş heder,
Kiyamet şiddetinden, korkun, korunun dostlar!*

۹

خدمت قیلیب یخشیلاردین دعا آغیل
کیچه کوندوز درگاه یغه ثنا آیغیل
ایرانلاردین فیض و فتوح توله آغیل
حلقة تابسانگ آنده اوزونگ اورونگ دوستلار

9

*Hizmet et insanlara, iyilerden dua al,
Gece gündüz huzurda, Hakk'ı zikret ecir al,
Pîrlerden feyz ü fütûh, himmetin ve elin al,
Halka-i zikre dalın, öylece kalın dostlar!*

۱۰

وا دریغا ایسیز عمروم ضایع اوتی
تویه قیلمای اجل کیلیب یقام توتی
کیمگه آیتیب کیمگه بیغلای باشیم قاتی
اوتگان عارف ایرانلارنی کورونگ دوستلار

10

*Eyyah! Çok yazık ömrüm, zay oldu, boşa geçti,
Tövbe nasip olmadan ecel yakamı tuttu.
Kime derdim ağlarım, bak işte başım dondu,
Ârif ve erenleri, görün ve bilin dostlar!*

۱۱

یخشیلارغه خدمت قیلغان مراد تابتی
خدمت قیلیب دعا آغان رضا تابتی
جاندین کیچیب نفسین قیناب غذا تابتی
ویرانه ده یورار آنی کورونگ دوستلار

11

*İyilerin hadimi, bil ki, murada erdi,
Hizmetle dua alan, o da rızaya erdi.
Cândan geçip nefsinin ezdi gıdayı buldu,
Virânelerde gezer, onu görünüz dostlar!*

۱۲

قلاوزسیزیولغه کیریپ حیران بولدیم
باشیم قاتیغ عقلیم آزدی سرسان بولدیم
کویوب یانیب عشق اوتیغه بریان بولدیم
کوکسوم یاریب بغریم تیشیب کورونگ دوستلار

12

*Kılavuzsuz yoldayım, bak işte şaşkın kaldım,
Baş donuk, akıl şaşkın, ben de perişan oldum,
Aşk ateşinde yanıp, tutuşup biryân oldum,
Göşüm aç, bağrımıdeş, hâlim görünüz dostlar!*

۱۳

حق رسولغه امت بولغان دنیا سویماس
آخرت نینگ غمین قیلیب هرگیز اویماس
فنا بولغان بو دنیاده قرار آلماس
فنا بولوب دنیا مهران سالینگ دوستلار

۱۴

تاریخ لارده مشایخ لار پیدا بولغای
شیطان لار اول نادان دین سباق آلغای
ظاهر توزوب دنیا ایچره منمن دیگای
قوروق دعوا باطنی ده بیلینگ دوستلار

۱۵

مرید کیراک بایزید دیک صفا بولسون
صفا بولوب قیرق ییل مدام خدمت قیلسون
آندین سونگره سجاده غه اول اولتورسون
آنداغ مرشید ایتاگینی توتونگ دوستلار

۱۶

بعضی شیخلار مرید لارین باشقرا آلماس
سوزلارینی خلقه آیتیب اوزی قیلماس
تکبر منمن لیکنی اصلا قویماس
آنداغ شیخ نینگ درگاهی غه بارمانگ دوستلار

۱۷

قول خواجه احمد گمراه لارنی گمراهی سن
بارچه ایل بوغدا ای ایرور سامانی سن
یولدین آزاغان مرشید لارنی همراهی سن
یخشی لارنی ایزین ایزلاب یورونگ دوستلار

13

Resul'e ümmet olan, asla dünyaya kanmaz,
Âhiretin derdinden, gâfil olup aldanmaz,
Gâflet yurdu dünyaya, kat'a gönül bağlamaz,
Fenâ bulup dünyaya, meyli atınız dostlar!

14

Âtîde sahte şeyhler, çıkıp, peyda olacak,
Şeytanlar bu nâdândan kalkıp dersler alacak,
Zâhiri dünyada hoş, dâim benlik güdecek,
İçinde kuru dava, böyle biline dostlar!

15

Mürîd Bâyezîd gibi, sâfi, berrak olacak,
Sâfi olup tam kırk yıl, dâim hizmet kılacak,
Sonra da seccadeye, hak edip oturacak,
Böyle mürşidi bulup eteğin tutun dostlar!

16

Bazı şeyhler mürîdi, çekip de çeviremez,
İnsanlara söz söyler, dediğini işlemez,
Kibir ve benliğini, bırakıp, terk eylemez,
Böyle şeyh dergâhına kimse gitmesin dostlar!

17

Kul Hoca Ahmed sen de, gümrâhlar gümrâhısın,
Bütün halk, özü buğday, sen onun samanısın,
Sapkın sözde mürşidin meğerki yoldaşısın,
İyilerin izini, sürüp yürüyün dostlar!

- ۱ 1
 عالم نی توتقیل عزت قیلغیل اکرام
 عالم نی قرآن ایچره اوگار دوستلار
 عالم لار آچار جمله مشکلات نی
 جاهل لار جهلینی کیم توکار دوستلار
*Âlimleri Rabbimiz Kur'ân'da çok övmüştür,
 Âlim ehl-i Kur'ân'sa, böyle yapmalı dostlar!
 Hall ü âsân ederler ulema müşkilatı,
 Câhillerin ceħlini kimler yıkasın dostlar!*
- ۲ 2
 حق ناحق نی بیانی عالم بیلور
 حلال حرام فرقین عامی قایدین بیلور
 عالم لار دین عامی لار کوب فایده آلور
 بو دنیاچه یخشی آتین قوللار دوستلار
*Doğru-yanlış beyânı ancak âlimler bilir,
 Harâm-helâl farkını avam nereden bilir?
 Âlimlerden avama, nice faydalar olur,
 Dünyada iyi bir nam bırakur gider dostlar!*
- ۳ 3
 جاهل عوام عالم سوزین هیچ تینگلاماس
 تیکمه جاهل اوزنی هیچ اونگلاماس
 عالم نی الله عامی غه تینگ ایلاماس
 هر عالم یوز مینگ عامی غه بیتار دوستلار
*Câhil, avam, âlimin sözünü hiç dinlemez,
 Değme câhil ceħlini, hem özünü anlamaz,
 Ulemayı avama Allâh eşit eylemez,
 Her âlim yüz bin avam eder de artar dostlar!*
- ۴ 4
 بولسه عالم عوام نیگه یارار
 قیلماس ایردی ییر و کوک عالم قرار
 قیلمیشتی اوچون عالم یازوق کورار
 کوک تپا آشماس ییرده تورار دوستلار
*Olmasaydı ulema, avam neye yarardı?
 Kymetsiz olur yer-gök, âlem neye yarardı?
 Âlim günâhı görüp gönülleri açınca,
 Semada değil yerde tebliğ ederler dostlar!*
- ۵ 5
 دین و دنیا عالم بیلان بولور حاصل
 عبادت قیلسه قبول حقّه واصل
 اعتقاد قیل کیراک بولسه اریغ نسل
 چین عاشق بیر سوزگه باش ایگار دوستلار
*Din ve dünya işleri âlimle olur hâsıl,
 İbâdetleri makbul, kendisi Hakk'a vâsıl,
 İtikadın sağlam tut, gerekir temiz nesil,
 Gerçek âşık Hak söze başını verir dostlar!*
- ۶ 6
 عوام تندور عالم ایرور ننده جانتیک
 شاه حسین بولسه عالم کیراک هم تیک
 انس و جن ده عالم ملک عامی جینتیک
 توتمنگیز ایشکل زنه ار انکار دوستلار
*Avam sanki bir tendir, âlim, tende cân gibi,
 Şah Hüseyin de olsa, âlim gerek kan gibi,
 İns ve cin, melek âlim, câhil iblisten gibi,
 Sakın karıştırmayın inkârcıları dostlar!*

۷

عالم لارنی خوار کورمک ایرماس روا
خوار کورمگای اول هم ینه بیر کوک هوا
نیچه کیم فقیر مسکین اول بینوا
عالم فی خوار کورمنگیز زنهار دوستلار

۸

عالم فی خوار کورسه اول کفر و نفاق
نص حدیث بار انس و جن بالاتفاق
عالم فی سویگان مؤمن یوزی آپ آق
سوالی یوق یازوقیدین انکار دوستلار

۹

خواجه احمد گه الهام بیردی آیسون تیو
هر عالم فی اعزازینی بیلسون تیو
هم کیم بیلسه مونی عمل قیلسون تیو
عالم عزتین قیلغان جتت کیرار دوستلار

حکمت - ۱۶۸

۱

سحر سایرار بلبل لار گل یادیدین هر زمان
سین سایراسنگ نه بولغای حق یادیدین هر زمان

۲

هر قورت و قوش آیتادور هر نوع بیرله ثنائی
قورت و قوشچه بولمادینگ هو دیمادینگ هر زمان

۳

صبحدم ده تورغایلار راز آیتیشور حق بیلان
سند همت بولمادی راز آیتمادینگ هر زمان

7

Âlimleri hor görmek asla değildir revâ,
Onları hor görmüyor yer-gök solunan hava.
Nice fakir, miskinler huzursuz ve bî-nevâ,¹²⁶
Âlimi hor görmeyin Hakk'a inanan dostlar!

8

Âlimleri hor görse o küfr ü nifak olur,
Hadis, ayet, nas ile ins cin ittifak olur,
Âlim seven mü'minin, yüzü nur, ak pak olur.
Günâhından sorgusuz, mekânı cennet dostlar!

9

Hoca Ahmed'e ilham verdi söylesin diye,
Ulema değerini bilsin-bildirsin diye,
Her kim bilse bununla amel eylesin diye,
Âlime saygı duyan cennete girer dostlar!

Hikmet - 168

Hak Yâdından Her Zaman!

1

Seherde öter bülbül, güle hasret her zaman,
Sen de ötsen ne olur, Hak yâdından her zaman!

2

Kurtlar kuşlar söylerken her tür zikri, senâyı,
Kurt ve kuş olamadın, "Hû!" demedin her zaman.

3

Seher vakti kalkarlar, söyleşirler Hak ile,
Sana himmet olmadı, söylemedin bir zaman!

¹²⁶ Bî-nevâ: Sessiz, sadasız, ahenksiz, mutsuz.

4

دنياغه غرقاب بولدونگ كفو وعصيان غه تولدونگ
ايمدى اوزونگه كيلدينگ فكر قيلغيل هر زمان

*Sen dünyaya boğuldun, küfr ü isyanla doldun,
Şimdi kendine geldin, fikretseydin her zaman!*

5

قويغيل دنيا فكرينى قيلغيل حقنى ذكرينى
بوزغيل شيطان مكربنى ذاكر بولغيل هر زمان

*Bırak dünya fikrini, eyle Hakk'ın zikrini,
Yık şeytanın mülkünü, sen zâkir ol her zaman!*

6

چين اولارسن بي گمان بوزولور بو خانمان
نيچه اوقوسانگ قرآن ايمان ايتگيل بير زمان

*Öleceksin bî-gümân, yıkılacak hânüman,
Nice okursun Kur'ân, sen mü'min ol her zaman!*

7

قول خواجه احمد بيلينگى ايكي ييردين باغلاغيل
كيلسه اجل قويماسدور جانينگ آلور شول زمان

*Kul Hoca Ahmed ağla, belin sıkıca bağla,
Ecel gelse bırakmaz, cânın alır her zaman!*

حکمت - ۱۶۹

Hikmet - 169

Dostlarım Ey!

1

كيلينگ دوستلار پير خدمتين بيان ايلاي
ايشيتيب اوقونگ خدمت قيلينگ دوستلار يما
خوارليق زارليق مشقت ني عيان ايلاي
ايشيتيب اوقوب خدمت قيلينگ دوستلار يما

*Ey dostlar! Pîr hizmetin gelin beyân edelim,
İşit, oku hizmet kıl, benim güzel dostlarım!
Horlanma ve elemi size ayan edeyim,
Dinle, anla, hizmet kıl, benim güzel dostlarım!*

2

اورسه سوكسه پير ايتاگين محكم توتغيل
ايا طالب خدمت ايچره قانلار يوتگيل
جان بير ديسه اخلاص بيرله جاندين اوتغيل
ايشيتيب اوقوب خدمت قيلينگ دوستلار يما

*Vurup- çekiştirse de, pîr eteğin sağlam tut,
Ey tâlîp hizmet için, zehir iç ve kanlar yut.
Cânını ver dese de, ihlas ile cândan geç,
İşit, anla, hizmet kıl, benim güzel dostlarım!*

۳

طالب بولسانگ يول آستیده بولغیل تفرق
وقت کوزده درختلاردین توشگان یفرق
عاشق بولسانگ دیداریغه بولغیل مشتاق
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۴

چین طالبغه پیردین تیگار کونده سانچیق
ظاهر سانچیق باطن ایچره بالدین تاتلیق
جذب حالت انعام قیلغای عشقی قاتیغ
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۵

اینگراماغیل پیردین تیکسه هر دم جفا
دیدار طلب ایکی عالم سورماس وفا
روز محشر دل لارنی قیلغای صفا
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۶

پیر کامل مکمل نی تانای دیسانگ
خون جیگار ییگیل اگر طالب بولسانگ
غازی دیرلار بول مقامده اولوب بارسانگ
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۷

پیر کامل مکمل نی فرق بولغای
پیر کامل خلقلار بیرله قولونگ آلغای
مکمل پیر باطن ایچره بولغه سالغای
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۸

پیر امرینی توتماگان نی والله کوردیم
دوزخ ایچره نیچوک سن دیب حالین سوردیم
ملایک لار اورا بوردی من هم اوردیم
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

3

*Tâlipsen, yol üstünde çiğnenilen toprak ol,
Güz vakti ağaçlardan yere düşen yaprak ol,
Âşıkсан cânânının, didârına müştak ol,
İşit, oku, hizmet kıl, benim güzel dostlarım!*

4

*Pîrden gerçek tâlibe her gün gelirse sancı,
Zâhir sancı olsa da, bâtını baldan tatlı,
Cezbe hâlinde ikrâm, eder aşka kanatlı,
İşitin, hizmet kılın, benim aziz dostlarım!*

5

*Sakın feryât eyleme, pîrden değince cefâ,
Didâr dileyene, iki âlemde vefâ,
Mahşerde gönülleri mest olur bulur safâ,
İşitin, hizmet kılın, benim güzel dostlarım!*

6

*Pîr-i kâmil mükemmil tanyayım istersen,
Ciğerin kanını iç, sen şayet tâlîp isen,
Bak sana "Şehîd!" derler, bu makamda ölürsen,
Dinleyip hizmet kılın, benim güzel dostlarım!*

7

*Pîr-i kâmil mükemmil mutlaka farklı olur,
Pîr-i kâmil edeple senin elini alır,
Mükemmil pîr bâtına nüfuz eder yol alır,
Dinleyip hizmet kılın, benim güzel dostlarım!*

8

*Pîr emrin tutmayanı vallâh ve billâh gördüm,
"Nasılsın ceennemde?" diye hâlîni sordum.
Melaikeler vurdu, bir miktar da ben vurdum,
Dinleyin hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

۹

بو عالمده یخشی لاردین قاجیب اوتیم
 حقدین کیچیب شیطان سوزون محکم توتیم
 ای نا انصاف دنیا اوچون قانلار یوتیم
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

۱۰

پیر خدمتین قیلغان کیشی نوری روشن
 دیداریگه الله اوزی وعده قیلغان
 شک کیلتوروب یلغان طالب یولده قالغان
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

۱۱

پیر خدمتین قیلغانلارنی بوینی سینوق
 خدمت قیلغان طالب لاردین قاچغای تموغ
 پیر تعریفین هیچ توگانماس آیتسام قاموغ
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

۱۲

پیر خدمتین قیلغان کیشی دستی دراز
 اول سبمدین دنیا بیرله دایم اراز
 اشک سرخی رنگی زردی حقه نیاز
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

۱۳

خدمت قیلغان بیتار آخر خدایی گه
 پیر مغان ضامن بولدی گناهیگا
 پیر بیتکورگی حق تعالی پناههیگا
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

۱۴

پیر خدمتی ای طالب لار آسان ایماس
 طالب لاری پیر آلدیده مثل مگس
 ادب سقلاب پیر آلدیده طعام یماس
 ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریم

9

*Dünyada iyilerden ayrıldım-kaçıp geçtim,
 Hak sözden uzak kalıp şeytan sözünü tuttum,
 Hayırsız dünya için ben nice kanlar içtim,
 Dinleyin hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

10

*Nuru aydınlık olur, pîr hizmetini kılan,
 Allâh'ın nuru ile gönlünü tenvir eden,
 Şüphle edip tâlîpken, yalandan yolda kalan,
 Okuyup hizmet edin, benim aziz dostlarım!*

11

*Pîr hizmeti kılanın boynu hep bükük olur,
 Hizmet eden tâlîpler, ateşten kaçır olur.
 Pîr tarifi tükenmez, söylesem kamu olur,
 Dinleyin hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

12

*Pîr hizmetini kılan kişinin eli uzun,
 Dünyaya meyâ eylemez, gönlünde derin hüznün,
 Kanlı göz yaş, renk sarı, Hakk'a vermiştir özün,
 Dinleyin hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

13

*Hizmet eden kavuşur âhîrde Hudâ'sına,
 Mürşit şefaât kılar inşallâh günâhına,
 Pîr yetiştirir onu, Rahmân'ın yardımına,
 Dinleyin hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

14

*Tâlîpler! Pîre hizmet bilin ki kolay değil,
 Tâlîpler pîr önünde elbette sinek değil,
 Pîr önünde edepten yediği taam değil,
 Dinleyip hizmet edin, benim aziz dostlarım!*

۱۵

پیرنی لطفی حقنی لطفی طریقت ده
حق انعامی پیرگه ییتار حقیقت ده
هادی بولوب یولغه سالغان معرفت ده
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۱۶

پیر خدمتی حق خدمتی ادب قیلینگ
سحر وقتنده نظر قیلور آگاه بولونگ
ای طالب لار بیدار بولوب یولغه کیرینگ
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۱۷

خدمت قیلغان طالب لاری حقه یاقین
کیمی کورسه تواضع لیق سوزی حزین
ان شاء الله انداغ طالب حقه یاقین
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۱۸

پیرینگ غسال مرید مرده سوزلا یالماس
کونگل بیرگان پیردین اوزگه کوزلا یالماس
حقنی تابگان حقدین اوزگه اینزلا یالماس
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۱۹

پیرسیزلارنی بیانینی آیتای سیزگه
روز محشر رنگ روی بولغای اوزگه
طالب بولسانگ قولاق سالینگ یخشی سوزگه
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۲۰

زاری قیلیب کیمگه بارسه قولین آلماس
هدایت ده داد ایلاسه یولغه سالماس
انداغ قولده ایمان اسلام دینی بولماس
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

15

*Pîr lütfü Hak lütfudur, bilirsen tarikatte,
Hakk'ın ihsânı yeter pîrlere hakikatte,
Hâdî olan Allâh'tır, yol verir marifette,
Dinleyip hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

16

*Pîr'e hizmet edebi, Hakk'a hizmet sayılır,
Şeherde nazar kılar, âgâh olur ayılır,
Tâlipler uyanıktır, yola erken girilir,
Dinleyip hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

17

*Hizmet kılan tâlipler dâima Hakk'a yakın,
Kimi görse tevazu, sözleri ise hazîn!
İnşallâh bu tâlipler olurlar Hakk'a yakın,
Okuyup hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

18

*Pîr gassal, mürid öfû, ölümler konuşamaz,
Gönül veren pîrinden başkasını aramaz,
Hakk'ı bulan müridler, O'na ederler niyaz,
Dinleyip hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

19

*Pîri olmayanların hâlin söyleyim size,
Mağşer günü yüzünün rengi solgundur nice!
Tâlîp ol da kulak ver, söylenen güzel söze,
Dinleyip hizmet edin benim güzel dostlarım!*

20

*Feryâd ile ağılasa kimse elini tutmaz,
Hakk'ı arayım dese, esirdir kimse salmaz,
Böyle kulda ne imân ne de İslâm bulunmaz,
Dinleyip hizmet edin, benim güzel dostlarım!*

۲۱

هادی من دیب شیطان لعین یولغه باشلار
ایت صورت لیک بولوب انی قاییب تیشلار
هیبت قیلیب دوزخ ایچره ایلتیب تاشلار
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۲۲

دوزخ ایچره وا ویلتا ندامتا
ناله قیلغان قچان بولغای قیامتا
حقه قوللیق قیلما دیب ندامتا
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۲۳

خون جگر یوتوب ایتدیم سیزگه حکمت
دعا قیلای سیزلارنی هم قیلغای رحمت
غیرت قیلیب حق ساری گه باغلانگ همت
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

۲۴

قول خواجه احمد صادق بولوب پیرگه بارغیل
ایتاگیگه یوزونگ سوروب اولوش آغیل
ایلگ آیاغ قایم قیلیب حاضر تورغیل
ایشیتیب اوقوب خدمت قیلینگ دوستلاریما

حکمت - ۱۷۰

۱

بیغلامای مو توبه قیلمای حدین آشتیم
شیطان لعین مکرری بیرله طرفه شاشتیم
نظر قیلدی پیر مغان ساری قاشتیم
توبه قیلیب دیدار کورونگ دوستلاریما

21

"Ben Hâdî'yim!" diyerek şeytan yoluna çıkar,
Sureti it gibidir, onu dişîyle sıkar,
Cehenneme sürükler, bir kütük gibi atar,
Dinleyip hizmet edin, benim güzel dostlarım!

22

Cehennemde vah olsun, pişmanlık, nedâmet ey!
Feryâd eyleyin nasıl olurmuş kıyâmet ey!
"Hakk'a kulluk yapmadım!" deyip de nedâmet ey!
İşitip hizmet kılın, benim güzel dostlarım!

23

Çiğer kanını içtim, söyledim size hikmet,
Dua edeyim size, eylesin Mevlâ rahmet,
Hakk'a teveccüh edin, dileyin O'ndan himmet,
İşitip hizmet kılın, benim güzel dostlarım!

24

Kul Hoca Ahmed sen de sâdık olup pîre var,
Eteğine yüzün sür, verilirse paylar al.
El-ayak kâim olup öyle hizmetinde kal,
İşitip hizmet kılın, benim güzel dostlarım!

Hikmet - 170

Dostlarım Ey!

1

Tövbe edip ağlayım, zira haddimi aştım,
Şeytanın hilesiyle ben de yolumu şaşım,
Nazar kılınca pîrim, ona koştum, ulaştım,
Tövbe edip cemâli görünüz dostlarım ey!

۲ 2

حق رسول نینگ عنایتی بولدی منگا
آیت حدیث سوزین بیان قیلدیم سنگ
طابع بولوب آیتغانلارین قیلگیل انگا
طابع بولوب دیدار کورونگ دوستلاریما

*Hak Resul inâyeti tecelli etti bana,
Ayet, hadîs, kelâmı beyân etti o bana,
Söylenene tâbi ol, sen itaat kıl ona,
Tâbi olup cemâli görünüz dostlarım ey!*

۳+

امت بولسانگ درود آیتیب طابع بولگیل
آتی چیقسه درود آیتیب تعظیم قیلگیل
رزق روزی هر نه بیرسه قانع بولگیل
قانع بولوب دیدار کورونگ دوستلاریما

*Ümmetsen salât edip, sen Resul'e tâbi ol,
Adı geçse nebinin salât gönder, mutî ol,
Rızık ve rıza ne varsa, kanaatkâr bir kul ol,
Kanaatkâr olarak didâr görün dostlar ey!*

۴ 4

حقیقت لیق بنده لارگه روزی بیردی
ییب ایچیب نعمت لارین یادین آلدی
آتین ایشیتیب ادب قیلیب تعظیم قیلسه
تعظیم قیلیب دیدار کورونگ دوستلاریما

*Hakikathı kullara lütfunu ihsân eder,
Yiyip-içip nimetin sahibine şükreder,
Adını iştince, edeple ta'zim eder,
Ta'zim edip didârı görünüz dostlarım ey!*

۵ 5

حق تعالی بویین آلغان مونده تورماس
جاهل قوللار اوزون کورار عیبین کورماس
جنسی آدم عاشق لیقده دم اورالماس
عاشق بولوب دیدار کورونگ دوستلاریما

*Hak Teâla kokusun alan burada durmaz,
Câhil kul nefse kanar, ayıplarını görmez,
Âdemoğlu aşkından, sevgisinden dem vurmaz,
Âşık olup didârı görünüz dostlarım ey!*

۶ 6

چین امت لار جاندين کيچيب دیدار کوردی
نو طالب دیک حلقه ایچره اوزین اوردی
قایدہ بارسه عشق دکانین انده قوردی
دوکان قوروب دیدار کورونگ دوستلاریما

*Gerçek ümmetler cândan geçip didârı gördü,
Yeni müridler gibi, halkada özün vurdu,
Her nereye varırsa, aşk tezgâhını kurdu,
Aşk tezgâhını kurup, didâr görün dostlar ey!*

۷ 7

امت من ديب تیلده آیتور دلده یلغان
نفسی اوچون اوز جانینی اوتگه سالغان
شیخ من تیو کیشی مالین زورله آلغان
نذرین آلمای دیدار کورونگ دوستلاریما

*Difiyle "ümmetim!" der, kalbiyle ise yalan,
Nefsi için cânını, kızgın ateşe salan,
"Şeyhim!" deyip kulların malını zorla alan,
Adakları almadan, didâr görün dostlar ey!*

۸ 8

قول خواجه احمد دنیا کورسانگ قاچا کورگیل
قنات قاقوب هوا ساری اوچا کورگیل
اهل عیال دشمن سنگا کیچا کورگیل
جدا بولوب دیدار کورونگ دوستلاریمما

*Kul Hoca Ahmed sen de, dünya bulsan kaçça gör,
Kanat çırp semalara, varmak için uça gör,
Eş, çocuk düşman sana, bu gerçeği nice gör,
Uzak kalıp didârı görünüz dostlarım ey!*

حکمت - ۱۷۱

Hikmet - 171

Yâd Edelim Dâima!

۱

خلوت کیریب دوستلاریم یاد آیتالوک دایما
محبت نی شرابین نوش ایتالوک دایما

1

*Halvete girip dostlar yâd edelim dâima,
Muhabbet şarabını nûş edelim dâima.*

۲

محبت نینگ شرابین هیچ کیشیگه بیرماسلار
بغیر قانین آقوزوب عاشق ایچار دایما

2

*Muhabbet şarabını kimselere vermezler,
Ten kanını akıtan âşık içen dâima.*

۳

محبت نینگ شرابین ایچگان عاشق نیشانی
واله بولغان بلبل دیک فریاد قیلور دایما

3

*Muhabbet şarabını içen âşık nişanı,
Coşkun bülbüller gibi, feryâd eder dâima.*

۴

مرید مرده پیر غسال اوقوب یورور حسب حال
کورای دیبان اول جمال جولان قیلور دایما

4

*Mürîd ölü, pîr gassal, okur, görür o anı,
Cemâl göreyim diye, cevân kılar dâima.*

۵

مریدلارین تربیت کونده یوز مینگ خاصیت
اوزلارین چوپان صفت چوپان قیلور دایما

5

*Mürîdin terbiyesi günde yüz bini aşsa,
Özünü bekçi gibi, çoban kılar dâima.*

۶

حلقة قوروب ایرانلار هو ذکرینی باشلاسه
اول زکریا پیغمبر حاضر بولور دایما

6

*Halka kurup erenler, "Hû!" zikrine başlasa,
Zekeriya peygamber hazır olur dâima.*

۷

آندین سونگره حق نورین ذاکرلارگا ساچرلار
ملایک لار صف توتوب ازه باشلار دایما

7

*Sonra da Hak nurunu zakirlere saçarlar,
Melekler saf bağlayıp erre başlar dâima.*

۸ 8

محبت شرابینى قولغه آلیب محمد
ذاکرلارغه سونوبان ساقی بولور دایما

*Muhabbet şarabını ele alır Muhammed,
Zâkirlere sunarak, sâkî olur dâima.*

۹ 9

محبت نی شرابین ایچگان اوچون خواجه احمد
عرش اوستیگه قونوبان پرواز قیلور دایما

*Muhabbet şarabını içince Hoca Ahmed,
Arş üstüne konarak, pervâz kılar dâima.*

حکمت - ۱۷۲

Hikmet - 172

Kime Bahşış Verdi İse!

۱ 1

معرفت بوستانى ایچره کیریب
اول توحید درختینی کوردوم انده
اول درخت نینگ هر شاخیده میوه سی بار
سبحان ایزیم روزی قیلدی آلدیم منا

*Marifet bostanına ben edep ile girdim,
Ben tevhid ağacını, önce orada gördüm,
Ağacın dallarında her türlü meyvesi var,
Sübhan'ım nasip etti, ben meyvesinden aldım.*

۲ 2

اول درخت نینگ اصلین بیلسانگ هو دین ایرمیش
تفرید تجرید چشمه لاری سودین ایرمیش
اول درخت عاشقلار نینگ ییری ایرمیش
مشاهده قیلدوق دوستلار حضرتیده

*O ağacın ashını bilseniz, Hû'dan imiş,
Tefrid-tecrid çeşmeler, görsseniz sudan imiş,
O ağaç âşıklara, ebedi vatan imiş,
Biz müşahade kıldık, dostlarım hazretinden...*

۳ 3

تیکمه نادان اول درخت نینگ ییری ایرمیش
نفسیم دیگان اول میوه دین هرگیز ییماس
خام طمع لار نفسی اوچون نیلار دیماس
نفسدین گیچگان یاقین بولور قربتینده

*Nadanlar ve câhiller, o ağaca eremez,
"Nefsim, nefsim!" diyenler, o meyveden yiyemez,
Tamahkâr nefis için; ah! Neler neler demez?
Nefsinden geçen kullar, yakın olur Rabbine.*

۴ 4

نفسدین کیچدیم جان حاجابی اوترو کیلیدی
جاندین کیچتیم جانیم جانغه قارشو کیلیدی
غیبغه توشوب غیبغه کیریب غایب بولدی
حسرت اوزره حسرت اوتی غربتیده

*Nefsinden geçince ben, cân hicab karşı geldi,
Cân verip cânandan geçtim, cân cânâ karşı geldi.
Gayba girdim gayb oldum, gayba giren gayb olur,
Hasret üzere hasret, ateşi gurbetinde...*

۵

اول همت مقامیغه کیرگیل دیدی
عظمت لیک پادشاه لیغیم کورگیل دیدی
اول توحید میوه سیدین ییگیل دیدی
لطفی بیرلان ییدوردی عشق نعمتیده

5

Önce himmet makamına gir, dedi,
Azametli sultanlığım gör, dedi,
O tevhidin meyvesinden ye, dedi,
Lütfuyla yedirdi, aşk nimetinden.

۶

کیمگه بخشیش بیردی ایرسه بولسون قوتلوع
صد هزاران جانیم بولسه بولسون یولوع
اول درخت نینگ صفتی دور دوستلار اولوع
شکرین آیتور قول لیق قیلسین خدمتیده

6

Kime bahşış verdiyse olsun kutlu,
Yüz bin cânım versem hepsi de mutlu,
O ağacın vasfı dostlar çok ulu,
Şükretsin, kulluk kulsın hizmetinde.

۷

اول درخت نینگ سایه سیده اولتورغایلار
شوق شرایین ایچیب روحین قاندورغایلار
ماسوا دین اوزنی تمام ییغدورغایلار
قرار قیلماس عشق تیلا یو همتیده

7

Ağacın gölgesinde otururlar,
Ruhlarını şarapla kandırurlar,
Masivâdan özlerin koparırlar,
Karar kılmaz, aşk diler himmetinde.

۸

دوست تیلاگان اول بوستانده قرار قیلماس
حقیقت لیق عاشقلاری عشق سیز بولماس
کونگل ملکین بیرسه انگه کوزگه ایلماس
تقوا قیلور ایچار نبات شربتیده

8

Dost dileyen bostanda karar kılmaz,
Hakikatli âşklar aşksız kalmaz,
Gönül mülkünü verse asla almaz,
Takva ile içere nebat şerbeti.

۹

دوست اوچون دنیا عقبای ملکین سالیب
موت اوقی ایچره کیریب کویوب یانوب
نیچه قوسه درگاهیدین قارشو کیلیب
أرنی دیب زار بیغلابور حضرتیده

9

Dost için dünya mülkünü bırakıp,
Ölüm ateşiyle yanıp-yakılıp,
Kovulsa dergâhından karşı gelip,
Göster cemâlin der ağlar hasretiyle.

۱۰

قول خواجه احمد کیردی کورونگ میدان ایچره
کوردی توحید درختینی بوستان ایچره
اول درخت نینگ صفتیدور قرآن ایچره
خبر بیردی اول ابراهیم سوره سیده

10

Kul Hoca Ahmed girdi meydan içre,
Tevhid ağacın gördü bostan içre,
O ağacın evsafı Kur'ân içre,
Haber verdi İbrahim Sûresi'nde.

- ۱
 آگاه سیزین کیچتی دوستلار ایسیز عمریم
 وادریغا باریب انده نه آیغایمن
 فضلی بیرله حکم قیلسه دولت منگا
 عدلی بیرله سورار بولسه نه آیغایمن
- ۱
 Habersiz geçti ömrüm, bunu diyeyim sana,
 Varıp ne söyleyeyim, yarın Hak divanına?
 Lütfuyla hükmeylesin orada Rabb'im bana,
 Adli ile sorarsa, yarın ne söyleyeyim?
- ۲
 اوتوز آشتی قیرقغه بییتی یاشیم منی
 بیلماسمن کیم نیچوک کیچتی عمروم منی
 تانگلا کونی نیچوک بولغای ایشیم منی
 مسکین بولوب قیان ساری قایریلغایمن
- 2
 Otuz bitti, kırkına ulaştı yaşım benim,
 Bilmem ki nasıl geçti, gaffletle ömrüm benim?
 Yarın nasıl olacak hâlim ve işim benim?
 Miskin olup ne yöne gönderilirim böyle?
- ۳
 معصیت نی در یاسیغه غریق بولوب
 یورومیش من شیطان بیرله رفیق بولوب
 تون کون بیغلاب کوزده یاشیم اریغ بولوب
 رسوا بولوب باریب انده نه آیغایمن
- 3
 Ma'siyet deryâsına daldım, düştüm, gark oldum,
 Şeytan ile yürüdüm, gaffletle refik oldum,
 Gece-gündüz ağlayıp, gözyaşı çağlar oldum,
 Rezil olup orada, varıp ne söyleyeyim?
- ۴
 أزوق سیزین یولغه کیرگان اولماگی بار
 کوکسیز درخت چیچک لانیب سولماغی بار
 مجرم قول لار بارسه انده سورماغی بار
 سورار بولسه من قول انده نه آیغایمن
- 4
 Aşsız yola girenin açlıktan ölmesi var,
 Köksüz ağaç çiçeği, dalının solması var,
 Mücrim olan kullara orada sorması var,
 Sorarsa ben kufuna, nasıl cevap vereyim?
- ۵
 بو دنیانی منگو یوقین ایمدی بیلیم
 بو اسیغ سیز ایشلاریم دین ایمدی یاندیم
 قول خواجه احمد درگاهینگ غه سیغنیب کیلیم
 قورقادورمن قیو سوزغه توتولغایمن
- 5
 Bu dünyada rahat yok, şimdi anladım, bildim,
 Günâh ve isyanımı gördüm, bildim ve yandım,
 Hoca Ahmed sığındım, bak dergâhına geldim,
 Korkuyorum Allâh'ım! Ben hangi taraftayım?

حکمت - ۱۷۴

Hikmet - 174

Kabul Eder Mi?

- ۱ 1
 سحرلارده چار ضرب اوروب ربیم دیسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
 حسرتیده باشدین ایاق ورد ایلام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*Seherde dört darp edip, aşk ile "Rabb'im!" desem,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?
 Hasretle baştan-sona, ayakta vird eylesem,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*
- ۲ 2
 تونلار قویوب درگاهیده ثنا قیلسام
 باشیم قویوب حضرتیغه دعا قیلسام
 قان یاش توکوب کوزلاریمدین بغریم تیلسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*Geceleri kalkarak dergâhta senâ kılsam,
 Başım koyup hazrete, yalvarıp dua kılsam,
 Gözlerimden kanlı yaş, dökerek bağrım delsem,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*
- ۳ 3
 الله اوچون مردانه وار جانیم بیرسام
 زار اینگریوب ذا کر بولوب ربیم دیسام
 اهل عیال خانمانیم یتیم قیلسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*Allâh için yigıtçe, kalksam cânımı versem,
 Ağlayıp, inleyerek, zikredip; "Allâh!" desem,
 Eş, çocuk, evden, barktan, vazgeçip yetim kılsam,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*
- ۴ 4
 منصور دیک انا الحق دیب بیغلاب یورسام
 شبلی دیک عاشق بولوب سماع قیلسام
 بایزید دیک تون کون تینمای کعبه بارسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*Mansûr gibi; "Ene'l-Hak !" deyip-ağlayıp gitsem,
 Şiblî gibi aşk ile zikredip, sema dönsem,
 Bâyezîd gibi her dem, gidip Ka'be'ye varsam,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*
- ۵ 5
 یخشی لارنی صحبتیده قایم بولسام
 هو هو تیو ذکرین ایتیب دایم بولسام
 عاشق لاردیک چرخ اوروبان جانیم بیرسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*İyiler sohbetinde, bulunup kâim olsam,
 "Hû, hû!" deyip zikrini söyleyip dâim olsam,
 Âşık olup yolunda ben de cânımı versem,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*
- ۶ 6
 ایوب صفت قورت رنجیغه صابر بولسام
 یحیی صفت کوزلاریم دین قان یاش توکسام
 موسی صفت طور تاغیده طاعت قیلسام
 درگاهیده خواجم قبول قیلارموکین
*Eyyüp gibi kurtların cefâsına sabretsem,
 Yahya gibi gözlerden kanlı yaşları döksem,
 Musa gibi ben Tur'a çıkıp da kulluk etsem,
 Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۷

یونس دیک دریا ایچره بلیق بولسام
یوسف دیک قودوق ایچره تون کون قالسام
یعقوب دیک یوسف اوچون قان بیغلاسام
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

7

*Yunus gibi deryâda yüzen bir balık olsam,
Yusuf gibi kuyuda, günlerce öyle kalsam,
Yakup gibi "Yusuf!" der, gece-gündüz ağlasam,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۸

ایا دوستلار هیچ قیلما دیم یخشی عمل
ایرانلارنی ایزین ایزلاب قیلما ی جدل
بی خیرمن شرمنده من روز ازل
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

8

*Duyun benden dostlarım! Yoktur iyi amelim!
Erenlerin yolunda cehd ü gayret edelim,
Habersizim ne olur, bilmem yevmu'l-ezelim,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۹

من دفتری ثانی ایدیم دردگه دوا
تفراق صفت باسیب اوتسه منی روا
بیغلاب کیلیدیم ایشیگینگ گه من بی نوا
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

9

*Defter-i sâni dedim, bütün dertlere devâ,
Toprak gibi basarak, üstümden geçse revâ,
Ağlayıp geldim ona çaresiz hem bî-devâ,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۱۰

تیلی بیلان امت من دیب یلغان سوزلار
وعظین ایتیب خلایقغه دنیا ایزلار
کیشی مالین الماق اوچون هر یان دورلار
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

10

*Difiyle "Ümmetim!" der, oysaki yalan söyler,
Halka nasihat edip, dünyalık malı gözler,
Kul hakkı yemek için her tür kılığa girer,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۱۱

الله تیمو صدقیم بیلان توبه قیلسام
غیبت قیلغان تیللاریمنی یوز مینگ تیلسام
حقدین قورقوب دنیا ایشین آرتقه سالسام
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

11

*"Allâh!" deyip Rabb'ime sıdk ile tövbe etsem,
Gybet eden dilimi, yüz bin parçaya dilsem,
Hak'tan korkup dünyayı tutup arkaya atsam,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۱۲

حکمت او قوب اخلاص قیلیب یولغه کیرگان
یخشیلارنی ایزین ایزلاب دعا آلغان
بو لهوس لار عاشق من دیب یولده قالغان
درگاهیده خواجه قبول قیلارموکین

12

*Hikmetleri okuyup, ihlasla yola giren,
İyiler izin sürüp, şeyhlerden dua alan,
Heveskâr âşık olup, yollarda yayan kalan,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

۱۳ 13

قول خواجه احمد حکمت آيغیل عاشقلارغه
صدق بیلان یولغه کیرگان صادقلاارغه
اخلاص بیلان حقنی دیگان لایقلارغه
درگاهیده خواجه قبول قیلاموکین

*Kul Hoca Ahmed sen de, hikmet de âşıklara,
Sıdk ile yola giren, sözünde sâdıklara,
İhlasla Hakk'ı anan, lütfuna lâyıklara,
Hocam beni dergâha acep kabul eder mi?*

حکمت - ۱۷۵

Hikmet - 175

Maksada Yeter Mi Ki?

۱

سبحان ایزیم هدایتنی روزی قیلدی
تلیم حجاب کونگلیمیزدین کیتارموکین
توننی کونی حضرتیگه الله دیسام
مونگلغی بنده مقصودیغه یتارموکین

1

*Sübhân olan Allâh'ım hidayet nasip etti,
Ar, hicap gönümüzden kaybolup gider mi ki?
Gece-gündüz yalvarıp, "Hazreti Allâh!" desem,
Mahzun olan bu kulu, maksuda erer mi ki?*

۲

معرفت نینگ بوستانیده بلبل بولوب
حق یادیده دایم مدام مشغول بولوب
قول لایق قیلسام حضرتیغه چین قول بولوب
بو حالته رحلت تانگی آتارموکین

2

*Ma'rifet bostanında güller, bülbüller olup,
Hak adıyla dâima, zikirle meşgul olup,
Riyâsız taat ile Rabbe gerçek kul olup,
Bu hâletle yolculuk şafağı atar mı ki?*

۳

ایگری یولغه یوردوم دایم خطا قیلدیم
ایمدی بیلدیم اوز جانیمغه جفا قیلدیم
درگاهینگ گه یتارموتوب ینا کیلدیم
لطف ایلابان توبم قبول یتارموکین

3

*Eğri yolda yürüdüm, dâim hata eyledim,
Şimdi bildim cânıma ezâ, cefâ eyledim,
Yakam tutup dergâha böyle sersefil geldim,
Lütfedip de tövbemi bilmem kabul eder mi?*

۴

ایرانلارنی ایزین ایزلاب یولغه کیرسام
آستانانگده دعا قیلیب یوزیم سورسام
غریبلارنی کونگلین اولاب دعا آلسام
بو ایش بیلان منی ایشیم بیتارموکین

4

*Erenlerin izini sürüp de yola girsem,
Dergâha dua ile eğilip yüzüm sürsem,
Gariplerin gönünü avlayıp, dua alsam,
Bu amelimle bana iltifat eder mi ki?*

۵

ندامت ده تونی کونی یاشیم توکسام
خدایمغه زاری قیلیب عرض ایلاسام
یخشیلارنی حضرتیغه شفیع بولسام
قول نیازی بی نیازغه یتارموکین

*Nedâmetle gece-gün akıtıp yaşım döksem,
Feryâd ile hâlimi Rabb'ime arz eylesem,
İyiler hürmetine derdime şifa bulsam,
Duasız olan kula dua kâr eder mi ki?*

۶

احمد سنی ایسیز عمر ونگ ییلدیگ اوق
دنیا تیلاب آخرت نی شمعى اوچتی
معصیت نی پیمانہ سی تولدی تاشتی
رحمن تنگريم گناهیم دین اوتارموکین

6

*Hoca Ahmed bak ömrün, yel gibi geldi-geçti,
Hep dünyayı diledin, âhîret mumun bitti,
Günâhların çoğaldı, deryâlar gibi taştı,
Rahmân olan Allâh'ım beni bağışlar mı ki?*

حکمت - ۱۷۶

Hikmet - 176

Dökülür Gider Mi Ki?

۱

قارانغو تون ایچیده یول اداشتیم
یاروغلیغ تانگی ناگاه آتارموکین
قلاوزسیز یولغه کیریپ طرفه شاشتیم
سیقل بیرسام زنگارلاریم کیتارموکین

1

*Karanlık gecelerde kayboldum, yol yitirdim,
Tan vakti aydınlığı, ansızın atar mı ki?
Kılavuzsuz yollara düştüm, yolum şaşırdım,
Cıla sürsem paslarım, dökülür gider mi ki?*

۲

ایا دوستلار بو یوللارده حیران بولدوم
باشیم قاتیغ عقلیم آزدی سرسان بولدوم
ایکی عالم بریاد اوروب عریان بولدوم
آتقان تانگی غفلت بیلان باتارموکین

2

*Dostlarım bu yollarda kayboldum hayrân oldum,
Baş döndü, aklım gitti, avare şaşkın oldum,
İki âlemde berbat, perişan üryân oldum,
Tan vakti aydınlığı, gaffletle batar mı ki?*

۳

ایرانلار اوشبو یولده جاندین کیچتی
ذکرین ایتیب سحرلارده بغرین تیشتی
جفا تارتیب بو دنیانینگ زهرین اچتی
آنداغ عاشق راحت بیلان یتارموکین

3

*İş bu yolda erenler, cândan ve maldan geçti,
Zikirle seherlerde vardı bağrını deşti,
Cefâ çekip dünyanın acı zehrini içti,
Böyle âşık rahata kavuşur, yeter mi ki?*

4

عاشقلاری تونلار قویوب زاری قیلغان
 محبت نینگ دریا سیدین گوهر آلمان
 بولھوس لار عاشق من دیب یولده قالغان
 بایزید دیک اوزین بیر کون ساتارموکین

Âşıklar geceleri kalkıp ağlayan olur,
 Muhabbet deriyâsından cevherler alan olur,
 Heveskâr âşıklarsa, yollarda kalan olur,
 Bayezîd olup bir gün özünü satar mı ki?

5

کیچه کوندوز سماع قیلیب ییغلاغانلار
 خدمت قیلیب عشق سیرینی انگلاغانلار
 همت قورین بیلگه محکم باغلاغانلار
 شونداغ بولمای وحدت می دین تاترموکین

Gece-gündüz semayla zikredip ağlayanlar,
 Hizmet edip dergâha, aşk sırrın anlayanlar,
 Himmet kemerin bele sıkıca bağlayanlar,
 Böyle olmadan vahdet meyinden tadar mı ki?

6

جفا چیکمای محنت تارتمای وفا یوقتور
 جفا تارتقان عاشقلارنی کونگی توقدور
 جفا تارتمای محنت کورمای راحت یوقتور
 غافل لاری حسرت بیلان اوتارموکین

Cefâ, mihnet çekmeden, bu yolda vefâ yoktur,
 Cefâ çeken âşıkın gönlü dâima toktur,
 Cefâ-mihnet görmeden müride rahat yoktur,
 Gâfiller hasret ile bu yoldan geçer mi ki?

7

ایا عاشق کیچه کوندوز تینمای ییغله
 محبت نینگ فوطه سینی بیلگه باغله
 چار ضرب اوروب سحرلارده یوراک داغله
 عاشقلاری راحت بیلان بیتارموکین

Ey âşık! Gece-gündüz, dinmeyip dâim ağla,
 Muhabbet kuşağını sıkıca bele bağla,
 Dört darp yapıp seherde, yüreklerini dağla,
 Âşıklar hiç rahata kavuşur, yeter mi ki?

8

وادریغا اوتقی عمروم تویمای قالدیم
 بو دنیانینگ محبتین قولغه آلدیم
 دنیا ایزلاب دین ایشینی آرتقه سالدیم
 توبه قیلسام خواجه قبول قیلارموکین

Ne yazık geçti ömrüm, burda doymadan kaldım,
 Dünya muhabbetiyle nasıl oldu aldandım?
 Din, âhîret işinden nasıl da gâfil kaldım?
 Tövbe eylesem Rabb'im, benden kabul eder mi?

9

ایا دوستلار سحرلارده ناله قیلغیل
 کوز یاشینگنی آقوزوبان ژاله قیلغیل
 حق ذکرینی ایتیب اوزونگ واله قیلغیل
 واله قیلغان حق وصلیغه بیتارموکین

Ey dostlar! Seherlerde kalkıp feryâd eyleyin,
 Gözyaşı akıtarak onda sebül eyleyin!
 Hak zikrini söyleyip, cân divâne eyleyin,
 Divâne olan âşık, Hak vasfına erer mi?

۱۰

قول خواجه احمد کیچہ لاری قایم بولغیل
طاعت قیلیب کوندوزلاری صایم بولغیل
منصور ینگلغین انا الحق دیب دایم بولغیل
عاشق بولغان باشی دارده بولارموکین

10

*Kul Hoca Ahmed sen de geceleri kâim ol!
Taat kıl gündüzleri, Hakk'a mutî, sâim ol!
Mansûr gibi ; "Ene'l-Hak!" söylemeye dâim ol!
Âşığın darağacı, başına yeter mi ki?*

حکمت - ۱۷۷

Hikmet - 177

Tövbem Kabul Eder Mi?

۱

ریم الله دیبان کوزدین یاشیم ساچسام
قولوم دیبان منینگ حالیم سورغایموکین
یوزمینگ تورلوک گناهیم دین توبه قیلسام
رحمی کیلیب توبم قبول قیلغای موکین

1

*Rabbim Allâh diyerek gözden yaşımı saçsam,
"Kulum!" diyerek benim hâlîmi sorar mı ki?
Yüz bin tür günâhımdan, kalkıp tövbekâr olsam,
Rahmeyleyip tövbemi O kabul eder mi ki?*

۲

تیلیم بیلان الله ذکرین جاری قیلسام
سحر وقتده قویوب ییغلاب زاری قیلسام
همت قیلیب کیچہ کوندوز کاری قیلسام
درگاهیده خواجم نظر سالغای موکین

2

*Dilimle Allâh zikri dâima câri kılısam,
Seher vakti kalkarak, ağlayıp zârî kılısam,
Himmetle gece-gündüz, cemâle nazır olsam,
Derghâhta hocam bana hiç nazar kılar mı ki?*

۳

مسجد کیریپ نماز قیلسام زاهدلاردیک
عشق اوتیده کویوب یانغان عاشقلاردیک
یلغان سوزنی تیلگه المای صادقلاردیک
عارفلاردیک حقغه واصل بولغای موکین

3

*Mescide girip namaz kılısam zâhitler gibi,
Aşk ateşinde yanıp sönen âşiklar gibi,
Yalan söz söylemeyen, gerçek sâdiklar gibi,
Ârifler gibi Hakk'a vuslatım olur mu ki?*

۴

پیر ایتاگین توتوب حقدین قیلسام طلب
هر مقصودوم بولسه پیردین قیلسام طلب
اوشبو یولده دایم پیردین مدد تیلاب
مدد بولسه ایشیم روان بولغای موکین

4

*Pîr eteğinden tutup, Hak'tan eylesem talep,
Maksadım hâsıl olsa, pîrden de kılısam talep,
İş bu yolda dâima, pîrden beklenir medet,
Medet olsa işlerim yoluna girer mi ki?*

5

یا ربنا یادینگ بیلان بولسام مدام
باری عمروم ذکرینگ بیلان بولسه تمام
روزه توتوب نماز اوقوب هر صبح و شام
طلب قیلسام حاجت روا بولغای موکین

*Ya Rabbenâ! Yâdınla ben de olsam her dâim,
Bütün ömrüm zikrinle geçip-gitse her dâim,
Sabah- akşam namazla, bütün günlerim sâim,
İstesem hacetimi Mevlâ kabul eder mi?*

6

قول کوتاریب پیردین دعا آلسام دیرمن
بیلیم باغلاب خدمتیده تورسام دیرمن
همت قیلیب راست یولیغه کیرسام دیرمن
کونگل باریب انده نشان بولغای موکین

6

*El açıp pîrden dua, beklerim, alsam derim,
Bel büküp hizmetinde, dâimi kalsam derim,
Himmet edip yoluna ben dañi girsem derim,
Gönlüm varıp orada bir nişan alır mı ki?*

7

هر کیچه نی قدر بیلیب اویغاق تورسام
خضر بیلیب کیمنی کورسام دعا آلسام
قولی بولوب معنا سورای کیمنی کورسام
اوشبو ایشدین مراد حاصل بولغای موکین

7

*Her geceyi Kadir bil, sen de uyanık dursan,
Gördüğün her kişiyi, Hızır bil, dua alsan,
Kölesi ol, ma'nâ sor, bilen her kimi görsen,
İşbu güzel amelden murat hâsıl olur mu?*

8

غیرت قیلیب درگاه ساری قدم قویسام
ایرته سحر غفلت ده من یاتمای تورسام
سوا بولوب برچه سیدین حقنی سورسام
سوا بولسم حقدین مدد بولغای موکین

8

*Gayret edip dergâhın yoluna kadem koysam,
Seherlerde gaffletsiz ibâdet için kalksam,
Her şerden uzak kalıp, Hakk'ın rızasını alsam,
Gaffletten uzak kalsam, Hak medet eder mi ki?*

9

قول خواجه احمد نی اوشبو سوزی آرزو ایرور
آرزوسیغه بیتالمالین قایغو بیور
تقلید قیلیب هو ذکرینی آیتیب بیورور
هو هو دیسام صاحب دلان بولغای موکین

9

*Hoca Ahmed'in sözü, kalpten gelen arzudur,
Arzuya kavuşmamak içinde bir kaygudur,
Taklitle "Hû!" zikrini söylemek de kaygıdır,
"Hû, hû!" desem Allâh'ım dermânım verir mi ki?*

حکمت - ۱۷۸

Hikmet - 178

Gidersin Çaresiz Şimdi!

۱
ایا غافل کوزونگ آچغیل کیتیب دور جمله یار ایمدی
جهان کوهنه رباقی دور که بیلسانگ رهگزار ایمدی

1
*Ey gâfil bak, gözünü aç, gitmektedir yârân şimdi,
Cihân köhne bir saraymış, mürşidini bilsen şimdi.*

۲
کوزونگ نی روشنی احسان دلینگ نی قوتی ایمان
بو دنیا بی وفا یلغان کیتارسان بی مراد ایمدی

2
*Gözünü ıztan ihsân, kalbin kuvvetidir imân,
Bu dünya vefâsız yalan, gidersin çaresiz şimdi.*

۳
کیچه کوندوز جدل ایلاب بو دنیا عزتین ایزلاب
تون کون بیهوده سوزلاب یورورسن شرمسار ایمدی

3
*Gece-gündüz cedellerde, dünya izzeti nerede?
Ömrün geçirme boş sözde, gidersin günâhla şimdi.*

۴
گورستانلار ارا باقغیل خلاق نی تماشا قیل
باری حسرت قیلیب بیغلار یاتیب دور خوار و زار ایمدی

4
*Dön de kabristana bir bak, ahâlisi olmuş toprak,
Hasretle dedi; "el-fırak!" yatmaktadır orda şimdi.*

۵
ندای ارجعی کیلسه نه کیتوردونگ ایا بندم
بولورسن سرنگون اول دم تورورسن استوار ایمدی

5
*"İrci'î" nidâsı gelse, "Ne getirdin kulum?" dese,
Kulu da feryâd ederse, durursun perişan şimdi.*

۶
جهان غه اعتماد ایتمه تیلینگ حق ذکریدین قویمه
بو دنیا عیاشنی سورمه بولورسن نامدار ایمدی

6
*Cihâna itimat etme, sakın zikrini terk etme,
Yanlış yola düşüp gitme, olursun perişan şimdi.*

۷
سحرلارده توروب بیغله عبادتغه بیلینگ باغله
ایمانینگ نی اریغ ساقله بولورسن آبدار ایمدی

7
*Seherlerde kalkıp ağla, ibâdete belin bağla,
Kalbini imânla dağla, nedâmet duyarsın şimdi.*

۸
بودنیا ذوقیدین کیچگیل محبت جامیدین ایچگیل
باریدین بیر یوله کیچگیل یورورسن شاهسوار ایمدی

8
*Bu dünyanın zevkenden geç, muhabbet kadehinden iç,
Yanlış değil Hak yolu seç, yürürsün şahsuvar gibi.*

۹
خلاق برچه سی اوتتی باری بیر قوینیغه یتتی
اوغول قیزین یتیم ایتی بوزولدی روزگار ایمدی

9
*Bak dostların hepsi göçtü, ecel şerbetini içti,
Oğul-kızın yetim etti, bozuldu düzeni şimdi.*

خواجه احمد یسوی ازلت تون کون یوتقانی حسرت
سحرلار تارتیبان محنت قیله کور گشت کار ایمدی

Ahmed Yesevî'den izzet, gece-gündüz çekti hasret,
Seherlerde gördü mihnet, kazandığı kârdır şimdi.

حکمت - ۱۷۹

Hikmet - 179

Özünü Satmadı Mı?

۱

موتوا قبل ان تموتوا حدیثی بار
اول عالم فخر رسول آیتمادیمی
مصطفانینگ سوزین ایمدی اوقمادینگ
سن اوقماسانگ بورونگی لار اوقمادیمو

1

"Mûtü, kable en temûtü..." hadis var duymadın mı?
Dü âlem fahri olan Resul'ü demedi mi?
Mustafa'nın sözünü sen hâlâ okumadın,
Sen kabul etmesen de, büyükler almadı mı?

۲

اوقای دیسانگ پیر ایتاگین محکم توتقیل
توبه قیلیب دنیا مالین آرتقه سالغیل
اوروب نفس نی شیخینگ اوچون اوزونگ ساتقیل
شونداغ پیرگه مرید اوزون ساتمادی می

2

Kabul dersen sen bana, pîr eteğin sağlam tut,
Tövbe edip dünyanın varlığını geri it,
Vur nefsinı taşlara, şeyhin için özün sat,
Şöyle mübarek pîre, mürid özün satmaz mı?

۳

ایرگه ایلگینگ بیرگیل جانینگ فدا قیلغیل
یورمه بیراق بوله ناحق بیرى کیلگیل
اولک حقدور اولماس بورون توبه قیلغیل
کوب کیشیلار توبه سیزین اوتمادی می

3

Erlere elini ver hem cânını fedâ kıl,
Uzaklara yürüme olma haksız beri gel,
Ölüm mutlak gelecek ondan önce tövbe kıl,
Niceleri tövbesiz bu yurttan göçmedi mi?

۴

اولسه ولی نفسی اولار روحی اولماس
سر سوزنی نادان لارغه آیتسه بولماس
سر سوزنی نادان جاهل قبول قیلماس
بولسه محل عاقل قبول قیلمادی می

4

Ölse bu şaşkın kulun nefsi ölür, ruh ölmez,
Sır sözleri nâdâna söylese doğru olmaz,
Sır sözünden nâdân u câhil de hiç anlamaz,
Buna mahâl olsaydı akıl kabul etmez mi?

۵

حقیقت لیق ایر سوزنی نادان بیلماس
قیل و قالدین سوز سوزلاسه مجاز ایماس
ینچه چابسانگ قیللیچ بولسه تاشقه اوتماس
لایغه چابسانگ قیللیچ انگه اوتمادی می

*Hakikatlı er sözün nâdânlar nerden bilsin?
Laf u sözden anlamaz o nasıl mecal bulsun?
Saplasan kılıç girmez, o taşta nasıl girsin?
Çamura soksan geçer, ona soksan geçer mi?*

۶

بیرسه ایللیک توتسه ایتاک سوزگه بیتار
یوز مینگ انینگ حلاوتی بیکار اوتار
پیرنی سوگان دنیا مالین تاشلاب کیتار
آخرت لیغ دنیا تاشلاب کیتمادی می

*El-etek verse ona, belki de bir söz yeter,
Onun yüz bin tür hâli, belli ki boşa geçer,
Pîri seven dünyayı, malını boşar gider,
Âhîret için dünya boşayıp gitmedi mi?*

۷

بیتگای موکین تیریکی لیگیم یاز و کوزگه
گیلگای خزان بیلی ینگلیغ اجل بیزگه
جانیمیزی تنیمیزدین آبرور اوزگه
کیم اول جان نی آیریپ تندین کیتمادی می

*Dirlîğim yetmez benim yaz, kış, bahar ve güze,
Hazan yelleri gibi, ecel geliyor bize,
Cân teninden ayrılır, bir gün kavuşur öze,
Gelen cânlar tenlerden ayrılıp gitmedi mi?*

۸

توبه بیلان تیریکی لیگین قیلسه بو قول
قیلسه طاعت ایتسه توبه دایم بو قول
نفس و هوا بو شیطان غه بیرماسه یول
توبه یولین یخشی قوللار توتمادی می

*Tövbeyle dirlîğini cânlı tutsa iyi kul,
İtaat ve tövbede dâim olsa güzel kul,
Nefs u hevâ, şeytanı vermese ona bir yol,
Tövbe yolunu kullar dikkate almadı mı?*

۹

قول خواجه احمد توبه قورین باغلاغیل سن
نفس و هوا دشمن لارنی قوولاغیل سن
سن تنگرینی خاص قولی دیک بیغلاغیل سن
بیغلاغان قول حق دیدارین کورمادی می

*Kul Hoca Ahmed tövbe kemerini bağla sen,
Nefs ü hevâ düşmanın onları kovala sen,
Allâh'ın has kulusun, ta çiğlerden ağla sen!
Ağlayan kullar Hakk'ın didârını görmez mi?*

۱

ایا دوستلار عمر و تانگی آتار بولدی
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو
جانیم تندین آیریلییان یاتار بولدی
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

1

Bak ömrümün şafağı doğmakta, atar oldu,
Ey Rabb'im! Arayıp da, ben seni bulur muyum?
Cân tenden ayrılarak, upuzun yatar oldu,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

۲

بیشدین اونغه کیردیم ایرسه یاشمن دیدیم
ییکیرمه ده تحت اوستیده سلطان بولدوم
اوتوز یاشنی آلیب قولغه اوترو توردوم
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

2

Beşten ona girdimse, bak işte gencim dedim,
Yirmide taht üstünde sanki ben sultan oldum.
Yaşım otuz olunca, artık dışarda durdum,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

۳

قیرقغه کیریپ قنات قاقیب قایریمادیم
گناه لاریم تولدی تاشدی آیریمادیم
عصیان قیلیب اولاریمنی من بیلمادیم
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

3

Kırka girince kanat çırparak kayırlmadım,
Günâhlar doldu-taştı, ne yazık ayrılmadım,
İsyanlarım çoğaldı, ölüümü hiç anmadım,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

۴

ایللیک یاشاب یاشیم منینگ بولدی تمام
غنیمت دور بیلسانگ انی هر خاص و عام
مؤمن قول نینگ قولاغیغه بودور کلام
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

4

Elliyeye geldi yaşım, artık yol oldu tamam,
Ganimettir bir bilse onu has ile avam,
Mü'minin kulağına odur ilk ve son kelâm,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

۵

آلمیش اوچدور پیغمبر نینگ یاشین بیلسانگ
فرض و سنّت بویروغینی ادا قیلسانگ
قضا بیتسه آخرتقه سفر قیلسانگ
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

5

Peygamberinin yaşı altmış üçtür bir bilsem,
Farz ve sünnet emrini hakkıyla eda etsem.
Ecel vaktim gelince ahrete sefer kılsam,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

۶

قول خواجه احمد قویغیل ایمدی دنیا فکرین
جهد ایلاگیل تینمای آغیل حقنی ذکرین
حاضر بولوب اولارینگی ایمدی بیلگیل
ایمدی ایزلاب یا رب سنی تاپارمن مو

6

Kul Hoca Ahmed bırak şimdi dünya fikrini,
Cehd eyle dinlenmeden, söyle Hakk'ın zikrini,
Sen hazır ol ölüme, gör hayatın aslını,
Şimdi arayıp Ya Rab! Ben, seni bulur muyum?

- ۱
 بیلدیم ایمدی حضرتینگ غه کوب یازمیش من
 قاموغ دوستله بو یول ایچره کوب آزمیش من
 قلاوزسیز قرانغوگه یول آزمیشمن
 کونگوم تانگی آتیب کوروب قویماين مو
- ۱
 Bildim şimdi huzurda çok günâhlar işledim,
 Birçok dostla bu yolda, doğrudan varıp geçtim,
 Kılavuzsuz karanlık, gece yolumu şaşıtm,
 Gönlümün tanı atıp, görerek kalkayım mı?
- ۲
 کونگل تانگی آتی ایرسه قوردی بازار
 تفکرنی دریا سیغه کیریپ سوزلار
 شوق شرابین ایچسام دیوب کونگلیم سیزار
 سر شرابین قویا بیردی قویماين مو
- 2
 Gönül tanı atarsa meydanda kurar pazar,
 Tefekkür deryâsına dalar, söyler ve gezer,
 Şevk şarabını içip, onu gönüyle sezer,
 Sır şarabını koydu, tutuşup yanmayım mı?
- ۳
 قاموغ دوستلار کیچتی کورونگ کیلیدی سیرا
 یورومیش من تیلبله لاردیک یولدن آزا
 سر شرابین ایچتیم ایرسه بیردی مزایا
 آخرت نی اسبابینی قورماين مو
- 3
 Bütün dostların göçtü, sıra bizdedir görün,
 Tilbeler¹²⁷ gibi oldum, yürüdüğüm yol sorun,
 Sır şarabını içmek zorların zoru zorun!
 Âhîret azığımı tedarik etmeyim mi?
- ۴
 آخرتنی اسبابینی قوردی یاران
 حق رسولنی سنتینی توتقی یاران
 قانی اول سیزدین بورون اوتگان کروان
 من الارنی ایزین ایزلاب بیتماين مو
- 4
 Âhîret azığımı hazır eyledi yârân,
 Resul'ün sünnetini her biri tuttu heman,
 Bizden önce gidenler, nereye göçtü kervan?
 Ben onların izini arayıp bulmayım mı?
- ۵
 وا دریغا کیچتی عمروم غفلت بیرلان
 سوال سورسه جوابی یوق حجّت بیرلان
 بیرمگای سیز اوترو کیلسه محنت بیرلان
 ایمدی موزلاب قاردیک ایریب آقماين مو
- 5
 Vah! Ne yazık geçiyor bu ömrüm gaflet ile,
 Soru sorsa cevap yok sağlam bir hüccet ile,
 Soru ters gelse şayet, cevap yok mihnet ile,
 Buzlanan kar misali eriyip akmayım mı?
- ۶
 وا دریغا کیچتی عمروم قالدی باقا
 ییگیّت لیگیّم بیلدیک اوتی سودیک آقا
 مسکین لیکنی مقامیده بیرتیب یقا
 توتوب توبه اوتی بیرلان کویماين مو
- 6
 Vah ne yazık geçiyor ömrüm ben kaldım baka,
 Gençlik yel gibi geçti, hayat su gibi aka,
 Miskinlik makamında yırtıp gömlek ve yaka,
 Tutuşup tövbe ile kül olup yanmayım mı?

¹²⁷ Tilbe: Dilenci kılıklı derviş.

۷ 7

قول خواجه احمد يتتى عشقى بساتينه
ان شاء الله حق بيتكورگای نیتينه
ایشانديم من حق کلامی آیتينه
بولديم رفیق اوتگولاردين اوتماين مو

*Kul Hoca Ahmed yettin sen de aşk eşliğine,
İnşallah Hak erdirir, kabrin nur beşliğine,
İnandım Hak kelâmın azamet kudretine,
Refik oldum sıratın imânla geçmeyim mi?*

حکمت - ۱۸۲

Hikmet - 182

Önce Öleyim Mi?

۱

حق رسولی اولمای بورون اولونگ دیدی
دیدار اوچون اولماس بورون اولماين مو
موتوا قبل ان تموتوا بولونگ دیدی
دیدار اوچون اولماس بورون اولماين مو

1

*Hak Resulüm, "Ölmeden sizler ölüünüz!" dedi.
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?
"Mûtû kable en temûtû." böylece olun dedi,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

۲

ایا دوستلار دیدار اوچون ادا بولديم
بو دنیاده محنت تارتیب گدا بولديم
فنا بولوب خانماندين جدا بولديم
دیدار اوچون اولماس بورون اولماين مو

2

*Ey dostlar didâr için nefsimi adar oldum,
Dünyada mihnet çekip, yolunda heder oldum.
Fenâ fi'llâh olarak, ev-barktan geçer oldum,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

۳

محبت نینگ دریاسیده چوموب باتیب
غواص کبی اول دریادین گوهر تاپیب
جانیم بیریب شوق شرابین تويا ایچیب
دیدار اوچون اولماس بورون اولماين مو

3

*Muhabbet deryâsına daldım, battım, yok oldum,
Dalğış gibi deryâdan cevher aldım hiç oldum,
Cân verip şevk şarabı doyararak içer oldum,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

۴

اؤل آخر خوبلار کنتی قالديم یلغوز
نادان لاردين ایشیتماديم بیر یخشی سوز
دلیم یوقتور تیلیم یوقتور قولاق هم کوز
دیدار اوچون اولماس بورون اولماين مو

4

*Tüm iyiler göç etti, dünyada yalnız kaldım,
Nâdânlardan duymadım Hak sözü, sözsüz kaldım,
Kalbim, dilim yok oldu, kulaksız, gözsüz kaldım,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

5

انبیالار اولمای توروب تیریک اولدی
بو دنیاده جفا تارتیب نورغه باتتی
کافرلاردین کوب ملامت جفا باتتی
اولماس بورون دیدار اوچون اولماین مو

*Peygamberler ölmezler, dâim diri olurlar,
Dünyada cefâ çekip, Hakk'ın nuru olurlar,
Küffardan ezâ görüp Hakk'ın kulu olurlar,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

6

اولیالار بو عالمده گدا بولدی
کیچیپ اهل و عیالیدین سوا بولدی
جاندین کیچیپ دیدار اوچون فنا بولدی
دیدار اوچون اولماس بورون اولماین مو

*Evlîyâ bu âlemde hem kul, hem gedâ oldu,
Eş ve çocuktan geçip, her şeyden ayrı oldu,
Hak didârın uğruna, cân verip fenâ oldu,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

7

محبت نینگ بازاریده سودا قیلسام
فقر فخری ملامتین انده تارتسام
ایکی عالم سوداسینی کوزدین سالسام
اولماس بورون دیدار اوچون اولماین مو

*Muhabbet pazarında aşk tutup sevdâ kılsam,
"Fakru fahr" melameti ben o pazardan alsam,
İki cihân aşkını ten gözümünden çıkarsam,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

8

قول خواجه احمد خوفیدین بیتتی سولوب
موتوا قبل ان تموتوا اوقوب ایریب
حق مصطفی حدیثنی محکم توتوب
دیدار اوچون اولماس بورون اولماین مو

*Hoca Ahmed'in benzi, hayf-ı Yezdân'dan soldu,
"Mûtû kable en temût." sırrına erdi öldü,
Hak Mustafa hadisin kalbine sağlam koydu,
Didâr için ölmeden önce ölmeyeyim mi?*

حکمت - ۱۸۳

Hikmet - 183

Zehri Tatmayayım Mı?

1

دیددی عالم قرآن اوشل تنگری سوزی
قول کونگلیغه سالدی نظر حق کوندوزی
اول مقامنی هر دم کورار کونگل کوزی
کوزوم کوردی کونگلیم اقرار قیلماین مو

*Âlim dedi kullara ; "Kur'ân Hakk'ın sözüdür!"
Gönlüne kılsa nazar, gecesi gündüzüdür.
Her dem gördüğü makam onun gönül gözüdür,
Gözünün gördüğünü kalbi tasdik etmez mi?*

۲ 2

پیر کیلگان سونگ اون سکیز مینگ عالم مقر
 بیٹی قت ییری بیٹی قت کوک تسبیح اوقور
 ضعیف قول من اوزوم مونگلوغ مسکین فقیر
 بولدوم آخر دنیا آرقا سالماینمو

On sekiz bin âleme, pîr geldi sükûnet var,
 Yedi kat yer ve gökler, tesbihle Hakk'ı anar.
 Âciz, mahzun, miskinim, işte böyle bir kul var.
 Âhîr zaman yurdunu, arkaya salmayım mı?

۳ 3

ضعیف اوزوم یانرقو دیک قدرت بیلا
 مجاز اوزوم قوشدیک اوچارهمت بیلا
 کیچتی عمروم کیلدی کورونگ نوبت بیلا
 دوستلاریم گا سوزوم یادگار قویماین مو

Âcizim özüm yanar, kav gibi kudret ile,
 Mecaz ölüm kuş gibi uçuyor kudret ile,
 Geçti bu fânî ömrüm gel de gör nevbet ile,
 Dostlarıma sözümü emanet etmeyim mi?

۴ 4

آیتادورمن ایزیم الله یادی بیرلان
 ایچیم تاشیم نورگا یارور یادی بیرلان
 احسان قیلدی الله کوندوز فضل بیلان
 تاشیم گوهر خریدارگا ساتماین مو

Söylüyorum sizlere, Allâh'ın adı ile,
 İçim dışım nuruyla parlıyor yâdı ile,
 İhsan eyledi Allâh gündüzü fazlı ile,
 Dışım cevher olunca tâlîbe satmayım mı?

۵ 5

ضعیف اوزوم ایزیم حقی کلامینه
 کوز آچیبان باقمه دنیا حرامینه
 کیکوردیلار می عشقینگ اوتاغینه
 کیریب انده هزار داستان آیتماین مو

Zayıf özüm, ayağım, yol Hakk'ın kelâmına,
 Göz açıp bakma asla, dünyanın harâmına,
 Aşkın meyi sunuldu, âşıklar otağına,
 Girip binlerce destan orda söylemeyim mi?

۶ 6

نه بیروزلار آخرت ده قوروق سوزگه
 قیلیمیش فعلینگ اویرولماسون یاردین اوزگه
 اوزاق سفر کیلیب تورور ایدمی بیزگه
 گیین قالدیم اول کروان غه یتماین مو

Hiçbir değeri yoktur ahrette kuru sözün,
 Yaptığın iş önemli, bir de cevherin özün.
 Artık sefer başladı yummadan aç şu gözün,
 Geri kaldım kervandan ulaşır yetmeyim mi?

۷ 7

خُلُق لیق قیلیب بیغلاغونچه کویسانگ کیراک
 ایگری بولوب یوروگونچه اولسانگ کیراک
 قول خواجه احمد توبه بیرله اولسانک کیراک
 عسل ینگلیغ اول دم زهرین تاتماین مو

Duygulanıp ağlama, bak artık yanman gerek,
 Eğilip de bükülme, belki de ölmen gerek,
 Kul Hoca Ahmed tövbe, ederek ölse gerek,
 Bal misali o demde zehri tutmayayım mı?

حکمت - ۱۸۴

Hikmet - 184

Ahireti Sevmeyim Mi?

- ۱
 سبحان ایزیم خاص عشقینی قیلدی انعام
 عاشق بولوب پاک عشقیده کویماين مو
 اوزدین اوزگه طلبلارنی قیلدی حرام
 بنده بولسام یلغوز اوزین سویماين مو
- ۲
 قیو بنده یلغوز سویسه پادشاه قیلای
 اون سکیز مینگ عالم ایچره افشا قیلای
 خلایقلار تاجی سرای انشا قیلای
 بو سوز ایشیتیب آنگه جانیم بیرماين مو
- ۳
 حق تعالی عاشقلارغه بیردی خلعت
 جان بیرارده یاغیب اوتقی آب رحمت
 عاشقلارنی هر موییده مینگ خاصیت
 محنت تارتیب خاصیت لار کورماين مو
- ۴
 الله ایدی رحمتیم دین عشق یراتیم
 آنینگ اوچون عاشقلارنی کوب ییغلاتیم
 درد و بلا محنتلارگه بیل باغلاتیم
 بیلیم باغلاب عشق یولیده اولماين مو
- ۵
 عاشقلارغه وعده قیلدی دیدارینی
 اوزی بیلور دیدار اوچون بیمارینی
 تونلار قاتیب کوب ییغلاغان بیدارینی
 بیدار بولوب حقه قول لیق قیلماين مو
- ۶
 دنیا طلب حریص لارنی بندم دیماس
 روز محشر یولدین آزهسه یولغا سالماس
 سوساب چنقاب داد ایلاسه قولین آلماس
 دنیا تییب آخرتی سویماين مو
- 1
 Yüce Rabbim bizlere aşkını kıldı in'am,
 Ben O'na âşık olup, aşkımdan yanmayım mı?
 Nefsani istekleri kıldı bizlere harâm,
 Ben sadece Rabb'imın cemâlin sevmeyim mi?
- 2
 Hangi kul sever ise, Rab onu sultan kılar,
 On sekiz bin âlemde, gösterir, ayan kılar,
 Hizmetfîler, taç, saray, köşkleri inşa kılar,
 Ben bu lütfu duyunca, cânım vermeyeyim mi?
- 3
 Hak Teâla uşşaka sırmalı kaftan verir,
 Rahmet suyu indirir, kudretiyle cân verir,
 Âşıklar zerresine, sayısız erdem verir,
 Mîhnet çekip erdemi ben şimdi görmeyim mi?
- 4
 Allâh der; "Rahmetimden yüce aşkı yarattım,
 Onun için uşşakı, gece- gündüz açlattım.
 Dert ve bela vererek, mîhnete bel bağlattım."
 Bel bağlayıp da aşkın yolunda ölmeyim mi?
- 5
 Âşıklara va'dettin, görmeyi didârını,
 Bilen bilir didârın, hastası sevdâsını,
 Gece soğuklarında sessiz ağlamasını,
 Uykusuz olup Hakk'a kulluk bağlamayım mı?
- 6
 Dünya muhterisine Rabb'imiz kulum demez,
 Yoldan çıkan azgını, mahşerde yola koymaz,
 Susuzluktan çatlasa bir damla suyu vermez,
 Dünyadan nefret edip, ahreti sevmeyim mi?

۷

خواجم ایدی چین بنده گه بیرای اولوش
شرطی اولدور منگه ساری قیلسه یوروش
نفسدین کیچیپ شیطان بیلان قیلسه اوروش
نفسدین کیچیپ ریاضت ده سولماین مو

۸

رحمتیم دین امید توتسانگ سحر تورغیل
گیچه یاتمای کوندوز ییغلاب حقی تابقیل
آندین سونگره اریغ بولوب نفسنی تیگیل
نفسنی تییب حقه قول لیق قیلماین مو

۹

صراط کیجمای بنده بولسانگ قهقه کوله
جنت کیرمای بو دنیا ده خرم یورمه
دیدار کورمای ییغلاماقنی زینهار قویمه
مونده ییغلاب آخرت ده کولماین مو

۱۰

ایسیز عمروم حقه یانمای بیجا کیتی
محبت نینگ جامین ایچمای وقتیم یتتی
کیمگه آیتیب کیمگه ییغلائی باشیم قاتیغ
ندامت ده ساچ و ساقال یولماین مو

۱۱

عاصی جانی قولونگ ایچره من گنهکار
گناهیمنی عفو ایلاسانگ اوزونگ غفار
رحمت بیلان عییم یابسانگ آتینگ ستار
امید توتوب درگاهینگه کیلماین مو

۱۲

حق تعالی رحمت بیرلان منگه باقتی
رحمت سویی کوزلاریمدین تینمای آقتی
عاشقلا رغه عشق چقماقین یاقیب چاقتی
عشقین اوقوب خلا یقغه یایماین مو

7

Rabbim der ; "Gerçek kula taksimat, pay vereyim,
Şartım odur ki bana geldiğini göreyim.
Nefsiyle şeytanyla savaşımı bileyim."
Nefsimden vazgeçerek, takvada solmayım mı?

8

Rahmetimi umarsan, şehirlerde erken kalk,
Gece yatma beni bul, gündüz ağla diyor Hak!
Ondan sonra arı ol, nefsin sok ve bırak,
Nefsime tepip Hakk'a kulluk kılmayayım mı?

9

Sen sıratı geçmeden kahkaha ile gülme,
Cennetine girmeden, kibirlenip yürüme,
Cemâlini görmeden, ağlamayı terk etme,
Burada ağlayıp da, ahrette gülmeyim mi?

10

Yazık ki ömrüm Hakk'a dönmeden boşa gitti,
Muhabbet kâsesinden içmeden vaktim bitti.
Kime deyip-ağlayım, aşk cânıma tak etti,
Nedâmetle saçımı, başımı yolmayım mı?

11

Kusurluyum, âsiyim, işte geldim günâhkâr!
Ne olur affet beni; senin özündür Gaffâr!
Ört benim ayıbımı, senin bir ismin Settâr!
Ümitle dergâhına ben şimdi gelmeyim mi?

12

Hak Teâla rahmetle, şefkatle bana baktı,
Gözümden rahmet yaşı coştı, dinmeden aktı.
Uşşaka aşk çakmağın, çakarak yaktı-baktı,
Aşkını ahâliye okuyup yaymayım mı?

۱۳ 13

قول ليق ايچره عادت قيلاي قيلسانگ قبول
يوق ليق ايچره ادا بولسام مثل رسول
بو عالمده هيچ كيم يوقتور منديك ملول
غريب بولوب آستانانگده اولماين مو

Âdetleşen kulluğum, keremen eyfe kabul,
Yoklukta varlık bulsam, böyleydi Yüce Resul.
Bencileyin yaralı bu âlemde yok bir kul,
Dergâhın kapısında ben şimdi ölmeyim mi?

۱۴ 14

لطف و كرم احسان قيلدى بيلاماديم
شاكور بولوب انينگ شكرين قيلاماديم
پروانه ديك مينگ تصدق بولاماديم
پروانه ديك كويوب اخگر بولماين مو

Lütf u kerem, ihsânı, hakkıyla bilemedim,
Şâkir olup şükürümü, bi-hakkın kılamadım,
Pervâne gibi dönüp, ben kurbân olamadım,
Pervâne gibi yanıp, ben kül olmayayım mı?

۱۵ 15

تون سحرلار بيدار قيلدى ييغلاسون ديب
ياشين توكوب عشقه بيلين باغلاسون ديب
اورتاب كويوب يوراك بغرين داغلاسون ديب
داغين آليب حق قاشيغه بارماين مو

Seher vakitlerinde bidâr olup, ağlasın,
Gözyaşlarını döküp, aşka belin bağlasın,
Tutuşup yansın, pişsin, ciğerini dağlasın,
Ben Hakk'ın huzuruna yükümlü varmayım mı?

۱۶ 16

وحدانيت درياسيدين خبر بيردى
الله اوزى هادى بولوب يولغه سالدى
دوزخ ايچره قالماسون ديب قولوم آلدى
جان ودليم آنداغ حقه بيرماين مو

Vahdetin deryâsından bizlere haber verdi,
Hâdî ismiyle Rabbim, lütf u inâyet verdi.
Cehenneme düşmesin deyip, elimi aldı,
Cânımı ve kalbimi, Hakk'a vermeyeyim mi?

۱۷ 17

الله ايدى جان نى بيرديم طاعت قيلغيل
يوز مينگ بلا سنگه سالسام طاقت قيلغيل
منى ايزلاب ييغلاماقتى عادت قيلغيل
بلاسيغه صابر بولوب يورماين مو

Allâh bize emretti; "Cânı verdim, taat kıl,
Yüz bin bela yaşatsam, sen yine de takat kıl,
Gece-gün beni ara, ağlamayı âdet kıl."
Belalara sabredip, yolda yürümeyim mi?

۱۸ 18

حق تعالى سلام ايدى كويگانلارگه
قانلار توكوب ايكى كوزين اويغانلارغه
جان نى جانغه پيوند قيليب يورگانلارگه
خنجر آليب كوزلاريمنى اويماين مو

Mevlâ selâm gönderdi, aşkından yananlara,
Kanlı yaşlar akıtıp, gözlerin oyanlara,
Cânı-câna ekleyip, huzura varanlara,
Hançer alıp gözlerim, şimdi oymayayım mı?

۱۹

حق پرتوی کیمگه توشسه دانا قیلور
کونگی یاروب باطن لارین بنا قیلور
معرفت نی آیتیپ اوزین گویا قیلور
گویا بولوب حق یول لارین آیماين مو

۲۰

سلام ایدی دوستلاریغه حق مهربان
مونده بیغلانگ آخرتده قیلاي خندان
حق بولیده عاشقلارنی جانی قربان
بو سوز ایشتیپ یوز مینگ جانیم بیرماين مو

۲۱

من دفتری ثانی آیدیم دردگه درمان
بیر و باریم بندم دیسه قالماس ارمان
هر نه قیلسه اوزی قیلور حقدین فرمان
فرمانیده حاضر بولوب یورماين مو

۲۲

قول خواجه احمد بو دنیاده بی غم اوتدوونگ
حقدین قورقماي تانگ آتقونچه کویوب یاتدینگ
دنیا تیلاب حق ذکرنی تاشلاب آتدینگ
توبوا الیه اوقوی اولماين مو

حکمت - ۱۸۵

۱

اولوم ایلچیسی کیلیدی یراغینگ نیگه قیلماس سن
ساقال ساچینگ آقاروب یراغینگ نیگه قیلماس سن

۲

تنینگده قالمادی قوت وجودینگ بارچه سی زحمت
الارین آلماین عبرت یراغینگ نیگه قیلماس سن

19

*Hak nuru kime düşse, o gönfü bilge kılar,
Kalbini nurlandırır, dünyasın bina kılar,
Ma'rifeti söyleyip özünü zinde kılar,
Hakk'ın mutlak yolunu şimdi söyleyemiyim mi?*

20

*Selâm dedi dostlara Hak, o Yüce mihrîbân,
Kim dünyada ağlarsa, ahrette olur handân,
Hak yolda âşıkların olsun cânları kurbân,
Bu sözü duyunca ben, yüz bin cân vermeyim mi?*

21

*Ben defter-i sâñide, söyledim derde dermân,
Tek olan Yüce Rabbim "Kulum!" derse iş tamam,
Her ne yapsa özüne, çünkü Hak'tandır fermân,
Fermâna hazır olup, şimdi yürümeiyim mi?*

22

*Hoca Ahmed dünyadan gamsız, kedersiz geçtin,
Güneş doğana kadar, Hak'tan korkmayıp yattın,
Dünyayı talep ettin, Hak zikrini bıraktın,
"Tübû ileyhi."¹²⁸ diye, okuyup ölmeyim mi?*

Hikmet - 185

Niçin Yapmazsın?

1

*Ölüm meleği geldi, sen hazırlık yapmazsın,
Saç-sakalın ağarmış, aklardan utanmazsın!*

2

*Bedeninde yok kuvvet, vücudun sana zahmet,
Bundan almayıp ibret, sen hazırlık yapmazsın!*

۳ 3

اولومنی ایلچیسی کیلدی سنگا ایمدی خبر بیردی
سنگا نه بولدی کیلیب یراغینگ نیگه قیلماس سن

Ölüm elçisi geldi, sana haberler verdi,
Yaşın kemâle erdi, sen hazırlık yapmazsın!

۴ 4

قاموغ یارانلارینگ کیتتی کورساتتی بویینی توتتی
کیلپب یر قوینیده یاتتی یراغینگ نیگه قیلماس سن

Kamu yârânlar gitti, hepsi ahrete göçtü,
Toprak köynünde yattı, sen hazırlık yapmazsın!

۵ 5

بودنیانی نیگه سویدونگ غلت قیلدینگ خطا قیلدینگ
قانی عقباغه نه قیلدینگ یراغینگ نیگه قیلماس سن

Niçin dünyayı sevdin, hayatın ona verdin,
Ukbâya neyi kıldın, sen hazırlık yapmazsın!

۶ 6

بوتندین جان نی آماقغه ملک کیلدی آیرماقغه
سنی قویماس دم اورماقغه یراغینگ نیگه قیلماس سن

Melek geldi almaya, cân tenden ayırmaya,
Mazeret yok saymaya, sen hazırlık yapmazsın!

۷ 7

قولخواجه احمدنه ایش قیلدینگ اوزونگ اسراگو قیلدینگ
بو دنیا جیرکانیب ییغدینگ یراغینگ نیگه قیلماس سن

Hoca Ahmed ne yaptın, özünü kime sattın?
Bak kendini aldattın, sen hazırlık yapmazsın!

حکمت - ۱۸۶

Hikmet - 186

Deyip Söylemedi Mi?

۱ 1

شکی یوقتور قیامت کون کیلور دوستلار
لا اقسیم بیوم القیامه دیب آیتمادی مو
اوزون باقی اوزگه لارنی فانی بیلینگ
کل شیء هالک دیب آیتمادی مو

Şüphe yok ki kıyamet bir gün gelecek dostlar!
"Lâ uksimu bi-yevmi'l-kıyâme..."¹²⁹ demedi mi?
Ruh bâki, beden fâni, gerçek böyledir dostlar,
"Küllü şey'in hâlıkun..."¹³⁰ Mevlâ söylemedi mi?

۲ 2

جمله جانلار یر قوینیغه آخر کیرگای
منگو باقی آوغان ایزیم اوزی قالغای
زمانه آخر بولسه کوک یاریلغای
اذا السماء انشقت دیب آیتمادی مو

Evvf-âhir cümle cân, yer koynuna girecek,
Bâki kimdir fâni kim, onu orda bilecek.
Kıyamet saatinde gök yarılıp inecek,
"İza's- semaun şekkat..."¹³¹ deyip- söylemedi mi?

¹²⁸ Tübü ileyi: O'na tövbe ediniz. (Hud Süresi 11/90. Ayet)

¹²⁹ "Kıyamet gününe yemin ederim..." (Kıyame Süresi, 75/1. Ayet)

¹³⁰ "Her şey yok olacaktır..." (Kasas Süresi, 28/88. Ayet)

¹³¹ "Gök yarıldığı zaman..." (İnşıkak Süresi, 84/1. Ayet)

۳ 3

قیامت نینگ علامتی بسیار کیچکای
کلام الله معنی کیتیب خطی اوچکای
بولوت کوکراب ییر تیبرانیب تاغلار کوچکای
یوم ترجف الراجفه دیب آیتمادی مو

Âdeta sayısızdır kıyamet alameti,
Saati gizlenmiştir, o da Hakk'ın hikmeti.
Yer yarılr, dağ yürür, alınmaz mı ibreti,
"Yevme tercüfu'r-racif..."¹³² deyip söylemedi mi?

۴ 4

الله بیلور کیمگه راحت کیمگه عذاب
اوغان ایزیم قاضی بولوب سورغای حساب
وا حسرتا بنده نیچوک بیرگای جواب
یوم یقوم الحساب دیب آیتمادی مو

Her kulu bilir Allâh, kim rahat, kime azap,
Kâdir Mevlâ Hâkimdir; o gün soracak hesap.
Vâ hasretâ! Ben nasıl o gün veririm cevap!
"Yevme yekumu'l-hisab..."¹³³ deyip söylemedi mi?

۵ 5

قول خواجه احمد آیتور تون کون یا رب سنی
زار بیغلان بان عشقینگ بیلان تونی کونی
تاپار بنده یورسه دایم ایستاب سنی
فاطلبنی تجدنی دیب آیتمادی مو

Kul Hoca Ahmed anar gece-gündüz hep seni,
Hıçkırıklarla ağlar, yaşla yıkar bedeni,
Yürüse bulur bir dost, o ise ister seni,
"Fe'tlubnî, tecidnî..."¹³⁴ deyip söylemedi mi?

حکمت - ۱۸۷

Hikmet - 187

Almadı Mı?

۱ 1

دنیا سویمک خطالارنی باشی تورور
اول مصطفی بیزنی آگاه قیلما دیمو
الفقر فخری تیو تنگری رسرلی
اوغانیدین درویش لیکنی آلمادی مو

Dünya muhibbi olmak, hataların başıdır,
O Mustafa bizleri böyle uyarmadı mı?
"El-Fakru fahrî." deyip bize Allâh Resul'ü,
Kadrinden dervişliği çekip de almadı mı?

۲ 2

قویمادی مصطفادیک نیچه یاران
ابو بکر عمر علی بیلگیل عثمان
تختی بیرله اوچار ایردی اول سلیمان
بو اولوم چنگلیگه آلمادی مو

Koymadı Resul gibi nice dost, nice yârân,
Ebu Bekir'le Ömer, Ali'yle bir de Osman,
Tahtı ile uçardı nerde Sultan Süleyman?
Bu ölüm çengeline takılıp gitmedi mi?

¹³² "O büyük sarsıntının olacağı günde..." (Naziat Süresi, 79/6. Ayet)

¹³³ "O kıyamet, hesap gününde..." (İbrahim Süresi, 14/41. Ayet)

¹³⁴ "Beni talep et ve mutlaka bulursun.", Risale-i Kutsiy'e'de.

۳ 3

عمر ایردی دین اسلام یولین آچقان
علی ایردی کافرلارنینگ بوینین چابقان
شیران ایلگی بیرلان خیبر باین آچقان
اول هم اجل شراییدین تاتمادی مو

Ömer'di, din-i İslâm yolunu nâsa açan,
Ali'ydi kâfirlerin kellesini koparan,
O arslan pençesiyle Hayber kapısını açan,
O da ecel şarabın, nûş edip tatmadı mı?

۴ 4

فتویوا الی الله غه بویون سونغیل
معصیتغه باقماغیل کوزینگ یومغیل
نسوح دیک عالم ایچره آتینگ قویغیل
تیلاک لیک قول تیلاگینی آمادی مو

"Fe tûbû ila'llâh..."¹³⁵ de, boynunu eğ Rahmân'a,
Ma'siyetlere bakma, gözünü yum harâma,
Tövb-e-i nasûh ile söz ver Rahmân olana,
Dileyen kul Rabbinden dileğini almaz mı?

۵ 5

الست بریکم دیمیش وقتده
عهد قیلیب قالوا بلی دیدیم حقه
اگر سین تانر بولسانگ المیثاقه
اورنونگ سنینگ جهنم ده بولمادی مو

"Elestü bi Rabbiküm?"¹³⁶ söylediği o vakit,
"Kâlû belâ!"¹³⁷ diyenler, yaptı Rabbiyle akit.
Sözünden dönsen şayet, olur misakın sâkit,
O zaman senin yerin cehennem olmaz mı ki?

۶ 6

اوغان ایزیم فاسقلارغه اوردی مثل
اولئک کالانعام بل هم اضل
تورت ایاغلیق چاریالاردیک یورور الار
تلم ایرلار اندین عبرت آمادی مو

Rahmân fasık kullara zikretti böyle mesel,
"Ulaike ke'l-en'am..." hayır o "belhum edall..."¹³⁸
Dört ayaklı hayvanlar belki onlardan beter,
İbret alan yiğitler, bundan ibret almaz mı?

۷ 7

عالم فخری کبوترگه مسجد دیگان
محمدنینگ حضرتیدین بال تیلاگان
عشر و زکات بیرگیل دیسه خوب کورماگان
دنیا اوچون دینین ییلگا ساتمادی مو

Peygamber güvercine; "Sen secde eyle!" demiş,
O da Yüce Rabb'inden bol nimetler istemiş.
"Öşür ve zekâtı ver!" dese iyi görmemiş,
Dünya için dinini yellere satmadı mı?

۸ 8

سیغماس قارون مالی انینگ یابان یازی
عالم ایچره مشهور تورور انینگ سوزی
دنیا مالین ییغیب آلسه تویماس کوزی
بیر آوچ تفراق بیرلا تویمادی مو

Sıgmaz hazinelere Karun'un malı, nazı,
Âlem içre meşhurdur onun o çirkin sözü,
Yığıdı dünya malını asla doymadı gözü,
Bir avuç toprak ile gözleri doymadı mı?

¹³⁵ "Allâh'a tövbe edin..." (Nur Sûresi, 24/31. Ayet)

¹³⁶ "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" (A'raf Sûresi, 7/172. Ayet)

¹³⁷ "Evet Rabbimizsin! dediler." (A'raf Sûresi, 7/172. Ayet)

¹³⁸ "Onlar hayvanlar gibidirler... Hayır hayır hayvanlardan da daha aşağıdırlar." (A'raf Sûresi, 7/179. Ayet)

۹

ایر اول بولور اولماس بورون مالین بیرسه
قارون تورور اوشل کیشی غافل تورسه
یلغوزگینه شوملوغیدین اوشل عیسی
تورتونچی کؤده یلغوز قالمادی مو

۱۰

قول خواجه احمد بیدار بولغیل طاعت قیلیب
تلیم یازوق ایشلارینگدین عبرت آلیب
ایشانماغیل ییگیتلیک که فساد قیلیب
تلیم آچیلیب قایتیب ینه سویماین مو

حکمت - ۱۸۸

۱

ایا دوستلار کیتیمک اوچون مونده کیدوک
کیلیب کیتیمک باعشین بیلدینگیزمو
اصلی وطن اولدور مونده مسافرسن
سودا اوچون کیلیب سودا قیلدینگیزمو

۲

کروان باشی خبر بیردی کل جان غه
سودا قیل دیب بویوردیلار هر قیانغه
سوداسینی قیلدی زیان کوب نادان غه
سود و زیان قیلغاننی بیلدینگیزمو

۳

عاقل قول لار سوداسینی قیلدیلار تخت
سوداسینی قیلغان قول لار بولور نیکبخت
بازارینی قیلیب باغلار یوکلارین سخت
تیار بولدی سیز هم تیار بولدونگیزمو

9

Er kişidir ölmeden önce malını verse,
Karun'dur o kişi ki, vermeden gâfil olsa,
Yalnızca şumluğundan, işte Hazreti İsa,
Dördüncü kat semada o yalnız kalmadı mı?

10

Hoca Ahmed uykusuz, aç-susuz kal, takat kıl,
İbretlik günâhlardan ders çıkar doğruyu bul,
Aldanma yığıtlığe, hepsi geçer bir gün bil,
İbretle nazar edip, doğruyu sevmedin mi?

Hikmet - 188

Bildiniz Mi?

1

Ey dostlar gitmek için biz bu diyara geldik,
Niçin bu geliş-gidiş, akledip bildiniz mi?
Asli vatan orası, burda misafir olduk,
Bir sevdâ için gelip emele erdiniz mi?

2

Kervanbaşı haberler veriyor cümle câna,
Alış-verişini yap, duyur bütün cihâna.
Sevdâsın zâyî etti yazık olsun nâdâna,
Kârda mı zararda mı, yaptığın bildiniz mi?

3

Akıllı kullar ise, sevdâsına kılar taht,
Sevdâsını bulanlar hepsi olur açık baht,
Pazarını iyi yap, yüklerini iyi tart,
Hazır oldu olanlar, siz hazır oldunuz mu?

٤

سرداری کروان باشی قیلسه خبر
سودا قیلغان آزوق آلغان قیلور سفر
یوک تانگوغلوک شاد و خندان یولغه توشار
جهد و جدل قیلیب یوکنی تانگدونگیزمو

4

Serdar-ı kervanbaşı her yana salsa haber,
Hem sevdâ hem azığı olanlar kılar sefer,
Yükünü yükleyenler, şâd olur yola düşer,
Cehd ü gayret ederek yükü hazırladın mı?

٥

بعضی نادان کبردی بازار آلدی دوکان
همراه بولدی اول نادان غه انده شیطان
تا قوروغلیق اولتوردیلار شاد و خندان
اوشل دوکان دنیا ایرور بیلدینگیزمو

5

Nâdân girdi pazara beğendi aldı dükkân,
Yoldaş oldu nâdâna orada azgın şeytan,
Ta yok olana kadar, oturdu şâd u handan,
İşte dükkân dünyadır, anlayıp bildiniz mi?

٦

سودا قیلای دیسه شیطان قویماس بیلگیل
آیتور انکه قویغیل بوگون تانگلا قیلغیل
عمرونک اوزاق دم غنیمت عشرت قیلغیل
آیتور انکه عشرت قیلیب تویدونگیزمو

6

Pazarımı yapayım dese şeytan koymaz bil,
Der ona bugün bırak, daha sonra taat kıl,
Ömrün uzun eğlen-gez, dem, ganimet iştret kıl,
Söyler ona içkiyle içip-içip doydun mu?

٧

بو سوز بیرله نقد عمرین قولدین بیرگای
عمرونک بولدی بو دوکاندین چیقغیل دیگای
وا دریغ دیب قولین تیشلاب افسوس دیگای
سودا اوچون ایمدی افسوس بییدینگیزمو

7

Ömür sermayesini bu sözler elden verir,
Ömrün bitti ey gâfil, bu dükkândan çık denir,
"Vah yazıklar" diyerek, el ısırır, dert verir,
Sevdâ uğruna elem, ızdırıp gördünüz mü?

٨

بو حالتده امیر کروان کیلگای بییتیب
یوروگیل دیب اصل وطن حکمین آیتیب
سودا قیلمای مونچه اوتدونک نیتاک یاتیب
آزوق آلمای بولغه کیریپ بیلدینگیزمو

8

Bu hâletle kervana artık göç emri gelir,
"Yürü aslı vatana!" için bitmiştir denir,
Aflş-veriş yapmadın, ömrün boş geçmiş denir,
Azık hazırlamadan bu yola çıkılır mı?

٩

قول خواجه احمد سودا قیلغیل بازار اوتمای
عمرونک کونی بیتماس اجل کونی بیتمای
ناگهانده اجل کیلیب یقانگ توتمای
اجل گیلور وقتین دوستلار بیلدینگیزمو

9

Hoca Ahmed sevdâ yap, pazar bitip geçmeden,
Senin ömrün tükenmez, ecel vaktin gelmeden,
Sen her dâim hazır ol, gelip yakan tutmadan,
Dostlar ecel vaktini söyleyin, bildiniz mi?

- ۱ 1
 ایا شیخا طالبلارگه یولنی کورگوز
 شریعت نینگ بیانینی قیلماس موسن
 طریقتده فلاوزسینز یولغه کیرسه
 حقیقت نینگ یول لارینی آیتماس موسن
 Ey şeyhim! Tâiplere yol, istikamet göster,
 Şeriat beyânını kullara yapmaz mısın?
 Kılavuzsuz tarikat yoluna girenlere,
 Hakikat yollarını durup söylemez misin?
- ۲ 2
 شیخ من تیو اولوغ توتدینگ اوزینگ دايم
 کونگلونگ کبر و منلیک بیلان تیلینگ صایم
 نفسینگ اوچون اوزون تونلار توروب قایم
 اوقوب قرآن هیچ اوزونگ گه کیلماس موسن
 Şeyhim deyip nefsi büyük gördün her dâim,
 Gönlün kibir, benlikte, güya dilin de sâim,
 O uzun gecelerde nefis için oldun kâim,
 Kur'ân'ı okuyup da özüne dönmez misin?
- ۳ 3
 شیخ من تیو ظالم لارگه خدمت قیلدینگ
 ملازمت پیشه ایلاب عزّت قیلدینگ
 نعمت بیرسه جانینگ بیرله حرمت قیلدینگ
 جاهل بولوب ظالم صفت بولماس موسن
 Şeyhim deyip hizmeti sen zâimlere yaptın,
 Göz yumdun, değer verdin, izzet ü ikrâm yaptın,
 Sana iltifat etti, sen ona hürmet ettin,
 Cehâletinle zâlim sıfatı almaz mısın?
- ۴ 4
 معنی قرآن توز بیلمادینگ هوا بیرلان
 طاعت قیلدینگ خلق ایچیده ریا بیرلان
 زنگار باسغان گونگل یوقتور ضیا بیرلان
 معنی اوقوب ریا قورین سالماس موسن
 Kur'ân'ın ma'nâsını bilmedin hevâ ile,
 Halk içinde ibâdet yaparsın riya ile,
 Hiçbir gönül pas tutmaz nur ile ziyâ ile,
 Ma'nâ okuyup riya kemerin salmaz mısın?
- ۵ 5
 فقیر بولوب ملامتنی توشه قیلغان
 دنیا سالور آخرت نی پیشه قیلغان
 دل ایوانین خلوت قیلیب گوشه قیلغان
 آنداغ ایرنینگ خدمتیده بولماس موسن
 Fakir olup melamet vasfını taş vuran,
 Dünyayı terk edip de ahrete değer veren,
 Kalp otağını halvet yapıp sığınak kılan,
 Böyle er hizmetinde ser verip kalmaz mısın?
- ۶ 6
 قول خواجه احمد کیمگه ایدینگ اوشبو سوزنی
 خوب بیلورسن هیچ بیلماس سن راه توزنی
 بیلور قاریب یول بیلگوچی قلاوزنی
 گرد پاین قرا یوزگه سورتماس موسن
 Kul Hoca Ahmed kime söyledin sen bu sözü?
 Sen çok iyi bilirsin; bilmezsin doğru yolu.
 İhtiyarlıkta bilir, yol veren kılavuzu,
 Ayak tozunu kara yüzüne sürmez misin?

- ۱
 عمر ونگ اوتتی ایا غافل ضایع مونده
 غفلت کوزین آچیب بیدار بولماس موسن
 یاتور بیرینگ تار لحدور یلغوز گورده
 اولماس بورون فکرین مونده قیلماس موسن
- ۲
 اجل یولدور بارور بیرینگ خطر بسیار
 قراقچیلار دایم انده تورور تیار
 همت قیلیب بو دنیا دین ایلاب گزار
 آخرت نینگ یراغینی قیلماس موسن
- ۳
 یوردونگ دایم شاد و خرم سرور بیرلان
 مغرور بولدونگ های و هوس غرور بیرلان
 ییدینگ شبهه حراملارنی مکروه بیرلان
 دوزخ ایچره جزاسینی تارتماس موسن
- ۴
 مؤمن دیگان بولور دایم تفکرده
 فکر ایلاب ذکرین ایتور اوزاق تونده
 بولماس منلیک بیر ذرّه وجودیده
 آنداغ ایرنی ایتاگنی توتماس موسن
- ۵
 ارا یولده پیدا بولور ایکی منزل
 آنداغ قول غه قیلغیل مونده جانینگ سبیل
 سالغای سنی ییخشی یولغه یار قابل
 خدمت قیلیب جنت ملکین آلماس موسن
- ۶
 جان آلغانی بیر کون کیلور ملک الموت
 اولماس بورون اولوم بیرله بولغیل الفت
 اوزاق یولغه آزوق الغیل تارت ریاضت
 عزّت تختین ساتیب خوارلیق آلماس موسن
- 1
 Ömrün geçti ey gâfil, zâyi ettin dünyada,
 Gâflet gözünü açıp, gören göz olmaz mısın?
 Lahûdin, yatacak yerin daracaktır kabirde,
 Ölmeden fikreyleyip, kabri düşünmez misin?
- 2
 Çok garip bir yolculuk, sayısız tehlikeler,
 Dâim orada hazır, seni gözetleyenler,
 Himmət kılıp dünyadan seyr u sefer edenler,
 Âhîret hazırlığın yaparak gitmez misin?
- 3
 Yürürdün bu dünyada şâd, sevinç, sürûr ile,
 Mağrurdun, kibirliydin heves ve gurûr ile,
 Helâl-harâm demedin, uğraştın mekrûh ile,
 Şimdi cehenneminde cezânı çekmez misin?
- 4
 Mü'min denenler olur dâima tefekkürde,
 Fikreyleyip zikreyler, karanlık gecelerde,
 Olmaz benlik, tekebbür, vücutta tek zerrede,
 Böyle yiğit bir erin, eteğin tutmaz mısın?
- 5
 Ara yolda bulunur, uğranan iki menzîl,
 Öyle kula burada eyle canını sebil,
 Hayırla yola koyar, burda yürümek kâbil,
 Hizmet eyleyip ona, cenneti almaz mısın?
- 6
 Cân almaya gelecek bir gün o melekü'l-mevt,
 Ölmeden önce ölün, kurun onunla ülfet,
 Uzak yoldur azık al, yap ibâdet, riyâzet.
 Benlik, rahatı satıp, horluğu almaz mısın?

۷

عاشق بولسانگ ملامت دین قیلغیل وطن
غم تیغیدین زخم ایلاسون ملک بدن
هم آچیلسون باطنینگ ده تورلوک چمن
جاندین گیچیب دیدارنی کورماس موسن

۸

راحت تابار محنت ساری قدم قویغان
ضایع قویماس خدمت قیلسانگ پیر مغان
خدمت قیلمای دعوا قیلسانگ باری یلغان
قول خواجه احمد پیر آلدیده اولماس موسن

حکمت - ۱۹۱

۱

ایا دوستلار بویول لاردور قارانغولوق
شیطان یولین اوزدین بیراق سالماس موسن
بند ایتیبان شیطان سنی گمراه قیلور
حق قاشیده یوزی قرا بولماس موسن

۲

طمع قیلمه خواجه من دیب ایشیک لارده
عقل یوقتور اخلاص قیلمغان کیشی لارده
شرم و حیا کتتی اولوغ کیچیک لارده
آخر زمان نشانه سین بیلماس موسن

۳

شیخ من تیو معرفت نی قیلدی بیان
ظاهر باطن اول آخر قیلسه عیان
شونقار ینگلیغ روحی اینینگ قیلسه طیران
مونداغ بولوب مرید یولغه سالماس موسن

7

Âşık-san melametten eyle kendine vatan,
Gam mızrağıyla zahmet çeksin günâbkâr beden,
Açılsın gül bahçende yeşillik, türlü çimen,
Cânından vazgeçerek didârı görmez misin?

8

Rahat bulur mihnete, külfete kadem koyan,
Zayetmez hizmet kılsan, seni de pîr-i mugân,
Senden hizmet yok ise, tüm davaların yalan,
Ey Kul Hoca Ahmed pîr önünde ölmez misin?

Hikmet - 191

Bilmez Misin?

1

Ey dostlar siz bilin ki, bu yollar çok karanlık!
Şeytan yolunda durur, lâini¹³⁹ kovmaz mısın?
Kendine bend eyleyip, azdırması bir anlık,
Hakk'ın yanında yüzü kararmış olmaz mısın?

2

Tamah etme hocayım diyerek eşiklerde,
Akıl ve irfan yoktur, ihlatsız kişilerde,
Utanma, hâyâ gitti küçük ve büyüklerde,
Âhîr zaman izidir, sen bunu bilmez misin?

3

Şeyhim der marifeti, kılarısun açık, beyân,
Zâhîr-bâtın, ön ve son ne varsa hepsi ayan,
Şahin kuş gibi uçup, ruhu eylese seyrân,
Böyle olup, müridin yollara salmaz mısın?

¹³⁹ Lâin: Lanetti, kovulmuş şeytan.

٤ 4

تونى كوفى طاعت قىلدى صياد ابرار
ييمى ايجمى ياشليغىده يىشى كردار
امت اوچون قايغو بىرله بولدى بيدار
رسول الله طبعيتىن بيلماس موسن

Gece-gündüz taatte, sayyâd-ebrâr¹⁴⁰ olanlar,
Yeme-içme olmadan gençken güzel kalanlar,
Ümmet için uykusuz gecelere dalanlar,
Resul'ün ahlakını sen hâlâ bilmez misin?

٥ 5

تانگ آتقونجه ايكى اياق تمام شيشتى
آتا آنا ابراهيم دين تقى كيچتى
تيلاب امت قايغو بىرلان عقلى شاشتى
ايا شىخا كوروب عبرت آلماس موسن

Onun tan vaktine dek, iki ayağı şişti,
Ata, ana, yâr ve dost, İbrahim'den de geçti,
Rabb'inden ümmetini dileti, aklı şaştı,
Ey Şeyh! Onu görüp de sen ibret almaz mısın?

٦ 6

قول خواجه احمد بويول لارنى آسان بيلمه
حق رحمتى بىسار بيتور مغرور بوله
خوف و رجا ايجره تورغىل كونگل قويمه
قهر ايجيده لطفين انگلاب يورماس موسن

Kul Hoca Ahmed sen de bu yollar kolay bilme!
Hakk'ın lütfu sonsuzdur, erişip mağrur olma.
Havf ve recâ¹⁴¹ içre dur, kimseye gönül koyma,
Kahr içinde lütfunu anlar, yürümez misin?

حکمت - ١٩٢

Hikmet - 192

Neye Varayım Bilmem?

١ 1

نه محبت ايرميش من اوتاريمنى بيلماس من
شيدا قىلدى عشق منى قايدة بارغوم بيلماس من

Bu ne muhabbet imiş, ne söylesem ki bilmem?
Şeydâ kıldı aşk beni, nere varayım bilmem?

٢ 2

كوبار بغيريم تاشلارى آقار كوزوم ياشلارى
ايا حق نينگ دوستلارى قايدة بارغوم بيلماس من

Yanar bağrum taşları, akar gözüm yaşları,
Ey Allâh'ın dostları, nere varayım bilmem?

٣ 3

اوت نه بولور يالين سيز سو نه بولور جلاسىز
منى درديم دواسيز ايزلاب دارو تابماس من

Ateş olmaz dumansız, su kaynamaz buharsız,
Benim derdim dermânsız, ilacım nedir bilmem!

٤ 4

دردیم بیلار طبیب یوق حالیم سورار رفیق یوق
مندیک مونگلیغ غریب یوق منگوزاریم آیماس من

*Derdim bilen tabip yok, hâlim soran refik¹⁴² yok,
Ben gibi garipler çok, kederimi söylemem!*

٥ 5

اوتلارنی سو اوچیرور بو اوت سونی کویدیورور
اوتلار اوقی بو ایرور یلغان تیو آیماس من

*Ateşi su söndürür, ateş suyu yandırır,
En büyük ateş budur, asla yalan söylemem.*

٦ 6

کیم کیش کییار کیم چاپان کیم پادشاه دور کیم چوپان
کیم توز یورور کیم یمان مونی اصلا بیلماس من

*Kim kiş¹⁴³ giyer, kim çapan,¹⁴⁴ kim sultandır, kim çoban,
Kim düz yürür, kim yaman, bunu asla bilemem!*

٧ 7

قول خواجه احمد حقیر من یازوقومنی اوقور من
دوستوم گوهر فقیر من فقیر لیک دین تانماس من

*Hoca Ahmed hakirim, günâhımı okurum,
Dostum! Gerçek fakirim, ben ondan vazgeçmem!*

حکمت - ۱۹۳

Hikmet - 193

Âşığı Allâh Çağırır!

١ 1

یا الهیم عشقینگ سالیب عاشق ایتگیل
تانگلا محشر عاشقلارنی الله چارلار
عاشق بولسانگ ایا طالب محنت تارتگیل
تانگلا محشر عاشق لارنی الله چارلار

*Ya ilâhî ne olur beni sana âşık et,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.
Âşık olan gönüller, Hak yolda çeksin mihnet,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.*

٢ 2

محنت تارتغان عاشقلاردین خدا راضی
عاشقلارنی عرش گه بیتگای بیل آوازی
اول عاشق دین الله اوزی بولدی راضی
تانگلا محشر عاشق لارنی الله چارلار

*Mihnet çeken âşıklar, Hudâ sizlerden razı,
Uşşakın arşa çıkar dua, niyaz feryâdı.
O âşıklardan Allâh, mahşerde olur razı,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.*

٣ 3

ایا طالب عاشق بولسانگ بوزلاب یورگیل
درگاهیکه بیتگونگ آخر ایزلاب یورگیل
سن سربینی نادان لاردین اسراب یورگیل
تانگلا محشر عاشق لارنی الله چارلار

*Ey tâlîp âşık isen, durma ağlayıp yürü,
Dergâhına varasın onun izinde yürü.
Sırrını nâdânlardan gizleyip öyle yürü,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.*

¹⁴² Refik: Yol arkadaşı.

¹⁴³ Kiş: Samur kürk.

¹⁴⁴ Çapan: Ceket, kaput bezi.

٤

عاشق لارنى كوزلاريدىن قانى آقار
كوزنى قانين كوروب انده معشوق باقار
معشوق اوزى عاشق لارغه اوتلار ياقار
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

4

Âşıkların gözleri, yaşlar dolup kan akar,
Akan kanlı yaşına orada maşûk bakar,
Maşûka olan aşkı, onu ateşte yakar,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

٥

الله سويگان عاشق لارى اينگراپ يورار
عارف لارنى صحبتيگه اوزون اورار
محنت تاپسه عاشقلارى جولان قيلار
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

5

Allâh'ı seven âşık, inleyip yolda yürür,
Ârifler sohbetine gider gönünü verir,
Mihnet görse âşıklar, cevân ederek erir,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

٦

عاشق لارنى معشوق اوزى چارلاغوسى
قايدە سن ديب قايدە سن ديب اينگرانغوسى
الله دردين تارتيب عاشق بوزلاغوسى
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

6

Maşûk, âşıklarını kendisi davet eder,
"Neredesin, neredesin?" diyerek sual eder,
"Allâh!" nidâsı ile orada feryâd eder,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

٧

الله سويگان عاشق تانگلا براق مينار
براق مينيب محشرگاه ده جولان قيلار
حور قصور كوزلاماسلار ديدار تيلار
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

7

Allâh'ı seven âşık, yarın Burak'a biner,
Burak ile mahşere varıp da cevân eder.
Ne huri, ne başka şey, yalnız cemâli diler,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

٨

محشرگاه ده عاشقلارنى بوينيده غل
غل تاقييلغان عاشق ايشى حقه مقبول
اول عاشق قه الله اوزى كورساتور يول
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

8

Mahşerde âşıkların boynunda halkası var,
Kimin halkası varsa, Hak ile sevdâsı var.
Cemâlini gösterir, onlara rızası var,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

٩

ملايك لار زنجير تاقيب آليب يورگاي
اول عاشقنى احوالنى الله سورگاي
الله يمگه عاشق ليگي مقبول بولگاي
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

9

Melekler âşıklara zincir takıp da yürür,
Âşığın ahvâlini, Allâh sorar ve görür,
Rahmân'a âşıklığı inşallâh makbul olur,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

۱۰

محنت تارتگان عاشق لارنى الله سويدى
كىل بىرى ديب اول عاشق قه شراب بىردى
شراب ايچگان عاشقلارنى الله سويدى
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

۱۱

قول خواجه احمد عاشق لارگه اوزونگ نى قات
كيچه كوندوز محنت قيليب الم لار تارت
عارف لارنى بازاريده اوزونگ نى سات
تانگلا محشر عاشق لارنى الله چارلار

حکمت - ۱۹۴

۱

عاشق لارگه تنگريم اوزى قيلغاي رحمت
قبر ايچره پرتو ساليب قيلغاي شفقت
جنت كىريب ديدار كوروب عيش و راحت
لطف و كرم عطا قيليب يورور بولغاي

۲

عاشق لارى قايدە بارسە خلوت ايستار
ايرگه حاجت ايرماس يىغشى بالين بستر
حقنى تاپماي ييغلاب يورور بولور مضطر
عشق باغيدە نوا قيليب يورور بولغاي

۳

عاشق كويار جاندين تويار حقنى سيوار
الله اوچون دونيا عقبا طلاق قويار
بغرين تيشيب باشدين اياق قانغه بويار
عاشق اوزى يىكتا بولوب يورور بولغاي

10

Mihnet çeken âşıklar sizleri Allâh sevdi,
"Gel beri!" nidâsıyla onlara şarap verdi,
Şarap içen uşşakı, bilin ki Allâh sevdi,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

11

Kul Hoca Ahmed sen de âşıklara cânın kat,
Gece-gündüz mihnet çek, elem lezzetini tat,
Ârifler pazarında gidip de özünü sat,
Yarın mahşerde Allâh âşıkları çağırır.

Hikmet - 194

Yürür Olur!

1

Âşıkların özüne Allâh lütf eder rahmet,
Kabir karanlığında nuruyla eder şefkat,
Cennet ve cemâl görür, olur ilâhî ülfet,
Lütuf, kerem, armağan eyleyip durur olur.

2

Âşıklar her nereye varsalar ister halvet,
Bu ere hacet değil, iyilere bir devlet,
Hakk'ı bulmadan yürür, yakınır çeker mihnet,
Aşk bağında sadayla, Hak yolda yürür olur.

3

Âşıklar Hakk'ı sever, O'na yanar ve doyar,
Allâh için dünyayı, âhreti de boşar,
Ciğerinideşerek, vücudun kana boyar,
Âşıkların cevheri güçlü olup da yürür.

٤

ای یارانلار عشق ایلینی سامانی یوق
دوا سورمانگ عشق دردینی درمانی یوق
بو یوللارده عاشق اولسه تاوانی یوق
جانین تندین جدا قیلیب یورور بولغای

4

*Ey dostlar aşk ilinin serveti ve malı yok,
Devâ sormayın aşka, derdinin dermânı yok,
Bu yolda ölse âşık, bilin tazminatı yok,
Cân tenden ayrılarak, huzura yürür olur.*

٥

جانى جدا اوتده کویگای تنی اوزی
کیمی کورسه ایزین آلیب سورتار کوزگه
حکمت اوقوب طالب بولوب بیتسه سوزگه
عقل و هوشین دانا قیلیب یورور بولغای

5

*Cân ayrı bir ateşte, ten atılmıştır köze,
Kimi görse orada, izini sürer yüze,
Hikmetleri okuyup tâlıptir güzel söze,
Akıl ve iz'anyla bilgece yürür olur.*

٦

بوھوس نی تنی کویسه جانى کویماس
انى اوچون عشق قدریگه بیتیب بولماس
یخشی لارنى صحبتی دین بهره آلماس
رزقی دعا ریا قیلیب یورور بولغای

6

*Heveskâr teni yansa bilin ki cânı yanmaz,
Onunla aşk kadrine ulaşır yeten olmaz,
İyiler sohbetinden bir katre nasip almaz,
Rızkın duası riya, böylece yürür olur.*

٧

بو عالم دین سوا قیلغان الله اوزی
ای امت لار حق مصطفی آيغان سوزی
روز محشر روشن بولغای خلق غه یوزی
دل لارنى صفا قیلیب یورور بولغای

7

*Dünyayı önemsemez, Allâh'a verir özü,
Ey Ümmet-i Muhammed! Nebin söyledi sözü,
Mağşer günü aydıdır, o mü'minlerin yüzü,
Dilleri zikirdedir, Allâh der yürür olur.*

٨

چین عاشقلار تبریک بولغان جانى بیجا
پرواز قیلیب اوچای دیسه سخلار خدا
ایچمیش بیمیش طلب لاری درد و بلا
عشقیق باشقه بلا قیلیب یورور بولغای

8

*Âşıklar diri olur, boşarlar cânı tenden,
Hakk'a doğru uçarlar, ayrılırlar bedenden,
Talepler, dert ve bela, ye-iç ne gelir elden?
Aşk başa bir beladır, böylece yürür olur.*

٩

قول خواجه احمد درویش بولسانگ بیدار بولغیل
جور و جفا درد و محنت غم ایستاگیل
یوز مینگ بلا باشغه توشسه اینگرانماغیل
الله اوزی جفا قیلیب یورور بولغای

9

*Kul Hoca Ahmed sen de derviş olsan bîdâr ol,
Cevr u cefâ, gam çeken, bir âşık-ı didâr ol.
Yüz bin bela yaşasan, sabırlı ve metin ol,
Özün Allâh'a veren, sabırla yürür olur.*

۱

حقنی تابگان دیوانه لار بیهوش سوزلار
درد حالت پیدا قیلیب یورور بولغای
مقام لاری بلند مقام عرشنی کوزلار
خلق قه اوزین رسوا قیلیب یورور بولغای

1

*Hakk'ı bulan divâne, bilinçsizce söz söyler,
Derdini, ahvâlini anlatıp yürür olur.
Yüce olan makamı semayı, arşı gözler,
Nefsini rezil edip, halk içre yürür olur.*

۲

ایلدین قاجیب تاغ و چولنی قیلغای وطن
چول لار ارا همراه لاری زاغ و زغن
کیتار بولسه چوروک ایگنی انکه کفن
طیور وحشی همراه قیلیب یورور بولغای

2

*Elden kaçıp dağları, çölleri kılar vatan,
Çöllerde arkadaşı akrep, karga ve yılan,
Gittiği yerde giyer biçilmiş yeni kefen,
Vahşi kuşlar yoldaşı, onlarla yürür olur.*

۳

مونداغ بولمای جان معشوقین تانیب بولماس
بو یول لارنی عقبه سی کوب آشیب بولماس
جاندین کیچمای وحدت می دین تاتیب بولماس
می نوش ایتیپ سماع قیلیب یورور بولغای

3

*Böyle olmadan cânlar, maşûku tanır olmaz,
Bu yolun engeli çok, aşır geçenler olmaz,
Cândan geçmeden vahdet şarabın tadı olmaz,
Vahdet şarabın içip, semayla yürür olur.*

۴

جانانه نی تابغان کیشی اوزی بیلماس
عامی خلقتی طالب بولسه قاجیب کیلماس
یوز مینگ ناصح بولسه اندین پندین آلماس
ایلگه اوزون گمراه قیلیب یورور بولغای

4

*Sevgiliye kavuşan onun özünü bilmez,
Halkın avamı tâlip olsa da kaçır gelmez,
Yüz bin nasihat ehli öğüt verse de almaz,
Ele özünü şaşkın kılıp da yürür olur.*

۵

یوز مینگ عاشق کویسه یانسه بولور خرم
حق یادینی هر کیم آیتسه بولور همدم
روز محشر دیداریغه بولور محرم
جان ایمان فدا قیلیب یورور بولغای

5

*Yüz bin âşık tutuşsa bu onlar için erdem,
Hak ismini zikreden, onunla olur hem-dem,
Mahşerde cemâline olur elbette mahrem,
Cânını, her şeyini fedâyla yürür olur.*

۶

الله اوچون جانین بیرگان ضایع قالماس
ایکی عالم انکه بوستان هرگیز بولماس
چین عاشق نی سَری نهان خلق بیلاماس
کوز یاشنی گواه قیلیب بارور بولغای

6

*Allâh için cânını verenler yoksun olmaz,
Du âlem onun için, asla bir bostan olmaz,
Gerçek âşkın sırrı, saklıdır kimse bilmez,
Gözyaşın şahit tutar, öylece yürür olur.*

۷

عاشق اولماس قاریب سولماس عشقی جوان
 خلق ایچیده آغزی خندان کویار پنهان
 چول لار کیزیب بوزلاب یورور حق لا مکان
 حق عشقینی ثنا قیلیب یورور بولغای

7

Âşık ölmez ve soľmaz, aşkı tazedir her an,
 Halk içinde hep güler, oysaki yanar, pinhân,
 Çöller gezer-dolaşır, hâlbuki Hak lâ-mekân,
 Hak aşkıyla "Allâh!" der, çöllerde yürür olur.

۸

عشق باغنی کیزگان عاشق اوزون بیلماس
 کیچه کوندوز مست و حیران اوزگه کیلماس
 گوشه ایستار خلاق قه الفت بولماس
 حق وصلینی فنا قیلیب یورور بولغای

8

Aşk bağı gezen âşık, esas yurduna gelmez,
 Gece-gündüz mest olur, kendi özünü bilmez,
 Mal, mülk, dünyalık bilmez, halk ile ülfet kalmaz,
 Hak' a vuslata doğru, yolunda yürür olur.

۹

چین دردلیک لارنی دردلیک کوزگه ایلماس
 زاهد عابد سالک لارنی تیلگه آلماس
 قاید کورسه عشق سیزلارنی نظر قیلماس
 چین دردلیک گه دوا قیلیب یورور بولغای

9

Gerçek dertli olanlar, derdini umursamaz,
 Zâhit, sâlik, âbidi asla diline almaz,
 Nerde görse aşksızı, ona hiç nazar kalmaz,
 Gerçek dertliye devâ sunarak yürür olur.

۱۰

عاشق لارنی بیلگان لارین خلق بیلماس
 حور غلمان جمله ملک خیل کیلماس
 سقاھم ربهم نی آرزو قیلماس
 دیداریغه وفا قیلیب یورور بولغای

10

Âşığın bildiğini câhilller hiç bilemez,
 Huri, gılmân, melekler huzuruna gelemes,
 "Sekahum Rabbuhum..."¹⁴⁵ u, onlar arzu eylemez,
 Didârına vefalı davranır yürür olur.

۱۱

حور قصور انظهور دین آلیب کیلگای
 رضوان ملک قدح سونوب تعظیم قیلغای
 عاشق لاری کوزی یوموب بیھوش بولغای
 واشوقا دیب قیر ایچیده یورور بولغای

11

Huriler, melekleri tertemiz alıp-yürür,
 Rıdvan kadehi sunar, tazimle selâm durur.
 Âşık gözünü yumar, o an bilinçsiz olur,
 "Vâ şevkâ!"¹⁴⁶ der kır içre orada yürür olur.

۱۲

حق تاماشا قیلیب انگه رحمت قیلغای
 نور ایچیده پرتو سالیب شفقت قیلغای
 بیتیمیش فریق ملایکنی الفت قیلغای
 لطف و کرم عطا قیلیب یورور بولغای

12

Hak temaşa eyleyip, ona rahmetler kılar,
 Nur içinde yaşatır, ona merhamet kılar,
 Yetmiş farklı meleği kendine ülfet kılar,
 Lütfunu, keremini sunar da yürür olur.

- ۱
آدم اوغلی اولگوسی بیر آستیغه کیرگوسی
کیم یخشیدور کیم بیمان انده معلوم بولغوسی
- ۲
مونده اوزین بیلگان لار حق قه قول لیق قیلغانلار
حق یولیغه کیرگانلار یاروغ یوزلیک بولغوسی
- ۳
منمن قولن دیگانلار بیر یوزیگه کیلگانلار
حرام حریش ییگانلار بیر بیر جواب بیرگوسی
- ۴
مونده اوزین بیلماگان نصیغت نی آماغان
بیش وقت نماز قیلماغان انده رسوا بولغوسی
- ۵
اگر عاقل بولسانگیز نصیخت نی آلسانگیز
بیش وقت نماز قیلسانگیز انده فایده بولغوسی
- ۶
قول لیق قیلغیل قولیغه کیرگیل حق نی یولیغه
یارلاقغان قولیغه حورلار قارشو کیلگوسی
- ۷
حق دین فرمان بولغانده عزرائیل جان آغانده
سوروغ سوال قیلغانده انده حیران قالغوسی
- ۸
حیران بولماس اول کیشی آقسه کوزینی یاشی
حق بیلان بولسه ایشی جواب آسان بولغوسی
- ۹
طاعت قیلغیل قیش و یاز قول خواجه احمد بول گداز
یوزی قرا بی نماز انده رسوا بولغوسی
- 1
Âdemoğlu ölesi, yer altına giresi,
Orda malum olası, kim iyidir, kim kötü?
- 2
Burda özün bilenler, Hakk'a kulluk kılanlar,
Hak yoluna girenler, aydın yüzlü olası.
- 3
Ben kuluyum diyenler, yeryüzüne gelenler,
Harâmlardan yiyenler, bir gün hesap veresi.
- 4
Burda özün bilmeyen, nasihat dinlemeyen,
Namazını kılmayan, orda rüsvâ olası.
- 5
Siz akıllı olsanız, nasihati alsanız,
Namazları kılsanız, orda fayda olası.
- 6
Hizmet eyle kuluna, gir Allâh'ın yoluna,
Bağışlanan kuluna, huri karşı gelesi.
- 7
Hak ferman kıldığında, melek cân aldığında,
Sualler sorduğunda, orda hayrân olası.
- 8
Hayrân olmaz o kişi, aksa gözünün yaşı,
Hak ile olsa işi, cevap kolay olası.
- 9
Taat eyle kış ve yaz, Hoca Ahmed bî-niyaz,
Sen kılmaz isen namaz, orda rezil olası.

- ۱ 1
 شریعت نینگ شرائطین ترک ایتماین
 طریقت نینگ ایشلارنی ادا قیلسون
 طریقت ده پرهیز قیلیب تقوا قیلغان
 کوروب بیلیب حلالیدین جدا قیلسون
 Şeriat ahkâmını terk ü ihmal etmeden,
 Tarikat işlerini, mutlak edâ eylesin.
 Tarikat perhiziyle, takvâyı tercih eden,
 Kendini helâfından, kalksın uzak eylesin.
- ۲ 2
 حقیقت نینگ دریاسیدین گوهر آلمان
 معرفت نینگ میدانیده جولان قیلغان
 کویوب پیشیب ایچ بغرنی اوتقه سالغان
 آنداغ عاشق الف قدین دوتا قیلسون
 Hakikat deryâsından dalıp cevherler alan,
 Marifet meydanında coşup pehlivan olan,
 Yanıp-pişip bağrını kor ateşlere salan,
 Elif endamlı âşık, boynunu bükük kılsın.
- ۳ 3
 قیامت نینگ شدتیدین ماتم قیرسانگ
 نو طالب دیک حلقه ایچره اوزونگ اورسانگ
 قیامت نینگ شدتیدین نعره تارتسانگ
 محشرگاه ده کوز باشینی گواه قیلسون
 Kiyamet şiddetinden bilsen matem edersin,
 Yeni dervişler gibi halkada zikredersin,
 O şiddetten sarsılır, bir de nara çekersin,
 Mahşerde gözyaşların sana şahitlik etsin.
- ۴ 4
 اوشبو یولغه کیرگان عاشق جاندین گیچار
 جاندین کیچیب شوق شرابین تويا ایچار
 رحلت قیلسه چوروک ایگنین کفن بیچار
 فریاد اوروب ایشیک لارده صدا قیلسون
 Bu yola giren âşık maldan ve cândan geçer,
 Cânından vazgeçerek, şevk şarabını içer,
 Ölüm fermanı çıksa, donundan kefen biçer,
 Feryâd u figân ile, kapılarda inlesin!
- ۵ 5
 قیامت نینگ شدتینی بیلماگانلار
 غریب فقیر کورسه کوزگه ایلماگانلار
 امر معروف نهی منکر قیلماغانلار
 خاص بزرگلار سنی نه دیب دعا قیلسون
 Kiyamet şiddetini anlayıp-bilmeyenler,
 Garip ve fakirleri gözetip görmeyenler,
 Emr-i maruf, nehy-i münker, görevi yapmayanlar,
 Allâh dostları sana ne diye dua etsin!
- ۶ 6
 حق ذکرینی آیغانلارنی دشمن توتقان
 منلیک قیلیب بخشیلارنی باسیب اوتگان
 حلال حرام فریقین قیلماي آلیب یوتقان
 اول فاسقنی دلین نه دیب صفا قیلسون
 Hakk'ı zikredenleri, düşman yerine koyan,
 Kibredip has kulları görmeyip hakir sayan,
 Helâl-harâm demeden bulduğu şeyi yiyen,
 O fasıkın kalbine ne diye sefa versin?

۷

تکبر منلیک بیلان هوا قیلغان
 خلق ایچیده هر نه قیلسه ریا قیلغان
 کیچه کوندوز دنیا اوچون سودا قیلغان
 اول بنده فی آخرت ده گدا قیلسون

*Tekebbür ve benlikle kullara caka satan,
 Yaptığı tüm işlere gösteriş, riyâ katan,
 Gece-gündüz dünyanın muhabbetiyle yatan,
 O bendeyi ahrette kendine gedâ kılsın.*

۸

خلق ایچیده تسبیح قولغه آلیب یورگان
 شیخ مین تیو نادان لارغه وعظین آیان
 نذرین آلیب کیلگایمو دیب قاراب تورغان
 پیر اول تورور ظاهر باطن صفا قیلسون

8

*Halk içre elde tesbîh, gerinerek yürüyen,
 Şeyhim diye nâdâna güya vaaz eyleyen,
 Adağıyla gelİR mi diye yolu gözleyen,
 PİR odur ki zâhiri, bâtını safâ kılsın!*

۹

کیچه کوندوز حق دین قورقوب تورغان کیشی
 اوزون بیلور اوزگه بیلان یوقتور ایشی
 آندین سونگره نورغه تولور ایچ و تاشی
 حق دین قورقوب کوزده یاشین روا قیلسون

9

*Gece- gündüz Rabbinden korkup ağlayan kişi,
 Kendi özünü bilir, gayrıyla yoktur işi.
 Bakmışsın nurla dolmuş hem içi hem de dışı,
 Hak'tan korkup gözyaşın, akıtıp revân kılsın.*

۱۰

قول من تیو حق امرینی قیلماغانلار
 نصیخت نی قولاقیغه الماغانلار
 سود و زیان بولغانینی بیلماغانلار
 اول فاسق لار حقه نه دیب وفا قیلسون

10

*Kulum deyip Hak emrin eda edip kılmayan,
 Nasihâtı dinleyip kulağına almayan,
 Kârını-zararını hesap edip bilmeyen,
 O fasıklar Rahmân'a ne diye vefâ kılsın?*

۱۱

حکمت ایشتیب ییغلاماغان آدم ایماس
 کونگی قاتیغ کوزی انینگ نملیک ایماس
 بی شک بیلینگ دینی انینگ محکم ایماس
 قان ییغلاغیل کوزینگ یاشی دوا قیلسون

11

*Hikmet duyup ağlamaz, bilin ki âdem değil,
 Gönlü taştan da katı, gözleri nemli değil,
 Kuşkusuz onun dini, imânı sağlam değil,
 Kan akıtsın gözlerden, yaşları devâ kılsın.*

۱۲

ایا غافل نادان بیلان الفت بوله
 نادان لارنی صحبتیغه اوزونگ اورمه
 حق قهریدین قورقوب ییغله هرگیز کوله
 قول خواجه احمد عاشقلاردیک نوا قیلسون

12

*Ey gaffete dalan kul! Nâdânla ülfet kurma,
 Nâdânın sohbetine katılıp orda durma,
 Hakk'ın kahrından korkup, ağla ve asla gülme,
 Kul Hoca Ahmed âşık olsun da hep inlesin!*

۱ 1

حق تعالی توفیق بیره همت قیلیب
سحرلارده تینمای یادین ایغوم کیلور
جنبش قیلیب اعضالاریم درد ایلاسه
توبه قیلیب حضرتیگا یانغوم کیلور

Hak Teâla hikmetle tevfiği refik etse,
Şehirlerde dinmeden , zikrin edesim gelir.
Âzalar mesut olup, ezkârı dert eylese,
Mevlâ'ya tövbe edip, aşktan yanasım gelir.

۲ 2

طالب بولوب اخلاص قیلیب یولغه کیرسام
بیدار بولوب حق دیدارین توپا کورسام
پروانه دیک شمعی کوروب اوزوم اورسام
یوق ایرسه تیریک لیکنی آتقوم کیلور

Lütfuna tâlip olup, ihlasla yola girsem,
Rabb'immin cemâlini ben doyasya görsem,
Cemâlu'llâhı görüp, cânımı O'na versem,
Şayet böyle olmazsa cânndan geçesim gelir.

۳ 3

عاشقلارنی دعواسیدور حقنی یادى
ذاکرلارنی مرادی دور حق دیداری
کیچه کوندوز بیغلاب قیلور حق قه دادى
چین دردلیک دین درد و محنت تارتقیم کیلور

Uşşakın devâsıdır Yüce Rahmân'ın yâdı,
Mevlâ'nın didândır, zâkirlerin muradı,
Gece-gündüz ağlayıp, yükseltirler feryâdı,
Gerçek muzdariplerden, mihnet çekesim gelir.

۴ 4

طریقت گه کیرگان عاشق حق نی ایزلار
نه سوزلاسه حال علمینی سوزین سوزلار
سحرلارده یادین ایتیب عرشنی کوزلار
بایزید دیک بیر کون اوزوم ساتقوم کیلور

Tarike giren âşık dâim Allâh'ı özler,
Hâl ilmini konuşur, ona dairdir sözler,
Şehirlerde zikredip arşı-semayı gözler,
Bâyezîd olup bir gün, cânım satasım gelir.

۵ 5

حقیقت نی دریا سیغه چومغان عاشق
اول دریادین گوهر آلیب چقغان عاشق
گوهر آلمان درگاه سیغه بولور لایق
لایق بولوب گوهر آلیب چیقغوم کیلور

Hakikat deryâsına batıp-yok olan âşık,
Deryâdan cevher alıp, dışarı çıkan âşık,
Cevher alan dergâha umulur olsun lâıık,
Lâıık olup da cevher alıp çıkasım gelir.

۶ 6

فنا بولوب بو دنیادین بیغلاب اوتسام
حق شرابین ایچارمن دیب تشنه کیتسام
شبلی ینگلیغ عاشق بولوب سماع قیلسام
مونداغ بولوب شوق شرابین ایچگوم کیلور

Fenâ fi'llâh olarak ben bu dünyadan göçsem,
Hak şarabın içerek, büyük sevinçle gitsem,
Şıblı gibi aşkımla mey içip sema çeksem,
Şevk şarabın böylece içip gidesim gelir.

7

قول خواجه احمد عاشق لاردیک جاندين كيچگیل
جاندين كيچیب شوق شرايين تویا ایچگیل
طالب لارگه حکمت ایتیب درلار ساچقیل
پیر مغان ایتاگینی توتقوم کیلور

*Kul Hoca Ahmed sen de, âşık olup cândan geç,
Cândan geçip şarabın doyasıya bol bol iç,
Hikmetle tâlplerin üstlerine inci saç,
Pîr-i mugân eteğün, durmaz tutasım gelir.*

حکمت - ۱۹۹

Hikmet - 199

Satasım Gelir!

۱

ایا دوستلار توڭلی قیلیچینی
بیلگه باغلاب یولغه قدم قویغوم کیلور
لا تقنطوا رحمتیدین اومید توتوب
مودت نی گلزاریده ییلمگوم کیلور

1

*Ey dostlar tevekkülün çekerek kılıcını,
Bele bağlayıp yola, öyle çıkasım gelir.
"Lâ taknetû..." rahmetten ümidimi kesmeyip,
Meveddet rüzgarıyla ben de esesim gelir.*

۲

عاشقلاری جولان قیلار اول میدانده
ایلان قامچی قیلیب مینار اول ارسلان غه
سر سوزنی ایتیب بولماس هر نادان غه
سر سوزنی دانالارغه آیغوم کیلور

2

*Âşıklar cevân kılar, çıkarlar er meydana,
Yılanı kamçı yapar, biner vahşi arslana,
Sır sözünü söylemez asla tek bir nâdâna,
Sır sözün âlimlere gidip diyesim gelir.*

۳

عارف بولوب عاشق بولسه دانا کیتار
آنداغ عاشق دیدار اوچون جانین بیرار
آنداغ قولغه تانگمی آتار کونمی باتار
تونی کونی تینمای زاری قیلغوم کیلور

3

*Hem ârif hem de âşık, bilgeler böyle olur,
Öyle âşık cân verir, bir de didârın görür,
Böyle kula tan atmaz, günü de batmaz olur,
Gece-gündüz durmadan hep ağlayasım gelir.*

۴

نشانه سی اولدورانی رنگی ساریغ
آنداغ کیشی بو دنیا دین بولور فاریغ
ماسوا دین بیغیب اوزنی گونگی یاروغ
معرفت لار انگه رختین ساتقوم کیلور

4

*Alameti odur ki rengi her dâim sarı,
Böyle olan kişiler olur dünyadan ayrı,
Kendini meşgul etmez, masivâsından gayrı,
Marifetle ben kanım, cânım satasım gelir.*

5

ایا دوستلار طریقت ده بازار کوردوم
 رختیم تاییب اول بازارده دوکان قوردوم
 غافل کونگوم اوزوم انده بیدار بولدوم
 روزی بیرسه تون کون سودا قیلغوم کیلور

Tarikat pazarında dostlarım pazar gördüm,
 Kârlı bir iş edindim, pazarda çadır kurdum,
 Gâfil gözüm özüne orada bîdâr oldum,
 Razı olsa her zaman sevda kılasım gelir.

6

عاشقلاری اوزی بیرله بازار قیلور
 جاهل قول لار مؤمن کونگلین آزار قیلور
 غافل لاردین خدا رسول بیزار بولور
 حاضر بولوب حق ذکرنی آیغوم کیلور

6

Âşıklar Hak yolunda cân pazarını kurar,
 Câhilller de onları hasta rahatsız sanar,
 Hem Huda hem de Resul bizâr olarak anar,
 Hazır olup Hak zikrin dâim diyesim gelir.

7

صدق بیرلان غافل هرگیز توبه قیلماس
 ایسیز عمرین غافل کیچرور هرگیز تویماس
 فانی عمرونگ مینگ ایشانسانگ باقی قلماس
 توبه تیو توبه تونین کییگوم کیلور

7

Gâfil asla sıdk ile Allâh'a tövbe etmez,
 Ömrü gâfletle geçer, dünyanın malı yetmez,
 Fânî ömürde emel, arzular asla bitmez,
 Tövbe elbisesini, kalkıp gıyesim gelir.

8

قول خواجه احمد گیچتی عمرونگ غافل بوله
 نفسینگ سوزین قیلیبان باطل یورمه
 جهد ایتیپ تون کون زنهاری جاهل یورمه
 حاضر بولوب حقه قول لیق قیلغوم کیلور

8

Kul Hoca Ahmed ömrün gâfletle boşa geçti,
 Nefsine tâbi oldun, o da batılı seçti,
 Gece-gündüz ömrünü câhilllerle üleşti,
 Hazırlanıp da Hak'ka kulluk edesim gelir.

حکمت - ۲۰۰

Hikmet - 200

İçesim Gelir!

1

یا احمد عبدی دیگان سبحان ایزیم
 باردور انی شربت لاری سانسیز تلیم
 عاشق قول لارا ایچسون دیدی انی مولام
 عاشق بولوب اول شربت دین ایچگوم کیلور

1

Ey benim kulum Ahmed! demiş Sultanım benim,
 İkramları sınırsız bol şerbetleri vardır.
 "Âşık kullarım için..." onları, dedi Mevlâm,
 Âşık olup şerbetten bolca içesim gelir.

۲ 2

کیچه کوندوز اوشبو جاندین عاشق بولماس
عاشقلارنی کوزده یاشی هرگیز تینماس
جان ایاسه ییخشی یولغه کیرسه بولماس
جاندین کیچیپ جانانه غه بارغوم کیلور

Gece-gündüz içse de bu cândan âşık olmaz,
Âşıkların gözyaşı kuramaz, asla dinmez,
Cânını esirgese, yoluna girse olmaz,
Cândan geçip cânâna tutup varasım gelir.

۳ 3

همت قورین مردان لاردیک بیلگه باغلاب
منصور صفت جاندین کیچیپ دارده اویناب
عاشقلاردیک صحبت ایچره قانلار ییغلاب
سبحان ایزیم درگاهیهگه بارغوم کیلور

Himmetin kemerini ben merdâne bağlayıp,
Darağacında Mansûr olup ben de sallanıp,
Âşık olup sohbette, kanlar içre ağlayıp,
Sübhân'ın dergâhına durup varasım gelir.

۴ 4

قالدین کیچمای حال تیلنی بیلسه بولماس
محبت نی شراییدین ایچسه بولماس
معرفت نی بازاریهگه کیرسه بولماس
قالدین کیچیپ بوستان ایچره کیرگوم کیلور

Laftan geçip hâl dilin anlayıp bilse olmaz,
Muhabbet şarabından kanarak içse olmaz,
Marifet pazarına koşarak gitse olmaz,
Laftan geçip bostana öyle giresim gelir.

۵ 5

عاشق بولمای وفا نینی چالسه بولماس
حاضر بولمای حق ذکرنی آیتسه بولماس
چنگ و رباب سازلارنی توزسه بولماس
سازین توزوب حمد و ثنا آيغوم کیلور

Aşksız vefâ neyini çalsa, üflese olmaz,
Hazırlıksız Hak zikrin dese, söylese olmaz,
Çeng ü rebab sazların düzenlese de olmaz,
Rahmân'a hamd ü senâ, dua edesim gelir.

۶ 6

صدف ینگلیغ عشق اورنیده گوهرلارینگ
مؤمن قول غه یاقین تورور رحمت لارینگ
عاشق قول غه راحت تورور زحمتلارینگ
محنت تارتیب خواجم سنگه بارغوم کیلور

Aşk makamında durur, sedeften cevherlerin,
Mü'min kula yakındır lütfun ve merhâmetin,
Âşık kula rahattır, verdiği zahmetlerin,
Mihnet çekip de hocam sana varasım gelir.

۷ 7

عاشقلاری هر گوشه ده غوغا قیلور
قطره قطره کوز یاشینی دریا قیلور
اول دریاده عشق گوهری سانسیز تورور
غواص بولوب اول گوهرنی آيغوم کیلور

Âşıklar her köşede nefsiyle kavga eder,
Katre katre akıtır, gözyaşın deryâ eder,
Deryâda aşk cevheri, sayısız cefâ eder,
Dalğıç olup cevherden girip alasım gelir.

۸ 8

قول خواجه احمد اوزون تونلار اويغاق بولغیل
جاهل لار دین دایم بیراق قاچا کورگیل
کوز یاشینگ نی ساریغ یوزگه ساچا کورگیل
یاشیم ساحیب حمد و ثنا آیغوم کیلور

*Kul Hoca Ahmed sen de geceler uyanık ol,
Câhillerden daima kaçça gör ve uzak ol,
Gözyaşın sarı yüze, saçça gör ve döker ol,
Yaşım saçıp Rahmân'a senâ edesim gelir.*

حکمت - ۲۰۱

Hikmet - 201

Yâ Muhammed Mustafa!

۱

حق تعالی حبیبی یا مصطفی محمد
در دلیک لارنی طبیی یا مصطفی محمد

1

*Hak Teâla habibi, yâ Muhammed Mustafa!
Dertfîlerin tabibi, yâ Muhammed Mustafa!*

۲

اظهار قیلدی آدم غه آدم دین تا خاتم غه
نوری تولدی عالمغه یا مصطفی محمد

2

*İzhar kıldı Âdem'e, Âdem'den de Hâtem'e,
Nurun doldu âleme; yâ Muhammed Mustafa!*

۳

محبوبی پاک سردان مطلوبی شاه مردان
مخدومی کل انسان یا مصطفی محمد

3

*Mahbubu Hak'dır sırdan, matlubu Şah-ı Merdân,
Mahdumu külli İnsan; yâ Muhammed Mustafa!*

۴

معراج یولیغه آشقان سدره گه دیک اولاشقان
امت اوچون تالاشقان یا مصطفی محمد

4

*Miraç yolunu aşan, Sidre'ye dek ulaşan,
Rabbi ile konuşan; yâ Muhammed Mustafa!*

۵

یتیم قالدی اتادین هم مهربان آنادین
تقدیر بولدی خدادین یا مصطفی محمد

5

*Yetim kaldı atadan, hem şefkatli anadan,
Takdir oldu Hudâ'dan; yâ Muhammed Mustafa!*

۶

یتیم باشین سیلادی تیلبه بولدی محمد
جان نی جانغه اولادی یا مصطفی محمد

6

*Yetim başı okşadı, şefkatle kucakladı,
Cânı câna uladı; yâ Muhammed Mustafa!*

- ۷ 7
ییتی یاشار یاش اوغلان در قدرنی بیلدی
آلتی یانغاق قه ساتتی یا مصطفی محمد
*Yedi yaşına girdi, inci kadrini bildi,
Evc-i kemale erdi; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۸ 8
تیوه بولدی عفو دیدی امتنی تیلادی
جبرائیل ییتییب کیلدی یا مصطفی محمد
*Şefkat oldu "Af!" dedi, ümmetini diledi,
Cebrail sana geldi; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۹ 9
بو دنیانی سویمادی فرجه نانغه تویمادی
حق قول لیغین قویمادی یا مصطفی محمد
*Bu dünyayı sevmeydi, taze ekmek yemedi,
Eksik bir şey komadı; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۰ 10
تیلامادی آتاسین هم مهربان آناسین
قیلدی امت دعاسین یا مصطفی محمد
*Görmedi atasını, doymadı anasını,
Ümmete duasını; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۱ 11
تنگریسیغه طلبگار کیچه کوندوز بیغلار زار
بولدی امت گه مختار یا مصطفی محمد
*Rahmân'a çok talepkâr, gece-gündüz hep ağlar,
Oldu ümmete muhtar; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۲ 12
محیط دریاغه توشتی عرش اعلانی آشتی
مولاسیغه رازلاشتی یا مصطفی محمد
*Bahr-ı muhite düştü, arş-ı âlâyı aştı,
Rabbîyle rızalaştı; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۳ 13
شریعت نی سوزلادی طریقت نی ایزلادی
حقیقت نی کوزلادی یا مصطفی محمد
*Şeriatı sözledi, tarikatı izledi,
Hakikatı gözledi; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۴ 14
صبر ایلادی قناعت تقوا ایلاب عبادت
کیچه کوندوز تلاوت یا مصطفی محمد
*Kanaat sabreyledi, hem ittika eyledi,
Hep ibâdet eyledi; yâ Muhammed Mustafa!*
- ۱۵ 15
ایچیب کوثر سوینی اوزوب جنت گلنی
ایزلاب انی یولنی یا مصطفی محمد
*İçti Kevser suyunu, aldı cennet gülünü,
Arar Hakk'ın yolunu; yâ Muhammed Mustafa!*

قول خواجه احمد قيل طاعت تينماي آيتغيل صلوات
رسول الله بولغاي شاد يا مصطفى محمد

*Hoca Ahmed kıl taat, durma söyle salavat,
Resulu'llâh olur şâd! Yâ Muhammed Mustafa!*

حکمت - ۲۰۲

Hikmet - 202

Gören Var Mı?

۱

ايا دوستلار يوراک بغريم بولدى کباب
عشق سيز آدم عشق قدريني بيلگان بارمو
تونى کونى غربت تارتیب عشق يولیده
بی واسطه حق دیدارین کورگان بارمو

1

*Ey dostlarım yüreğim, ciğerim oldu kebab,
Aşksız insanın aşkın kadrini bildiği var mı?
Gece gündüz hasreti çekerek aşk yolunda,
Hak didârın rehbersiz gören bilenler var mı?*

۲

تاشقین تورغان دريالارديک قايناب يورگان
دنیا مالین کوروب انگه مغرور بولغان
های و هوس ما ومنلیک دعوا قیلغان
قارون ینگلیغ دنیا مالین کورگان بارمو

2

*Taşkın deryâlar gibi kaynayarak yürüyen,
Dünya malını görüp, onun ile öğünen,
Kibir, ben ve benliği, varlık davası eden,
Karun gibi dünyaya değer verenler var mı?*

۳

عشق شدتی باشقه توشسه عاشق بیلار
بیگانه لار تاشلار آتیب انگه کولار
دیوانه دیب باشین یاریب قانغه بو یار
منصور ینگلیغ عشق داریغه مینگان بارمو

3

*Aşk narı başa düşse, onu âşıklar bilir,
Yabancılar taş atıp onu alaya alır,
Deli der başın yarar, kanlar içinde kalır,
Mansûr ol, aşk darına çekilip ölen var mı?*

۴

عاشق منصور انا الحق دیب یاشی آقتی
چلتن بیرله همراه بولوب قبوغ قاقتی
یوراک بغری کباب بولوب ایریب آقتی
غار اچیده چلتن لارنی کورگان بارمو

4

*Âşık Mansûr ; "Ene'l-Hak" dedi ve yaşı aktı,
Kırklarla yoldaş olup, kendi vücudun aştı.
Yüreği kebab olup, eriyip öyle aktı,
Kabir içre kırkları gören ve bilen var mı?*

5

شیخ شبلی سماع قیلیب دایم یوردی
تخت و بختین تاشلاب ادهم دوکان قوردی
پروانه دیک شمعین کوروب اوزین اوردی
پروانه دیک اخگر بولوب کویگان بارمو

Şeyh Şibîlî sema etti, yollar olmuştu yurdu,
Tahtı-bahtı terk edip, Edhem dükkânı kurdu,
Özün pervâne gibi döndürüp öyle vurdu,
Pervâne gibi yanıp, tutuşup ölen var mı?

6

لیل تیو سحرالارده مجنون اوتقی
لیلینی کورگان زمان هوشی کیتی
حیران بولوب سرسان بولوب باشی قاتیغ
اوتگان عاشق ایرانلارنی کورگان بارمو

6

Sahralarda Leylâ der, bir Mecnûn geldi-geçti.
Leylâ'sın gördüğünde, aklı başından gitti.
Hayrân u mest olarak, o an kendinden geçti,
Uşşakı, erenleri gören ve bilen var mı?

7

شیرین نی دیب تاغلار قازیب عاشق فرهاد
شیرین نی کورگان زمان قیلدی فریاد
عقل و هوشین تراج قیلیب بیردی برباد
عاشق بولوب اولمای توروب اولگان بارمو

7

Şirin der dağlar gezer, büyük âşıktı Ferhât,
Şirin'i gördüğünde koptu büyük bir feryât,
Aklını, şuurunu kaybetti oldu herbât,
Âşık olup ölmeden, önce ölenler var mı?

8

ذوالنون مصری اوز شهریدین چیقیب کیتی
شیخ بایزید یتیمیش یولی اوزین ساتقی
اوزین بیلمای واله بولوب باشی قاتیغ
آنداغ ایرلار دعواسینی قیلغان بارمو

8

Zünnün-i Mısırî çıkıp, öz vatanından gitti,
Şeyh Bâyezîd yetmiş kez, vardı kendini sattı,
Özünü bilemeden, perişan oldu, yitti,
Böyle erlik davasın kılıp, güdenler var mı?

9

ابراهیم اوز اوغلنی قربان قیلدی
اسماعیل دیدار تیو جان نی بیردی
کوزین آچیپ حق جمالین حاضر کوردی
اسماعیل دیک حق جمالین کورگان بارمو

9

İbrahim öz oğlunu Hakk'a kurbân eyledi,
İsmail didâr diye kendi cânını verdi,
Gözünü açtığında Hak cemâlini gördü,
İsmail gibi Hakk'ın cemâlin gören var mı?

10

کوب عاشقلار بو دنیادین اوتیب کیتی
گورستان منزلیغه باریب یتتی
اهل عیال خانمان نی تاشلاب آندی
عبرت آلیب قیزیل یوزی سولغان بارمو

10

Nice âşık dünyadan yaşadı, geçti-gitti,
Kabristan menziline onlar intikal etti,
Eş, çocuk, ev barkını, terk edip öyle gitti,
İbret alıp al yüzü, sararıp solan var mı?

۱۱

قول خواجه احمد دردسيز اوتقى عمرونگ انگله
خدمت قيليب ايرانلارنى سوزين تينگله
ندامت ده ياشينگ توكوب تينماي ييغله
مونده ييغلاب آخرت ده كولگان بارمو

11

*Kul Hoca Ahmed dertsiz geçti bu ömrün anla,
Hizmet et erenlere, bir de sözünü dinle,
Nedâmetle yaş döküp dâim kendine ağla,
Burada ağlayanlar, âhirette güler mi?*

حکمت - ۲۰۳

Hikmet - 203

Dolan Var Mı?

۱

بو غريب ليک دشوار ايرميش ايا دوستلار
هيچ کيم کليلب غريب حالين سورغان بارمو
تونی کونی غربت تارتیب عشق يولیده
ايچی کويوب حسرت بيرله تولغان بارمو

1

*Bu gariplik, yalnızlık berbat imiş ey dostlar!
Kimse gelip garibin hâlinde soran var mı?
Gece- gündüz gurbette, aşk hasreti çekenler,
İçi yanıp özlemle ciğeri yanan var mı?*

۲

غربت ایچره کیچار ايرميش غريب حالی
هيچ قالمادی کونگل ایچره قيل و قالی
هر بیر کونده اولار ايرميش یوز مينگ یولی
نمازنام غريب حالين سورغان بارمو

2

*Gurbetlerde geçermiş onun o garip hâli,
Gönlünde hiç kalmadı lafa, söze mecâlî,
Her gün yürür kat eder, uzun binlerce yolu,
Akşam namaz vaktinde, hâlini soran var mı?*

۳

غريب ليغده يوردوم من عيش ناخوش غه
دشوار ايرميش تکيه ياستوق انده باشقه
مونگلوغ بولوب آتا آنا قارينداش غه
رحم قيليب غريب حالين سورغان بارمو

3

*Garip garip yürüdüm tekkedeki yemeğe,
Kırlıydı yastıkları, başladım iğrenmeğe,
Özlemle yanıyordum, anne- baba demeğe,
Merhametle hâlimi, bilen soranım var mı?*

۴

قارينداش لار حسرتیده بولدوم خراب
يوراک بغريم کويوب يانیب بولدوم کباب
غريب لارگه رحم ايلاسانگ کوبتور ثواب
ايا دوستلار بو دردیمگه دوا بارمو

4

*Kardeşler hasretiyle, ettim kendimi harap,
Bağrım yandı- tutuştu, ciğerler oldu kebab,
Acısan gariplere, belki en büyük sevap,
Ey dostlar bu derdime, söyleyin çare var mı?*

5

دوام اورتار کوریگ منی غربت اوقی
غریب لیغده تاپمادیم من حلاوقی
من مات غریباً دیب حدیث آیتی
فقد مات شهیداً دیب اولگان بارمو

Her dâim yakar beni, gurbet elin ateşi,
Gurbette bulamadım mutluluk, halaveti,
"Men mâte gariben." de, hadisteki hikmeti,
"Fekad mâte şehîden."¹⁴⁷ diyerek alan var mı?

6

غریب لیغده یوروردوم من غربت تارتیب
ملامتلار بیرله خلقدین سوز ایشتیب
تینگی توشوم کونگل یاروتوب مجال تارتیب
دیدار اوچون جان فی فدا قیلغان بارمو

Gurbet kahrı çekerek garip- garip yürüdüm,
Melametler içinde balktan azar işittim,
Kalbimi nurlandırdım, hanemi de işittim,
Didâr için cânını fedâ edenler var mı?

7

دیدار اوچون جانفی فدا قیلدی ایرسه
تونی کونی حق ذکرنی ایدی ایرسه
قول خواجه احمد بو غربت گه توشتی ایرسه
ایشیتینگ دوستلار اولماسلیک که امکان بارمو

Didâr için cânını kul fedâ etti ise,
Gece-gündüz zıkr-i Hak, söyleyip yetti ise,
Hoca Ahmed gurbete çocukken gitti ise,
Dinleyin! Ölmemeğe acep bir çare var mı?

حکمت - ۲۰۴

Hikmet - 204

Kevsir Olan Muhammed!

1

عاشق لارنینگ سوراغی صادق لارنینگ یاراغی
انبیالار چراغی خاکسار بولغان محمد

1
Âşıkların sorduğu, sadıkların sevdiği,
Enbiyalar serveri, aziz olan Muhammed!

2

اوزین سالیب محنت گه تورلوک تورلوک رحمت گه
عاصی جانی امت گه کوثر بولغان محمد

2
Özün koyup mihnete, türlü türlü zahmete,
Âsî, mücrim ümmete, şâfi olan Muhammed!

3

آتادین یتیم قالیب اوزنی غم گه سالیب
خدیچه مالین آلیب چاکر بولغان محمد

3
Atadan yetim kalıp, özünü gama salıp,
Hatice'yle mal alıp, ortak olan Muhammed!

٤

راضی بولغان قضاغه رازین آیغان خداغه
کوکدین کیلگان بلاغه صابر بولغان محمد

4

*Razı oldu Mevlâ'ya, dua etti Hudâ'ya,
Gökten gelen belaya, sabreyledi Muhammed!*

٥

همت قورنی باغلاب یوراک بغرنی داغلاب
سحر وقتیده بیغلاب بیدار بولغان محمد

5

*"Hû!" kemeri bağlayıp, yüreğini dağlayıp,
Seher vakti açlayıp, bîdâr oldu Muhammed!*

٦

حقنی قول لیغین قیلیب حق امرین خلق قه آیتیب
کافر جهودنی قورقوتوب اژدر بولغان محمد

6

*Hakk'a kulluğun bilip, O'nun emrin söyleyip,
Tüm küffarı nefy edip, güçlü olan Muhammed!*

٧

انبیالار خاتمی سر اسراری محرمی
مسکین لارنی همدی یادگار بولغان محمد

7

*Enbiyalar hâtemi, tüm sırların mahremi,
Miskinlerin hem-demi, raûf olan Muhammed!*

٨

کوندوز روزه و نماز کیچه سی عجز و نیاز
تیلاب امت نی قیش یاز مضطر بولغان محمد

8

*Gündüz oruç ve namaz, gecesi acz ve niyaz,
Ümmeti diler kış-yaz, darda olan Muhammed!*

٩

شام و سحر بیغلار زار امت اوچون دل افکار
خلق عالم غه یادگار یکسر بولغان محمد

9

*Gece, seherde ağlar, ümmete gönül bağlar,
Âlem ona yadigâr, mütevazı Muhammed!*

١٠

مسکین لارگا یار بولغان امت تیلاب زار بولغان
بال سیزلارگا بال بولغان شافی بولغان محمد

10

*Öksüzlere yâr olan, ümmet için ağlayan,
Balsızlara bal olan, şifa veren Muhammed!*

١١

مونگیغ بولغان مضطرگه حاضر بولغان گمراه گه
یتیم بولغان غریب گه سرور بولغان محمد

11

*Mahzun ve mükeddere, mü'min ve günâhkâra,
Yetime, gariplere, server olan Muhammed!*

١٢

قول خواجه احمد مسکیندور مسکینلاردین معنا سور
مسکین لیک کان حضور بصر بولغان محمد

12

*Hoca Ahmed miskindir, miskin olan mahzundur,
Miskinlik bir huzurdur, mürşit olan Muhammed!*

- ۱
تأنگ آتقونچه غفلتده من حیران قالغان
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
وا حسرتا ایچ و تاشیم عصیان تولغان
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- ۲
امت بولوب امت ایشین قیلامادیم
بیدار بولوب حق یولغه کیرالمادیم
یلغان امت خدمتیده بولالمادیم
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- ۳
سحرلارده جانیم قیناب قان ییغلامای
الله آیتوب قانلار یوتوب زار اینگرامای
ییلیب یوگوروب ایرانلاردین سر آنگلامای
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- ۴
یا محمد یامان قولنی محروم قویمانگ
عاصی جافی امت لارنی یولده قویمانگ
روز محشر عاصی لاردین یوز اوگورمانگ
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- ۵
بنده بولسام یلغوز حقنی سویماس مودیم
امت بولسام یولغه قدم قویماس مودیم
قانلار توكوب کوزلاریمنی اویماس مودیم
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- ۶
امت دیبان هیچ اوخلامای اوتقی رسول
عاصی جافی امت اوچون بولدی ملول
حق تعالی قیلغای مودی بیزنی قبول
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم
- 1
*Seher vaktine kadar, gaffette hayrân kaldım,
Tut elim yâ Mustafa! Ben garip yolda kaldım.
Vah bana içim-dışım, günâh ve isyan dolmuş,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*
- 2
*Ümmet oldum ümmetlik işlerini yapmadım,
Bidâr olup Hak yola, davetine uymadım,
Ümmetlik davasına, ben hizmetkâr olmadım,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*
- 3
*Seherde cânım yanıp, kanlı yaş ağlamadan,
"Allâh!" deyip kan yutup, zar u zar inlemeden,
Boş gezip erenlerin sırrını anlamadan,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*
- 4
*Kötü kulları mahrum yâ Muhammed koymayın,
Âsî, mücrim kulları, karanlıkta koymayın,
Mahşerde âsilerden, bizden yüz çevirmeyin,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*
- 5
*Sana bende olsaydım, ben Hakk'ı sevmez miydim?
Has ümmetin olsaydım, yolunda olmaz mıydım?
Kanlı yaşlar akıtıp, gözümü oymaz mıydım?
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*
- 6
*Ümmet deyip uyumaz, ağılar ve yürür Resul,
Asî, mücrim kul için, mahzundur, Yüce Resul,
Hak Teâla affeder, kılar mı bizi makbul?
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

۷

قیامتده تیلورغای امت دیگیل
مغزی سرّیم قاینغانده قولوم آغیل
عاجز قولونگ یول آداشسه یولغه سالغیل
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

۸

گناهیم غه تاغ و تاشلار طاققت قیلماس
ترسا جهود کافر مندیک گناه قیلماس
حق قاشیده شرمنده من هیچ کیم بیلماس
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

۹

روزه نماز قضا قیلیب حقنی بیلمای
یخشی لارنی خاک پای بولوب یورمای
ایرانلارنی دعاسینی موندن آمای
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

۱۰

یا محمد گناهیم دین شرمنده من
یا محمد ایلگیم آیینگ درمانده من
یخشی طاعت قیلامادیم ارمانده من
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

۱۱

بو دنیاده قیلمیشلاریم فسق و فجور
امت دیبان لطف ایتماسه صدر صدور
اول سببدین بارسام ساری اهل قبور
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

۱۲

امت من دیب لاف اورارمن قانی عمل
الله اوچون من قیلما دیم هرگیز جدل
آتیم امت قیلغان ایشیم جمله ضرر
یا مصطفی ایلگیم آیینگ یولده قالدیم

7

*Maşşerde sorulurken; "Benim ümmetimidir." de,
"Sırrımın kaynağıdır, Benim milletimidir." de,
Âciz kul yol şaşarsa, "Benim candaşımdır!" de,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

8

*Günâhıma dağ ve taş, güç, takat eyleyemez,
Yahud, kâfir, ben gibi günâhlar işleyemez,
Huzurunda mahcubum, hiç kimse hâlim bilmemez,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

9

*Kazaya kaldı namaz, ben Hakk'ı bilemedim,
İyilerin türabı olarak yürümedim,
Erenlerin duasın becerip alamadım,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

10

*Günâhım çok yâ Nebi! Sana karşı mahcubum,
Yâ Muhammed elim tut, lütfunun muhtacıyım,
İyi kulluk yapmadım, affedin duacıyım,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

11

*Bu dünyada işledim kusur, günâh, isyanı,
Sen şefaata etmezsen ey Sultanlar Sultanı,
Nasıl umarım Hak'tan mağfireti, gufrânı,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

12

*Ümmetim derim fakat nerede güzel amel,
Allâh için yapmadım, hayırlı iş ve cedel,
Adım mü'min, işlerim hepsi heder, yok bedel,
Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

قول خواجه احمد عملیم یوق قیان بارای
 پیر مغان خدمتیده کوکسوم یارای
 تقصیر آیتیب کیچه کوندیز حاضر تورای
 یا مصطفی ایلگیم آلینگ یولده قالدیم

حکمت - ۲۰۶

۱

ایا دوستلار تون کون تینمای ذکرین آیتینگ
 ذکرین آیتیب قول لوغیده بولماق کیراگ
 قول لئیق قیلیب تکبیر آیتیب صحبت قورسه
 هر نه باری بولسه حقدین کورماک گیراگ

۲

عشق قه قدم قویغانلاری مراد تابتی
 کیمنی کورسه سرّین کوروب عیبین یابتی
 غریب بولوب ییخشی لارنی ایزین اوبتی
 شام و سحر خدمتیده تورماق کیراگ

۳

محبت نی شرابینی اندین ایچیب
 منمن لیکنی قیلغان لاردین ییراق قاچیب
 هر کیم کیرسه اوشبو یولغه جاندین کیچیب
 خاک پایین کوزلاریگه سورماک گیراگ

۴

یولغه کیرگان ایرانلاردین یولنی سورمای
 هر نه کیلسه راضی بولوب حقدین کورمای
 اجازت سیز یولغه قدم قویوب یورگای
 عشق دوکانین یازیب انده قورماق گیراگ

*Kul Ahmed yok amelim, ben nereye varayım?
 Pîre hizmet yolunda, kalbim parçalayayım,
 Hep "Efendim!" diyerek, dâim hazır durayım,
 Tut elim yâ Mustafa! Karanlık yolda kaldım.*

Hikmet - 206

Görmek Gerek!

1

*Ey dostlar gece-gündüz durmadan zikreyleyin,
 Zikrine devam edip, kullukta olmak gerek.
 Tekbîr, tehlîl söyleyip sohbet halkası kursa,
 Her ne olursa tamam, Hak'tan bilmesi gerek.*

2

*Aşka ayak basanlar bak muradına erip,
 İnsanların sırrını, aybını ketmeyledi.
 Kendi garip olarak, nasa hizmetler kılıp,
 Akşam ve seherlerde, hizmete devam gerek.*

3

*Muhabbet şarabını ondan alarak içip,
 Ben-benlik edenlerden uzak kalarak, kaçıp,
 Bu yola girenlerin hepsi cânından geçip,
 Ayak tozun gözlere, eğilip sürmek gerek.*

4

*Yola giren erlere yollarını sormadan,
 Her ne ki başa gelse, onu Hak'tan bilmeden,
 İcazetsiz yol alıp, şeyhten izin almadan,
 Aşk tezgâhını yayıp, orada kurmak gerek.*

5

اوشبو یولغه کیرگان طالب بولدی عاقل
غفلت بیرله کویوب یانوب بولماس عاقل
عمرین ضایع کیچورگانلار بولدی جاهل
عشق لشکرین توتوب مدام قارماق کیراک

*İşbu yola girenler âkil ve zâkir olur,
Gaffleti zâil eder, erdemi zâhir olur,
Ömrünü zay edenler, mutlaka câhil olur,
Aşk askerini tutup, dâim yoklamak gerek.*

6

سحرلارده چار ضرب اوروب ذکرین باشله
های و هوس ما و من لیک بیراق تاشله
کیچه کوندوز تکبیر آتیب تینمای ایشله
ذکرین آتیب صدق بیرله تورماق کیراک

*Sahrada dört darp edip, zikrini yapman gerek,
Kibir, riyâ, ben, benlik, hepsini atman gerek,
Gece-gündüz tekbirle kulluğun yapman gerek,
Hem zikrini söyleyip, sıdk ile durmak gerek.*

7

بحر ایچیده آدم نفسی جولان قیلور
آچلیغیدین قاتیب تورسه افغان قیلور
دنیا تیلاب دین ایشینی ویران قیلور
بیلان ینگیغ حلقومیدین قیرقماق کیراک

*Deniz içinde adam, nefsi cevân eder,
Açlıktan öleyazsa daima efgân eder,
Dünyayı isteyerek, dinini virân eder,
Yanlış halk ümidini burada kırmak gerek.*

8

قول خواجه احمد نفسدین اولوغ بلا بولماس
پیر و گوکده طعمه بیرسانگ هرگیز تویماس
تفراق بولوب یولده یاتسانگ کافر اولماس
پیر مغان خدمتیده تورماق کیراک

*Hoca Ahmed nefsinde büyük bir bela olmaz,
Yer ve gök lokma edip, versen de asla doymaz,
Toprak olsan önünde, o kâfir nefsin ölmez,
Pîr-i muğân emrinde hizmette olmak gerek.*

حکمت - ۲۰۷

Hikmet - 207

Girmek Gerek!

1

عارف اولدور حق امرینی پاس ایلاسه
ماسوادین نفسین ییغیب خاص ایلاسه
شریعت همه بییش حروفدور راست ایلاسه
اندین سونگره طریقت گه کیرماک کیراک

*Âriftir Hak emrini kul yerine getirse,
Masivâdan nefsi çekip temiz eylese,
Şeriat hepsi beş harf, tümün eda eylese,
Sonra da tarikata salimen girmek gerek.*

۲ 2

طریقت همه بیش حروفدور اگر بیلسانگ
تعیّن بیلیم شرایطین ادا قیلسانگ
بیش کوچه سین سیران قیلیب بیلدیک اوتسانگ
اندین سونگره حقیقت گه کیرماک کیراک

Bak tarikat beş harftir, hele bunu bir bilsen,
Bilip de şartlarını şöyle edâ eylesen,
Beş kademedен geçip, işin özüne girsen,
Sonra da hakikate yükselip ermek gerek.

۳ 3

اول هم بیش حرف یخشی بیلسه حق قه یتار
ماو من لیک ضمیریدین بی شک کیتار
بیلسه قیلسه عبادتگه یوقتور خطر
معرفت نینگ میدانیکه کیرماک کیراک

Beş harfi idrak eden, ulaşır Hakk'a yeter,
Ben, benlik gâfletinden kurtulur Hakk'a gider,
Kullukta tehlike yok, dâim itaat eder,
Marifet meydanına koşarak girmek gerek.

۴ 4

اول بیش حروف میدانیده جولان قیلور
ظاهر باطن بی توقّف نالان قیلور
بیئت اعضا کوزلارینی کاتان قیلور
مرشد بولوب ارادت گه کیرماک کیراک

O beş harf meydanında, zikreder cevân kılar,
İçî-dışî tertemiz, her dâim durmaz açlar,
Yedi âza gözünü bir keten ile bağlar,
Mürşid olup arzuya, nizama girmek gerek.

۵ 5

تورت میدان نی بوستانیده نه ایشلار بار
ایتسانگ ادا بولماس انده دیمیش لار بار
هر دمیده یوز مینگ شیخ دین ییمیشلار بار
مونداغ انعام لذتتی بیلماک کیراک

Dört meydan bostanında hele bak ne işler var,
Söylesen edâ olmaz, orada demişler var,
Her dâim yüz bin şeyhten, tadılan yemişler var,
Böyle nimet, lezzeti, tadarak bilmek gerek.

۶ 6

بو یول لارنی طی قیلماين مرشد بولسه
فاسق جاهل مرید بولوب قولین آلسه
مونداغ افعال تانگلا انده مردود بولسه
محرگاه نی خلقی تمام کولماک کیراک

Bu yolları geçmeden yetişip mürşid olsa,
Müridi fâsık, câhil, tutup elini alsın,
Böyle işler reddolup yarın ortada kalsa,
Mahşerdeki insanlar tutup ağlasa gerek.

۷ 7

بیش کون اوتار دنیا اوچون قولین آلسه
گوروب بیلیم نفسی اوچون اوتقه سالسه
یول تابماغان نذزین آلیب قولین آلسه
وا حسرتا ندامت لار دیمماک کیراک

Beş gün geçer dünyada elin uzatıp alsın,
Görüp de nefsi için, girip ateşe dalsın,
Gözü nezrinde olup, öyle elini alsın,
Vâ hasretâ, ne yazık, pişmanlık duymak gerek.

۸ 8

قول خواجه احمد بو حکمت نی نیچوک ایدینگ
بیر حرفینی بیلمای اوزونگ خلق قه یایدینگ
راست یول لاردین باطل یولغه ایرته یاندینگ
خوف خطر ایچره نیچوک ایتملك کیراک

*Hoca Ahmed hikmetle, bunu nasıl söyledin?
Bir harfını bilmeden, özün ilan eyledin,
Doğru yoldan yanlışta sen de mi meyleyledin?
Korku ve tehdit içre, nasıl davranmak gerek?*

حکمت - ۲۰۸

Hikmet - 208

Cümle Ruhlar Görünür!

۱

عاشقلار میدانیده علم حکمت بیلینور
ایرانلارنی دامیغه شونقار لاجین ایلینور

1

*Âşıklar meydanında ilim, hikmet bilinir,
Erenler tuzağında doğan, şahin tutulur.*

۲

مینگ نفسنی بیر نفس قیلسه همت قیلسه شوق
سر ایشیگی آچیلیب جمله ارواح کورونور

2

*Bir nefes himmet alsa, semâlara erilir,
Sır kapısı açılır, cümle ruhlar görünür.*

۳

سحر بولسه یول آلا ر سر ایچیده سر کوروب
انداغ صحبت قیلغانلاری اختیار بیلینور

3

*Seher olsa yol alır, sır içinde sır görür,
Öyle sohbet edenler, fark etmeden bilinir.*

۴

قطب الاقطاب درویشلار خاص صحبت گه کیلورلار
آلا ر بولغان صحبت ده شوق بسیار بولونور

4

*Kutb-ı aktap dervişler, hoş sohbetlere gelir,
Ulular sohbetinde şevk, huzur, coşku olur.*

۵

صحبت برار تابقیایلار اول درویشلار کیلگانه
کیمگه نظر سالسه لار قفل دلی آچیلور

5

*Sohbet üzre bulurlar, dervişlere gelince,
Hep dilleri çözüdür, onlar nazar edince.*

۶

حلقه ایچره حق یادین آیتیب تیلدین قویماسلار
طغیان قیلیب روحلاری لامکان غه اولانور

6

*Halka içre Hak yâdın söyleyip zikredince,
Özgür olup ruhları, lâ-mekâna erilir.*

۷

اول صحبت ده ایرانلار حلقه ایچره اولتورور
کیمگه نظر قیلسه لار قفل دلی آچیلور

7

*O sohbette erenler, halka içre oturur,
Kime nazar kılsalar, dil kilidi açılır.*

۸ 8

هر چند الار اولوک دور ظاهر کوزگه کورینماس
غایبدورلار ولیکن باطن کوزگه کورونور

*Zâhir gözle görülmez, oysa onlar ölüdür,
Gaibtirler velakin, bâtn gözle görünür.*

۹ 9

سین ساقلاسانگ آدابنی ایرانلارنی آلدیده
بیلگیل الار قاشیده سانسیز معنا بیلینور

*Sen saklasan âdâbı, erenlerin önünde,
Sayısız ma'nâ vardır, bil onların gönlünde.*

۱۰ 10

درویشلارگه اخلاص قیل بیرگیل الارگه قولونگ
هر کیم کیرسه بو یولغه تحقیق دامغه ایلینور

*Ver elin dervişlere, ihlasları kalbinde,
Her kim girse bu yola, kul damgası vurulur.*

۱۱ 11

عشق دامیغه توشماکان سر معناسین بیلماگان
دنیا مهرین قویماغان تانگلا رسوا بولونور

*Aşk demine düşmeyen, sır ma'nâsı bilmeyen,
Dünya mehrin koymayan yarın rüsvâ olunur.*

۱۲ 12

قول خواجه احمد یسوی تینمای ایمدی بیغلاغیل
کوز یاشینگنی آقوزسانگ تانگلا بارسانگ بیلینور

*Ahmed Yesevî sen de, şimdi dinmeden ağla,
Gözyaşını akıtsan o mizan da görünür.*

حکمت - ۲۰۹

Hikmet - 209

Şerbetten İçeriz Biz!

۱ 1

ملول بولدی بو کونگل لار ایا دوستلار
تینگلاسانگیزرازین سیزگه آچاربیزا
وفاسی یوق یلغانچیدور اوشبو دنیا
کونگل کیزیب باقی سوزنی آچاربیزا

*Mahzun oldu gönüller, kulak veriniz dostlar!
Dinlerseniz maksadı, size arz ederiz biz.
Vefâsı yok dünyanın, yalancadır, aldatır,
Bâkî sözü açarak kalplere koyarız biz.*

۲ 2

اوغان ایزیم اوشبو جانغه قیلدی فرمان
بو یون سونمای تقدیرگه انگه نه دور درمان
آقشام توشوب سحر بولسه کوچار کروان
اول کروان نی سونگین آلوب کوچاربیزا

*Kâdir Mevlâm bu câna hükmetti, kıldı fermân,
Boyun eğmek gerekir, takdire yoktur dermân,
Batacak bir gün güneş, göçecek garip kervân,
Kervanda bir yolcuyuz, vakt erer göçeriz biz.*

۳ 3

بیزدین بورون برچه کروان کوچوب تورور
باقیب تورساق بیزگه نوبت ییتیب تورور
ملک الموت قدح شربت توتوب تورور
نوبت کیلسه اول شربت دین ایچاربیزا

*Bizden önce kervânlar nice dir göçer durur,
Biz bakarız ardından, nöbet bize de gelir,
Azrail kadehini, o an önünde bulur,
Nöbet geldi şerbetten elbette içerez biz.*

۴ 4

تلیم نادان ایرمن تیو توزدی بورک لیک
ایر اول بولور ایمانینی قیلسه کورک لوک
قیلدین ینگچه قیلیدیک تیز صراط کوفروک
اوغان ایزیم روزی قیلسه کیچاربیزا

*Nice nâdân "Erim!" der, süslü kalpaklar giyer,
Erlîk odur imânı zâhirse verir değer,
Sırat köprüsü ise, en son geçitmiş meğer,
Kâdir Mevlâm lütfeder, geçerez inşallâh biz.*

۵ 5

نیچه یاقسانگ یانماس چیراغ یاغین بیرده
جانلار چیقیب تنلار یاتور قرا بیرده
دل چیراغی شعله اورار عاشقلارده
روح بولوبان بیلمام قیان اوچاربیزا

*Yakmaya kalksan yanmaz, çıralar ıslak yerde,
Cânlar çıkıp bu tenler, yatacak kara yerde,
Kalp çırası tutuşur, nur olur gönüllerde,
Ruhlarımızla bilmem, nereye uçarız biz?*

۶ 6

یاقین ایرور اوشبو اولوم ایرماس ییراق
ایر اول بولور آخرت غه مینسه براغ
نیچه باقسانگ عاقبت اول اوچار چیراغ
اول چیراغ دیک بیر دم یانیب اوچاربیزا

*Yakındır işbu ölüm değildir bize irak,
Er odur âhirette binerse güzel Burak,
Ne kadar korusan da yanan çıran sönecek,
O çıra gibi bir an yanıp da söneriz biz.*

۷ 7

وادیغا اوتقی عمروم اویناب کولوب
آه اورارمین ندامت ده قانلار یوتوب
قول خواجه احمد بو حسرت دین جانیم کویوب
کوز یاشینی ساریغ یوزگه ساچاربیزا

*Vah! Yazık geçti ömrüm gülerек, oynayarak,
Nice pişmanlıktayım, kan yutup ağlayarak,
Hoca Ahmed hasretten bağrını dağlayarak,
Gözyaşım solgun yüze, ağlayıp saçarız biz.*

- ۱
ایا دوستلار شونقار قوشوم اوچوردوم من
قنات قاقیب قایسی طرف روان بولدی
گهی گهی آرقه سیدین اوندای قالدیم
دور آلیان کوزلاریم دین نهان بولدی
- ۲
ایاق باغین محکم توتمای قاچوردوم من
سیلاب سیفاب تابین تابمای اوچوردوم من
ندامت ده قالدی عمروم کیچوردوم من
ایمدی منینگ ایشیم آه و فغان بولدی
- ۳
سوراغ سورسام تاپیلغایمو اوشل قوشوم
تاپیلماسه دشوار ایرور منینگ ایشیم
حسرتیده تینمای آقار کوزده یاشیم
ایمدی منینگ قیلغان سودوم زیان بولدی
- ۴
پیریم مدد قیلسه قایتہ قولغه آلسام
هر بیر یونگین کوزلاریمغه سورمه قیلسام
بخشی تابلاب قاز اوردک که قارشو سالسام
بحمد الله ایمدی صاحب قران بولدی
- ۵
مونداغ تحفه ایلگینگده دور قویمه زنهان
ایاق باغین محکم توتوب تورغیل بیدار
آخر بیر کون کورساتگوسی سنگا دیدار
دیدار کورگان قول فی اورنی جانان بولدی
- ۶
اللَّهُمَّ يَا مَالِكِ الرِّقَابِ اوقوب
آزادلیغ برائتینی ایزلاب تاپیب
توبه دیبان ایگری یولدین راستقه قایتیب
توبه قیلغان قول لار انده مهمان بولدی
- 1
Ey dostlar! Doğan kuşum yuvadan uçurdum ben,
Kanat çırpıp ne yana, uçarak revân oldu?
Zaman zaman ardından, bağırup çağırđım ben,
Süzülüp, gözlerimden yok olup, nihân oldu.
- 2
Bağını tutamadan, doğanı kaçırdım ben,
Okşayıp sevemeden, elimden uçurdum ben,
Nedâmetle ömrümü, ardından geçirdim ben,
Şimdi benim işlerim, âh ile figân oldu.
- 3
Arasam bulunur mu, kaybettiğim o kuşum,
Bulmazsam perişândır, billâhi benim işim,
Dinmeden hasretiyle, dâim akar gözyaşım,
Şimdi benim yaptığım kâr iken ziyan oldu.
- 4
Pîrim medet kılsa da, tekrar koluma alsam,
Her bir kanat tûyünü, gözüme sürme kılsam,
Onu iyi koruyup, kazılara karşı salsam,
Elhamduli'llâh şimdi, sahibim Kur'ân oldu.
- 5
Bu lütuf hep ondandır, bırakma onu sakın,
Ayak bağın sağlam tut, zail olsun merakın,
Bir gün sana lütfeder, didârı görmey yakın,
Didâr gören kulların, makamı cinân olur.
- 6
"Allâhumme, yâ Mâlike'r-rikab"ı¹⁴⁸ okuyup,
Hürriyet beratını kazanıp sonra alıp,
Tövbe edip Hak yola, istikamete dönüp,
Tövbe edenler orda, mutlu ve mihmân olur.

¹⁴⁸ "Ey benim Allâh'ım! Cânı olan ve olmayan her şeyin sahibi."

۷ 7

قول خواجه احمد اوزونگ غافل عقلینک زایل
 عملینگ یوق دنیا ساری کونگونگ مایل
 بول ایاقینگ آستیده دور چاه هابل
 ییقیلورین بیلگان کیشی امان بولدی

*Kul Hoca Ahmed özün hem gâfil, hem de yitik,
 Amelin yok dünyada, ukbâda işin bitik,
 Göç zamanı yaklaştı, ömrün sonuna yetik,
 Göçeceğin anlayan, orda korunmuş olur.*

حکمت - ۲۱۱

Hikmet - 211

Bu İmtihan Değil Mi?

۱

عشق کمیای احمر عالم دوکان ایماس مو
 مرد خداغه معلوم اوسته دوکان ایماس مو

1

*Âşık kırmızı sülfür, âlem dükkân değil mi?
 Hak evine âşıklar, usta dükkân değil mi?*

۲

کونگونم ده عشق طوری توشتی تجلی نوری
 هر بیر آتینگ ظهوری شمع جهان ایماس مو

2

*Gönlümde aşkın Tur'u, düştü tecelli nuru,
 Her bir ismin zuhuru, cihân mumu değil mi?*

۳

سرتاسری جهانغه باقسه بلای توفان
 ای قوم نوح قورقونگ حق کشتبان ایماس مو

3

*Baştan başa cihâna baksın tufan belası,
 Ey Nuh'un kavmi! Korkun, Hak yöneten değil mi?*

۴

ایمن درختیدین کیم موسی غه اوت کوروندی
 انی انا الله آیتور اسراری جان ایماس مو

4

*Eman ağacından ki, Musa'ya nâr göründü,
 "İnni ene'llah!"¹⁴⁹ söyler, esrar-ı cân değil mi?*

۵

عیسای روح پرور ترک تعلق ایلار
 کوک سحنیده قلندر یحشی مکان ایماس مو

5

*O İsa'yı ruh-perver, terk-i taallük eyler,
 Gökyüzünde kalender, güzel mekân değil mi?*

۶

یحیانی بیغی توتتی آدم اوزین اونوتتی
 یونس نی نهنگ یوتتی بو امتحان ایماس مو

6

*Yahyâ'ya hüznü tuttu, Âdem özün unuttu,
 Yunus'u balık yuttu bu imtihan değil mi?*

¹⁴⁹ İnni ene'llah: Muhakkak ki ben Allâh'ım. (Kasas Sûresi 28/30. Ayet)

۷ 7

خوش هر حی و سبحان خوش قدرت خوش الهام
جنت ایچیده رضوان بیر باغبان ایماس مو

*Hoş her şey Hayy ü Sübhân, hoş kudreti, hoş ihsân,
Cennet içinde Rıdvân, güzel bağban değil mi?*

۸ 8

عاشق مرادی دلبر زاهدنی میلی منبر
جام خرمنی ایستار حق لامکان ایماس مو

*Âşık maksadın diler, zahidinki de minber,
Sevinç kadehi ister, Hak "lâ-mekân" değil mi?*

۹ 9

عین سحرده دور گل آشوفته مثل بلبل
کورگاچ انی قیزیل گل رخساری قان ایماس مو

*Aynı seherdedir gül, aşüfte olur bülbül,
Görür onu kızıl gül, ruhsarı kan değil mi?*

۱۰ 10

زنهار ای سخن ور بیهوده توکمه گوهر
گونگل خزانه سیغه تیل پاسبان ایماس مو

*Sakın ey vaaz veren, boşuna dökme terin,
Gönül telifdir dilin, muhafızın değil mi?*

۱۱ 11

مخدوم پاکبازی پرواز شاه بازی
صاحب خروج غازی چون ارسلان ایماس مو

*Mağdumudur pâkbâzı,¹⁵⁰ pervâzıdır şahbâzı,¹⁵¹
Sahib-i Huruc Gazi, Koca Arslan değil mi?*

۱۲ 12

محمور آلدی دل و جان قویدی می ارغوان
سلطان ساتوق بوغراخان پیر مغان ایماس مو

*Mağmur oldu kalp ve cân, yandı koca bir cihân,
Suftan Saltuk Buğrahan, pîr-i mugân değil mi?*

۱۳ 13

درگاه لاری کبریا اسلام آچیب بی ریا
سر حلقهء اولیا صاحب قران ایماس مو

*Dergâhları Kibriya, İslâm'dan geldi ziyâ,
Ser halkası evliyâ, sahip Kur'ân değil mi?*

۱۴ 14

اولاد انبیادور سردار اولیادور
مرد ره خدادور عالی نشان ایماس مو

*Evlâd-ı enbiyâdur, serdâr-ı evliyâdur,
Seçilmiş kibriyâdur, âli nişân değil mi?*

۱۵ 15

دور دور احمد خیر البشر محمد
دنیا و دینغه سرمد شرع بیان ایماس مو

*Devir Ahmed'in devri, hayru'l-beşer Muhammed,
Dünya ve dine sermed, şer'i beyân değil mi?*

- ۱
 کعبه ساری کیتار بولدوق ان شاء الله
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
 قایده بارساق الله یادی بیزگه همراه
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- ۱
 Ka'beye gider olduk, dua edin inşallâh.
 Ey dostlar hoşça kalın, tekrar görüşene dek.
 Her nereye varırsak, meclis bazır; zikrullah!
 Ey dostlar hoşça kalın tekrar görüşene dek!
- ۲
 کیتای دیرمیز خانومان دین جدا بولوب
 اهل و عیال خانومان دین سوا بولوب
 دنیا عقبین تاشلاب بحر خدا بولوب
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- 2
 Haydi, gidelim deriz ev barktan ayrı kalıp,
 Çoluk-çocuk eş-dosttan, bir müddet irak olup,
 Dünya telaşını terk, bahr-ı hüdüya dalıp,
 Ey dostlar hoşça kalın, tekrar görüşene dek!
- ۳
 یولغه قدم قویای دیرمیز حقنی ایزلاب
 ییر و گوکده آی و کونلار حقنی ایزلاب
 عرش و گرسی لوح و قلم حقنی ایزلاب
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- 3
 Yola kadem koyayım deriz Hakk'ı arayıp,
 Yerde-gökte, ay ve gün, dönüp Hakk'ı arayıp,
 Arş, Kürsi, Levh u kalem, durmaz Hakk'ı arayıp,
 Ey dostlar hoşça kalın, tekrar görüşene dek!
- ۴
 اهل و عیال خانومان دین جدا بولوب
 سوا ایتوب خاتونلارنی مهرین بیریب
 سفر قیلدوق وصلی اوچون جاندین بیزیب
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- 4
 Çoluk-çocuk, ev barktan uzakta, ayrı kalıp,
 Hatunların mihrini hem haklarını verip,
 Sefer kıldık vuslata, cândan her şeyden geçip,
 Ey dostlar hoşça kalın, tekrar görüşene dek!
- ۵
 عرش ایستاسانگ مؤمن قولنی کونگی ایچره
 عشق تیلسانگ مؤمن قولنی کونگی ایچره
 کورار بولسانگ مؤمن قولنی کونگی ایچره
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- 5
 Arşı istersen mü'min kulun gönlü içinde,
 Aşkı dilerse mü'min kulun gönlü içinde,
 Görmek istersen O'nu, mü'min gönlü içinde,
 Ey dostlar hoşça kalın tekrar görüşene dek!
- ۶
 عیب ایتمانگیز حقنی ایزلاب یورادورمیز
 خاصیت لیک کعبه ساری بارادورمیز
 خوبلار کوروب یولده عبرت آلدورمیز
 ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه
- 6
 Bu yollarda yürüyor, biz Hakk'ı arıyoruz,
 Keremli Beytullah'a yaklaştık, varıyoruz,
 Yolda iyiler görüp, ibretler alıyoruz,
 Ey dostlar hoşça kalın, tekrar görüşene dek!

۷

شاید کورساک باریب کعبه جمالینی
خدمت قیلساک یولده صاحب کمالینی
ایستایدورمیز دایم وصل وصالینی
ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه

۸

بنده بولساق خواجه میزنی ایزلاماک خوب
شام و سحر خدمتیده کیزلاماک خوب
یتیم قالغان بوتله لاردیک بوزلاماک خوب
ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه

۹

قول خواجه احمد معبودیغه کونگل بیریب
حق وصلینی تیلار دایم جولان قیلیب
عشق یولیده مندیگ یوقتور هیچ کیم غریب
ای یارانلار یخشی قالینگ تا کورگونچه

حکمت - ۲۱۳

۱

تولدی عمر پیمانہ سی من بیغلامای کیم بیغلاسون
شیطان کونگل همخانه سی من بیغلامای کیم بیغلاسون

۲

قیلماس نصیحت هیچ کیشتی عصیان بیلہ بولدی ایشیم
مونداغ کیچیپ یازوق ایشیم من بیغلامای کیم بیغلاسون

۳

قاتیغ گناه بولدی ایشیم جهنم ده بولدی بیریم
آخر غضب قیلسه کریم من بیغلامای کیم بیغلاسون

7

Varıp da görür müyüz, Ka'be'nin cemâlini?
Hizmet etsek o yolda sahib-i kemâlini,
Diliyoruz dâima azamet celâlini,
Dostlarım hoşça kalın, tekrar görüşene dek

8

Mürit olup müşîdi gözleyip izlemek hoş,
Gecenin seher vakti, hizmetinde olmak hoş,
Deve yavrusu gibi, yetimce bağürmak hoş,
Ey dostlar hoşça kalın, ta hacı olana dek!

9

Hoca Ahmed Rabb'ine ihlasla gönül versen,
Hakk'a vuslat dileyip, evc-i kemâle ersen,
Aşk yolunda, ben gibi bir garip yoktur, dersen,
Ey dostlar hoşça kalın, ben hacdan gelene dek!

Hikmet - 213

Kim Ağlasın?

1

Doldu ömür kadehim, ben değil kim ağlasın?
Gönlüm şeytan hanesi, ben değil kim ağlasın?

2

Kılmaz nasihat kimse, işlerim isyan ise,
Böyle mücrim gidişe, ben değil kim ağlasın?

3

Çok günâhlar işledim, cehennem benim yerim,
Azap etse ne derim, ben değil kim ağlasın?

٤
قرآن خطین کورماس کوزوم آیت حدیث ایرماس سوزوم
قول من دیسام یلغان اوزوم من بیغلامای کیم بیغلاسون

4
*Kur'ân'ı görmez gözüm, nas değil benim sözüm,
Kul değil yalan özüm, ben değil kim ağlasın?*

٥
نه مونده دور روزه نماز نه خیر احسان و نیاز
یوق حقیقت خیر نیاز من بیغلامای کیم بیغلاسون

5
*Ne oruç ne de namaz, ne hayır, ihsân, niyaz,
Sayfam değil ki beyaz, ben değil kim ağlasın?*

٦
نفسیم منی اوتقه سالور هر لحظه تندین جان آلور
دردیم دوا تابمای قالور من بیغلامای کیم بیغلاسون

6
*Nefsim ateşe koyar, benim de onda yanar,
Derdime çare arar, ben değil kim ağlasın?*

٧
شیطان غنیم دور منگا نیچوک ایلائی یا ربنا
یا رب سیغینورمن سنگا من بیغلامای کیم بیغلاسون

7
*Şeytan düşmandır bana, nasıl derim ; "Rabbenâ!?"
Ya Rab! Sığındım sana, ben değil kim ağlasın?*

٨
بیگیئت لیک قوتی کیتی قاریلیک نوبتی بیتی
کیلدی یاقین مرغ اجل من بیغلامای کیم بیغلاسون

8
*Gençlik kuvveti gitti, ihtiyarlıksa yetti,
Ecelle her şey bitti, ben değil kim ağlasın?*

٩
توتقای اولوم جام شراب خانومان قیلغان خراب
یا حسرتا علی الابد من بیغلامای کیم بیغلاسون

9
*Öümle sunar şarap, haneyi eyler harap,
Vay hâlimize yâ Rab! Ben değil kim ağlasın?*

١٠
اگر یوز بیل مهلت بیروزر اجل آخر قارشو کیلور
جانغه قرا کونلار سالور من بیغلامای کیم بیغلاسون

10
*Ömrüm yüz yıl da olsa, ölüm meleği gelse,
Çekip de cânım alsa, ben değil kim ağlasın?*

١١
دنیا ایشیدور بیر ساری نفسیم ایروزر دشمن باری
عقبی ایروزر حسرت بیرری من بیغلامای کیم بیغلاسون

11
*Bu bir dünya işidir, her kulum gidişidir,
Ah'rete varışdır, ben değil kim ağlasın?*

١٢
قیلدیم بسی فسق و فجور قالدیم نیتای محروم در
کونگوم ده یوقتیر ذره نور من بیغلامای کیم بیغلاسون

12
*Eyledim günâh, hata, muhtacız o berata,
Sen eylemesen atâ, ben değil kim ağlasın?*

حقدور کریم یا اکرم قول خواجه احمد بیمة غم
درمانده لیک دم بدم من بیغلامای کیم بیغلاسون

*Hoca Ahmed yeme gam, O Azizun zü'ntikam,
Hem Rahîm hem de Rahmân, ben değil kim ağlasın?*

حکمت - ۲۱۴

Hikmet - 214

Yola Giren Kalmaz İmiş!

۱

بو دنیاده یاراتیلغان کوب مخلوقلار
ایمدی بیلدیم تیریکیلیک بولماس ایرمیش
بو اولوم نینگ شربتیدور آچیغ شراب
جمله عالم ایچمای اندین قالماس ایرمیش

1

*Bu dünyada var olan bütün yaratıklara,
Şimdi bildim esasen, dirilik olmaz imiş.
Ölümün şerbetidir, içilen acı şarap,
Bütün âlem içerek, hiç biri kalmaz imiş.*

۲

یولغه قدم قویونگ دوستلار آزوق آلیب
اجل گیلسه آزوق کیلماس ساقال یولیب
بو دنیانی مال لارینی حاضر قیلیب
رشوت بیرسانگ ملک الموت آلماس ایرمیش

2

*Yola adım atarken dostlarım azık alıp,
Ecel gelse de azık gelmez, sakalı yolup,
Dünyanın mallarını tamamen hazır edip,
Rüşvet versen billahi, Azrail almaz imiş.*

۳

کروان اگر کوچار بولسه آزوق آلور
سود و زیان بولغانینی انده بیلور
آزوقسیزین یولغه کیرگان یولده قالور
یوکین یوکلاب یولغه کیرگان حیران بولور

3

*Şayet kervan göçerse, mutlaka azık alır,
Kâr mı zarar mı sonuç, işi orada bilir,
Azıksız yola giren, elbette yolda kalır,
Yükün alıp gidenler, yollarda kalmaz imiş.*

۴

یوکین یوکلاب یولغه کیرگان مردان بولور
قلاوزسین یولغه کیرگان حیران بولور
یولباشچیسى یولنی کورگان کروان بولور
یولنی کورمای کروان قدم قویماس ایرمیش

4

*Yükünü yükleyerek, yol alan yiğit olur,
Kılavuzsuz yol alan, yolunda şaşkın olur,
Yol rehberi, yol gören kervancı başı olur,
Yolu görmeden kervan, adımın atmaz imiş.*

۵

اجل کیلسه آزوق کیلماس ساقال یولسانگ
اونگ و سولگا جانینگ پاره پاره بیرسانگ
دنیا اوچون عزیز عمرینگ ادا قیلسانگ
ملک الموت کیلسه فرصت قویماس ایرمیش

*Ecel gelirse sana, arkadan azık gelmez,
Kendini parçalasan, sana bir yardım gelmez,
Ölüm ne zaman gelir, hiçbir kul onu bilmez,
Ölüm meleği gelse hiç mühlet vermez imiş.*

۶

بو دنیاده پادشاه من دیب کوگسین کبرگان
هم آلدیده کرسی قویوب خیمه اورغان
نیچه ییل لار خیل و حشم چریک سالغان
اجل کیلسه بیرى وفا قیلماس ایرمیش

*Dünyada "Padişahım!" deyip göğsünü geren,
Önüne kürsü koyup, halka nasihat veren,
Onca muhafızıyla, sağa-sola emreden,
Ecel gelse hiçbiri, vefâ edemez imiş.*

۷

نیچه مینگ لار چریک بیغقان خان لار قانی
بو سوزلار نینگ هر بیر یسی معنا کانی
وفاسی یوق بی وفادور دنیا تانی
غافل آدم کوروب عبرت آلماس ایرمیش

*Nice binlerce asker toplayan hanlar hani?
Bu sözlerin her biri, ma'nâ yüklü her yanı,
Vefâsızdır bu dünya, dostu-düşmanı tanı,
Gâfil insanlar görüp, ibret de almaz imiş.*

۸

بو دنیاده یوگروک آتغه مینگوچیلار
حرب کونیده مبارزلیک قیلغوچیلار
آلماس پولات قیلچ قورنی چاپقوچیلار
اجل کیلسه بیگ و خان نی قویماس ایرمیش

*Dünyada yürük ata, binip de koşturanlar,
Savaş meydanlarında yiğitçe vuruşanlar,
Elmas-çelik kılıcı, giyip de kuşananlar,
Ecel gelse ne beyi, ne hanı koymaz imiş.*

۹

بو دنیاده طبیب من دیب دعوا قیلغان
دعوالاری باطل ایرور سوزی یلغان
خلایقلار علتیگه دارو قیلغان
اجل کیلسه داروسینی بیلماس ایرمیش

*Dünyada "Ben tabibim..." deyip iddia eden,
İddiası yanlıştır, sözü asılsız neden?
Güya maraz-ı nâsa şifâ, dermân eyleyen,
Kendine ecel gelse, dermânı bilmez imiş.*

۱۰

بنده نیچه یاش یاشاسه اولماگی بار
کورار کوزگه بیر کون تفریق تولماگی بار
بو دنیاده سفر قیلغان کیلماسی بار
آخرتگه سفر قیلغان کیلماس ایرمیش

*Kul nice uzun ömür yaşasa ölmesi var,
Gören gözlere bir gün topraklar dolması var,
Dünyada sefer kılan insanın gelmesi var,
Ah'rete sefer kılan, bir daha gelmez imiş.*

تیریکلیک ده دین نوبتین یخشی اورغیل
 آخرت نینگ اسبابینی مونده قیلغیل
 قول خواجه احمد ایمان اوزره تائب بولغیل
 ایمان بیرله بارغان قول لار اولماس ایرمیش

حکمت - ۲۱۵

۱

ایا دوستلار بیان ایلاى حق رسولدین
 امت بولسانگ اشتیب درود آیتینگ دوستلار
 اول رحمة للعالمین جزؤ و کل دین
 امت بولسانگ اشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲

خداوندیم عطا قیلدی انگا معراج
 رحمت بحری تولوب تاشیب اوردی موج
 قویدی انی باشی اوزره لعمرك تاج
 چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۳

اؤل جبریل آلیب کیلدی انگه براق
 براق مینوب قیلدی حضرت مینگ تومتوراق
 براق اوچوب پرواز قیلدی هند العراق
 چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۴

اقصی باریب توشقی کورونگ انده سرور
 ییغیلدیلار جمله روحلار اول پیغمبر
 مبارک باد قیلدی روحلار انده یکسر
 چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

Hayattayken dinini, imânını sağlam tut,
 Âhîret sermayendir, senin için bir umut,
 Hoca Ahmed kulluğu, sen ölene dek yürüt,
 İmanla varan kullar orada ölmez imiş.

Hikmet - 215

Selâm Söyleyin Dostlar!

1

Ey dostlar bildireyim size Yüce Resul'den,
 Ümmetsen salât-selâm ona söyleyin dostlar!
 Tüm âlemlere rahmet olarak gönderildi,
 Ümmetsen salat-selâm, ona gönderin dostlar!

2

Allâh'ım lütfeyledi ona en yüce mirâç,
 Rahmet denizi taşıtı, deryâ oldu herc ü merc,
 Onun başına koydu çok güzel nurdan bir tac,
 Gerçek ümmet iseniz, salât gönderin dostlar!

3

Burak'ı alıp geldi, Cebrail ona sundu,
 O nebiler nebisi, döndü Burak'a bindi,
 Burak'la havalanıp, hedef mekâna indi,
 Ümmetsen salât-selâm ona gönderin dostlar!

4

Varıp indi Aksa'ya, görün orada server,
 Toplandı bütün ruhlar, gelmişti son Peygamber,
 Nefes verdi ol Resul, ruhlar orada yekser,
 Ümmetsen salât-selâm sen o Resul'e gönder.

۵

جبریل آلیب اول حضرت نی قیلدی پرواز
اول سدرت المنتهاغه یتقی لار باز
مصطفائی جبریل قیلدی خوب سرافراز
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*Cebrail alıp onu beraber havalandı,
Sidre-i Münteha'ya bu yolculuk dayandı,
Cebrail geçemezdi, çünkü geçenler yandı,
Ümmetsen salât-selâm sen o Resul'e gönder.*

۶

مقامیدین اوتالماین جبریل قالدی
جلاوینی اول میکائل کیلیب آلدی
آخر دم ده اول میکائل هاریب قالدی
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*Hududu geçemeyip, Cebrail orda kaldı,
Dağa sonra Mikail bu görevi devraldı.
Nihayet Mikail de, geldi bir yerde kaldı,
Ümmetsen salât-selâm sen o Resul'e gönder.*

۷

اول اسرافیل انی آلیب اوچتی جنان
اول مقامده رسول قیلدی عجب جولان
اول هم قالدی مقامیده قیلیب افغان
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*İsrafil onu alıp, yükseldiler cennete,
Taaccüp etti Resul, hayret-âmiz rihlete,
İsrafil geçemedi burdan öte gurbete,
Ümmetsen salât-selâm sen o Resul'e gönder.*

۸

عرشقه قاراب قدم قویدی رسول الله
نعلینینی سالای دیدی حق مصطفی
ندا کیلدی نعلین بیرله سین قویغیل پا
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*Atınca Resulullah, Arşa bakarak adım,
"Naleyini çıkarayım, budur benim muradım."
Nidâ geldi Resul'e ; "Naleyinle at adım,"
Gerçek ümmet iseniz, salât-selâm gönderin.*

۹

حق ساری دین ندا کیلدی آر نی منی
ای حبیبیم منگه قاراب کیلگیل بیری
محرم قیلای خاص سریمگه امید سنی
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*Hak Teala'dan nidâ ; "Ya Muhammed gör beni!,
Yaklaş bana Habibim! Baksın bana cân teni,
Mahremsin sırlarıma, şahit tuttum ben seni."
Gerçek ümmet iseniz, salât-selâm gönderin.*

۱۰

حق قه قاراب قویدی قدم رسول الله
حقدین اوزگه هیچ کیم یوقتور انده همراه
مونداغ مقام هیچ کیمگه یوق والله بالله
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

*Hakk'a bakıp ayağın atıyor Resulullah,
Kimseler yok orada, sadece Yüce Allâh!
Böyle makam kimseye vermedi vallâh billâh!
Gerçek ümmet iseniz ona salât gönderin.*

۱۱

چین امت سین بو سوزلارنی خوب بیلیب آل
اوشبو سوزلار خاص امت گه مانند بال
منافق قه یاقماس بو سوز کیلگای ملال
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۱۲

منافقلار شک کیلتیروب بولدی مردود
تانگلا دوزخ دیماغیدین چیقار بیل دود
سونگره قیلغان پشیمان دین سینگه نه سود
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۱۳

مصطفی نی معراجی غه سالغیل قولاق
کیم ایشیتسه کونگی بولغای خوب سودین آق
چین امت سین ایشتیب ییغله مثل بولاق
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۱۴

خدا ایدی مهمان بولوب کیلدینگ منگه
قانچه بولسه حاجتینگنی ایتغیل منگه
قیلیب خوشنود حاجتینگنی بیرای سنگه
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۱۵

رسول ایدی تيله گنیم عاصی امت
بلاغت دین قیرق یاشینی قیلغیل رحمت
ای خدایا سیندین رحمت میندین شفقت
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۱۶

تیلانگینگ قبول قیلدیم یا حق رسول
سین ایتگانینگ قبول قیلدیم بولمه ملول
کوپ کوپ تيله حاجتینگنی قیلای قبول
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

11

*Sen gerçek ümmet isen, bu sözleri bilip al,
Bu sözler ümmet için, her biri süzölmüş bal,
Münafıklar haz etmez, verir onlara melal,
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin!*

12

*Münafıklar şüphede hepisi oldu münkir,
Hesabını soracak, kabirde Münker-Nekir,
Orada anlaşılır, kâfirce sapık fikir,
Gerçek ümmet iseniz, ona salât gönderin!*

13

*Muhammed Mustafa'nın mirâcına ver kulak,
Kimler işitse onu, olur gönü nurdan ak,
Gerçek ümmeti isen dön de cemâline bak,
Gerçek ümmet iseniz, ona salât gönderin!*

14

*Allâh dedi; "Habibim! Hoş safa geldin bana,
Hacet dileğin neyse, çekinme söyle bana!
Bütün dileklerini, ben de vereyim sana."
Gerçek ümmet iseniz ona salât gönderin!*

15

*Resulullahtan dilek ; "İsteğim âsî ümmet,
Lütfunla kırk yaşımı, kıl vesile-i rahmet!
Senden onlara rahmet, benden olsun merhâmet."
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin!*

16

*"Dileğin kabul ettim, habibim, Yüce Resul,
Ne istersen makbulüm, sen sakın olma melül.
Ne diliyorsan benden hepsini ettim kabul."
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin!*

۱۷

قیرقدین ناری ایلیک یاشنی قیلدیم طلب
بی کس یتیم بیغلاب کیلدیم سنگه قاراب
کوزوم تیکتیم یا الهی سنگه بیغلاب
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

۱۸

ایلیک یاشنی بیردیم سنگه یا مصطفی
قایتیب تیله من ایرورمن حاجت روا
کوپراک تیله هر نه دیسانگ بیرای سنگه
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

۱۹

یا الهی آلمیش یاشنی ایتدیم سنگه
سین توانا مین ناتوان کیلدیم سنگه
بو یون سونوب کیلدیم سینا درگاهینگه
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

۲۰

خدا ایدی حاجتینگنی ایتدینگ منگه
خوشنود بولغیل امید میندین یا مصطفی
مین راضیمن سین هم میندین بولغیل رضا
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

۲۱

رسول ایدی امید تیلای یتیمیش یاشنی
غم لایغیه باتیب قالغان ارالاشنی
امتیم دیب مین ایچمادیم تو یوب اشنی
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

۲۲

یتیمیش یاشنینگ حواله سین قیلغیل منگه
قیامت کون رحمتینی ساچای انگه
کونگلونگ تینسون عنایتیم امید سنگه
چین امت سین ایشتیپ درود آیتینگ دوستلار

17

*Effi yaşı umarak, Rabb'imden talep ettim,
Kimsesiz bir yetimim, huzura böyle geldim,
Gözüm Cemâlullahta, ağlayıp feryâd ettim,
Gerçek ümmet iseniz, ona salât gönderin!*

18

*"Ya Muhammed Mustafa, elli yaşımı verdim,
Dile benden ne varsa, dinleyim cümle derdin,
Ben rahmeti sonsuzum, istediğini verdim."
Gerçek ümmet iseniz ona selâm gönderin!*

19

*"Allâh'ım altmış yaşı diliyorum ben senden,
Duamı kabul eyle, lütfunu kısma benden,
Boynumu büküp geldim, âşığım ta ezelden,"
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin!*

20

*Mevlâ dedi ; "Resul'üm, hâcetin dedin bana,
Ben de senden razıyım lütfum sonsuzdur sana,
Sen de benden razı ol, elini aç Rahmân'a."
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin!*

21

*Şimdi senden dileğim; "Yaşları kılın yetmiş,
Debelendik dünyada, gam çamuruna batmış,
Ümmet de benim gibi, gece-gündüz aç yatmış,"
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin.*

22

*"Yetmiş yaş taatını kullar eylesin bana,
Kıyamette rahmetim saçayım her kim ona,
Gönlün müsterih olsun, inâyetimdir sana!"
Gerçek ümmet iseniz, O'na selâm gönderin.*

۲۳

ییتمیش ییلدور منگه بنده سنگه امت
زن و فرزند اوچون چیککان رنج و کلفت
اول بندمگه مین بیرماسمن اصلا زحمت
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲۴

ییتمیش سکسان توقسان یاشقه ییتسه بندم
گیچیب آنی گناهینی قیلغوم عدم
امتینگنی غمی کیتسون بولغیل بی غم
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲۵

قول قاریسه خواجه بیرور خط برات
بندم بیرسه مین بیرماسام مینگه اویات
ای حبیبیم خوشنود سین بولغیل شاد
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲۶

ای برادر معراج سوزی یالغان ایماس
دینی سوستراق منافقلار نیلار دیماس
اول ازلدین تیره بخت دور اوزگه کیلماس
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲۷

ای برادر منافق قه بوله الفت
کیم الفتدور باشی اوزره یوز مینگ کلفت
باشدین آباق منافقنی زیان زحمت
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

۲۸

حکمت قیلدی معراج سوزین قول خواجه احمد
شکر الله مصطفی غه قیلدی فرزند
ارسلان بابام خرما بیریب قیلدی خرزند
چین امت سین ایشتیب درود آیتینگ دوستلار

23

"Yetmiş yıllık bir ömür, bana kul, sana ümmet,
Çoluk-çocuğu için çekti bu kadar külfet,
O kuluma ben vermem, asla yeni bir zahmet."
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin.

24

"Yetmiş, seksen, doksana yaşı ererse kulum,
Bağışlarım zenbini, ne kadarsa bilumum..."
"Ümmetim terk et gamı, yapma kendine zulüm..."
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin.

25

Yaşlanan insanlara, hocası verir berat,
Kul verir ben vermem mi, tecelli etmez murat,
Habibim, sen hoşnud ol, eyle sen gönlünü şâd,
Gerçek ümmet iseniz, ona salât gönderin.

26

Ey kardeş! Mürid olan asla yalan söylemez,
Bu yolda münafıklar neler yapıp eylemez,
Onun fitratı bozuk, asla hizaya gelmez.
Gerçek ümmet iseniz, O'na selâm gönderin.

27

Ey kardeş münafığa sakın ha olma yakın,
Münafığı terk edin, onu yalnız bırakın,
Cezâsı şiddetlidir, Hak'tan olan fırakın.
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin.

28

Hikmet eyledi mirâç sözünü Hoca Ahmed,
Şükürler olsun O'na, Nebiye etti ümmet,
Arslan Baba hürması verdi tükenmez lezzet,
Gerçek ümmet iseniz, ona selâm gönderin.

- ۱
هیچ بیلمادیم نیچوک کیچتی عمروم مینینگ
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
نه بولغوسی یولغه سالسانگ مین عاجزنی
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 1
Bilmem ki nasıl geçti, gaffletle benim ömrüm,
Sorar olsa kuluna, ben orada neylerim?
Nasıl olur da yola çıkınca ben acizim,
Sorar olsa kuluna, ben orada neylerim?
- ۲
یولدین چیقیب آغانیمنی بیلمادیم مین
حق سوزینی قولاقیمغه آمادیم مین
بو دنیادین کیتاریمنی بیلمادیم مین
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 2
Yoldan çıkıp azmışım, günâhım bilmedim ben,
Hak sözü kulağıma, dinleyip koymadım ben,
Dünyadan gideceğim, düşünüp bilmedim ben,
Sorar olsa kuluna, ben orada neyleyim?
- ۳
اوتگانلاردین عبرت آلیب یولغه کیرمای
نوحه فریاد ایتیب انده اورتاب یانمای
کیچه کوندوز یورومیشمن اوزنی بیلمای
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 3
Görenden ibret alıp, ben hak yola girmedim,
Nefsi terbiye edip, tutuşup da yanmadım,
Gece-gündüz yürüdüm, ben kendimi bilmedim,
Sorar olsa kuluna, ben ne cevap vereyim?
- ۴
جانینگ چیقیب تنینگ یاتور تار لحد ده
سورغوچیلار کیلیب سورسه اول حالتده
اقار یاشیم کیتار هوشیم اول وقتده
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 4
Cân çıkıp dar kabirde, bu bedenim yatacak,
Dostlarım üzerime kara toprak atacak,
Sorgucular gelince gözyaşlarım akacak,
Münker-Nekir sorarsa ben ne cevap vereyim?
- ۵
غافل لیکده یوردونگ سین ایت دیک کیزیب
تنینگ یاتور تار لحد ده اسرو شیشیب
ایش قیلما دینگ سین تنگریگه کوکسینگ تیشیب
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 5
Gafflet içre it gibi, sen boşlukta yürüdün,
Bak bedenin kabirde yavaş yavaş çürüdün,
Günâhkâr bedenini bu çukura sürüdün,
Münker-Nekir sorarsa ben ne cevap vereyim?
- ۶
قول خواجه احمد بو دنیا ده توبه قیلغیل
توبه قیلیب یول باشیغه باریب تورغیل
خاص قول لاردیک آزوقونگنی آلیب یورگیل
سورار بولسه مین قول انده نه قیلغایمین
- 6
Hoca Ahmed sağ iken, nedâmetle tövbe et,
Tövbe edip yola çık, ibâdetle sebat et,
Seçkin kulları gibi sen nefsini azat et,
Münker-Nekir sorarsa, ben ne cevap vereyim?

۱

زمانه آخر بولسه ایا دوستلار
تورلوک تورلوک بلالاری یاغار ایرمیش
اول بلانی اوزی سویگان درویشلاری
ایلگین آجیب دعا ایلاب قووار ایرمیش

1

Zaman âhir zamandır, ey dostlar dikkat edin,
Türlü türlü belalar o zaman yağar imiş.
O belaları Hakk'ın gerçek derviş kulları,
El açıp dua ile belayı kovar imiş.

۲

اول درویش نی عزیز باشی حقنی یولی
قیده بارسه تانیب بولماس قولیننگ قولی
عاشقلارنی شیدا قیلور اوچگان کولی
اخلاص بیلان بارغان عاشق تاپار ایرمیش

2

O dervişliğin başı, halkına hizmet yolu,
Her nereye varırsa, tanıyıp bilir onu,
Âşığı çılgın eder, savrulup uçan küfü,
İhlas yüklü âşıklar, hedefin bulur imiş.

۳

اول درویش نی تابسانگ جانینگ بیرماس موسن
باسقان ایزین کوزلارینگ گه سورماس موسن
شام سحر خدمتیده تورماس موسن
خدمت قیلغان هر سر کورسه یاپار ایرمیش

3

Böyle dervişi bulsan, cânını vermez misin?
Bastığı toprakları, yüzüne sürmez misin?
Her vakit hizmetinde bulunup durmaz mısın?
Hizmet eden, sırları görse de gizler imiş.

۴

جام جهان نما بولوب سرلار کورگای
کورمادیم دیب اندین موندین حقنی سورغای
نوطالب دیک حلقه ایچره اوزین اورغای
غریبلارنی ایزین آلیب اوپار ایرمیش

4

Cihân gösteren ayna, tüm sırları görecek,
Görmeyince gayrıdan, Hakk'ı bulup soracak,
Yeni tâlipler gibi, halka içre olacak,
Gariplerin izinden yürüyüp öper imiş.

۵

پیغمبر آخر زمان سنت لاری
فقیر سورماق حق مصطفی عادتلاری
من مات غریباً دیب حدیث لاری
فقیر سورغان ایمان بیلان بارار ایرمیش

5

Hayatı tanzim eder Peygamber sünnetleri,
Fakir hâfîni sormak Mustafa âdetleri,
"Men mate gariben..."¹⁵² uyarın hadisleri,
Fakir hâfîni soran, imânla varır imiş.

۶

انداغ درویش حقدین اوزگه قیلماس کلام
خضر الیاس غوث الغیث انگه غلام
ظاهرلاری کیمنی کورسه قیلغای سلام
باطن لاری حق قیلچین چاپار ایرمیش

6

Böyle dervişler Hak'tan özge söylemez kelâm,
Hızır, İlyas, gavsu'l- gavs, köle olsalar tamam,
Zâhirini görene çekinmez verir selâm,
Bâtını Hak kılıcı dâima sallar imiş.

۷

یوز مینگ سلام حقدین پیام انگا قیلگای
 سحر وقتده فیض فتوح تولا آلغای
 اعتقادلیق طالب بارسه نظر قیلغای
 ناجنس لارنی صحبتیدین قووار ایرمیش

7

*Hak'tandır yüz bin selâm, hepsi ona gelecek,
 Şeherde feyz-i futuh, dolu dolu olacak,
 İnançlı tâlip varsa, ona nazar kılacak,
 Soysuzları kapıdan durmadan kovar imiş.*

۸

عاشقلارنی حق قه بیتگای بیل فریادی
 عرشنی بوزار عاشق لارنی قیلغان دادی
 روزه نماز تسبیح لاری حقنی یادی
 اهلین تابسه کوز یاشینی ساچار ایرمیش

8

*Bütün âşık kulların; Hakk'a erdi feryâdı,
 Arşı titretiverdi dilenen o imdâdı,
 Oruç, namaz, tesbihle olacak Hakk'ın yâdı,
 Fark etmez âlim olsa, gözyaşın saçar imiş.*

۹

عاشقلارنی حق بوینیغه غل لار سالغای
 ملائک لار زنجر سالیب آلیب یورگای
 بیر آه اورسه عرشدین اوتوب دوزخ کویگای
 دودی چیقسه آی کون فی توتار ایرمیش

9

*Âşıkların boynuna, Hak gülleri salınca,
 Melekler zincirleme, âşıklarla olunca,
 Bir ah ile cehennem tutuşup da yanınca,
 Dumani çıksa ayı, güneşi tutar imiş.*

۱۰

محشرگاه فی بوزماسون دیب الله اوزی
 من ایتما دیب آیت حدیث قرآن سوزی
 عاشق لارغه بیتماس ایرمیش شهید غازی
 اول باریب عاشق دیدار کوروار ایرمیش

10

*Mahşer yeri bozmasın, diyerek Allâh özü,
 Ben değil ayet, hadis, hepsi Kur'ân'ın sözü,
 Âşıkın makamına yetemez şehit, gazi,
 Önce âşık kulları didârı görür imiş.*

۱۱

عشق ایستاگیل عشق ایستاگیل عاشق بولغیل
 بو یول لارده ناپاک یورمه صادق بولغیل
 لیلی مجنون فرهاد شیرین وامق بولغیل
 عاشق لاری دیدار کوروب تو یار ایرمیش

11

*Sen Mevlâ'dan aşk iste, meşk iste ve âşık ol,
 Eğri büğrü yürüme, bu yollarda sâdik ol,
 Âşıksan Leylâ-Mecnûn, Şirin-Ferhât, Vâmuk ol,
 Âşık kullar didârı görüp de doyar imiş.*

۱۲

عاشق لاری دیدار کوروب حیران قالغای
 عقلی کیتیب واله بولوب افغان قیلغای
 شوق بیرلان یوز مینگ جانین فدا قیلغای
 ایلیک مینگ بیل اوزدین کیتیب یاتار ایرمیش

12

*Âşıklar didârını görüp hayrân kalacak,
 Aşkta zâil şaşkındır, hem de efgân kılacak,
 Şevk ile yüz bin cânı olsa fedâ edecek,
 Eflî bin yıl gönüllü, gider de yatar imiş.*

۱۳ 13

تویدونگمو دیب عاشق لارغه ندا قیلغای
 حزین آواز ایشیتیب عاشق جانی کیرگای
 عاشق قول لار معشوق اوچون جانین بیرگای
 واولتا ندامت دیب قویار ایرمیش

Âşıklara "doydun mu?" diye nidâ gelecek,
 Hazin sesler işitip, onun cânı yanacak,
 Âşık kul maşûkuna, öz cânını verecek,
 Ah! Nedâmet diyerek, orada durur imiş.

۱۴ 14

حلقه ایچره بخیل کبرسه صحبت بولماس
 ذاکر قول لار ذکیرین ایتیب فیض آلماس
 اول صحبت دین ایرانلارنی بوی کیلماس
 ذاکرلارنی عمری ضایع اوتار ایرمیش

Halka içre cimriler girerse sohbet olmaz,
 Zâkirler o halkadan hiçbir lezzet de almaz,
 Çünkü o sohbetlere, eren kokusu gelmez,
 Zâkirlerin ömrü de zâyî olur geçermiş.

۱۵ 15

ناجنس بخیل سخی لارنی غیبت قیلغای
 تانگلا بارسه حد ایچره جانی کویگای
 ییمک ایچمک لباسلاری اوتدین بولغای
 حسرت بیلان زهر زقوم تاتار ایرمیش

Soysuz cimri, cömerti orda gybet yapacak,
 Tan vaktinde gitse de, cehennemde yanacak,
 Yiyip, içip, giydiği, hep ateşten olacak,
 Hasretle zehir-zakkum, orada tadar imiş.

۱۶ 16

اندین سونگره حق نوریدین عالم تولغای
 قیامت نینگ آفتابی جوشقه گیلگای
 حق بنده سین نامه لارین قولغه بیرگای
 بیدر بیدر سوراب جزالارین بیدر ایرمیش

Kıyamet vakti güneş yavaş yavaş inecek,
 Hakk'ın âşıklarını, zikri ele verecek,
 Sonra da Hak nuruyla, cümle âlem dolacak,
 Mücrimler sorgulanıp, cezâ verilir imiş.

۱۷ 17

قول خواجه احمد بنده بولسانگ سخی بولغیل
 سخی بولوب مسکین لارگه طعام بیرگیل
 تانگلا بارسانگ جنت ایچره گل لار تیرگیل
 والله سخی دیدارینی کورار ایرمیش

Hoca Ahmed Mevlâ'nın kulu olan cömertler,
 Cömert ol, miskinlere gece-gündüz yemek ver,
 Şehirlerde zikir yap, cennet içre güller der,
 Cömert olanlar Hakk'ın didârın görür imiş.

- ۱
عشق سربینی بیان قیلسام بو عالمده
بی خبرلار ایشیتوب قولاق سالغانی یوق
حق یادینی کیمگه ایتای همه غافل
من لیک قیلیب بو دنیا دین اوتگان یوق
- ۲
ایشان من دیب شیخ و خواجه دنیا ایزلار
اول سبب دین پادشاه لارغه یالغان سوزلار
آیت حدیث تفسیر قیلیب مالنی کوزلار
حق یولیده هرگیز محنت تارتقانی یوق
- ۳
دنیا تیبوب حقی سیوگان تابقی مراد
عشق شرایین ایچگان عاشق شوقی زیاد
قیامت کون کذاب لارنی یوزی اوایت
یالغان جیلار حق یادینی ایغانی یوق
- ۴
آخر زمان شیخ لار ایشی همه ریا
روز محشر ریالاری بولغای گواه
شیخ من تیو مونچه ریا مونچه هوا
الله اوچون ذره ثواب قیلغانی یوق
- ۵
ایشان من دیب تورلوک طعام توروب بییگای
یخشی لارنی کوزگه ایلمای منمن دییگای
دنیا مالین آلیب بارسه سویوب آلغای
والله بالله منمن لیگدین اوتگان یوق
- ۶
سجاده گه کیم اولتورسه فقیر بولسون
محمد دیک فقیر بولوب حقیر بولسون
ریاضت ده رنگی روی ساریغ بولسون
حق مصطفی ایلگه قاتیغ ایغانی یوق
- 1
Aşkın sırrını beyân eylesem bu âlemde,
Habersizler işitip kulak veresi yoktur.
Hak yâdın kime desem, gâfiller bu âlemde,
Benlik kılıp dünyadan varıp geçesi yoktur.
- 2
Sûfi, şeyh, hoca, molla hepsi dünyayı izler,
Bundandır sultanlara, her zaman yalan söyler.
Ayet, hadis açıklar, gelecek malı gözler,
Aşk yolunda mihneti, asla çekesi yoktur.
- 3
Dünyayı terk ederek, Rahmân'ı seven kullar,
Aşk şarabını içen, aşık kullardır onlar,
Yalancının ayıplı, yüzün mahşerde anlar,
Yalancının Hak yâdı, deyip, edesi yoktur.
- 4
Âhir zaman şeyhinin, neden hep işi riyâ,
Riyâkâr mahşer günü, ne götürür oraya?
Bu sahtekâr "şeyhim" der, gezer konuşur güya,
Allâh için zerrece, sevap edesi yoktur.
- 5
"Ben velî bir kulum!" der, oturur yemek yerler,
Dünya malını alıp, severek cem ederler,
İyi kulları görmez daima ; "Ben, ben!" derler,
Vallâh, billâh bunların "Ben" den geçesi yoktur.
- 6
Kim olsa seccadede, zengin ve fakir olsun,
Nebi gibi fakr içre, isterse hakir olsun,
Riyâzetle yüz rengi, ister sararıp, solsun,
Onun ümmetlerine, sır söyleyesi yoktur.

۷

خُلُق لار قیلیب خلاق غه سوزلار ایتتی
یوز مینگ کافر بوتپرست دین کیچیب قایتی
خُلُق لاریدین عالم همه نورغه باتتی
اندین سونگره ایمان اسلام کیتگان یوق

۸

بنده بولسانگ خُلُق لار قیلیب امت بولغیل
اندین سونگره ایمان اسلام قولغه آغیل
سحر وقت ده باشینگ ساجیب زاری قیلغیل
الله سخی هیچ کیم نومید قالغانی یوق

۹

ایکی جهان شاهی تورور بیر یخشی خُلُق
خُلُق لاریدین حق مصطفی بولدی اولوغ
حق تعالی آیت بیردی مِمَّ خُلُق
غافل آدم ایشتیب مون یوق

۱۰

خُلُق من ماء دافق بیتیب ایتدی
حق مصطفی امت لارغه اوقوب یایدی
یالغان امت وعده سیدین قایتیب تاندی
سبحان ایگام گناهی دین اوتگان یوق

۱۱

میخانه دیب ایشتیب قولاق کیرگان ایرماس
ایران لاردین حق یولینی سورغان ایماس
پیر کامل مکمل نی کورگان ایماس
یالغانچی دور وحدت می دین تاتقانی یوق

۱۲

جان دین کیچگان چین عاشق لار دنیا دیماس
نفسی اولوک آب طعام غمین یماس
بو عالم ده سود و زیان مون بولماس
دنیا کیلیب جلوه قیلسه آغانی یوق

7

Tavr, nidâ ederek, halka sözler söyleyen,
Binlerce kâfir puttan geçip de dine dönen,
O tavr-ı edâ ile hepsi murada eren,
Ondan beri İslâm'ın zâyi olası yoktur.

8

Bende olsan kulluk et, ona halis ümmet ol,
Çok samimi bir mü'min, ehl-i imân, İslâm ol.
Seher vakti yaş akıt, kendinden geç, hebâ ol,
Rahmân'ın cömertleri, hiç terk edesi yoktur.

9

İki cihân şahıdır, tavrı güzel olanlar,
Peygamber'i kendine rehber, örnek alanlar,
"Mimme hulik?"¹⁵³ hükmüne bakıp kulak verenler,
Gâfl olan kulların, hiç işitesi yoktur.

10

"Hulika min mâin dafık."¹⁵⁴ dedi, hükmünü yazdı,
Resul de ümmetine bunu okuyup yaydı,
Yalancı olan ümmet, sonra va'dinden caydı,
Sübhânım, günâhından asla geçesi yoktur.

11

Aşk meydanı neresi, duyup da girmiş değil,
Erenlerden Hak yolun öğrenip, sormuş değil,
Pîr-i kâmil mükemmil, işitip görmüş değil,
Yalancıların vahdet meyi tadası yoktur.

12

Cândan geçen âşıklar, istemez, dünya demez,
Onun nefsi ölüdür, su, ekmek, gamın yemez,
Dünyanın kâr-zararı nedir bunu hiç bilmez,
Dünya cilve eylese, asla alası yoktur.

۱۳

محبت لیک دیوانه نی نشانی بار
جان و دلده عشق دردینی بیانی بار
بی دردلار کیمنی کورسه گمانی بار
بایزید دیک هر کیم اوزین ساتقانی یوق

۱۴

عاشق ایرسانگ بغرینگده یوق کوزنی قانی
ای نارسا جسمینگ ده یوق عشق نشانی
خدمت قیلسانگ پیر مغان درنی کانی
خدمت قیلمای در کانی بیلگانی یوق

۱۵

بوهورس لار عاشق من دیب کوب لاف اورار
بی خبر لار قایدہ بارسه دوکان توزار
یالغان ایتیب بو دنیانی دورین سورار
دنیا ایزلاب پایانیغه بیتگانی یوق

۱۶

حق دین قورقمای منمن دیگان شاه لار قانی
آی و کونگه دعوا قیلغان ماه لار قانی
کیچه بیغلاب سحر تورغان خوبلار قانی
عبرت آلیب قان زرداب یوتقانی یوق

۱۷

قوروق زاهد عشق اهلینی کوزگه ایلماس
جنت تیلاب دیدارینی طلب قیلماس
عاشق لارنی ناله سیگا قولاق سالماس
بو دنیانی آرقه تاشلاب آتقانی یوق

۱۸

قول خواجه احمد قول من دیسه قولیم دیگیل
آندین سونگره بنده لبقغه بویون سونغیل
جان دین کیچیپ میدان ایچره باش اویناغیل
باش اوینامای حق وصلیغه بیتگانی یوق

13

Muhabbetli âşığın izi var, nişânı var,
Gönlünde aşk derdinin dermânı, beyânı var,
Dertsizler kimi görse, hepsine gümânı var,
Bâyezîd olup asla, özün satası yoktur.

14

Âşık isen bağırında yoktur gözünün kanı,
Ey gâfil bak cismine, yoktur aşkın nişânı,
Hizmet kılsan severdi, pîr-i muğân mercânı,
Hizmet kılmayanların, hâlin bilesi yoktur.

15

Heveskârlar "Âşıkım!" diye nice laf söyler,
Gâfiller nere varsa orada pazar eyler,
Yalan-dolan işlerle dünya safasın sürer,
Dünyada arayıp da, sırta eresi yoktur.

16

Hak'tan korkmayıp "Ben, ben!" söyleyen şahlar hani?
Aya, güne, güneşe, kafa tutanlar hani?
Gece kalkıp seherde ağlayan kullar hani?
İbret alıp kanlı yaş yutup, içesi yoktur.

17

Kuru zâhit olanlar, eh-i aşka bakmazlar,
Cennet, didâr uğruna, cânlarını yakmazlar,
Uşşakın çıղığına, hiç kulak kabartmazlar,
Bu dünyayı arkaya atıp, itesi yoktur.

18

Kul Hoca Ahmed sana; "Kulum!" derse, "Kulum" de,
Sonra da "Kulluğuna, ben boynumu sundum." de,
Meydanlarda başın ver, "Yoluna cân verdim..." de,
Başını vermeyenin, Hakk'a varası yoktur.

۱

کورونگ بو زمانه نینگ شیخ لارنی
گدا ینگلیغ ایلدین ایلگه کیزارلارا
خلقلار مینی عزیزیم دیب ایتسون تیو
هر مجلسده حلقه لارین توزارلارا

1

Görün de ibret alın zamane şeyhlerini,
Sanki dilenci gibi elden ele gezerler.
İnsanlar bana "Şeyhim!" desin, iltifat etsin,
Diye her yerde halka kurup, alçalırlar ha!

۲

اول حلقه ده یا هو قیلور شهرت اوچون
شاعرلاری شعر اوقورلار زینت اوچون
قیز جوان ییغیلیشورلار صحبت اوچون
آواز ایشیتیب هر طرفدین کیلورلارا

2

O mecliste "Hay, Hû!" der, şöhret kazanmak için,
Şairler şiir okur, sadece zînet için,
Kız ve kadın yığılır orada sohbet için,
Sesi duyduğu yöne, durmadan koşarlar ha!

۳

مجلسیگه عیال لارنی کیلتورگای لار
حلقه قوروب تیگراسیده اولتورغایلار
دردینگ بار دیب هر طرفدین ضرب اورغای لار
اوشبو باطل دغل ایشنی کیلورلارا

3

Meclise kadınları çağırır, getirirler,
Halka kurup onlarla yan yana otururlar,
Derdi var diye sonra, kadına dokunurlar,
Bu ve benzeri bâtıl işleri yaparlar ha!

۴

بعضی لاری سینه اوزره دم اورورلار
وسواس بولسه زبون ایشنی هم قیلورلار
طالع کوروب بیر قوی ایم کورورلار
اویکا تقی یوراک بغرین قاقارلارا

4

İçleri fitne dolu, nefse esir olurlar,
Bazısı göğüslerde mey çeker, dem vururlar,
Gönüllerince coşar, bundan devâ umarlar,
Öfke dolu yürekle, meydana kalkarlar ha!

۵

نادان جاهل جمع بولوبان هو هو تیو
اول مگارنی پیر قیلورلار شیخیم تیو
شیخلاریدین منگه جزبه تیگدی تیو
حلقه ایچره مست شتردیک آغانارلارا

5

Nâdân, câhil cem olur orada; "Hû, Hû!" diye,
O günâhkâr âşîyi, pîr sanar "Şeyhim" diye,
Ellerinden gönlüne cezbelere gelsin diye,
Halk içinde mest olur, ağnarlar eşşekler ha!

۶

خلقلارارا کیزیب یوروب مرید ایستار
منگه مرید بولغیل تیو خلقنی قیستار
اوشبو ینگلیغ ایچی کواک قوروق دستار
کونگل سبزی زوردین مرید ایتارلارا

6

İnsan içine çıkıp, yürür ve mürid ister,
Bana mürid ol diye, kalk hokkabazlık göster,
İşte bu ve benzeri kuru kavaklar destâr,
Gönlü olmayanı da, müridan ederler ha!

۷

بو گمراه لار آرزو قیلور شریعت دیب
ایتور خلق قه بدعت ایشنی طریقت دیب
فخر ایتارلار من بولوب من حقیقت دیب
بو کذاب لار یلغان دعوا قیلورلارا

7

*O günâhkârlar bunu yapar şeriat diye,
Söyler bunca bid'atı, halka tarikat diye,
Övünür ben olmuşum, ehl-i hakikat diye,
Yalancılar, yalanı dava kılıyorlar ha!*

۸

صادق بولوب شریعت گه عمل قیلماس
عالم لارین آیغان سوزین راستین بیلماس
ریاضتلیق درویشلارنی کوزگه ایلماس
جهان ایچرا منمن تیو یورورلارا

8

*Şeriate sadakat gösterip amel kılmaz,
Âlimlerin dediği sözün doğrusu bilmez,
Riyâzet ehli olan kullara önem vermez,
Cihân içre ; "Ben, ben!" der, durmadan yürürler ha!*

۹

مرشدلیک نی دعوا قیلور شرطین بیلماس
حلال حرام سنت بدعت فرقی بیلماس
بو حنیفه مذهبی دین هرگیز بیلماس
مبتدع مذهبی دین یورورلارا

9

*İddiası mürşitlik, tek bir şartını bilmez,
Helâl-harâm, sünnetle, bid'at farkını görmez,
Hanefî Mezhebi'nde sabitkadem yürümez,
Mübtedi mezhebinde yürür, bocalarlar ha!*

۱۰

قوللاریغه اوچی تیغلیق عصا آلیب
باشلاریغه دستارینی کته قیلیب
صحرا کیزیب عوام لارنی نذرین آلیب
حلال حرام فرق قیلماين یورورلارا

10

*Ellerine ucu tuğ, büyük bir âsâ alıp,
Sarığı başlarına koca koca dolayıp,
Sahrayı-çölü gezip, halkın nezrini alıp,
Helâl-harâm demezler, yeyip gezinirler ha!*

۱۱

ایا دوستلار بو پندیگه قولاق سالغیل
عاقل ایرسانگ مصطفانی شرعین توتغیل
اوشبو ینگلیغ گمراه شیخدین یراق کیتگیل
یوقسه سین شیطان ینگلیغ الدارلارا

11

*Ey dostlar öğüdüme iyice kulak verin!
Âkilseniz Nebî'nin şeriatını bilin,
Tüm günâhkâr şeyhlerden korkun ve uzak kalın,
Yoksa şeytanlar gibi sizi aldatırlar ha!*

۱۲

قول خواجه احمد نفس یولیغه کیرماگیل سن
بولار بیلان همراه بولوب یورماگیل سن
مطیع بولوب اعتقادینگ بیرماگیل سن
ایلگینگ آلیب دوزخ ایچره توتورلارا

12

*Kul Hoca Ahmed asla, nefs yoluna girme sen,
Bunlarla yoldaş olup, çöllerde yürüme sen,
Onlara tâbi olup, imânını verme sen,
Dinini yok ederek, cehenneme çeker ha!*

- ۱ 1
 محبت نینگ جامین ایچمای ادا بولدوم
 ارمان بیلار جانیم کیتار دوست لاریما
 عمروم اوتقی غفلت بیرلان فنا بولدوم
 عشق یولیده ییغلاب اوتای دوست لاریما
 Muhabbet kadehini içmeden huzur buldum,
 Yiğitlerle mest olur, benim güzel dostlarım.
 Ömrüm gaffletle geçti, billâbi fenâ oldum,
 Aşk yolunda bu hayat açılrayp geçer dostlar!
- ۲ 2
 عشق سیزلارنی رحمن ایگام قوولاب سوردی
 باقیب تورسام ملائک لار اورا بیردی
 مالک چیقیب دوزخ ایچره آلیب کیردی
 دوزخ ایچره زقوم چاینار دوست لاریما
 Aşk olmayanları, Hak huzurundan kovdu,
 Amefini kaydedip, melekler hesap sordu,
 Cehennemin bekçisi Mâlik de çıka geldi,
 Cehennem içre zakkum, yer ve yutarlar dostlar!
- ۳ 3
 منکر نکیر زقوم بیریب جانین قیینار
 ملائک لار غضب قیلیب توتوب چورار
 غافل بنده حسرت بیرلان تینمای ییغلار
 تورللوک تورللوک عذاب ایتار دوست لاریما
 Münker-Nekir zakkumu verir incitir cânın,
 Melekler azab ile çevreler dört bir yanın,
 Gaffet ile yükselir senin arşa feryâdın,
 Türlü, türlü azaba, düçar olunur dostlar!
- ۴ 4
 عاشق بولوب دیدارینی توپا کورگیل
 دیدارینی توپا کوروب دوران سورگیل
 آندین سونگره شیخ من تیو دکان قورغیل
 آنداغ درویش حقه بیتار دوست لاریما
 Âşık olup didârı, doyasıya göresin,
 Didârını görerek, öyle devrân süresin,
 Sonra da şeyhim diye, dükkânını kurasın,
 Böyle mürşitler Hakk'ın rahmine erer dostlar!
- ۵ 5
 یلغان عاشق دعوا قیلیب یولده قالغای
 روز محشر یوزی قاره بولوب تورغای
 یلغانچی دین رحمن ایگام یوز اوگورگای
 جهنم گه تاشلاب آتار دوست لاریما
 Aşk bir iddiadır, yalancı âşıkların,
 Yüzleri kara olur, mahşerde sapıkların,
 Hak nezdinde kadri yok, orda yalancılارın,
 Cehenneme bırakır, orda kalırlar dostlar!
- ۶ 6
 شرمنده رسوا بولغای عرصات ده
 حق مصطفی امت دیماس شفاعت ده
 تیللارنی سودراب یورگای قیامت ده
 سجین ایچره کویوب یانار دوست لاریما
 Utanır rezil olur, meydan-ı Arasat'ta,
 Mustafa ümmet demez, o vakt-i şefaatte,
 Dilleriyle sürünüp yürürler kıyamette,
 Siccîn'de tutuşurlar orda yanarlar dostlar!

۷ 7

عشق قه بويسونماغان نی حالی خراب
تانگلا بارسه خدايمغه بيرماس جواب
قههار ايگام قهر ايلاسه قيلغای عتاب
جحيم ايچره عذاب ايتار دوست لار يما

*Aşka boyun eğmeyen kulların hâli harap,
Tan'la varsa Hudâ'ya, bulmaz karşılık cevap,
Kahhâr olan Allâh'ım kahr eder, kılsa itap,
Cehennemlerde yanıp, azap çekerler dostlar!*

۸ 8

عاشق من ديب دعوا قيليب يورگان کيشی
تاغ و چولنی بوستان قولور آقغان ياشی
چين عاشق نی حقه ييتار قيلغان ایشی
حق تعالی اوزیگا تارتار دوست لار يما

*Âşıkım deyip durur, nefsin aldatan kişi!
Dağ, ova bostan eder, gözünden akan yaşı,
Gerçek âşıkın Hakk'a malumdur bütün işi,
Hak Teâla özüne çeker onları dostlar!*

۹ 9

عشق دردینی هر نامردگه بيرماس خدا
اهل عیال خانومان دین بولماس جدا
اخلاص بیلان حقه جانینگ قيلغیل فدا
بايزید دیک اوزین ساتار دوست لار يما

*Aşk derdini namerde ikrâm eylemez Hudâ!
Ne çoluk, çoçuğundan, ne de ev, barktan cüdâ,
İhlas ile cânını, Rabb'ine etse fedâ,
Bâyezîd gibi özün, sata da verir dostlar!*

۱۰ 10

چين عاشق لار ييغلاي ييغلاي دیدار کوردی
هیچ کولمادی حقدین قورقوب ماتم قوردی
تون اویقونی حرام قيليب حاضر توردی
دیدار اوچون جفا تارتار دوست لار يما

*Gerçek âşık olanlar, ağlayıp didâr gördü,
Hiç gülmez, Hak'tan korkar, bir ömür matem sürdü,
Gece uykusu harâm, dâim ayakta durdu,
Rahmân'ı görmek için, eziyet çeker dostlar!*

۱۱ 11

چين عاشقلار ييغلاي ييغلاي حقه يیتی
آه سردی سحر وقتده عرشدين اوتقی
پير خدمتين قيليب سوراب يولنی تابتی
پير خدمتين محکم توتونگ دوست لار يما

*Gerçek âşık ağlayıp, inleyip Hakk'a yetti,
Seher vakti gönlünün âhı arşı da geçti,
Pîr hizmetini kılıp, ona hürmeti seçti,
Pîr hizmetini sağlam tutun dâimi dostlar!*

۱۲ 12

عاشق لارغه حقدین يیتگی يوز مينگ ندا
قان ييغلاغيل کوز ياشینگ نی قیلای گواه
دیداریمنی من کورساتسام سنگه روا
مگار بولمای عاشق بولونگ دوست لار يما

*Âşık olan kullara Hak'tan gelince nidâ,
Çok ağla gözyaşını, şahit eylesin Hudâ!
Cemâlim göstereyim, tabii sana revâ,
Hilekâr değil sizler, âşık olunuz dostlar!*

۱۳

بیغلاماق نی معناسیغه بییتگان کیشی
قان بیغلاسه آسان قیلور قاتیق ایشی
میزان اوزره شاهد بولغای اقعان یاشی
گناهی دین بی شک اوتار دوست لاریما

۱۴

حکمتیمی ایشیتگان گه اولوش بیرای
حکمت ایشتیب بیغلاغان نی مهمان قیلای
انداغ عاشق بولده قالسه قولین آلائی
جان بیرارده ایمان ایلتار دوست لاریما

۱۵

کیم اوقوسه حکمتیمی فرزند قیلای
جان نی جانغه پیوند قیلیب دلبند قیلای
حقنی تابسام جنت ایچره خرسند قیلای
قیل کوفروک دین آسان اوتار دوست لاریما

۱۶

عشق قه قدم قویغان عاشق اوزین بیلماس
غافل قول لاری پیچاق اورسه انگه تیگماس
بایزید دیک خدا دیبان اوزگه کیلماس
اوزلارینینگ قانین توکار دوست لاریما

۱۷

حقنی سویگان عاشق لاری فقیر بولدی
یول اوستیده تفراق صفت نفسی اولدی
عشق یولیده جفا تارتیب نورغه تولدی
قیده بارسه نفسنی تپیار دوست لاریما

۱۸

عاشق بولسانگ کذاب بولمه صادق بولغیل
مکر و حيله ایشلاریدین بیراق بولغیل
الله تیو صادق بولوب نورغه تولغیل
راست قول لارنی الله بیلور دوست لاریما

13

Ağlama hikmetinin, ma'nâsın bilen kişi,
Ağlarsa kanlı yaşı, kolay kılar zor işi,
Mizanda şahit olur, gözünden akan yaşı,
Günâhlarından geçer ve kurtulurlar dostlar!

14

Hikmetimi duyana ondan bir pay vereyim,
Güzel söz duy ve ağla, seni konuk edeyim,
Yolda kalan tâlibin, tutup elin alayım,
Cân verirken imânla, göçüverirler dostlar!

15

Kim okursa Hikmet'im, onu evlat kılayım,
Cânı câna ekleyip, gönle bağlı kılayım,
Hakk'ı bulsam cennette ben de razı olayım,
O sırat köprüsünden kolay geçerler dostlar!

16

Aşka kadem koyanlar, kendi özünü bilmez,
Bâyezîd gibi Hudâ deyip de öze gelmez,
Tâlipler hançer vursa, hiçbir şey zarar vermez,
Cân verir, kanın döker, teslim olurlar dostlar!

17

Hakk'ı seven âşıklar, muhakkak fakir olur,
Yol üstü toprak gibi, nefsi çok hakir ölü,
Aşk yolunda cefâyı, sefâ diyerek bulur,
Nere varsa nefsinin teper, atarlar dostlar!

18

Sakın yalancı olma hem âşık, hem sâdik ol,
Hile-hurda işlerden, çirkinlikten uzak ol,
"Allâh!" deyip gönlünü saf tutarak, nurla dol,
Doğru olan kulunu, Allâh bilir ya dostlar!

۱۹

الله ایتدی ایمان اوین قیلمه ویران
کونگل بوزغان جاهل لارنی سویماس سبحان
راست قول لارنی قولیده دور حق برهان
حلیم بولوب دیدار کورونگ دوست لاریما

۲۰

خوش غایب دین اول درویش گه آواز کیلگای
یا عبدی دیب الله اوزی قولین آلغای
یولدین آرنسه هادی بولوب یولغه سالغای
الله اوزی یول کورساتور دوست لاریما

۲۱

جذب حالت پیدا قیلغان عشق نی تاپار
شمشیر دین قولغه آلیب نفسنی چاپار
قیده بارسه سرنی کوروب سرنی یاپار
اهلین تابسه شرحین ایتار دوست لاریما

۲۲

حقّه عاشق بولغان قول لار تابعی مراد
خضر الیاس بیروور مدام آب حیات
تا قیامت کورماکیلار اصلا مامت
قبر ایچینده بیدار یاتار دوست لاریما

۲۳

عاشق ایرماس نفسنی مدام تیمماگونچه
منصور ینگلیغ واشوقا دیب یورماگونچه
اوشبو دنیا عزتیدین کیچماگونچه
درگاهی غه لایق ایرماس دوست لاریما

۲۴

قول خواجه احمد بنده بولسانگ نوحه باشله
بورخ ینگلیغ تاغدین چیقوب اوزونگ تاشله
ریاضت نی قاتیق تارتیب تینمای ایشله
کوب ایشلاگان آخر ییتار دوست لاریما

19

Allâh, imân evini dedi kulfayın virân,
Doğru kulun gönlünde sevgisi durur her an,
Gönül kıran câhili, asla sevmez Hak, Sübhân,
Halîm bir kul olarak, didârı görün dostlar!

20

Dervişlere gâipten güzel sesler gelecek,
"Ey kulum !" diye Allâh, özün ele alacak,
Yoldan çıkan Hâdî, tutup yola koyacak,
Allâh kulun gönlüne hîdayet verir dostlar!

21

Kim ki cezbeye girer, umarım Hakk'ı bulur,
Din kılıcın kuşanıp, zâlim şeytanı vurur,
Gördüğü tüm sırları koruyup, saklar durur,
İşin ehlini bulsa, sırrı açıklar dostlar!

22

Hakk'a âşık olanlar, bulurlar muradını,
Hızır, İlyas sunarlar, o âb-ı hayatını,
Kıyamet vaktine dek, görmez ki mematını,
Kabr içinde uyanık, uzanıp yatar dostlar!

23

Âşık değil, nefsinî dâima tepmedikçe,
Dünya izzetlerinden kurtulup geçmedikçe,
Mansûr gibi ; "Vâ şevkâ!" söyleyip ölmedikçe,
Derghâha lâynk değil böyle müritler dostlar!

24

Kul Hoca Ahmed sen de; âşıkсан zikre başla,
Şimşek gibi fırlayıp, kendi özünü taşıla,
Riyâzeti terk etme, dâim zikrini işle,
Çok zikreden murada, mutlak kavuşur dostlar!

1

Âşıklık erdemini, dert ve dava edinen,
Zikreder geceleri, gündüz ağlar dostlarım.
Başına yüz bin âfet, belalar gelse bile,
Musibetten korkmayıp, belin bağlar dostlarım!

2

Gerçek aşkı bilenler, cefâsını da çeker,
Hakk'a yakın âşıklar durmadan bela ister,
Cânı, bağı tutuşup, kor ateşlerde yanar,
Hak aşkıyla bağrını dağlar durur dostlarım!

3

Hak aşkını sevenler, yükselip arşa kondu,
Cennette hurilerle buluşup, Burak bindi,
Dünyaperest soysuza yiğitçe karşı durdu,
Kin tutmayıp her şeyi, içinde saklar dostlar!

4

Melamet, ihanetten âşıklar asla korkmaz,
Hak'tan cefâlar çekse, gidip halka dert yanmaz,
Açlıktan öleyazsa, kimseye hâlin sunmaz,
Ölmek için cânını böyle verir dostlarım!

5

Hak aşkıyla kavrulan heves etmez dünyaya,
Ben ve benlikten geçer, onun gözü ukbâya,
Yemez, içmez tutulmuş ilâhî bir sevdâyâ,
Hakk'ı arar derdini, Hakk'a sunar dostlarım!

6

Gerçek dertliler devâ sormayıp cefâ diler,
O sebepten mürşitten kendisine pay ister,
Ne dünya ne de cennet, sadece didâr diler,
Onlar Hakk'ı arayıp, didâr ister dostlarım!

7

Yalan, sahte dervişe durup tazim edecek,
Halkla dualar yapıp, nezrini bekleyecek,
Câhil derviş cânını nara kurbân edecek,
Cehennem içre dili yanar, pişer dostlarım!

8

Akıllıysan sultândan kaç, Hakk'ın sırrını al,
Dünyâda cefâ çekip, orda âkil sultân ol,
Horlanıp, yalnız Hakk'a sen samimi bir kul ol,
Sevilen bir kul olsan, nidâ gelir dostlarım!

9

Nidâ şu âşıklara; aşkları üleşecek,
Hak bizzat kullarıyla orada görülecek,
Huri, melek cem olup mahşerde buluşacak,
Hiç birine bakmayıp, didâr ister dostlarım!

10

Şüphesiz biliniz ki, âşıkla lütfu hazır,
Sâkî olup mey sunar, Rabb'im her şeye kâdir,
Havz-ı Kevser'den sunup, gönüller olur tâhir,
Tâhir olun, didârı siz de görün dostlarım.

11

Makamâtı aşanlar, tamamı dine yakın,
Keramet izhar eden, yanlış yapmayın sakın,
Gybeta kendin veren, harâmları bırakın,
Kulağına ateşten demir sokar dostlarım!

12

Kul Hoca Ahmed böyle kullara nasih oldu,
Halktan korkup altmış üç yaşında yere girdi,
Edebiyle korunup Resul'e ümmet oldu,
Dinleyene sözünü ulaştırır dostlarım!

13

Deryâlar gibi rahmet var ki özün bilecek,
Lütfetse yalancıya, sâdık bir kul olacak,
Mevlâmız gurebânın hatırını soracak,
Her ne yapsa kendinden sorulamaz dostlarım!

14

Aşk derdi tene girse, yakar ve nefsi bozar,
Hakk'a âşık gönüller cândan, gönülden coşar,
Âşıkların ruhları dâima arşı gezer,
Aşkından gözlerini Hakk'a diker dostlarım!

15

Elden kaçıp zakkum iç, Mevlâ nasıl bulunur?
Ehlini bul yüzün sür, izi nasıl bulunur?
Soysuz yüzleri görse ondan nasıl kaçılır?
Zâhiri rüsvâ olur, bâtını meçhul dostlar!

16

Her kim ki lâıyk dese, mutluluk duy, handân ol,
Yiğitlere hizmet et, merdân oğlu merdân ol.
Daha sonra da Hakk'a gönül veren sultân ol,
Cânân olsan özünü takip ederler dostlar!

17

Dünyada rezil olup, sonra başını veren,
Muhabbet deryâsından dalıp da gevher alan,
Mihnetle mürşidinden, pay ve hisseler kapan,
Allâh der, Hakk'a ağlar, feryâd eder dostlarım!

18

Aşk katı, gurbet acı, vuslat ise ne tatlı,
Piri olmayanların hayatları kasvetli,
İlgisiz kalanlara günâhları heybetli,
Hizmet edenler bir gün pîrden sorulur dostlar!

19

Seher vaktinde her kim ağlayıp derse; Allâh!
Hak gösterir didârın hem vallâh hem de billâh,
Hak vasfına ereyim dersen, söyle; Hüve'llâh!
"Hüve'llâh!" diye diye âşık ölür dostlarım!

20

Kul Hoca Ahmed bil ki; aşktan başka söz harâm,
Aşk olmazsa günâhlar tükenmez, hepsi tamam,
Böylece gece, gündüz ağla ki gülmen harâm,
Kimler, çok çok ağlarsa, didâr görür dostlarım!

Hikmet - 222

Orda Yüzü Kararır!

1

Dervişlerin yediği para, rüşvet, ribâdır,
Malını kaptıranlar ne de kötü pişmândır.
Kul hakkı yiyenlerin, ahreti perişândır,
Kul hakkını yiyenler, nasıl cevap verecek?

2

Nefsi kötü olanın, işleri de kötüdür,
Pîr yalancı olunca, müritleri dökülür,
Böyle şeyhlere her tür, sahte mürit bulunur,
Birisini ikrâm edip, öbür huzurda durur.

3

*Binlerce yıllık sırat, kıyamette kurulur,
Mürit ve sahte şeyh'in, yüzü kapkara olur,
Sırat güzergâhında müritler durdurulur,
Kararan yüzleriyle hesapları görülür.*

4

*Sahte şeyh'in dergâhı, şeytanlarla beraber,
Dünyada ömrü geçmiş, gerçeklerden bî-haber,
Hoca Ahmed'in sözü, yakut mercân ve güber,
Bana inanmayanın orda yüzü karadır.*

Hikmet - 223

O Şaraptan İçerler!

1

*Bekâ bi'llâh makamın görüp cândan geçerler,
Fenâ fi'llâh olanlar, o menzile ererler,
Bekâ şarabı hoştur, o şaraptan içerler,
Sırdan ma'nâ çıkarıp, ona vuslat ederler.*

2

*Sırlara eremezse, gerçeklerden kaçarlar,
Zulmet içre kalarak, hayal ile uçarlar,
Süsleyerek "Hû!" derler, cevher dükkân açarlar,
Zulmet denizlerinde şeytân ile beraber.*

3

*Güçlü sultan, ârifler, zâhir-bâtın saçarlar,
"Lâ ilâhe" deseler, derde dermân katarlar,
İsbat için "İlla'llâh!" kılıcını sallarlar,
Şevk şarabın içenler, cândan geçip "Hû!" derler.*

4

*O şarabın şevkiyle yanar göğe uçarlar,
Kul Hoca Ahmed ile dünyadan vazgeçerler,
Aşka ayağın basıp, hakikati seçerler,
Gerçek âşik olanlar, halka ışık saçarlar.*

Hikmet - 224

Gizli Kıldım Erkânı!

1

*Halik bizi yarattı, özüm gizlidir benim,
Geçtim sudan topraktan, asım onlardır benim,
Kemik, derim bağlandı, dokuz ay on gün oldu,
Dört ay, on dört saatte, ruhum üflendi benim.*

2

*Beşiklere bağlandık, ana sütünü emdik,
Rezzâk olan rızığımız verdi bizler de yedik,
Bir yaşına gelince biz anne-baba dedik,
Yaşlar iki olunca ayaklandık yürüdük.*

3

Yaş yediye varınca akıl geldi başıma,
Her şeyi anlar oldum, koştum arkadaşıma,
Şeriat evindeyim, on beşe varışıma,
Şeriat ahkâmıyla, gizli kıldım erkânı.

4

Yaş otuzu bulunca, bir ağrı aldı başım,
Dil derdini söylemez, akar gözümden yaşım,
Ağlaşır balalarım, var onlardan kaçışım,
Dilim söylemez amma, iştir kulaklarım.

5

Gasl edenler gelerek, teneye aldılar,
Genç, ihtiyar kaldırıp, üstüme su saldılar,
Başucumda bekleyen pehlivanlar geldiler,
Bizi taht-ı revana kaldırıp bindirdiler.

حکمت - ۵۲۶

۱

خوش غایب دین خاضر بولغان درویشلارنی
جانیم بیرلان توروب مهمان قیلسام موکین
یول لاریغه باشیم قویوب یوزوم سوروب
تفرق بولوب فیض فتح آلسام موکین

۲

درویش لارنی هر بیر سوزی دردگه درمان
درویش لارگه بی اخلاص نی سویماس سبحان
اخلاصی یوق بی ادب لار یولده قالغان
درویشلارنی خاک پای بولسام موکین

6

Kabrimize götürüp, örttüler toprağımız,
Bırakıp da gittiler, yeni ev-ocağımız,
Uyandırıldım o an, geldi sorğu çağımız,
Başucumda bekliyor Münker-Nekir sağımız.

7

“Senin dinin ne ?” diye, sual sordular bana,
“Rabbim Allâh!” diyerek, cevap verdim ben ona,
Parmacağım kalem oldu, kefen kâğıttır bana,
Hayır ve şer ne varsa, Rabb’ime arz eyledim.

8

Hoca Ahmed ağlayıp, Allâh’ın evinde der,
Sar boynuna peştamal, şükredelim Mevlâ’ya!

Hikmet - 225

Feyz-i Fütûh Alsam mı?

1

Hoş gaipten gelerek, hazır olan dervişler,
Cân ile huzurunda, misafir olsam mı ki?
Yoluna başım koyup, yüzüm yerlere sürüp,
Vücudum toprak olup, feyz-i fütûh alsam mı?

2

Dervişlerin her sözü, bin bir tür derde dermân,
Dervişe güvenmezsen, sevmez seni Hak Sübhân,
İhlâssız, adapsızlar, onlardır yolda kalan,
Dervişler ayağının türabı olsam mı ki?

۳

صدقینگ بیرلان الله دیگیل حالا فرصت
حق ذکرینی ورد ایلاگیل دم غنیمت
حلقة ایچره فغان قیلغیل بیروور قوت
یادین آیتیب جانیم قربان قیلسام موکن

۴

عقبه آشیب کورسونک تیشیب یولنی تاپقیل
ایرانلاردین هر سر کورسانگ بوکوب یاپقیل
کیمنی کورسانگ خضر بیلیب قولین اویگیل
ایرانلارنینگ یولین ایزلاب یورسام موکین

۵

اوشبو یولغه کیردیم ایرسه حیران قالدیم
باشیم قاتبع عقلیم ازدی سرسان بولدیم
دانا ایردیم پیرسیز یوروب نادان بولدیم
پیر مغان خدمتیده یورسام موکین

۶

آستانه غه یاستانیب یات باسیب اوتسون
اخلاص بیرلان خواجم دیگیل تنگرینگ بیلسون
اندین سونگره گوهر ایستاب طالب کیرسون
مشقت لار ریاضت لار تارتسام موکین

۷

صراط کیچمای بنده بولسانگ قهقهه کوله
جنت کیرمای بو دنیاچه خرم یورمه
دیدار کورمای بیغلاماق نی بیر دم قویمه
مونده بیغلاب آخرتده کولسام موکین

۸

تونلار قوبسام تاپیلغای مویارنی وصلی
مینگ بیر آتی ذات پاکى اصلی نسلی
اون سکیز مینگ عالم ایچره یوقتیر مثلی
قدرتیغه محو بولوب یورسام موکین

3

Sen sıdk ile "Allâh!" de, bu hâl sana fırsattır,
Hak zikrini vird eyle, dem bu dem ganimettir,
Halk içre figân eyle, ondan gelen kuvvettir,
Adımı yâd ederek, cân kurbân kılsam mı ki?

4

Engelleri aşarak, göğsünüdeş, yolu bul,
Erenlerden sır görsen saklayan ve örten ol,
Kimi görsen elin öp, saygılı ol, Hızır bil,
Erenlerin yolunu bulup yürüsem mi ki?

5

Ben bu yola girdimse, billâhi hayrân kaldım,
Baş döndü, aklım gitti, inanın sersem oldum,
Bilge idim yürüdüm pîrsiz ve nâdân oldum,
Pîr-i mugâna hizmet edip yürüsem mi ki?

6

Dergâha var babında yat ki basıp da girsin,
İhlasla "Mürşidim!" de, bütün kâinat gülsün,
Sonra gevher isteyip, onun zevkine dalsın,
Meşakkat çile ile riyâzet çeksem mi ki?

7

Sen sıratı geçmeden, kul isen asla gülme,
Cennete girmeyince sevinerek yürüme,
Cemâlin görmeyince ağlamaktan vazgeçme,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülsüm mi ki?

8

Geceleri uykusuz, Hakk'a vâsıl olurum,
Bin bir güzel adına Rabb'im kurbân olurum,
On sekiz bin âleme ben de hayrân olurum,
Ben kudretine hayrân olup yürüsem mi ki?

۹

حالا دمدور صدقینگ بیرلان قیلغیل صحبت
 یماندین قاچ یخشیلارغه بولغیل الفت
 زاری قیلیب کیچه گوندوز تارت ریاضت
 ریاضت نینگ پوته سیده کویسام موکین

۱۰

وادریغا یگیت لیغیم بی غم اوتتی
 توبه قیلمای قاری لیغیم قابساب بیتی
 بیلمای قالدیم اجل کیلیب یقام توتتی
 توبوا الیه اوقوب اوقوب اولسام موکین

۱۱

سوزنی ایتسام ایشیتگانلار قیلسون عمل
 امت بولسه یخشی بولغه قیلسون جدل
 معناسیگه بییتگان لارگه قند و غسل
 چین قوللیق نی طالب لرگا ایتسام موکین

۱۲

قول خواجه احمد طالب لرگا ناصح بولدی
 حقدین قورقوب آلتیمیش اوچده بیرگه کیردی
 ادب ساقلاب مصطفاغه امت بولدی
 قالغانلارغه سوزنی ایتیپ اولسام موکین

حکمت - ۲۲۶

۱

سحرلارده ایرته قویوب ناله ایلا
 ناله ایلاب یوراک بغرینگ ادا بولسون
 کوز باشینگنی آقوزوبان ژاله ایلا
 حق قاشیده کوزونگ یاشی گواه بولسون

9

*Hâlâ geçmedi vakti, sıdk ile eyle sohbet,
 Kötülerden kaçmıp, iyilerle yap ülfet,
 Gece-gündüz ağlayıp, işin olsun riyâzet,
 Riyâzet potasında eriyip yansam mı ki?*

10

*Vah ne yazık gençliğim gamsız kedersiz geçti,
 Henüz tövbe etmeden yaşlılık bana yetti,
 Bilmemedim Câhil kaldım, ecel yakamı tuttu,
 "Tubû ila'llâh!" deyip, okuyup ölsem mi ki?*

11

*Ben artık sözü dedim, dinleyen etsin amel,
 Ümmetsen güzel sözle yap nasihat, kıl cedel,
 İdrak etsin ma'nâsın, söz olsun baldan güzel,
 Dinleyen tâliplere sözüm söylesem mi ki?*

12

*Kul Hoca Ahmed dahî, tâlibe nâsuh oldu,
 Edebini koruyup, Resul'e nâib oldu,
 Yaş altmış üç olunca, utandı yere girdi,
 Kalanlara söz deyip böylece ölsem mi ki?*

Hikmet - 226

Gözyaşı Şahit Olsun!

1

*Şehirlerde erken kalk feryâd u figân eyle,
 Feryâd edip yüreğin, kalbin imânla dolsun.
 Gözyaşın akıtarak, yoluna sebîl eyle,
 Huzur-ı Hak'ta yaşlar, gelip de şahit olsun.*

۲ 2

اخلاص بیلان عشق قه قدم قویغان بنده
طاعت قیلمای حق دیدارین کورمک قنده
جان تنینگ کویوب پیشیب بارسانگ انده
درگاهیه باریب ییغلاب ادا بولسون

*İhlasla aşk yolunda yürüyen âşık, bende,
Taat kılmadan didâr görürür müymüş, nerde?
Cânın, tenin tutuşsun her zaman her seherde,
Dergâhına var ağla, kulluğın eda olsun.*

۳ 3

کیچه کوندوز حق دیدارین تیلانلار
تن و جانین عشق اوتیغه کویدورگانلار
شوق شرابین ایچارمن دیب ییغلابانلار
شراب ایچیب باریب انده گدا بولسون

*Gece-gündüz didârı Hak'tan niyaz edenler,
Tenini ve cânını ateşlere verenler,
Şevk şarabın içerek, dâim feryâd edenler,
Şarap içmeyen kullar, Rahmân'a gedâ olsun.*

۴ 4

عاشقلارنی خلق ایچیده سری پنهان
باشین اوروب پروانه دیک کویار چندان
نعره تارتیب فریاد اوروب قیلور افغان
قان ییغلابانلار حق دردینگه دوا قیلسون

*Âşıkların sırları, gizlidir halk içinde,
Virânelere başın vururlar havf içinde,
Nara ve feryâd ile koşarlar halk içinde,
Kan ağla, Hak derdine, şifâ ve dermân olsun.*

۵ 5

نفسدین کیچمای حق قاشیده یوقتیر راحت
جفا چیکیب محنت تارتیب کورگیل دولت
ایچمیش ییمیش نعمتلاری قیغو محنت
وهمی بیرلان الف قدینگ دوتا بولسون

*Kul nefsinden geçmeden, Hak önünde yok rahat,
Cefâ ve mihnet çekip, sen Hakk'a eyle rıhtet,
İçip, yenen nimetler, kaygı, meşakkat, mihnet,
Vehm ile boyun eğip, gönlün ona râm olsun.*

۶ 6

چین عاشقلار کیچه کوندوز خلوت ایستار
ییغلاب توروب حقی تاپمای بولور مضطر
حاجت ایرماس عاشقلارغه بالین بستر
کویوب یانیب درد ییلان ادا بولسون

*Âşıklar gece-gündüz, dâima halvet ister,
Hakk'ı bulup ağlayan kulların derdi biter,
Âşıklara bırakır sevgiyi ona yeter,
Ateşlerde yanarak kulluğu edâ olsun.*

۷ 7

دنیا ایزلاب نفسیم منی سالدی بیراق
طغیان قیلیب کیچه کوندوز اوتار فراق
ایا نادان بو دنیانی قیلغیل طلاق
خاص عاشقلار حق قاشیده روا بولسون

*Dünya arayıp beni nefsim kıldı çok uzak,
Tuğyanla gece-gündüz, artar gönlümde firâk,
Ey nâdân bu dünyaya, vedâ eyle ver talak,
Âşıklar Hak önünde, koşup da revân olsun.*

۸ 8

ایسیز عمروم کیچتی دایم رسوالیق ده
دایم یوردوم نفسیم اوچون گدالیق ده
اوتکان عمروم قایتیه کیلماس ادالیق ده
ندامتده دل لارینگیز صفا بولسون

*Bilinçsiz geçti ömrüm, perişan rüsvâlıkta,
Ben dâima yürüdüm nefis için gedâlıkta,
Geçen ömrüm dönmez ki geriye edâlıkta,
Nedâmet kıl dildâre ki, gönlün safa bulsun.*

۹ 9

شوق شرابین ایچگان عاشق قرار آلماس
ایرانلارنینگ ایزین ایزلاب هرگیز قالماس
ذکرین ایتیب یادین ایتیب تیلدین سالماس
چین دردلیک که الله یادی دوا بولسون

*Şevk şarabını içen âşıkta karar olmaz,
Erenler izin bulur, asla geride kalmaz,
Hak zikrini söyleyip, dilinden eksik olmaz,
Gerçek dertliye Hakk'ın hep yâdi şifâ olsun.*

۱۰ 10

مرشدلارنی آرقاسیدین هرگیز قالمه
حقنی سويسانگ دنیالیق دین قولغه آله
نفسینگ اوچون سین اوزونگنی اوتقه سالمه
کرد پایین یوزونگ گه سور ضیا بولسون

*Mürşidin arkasından, asla geride kalma,
Sen Hakk'ı seviyorsan dünyalık ele alma,
Nefs için bedenini asla ateşe salma,
Ayak tozun yüze sür, her yanın ziyâ olsun.*

۱۱ 11

کوز باشینینگ ریاسی یوق ایا دوستلار
دردی تیکسه نعره تارتار قوروق پوست لار
کونگی قاتیق بهایم دیک دینی سوست لار
عاشقلاری اولمای توروب فنا بولسون

*Gözyaşın riyâsı yok, böyle bilin ey dostlar,
Dert değse nara atar, tutuşur, yanar dostlar,
Saldırgan hayvan gibi, dinini hep boynuzlar,
Dâim hayatta olur, âşıklar ölmez imiş.*

۱۲ 12

نفسی اوچون تینمای هر دم محنت قیلغان
دین ایشینی آرقه تاشلاب دنیا سویکان
حارص بولوب بو دنیا دین محروم قالغان
چین عاشقلار بو دنیا دین سوا بولسون

*Nefsi için dinmeden, her dâim mihnet kılan,
Dini arkaya atıp, her dem dünyayı seven,
Harîs olup sonunda, dünyadan mahrum kalan,
Hakk'a gerçek âşıklar, dünyadan uzak olur.*

۱۳ 13

قول خواجه احمد بنده بولسانگ حقنی ایزلا
عاشق بولسانگ باطنینگده عرشنی کوزلا
حکمت ایتیب آیت حدیث سوزین سوزلا
دانالارغه ایغان سوزونگ ایما بولسون

*Hoca Ahmed bendeysen, durmadan Hakk'ı ara,
Âşıkсан bâtinında, Hakk'ı gör, arşı ara,
Hikmetle ayet-hadis oku ve Hakk'ı ara,
Bilgelere dediğin sözlerin îmâ olsun.*

۱

تلمیم سودا بو باشیمدین کیتماس بولدی
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن
سانسیز حجاب بو کونگومدین اوتماس بولدی
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

1

*Kibirlidir bu sevdâm, başımdan gitmez oldu,
Mağşerin o gününde ne deyip ne söyleyim?
Nice hicap gönlümden gelip de geçmez oldu,
Siyasetli o günde, ne yapıp ne edeyim?*

۲

ییدیم ایچتیم حسابینی بیلمادیم من
ایگری یولدن توغری یولغه کیرمادیم من
صدقیم بیلان اریغ تویه قیلمادیم من
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

2

*Yedim içtim dünyada, hesabın bilmedim ben,
Eğriden doğru yola evrilip girmedim ben,
Sıdkım ile tam tövbe eyleyip dönmedim ben,
Mağşerin o gününde ben ne cevap vereyim?*

۳

بو دنیانی هرگیز فنا بولماس صاندیم
حق امانت قویغانینی آلماس صاندیم
تیریکلیکده بو اولومنی کیلماس صاندیم
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

3

*Ben bu dünyayı asla son bulmaz, bitmez sandım,
Hakk'ın emanet cânı, hiç çıkmayacak sandım,
Hayatta sağlıklıyken ölümü gelmez sandım,
Mağşerin o gününde ne yapıp ne edeyim?*

۴

نعمتین ییب حق شکرینی قیلمادیم من
تونلار قویوب بیر کون طاعت قیلمادیم من
آخرت نینگ کیلارینی بیلمادیم من
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

4

*Nimetlerini yeyip, Hakk'a şükretmedim ben,
Gece seherde kalkıp, taatte kalmadım ben,
Âhîret günü gelip, ölçeğim bilmedim ben,
Mağşerin o gününde ne yapıp ne edeyim?*

۵

قارانغو هم تار لحدگه منی قویسه
سیاستلیغ فرشته لار کیریپ کیلسه
من ربک دیب مندین سوال ایتور بولسه
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

5

*O karanlık lahitte zulûmat beni sarsa,
Münker-Nekir melekler girip huzura gelse,
"Rabbin kimdir?" diyerek, benden sual eylese,
Mağşerin o gününde ben ne cevap veririm?*

۶

قیامت کون اولوغ صراط یازیلغوسی
میزان آتلیغ ترازو هم قورولغوسی
اونگدین سونگدین نامه لاری بیریلغوسی
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

6

*Kıyamet günü bize sıfatlar yazılması,
Mizan adlı terazi orada kuruluşu,
Sağdan-soldan defterler kullara verilmesi,
Mağşerin o gününde ben ne cevap vereyim?*

۷

قیامت کون ایش قیلغانلار مزدین آلسه
حجاب سیزین یولغه کیریب کوکراب یانسه
مندیک یولده قالغانلارغه حسرت بولسه
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

۸

صراط قعری جهنم دور اگر باقسه
انی کوروب اعضالارینگ تیتراپ تورسه
فرشته لار یورگیل تیو اوروب تورسه
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

۹

غفار ایگام آسان قیلغیل اول ترازو
شفاعتچی دوست محمد بیزگه آرزو
قول لارینگه آسان قیلغیل یا الله هو
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

۱۰

قل خواجه احمد توبه بیلان ایدینگ مونی
ندامت ده بولغیل ایمدی تونی کونی
ان شاء الله یارلیقاغای جمله قولی
سیاست لیغ اولوغ کونده نه قیلغایمن

7

İşini kıyamete bırakan mahrum olsa,
Hicapsız yola girip, aşkla ateşte yansa,
Ben gibi hasret ile tutup yollarda kalsa,
Mahşerin o gününde ne yapıp, ne edeyim?

8

Sırat altı cehennem, kul bakıp da bir görse,
Görüp de azaların bir bir titreyip dursa,
Melekler "yürü!" deyip, sırtına vurup dursa,
Mahşerin o gününde ben ne cevap veririm?

9

Gaffâr olan Melik'im! Âsân kıl terazimi,
Şefaâtçı Nebime, sunuyorum arzımı,
Bizlere rahmet eyle, eksik etme feyzimi,
Mahşerin o gününde ne yapıp ne edeyim?

10

Hoca Ahmed tövbeyle size söyledi bunu,
Nedâmetlerle şimdi bekliyoruz o günü,
İnşallâh affedersin, mücrim cümle kulunu,
Mahşerin o gününde ne yapıp ne edeyim?

Hikmet - 228

Yaşı Akar Olacak!

1

Muhabbet pazarında koşturup cevân kılıp,
Hakk'ın güzel kulları daim yürür olacak.
Mahşerde tüm insanlar tuğyan içinde kalıp,
Âsî olan kulları, Hak'tan diler olacak.

2

Rahmân olan Melik'im, kullara nidâ eder,
Nidâyı duyan kullar; "Buyur Yüce Rabbim!" der,
Kıyametin güneşi arza indikçe iner,
Âşıkların gözyaşı dâim akar olacak.

3

Marifet meydanında kullar cevân kılacak,
Tarikat gülzarını uçup seyrân kılacak,
Hakikat bostanında durup hayrân kalacak,
Hoş kuşlar huzur bulup orda yürür olacak.

4

Ezel günü lütfetse Hak bize cemâlini,
Yüz bin âşık tutuşup, yok olup zevâlini,
Günden güne ziyade olacak o hâlîni,
Yüce olan yolunu, nâsa açar olacak.

5

Hakk'ı arayıp gece, hâlsiz uykusuz kalan,
Şevk şarabın içerim diye hevesli olan,
Öz yakasını tutup, hüngür hüngür ağlayan,
Sabah şevkin şarabın kullar içmiş olacak.

6

Gece yatmaz uykuyu nefesine harâm kılrsa,
Sır ve ruhun zikrini, vird edip tamam kılrsa,
Bin bir adımda tesbih, Allâh'a ta'zîm kılrsa,
Böyle âşıklar dâim halktan kaçır olacak.

حکمت - ۲۲۹

۱
حق الہیم قیو قول غه لطف ایلاسه
کیچه کوندوز کوزدین یاشی آقار بولغای
محبت نینگ جامین آلیب نوش ایلاسه
عقلی کیتیپ بیهوش بولوب یاتار بولغای

7

Yazıklar bana ömrüm, geçiyor ermân¹⁵⁵ ile,
Aşk yolunda olmadım dostlarla yârân ile,
Hak yolunda koşmadım, zikr ile efgân ile,
Yolun bulan âşıklar, orda uçar olacak.

8

Muhabbet deryâsında koşturup cevân kılan,
Âhîret hazırlığın yaparak ele alan,
Akşam, sabah zikrini söyleyip hayrân kalan,
Böyle kullar cennete mutlak girer olacak.

9

Hoca Ahmed kul isen, durma dâima ağıla,
Halkaya gir zikredip, kırık gönlünü dağıla,
Cân ve gönlünü Hakk'a, fikrin, zikrinle bağla,
Vâsıl olanlar Hakk'ın cemâlini görecek.

Hikmet - 229

Orda Yatar Olacak!

1

Benim Yüce Rahmân'im kuluna lütfeylese,
Gece-gündüz gözyaşı, durmaz akar olacak,
Muhabbet kadehini alıp da nûş eylese,
Aklı gidip şuursuz orda yatar olacak.

۲ 2

اول عاشقی رسوا قیلغان الله اوزی
خلق ایچیده اویناب کولار بنهان سوزی
خزان اورغان زعفران دیک قیزیل یوزی
چین دردلیکلار دیدار ایزلاب یورور بولغای

Âşığı rüsvâ kulan Allâh'ın kendisidir,
Halk içinde eğlenir, kendi gizli sözlüdür,
Hazân vurmuş sararmış, sanki kızıl yüzlüdür,
Gerçek dertli didârı arar, yürür olacak.

۳

حق رسولی مصطفانینگ سنت لاری
ابراهیم خلیل الله ملت لاری
شریعت ده منکر بولغان بدعت لاری
کوزگه ایلمای مبتدع دین قاچار بولغای

3

Hak Resul Mustafa'nın var olan sünnetleri,
İbrahim Halilullah Nebi'nin milletleri,
Şeriat münkirinin var olan bid'atları,
Göz değmez müptediden, durmaz kaçar olacak.

۴

عشق سیز آدم حیوان صفت حیران بولور
باشی قایتسه اوزین بیلمای سرسان ایرور
دنیا ایزلاب کیچه کوندوز گریان ایرور
دنیا اوچون عمرین بیلغه ساتار بولغای

4

Aşk olmayan âdem, hayvan sıfatlı olur,
Başı donmuş özünü bilmeyip sersem olur,
Gece-gündüz ağlayıp dünyaya zebân olur,
Dünya için ömrünü yele satar olacak.

۵

ایا عاشق درد حالت پیدا قیلغیل
منصور ینگلیغ انا الحق دیب غوغا قیلغیل
دنیا قویوب آخرت نی سودا قیلغیل
سودا قیلغان حق دیدارین کورار بولغای

5

Ey âşık sen derdini bir tavır meslek eyle,
Mansûr gibi "Ene'l-hak!" diyerek kavga eyle,
Dünyayı terk eyleyip, ahreti sevdâ eyle,
Aşk ile Hak didârın, mutlak görür olacak.

۶

ایا دوستلار کیچه کوندوز ذکرین آیتینگ
سحرلارده چار ضرب اوروب دردین تارتینگ
غریب بولوب ویرانه ده تون کون یاتینگ
دردلیک آدم خزان ینگلیغ سولار بولغای

6

Ey dostlar gece-gündüz, Hak zikrini söyleyin,
Seherlerde coşarak, yâdımı dert eyleyin,
Garip kullar olarak, virâneler peyleyin,
Dertli olan âdemin benzi soluk olacak.

۷

رسوا بولوب اوزین ایزلاب یورگان عاشق
جفا تارتیب عشق یولغیه کیرگان صادق
اندىن سونگره درگاهيغه بولور لایق
وحشی ینگلیغ آدم لاردین قاچار بولغای

7

Rüsvâ olup da özün arayan garip âşık,
Cefâyla aşk yoluna girip yürüyün sâdık,
Sonra da dergâhına itaat ile lâıyk,
Vahşi olan âdemden kaçır hâlde olacak.

۸

یا الهیم رفیق بولوب سالغیل یولغه
 محبت نینگ شوقین بیرگیل جان دلگه
 دیدارینگ نی عطا قیلغیل جمله قولغه
 غریب بولوب ویرانه غه کوچار بولغای

۹

خضر اتانینگ صحبتیده دایم بولغان
 غوث غیاث چلتن لارنی حاضر کورگان
 شراب ایچیب واله بولوب افغان قیلغان
 انداغ عاشق قنات توقوب اوچار بولغای

۱۰

سر شرابین ایچگان عاشق روحی سوزلار
 بیگانه لار تاشلار آتیپ انگه کولار
 تشنه بولوب هاریب تالیب یورور یول لار
 واله بولوب کوزدین یاشین ساچار بولغای

۱۱

قول خواجه احمد درد حالت پیدا قیلغیل
 آخرت نینگ محشریده غوغا قیلغیل
 معرفت نینگ بوستانیده شیدا بولغیل
 حق بابینی مولام انگه آچار بولغای

حکمت - ۲۳۰

۱

محبت نینگ بوستانینی کیزگان عاشق
 کوز یاشینی نیاز ایلاب ساچار بولغای
 عشق یولیده جان نی فدا قیلغان صادق
 قنات توقوب هوا ساری اوچار بولغای

8

Ya İlâhî refîk ol, sal beni de yoluna!
 Muhabbet şevkini ver, bu günâhkâr kuluna,
 Cemâlini lütfeyle, kim girmişse yoluna,
 Garipler virâneye, bir gün göçmüş olacak.

9

Hızır Ata'm sohbeti, dinleyip dâim olan,
 Gavslar gavısı kırkları, orada hazır bulan,
 Şarap içip çılgınca, durmayıp feryâd kılan,
 Öyle âşıklar kanat çırpıp uçar olacak.

10

Sır şarabını içen âşık ruhu söz söyler,
 Bilmeyenler taş atıp, hâlîne bakıp güler,
 Teşne olup yolunda tâlipler yürür gider,
 Çılgın olup gözünden yaşın saçar olacak.

11

Hoca Ahmed derdini kendine sevdâ eyle,
 Âhîret âleminin durma kavgasın eyle,
 Marifet bostanında deli ol, devrân eyle,
 Aşk kapısını Mevlâm ona açar olacak.

Hikmet - 230

Göçer Olacak!

1

Muhabbet bostanını durmadan gezen âşık,
 Dua edip gözyaşın, akıttıp döker olur.
 Aşk yolunda cânını fedâ eyleyen sâdik,
 Kanat çırpıp göklere yükselep uçar olur.

۲ 2

جفا چیکمای محنت تارتمای عاشق بولماس
تفراق صفت خوارلیق چیکمای صادق بولماس
بیدار بولمای درگاهیه لایق بولماس
لایق بولغان خلائق دین قاچار بولغای

*Cefâsız ve mihñetsiz kişi âşık olamaz,
Toprak gibi horlanıp, Hakk'a sâdık olamaz,
Uykusuz dergâhına lâıyk bir kul olamaz,
Lâıyk olanlar halktan mutlaka kaçar olur.*

۳

ایرانلاری من لیک بیرلان یورمادیلار
نفس دین کیچمای طریقت گه کیرمادیلار
بو دنیاده لحظه آرام کورمادیلار
اهل عیال خانومان دین کیچار بولغای

3

*Erenler benlik ile gururla yürümezler,
Nefislerinden geçip, yanlış yola girmezler,
Dünyada zerre miktar hiçbir rahat görmezler,
Çoluk-çocuk, ev-barktan meğer geçmiş olalar.*

۴

وادریغا گیچتی عمروم ضایع موند
سورسالارمنی موندین نیتگوم انده
قول لایق قیلمای حق دیدارین کورمک قانده
آدم اوغلی کروان ینگلیغ گوجار بولغای

4

*Ah ne yazık ki ömrüm zâyi oldu burada,
Sorarlarsa hâlimi, ne yaparım orada?
Kulluk yoksa didârı görmek mi ki, nerede?
Âdemoğlu bir yolcu, göçüp gider olacak.*

۵

دردلیک آدم بو دنیاده قرار آلماس
حق یادی ایتیب هر دم تیلدین سالماس
مست حیران یورور دایم هاریب تالماس
ذکرین آیتیب دل زنگارین آچار بولغای

5

*Dertli olan insanlar, dünyada karar kılmaz,
Her dâim Hakk'ı anar, dilinden eksik olmaz,
Mest ü hayrân yürür de, hiçbir zaman yorulmaz,
Zikriyle dil zincirin kırıp açmış olacak.*

۶

عریان بولوب ماسوا دین کیچیب یورور
مجنون صفت خیل و خیش دین قاچیب یورور
کونگل قوشی حضرت تپا اوچوب یورور
بو دنیانی مزاسیدین کیچار بولغای

6

*Üryândır masivâdan, geçip yolunda yürür,
Mecnûn gibi her işten kaçır aşkına yürür,
Gönül kuşu hazrete doğru uçup da yürür,
Bu dünya lezzetinden dâim geçer olacak.*

۷

انداغ عاشق چول لارا قیلغای وطن
وحشی ینگلیغ همراه لاری زاغ زغن
رحلت قیلسه چوروک ایگنی انگه کفن
حور غلمان حلّه تونلار بیچار بولغای

7

*Böyle âşık çölleri eyler kendine vatan,
Vaşşidir yoldaşları, karga, saksağan, arslan,
Ölürse libasının yakası ona kaftan,
Hızır, İlyas hüñlesin ona biçer olacak.*

۸ 8

خضر الیاس غوث غیاث سلام قیلغای
ایما قیلیب ادب بیلان علیک آلغای
کوزین یومیب چین عاشق لار بیهوش بولغای
جدل قیلیب عقبی ساری کوچار بولغای

Hızır, İlyas ve gavslar ona selâm duracak,
İhsan ve edep ile hepsi hayrân kalacak,
Göz yumup gerçek âşık dâim şaşkın olacak,
Cedel ile ukbâya o da göçer olacak.

۹ 9

قول خواجه احمد شیخ ابراهیم فرزندى دور
حق رسولی مصطفی نینگ دلبندى دور
طالب لارگا ایغان سوزی بیر قندى دور
حکمت ایتیب طالب لارگا ساچار بولغای

Bilin Kul Hoca Ahmed, İbrahim'in oğludur,
Hak Resul'ü Muhammed Mustafa'ya bağlıdır,
Tâlipler sözlerinden, ta yürektekendir,
Hikmetlerin söyleyip, halka nurlar saçacak.

حکمت - ۲۳۱

Hikmet - 231

Münafıklar Belgesi!

۱

ایتای سیزگا دوستلاریم کیملار کیلیب کیتگوسی
مسلمانلار کونگیلیدین مهر شفقت کیتگوسی

1

Anlatayım dostlarım, kimler gelip-gidesi,
Müslümanlar gönünden mihrîbânlık gidesi.

۲

مسلمان میز دیگانلار حرام حریش بیگانلار
ییمادیم دیب تانگانلار آخر زمان بیلگوسی

2

Müslümanız diyeler, harâm lokma yiyeler,
Hem de inkâr edeler, âhir zaman belgesi.

۳

بیر بیرگیه باقماسلار مهر شفقت قیلماسلار
آخرت نی بیریبان دنیا مالین آلغوسی

3

Birbirine bakmazlar, hiç şefkatli olmazlar,
Âhiretten çalalar, dünya malın sevdâsı.

۴

حقنى كوروب تانگاييلار ناحق ايشلار قیلغایلار
حقنى ایتسه اورغایلاری دین لارنى بیلگوسی

4

Hakkı görür uymazlar, haksızlığa koşarlar,
Hak diyene vururlar, dinsizliğin belgesi.

۵

مؤمن من دیب ایغایلار روزه نماز قیلغایلار
فساد ایشلار ایتگیلار منافق لر بیلگوسی

5

Mü'minin der söylerler, oruç, namaz sevmeyler,
Fesâd işler yaparlar, münafıklık belgesi.

- ٦
عالم لار حرام ييگای عامی لار دین دین کیتگای
ظالم لار قوی بولغای مؤمن لارنی اورغوسی
- ٧
حاکم لار ظالم بولغای مؤمن لار مالین آلغای
اولوب مال لاری قالغای انده تنگريم سورغوسی
- ٨
شریعت نی بیلماسلار طریقت نی اوقماسلار
حقیقت گه بیتماسلار شیخ لیق دعوا قیلغوسی
- ٩
ایلنی مرید آلغایلار آه افغان قیلغایلار
حیران بولوب قالغایلار دجال لعین بیلگوسی
- ١٠
دنیا مالین سویماگیل دنیانی کوب ییغماگیل
اولماس من دیب ایماگیل برچه عالم اولگوسی
- ١١
نفس ایلگیگه توشوبسن تن سیمیرتوب یوروبسن
محرر کونی بولغانده قهار قهر قیلغوسی
- ١٢
قول لیق قیلمای اولارسن قرا ییرگه کیرارسن
یلغوز یاتیب قالورسن کوزگه تفراغ تولغوسی
- ١٣
قول خواجه احمد باردور جان تورماگیل باقیب حیران
مولام دین تیلا ایمان انده دیدار کورگوسی
- 6
*Âlimler harâm yerler, dinsizliğe giderler,
Zâfimi güçlü eder, mü'min gâfil olası.*
- 7
*Hâkimler zâlim olur, mü'min malını alır,
Ölünce her şey kalır, orda hesap veresi.*
- 8
*Şeriatı bilmezler, tarikâtı görmezler,
Hakikate ermezler, şeyh davası kılası.*
- 9
*Halkı mürit alırlar, âh u figân kıırlar,
Hayrân olup kalırlar, lanet Deccâl olası.*
- 10
*Dünya malını sevme, ona meyil eyleme,
Ölmem diye söyleme, bütün âlem ölesi.*
- 11
*Nefs eline düşmüşsün, onu besler durursun,
Âhrette görürsün, zavallı, kahrolası.*
- 12
*İtaatsiz ölürsün, kara yere girersin,
Yalnız yatıp kalırsın, gözü toprak dolası.*
- 13
*Hoca Ahmed vardır cân, yürüme bakıp hayrân,
Mevlâ'dan dile emân, orda didâr göresi.*

- ۱ 1
 الله ديگان يقين قول نى كورسام يوزين
 خدمتيده الله يادين ايتسام منا
 آخرت غه الله دييان بارور بولسام
 من هم مدام الله دييان تورسام منا
 "Hak!" diyen âriflerin ben de görseydim yüzün,
 Gece-gündüz dinmeden, ben de Allâh deseydim.
 "Allâh!" zikrin diyerek, âhirete varsaydım,
 Ben dinlenmeden dâim, Allâh deseydim işte.
- ۲ 2
 قيو قول غه الله يادی بولسه همراه
 آچیلور کوز یولین تاپار بولماس گمراه
 یادلوق قول دین قاچار بولغای غفلت گناه
 روزی قیلسه گناه لاردین قاجسام منا
 Her kime Allâh adı olsa yoldaş, arkadaş,
 Açılır göz, bulur yol, Hak ile olur sırdaş.
 Zâkirlerden kaçanlar, olur şeytana yoldaş,
 Râzı olsa Allâh'ım, günâhtan kaçsam işte.
- ۳ 3
 تن جان بیلان بیر عارف نى توتسام ایلگین
 همراه بولوب جانیم بیرله دیسام یادین
 الله دیبان منی سورسه ربی سیدین
 نادان اوزوم اول عارف نى تابسام منا
 Ten cânıyla ârifin, bir kez görsem yüzünü,
 Hem-rah olsam gönülden, ansam onun adını.
 Allâh deyip istese Rabb'inden muradını,
 Özüm, ruhum, bedenle, Rabb'imi görsem işte.
- ۴ 4
 الله ديگان اول بوستان ده تابدی دولت
 تاپار دولت انگا ایسه اولوغ همت
 یاری ایلار اول ایشنی قادر قدرت
 بولغوم بیدار اول همت نى تابسام منا
 Allâh diyen âşıklar şüphesiz buldu devlet,
 Devlet bulmuş sayılır, verilse ona himmet,
 Yardım eyler işine, Kâdir verir hep kudret,
 Ben uykusuz kalarak, himmeti görsem işte.
- ۵ 5
 الله ديگان عارف قول نى کوز یاشینی
 ضایع قیلماس قادر ایگام هر ایشینی
 روشن قیلور صانع ایگام ایچ تاشینی
 من هم مدام الله دیبان یورسام منا
 Allâh diyen ârifin görseydim gözyaşını,
 Geri koymaz Melik'im onun hiçbir işini,
 Nurlandırır Allâh'ım hem içi hem dışını,
 Her dâim dinlenmeden, Allâh deseydim işte.
- ۶ 6
 قول خواجه احمد تینمای مدام الله دیگیل
 آخرت نى عذابینی قیغو بیگیل
 نفسگه مدام لقمه حلال روزی بیگیل
 مؤمن بیرله سوزلاشیبان اوتسام منا
 Hoca Ahmed dinmeden sen daima "Allâh!" de,
 Âhîret azabından kal dâim endişede.
 Nefsi harâmdan koru, her dâim helâl ye de.
 Mü'minlerle sözleşip, dâim Allâh de işte.

۱

دیدارینی طلب قیلیب یولغه کیرسام
روز محشر دیدارینی کورار من مو
واله قیلیب کوز یاشیمنی ژاله قیلسام
جان بیرارده دیدارینی کورار من مو

1

Didârını dileyip onun yoluna girsem,
Mağşerde didârını mümkün mü, görür müyüm?
Feryâd edip gözyaşım, akıtıp yere sersem,
Cân verirken didârı görüp de ölüür müyüm?

۲

دیدارینی آرزو قیلسانگ ییغلاب یورگیل
یوز مینگ تورلوک رازین ایتیپ سحر تورگیل
قیامت نینگ شدتیدین ماتم قورگیل
ماتم قورسام دیدارینی کورار من مو

2

Didârını istersen ağlayuben yürü sen,
Yüz bin tür niyâz ile seherde kalkabilen,
Kıyamet şiddetinden sen matem tutabilen,
Dâim matemde olsam didârın görür müyüm?

۳

یخشیلارنی صحبتیده جفا چیکسام
یاشیم آقیب حقه باقیب کوزوم تیکسام
نماز اوقوب ریاضت ده بیلیم بوکسام
ای مؤمن لار حقه یاووق بولار من مو

3

İyiler sohbetinde gam, keder, cefâ çeksem,
Yaşım akıtıp Hakk'a bakıp gözümü diksem,
Namazda riyâzette oturup dizim çöksem,
Söyleyin bana Hakk'a ben yakın olur muyum?

۴

بو دنیانی بیزگه بیردی طاعت قیل دیب
حق ذگرینی آیته آیته عادت قیل دیب
ذکرین ایتیپ شیطان اووین غارت قیل دیب
غارت قیلسام فیض فتوح آلا ر من مو

4

Dünyayı bize verdi, itaat kılın diye,
Hak zikrini söyleyip, hem âdet kılın diye,
İstiaze eyleyin, şeytânı kovun diye,
Kovabilsem feyzini, hem fütûh alır mıyım?

۵

اوتی عمروم ارمان بیلان طاعت قیلمای
حق شوقیده کویوب یانیب عادت قیلمای
جان بیرارده حق مصطفی مدد قیلمای
اولار وقتنده ایمان بیلان بارار من مو

5

Geçti ömrüm gafletle, Hakk'a taat kılmayıp,
Hak şevkiyle tutuşup, yanıp âdet kılmayıp,
Cân verirken Nebî'den hiçbir medet kılmayıp,
Ölüür de o vakitte, imânla varır mıyım?

۶

مدد بیرسه بنده یولغه صادق بولور
دنیا تیپیپ یاشین ساچیپ عاشق بولور
اندىن سونگره درگاهیه لایق بولور
جاندىن کیچمای انگه لایق بولار من مو

6

Medet kılrsa kuluna, yolunda sâdik olur,
Dünyayı tepip atsa, yaş döküp âşik olur,
Ondan sonra dergâha hakkıyla lâîk olur,
Cândan geçmeden O'na lâîk kul olur muyum?

۷ 7

جاندين كيچماي ايشينگ بيتماس قيامت ده
حسرت بيلان ييغلاب يورگيل ندامت ده
مغز سرينگ قيناب تورغاي علامت ده
پير مغان ساري قاچسام قالار من مو

*Cândan geçmezsen işin bitmez ki kıyamette,
Hasret ile ağlayıp, yürürsün nedâmette,
Günâh ve kusurların kılarsa dalâlette,
Pîr-i mugâna kaçsam, acep kurtulur muyum?*

۸ 8

عمروم بيتيب بيتيميش ياشقه كولگانيم يوق
حقدين اوزگه عشرت لارني بيلگانيم يوق
ييغلاماق دين اوشني قيلگانيم يوق
مونده ييغلاب آخرت ده كولار من مو

*Ömrüm geldi yetmişe, huzur yok, güldüğüm yok,
Hak'tan başka işleri, gördüğüm, bildiğim yok,
Ağlamaktan başka iş yaptığım, kıldığım yok,
Ben burada ağlayıp, ahrette güler mi yim?*

۹ 9

تفراق بولماي حق وصلیگه بيتيب بولماس
سخي بولماي قيل کوفروک دين اوتوب بولماس
حوض کوثر شرابيدين تاتيپ بولماس
الله ديسام شوق شرابين تاتار من مو

*Toprak olmadan Hakk'a ulaşmak, vuslat olmaz,
Cömert bir kul olmadan sırrattan geçmek olmaz.
Havz-ı Nebi suyundan kanarak içmek olmaz,
Allâh desem havzından acep ben tadar mıyım?*

۱۰ 10

وا دريغا محشر کوني قايم بولسه
قههار ايگام عدل بيرلان حاليم سورسه
وا ويلتا قولغه عمل لازم بولسه
اي دوستلاريم من هم خلاص بولار من مو

*Vah ne yazık mahşerde kulları kâim olsa,
Kahhar olan Melik'im benim de hâlim sorsa,
Feryâd u figân ile amelim lâzım olsa,
Ey dostlarım orada ben halâs olur muyum?*

۱۱ 11

قول خواجه احمد يول لار خطر منزل يراق
کيتار وقتينگ ياقين کيلدي بارمو يراق
راحله سيز يولغه کيرسانگ منزل ييراق
آزوق سيزين يولغه کيرسام ييتار من مو

*Hoca Ahmed yollar hep tehlike, menzil uzak,
Dünya hayatı kurmuş sana binlerce tuzak,
Bineksiz yola girme, gaffleti elden bırak,
Azıksız yola girsem, hedefe varır mıyım?*

۱

ففرّوا الى الله ديب آيت كيلىدى
يقام توتوب حضرتينگ گه يانماين مو
كوكدين منگا سانسيز براق كيلتورديلار
مين ديديلار اي يارانلار مينماين مو

1

"Fe firrû ila'llâhi"¹⁵⁶ ayeti nazil oldu,
Yakam tutup Hazrete varıp koşmayayım mı?
Gökten sayısız Burak bana indirir oldu,
"Bin!" dediler Burak'a, yârânlar binmeyim mi?

۲

كينگاش بيلان اول براقغه ميندورديلار
رسم تعظيم تواضع لار قيلدورديلار
يرانلار نينگ چيگلسيگه قوندورديلار
قوندورديلار اي يارانلار قونماين مو

2

Merasim düzenleyip Burak'a bindirdiler,
Tören ve saygı ile tevazu gösterdiler,
Erenler huzuruna garibi getirdiler,
Kondurdular meydana, yârânlar inmeyim mi?

۳

سانسيز چيكاس كوردوم ايرسه حيران بولدوم
بحمد الله گدا ايرديم سلطان بولديم
رحمت بحرى تولا بيردى عريان بولديم
چوم ديديلار اي يارانلار چومماين مو

3

Sayırsız ihsân gördüm, hepsine hayrân kaldım,
Ben gedâ iken şükür, şimdi de sultân oldum,
Rahmet deryâsı taşıtı, saflaştım üryân oldum,
"Gir!" dediler ey dostlar! Deryâya girmeyim mi?

۴

اول درياغه چومدوم عجب تاشلاری بار
اولوغ اولوغ عزيزلارنى باشلاری بار
باشلار كوردوم كوزلاریده ياشلاری بار
سن هم ياشينگ توك ديديلار توکماين مو

4

O deryâya ki daldım, acayip taşları var,
Nice büyük azizin mükellef başları var.
Başlardaki gözlerin, dökülen yaşları var,
"Sen de yaş dök!" dediler, ben yaş dökmeyeyim mi?

۵

اندين سونگره بير مقامغه ييتكورديلار
نفس هوا ايكي سيفي اولدورديلار
اولوب ايرديم قيته باشدين تيرگوزديلار
تيريك يوروب اول ديديلار اولماين مو

5

Sonra da bir makama yükseltip götürdüler,
Nefs ü hevâmı vurup, yok edip öldürdüler,
Ölmüş olan hâlimi yeniden oldurdular,
"Ölmeden öl!" dediler, şimdi ben ölmeyim mi?

۶

اندين سونگره حق رسولى منگه باقتى
سلام بيرديم هيبت بيرلان عليک آلدی
ييعلاب توردوم رحمی كيليب بخشيش بيردى
ايت ديديلار مؤمن لارگا ايتماين مو

6

O saat Hak Resul'ü bana nazar eyledi,
Selâm verdim zâtına, baktı kerem eyledi,
Ben ağlayıp durunca, himmet ikrâm eyledi,
"Söyle!" dedi kullara, şimdi söylemeyim mi?

¹⁵⁶ "Fe firrû ila'llâhi": Allâh'a koşunuz!, (Zariyat Süresi 51/50. Ayet)

۷ 7

قول خواجه احمد بو دنیادین کیتتی بولغای
فنا فی الله مقامیغه ییتی بولغای
معرفت نی در یاسیغه باتتی بولغای
بات دیدیلار باتقانیمچه باتماین مو

Hoca Ahmed dünyadan sen de geçtin olacak,
Fenâ fi'llâh makama hemen yettin olacak,
Marifet deryâsına girdin, battın olacak,
"Bat!" dediler yârânlar, söyleyin batmayım mı?

حکمت - ۲۳۵

Hikmet - 235

Yurda Ma'nâ Saçarlar!

۱

شراب ایچگان عاشقلار مال و جان دین کیچارلار
فنا بولوب روحلاری عرش نی کوزلاب اوچارلار

1

Şarap içen âşıklar, mal ve cândan geçerler,
Fenâ bulup ruhları, arşı görüp uçarlar.

۲

انظهور نی شرابی عسل دین هم تاتلی دور
سردین معنی تویگانلار اول شراب دین ایچارلار

2

"Tahura"nın şarabı, hem de baldan tatlıdır,
Sırdan ma'nâ duyanlar, o şaraptan içerler.

۳

شراب ایچگان مست بولور عشقیده سرمست بولور
اوتقه توشگان خلیل دیک کویوب یانیب اوچارلار

3

Şarap içen mest olur, aşkından sermest olur,
Ateşte Halil gibi, yakılıp da uçarlar.

۴

آتینگ بولدی فلانچی انسان بولسانگ یول تانی
حقنی سویگان عاشقلار حلالی دین کیچارلار

4

Adın oldu falanca, insan olsan yol tanı,
Hakk'ı seven âşıklar, helâlinden geçerler.

۵

قول خواجه احمد قان بیغلاب منصورینگلیغ اوزونگ آس
حقنی بیلگان عاشقلار ایلگه معنی ساچارلار

5

Hoca Ahmed kan ağla, Mansûr gibi özün as,
Hakk'ı bilen âşıklar, yurda ma'nâ saçarlar.

- ۱
 سحر وقتده تیزین بوکوب یاشین توکوب
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
 محبت نینگ شوقی بیلان دردینگ اوقوب
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
- 1
*Seher vakti diz büküp, gözlerinden yaş döküp,
 Mağşerde âşıkların Ey Rabb'im sana ağlar.
 Muhabbetin şevkiyle derdini bir bir döküp,
 Ey Rabb'im âşıkların mağşerde sana ağlar!*
- ۲
 تینمای یوروب راز دلین سنگا ایثار
 توبه قیلیب نفس نی تیفیب سنگا قایتار
 حقنی یاووق عاشق لاری سنگا ایثار
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
- 2
*Usanmadan yürüyüp derdini sana söyler,
 Tövbe edip nefsinı incitip sana döner,
 Hakk'a yakın dervişler, içini sana döker,
 Mağşerde âşıkların ey Rabb'im sana ağlar!*
- ۳
 عشقینگ سنی جان دلنی اراسیده
 درد غمینگ یوراک بغریم پاره سیده
 اوتلوع عشقینگ اولیالار ساره سیده
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
- 3
*Senin aşkın cânımın, ruhumun arasında,
 Derd-ü gamın yüreğim, bağrımın yarasında,
 Senin ilahî aşkın velîler arasında,
 Ey Rabb'im âşıkların mağşerde sana ağlar!*
- ۴
 عشقینگ سنی جاندین اوتوب ایمان اورتار
 اینیگ اوچون کونده یوز مینگ شوقی آرتار
 چین عاشقلار راحت تاشلاب محنت ایستار
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
- 4
*Aşkın cândan geçirip, imânı bile örter,
 Her gün ilâhî şevkin durmaz yüz bin kat artar,
 Gerçek âşık rahatı terk eder, miñnet ister,
 Ey Rabb'im âşıkların mağşerde sana ağlar!*
- ۵
 تانگ آتقونچه تینمای ییغلار دایم بیدار
 اول عزیزگه اخلاص قیلیب بارینگ زنهار
 دنیا عقبین طلب قیلیب تیلار دیدار
 روز محشر عاشقلارینگ سنگا ییغلار
- 5
*Seher vaktine kadar uykusuz sana ağlar,
 İhlasla kulluğunu sana has kılar, zinhâr,
 Dünya ve âhireti boşar ve diler didâr,
 Ey Rabb'im âşıkların mağşerde sana ağlar!*
- ۶
 چین عاشقلار پینهان یورار بیلماس کیشی
 کوزلاریدین تینمای آقار قانلیق یاشی
 الله تیو جنبش قیلور ایچ و تاشی
 روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار
- 6
*Gerçek âşıklar yanar, bilmez bir başka kişi,
 Gözlerinden durmadan akar kanlı gözyaşı,
 "Allâh!" der, mutlu olur, sevinçten içi-dışı,
 Ey Rabb'im âşıkların mağşerde sana ağlar!*

۷ 7

یا قادرا عشقینگ اوتی جان کوی دورور
عاشقلارنی گاه اولدورور گاه تیرگوزور
شدتیدین طغیان قیلیب نور تولدورور
روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار

*Aşkının ateşiyle ey Rabb'im cânlar yanar!
Âşıkları öldürür, gâhı da geri döner,
Aşkının şiddetiyle gönüller nurla dolar,
Ey Rabb'im âşıkların mahşerde sana ağlar!*

۸ 8

الله عشقی یوراک بغریم پاره قیلدی
تیر عشقینگ پنهان تیکیب پاره قیلدی
بیابانده محنون بیلان جوره قیلدی
روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار

*Allâh aşkı yüreğim, bağrımı pâre kıldı,
Yüce aşkın derinden ciğerim yâre kıldı,
Kırlarda Mecnûn ile meclisi çâre kıldı,
Ey Rabb'im âşıkların mahşerde sana ağlar!*

۹ 9

کافر عشقینگ جان دلیم شیدا قیلدی
طلب قیلیب خلق ایچیده رسوا قیلدی
منصور صفت عالم منگا غوغا قیلدی
روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار

*Senin aşkın cânımı, gönlümü dilhûn etti,
Talep ettim halk içre ruhumu zebûn etti,
Mansûr gibi tüm âlem hâlîme bühtân etti,
Ey Rabb'im âşıkların mahşerde sana ağlar!*

۱۰ 10

بیر قطره می تاتماغینچه عشق نی بیلماس
پیر مغان نظر قیلما یولغه کیرماس
درد حالت تیگماگونچه بوی آلماس
روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار

*Bir katre mey içmeden sen Hakk'ı bilemezsin,
Dert sana değmedikçe, mesafe alamazsın,
Pîrin nazar kılmazsa, Hak yola giremezsin,
Ey Rabb'im âşıkların mahşerde sana ağlar!*

۱۱ 11

قول خواجه احمد چین عاشقلار تفرادین خوار
ظاهرلارین هر کیم کورسه قیلغای لار عار
قیامت کون حق آلدیده اول اعتبار
روز محشر عاشق لارینگ سنگا ییغلار

*Hoca Ahmed topraktan hordur gerçek âşıklar,
Zâhirlerin kim görse, ar duyar o sâdıklar,
Kıyamette muteber kuldur bağı yanıklar,
Ey Rabb'im âşıkların mahşerde sana ağlar!*

۱
معرفت حاصل قیلور عارف بولغان
عاشقلار نینگ بازاریدین کیلگان کیشی
طالب لارغه هادی بولوب یول کورساتگان
ییراق ییردین خبر آلور کورگان کیشی

۲
صورتنی کوروب ایردیم ایرگاشتیم من
مراد تیلاب قولوم یازیب کوروشتیم من
آسان کوروب یولدین یولغه آداشتیم من
پنهان ایرمیش سردین خبر آلغان کیشی

۳
قیو قولنی سری بولسه حقه عیان
بی واسطه قیلور انی شیخ زمان
صحبتی دین بهره آلور خلق جهان
بییلینگ انی اولماس بورون اولگان کیشی

۴
ایر دیمانگیز دنیاسینی ترک ایتماسه
شیخ بولوبان بیغسه دنیا افلاسینی
تاشلاب کیتار مونده ملک و اشیا سینی
رسوا بولوب قوروق دعوا قیلغان کیشی

۵
مرید کیراک قدم قویسه خالص من دیب
ایرنی کوروب ایதாக توتسه مخلص من دیب
توبه قیلسه غنی لیقیدین مفلس من دیب
شیخ اول بولور خدای نی بیلگان کیشی

۶
ایا دوستلار کیچه کوندوز بولونگ بیدار
کوز باشیغه عطا قیلور انده دیدار
قهری کیلسه آرقه سیدین رحمتی بار
بیر کون کورار طالب بولوب یورگان کیشی

1

Marifet sahibidir cümle ârif olanlar,
Âşıklar pazarından yürüyüp gelen kişi.
Tâlibe hâdî olup yol ve hedef gösteren,
Uzak yerlerden haber alır o gören kişi.

2

Suretini görmüştüm, erken geldim, geçtim ben,
Yazıp murat diledim, onunla görüştüm ben.
Kolaylıklar görerek yoluna kavuştum ben,
Pinhân imiş sırrından haberdâr olan kişi.

3

Hangi kulun sırları olursa Hakk'a ayan,
Hak vasıtasız eder, o kulu şeyh-i zaman,
Sohbetinden hissedâr olurmuş halk-ı cihân,
Biliniz sizler onu, ölmeden ölen kişi.

4

Er demeyin kişiye, terk etmez dünyasını,
Şeyh olarak yığarsa dünya emtiasını,
Koyup gider buradan mülkünü, eşyasını,
Rezil olur dünyada kavgası kuru kişi.

5

Mürid kademin koysa, ben hâlis kulum diye,
Er görüp etek tutsa, muhlis bir kulum diye,
Zenginken tövbe edip, müflis bir kulum diye,
Şeyh odur ki Hudâ'sın bilip tanıtın kişi.

6

Dostlarım gece-gündüz, sizler uykusuz olun,
Gözlerden yaş akatıp, orda didârı görün,
Kahretse arkasından rahmeti gelir bilin,
Bir gün muhakkak görür, tâlip olan er kişi.

۷ 7

قول خواجه احمد تیلینگ بیرلان ایدینگ ثنا
قبول قیلماس جاندین کیچیپ بولمای فنا
کوزلارینگ دین قان یاش آقیب قیلینگ دعا
انداغ قیلدی سندن بورون اوتگان کیشی

Hoca Ahmed dilinle zikredip yaptın senâ,
Kabul olmaz cânından geçip bulmazsan fenâ,
Gözlerinden kanlı yaş akıtıp kılsan duâ,
Böyle zikretti Hakk'ı senden önceki kişi.

حکمت - ۲۳۸

Hikmet - 238

Didârın Gördüm İşte!

۱

حق تعالی قدرت بیرلان نظر سالدی
خرّم بولوب حق ساری غه یاندیم منا
پیر مغان شفقت بیرلان قولوم آلدی
تاغلار چیقیب خلاق دین تاندیم منا

1

Rahman'ım, kudretiyle nazar eyledi bana,
Sevinerek yoluna koştum, döndüm ben işte!
Pîr-i mugân şefkatle benim elimden tuttu,
Dağa çıkıp da nastan uzaklaştım ben işte.

۲

عیسی مریم تاغلار چیقیب مکان قیلدی
نفسین تیفیب گیاه بیریب بی جان قیلدی
اندىن سونگره حقنى ایزلاب افغان قیلدی
خدمت قیلیب من هم افغان قیلدیم منا

2

İsâ, Meryem'le çıkıp dağı mekân eyledi,
Nefsin terbiye edip, otla bî-cân eyledi.
Sonra Hakk'ı arayıp, feryâd figân eyledi,
Hizmetle efgânımı artırdım böyle işte.

۳

عاشقلارنى مقاملاری اولوغ مقام
اول مقام ده عاشقلاری ییغلار مدام
حق قاشیده سلوک لارین قیلیب تمام
فرمان بولدی آهولارنى ایدییم منا

3

Âşıkların makamı, nice büyük makamdır,
O makamda âşıkın ağlamaları tamdır.
Hak önünde tariki dürüst ne de yamandır,
Fermân oldu ahlarla dağdan indim ben işte.

۴

محبت نی دریا سیدین گوهر تیردیم
تون کیچه لار باشیم بیرلان قایم توردم
بحمد الله محنت تارتیب دیدار کوردوم
الله دیبان دیدارینی کوردوم منا

4

Muhabbet deryâsından nice gevherler derdim,
Gece-gün, seherlerde huzurda kâim durdum,
Şükür mihnetler çekip, O'nun didârın gördüm,
Allâh deyip didârın seyrettim, gördüm işte.

۵

تون کیچه لار قایم تورغان مونده باشی
اول گوهرنی اصلین سورسانگ کوزنی یاشی
اندین سونگره عاشقلارنی تیرا تاشی
ریاضت ده سولوب سیزیب قالدیم منا

*Geceler huzurunda kâim duran her başı,
"O gevher aslı nedir?" sorsan, gözünün yaşı.
Yaş akan âşıkların artık bitmiştir işi,
Riyâzette pişince, sızdım, kaldım ben işte.*

۶

حقیقت نی دریا سیدین گوهر آلدیم
پیر کامل مکمل گه خدمت قیلدیم
یولدین آزغان طالب لارنی یولغه سالدیم
طالب لارگه سردار بولوب یوردیم منا

6

*Hakikat deryâsından nice gevherler aldım,
Pîr-i kâmil mükemmil, dâim hizmetler kıldım,
Yoldan çıkan tâlîbi, tutup da yola saldım,
Tâliplere ser olup, böyle yürüdüm işte.*

۷

پیر کامل مکملیم همدانی
ظاهر باطن عزیزلارنی عزیز خوانی
ایچ و تاشی نورغه تولغان درنی کانی
بییتی یا شده پیردین اولوش الدیم منا

7

*Pîr-i kâmil mükemmil, Yusuf el-Hemedânî,
Zâhir bâtın üstâzın en yüce aziz hanı,
İçi, dışı nur dolan, inci, mercânın kânı,
Ben yedi yaşındayken, pîrden pay aldım işte.*

۸

آتلا رینی اگر آیتشام کوپار تیلیم
پیر کامل مکمل یم سوزی حلیم
هم مرشدیم هم ارشادیم جان دلیم
انداغ پیردین جدا بولوب قالدیم منا

8

*Adlarını söylersem, inan ki yanar dilim,
Pîr-i kâmil mükemmil, sözüdür benim hâlîm,
Mürşidin irşadındır, sözüm, dilim ve cânım,
Böyle pîrden cüdâyım, garip kaldım ben işte.*

۹

بییتی دریا توقوز افلاک تعظیم قیلدی
قول لبق مقام حاضر بولوب مینگین دیدی
حق مصطفی امتیم دیب قولوم آلدی
قولوم توتوب میندوردیلار میندیم منا

9

*Yedi deryâ, dokuz gök, hürmet ve ta'zîm kıldı,
Kulluk makamın hazır, gel hadi sen bin dedi,
Mustafa himmetiyle tuttu elimi aldı,
Elim tutup bindirdi, ben de bindim bak işte.*

۱۰

اول دریانی توبلاریده گوهر کوردوم
بونه سر دیب ایرانلاردین سوال سوردم
حق انعای سنگه دیدی سیونوب توردم
چومگین دیدی جاندین کیچیپ چومدیم منا

10

*Deryânın diplerinde nice gevherler gördüm,
"Bu nasıl sır?" diyerek, ben erenlerden sordum.
"Hakk'ın ikrâmı sana!" dedi, sevinip durdum,
"Dalsan!" dediler bana, cân-baş daldım ben işte.*

۱۱

چوموب تافیب گوهر آلیب چیقیتیم تاشقه
اوز حالیمغه نظر قیلسام حالیم باشقه
عالم تولدی کوزلاریم دین آقغان یاشقه
چیکاس کیلیب قونگین دیدی قوندوم منا

۱۲

ایا دوستلار اول چیکاس نی بیانی بار
یخشی تینگلانگ من ایتاین عیانی بار
خاص بزرک لار بیلورانی مکانینی
لامکان ده حق بیلدوردی بیلدیم منا

۱۳

اول چیکاس نی اصلین سورسانگ علیین ده
حق اسراغان خاص بزرک نی خانی انده
جان جسمینینگ بو سرلارنی بیلماک قنده
تویگین دیدی باشیم توتوب تویدیم منا

۱۴

حقیقت دین حکمت اییدیم دانا قنی
یخشی یمان حاضر تورور باقیب تانی
حیوان قیلمای آدم قیلدی مولام سنی
هر جفاگه کونگین دیدی کوندوم منا

۱۵

من تواضع حقه قیلدیم اول هم قیلدی
الله دیدیم لیبیک دیب جواب بیردی
رحمت باین آچیب منی یولغه سالدی
صور ینگلیغ دایم کوکراب اوندیم منا

۱۶

عاشق لارنی کوزی یاشلیغ رنگلاری رو
اول سببدین حقی ایزلاب دایم بیغلار
حق یولیده بغری پیشیب کوکسین داغلار
داغین آلیب حق قاشیده اولدوم منا

11

*Dalıp buldum gevheri, alıp çıktım dışarı,
Hâlime nazar ettim, hâlimde yok başarı,
Tüm cihânı doldurdu, gözlerimin yaşları,
"Yiğit gelip konasın!" dedi, kondum ben işte.*

12

*Ey dostlarım sorsanız yiğidin beyânını,
İyice dinleyiniz bu sözün ayanını,
Tüm ulular bilirler hep onun mekânını,
Lâ mekânda Hak dedi, ben onu bildim işte.*

13

*Yiğidin aslın sorsan mekânı ilfiyyin'de,
Hak nezdinde ulular, cânı orda, indinde,
Cânların sırlarını bilmek ise nerede,
"Doyasın!" dedi başım tutup, doydum ben işte.*

14

*Hakikat, hikmet dedim, bilgiler nerde hani?
İyi, kötü hazırdr, bakarak sağ, sol yanı,
Hayvan değil kul kıldı, bak Yüce Mevlâ seni,
Her cefâyâ kan dedi, bakın kandım ben işte.*

15

*Hakk'a tevazu kıldım, O bana lütfeyledi,
"Allâh!" dedim, "Lebbeyk!" le, bana nidâ eyledi,
Raḥmet kapısın açıp, yola irsâl eyledi,
Servi gibi hep yeşil, cânlı kaldım ben işte.*

16

*Âşıklar gözü yaşlı, renkler sarıya sarar,
Bundandır Hakk'ı arar, durmaz ve dâim ağlar,
Hak yolda bağıryanıp, her dâim göğsün dağlar,
Dağ alıp Hak önünde, erdim, oldum ben işte.*

۱۷

17

قول خواجه احمد عالم کیزیب تابتیم اهل
الله دیبان جانین بیرسه بنده لیک سهل
درویشلارنینگ اصلین سورسانگ قول ایاق شال
اول سبیدین اوزوم تیریگ کومدوم منا

Hoca Ahmed çok gezip ben de buldum bir ehil,
“Allâh!” deyip cân verir, bu halde ölmek sehil,
Dervişin aslın sorsan, el, ayak, şal ve cehil,
Bundandır özüm diri, toprağa gömdüm işte.

Hikmet - 239

Sayırsız Nimeti Var!

1

Mü'minler tövbe edin, sakın gâfil olmayın,
Kim ki tövbe ediyor, orada izzeti var.
Hak cemâli lütfeder, bunu böyle anlayın,
Cennet içre tükenmez, sayısız nimeti var.

2

Namazda ihlâşlı ol, Hudâ hâlini bilsin,
Nefs, şeytan, ben benliği, hem senden cüdâ kılsın,
Tövbe edip gözyaşın akıtıp revân kılsın,
Gözyaşın döklenlere sonsuz merhameti var.

3

Yalan âşık olup da, öyle yürüme zinhâr,
Sahtekâr âşıklardan, Hudâ her daim bizâr,
Kezzâba “Ümmet!” demez, Yüce Seyyidü'l-ibrâr,
Varınca dar kabirde, hatanın bedeli var.

4

“El-kezzâbu lâ ümme!” dedi, Nebi Muhammed,
Salât u selâm gönder, O desin sana ümmet,
Yalancıya melekler her dâim okur lanet,
Cehennem içre azap, karanlık vahşeti var.

5

Sırat köprüsü durur cehennem üzerinde,
Yalancı âşıkların perişân hâllerinde,
Lütfederse necâtı, yürürler üzerinde,
Lütfetmezse orada çok çetin azabı var.

6

Çöllerdeki kumlardan çoktur onun günâhı,
Günâhını affetse kâinatın İlâhı,
Kabul edilmez bugün ne feryâdı, ne âhı,
Gece-gündüz kork ve kalk, hesabın heybeti var.

7

Her kim ki Hakk'a kuldur, O'nun aşkıyla yansın,
Tövbe edip Rabb'ine, rahmetine dayansın,
Huri, gılmân, vildânın hizmetiyle uyansın,
Türlü türlü nimetin sayısız lezzeti var.

8

Her kim ki tövbe etmez, sabah erkenden kalkar,
İşi güzel olsa da onu âfetler sarar,
Nice türlü meşakkat gelir de verir zarar,
Velev temiz de olsa her işin âfeti var.

9

*Bel bağlama kötüye sen gerçekten âşıkсан,
Burada rüsvâ olup, göçüp oraya varsan,
İsyan ile yığdığın malına bakıp görersen,
Kötünün hem cinsiyile öylece sohbeti var.*

10

*Aklın varsa başında her dâim durma ağla,
Erenlerin yolunu sorgula, iyi anla,
Hakk'a tevekkül kılıp, belini O'na bağla,
O yolda erenlerin sayısız gayreti var.*

11

*Âşık olsan Bâyezîd gibi sâfi, temiz ol,
Pîr eşîğine dayan, hizmetinde dâim ol,
İbrahim Edhem gibi, tahttan geçip gedâ ol,
Nasip etse kuluna sayısız devleti var.*

12

*Fâsık-fâcir, nefse râm, kibinden yere basmaz,
Nefsine esir olmuş iyi kullara bakmaz,
Nasihat etsen ona sözüne kulak asmaz,
Fâsık olan kullara Mevlâ'nın laneti var.*

13

*Hak emrine uymayıp "Ben!" davası kılınca,
Güya "Mürşidim!" deyip, dükkânını kurunca,
Dünyaya heves edip, bağrın ona açınca,
Ceñennem içre yılan-çıyanın acısı var.*

14

*Fakirken miskinliği kendine âdet kılan,
Geceler kâim olup, dâim huzurda duran,
Şeyhi bulsa râm olup, kendine hizmet kılan,
Seher vakti cennette her dâim nimeti var.*

15

*Hoca Ahmed hikmeti böyle kime söyledin,
Âşıkım der durursun, bilir misin neyledin?
Âlimlere kâr etmez senin yalan sözlerin,
Hak yanında tevwâbın ne güzel devleti var.*

۱
الهی باطل ایشلاردین منگا بیرگیل پشیمان لیق
عددسیز جرم عصیانلار یوراکیم نی قیلیب قانلیق
گناهیم یادیمه سالسام سونگاگ لار لرزه ایلارلار
جهانده هیچ کیشی بار مومنینگدیک جرم عصیان لیق

۲
خداوند اولوغ ذاتینگ اگر لطف ایتماسانگ تاکه
لحد تاریخ یولوم باریک همه ایشلار پشیمان لیق
دیدینگ لاتتقنطوا من رحمت الله دین امیدیم بار
قیامت تانگی آتقانده باشیمغه سالمه سرسان لیق

۳
محمد امتی قیلدینگ یولوم آزغورماغیل یا رب
شفاعت دین قیلیب محروم اراده قیلمه سرسان لیق
هوای نفس جهلیم دین عزازیل دایما خرم
یولوم ایگری اوزوم غافل یوروشوم همه شیطان لیق

۴
مسلمان اوغلی من دیدیم قانی طاعت عبادتیم
گنه دین اوزگه حاصل یوق قانی دوستلار مسلمان لیق
قولومده دانءه تسبیح تیلیمده دام ایله تزویر
نماز و روزه نی تاشلاب دلیمده تولا طغیان لیق

۵
بو حالت بیرله من گمراه نیچوک بندانگ دور من رحمن
حضور دلده طاعت یوق کونگل دایم پریشان لیق
بو دنیا مالینی بیغدی و فاسین کورمادی قارون
کیریب ییر آستیغه قارون جهان دین کیتی ارمان لیق

۶
جهان گنجی ولی خوشدور خدا یولیغه صرف ایتمسانگ
فقیر وی نوالارغه گه بولسانگ خیر احسان لیق
جهان باغین گلین اوزسانگ بولور بیر دمده پڑمرده
ایرم باغین گلین اوزگیل اوزونگا باقی پایان لیق

1
*İlâhî! Yanlışlardan pişmanlık, nedâmet ver,
Sayısız suç, isyandan arındır da huzur ver,
Günâhım hatırlasam benliğimi mahv eder,
Cihânda benim gibi, suçlu bir kul var mı ki?*

2
*İlâhî! Yüce zâtın lütfetmezse bir anlık,
Kabir dar ve karanlık, bütün işler bir anlık,
Dedin ki ; "Lâ taknetû..."¹⁵⁷ rahmetinle gufrânlık,
Kıyamet günü Rabb'im verme bana pişmanlık.*

3
*Muhammed ümmetiyim, yolum şaşırma Yâ Rab!
Şefaate nâil et, darda bırakma Yâ Rab!
Hevâ-yı nefis, cehlîmden, azazil hep sevinçli,
Yol yanlış, özüm gâfil, yolumu düzelt Yâ Rab!*

4
*Müslüman'ım ben dedin, nerede ibâdetin?
Günâhtan başka şey yok, nerde kulluk, taatin?
Efinde güya tesbih, kalbinde ihanetin,
Namaz ve orucun yok, o gün medet et Yâ Rab!*

5
*Bu hâlde ben günâhkâr, nasıl bir kulum Yâ Rab!
Gönüm dâim isyankâr, pişmanlık iver seb Yâ Rab!
Dünya malını yığdım, vefasını görmedim,
Yerin altına girdim, sen imdat eyle Yâ Rab!*

6
*Cihân hazinesi hoş, hak yolunda sarf etsen,
Fakir ve çaresize, malından ihsân etsen,
Cihân bağıın gülünü, alıp dostlara versen,
İrem bağıın lütfetsen, yolunda versem Yâ Rab!*

¹⁵⁷ "Lâ taknetû...": Ümit kesmeyin..., (Zümer Sûresi 53. Ayet)

۷

اگر سن بنده ليق قيلسانگ خدانينگ قهريدين قور قغيل
خدانينگ قهريدين قور قسانگ بارورسان انده ايمان ليق
گناهيم سانيني ايتسام بيابان قوملاريدين کوپ
کولارسن بی خبر قهقهه نيچوک بی شرم نادان ليق

۸

قيامت قاضيسي سورسه توسار باشينگه يوز مينگ آه
گناهيم وهميدين قور قوب توشار جسيمگه لرزان ليق
همه ايشلار سنگه آسان ولی بيزلارگه مشکل دور
الهی سن کرم بيرله يولومغه سالغيل آسان ليق

۹

لحد ايچره باريب ياتسام نيچوک کيچگای منی حاليم
ملائکلار سوراب ايتور نيچوک انصاف انسان ليق
خدا دين طعمه لار بيدينگ قانی طاعت ده بولغانينگ
اويات سيز بی خبر آدم آليب کيلدينگ مو حيران ليق

۱۰

کوتاريب گرزینی اورغای سونگا کلار لرزه لار بولغای
سنی دوزخ ساری ایلاب قيلورلار حکم سوران ليق
غفار الذنوب آتی خواجه احمد بولماغيل غافل
کورار بی شک جمالینی همیشه کوزی گریان ليق

7

*Şayet benlikten çıksan, Hakk'ın kahrından korksan,
Hudâ kahrından korkan, imânla göçer bilsen,
Günâhın sayıp döksen, sayılar yetmez bilsen,
Kahkahayla güleni, bağışla, affet Yâ Rab!*

8

*Ahret kadısı sorsa, başa yüz bin âh konsa,
Günâh korkusu sarsa, titreyip ten sarsılrsa,
Tüm işler kolay olsa, şaşkın kul zorda kalsa,
Îlâhî sen kerem kul, bizi affeyle Yâ Rab!*

9

*Laht içre varıp yatsam, nasıl olur bir baksam,
Hâlim nicedir diye, meleşe sual sorsam?
Hudâ nimetin yedim, bari itaat kulsam,
Utanmaz arlanmazdım, hâlim nicedir Yâ Rab!*

10

*Kaldırıp güüz vurunca, kemikler paramparça,
Hükmün cehennem deyip, ateşine atınca,
Gaffâr deyip nefsini, Kul Ahmed aldatınca,
Cemâl şüphesiz görür, gözü giryân olan kul!*

- 1
Ey dostlar ben habersiz, nice günâh işledim.
Şimdi durmadan gidip Ka'be'ye varsam derim.
Âşık olup "Hû!" diye, ben varsam Beytullah'a,
Cân gözüyle bakarak, neyi görsem söylerim.
- 2
Ya İlâhî! Aşk ile senin Ka'be'ne varsam,
Himmetle bel bağlayıp, gece-gündüz yürüsem,
Fırsat versen de bana beytini bir kez görsem,
Başım koyup yüzümü sürsem her şeyi derim.
- 3
Ümidimdir Rabb'imden bana bir fermân olsa,
Evliyâ imdat edip, derdime dermân olsa,
Lâin şeytan yolumdan kovulup sersem olsa,
Bu niyetle murada kavuşsam sırlar derim.
- 4
Sübhân Azîm sıfatı vird edip dile alsam,
Ondan gelen himmeti, çareyi ele alsam,
Tevekkül örtüsünü üstüme, bele alsam,
Uzak yola düşerek, şimdi yürüsem derim.
- 5
Meğerki Ka'be yolu çok çetin, yaman imiş,
Evel-âhîr, dağ-deniz, her yeri divân imiş,
Âhiretin azığı tamamen ziyân imiş,
Havas ile o yola ben de varayım derim.
- 6
Kuşlar gibi Ka'be'ye kanat çırparak uçsam,
Hayal kılmayıp yolda konmadan varıp düşsem,
O mübarek zembemden kanarak doysam, içsem,
İsteyene muradın kalkıp da versem derim.
- 7
Dergâhında yaptığım bu hacım kabul olsa,
Evel-âhîr günâhım affolup da yok olsa,
Lâin şeytan görerek, günâhla helak olsa,
Ordan da Medine'ye, Resul'e varsam derim.
- 8
Senin adın ne güzel; Medine Münevvere,
Âlemlerin içinde en üstünsün Medine,
Seçip de menzil kıldı Resul'üm seni bize,
Ölenedek orada yaşasam, kalsam derim.
- 9
Hoca Ahmed diler ki; her an Ka'be'ye varsam,
Nice yıllar ravzada, ben Medine'de kalsam,
Ömrüm bitse orada, ecel gelse de ölsem,
Resul'ün ayakucu benim olsa da yatsam.

۱

ای بی خبر حق یولیده اولماس موسن
ریاضت نی قاتیغ تار تیب سولماس موسن
قانلار یوتوب عشق دردیده تولماس موسن
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

1

Hakikatten habersiz, Hak yolda ölmez misin?
Sıkı riyâzet ile sararıp solmaz mısın?
Kan yutup aşk derdine düşüp de yanmaz mısın?
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

۲

یحیی شعیب ییغلاب ییغلابی حقه ییتی
دیدار اوچون کوزلاریدین قانلار آقتی
اندین سونگره معشوق کیلیب بیر سوز ایتدی
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

2

Yahya ile Şuayb, ağladı Hakk'a yetti,
O'nun didârı için gözlerinden kan aktı,
Sonra maşûk kendisi, gelip de bir söz etti,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

۳

سوز قاتقانی من دین سورسانگ بیر سوز آیدی
منی سورسانگ بیدار بول دیب خبر بیردی
چین عاشقلار باطن ایچره اوقوب آلدی
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

3

Ne dediğini benden, sorsan, o bir söz dedi,
Beni sorarsan bîdâr, ol diye haber verdi,
Gerçek âşıklar bunu, tam kalbinden anladı,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

۴

چین ییغلابی حق ایشیتسون ای نا انصاف
ملائک لار آلیب بارسون تا کوه قاف
راست لیق بیرلان عشق ایستاقیل اورماغیل لاف
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

4

Gerçek ağla, Hak duysun, sen ey gâfil, bî-insaf,
Melekler alsın seni, götürsünler küh-ı Kâf,
Gerçekten sen samimi, aşk iste, etme boş laf,
Dünyadayken ağlayıp ahrette gülmez misin?

۵

کیم ذا کردور باشلاریغه اژه قویسون
زکریادیک حقی تاپیب حقی سویسون
الله اوچون بیل نی باغلاب جاندین اوتسون
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

5

Zâkir olan yiğitler, başın ortaya koysun,
Zekeriyya misali, Hakk'ı bulup da sevsin,
Hak için bel bağlayıp, cândan ve maldan geçsin,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

۶

تیل بیرلان ذکر ایتگانلار تاپماس ثواب
حلقة ایچره تا بولماسه بغری کباب
یلغان عاشق نا انصاف دور مثل حباب
مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

6

Dil ile zikredenler bulamazlar ki sevap,
Halkada vefev olsa, bağırı, ciğeri kebab,
Riyâkâr âşıkların ahireti de harap,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

۷

قان ییغلاغیل کوز یاشینگی گواہ قیلسون
 درگاهیدین حاجت تیلاب روا قیلسون
 چین درد بیرلان بیمار بولغیل دوا قیلسون
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

7

*Kan ağla ki ey gönül, gözyaşın tanık olsun,
 Dergâhtan hâcet dile ki sana revâ kulsın,
 Gerçekten hasta ol ki, derdine devâ kulsın,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۸

چین دردلیکنی اصلین سورسانگ الله دردی
 روز محشر شاهد بولغای رنگ زردی
 بول میدانده باش بیرماک لیک مردنی مردی
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

8

*Gerçek dertliyi sorsan, daima Allâh derdi,
 Mahşerde şahit olsun, sapsarı olmuş rengi,
 Bu meydanda baş verdi, odur mertlerin merdi,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۹

ذاکر بولسانگ ذکرین ایتیپ قانینگ ساچقیل
 ایرانلارگه خدمت قیلیب باطن آچقیل
 محبت سیز خلائق دین دایم قاجقیل
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

9

*Zâkirsən zikrin söyle, kanlı gözyaşları saç,
 Erenlere hizmet kıl, gönlünü onlara aç,
 Muhabbetsiz dostlardan, câhil insanlardan kaç,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۱۰

یوسف اوچون یعقوب ییغلاب ادا بولدی
 ییغلائی ییغلائی کوزلاریدین جدا بولدی
 ایوب صابر قورت ایلگیده فنا بولدی
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

10

*Yusuf'u için Yakup ağlayıp mahzûn oldu,
 Ağlayıp gözlerini kaybedip, mahrûm oldu,
 Eyyup gibi sabredip, gönlü ateşte yandı,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۱۱

اخلاص ایله کیم یاستانسه آستانه نی
 شاهی چیقیب اول عاقبت کورگای انی
 الله اوچون جانیدین کیچگان طالب قانی
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

11

*İhlasla kim yönelse, şeyhinin dergâhına,
 Tövbe, kulluk, itaat, keffaret günâhına,
 Cândan geçen kulların bir kulak ver ahına,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۱۲

عشق سیز آدم ایرماس حقدین پیام
 قایده کورسانگ عشقسیزلارکه قیلمانگ سلام
 سوز سوزلاسه باقیب انکه قیلمانگ کلام
 مونده ییغلاب آخرت ده کولماس موسن

12

*Aşksız kul âdem değil, Hak'tan haber ve kelâm,
 Nerde görse aşksız, sen asla verme selâm,
 Söz söylese konuşma, yapma onunla kelâm,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

۱۳

بنده بولسانگ بیر آستیغه بیغلاب کیرگیل
تون او یقونی حرام قیلیب حاضر تورغیل
لحد ایچره قویوب چیقسه بیر آه اورغیل
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۱۴

اوتلوغ آهینگ ارواح لارنی بیدار قیلسون
جمله ارواح ایلکین اوچوب دعا قیلسون
منکر نکیر سندین قاچوب بیزار بولسون
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۱۵

قاجیب بارسون حق تعالی پناهیغه
زاری قیلیب داد ایلاسون درگاهیه
تورالمادیم عاشقلارنی بیر آهیغه
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۱۶

حق تعالی سویوب ایتگای خاص بندم اول
سین قبریگه تحفه ایلتگیل جنت دین گل
خبر بیرگیل خادم بولسون بیتیش مینگ حور
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۱۷

منکر نکیر پرواز قیلیب جنت کیرگای
حمد و ثنا تینمای ایتیب گل لار تیرگای
ییلیب یوگریب حورلاریغه خبر بیرگای
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۱۸

حق قاشیغه حور غلمان بیغیلیب بارغای
قول قاوشوروب درگاهیه تعظیم قیلغای
بیر آستیغه توشونگ لار دیب فرمان بولغای
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

13

*Kul isen yer altına ağlayıp da öyle gir,
Gece uykusun harâm eyle kendini hazır,
Laht içine konunca, sesin yükselt bir âh vur,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

14

*Senin ateşli âhın, ruhun uykusuz kulsın,
Tüm ruhlar elin açıp, sana dualar kalsın,
Münker-Nekir vazgeçip, senden müşteki olsun,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

15

*Kaçıp varsın kulları, Mevlâ'nın penâhına,
Feryâd edip ağlasın, Rahmân'ın dergâhına,
Durulmaz âşıkların gözyaşları, âhına,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?*

16

*Hak Teâla severek derse ; "bendem, kulumdur!"
Kabrine armağan kıl, bu solmayan gülümdür,
Yetmiş bin huri hâdim olan veli kulumdur,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?*

17

*Münker-Nekir'den geçip kul cennete girince,
Hamd ü senâ eyleyip güllerini derince,
Koşup da hurifere iyi haber verince,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?*

18

*Huri-gılmân yığılıp, Hak önüne gelecek,
Ta'zîmle dergâhına gelip boyun bükecek,
Yerin altına girin diye fermân edecek,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?*

۱۹

بیر آستیده عاشیقیم بار عزّت قیلغیل
 نعمت بیریب جانینگ بیرلان حرمت قیلغیل
 باش کوزینی سیلاب سییپاب شفقت قیلغیل
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۰

حوض کوثر شرابیدین مهمان قیلغیل
 انظهوردین آلیب بیریب احسان قیلغیل
 خلقپر قیلیب اوزلارینگ گه جانان قیلغیل
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۱

فرمانینی محکم توتوب تیزراق اوچقayı
 وهمی بیرلان زهر و زقوم تويا ایچقayı
 حور غلمان قبر ایچیده سویونوب قوچقayı
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۲

حق تعالی بیزنی سیزگه همراه قیلدی
 عاشیقیم دیب سینینگ بیرلان سودا قیلدی
 قدرت بیرلان تیل لارینی گویا قیلدی
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۳

حور غلمان بیغلیب بارغای حق قاشیغه
 حیران قالدیم عاشقلارنی بیر ایشیگه
 عالم تولدی کوزدین آقغان قان یاشیغه
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۴

بیغلاماقنی خاصیتی بول خاصیت
 کیچه کوندوز انی قیلدیم من تربیت
 قبر ایچیده عیش عشرت عاقبت
 مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

19

Yer altında aşıkım, var ona izzet eyle,
 Nimet verip cânınla, kul olup hürmet eyle,
 Başın-gözün okşayıp merhamet, şefkat eyle,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?

20

Kevser havzı şarabın kendine mihmân eyle,
 Temiz sulardan alıp, kullara ihsân eyle,
 Yaradılmışları sev, cânına cânân eyle,
 Dünyadayken ağlayıp ahrette gülmez misin?

21

Fermânını muhkem tut, sen erkenden uçan ol,
 Vehmile dokuz gökler kapısını açan ol,
 Huri-gülmân kabr içre, sen içinden seçen ol,
 Dünyadayken ağlayıp ahrette gülmeyim mi?

22

Hak Teâla bizleri, sizlere yoldaş kıldı,
 Âşık diye seninle muhabbet, sevdâ kıldı,
 Kudretiyle dillerin konuşur, söyler kıldı,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?

23

Huri-gülmân yıgılıp varınca Hak önüne,
 Ben de hayrân kalmışım âşıkların işine,
 Âlem doldu gözlerden akan kanlı yaşına,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?

24

Ağlamanın onuru, tükenmez haysiyettir,
 Gece- gündüz nefsinin, ıslah bir meziyettir,
 Kabr içinde neler var? Bu da bir akıbettir,
 Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?

۲۵

باریب آیتگیل کوپ بیغلاسون ندامت ده
دیداریمنی کورساتورمن قیامت ده
ضایع قویمای تورلوک تورلوک علامت ده
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۶

بو سوزلارنی ایشیتیب الار شادان بولغای
کفن لارین در بر قیلیب عریان بولغای
اونگ ده سونگ ده یاتقانلاری شاکر بولغای
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

۲۷

قول خواجه احمد بیغلاماقنی حسابی بار
دیدارینی جلوه قیلسه حق بیر و بار
روزی قیلسه یا الهیم پروردگار
مونده بیغلاب آخرت ده کولماس موسن

حکمت - ۲۴۳

۱

کیلینگ دوستلار همّتیمدین اولوش آلینگ
بسم الله دیب بیان ایلاب ایدیم منا
جان و دلده حق ذگرینی ایتیب مدام
شیطان لعین یول لاریدین قاچتیم منا

۲

توبه واقوب توبه قیلدیم مولام گواه
نظر قیلیب حق دردیمه بیردی دوا
مال و جان و خانومان دین کیچسام روا
جان نه بولغای ایمانیم دین اوتتیم منا

25

Varıp söyle ağlasın pişmânlık, nedâmette,
Didârım gösteririm o kula kıyâmette,
Zayetmem bir ameli, nice tür melâmette,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmeyim mi?

26

Bu sözleri işitip onlar mutlu olacak,
Kefenler biçilecek, tenler üryân olacak,
Sağda-solda yatanlar, orda şâkir olacak,
Dünyadayken ağlayıp, orda gülmeyeyim mi?

27

Kul Hoca Ahmed sen de ağlayuben hesap ver,
Didârın cilve kılsa, Hakk'ı bir bil, hesap ver,
Rabb'in izin verirse, suallere cevap ver,
Dünyadayken ağlayıp, ahrette gülmez misin?

Hikmet - 243

Hak Yola Gittim İşte!

1

Gelin dostlar Rahmân'ın hikmetinden pay alın,
Ben Bi'smillâh diyerek söze başladım işte.
Dilim, cânım ve kalpten, Hak yolun sağlam tutup,
Lâin olan şeytanın yolundan döndüm işte.

2

"Tövbe edin!" emrini duydum, uydum bir nevâ,
Nazar kılınca Rabb'im, derdime verdi devâ,
Mal, cân, evden ve barktan, geçsem yoluna revâ,
Cân ne ki, her şeyimden ayrıldım geçtim işte.

۳

حقیقت لیق معشوق اوچون جانیم فدا
تا اولگونجه محنت تارتیب بولدوم ادا
پروانه دیک اخگر بولوب قول دیک فنا
ان شاء الله حق نوریغه باتتیم منا

3

*Hakikatli maşûğâ, cânım her şeyim fedâ,
Ta ölümlük vaktine dek, miñnette oldum edâ,
Pervâne gibi döndüm, yolunda buldum fenâ,
Umarım Hak nuruna böylece battım işte.*

۴

ای یارانلار دردیملر افزون حالیم زبون
جانیم کویگان بغریم اولگان چیقماس توتون
درگاهی غه کوب بیغلادیم باقتی بی چون
بحمد الله می جان بخش تاتیم منا

4

*Ey dostlar derdim fazla, hâlim perişân, zebûn,
Cân yanık, bağrım delik, içimde sonsuz hüzün,
Dergâhında ağladım kanlı yaş, iki gözüm,
Bi-hamdi'llâh sunulan meyden tattım ben işte.*

۵

آرزو قیلغان وحدت می دین ایچالمادیم
اهل عیال خامومان دین کیچالمادیم
دنیا تییب حق ساریغه بیتالمادیم
ای دوست لاریم حسرت بیرله کیتیم منا

5

*Arzu ettim vahdetin meyinden içemedim,
Çoluk-çocuk, ev-barktan nedense geçemedim,
Dünyayı terk edip de, Hak yolu seçemedim,
Ey dostlarım hasretle, Hak yola gittim işte.*

۶

میخانه گه تا کیرگونجه هیچ اویمادیم
تسبیح تهلیل شوقی اوچون من سویمادیم
عشقدین یوز مینگ بلا تیگدی صبر ایلادیم
صابر بولوب حق وصلیغه یتیم منا

6

*Meyhaneye ulaştım dinmeden, uyumadan,
Tesbih-tehlil zikrettim, başka bir şey sevmeyden,
Yüz bin bela geldi de, aşk yolunda sabrettim,
Sabredip Hak vasfına erbildim ben işte.*

۷

من آنادین توغدوم ایرسه کولگانیم یوق
بو دنیانینگ عشرتلارین بیلگانیم یوق
عمروم ایچره هرگیز خوشنود بولغانیم یوق
حقدین قورقوب بیغلائی بیغلائی اوتگوم منا

7

*Ben anamdan doğduğum günden beri gülmedim,
Bu dünyanın zevkini, safasını sürmedim,
Dünyada hiçbir şeyden haz ve lezzet almadım,
Hak'tan korkup ağladım, böyle geçtim ben işte.*

۸

زاهد بولوب بوی خدا آلامادیم
دنیا عقبین آرقه ساری سالامادیم
تسبیح ایچره عشقدین لذت آلامادیم
مسجد کیریب زاهد صفت بولدیم منا

8

*Zâhit olup Hudâ'nın kokusun alamadım,
Dünyayı boşayıp da arkaya salamadım,
Tesbih, zikir ve aşktan tam bir zevk alamadım,
Mescitlere girerek zâhit göründüm işte.*

۹

عشق شرابین حق اچوردی تولوب تاشتیم
بیر فرصت ده یوز مینگ تورلوک مقام آشتیم
تسبیح قویوب زنار تاقیب حقّه قاجتیم
لا لا ایتیب الا الله ده تابتیم منا

۱۰

عشقیقن آلیب رسول الله ساری باردیم
یاشیم توکوب دردیم ایتیب کوکسوم یاردیم
فیض فتوح تولا بیردی بحر انگلادیم
هر کون یوز مینگ سرلار کوروب یاتیم منا

۱۱

عشق سیزلارنی عقلی کوتاه اوزی غافل
صوفی من دیب کوب لاف اوررار اوزی جاهل
حق عشقیدین بهره آغان حقّه مایل
جانیم بیرلان عشق ایتاگین توتیم منا

۱۲

آستانه غه باشیم قویوب زار بیغلادیم
کوب ملامت باشقه توشتی بیل باغلادیم
صابر بولغیل بندم دیدی من تینگلادیم
اخلاص بیرله حق امرینی توتیم منا

۱۳

محبت نینگ شوقی بیلان کویوب یاندیم
خیل و خیش و اهل خلقدین قاجیب تاندیم
یوز مینگ جفا خلق دین تیکدی بویون سوندوم
غونچه ینگلیغ خون جیگار بولدیم منا

۱۴

خاص بزرک نی آستانه سی پیر مغان
آیت ایچره خبر بیردی مولام اوغان
پاک و پرهیز قولوب بارسه انده سلطان
غیب دین ایشتیب بو سوزلارنی ایدیم منا

9

Aşk şarabın içirdi, ben de doldum ve taştım,
İmkân oldu yüz bin tür, nice makamlar aştım,
Tesbih koyup zünnârla yıkıldım, Hak'tan kaçtım,
"Lâ, lâ..." deyip "illa'llâh" sözünü buldum işte.

10

Aşk ile Resul'üme koştum, huzura vardım,
Yaş döküp derdim dedim, kalbimi ona açtım,
Feyz-i futuh oldu da o ummâna ulaştım,
Her gün yüz binlerce sır, görüp yattım ben işte.

11

Aşksızın akli cesur, özü gâfil olur muş,
"Sûfîyim!" der, laf söyler, özü câhil olurmuş,
Hak aşkından behredâr, Hakk'a mâil olurmuş,
Cânımla aşk eteğün, sarılıp tuttum işte.

12

Eşiğine baş koydum, zarı zarı ağladım,
Melâmet başa düştü, ben ona bel bağladım,
"Sabır ol!" bendem dedi, ben dinleyip anladım,
İhlasla Hak emrini tuttum uydum ben işte.

13

Muhabbet şevki ile piştım, tutuştum, yandım,
Boş sözden, insanlardan kaçtım ancak uyandım,
Yüz bin türlü cefâyâ boynum sundum, adandım,
Gonca gibi ciğerin kanı oldum ben işte.

14

Ufuların kapısı şeyhimdir, pîr-i mugân,
Ayetle haber verdi Kâdir ve Yüce Mevlâ'm,
Pak ve temiz olarak kalbi nur ile dolan,
Gaypten gelen sözleri işitmişim ben işte.

۱۵

فیض فتوح اول حافظ سونگره ذا کر
شرطی اولدور قناعت لیک بولسه صابر
یلغانی یوق الله حقی خدا حاضر
ندا کیلدی حقدین ایشتیب ایدیمن منا

۱۶

قول خواجه احمد سخی لارنی اورنی جنت
دریا دریا احسان قیلسه قیلماست منّت
تانگلا بارسه حق انعامی تاج دولت
احسان اوچون یوز مینگ اوزنی ساتتیم منا

15

Feyz-i fütûh ezberle, sonra Hak'ı zâkir ol,
Lütfuna kanaatkâr, musibete sâbir ol,
Riyâsız Hak'a teslim, sen her şeye hazır ol,
Nidâ geldi Mevlâ'dan "duydum!" dedim ben işte.

16

Hoca Ahmed evliyâ makamı cennet olur,
Deryâ-deniz ihsânı dâim bî-minnet olur,
Sabah huzura çıksan, bu tac-ı devlet olur,
Lütfuna yüz bin cânı verdim, sattım ben işte.

حکمت - ۲۴۴

Hikmet - 244

Ağlamayım mı?

۱

حق مصطفی امتیم دیب بیغلاب اوتتی
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو
بو دنیاده یوراک بغرین داغلاب اوتتی
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

1

Hak Muhammed Mustafa "Ümmet!" deyip ağladı,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?
Bu dünyada bağırnı, ciğerini dağladı,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۲

چین امت نی جان دلد سویدی رسول
حق تعالی دعاسینی قیلدی قبول
امت اوچون حق آلدیده دایم ملول
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

2

O gerçek ümmetini sevdi cân u gönülden,
Duasın kabul etti Rabb'imiz kereminden,
Ümmet için Rahmân'a secde etti gönülden,
Resule ümmet olsam ben de ağlamayım mı?

۳

امت لارنی نشانیدور بیغلاماق لیق
جان دلد حق سوزینی سوزلاماق لیق
حق رسول دین عشق سرینی انگلاماق لیق
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

3

Ümmetlik nişanıdır âşık olup ağlamak,
Cân kulağıyla Hak'ın emrin, sözün dinlemek,
Hak Resulden sırları, aşkın ma'nâsın bilmek,
Ona ümmet olunca, ben de ağlamayım mı?

٤

ییغلامای مو ییغلامای مو یولده قالدیم
یول سیز یولنی عقبه سیدین هاریب تالدیم
محبت نینگ عصاسینی قولغه آلدیم
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

4

Ben nasıl ağlamayım, bak işte yolda kaldım,
Yolsuzluk akıbeti, bir felakete daldım,
Muhabbet esasını çektim elime aldım,
Resule ümmet olsam, ben de ağlamayım mı?

٥

حق تعالی یحبهم دیدی بیزگه
ویجبون بیانیدور بیزدین انگه
مراد الله محبت دور بیزگه انگه
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

5

kibreimiz "Yuhıbbuhum..." dedi biz kullarına,
"Ve yuhıbbunehu..." de, beyândır bizden O'na,
Murad-ı ilâhîdir, muhabbet kullarına,
Nebîye ümmet olsam, ben de ağlamayım mı?

٦

ییغلاماق لایق بو حالده جان راحتق
روح روان ایمان اسلام صلابتی
محبت نی شرابینی حلاوتق
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

6

Ağlamak bu âlemde cânlar için huzurdur,
Ruh-ı revân mü'minin kalbine inen nurdur,
Muhabbet şarabının halaveti sürurdur,
Mustafa'ya ümmetsem, ben de ağlamayım mı?

٧

ییغلاغان لار حق جمالین کورار ایرمیش
کوز یاشیغه سکیز اوچماخ بیرار ایرمیش
حق مصطفی ییغلاغان نی سویار ایرمیش
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

7

Ağlayan Hak cemâlin muhakkak görür imiş,
Gözyaşlarına sekiz cenneti verir imiş,
Mustafa ağlayanı her zaman sever imiş,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

٨

آدم صفی بو دنیا دین ییغلاب اوتقی
شیت ادريس بو عالم ده ماتم توتقی
نوح نبی ییغلائی ییغلائی قانلار یوتقی
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

8

Âdem de bu dünyadan mahzun, ağlayıp geçti,
Şit ve İdris peygamber, dünyada matem tuttu,
Nuh Nebi ağlayarak âdeta kanlar yuttu,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

٩

هیچ پیغمبر بو دنیا ده کولگانق یوق
ییغلاماق دین اوزگه ایشنی بیلگانق یوق
محبت دین اوزگه متاع آغانق یوق
مصطفی غه امت بولسام ییغلامای مو

9

Hiçbir peygamber asla, dünyada güldüğü yok,
Ağlayıp yakarmaktan başkaca bir işi yok,
Muhabbet-i ilâhî, başka sermayesi yok,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱۰ 10

عاشق لارنی برک سبزی عزیز باشی
عابد لارنی تحفه سیدور کوزنی یاشی
زاهد لارنی تحفه سیدور قیلغان ایشی
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

Âşıklar hediyesi, kendi aziz başıdır,
Âşıkların tuhfesi gözden akan yaşıdır,
Zâhitlerin ikrâmı yaptıkları işidir,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱۱ 11

حق مصطفی اوشل تونی معراج باردی
خدای نی تیک دیدارین انده کوردی
یوز مینگ سوال خدای دین بیغلاب سوردی
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

Hak Mustafa o gece, Kuds'e Mirâç'a vardı,
Rabb'inin didârını Mevlâ lütfetti gördü,
Raḥmân'a nice sual tevcih eyleyip sordu,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱۲ 12

کوز یاشینی خدا اوزی قبول قیلدی
یوز مینگ عاصی امت لارنی تیلاب آلدی
تیگمه نادان بو سوزلاردین حیران قالدی
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

Gözyaşını Mevlâ'sı ondan kabul eyledi,
Nice âsî ümmeti dileyip Hak'tan aldı,
Birçok nebi, bilgiler bu sırra hayrân kaldı,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱۳ 13

کوز یاشینینگ ریاسی یوق ایا دوستلار
درد تیگسه نعره تارتار قوروق پوستلار
بیغلاماق دین قاجیب کیلماس دینی سوستلار
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

Gözyaşının riyâsı, bilin ki olmaz dostlar,
Dert dokununca feryâd edermiş kuru postlar,
Ağlamak için gelmez, dinde zayıf olanlar,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱۴ 14

قول خواجه احمد بیغلامای مو منزل اوزاق
آخرت قه بارور بولسام قانی یراق
ایا دوستلار کوز یاشیدور انده براق
مصطفی غه امت بولسام بیغلامای مو

Hoca Ahmed ağlasın, bilir ki menzil uzak,
Hazırlıksız yoldayım, onda var bin bir tuzak,
Dostum gözyaşlarımdır, beni başbaşa bırak,
Ona ümmet olunca ben de ağlamayım mı?

۱

قارانغولوق شهرستان دین تاغلار آشیب
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار
محبت نینگ دریا سیدین قایناب تاشیب
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

1

Karanlık şehristandan dağlar, engeller aşır,
Dünyaya didâr için geldim biline dostlar!
Muhabbetin deryâsı gibi kaynayır taşır,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۲

شریعت نینگ شربتیدین تويا ایچیب
طریقت ده طیران قیلیب اوزدین کیچیب
حقیقت ده هو هو تو جاندین کیچیب
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

2

Şeriat şerbetinden ben doyasıya içtim,
Tarikatte yükseldim, kendi özümden geçtim,
Hakikatte "Hû!" deyip, ecel şerbeti içtim,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۳

دنیا اوچون بو دنیاغه کیلگانیم یوق
عقبی اوچون طریقت گه کیرگانیم یوق
حقدین اوزگه سودالارنی بیلگانیم یوق
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

3

Dünya için, dünyaya meyledip geldiğim yok,
Ukbâ için tarike, sığınpı girdiğim yok,
Hak'tan başka sevdâyı tanıyıp bildiğim yok,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۴

شریعت نینگ احکامیغه عمل قیلیب
طریقت نینگ ترکی اوچون جدل قیلیب
حقیقت ده اولماک لیکنی واجب بیلیب
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

4

Şeriat ahkâmıyla nice ameller kılıp,
Tarikin evci için nice cedeller kılıp,
Hakikatte ölmeyi kendine vacip bilip,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۵

مجاهده مقامیده جان قیینابان
محبت نینگ میدانیده باش اوینابان
غریب لبقده زهر زقوم کوب چینابان
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

5

Bu cihat meydanında cânıma ezâ verip,
Muhabbet meydanında nefsime cezâ verip,
Gariplikte zehirler, zakkumları çiğneyip,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۶

حق تعالی روزی قیلسه جمالینی
قول لبق ایچره کوروب حق نینگ کمالینی
حرام قویوب آلیب حقنی حلالینی
بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

6

Hak Teâla lütfetse, bu kula cemâlini,
Kulluk içinde görüp Rahmân'ın kemâlini,
Harâmları terk edip, alınca helâlîni,
Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!

۷

عشق سوداسی باشقه توشسه حیران بولدیم
 بو سودانی کورمای بیلمای سرسان بولدیم
 بیر یان بولوب حق آلدیده سلطان بولدیم
 بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

7

*Sevdâımız başa düştü cemâle hayrân oldum,
 Bu sevdâyyla tutuşup, ciğeri büryân oldum,
 Âşıkım Hak önünde lütfuyla sultân oldum,
 Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!*

۸

اوتوز اوچ مینگ شریعت ده سیران بولوب
 اوتوز اوچ مینگ طریقت ده طیران بولوب
 اوتوز اوچ مینگ حقیقت ده حیران بولوب
 بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

8

*Şeriatte binlerce âleme seyrân olup,
 Otuz üç bin tarike yükselip, tayrân olup,
 Sayısız hakikate, nâil u mazhar olup,
 Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!*

۹

محبت نینگ دریا سیغه چوموب کیریب
 بی خود بولوب اول دریا دین گوهر تیریب
 مرادینچه عاشق لارغه اندین بیریب
 بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

9

*Muhabbet deryâsına boylu boyunca daldım,
 Ben kendimden geçerek nice gevherler aldım,
 İsteyen âşıklara o gevherlerden verdim,
 Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!*

۱۰

محبت نینگ دردی تیگدی ادا بولدیم
 دوا ایزلاب ایشیک لارده گدا بولدیم
 گدا بولوب فنا ایچره فنا بولدیم
 بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

10

*Muhabbet derdi değdi, böylece edâ oldum,
 Eşiğine yüz sürdüm, devâcı gedâ oldum,
 Gedâyken fenâ içre, yeniden fenâ oldum,
 Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!*

۱۱

قول خواجه احمد قول بولوبان گریان بولدیم
 ایکی عالم متاعیدین عریان بولدیم
 قول لبق ایچره قول لوق قیلیب سلطان بولدیم
 بو دنیاغه دیدار اوچون کیلدیم دوستلار

11

*Hoca Ahmed kul olup, yolunda giryân oldum,
 Dü âlem varlığından soyundum, üryân oldum,
 Kulluk içre kul olup, yolunda suftân oldum,
 Dünyaya didâr için geldim, biline dostlar!*

Hikmet - 246

Seni Nasıl Bulurum?

1

Gece- gündüz ayrılığın beni hayrân bıraktı,
Şevk ateşinde yakıp beni biryân bıraktı.
Yaş yerine kan aktı, beni giryân bıraktı,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

2

Züht üzere meclislerde durup namaz kılayım,
Molla gibi her yerde durup kitap açayım,
Âşık olup cânımı sana fedâ kılayım,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

3

Gördüğüm Hızır bilip varıp elin alayım,
Kulu görsem kul olup, varıp ma'nâ sorayım,
Dergâhta mürid olup, ben de murat alayım,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

حکمت - ۲۴۷

۱

جانان وصلین دریاسینی پاک گوهری
غواص بولوب جان بهریدین کیچا بیلسه
کورور ایلگی صدف ایچره اول گوهرنی
کوزین غفلت اویقوسیدین آچا بیلسه

۲

حقیقت نی یول لارینی عقبه سی کوب
اول یول لارگه کورمای بیلمای بولماس یوروب
یورگان بیتار اول عقبه گه همت توتوب
منزیل لارین بیلیب آنی قوچا بیلسه

4

Râbia gibi olsam, ben de Ka'be'ye varsam,
Ka'be'nin kumlarını varıp yüzüme sürsem,
Feryâdla evden çıkıp, Ka'be yoluna girsem,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

5

Makberden istiane dileyerek yürüdüm,
Pazarlarda yaşlının gencin hâlini gördüm,
Misafirin, komşunun bir de hâlini sordum,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

6

Hoca Ahmed'in işi, sözü insan eritir,
Namazı orucu yok, varır orda unuttur,
Sermayesi bu yolda acz, niyâz üzere olur,
Nasıl bulur, görürüm, Yâ İlâhî ben seni?

Hikmet - 247

Ona Kavuşabilse!

1

Cânân vuslat deryâsın, pak gevherinden alıp,
Dalğış olup cân deniz, deryâsın geçebilse.
İki sedef içinde görüp de o gevherin,
Gözü gaflet nevminden, uyanıp açabilse.

2

Hakikat yollarının engel, manisi olmaz,
O yolları bilmeden gidene vuslat olmaz,
Yürümekle ukbâya, vuslat ve himmet olmaz,
Menzillerini bilip ona kavuşabilse.

۳

جان بلبل او چماق ایستار بوستان کیزیب
 گل شوقیدین محبت نی جامین ایچیب
 خلایق و غوالیق نی دامین کیسیب
 اوچگان یخشی انینگ ساری اوچا بیلسه

3

*Cân bülbül uçmak ister, bağ u bostanı gezip,
 Gül şevki muhabbetin kadehinden mey içip,
 Şöyle-böyle eteğin kesip, doğrayıp, biçip,
 Güzel cennete doğru, kuş olup uçmak ister.*

۴

درد حالت پیدا قیلغان عشق لبق بولور
 جوش خروش حاصل ایتگان خوشلوق بولور
 شوق شرابین ایچگان عاشق شوق لبق بولور
 اول شراب دیک شراب بولماس ایچا بیلسه

4

*Dert hâlin peydâ kılan, maşûka âşık olur,
 Sevdâyla çırpınanın, kalbinde coşku olur,
 Şevk şarabı içenin, bulunmaz zevki olur,
 O şarap gibi şarap, olmaz ki içebilse.*

۵

موسی کی بو یول لارنی رهبری بار
 آزغوروچی سامری دیک ساحری بار
 طالپی کیم بو ایشلاردین خبری بار
 عارف اولدور او شبو سوزنی بیچا بیلسه

5

*Musa gibi yolların önderi, rehberi var,
 Azgın Samirî gibi, sâhirden beteri var,
 Tâlip kim bu işlere, bilesin haberi var.
 Ârif olur bu kullar, bulanı seçebilse.*

۶

قیامت نی اندیشه سین ایتماگایدی
 ایرکی بولسه عدم بولوب کیتماگایدی
 منکر نکیر سوراغینه ییتماگایدی
 قول خواجه احمد جانی بیرله قاچا بیلسه

6

*Kıyamet endişesin asla söylemez idi,
 Hür olsaydı yokluğa doğru hiç gitmez idi,
 Münkeren sualîne varıp tutulmaz idi,
 Hoca Ahmed ruhuyla onu kavrayabilse.*

۱

عید قربان آبی کیلیدی کیلینگ دوستلار
ظاهر باطن روشن قیلیب دیدار کورونگ
اعتکاف ده خالص بولوب نفس نی اورونگ
جان دلنی بیر تن قیلیب دیدار کورونگ

1

Kurbân bayramı geldi, sizler de gelin dostlar,
İçin-dışın nur dolsun ki, cemâlin göresin.
Samimi itikâf yap, ta ki nefsin yok olsun,
Teni-ruhu birleyip tâ cemâli göresin.

۲

نفسنی اوروب دین قلعه سین قیلیب خالی
الله دیسانگ غایب قوشار آوازینی
بی خبرلار بیلمادیلار سوز فهمینی
جان دلنی احسان قیلیب دیدار کورونگ

2

Nefsini yok eyleyip, dil kalesi boş kalsın,
"Allâh!" desen gaipten duyarlar avazını.
Câhiller bilmez sözü, fehmin kalbin uyanısın,
Cânı-kalbi denkleyip, tâ cemâlin göresin.

۳

نفس نی اوروب دین قلعه سین ایلانگ بنا
انعام بیرسه سن ایرورسن انده شادمان
روز محشر خواجنگ باقار سنگه چندان
نفسنی اوروب تانگلا انده دیدار کورونگ

3

Nefsi öldür, gönlüne kalbine dolsun huzur,
Huzur versen yürürsün, gönlün ve kalbin mesrûr,
Mahşer günü mürşidin bakarsa sana mebrûr,
Dünyadayken ağlayıp, orda cemâl göresin.

۴

نفسنی اوروب دین قلعه سین قیلغیل پناه
قانلار یوتوب توبه قیلغیل کیچار گناه
ایلگینگ آچیب آمین دیسانگ کیچار اله
از تحت دل توبه قیلیب دیدار کورونگ

4

Nefsini yok eyleyip, dinini inşâ etsen,
Kan yutup tövbe etsen, günâhtan kurtulursun,
El açıp "Âmin!" de ki, kusurun affedilsin,
Gönül evin tövbe-kâr, Hak cemâlin göresin.

۵

توبه سیزلار نجس کیتتی توبه قیلغیل
اندىن سونگره حق رحمتین بیللیب کورگیل
نادانلیقده عمرینگ اوتتی انصاف قیلغیل
حقدين قورقوب انصاف قیلیب دیدار کورونگ

5

Sen tövbe edeceksen, "nasûh" bir tövbe eyle,
Sonra Hakk'ın rahmetin bekleyip de göresin,
Câhilde geçti ömrün, kendine insâf eyle,
Hak'tan kork insafa gel, tâ cemâlin göresin.

۶

حيوان قيلمای آدم قیلدی قورقماق اوچون
قیامت نینگ شدتیدین هورکماک اوچون
حقدين قورقوب کوز یاشینکنی توکماق اوچون
واویلتا افغان قیلیب دیدار کورونگ

6

Hayvan değil âdemsin, Rahmân'dan korkman için,
Kiyamet şiddetinden sarsılıp ürkmek için,
Hak'tan korkup gözyaşın akıtıp dökmen için,
"Vah!" deyip figân etsen, tâ cemâlin göresin.

۷ 7

ای بولهوس عاشق بولسانگ جاندين اوتگیل
تون اوقونی حرام قیلیب یاشینگ ساجقیل
اندين سونگرا شوق شرایین تويا ایچکیل
جان قییناتیب جانان قیلیب دیدار کورونگ

*Ey heveskâr, âşıkısan, malından-cânından geç,
Uykuları harâm kıl, gece-gündüz yaşın saç,
Sonra şevk şarabını, zevk alıp kanarak iç,
Cân incitme cânân ol, tâ cemâlin göresin.*

۸ 8

نیچه ایتسام ایشیتماس سن ای بی خبر
نادان لارغه تاکی چیکای خون جگر
سوز اصلینی بیلگان لارگه در گوهر
گوهر تاییب افغان قیلیب دیدار کورونگ

*Ne söylersem duymazsın, gerçeklerden habersiz,
Câhil istikameti, lâynk değil rehbersiz,
Sözün aslın bilenler, kalmaz inci cevhersiz,
Cevher bulup figân et, tâ cemâlin göresin.*

۹ 9

قول خواجه احمد توبه تونین کیماک کیراک
حقدين قورقوب نفس شومنی قویماق کیراک
خلقدین کیچیب یلغوز حقنی سویماق کیراک
اصلینگ تفراق سلطان بولوب دیدار کورونگ

*Hoca Ahmed tövbenin libâsın giymek gerek,
Hak'tan korkup nefsinı vurup terk etmek gerek,
Halktan kaçıp da yalnız Mevlâ'yı sevmek gerek,
Aslın toprak ve sudur, tâ cemâlin göresin.*

Hikmet - 249

Habibullah İçin!

1

*On sekiz bin âlemi, Hak yoktan var eyledi,
O Muhammed Mustafa Habibullah hakkıçün.
Ay ve şemsi nurundan Hak Teâla yarattı,
O Muhammed Mustafa, Resul'ün aşkı için.*

2

*Sekiz ayrı kapısı, firdevsi, cennetleri,
Yense asla tükenmez orada nimetleri,
Huriler yetmiş adet giyerler hil'atleri,
O Muhammed Mustafa Resul'ün aşkı için.*

3

*Cennette huri-gılmân, feryâd eder durmadan,
"Ey Hudâ! Dostun Resul gelecek mi, ne zaman?"
Cümle enbiyâ, müştak, muntazır bekler her an,
O Muhammed Mustafa Resul'ün aşkı için.*

4

*Resul hayrândır o gün arasat meydanında,
Gözleri yaş ve giryân, ümmetin feryâdında,
Duası, münacatı makbuldür Hak yanında,
O Muhammed Mustafa Resul'ün aşkı için.*

5

*Hak'tan o dem bir nidâ der ki ; "Dostum, Ey Resul!
Ümmetin kaygısından bu denli olma melûl,
Habibim münacatın, tamamı oldu kabul,
O Muhammed Mustafa Resul'ün hakkı için.*

6

*Sonra da Resulu'llâh sevinir, mutlu olur,
Cennetin cihetine kalkıp sevinçle yürür,
Ümmetiyle beraber cennet içine varır,
O Muhammed Mustafa Resul'ün aşkı için.*

7

*Cennette yüz bin Burak ona öncü çıkacak,
Vad olunan o Burak, Habibinin olacak,
Ümmetin kaygısından kalbi sürür bulacak,
Yüz bin Burak yarattı Habibin aşkı için.*

8

*Sonra da Hak gösterir cemâlini, nurunu,
Yaşayacak o anda cemâlin huzurunu,
İmânla göçen kullar, görür Hakk'ın yüzünü,
Dost, dostuna kavuşur, cemâlin görmek için.*

9

*Hak cemâlin dilersen, Rabb'e itaat eyle,
İbâdetle dâim ol, kulluğu âdet eyle.
Gece-gündüz ağlayıp durmadan feryât eyle,
Gözleri Allâh verdi, gözyaşı dökmek için.*

10

*Hoca Ahmed bu sözü söyledi dostlarına,
İmânsız, cemâl görmez hükmüdür kullarına,
Mü'minler kavuşacak, Rahmân'ın didârına,
İmânı lütfeyledi, cemâli görmek için.*

Hikmet - 250

Korkmaz mısın Ey Zâlim!

1

*Ey Hak'tan habersiz kul, dünyanın vefâsı yok,
Ahrette yanacaksın, zâlimin cezâsı çok.
Hak emrini tutmayan kulların ezâsı çok,
Allâh'dan korkmaz mısın, ey gâfil zâlim adam!*

2

*Kiyamet günü Allâh, bizzat hâkim olacak,
Dünyada zulmedenden orda hesap soracak,
Cennetlik, cehennemlik hepsini ayırarak,
Öleceğini bilmez, hatırlamazsın zâlim!*

3

*Ölüp varınca kabre, gelmez seninle malın,
Mal ezâsı çekersin, nice olur ahvâlin,
Harâm lokma, aş versen, fayda vermez ikrâmın,
Şimdi kabirde yalnız yatmaz mısın be zâlim!*

4

*Şimdi kabrin karanlık, orda zorluk olası,
Kazancın ağu, irin, hepsi zehir olası,
Yılan, çyan ve ateş sana libâs olası,
İşitip de ibretler almaz mısın be zâlim!*

5

Burda ibret almazsan, orada ders alâsın,
Gelince Münker-Nekir, hakikati göresin,
Kurtuluş ve çare yok, orda mahzun olâsın,
Tutuşan ateşlerden korkmaz mısın ey zâlim!

6

Kabirdeki ceennem ateşi heybetiyle,
Korkmayanlar görececek orada ibretiyle,
Faydası yok o günde çekilen hasretiyle,
Dünyada tövbe edip dönmez misin ey zâlim!

حکمت - ۲۵۱

۱

ای عاشقلار درود ایتینگ من ایتاین
اول مصطفی ایکی جهان سلطانی
ای امت لار خوش تینکلانگیز حق رسولنی
صحابه لار کورگان توشین بیانینی

۲

آخر دمدہ حق رسولی آغریق یاتتی
مرغ اجل اوشل وقتده یاقین یتتی
ابو بکر زار بیغلان اینگراب یتتی
ایتا بیردی نه کیم توشده کورگانینی

۳

دیدیلار کیم کوزوم نوری جان راحتی
صحابه لار ارقه پشتی هم قوتی
عایشه فاطمه حسن حسین نینگ قوتی
یحشی ایتینگ ضعیف قول نی کورگانینی

7

Hoca Ahmed kulunu affeyle, Gaffâr, Tevâb!
Zâlimlere tevâfkin verince Azîz, Vehhâb!
"Zidnâhüm azâben..." le verilir "fevka'l-azâb..."¹⁵⁸
Bu ayeti okumaz, bîlmez misin ey zâlim!

Hikmet - 251

Rüyada Gördüğünü!!

1

Âşıklar salât selâm söyleyin, ben söyleyim,
O Muhammed Mustafa, dü cihân sultanını.
Ey Muhammed ümmeti güzelce dinleyiniz,
Sahabenin gördüğü rüyanın beyânını.

2

Âhîr deminde Resul, ağırlaşıp da yattı,
Ecel kuşu o günde, Resulu'llâh'a yetti.
Ebu Bekir ağlayıp o an kendinden geçti,
Söyleyiverdi ne ki, rüyada gördüğünü.

3

Dedi ; "Gözümün nuru, cânların huzuruydun,
Sahabenin desteği, ümmetin gururuydun,
Hasaneyn'in, Fatma'nın sen solmayan gülüydün,"
Şimdi bana söyleyin bu kulun gördüğünü.

¹⁵⁸ "Zidnâhüm azâben fevka'l-azâb": "Azab üstüne azab, azabları ziyadeleştirilmiştir." (Nahl Sûresi, 16/88. Ayet)

٤

کورارمن کیم اولوغ دستار بار باشیمده
تورور ایردی کوب خلایق بو قاشیمده
غایب بولدی اول عمامه بول باشیمده
هیچ بیلما دیم نیچوک جدا بولغانینی

٥

رسول ایدی اول عمامه حرمت بولغای
باشینگیزدین کیتار دولت احمد بولغای
مندین سونگره سیزلارگه کوب زحمت بولغای
ابو بکر قیلدی انده افغانی نی

٦

اوشبو حالده ارسلان عمر کیلدی بیتیب
کوزلاریدین قان یاش آقیب یقا بیرتیب
حق حبیبی ایاقینی قوچتی اوپیپ
اول هم ایدی نه کیم کورگان افغانینی

٧

یوزو کینگیز سالیب ایدریم بو ایلگیم ده
کوب یارانلار خادم ایردی بو الیمده
غایب بولدی اوشل اوزوک بو ایلگیمده
بیلمای قالدیم نیچوک جدا بولغانینی

٨

رسول ایدی اوشل اوزوک عزت تورور
آرانگیزده بول محمد رحمت تورور
غایب بولغان اوشل اوزوک احمد تورور
حاضر دوستلار قیلدی انده افغانینی

٩

بو حالده بیتیب کیلدی کورونگ عثمان
ایچ و تاشی رسول اوچون بولدی بیریان
اوز توشیدین اوزی قورقوب کوزی گریان
رسول سوردی بیلیب ولی گریانینی

4

Gördüm ki büyük sarık durur benim başımda,
Bütün dostlar ahali, hemen yanı başımda.
O dem kayboldu sarık durur iken başımda,
Fark etmedim sarığın benden ayrıldığını.

5

Resulullah buyurdu ; "Sarık hürmet olacak,
Başınızdand ayrılan devlet Ahmed olacak,
Benden sonra sizlere nice zahmet gelecek,"
Ebu Bekir o anda yükseltti feryâdını.

6

İşte bu hâlde arslan Ömer geldi yetişip,
Gözlerinden kanlı yaş, yaka yırtıp, aktıp,
Resul'ün ayağını kucaklayarak öpüp,
Dedi o dem orada kendinin gördüğünü.

7

Yüzüğünüzü koydum avucuma, elime,
Dostlarım hizmetteydi, ateş düştü gönlüme,
O dem yüzük kayboldu, çare yok bu hüznüme,
Bilemedim yüzüğün nasıl kaybolduğunu?

8

Resulullah buyurdu ; "Kayıp yüzük gariptir,
Kaybolan yüzüğünüz, Resul Ahmed Habib'tir,
Muhammed Mustafa'nın yolculuğu yakındır."
Huzurdaki tüm dostlar, yükseltti figânını.

9

Bu esnada gözüktü, damat Osman'dı gelen,
Gördüğü rüyasından tüm bedeni titreyen,
Muhabbet-i Resul'den içi-dışı inleyen,
Sordu Peygamberimiz hüznünün nedenini.

۱۰

اول ایدی کیم اوشبو قولنی آرقه نشتی
کورارمن کیم وضوء قیلیب مصحف آچتیم
اوقوی دیدیم آیت حرفی یازیلیب اوچتی
تعبر ایتینگ اوشبو قولنی کورکانینی

10

Hazreti Osman dedi, "Dayanağım, sevdiğim,
Abdestle Mushaf açtım, şu garip düş gördüğüm;
Harf, ayetler silindi, okuyayım dediğim,
Tabir buyurun bana, Ya Resul gördüğümü..."

۱۱

رسول ایدی من اول ایردیم کیچورگای سیز
مصحف ینگلیغ چراغ ایردیم اوچورگای سیز
مندین سونگره حلاوت نی یتورگای سیز
عزیز توتونگ قالغان رسول اولادینی

11

Resulu'llâh buyurdu ; "Beni görünüz mazur,
Mushaf gibi bir kandil sönecek budur özür,
Benden sonra gidecek içinizdeki huzur,
Ehl-i Beytim koruyun, arkamdan evlâdımı.

۱۲

اوشبو حالده فریاد اوروب علی یقی
جراحتلیک کونگل لارگه نمک سیپتی
بیتکاج رسول ایغینی ایزین اوپتی
رسول ایدی ایتینگ نه کیم بولغانینی

12

O esnada Ali de Resul'e yakın geldi,
Yaralı gönüllere sanki bir mızrak değdi,
Resul'ün ayağını yüz ve gözüne sürdü,
Resul sordu ne için ağlıyor olduğunu.

۱۳

علی ایدی غزات اوچون یراغ کیدیم
کافر لرغه تاش تیموردیک قارشو توردوم
بار بویومدین یراغ جدا بولدی کوردوم
ایته بیردی حیران بولوب قالغانینی

13

Ali dedi, "Gazaya hazır, tam tekmil oldum,
Küffarın karşısında kayalar gibi durdum,
O esnada zırhımın ayrı kaldığım gördüm..."
Söyleyiverdi niçin o şaşkın kaldığını.

۱۴

رسول ایدو اول محمد یراغ بولغای
بو کونلارده جان بیریبان فارغ بولغای
دشمنلارغه ایمدی یوزونگ ساریغ بولغای
بو سوز بیلان ییغلالتی اول ارسلانینی

14

Resulu'llâh buyurdu ; "Nebin zırhı alınca,
Bu günler uzak düşüp benden ayrı kalınca,
Düşmanın karşısında yüzler sarı olunca..."
Bu gamla yer yutuyor Allâh'ın arslanını..."

۱۵

بو حالتده فاطمهء زهرا کیلیدی
بابام تیو اینگراب کوزی یاشقه تولدی
مینگ اوغولدین آرتوق دیگان قیزی کیلیدی
ایته بیردی نه کیم توشده کورکانینی

15

Bu esnada Fatma girip huzura geldi,
"Babam!" deyip ağladı, gözlerine yaş doldu,
"Bin erkekten yığittir!" dediği kızı geldi,
Herkesi çok ağlattı, huzurda olanları.

۱۶ 16

دیدیلارکه دنیا عقبی مهربانیم
فدا بولسون ایا بابا سیزگه جانیم
توش کوروب من تارقاب کتتی کییگانلاریم
یخشی ایتینگ بو توشومنی درمانینی

*Fatıma dedi ; "Benim dünya-ukbâ sevdiğim,
Ey babam fedâ olsun sana cânım, her şeyim,
Ben de rüyamda gördüm, kaybolmuş giysilerim,
Nasıl olur bu düşün sen söyle dermânını."*

۱۷ 17

رسول ایدی کییگان لارینگ باری زینت
خلاق لار اراسیده عزت حرمت
بابانگ کیتیب سن کورارسن رنج محنت
کورارسن عزت بیلان بارغانینی

*Resul der ; "Çiğerbendim, göreceksin çok mihnet,
Ayrılık ateşyle bağırma dolar hasret,
Ben göç ettikten sonra, çekeceksin çok zahmet,
Şimdi gör izzetinle neler olacağını."*

۱۸ 18

انده کیلدی شهزاده لار گریان بولوب
کوزلارینینگ پیاله سی یاشقه تولوب
رنگ روی برک خزان بنگلیغ سولوب
سوردی رسول یوزلارینینگ سولغانینی

*Şehzadeleri geldi, ağlayıp feryâd ile,
Gözlerinin kadehi, doluydu yaşlar ile,
Yüzlerinin renkleri solgundu hazân ile,
Sordu Resul yüzlerin bu denli solduğunu.*

۱۹ 19

دیدیلارکه ایکی جهان کویونچیسى
دنیا عقبی امت لارینینگ اینانچیسى
حسن حسین صحابه لار قوانچیسى
آغزی بازماى ایته بیردی کورگانینی

*Dediler dü cihânda bizim dayanağımız,
Dünya-ukbâ ümmete sen rahmet kaynağımız,
Hasan, Hüseyin, aştap bizim sığınağımız,
Zor telaffuz eyledi, rüyada gördüğünü.*

۲۰ 20

اولوغ بابام اولتوردیلار تخت اوستیده
اوشل تختنی آشوردیلار عرش اوستیده
فریاد اوروب ییغلاب ایردیک بیر اوستیده
موندین ایردی یوزلاریمیز سولغانینی

*Dedemi oturtular, yüce bir taht üstünde,
Tahtı da aşrdılar, yüce Arş'ın üstünde,
Feryâd ile ağladık, biz o tahtın altında,
Bundandır yüzümüzün sararıp da solduğu.*

۲۱ 21

رسول ایدی تابوت تختین کیتورگای لار
منی سالیب فرشته لار کوتارگای لار
اول سدرت المنتهی غه آشورغای لار
حسن حسین قیلدی انده افغانینی

*Resulu'llâh buyurdu ; "Tabut taht getirdiler,
Sidretü'l-Müntehâ'ya dedeni yetirdiler,
Beni alıp melekler böylece getirdiler,
Hasan-Hüseyin kıldı orada feryâdını.*

۲۲

اوتوز اوچ مینگ صحابه لار بولدی گریان
یوراک بغری اوتقه پیشیب بولدی بریان
عایشه فاطمه کوب قیلدیلر انده نالان
بیلیب رسول سفر قیلور بولغانینی

22

Otuz üç bin sahabi oldu orada giryân,
Yüreği-bağrı yandı, ciğeri oldu biryân,
Aişe-Fatma kıldı, o anda feryâd,figân,
Anladılar Resul'ün sefere çıktığını.

۲۳

صبر قیلمای فاطمه زهرا کوب بیغلادی
دوست لارینی یوراکینی اول داغلادی
چارلاب رسول قلاقیغه بیر سوز دیدی
وعده بیریب سیوندوردی اوغلانینی

23

Güçsüz düştü Fatıma, feryâd edip ağladı,
Dostların yüreğine ateş salıp, dağladı,
Babası ikaz edip, kulağa fısladı,
Müjdeyle sevindirdi o mübarek kızını.

۲۴

وعده بولدور کوزوم نوری ای قراقیم
صبر قیلغیل آلتی آیدور بو فراقیم
اندین سونگره کیلگونگ منگا ای چراغیم
سیر ایتکومیز دار الجنان بوستانینی

24

"Müjdem odur, göz nurum, ey benim aydınlığım,
Sabreyle altı aydır seninle ayrılığım,
Sonra bana geleceksin göz nurum, aydınlığım,
Seyrederiz orada cennet bahçelerini..."

۲۵

ایلتدی اولوم آدم موسی کلیمی نی
نوح نبی ابراهیم دیک خلیلی نی
برچه میزنی چراغی اول حبیبی نی
ای عزیزلار منگا ایتینگ قالغانینی

25

Götürdü ölüm Âdem ve Musa Kefim'ini,
Nuh Nebiyu'llâh ile, İbrahim Halil'ini,
Gözlerimizin nuru, sevgili Habibini,
Ey yârân! Göremezsın kimsenin kaldığını.

۲۶

ای یارانلار مصطفی نی کوب یاد ایتینگ
آتی چیقسه درود ایتیب فریاد ایتینگ
جهنم دین اوزونگیزنی آزاد ایتینگ
مولام سویار بنده سینینگ گریانینی

26

Ey dostlar Mustafa'yı durmadan çok yâd edin,
Adına salât-selâm, aşkından feryâd edin,
Böylece cehennemden özünüz âzâd edin,
Mevlâ sever her kulun kalpten ağlayışını.

۲۷

بال شکر دین تانلیغ ایرور دوست نی سوزی
دوستنی سوزی چیقسه بیغلار دوستنی کوزی
قول خواجه احمد تنگریم قیلغای ایمان روزی
ایر اول بولور ایلتسه انده ایمانینی

27

Bil, şekerden tatlıdır, sana dostunun sözü,
Dostundan söz edilse, ağlar dostunun gözü,
Hoca Ahmed Allâh'a ver imânınla özü,
Er kişi ona derler, götürse imânını.

مناجات

مناجات بدرکاه قاضی الحاجات جل جلاله

Münâcât

Münâcât be-dergâh-ı Kâdil Hâcât Celle Celâluh

۱
مناجات ایلدی مسکین خواجه احمد
الهی قیل همه بنده نگ نی رحمت

1
Münâcât eyledi, Hakk'a Kul Hoca Ahmed,
Allâh'ım bu kuluna eyle sen sonsuz rahmet.

۲
غریب احمد سوزی هرگیز قوریماس
اگر بیر آستیغه کیرسه چوروماس

2
Hoca Ahmed sözlerin, hikmetlerin eskimez,
Yer altında çürüsen, güzel sözler çürümez.

۳
ینه منسوخ بولوب اول خوار بولماس
اوقوغان بنده لار بیمار بولماس

3
Sözlerin mensûh olup, kaybolup da yok olmaz,
Seni okuyan diller, umarım hasta olmaz.

۴
اوقوغانه قیلور مین آنده شفقت
قیامت کونیده قیلغوم شفاعت

4
Okuyan dostlarıma şefaatchı olayım,
Kıyamette sizlere dilerim yâr olayım.

۵
خدایم قبلسه انعام مینگا جنت
اوقوغان نی قیلورمن مین شفاعت

5
Allâh'ım lütfederse bu kuluna cenneti,
O'ndan dilerim size, edeyim şefaati.

۶
تیلانگی هر نه بولسه تنگری بیرگای
محبت شوقی نی کوکسیگا سالغای

6
Dileği her ne ise Rabb'im kuluna vere,
Muhabbetin şeykine, Habibu'llâh'a ere.

۷
جمالین کورساتیب پروردگاریم
اوزین یولیغه سالسون بیرو باریم

7
Cemâlini gösterece bize Perverdigâr'ım,
Koyun kendi yoluna bizi, Bir olan Vâr'ım.

۸
خدایم ایلاسون محشرده خرم
قیامت کون اریغ ذاتی غه محرم

8
Rabb'im sen eyle bizi mahşerde mutlu mesut,
Temiz zâtına döndüm, senden kesilmez umut.

۹
دعاغه یاری بیرسه هر مسلمان
اولار وقتیده ایلنگای نور ایمان

9
Duama amin desin duyan, gören Müslüman,
Ölüm anında olsun refiki imân, İslâm.

- ۱۰ 10
 مینى حکمت لاریم عالمغه تولغان
 ایشیتماى هر کیم اولسه قیلغای ارمان
*Benim hikmetlerimle kim varsa gönlü dolan,
 Anlamadan ölmüşse, bil ki tüm ömrü ziyân.*
- ۱۱ 11
 مینى حکمت لاریم دردلیکگا درمان
 کیشى بوى ایلمتسه اول یولده قالغان
*Bu benim hikmetlerim dertliye dermân olur,
 Bundan koku almayan, yolunda kalan olur.*
- ۱۲ 12
 مینى حکمت لاریم عالمده داستان
 روحوم کیلسه قیلور صحبت نی بوستان
*Benim tüm hikmetlerim âleme destan olur,
 Ruhum gelse huzura, sohbet-i bostan olur.*
- ۱۳ 13
 مینى حکمت لاریم کان حدیث دور
 کیشى بوى ایلمتسه بیلکیل خبیث دور
*Benim tüm sohbetlerim, hadis hazinesidir,
 Ondan koku almayan, dünya divânesidir.*
- ۱۴ 14
 مینى حکمت لاریم طالب نی رزقی
 اگر چندیکه بولسه جرم و فسقى
*Benim bu hikmetlerim, tâlîplerin rızkıdır,
 Cürmü binlerce olsa, umulacak affıdır.*
- ۱۵ 15
 مینى حکمت لاریم فرمان سبحان
 اوقوب بیلسنگ همه معنی قرآن
*Bu benim hikmetlerim Kelâm'ın beyânıdır,
 Okuyup anlayana, Kur'ân'ın anlamıdır.*
- ۱۶ 16
 مینى حکمت لاریم عالمده سلطان
 قیلور بیر لحظه ده چول نی گلستان
*Benim bu hikmetlerim âleme sultân oldu,
 Çöl ve kurak gönüller gül bahçesine döndü.*
- ۱۷ 17
 مینى حکمت لاریم شوق محبت
 کوزینی یاشیغه قیلغای طهارت
*Benim tüm hikmetlerim, şevkidir muhabbetin,
 Gözümde akan yaşım aslıdır taharetin.*
- ۱۸ 18
 نمازیغه رسول الله امامی
 آنی قومی ملائک لار تمامى
*Onun namazlarının Resulu'llâh imamı,
 Bütün aziz melekler cemaatin tamamı.*

- ۱۹ 19
شکسته لیک بیله قیلغان نمازی
قبول بولغای آنی حقه نیازی
Gönlü kırık mahzunlar kıldığında namazı,
Kabul olur inşallâh, Hakk'a olan niyâzı.
- ۲۰ 20
مینی حکمت لاریم عاشق غه ایتینگ
دلی آیینه دیک صادق غه ایتینگ
Benim hikmetlerimi âşıklara söyleyin,
Gönlü nurla parlayan, sadıklara söyleyin.
- ۲۱ 21
همه کور و گرو باطنی گزاف
تمام اقلیم نی کیزدیم تابمادیم صاف
Tamamı kör ve sağır, kalbi boş olanlardan,
Bütün âlemi gezdim, saf, temiz yok onlardan.
- ۲۲ 22
مینی حکمت لاریم صراف گا ایتینگ
خدای باکرم وهاب گا ایتینگ
Benim hikmetlerimi sarrâfına söyleyin,
Kerem sahibi Allâh, Vehhâb'ına söyleyin.
- ۲۳ 23
عدالت پادشاه بیر آتی صادق
قیلور بیر لحظه ده وصلی غه لایق
Adalet Padişahı, bir diğər adı sâdik,
Eyler o an kulunu lütf-ı vaslına lâıyk.
- ۲۴ 24
مینی حکمت لاریم نادان ایشتماس
دلی کونگی قرا پنیدیم نی آلماس
Benim hikmetlerimi hiçbir câhil işitmez,
Gönlü kararımış olan, öğütten bir şey bilmez.
- ۲۵ 25
حطاً دین بی خبر الله غه منکر
ادب سیز بی ادب دنیا ده بی پیر
Kusurundan habersiz, inkâr eder Allâh'ı,
Edepsiz ve hayasız, pîrsiz kaybeder rahı.
- ۲۶ 26
خطی نی بیتسه هر کیم نثر بیتسون
ولی نثری بیتیب مقصود غه یتسون
Her kim yazı yazarsa, yazdığın nesir yazsın,
Nesir yazarsa ancak maksadını anlarsın.
- ۲۷ 27
دینی ایمانی یوق اسلامی ویران
قیامت تانگی آتسه یولده قالغان
Dini yok, imânı yok, İslâm'ı ise virân,
Vakt-i kyamet olsa, o olur yolda kalan.

- ۲۸ 28
پیر کامل نی کورمای شیخ صنعان
خدا قیلماس قبول اوقوسه قرآن
*Pîr-i kâmil görmeden, ararsa Şeyh-i San'an,¹⁵⁹
Kabul eylese Mevlâ, okuduğu da Kur'ân.*
- ۲۹ 29
اوزینی شیخ آلور کولباری خالی
بیگیرمه بیش گا بیتمای آنی سالی
*Kendisini şeyh sanır, oysa torbası boştur,
Yirmi beşe yetmeden, onun çağı bir hoştur.*
- ۳۰ 30
نصیحت لار قیلور پیر و جوان نی
اوزی فهم ایتمایین یخشی یمان نی
*Güya nasihat eder, yaşlı ve genç demeden,
İyi ve kötüyü kendi ayırt etmeden.*
- ۳۱ 31
آلارنی سوزلاری ضال مضل دور
شریعت اهلی بو ایل دین خجل دور
*Sözlerine bakarsan, hem sapmış, hem sapıtır
Şeriatın ehlini o sözler utandırır.*
- ۳۲ 32
اینانسون دیب مونوی بیر نیچه بی عقل
قیلورلار اولیالاردین مونوی نقل
*İnansın diye buna nice câhil, akılsız,
Velîlerden nakleder mesnetsiz ve iz'ansız.*
- ۳۳ 33
قویوب دامین گذرگاه لارغه بی پیر
تیلی مکر و حيله قیلغانی تزویر
*Kurdu tuzaklarını her bir geçite pîrsiz,
Dili yalan ve hile, yaptığı şey izinsiz.*
- ۳۴ 34
آنی مکرری ایرور شیطاندین اعلا
قویار یوزی قرا محشرده تانگلا
*Şeytandan daha üstün, ne yüzüz hilebâzdır,
Mahşerde yüzü kara, siyahlık buna azdır.*
- ۳۵ 35
الارنی کورمانگیز یوزنی هرگیز
اینینکدیک لعنتی دین ایلانگ پرهیز
*Onların yüzlerini sakın orda görmeyin,
O gibi lanetliye selâm bile vermeyin.*
- ۳۶ 36
زبان حال ایله اعمی نی ایتیم
حقیقت سوز بیله جاهل نی سوکتیم
*Hâl diliyle ben nice görölmezi söyledim,
Hakikatli söz ile, câhili redd eyledim.*

۳۷ 37

اگر عالم بولسه جانیم تصدق
در و گوهر سوزوم نی ایشیتیب اوق

*Gelen ecellerimiz, câna sadaka olsa,
İnci-cevher sözlerden, dinlese nasip alsa.*

۳۸ 38

در و گوهر سوزین عالمه ساچسه
اوقوب اوقوسه کلام حقی آچسه

*İnci, cevher sözünü bütün cihâna saçsa,
Okuyup anlayarak, Hak kelâmını açsa.*

۳۹ 39

اوشال عالم غه جان قربان قیلورمین
تمامی خانمان احسان قیلورمین

*Böyle âlimlere ben, cânım kurbân ederim,
Ev, bark, malım mülkümü ona ihsân ederim.*

۴۰ 40

قانی عالم قانی عالم یاران لار
خدادین سوزلاسه سیز جان برینگ لار

*Amel işleyen dostlar, nerde gerçek âlimler,
Allâh'dan söz ederler, bunlar gerçek câhilller.*

۴۱ 41

چین عالم یستوقین تاشدین یاراتقی
نیمه اوقدی آنی عالم غه ایتقی

*Gerçek âlim olanın yattığı yastık taştır,
Anladığını söyler, gözünden akan yaştır.*

۴۲ 42

اوزنی بیلیدی ایرسه حقی بیلیدی
خدادین قورقتی و انصاف غه کیلیدی

*Bir kul kendini bilse, bil ki o Hakk'ı bildi,
Rahmân'ın korkusuyla kalkıp insâfa geldi.*

۴۳ 43

مینى حکمت لاریم دانا ایشیتسون
سوزوم داستان قیلیب مقصدغه بیتسون

*Benim hikmetlerimi tüm bilginler işitsin,
Sözümü unutmayıp, maksadına erişsin.*

۴۴ 44

مینى حکمت لاریم فعلی وقولی
دلی کونگیلیده بولسه ذکر مولی

*Hem amel hem de sözdür bu benim hikmetlerim,
Kalpten gelenler ile Mevlâ'yı zikrederim.*

۴۵ 45

مینى حکمت لاریم بیر پیر کامل
قایو بنده خداغه بولسه مایل

*Benim her bir hikmetim, hepsi pîr-i kâmilidir,
Hangi kul anlar ise, bil ki, Hakk'a vâsıldır.*

- ۴۶ 46
 مینی حکمت لاریم خوبلارغه آیتینگ
 دعا تکبیر قیلیب رحمت گا باتینگ
*Benim hikmetlerimi, iyilere söyleyin,
 Dua ve tekbir ile, bize rahmet dileyin.*
- ۴۷ 47
 مینی حکمت لاریم پیر زبردست
 ایشیتگانلار بولور بیهوش و سرمست
*Benim bu hikmetlerim, kudretli pîr sayılır,
 İşiten sarhoş olur, şuursuzlar ayılır.*
- ۴۸ 48
 تیریک بولسه جهانده خوار بولماس
 اوقوغان بنده لار بیمار بولماس
*Diri olsa cihânda gönül yanmaz, hor olmaz,
 Okuyan bağıtları mutludur, hasta olmaz.*
- ۴۹ 49
 قیامتده آنگا هادی بولور مین
 اگر دردلیک بولسه دارو بولور مین
*Kıyamette onlara yol gösteren olurum,
 Tek bir dertli kul olsa, ona dermân olurum.*
- ۵۰ 50
 اگر یوز ییل عمر کورسه قوریماس
 اگر ییر آستیغه کیرسه چوروماس
*Yüz yıllık ömrü olsa, ona mürşid olurum,
 Yere girse çürümez, ben dermânı olurum.*
- ۵۱ 51
 خدا قیلغای آنی دوزخدین آزاد
 بهشت جاودانده ایلاگای شاد
*Allâh eylese onu cehenneminden âzâd,
 Ebedî cennetiyle eylesin onları şâd!*
- ۵۲ 52
 اگر حکمت اوقوسه ائیهالئاس
 ایرور فرزند مینگا اول طالب خاص
*Şayet hikmet okursa, beni bilen insanlar,
 Bana has tâlîp olur, söylediğimi anlar.*
- ۵۳ 53
 ایشیتیب حکمتیم نی گوشه آلمان
 عطا قیلغای اولار وقتیده ایمان
*Hikmetimi işitip kulaklarını açan,
 İmân armağan eder, hem nasip olur Kur'ân.*
- ۵۴ 54
 یسوی حکمتین دانا ایشیتسون
 ایشیتگانلار همه مقصودغه ییتسون
*Yesevî hikmetini tüm bilginler işitsin,
 İşitenler maksada, esas gayeye yetsin.*

- ۵۵
جواهر کانیدن بیر نکته آلسون
ایشیتماگان باری حسرتده قالسون
- ۵۶
کیشی حکمت ایشیتسه جانی بیرلان
چیقار جانی آنی ایمانی بیرلان
- ۵۷
قلاغه آلماغای بو سوزنی نادان
آنی آدم دیمه اول جنس حیوان
- ۵۸
خدانی سوزیدین چیقغان بو حکمت
ایشیتگان گا یاغار باران رحمت
- ۵۹
مینى حکمت لاریم کیم توتسه محکم
خدا قیلغای انی البته بی غم
- ۶۰
کیرار جنت ایچیگا شاد و خندان
خدایم ایلاگای مسرور و شادان
- ۶۱
مینى حکمت لاریم حقنى تناسی
محبت اهلی نی دردین دواسی
- ۶۲
مینى حکمت لاریم قند و عسل دور
همه سوزلار ایچده بی بدل دور
- ۶۳
مینى حکمت لاریم انعام الله
سحر وقتده دیسه استغفر الله
- 55
*Cevher hazinesinden bir miktar girsin alsın,
İşitip, görmeyenler, dâim hasrette kalsın.*
- 56
*Kişi hikmet işitse, tâ gönülden, cân ile,
Ayrılır ondan ruhu, yanında imân ile.*
- 57
*Kulağına sokmazsa bu sözleri câhilller,
Ona insan denilmez, hayvandan da sefiller.*
- 58
*Allâh'ım! Sözlerinden zuhûr etti bu hikmet,
Duyana yağmur gibi, nuzûl eder o rahmet.*
- 59
*Benim hikmetlerime kim sıkı sarılırsa,
Uzak olsun onlardan her türlü gam ve tasa.*
- 60
*Şen, şakrak mutlulukla girsin cennet içine,
Allâh'ım neşe katsın huzur ve sevincine.*
- 61
*Benim bu hikmetlerim Rahmân'ın övgüsüdür,
Muhabbet erlerinin, huzur ve sevgisidir.*
- 62
*Hikmetlerin tamamı şeker, bal ve şifâdır,
Bütün sözler içinde derde çare, devâdır.*
- 63
*Allâh'ın nimetidir, bu benim hikmetlerim,
Seher vakitlerinde estağfiru'llâh derim.*

- 64
 آنی شیطان لعین توتماس یولی نی
 محمد مصطفی آغای قولى نی
- 65
 پیغمبر امتیم دیب مهری تاو لار
 عزازیل نی خدایم اوزی قاو لار
- 66
 مینی حکمت لاریم دردسیز گا ایتمانگ
 بهاسیز گوهریم نادانغه ساتمانگ
- 67
 یسوی حکمتین قدریغه بیتگیل
 خم عشقیدین می بیر قطره تاتقیل
- 68
 خم عشقیدین کیشی بیر قطره تاتقای
 خدانی وصلی گا بر یولی باتقای
- 64
 Lâin şeytan kesemez onun nurlu yolunu,
 Muhammed Mustafa'sı tutar onun elini
- 65
 Mihrini takdim edip, Peygamber ümmetim der,
 Rahmân da şeytanını, yakalar helâk eder.
- 66
 Benim hikmetlerimi dertsizlere demeyin,
 Kıymet bilmez câhile, cevherleri vermeyin.
- 67
 Yesevî Hikmet'inin değerlerini anlat,
 Aşk küpünden bir damla, bu meyden gel sen de tat.
- 68
 Her kim ki aşk küpünden bir damla olsun tadar,
 Rahmet deryâlarına, vâsıl olur da batar...

Kaynakça

1. Ahmed Yesevî, *Divân-ı Hikmet*, Bosnavî El-Hac Muharrem Efendi Matbaası, İstanbul, H. 1311/ M. 1893.
2. Ahmed Yesevî, *Divân-ı Hikmet*, İmparator Üniversitesi Matbaası, Kazan, 1904.
3. Ahmed Yesevî, *Hikmetler*, Yay. Haz: İbrahim Hakkulov, Taşkent, 1991.
4. Ahmed Yesevî, *Hikmet (yazma)*, Ankara Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Mil Yz FB 156.
5. Ahmed Yesevî, *Hikmet (yazma)*, Ankara Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Mil Yz B 945.
6. Ahmed Yesevî, *Hikmet (yazma)*, Ankara Milli Kütüphane, Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Hk 151.
7. Ahmed Yesevî, *Divan (yazma)*, İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emirî Koleksiyonu, Arşiv No: 34 Ae Manzum 16.
8. Ahmed Yesevî, *Divan (yazma)*, İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emirî Koleksiyonu, Arşiv No: 34 Ae Manzum 17.
9. AŞURBAYOĞLU, Resul Muhammed; *Hoca Ahmed Yesevî, Divân-ı Hikmet*, Gafur Gulam Neşriyatı, Taşkent, 1992.
10. BİCE, Hayati, *Pîr-i Türkistan Hoca Ahmed Yesevî ve Hikmetleri*, H Yayınları, İstanbul, 2014.
11. ERASLAN, Kemal; *Divân-ı Hikmet'ten Seçmeler*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.
12. EŞMUHAMEDOVA, Meryem; *Hoca Ahmed Yesevî "Divan-ı Hikmet'inin Derlemeli-Karşılaştırmalı Metni*, Taşkent Devlet Şarkiyat Enstitüsü, Taşkent, 2008.
13. NADİRHAN, Hasan; *Hoca Ahmed Yesevî, Divân-ı Hikmet (Yeni Bulunan Hikmetler)*, Maveräünnehr Neşriyatı, Taşkent, 1994.
14. TATCI, Mustafa; *Divân-ı Hikmet Hoca Ahmed Yesevi*, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2016.
15. TOSUN, Necdet; *Ahmed Yesevî*, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2017.

İki Farsça Risale

Prof. Dr. Necdet Tosun

Hoca Ahmed Yesevî'nin Türkçe olan *Divân-ı Hikmet* ve *Fakr-nâme* isimli eserleri meşhurdur. Bunların dışında iki küçük Farsça yazma eser de Ahmed Yesevî'ye nisbet edilmektedir. Bu Farsça eserlerin muhtevâları incelendiğinde, Yesevî'nin diğer Türkçe eserlerindeki konular ile büyük benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu Farsça risâlelerin Ahmed Yesevî'ye ait olması kuvvetle muhtemeldir. Bu eserler ister bizzat Ahmed Yesevî tarafından kaleme alınmış olsun, ister onun sözlerinin müridleri tarafından derlenmesiyle meydana gelmiş olsun, Yesevî'nin düşünce dünyasını günümüze aktaran önemli metinlerdir. Bu iki Farsça eser şunlardır:

1. *Risâle der-Âdâb-ı Tarîkat*: Taşkent'te üç yazma nüshası bulunan bu küçük Farsça eser, tarikat âdâbı ve makamları, mürid-mürşid ilişkileri, dervişlik, Allah'ı tanımak ve ilâhî aşk gibi konular hakkındadır.¹⁶⁰ S. Mollakanagatulu tarafından Kazak Türkçesi'ne tercüme edilerek yayınlanmıştır (Almatı 2012). Bu neşrin sonunda Farsça yazmaların tıpkı basımı da bulunmaktadır.

2. *Risâle der-Makâmât-ı Erba'in*: Ahmed Yesevî'ye nisbet edilen Farsça, yazma ve küçük bir eser olup şeriat, tarikat, marifet ve hakikattan herbiri hakkında onar makam olmak üzere toplam kırk makam ve kasideyi ihtiva etmektedir. Şimdilik bilinen tek nüshası Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinde, Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi'ndedir (nr. 1056, vr. 112a-113a).

Her iki eserde de tasavvufî konular anlatılırken âyet ve hadisten örnekler verilmektedir. Ancak güvenilir hadis kaynaklarında olmayan bazı sözlerin hadis olarak nakledilmesi, sûflerin hadis âlimleri kadar titiz olmadıkları şeklinde izah edilebileceği gibi, Ahmed Yesevî'nin aldığı dinî eğitimin seviyesi konusunda da bir fikir vermektedir.

¹⁶⁰ Yazma nüshaları: Taşkent, Özbekistan Fenler Akademisi Biruni Şarkiyat Enstitüsü Ktp, nr. 3808 (vr. 312b-316b); nr. 6652; nr. 9175.

1. RİSÂLE DER-ÂDÂB-I TARİKAT

Bismillâhirrahmânirrahîm

Tarîkatın kutbu, hakîkatın burhânı (delili) Hazret-i Hoca Ahmed Yesevî (rahmetullâhi aleyh) kendi risâlesinde, inşallah kalp gözleri aydınlansın ve manevî yolun tâlipleri istifade etsin diye tarîkat âdâbı hakkında birkaç sözü açıklamışlardır.

Birinci Bâb (Birinci Bölüm): Tarîkat Ahkâmı Hakkındadır:

Ey Derviş! Bilesin ki tarîkatın ahkâmı (hükümleri) altı kısımdır. Birincisi marifet (Allah'ı tanımak), ikincisi cömertlik, üçüncüsü sıdk (doğruluk), dördüncüsü yakîn (sağlam inanç), beşincisi tevekkül, altıncısı tefekkürdür.

İkinci Bâb: Tarîkat Erkânı (Temelleri) Hakkındadır:

Ey derviş! Biliniz ki, tarîkatın erkânı altı kısımdır. 1. İlim, 2. Hilim (yumuşak karakterli, ağırbaşlı olmak), 3. Sabır, 4. Rıza, 5. İhlas, 6. Kurb (Allah'a yakın olmak).

Üçüncü Bâb: Tarîkatın Vâcipleri (Gerekleri) Hakkındadır:

Ey derviş! Bilesin ki, tarîkatın vâcipleri altı kısımdır. 1. Talep, 2. Şevk (arzu), 3. Korku, 4. Ümit, 5. Zikir, 6. Fikir.

Dördüncü Bâb: Tarîkatın Sünnetleri Hakkındadır:

Ey derviş! Bilesin ki, tarîkatın sünnetleri altı kısımdır. 1. Cemaatle namaz kılmak, 2. Gece seher vakti kalkmak (teheccüd namazı, zikir ve dua ile meşgul olmak), 3. Her zaman temiz olmak, 4. Dâimâ abdestli bulunmak, 5. Tâzim ile zikretmek. 6. Beş vakit namazda (namazdan sonra) peypamberler, velîler, İslam padişahı, anne, baba, pir (şeyh), üstad, öğretmen ve çocukları için dua etmek.

Beşinci Bâb: Tarîkatın Müstehabbı (Tavsiye Edilen İşleri) Hakkındadır:

Ey derviş! Bilesin ki, tarîkatın müstehabbı altı kısımdır: 1. Misafire güzel ahlak ile muâmele etmek, 2. Ona yemek vermek, 3. Kendi evinde misafirle sohbeti ganîmet bilmek, 4. Misafiri evden gönül hoşluğu ile (mutlu olarak) göndermek, 5. Misafirin ihtiyaçlarını gidermek, 6. Mü'min kula hizmetkârlık etmek.

Altıncı Bâb: Tarîkatın Edebi (Âdâbı) Hakkındadır:

Ey derviş! Bilesin ki, tarîkatın edebi altı kısımdır: 1. Şeyhin huzurunda diz üstü, edeble oturmak. 2. Kendini herkesten aşağı (ve âciz) görmek. 3. Şeyhin huzurunda ondan önce konuşmamak. 4. Büyüklerin huzurundayken, başkasıyla konuşmamak. 5. Şeyhin izni olmaksızın konuşmamak. 6. Şeyh, üstad, öğretmen ve benzerlerine cân u gönülden hürmet etmek, onların izni ile hareket etmek, onlara hizmeti anne ve babaya hizmetten önde tutmak.

Şiir:

*Şeyhinin izin vermediği bir işi,
Kendiliğinden aslâ yapma.*

Yedinci Bâb: Mürid Kabul Etmek Hakkındadır:

Hazret-i Hoca Ahmed Yesevî şöyle buyuruyorlar: Mürid kabul etme (-nin şartı) şudur ki, şeyh, mürşid-i kâmil olmalıdır. Mürid kendisine intisab edip bağlandığı anda onun nefsânî sıfatları, cismânî problemleri ve kalbinin içinden haberdâr olmalı ki mürid kabul etmek ve merhaba (tarîkatımıza hoş geldin) demek ona (o şeyhe) uygun olsun. Eğer şeyh Allah Teâlâ'nın farzlarından, Hz. Peygamber'in sünnetlerinden haberdâr değilse, böyle bir şeyh dünyada dikenlik, âhirette ise Hak Teâlâ'nın, rasûlünün, bütün mezhep âlimlerinin, enbiyâ, evliyâ ve tasavvuf ehli insanların yanında mahcûb olacak, utanacaktır. Bundan Allah'a sığınırız¹⁶¹.

Tarîkatın kutbu, hakîkatın delili Hoca Ahmed Yesevî (kaddesallahu sırahû) şöyle buyururlar: Bir şeyhe mürid olmanın şartı şudur ki, o şeyh kırkdört makamdan haberdâr olmalıdır. Eğer bu makamlardan haberi yoksa, yirmi iki makamından haberi olmalıdır. Eğer dervişliğin bu makamlarından haberi yoksa, mutlaka dervişliğin şu sekiz makamından haberi olmalıdır. Bu sekiz makamdan sekiz harf meydana gelir. Harfler şunlardır: 1. Elif, 2. Be, 3. Te, 4. Sin, 5. Sad, 6. Fe, 7. Kaf, 8. Re. Bilesin ki, "Elif" düzdür, derviş elif gibi düz olur. "B" beşâretli (müjdeli, neşeli) olur. "T", terk-i dünyâ eder (dünya sevgisini terk eder), "Sin" seyr u sülûk eder (manevî eğitime girip tasavvuf yolunda ilerler), "Sad" Sabırlı olur. "F" fâka içinde (fakr ve aczinin farkında) olur, "Kaf" kanaatli

¹⁶¹ Ahmed Yesevî şeyh olup mürid kabul edebilmek için bazı şartlar bulunduğunu, bazı manevî makamları aşmanın zorunu olduğunu sıklıkla vurgulamıştır. Kendisinden nakledilen bazı sözlerden biri şöyledir: "Pes ol muktedâ kim bu sıfatlık köngül âlemin açsa ve yitmiş makâmın keçse şeyhlik anga müsellemler bolur. Eger bu sıfatsız muktedâ bolsa kezzâb turur. Andağ şeyhdin hazar kılmak kirek." Bkz. Sûfi Muhammed Dânişmend, *Mir'âtü'l-kulûb*, İsveç (Sweden), Universitätsbibliothek zu Uppsala, No. 472, vr. 166b-167a.

olur, “R” derviş dâimâ riyâzat (perhiz) içinde olur¹⁶². Allah Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerimde: “*Allah onlardan râzı oldu, onlar da Allah'tan râzı oldular*” (el-Beyyine, 98/8) buyurduğu gibi, böyle (bu makamları bilen) bir şeyhin mürid kabul etmesi, asâ vermesi, müridin hâlini sorması, hediye alması uygun olur. Eğer dervişliğin bu sekiz makamını bilmiyorsa, şüphesiz mürid kabul etmesi uygun olmaz. Eğer şeyhlik yapmaya kalkarsa ebedî azâba düşer olur.

Muhabbet Bâbı:

Şeyhimiz şöyle buyuruyorlar: Ey derviş! Muhabbeti boş söz olarak görmemek gerekir. Çünkü Cenâb-ı Hak Teâlâ muhabbeti yaratınca ona şöyle nidâ etti: Ey muhabbet! Arş-ı azîme yerleş. Muhabbet Arş'ta yerleşmedi. Tekrar nidâ edip seslendi: Kürsî'ye yerleş. Oraya da yerleşmedi. Nidâ geldi: Ey muhabbet! Niçin bu makamlara yerleşmedin? O zaman muhabbet yalvaran bir dil ile şöyle dedi: Ey Rabbim! Muhabbetin yerleşmesi için onsekiz bin âlemde maksad (gâye) gerekir. Tâlibe matlûb, âşık maşûk, Züleyhâ'ya Yusuf'un yüzü, Hadîce'ye Hz. Muhammed'in (a.s) yüzü gerekir. Müride mürşidin sohbeti, (Hakk'a) tâlip olan dervişe de Mevlâ'nın cemâli lâzımdır. Âyet: “*Onları, Allah'ı sever gibi seviyorlar*” (Bakara, 2/165).

Aşk Hakkında Bâb:

Şeyhimiz şöyle buyuruyorlar ki: Aşk, bir hâlde, bir hâle kavuşmaktır. Âşık o kişidir ki, bir defa “Allah” der, çakmak gibi şevk ateşinden tutuşur. İhlas ona yüz gösterir, marifet kandili aydınlanır, muhabbet mumu erimeye başlar. Derviş o vakit seccâde üstünde pervâne (kelebek) gibi uçmaya başlar ve rûhânî âlemde yüzünü duâ dergâhına çevirip şükreder.

Böyle (âşık) bir şeyh hakkında Hoca Ahmed Yesevî şöyle buyuruyorlar: “Dünya ve ahirette her kim bir kâse gül suyu içerse, yani dostun elinden muhabbet kadehinin yudumunu kendi gayreti ile tadarsa, melâmet (halkın kınama ve eleştirisine mâruz kalma durumu) onun nasîbi olacaktır.”

Marifet (Allah'ı Tanımak) Bâbı:

Kalbin hayatı, Allah ile dir. Ey derviş! Bilesin ki, aşkın lezzeti maşûkun (sevginin, veya âşğın) boğazında olduğu sürece, aşk, vefâ ile artmaz, cefâ ile de azalmaz. Muhabbet ona zevk verir. Zevk, yanında gözetleyen bir akıl varken, sevgiliyle buluşmaktır.

¹⁶² Ahmed Yesevî'nin bazı harflere değişik anlamlar yüklemesi hakkında bkz. Muhammed Âlim Sıddîkî, *Lemhât min nefehâti'l-kuds* (nşr. M. Nezîr Rânchâ), İslamabad 1986, s. 51-55.

Ey derviş! Bilesin ki, Cennet, tâlib (Allah'ı arayan kişi) için Hak Teâlâ'nın lütuf ve ihsanı olur. Kulların gönül derdine şifâ olur. Kulun dermanı, "Celîl (yüce Allah) ile buluşmak, hastanın şifâsıdır" sözü olur. Dervişin gözleri dâimâ yaşlı olur. Nitekim rahmet, göz ile olur (su, kaynaktan fışkırır). Dervişin gönlü daimâ korku ve endişe içinde olur. Nitekim korku, kalp ile olur. Dervişin canı (ruhu) yücelerde olur. Nitekim yücelik, ruh ile olur. Dervişin bedeni tevbe içinde olur. Nitekim "beden tevbeyle olur" (şeklindeki söz meşhurdur). Dervişin elleri dâimâ hayırdadır. Nitekim: Hayır, eller ile olur (sözü meşhurdur). Dervişin ayakları sürekli itâattedir. Nitekim tâat (kulluk) ayakla olur. Dervişin iki kulağı daimâ işitmektedir. Nitekim işitmek iki kulakla olur. Dervişin dili daimâ zikirde olur. Zikir, dil ile olur. Seven, sadece sevgilisinin makamını (bulunduğu yeri) ister.

Ey derviş! Bilesin ki, kulun dört şeyi, dört şeye bağlıdır: Kulun dili sürekli zikrullah ile olur. Kalbi muhabbet ve marifetullah ile olur. Gözleri, Allah ile buluşma arzusu içinde sürekli yaşlı olur. Sözü daimâ tevbede olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "*Ey iman edenler! Allah'a samimi bir tevbe ile tevbe ediniz*" (et-Tahrîm, 66/8).

Marifetin Açıklanması Hakkında Bâb:

Hazret-i Hoca Ahmed Yesevî buyururlar ki: Ey derviş! Bilesin ki, marifet kaledir, muhabbet padişahıdır, akıl vezirdir. Dilin yolu zikirdir. Kalbin madeni (içi) tefekkürdür. Müşâhede gönülde (sırda) olur. Tâlibin kulağı hikmetlerde olur. Canı (ruhu), muhabbet denizine batmış olur. Dervişler muhabbete batıp boğulmuşlardır.

Ey ağlayıp âşık olan ve Rabbinin cemalini özleyen derviş! Bilesin ki, Allah Teâlâ Cennet'in içinde bahçe ve ağaçlar yaratmıştır. Dervişlerin kalbinin içinde de marifet (Allah'ı tanıma) ağacı yaratmıştır (onlara bu kâbiliyeti ve istidâdı vermiştir). Kalp evini ihlastan yaratmıştır. Kalp (ağacının) meyvesini inançtan, yapraklarını tasdikten yaratmış, akli da ona rağbet ettirmiştir.

Ey samimi ve âşık derviş! Bilesin ki, o ağacın bedeni imandır, dalları hikmettir. Allah Teâlâ anber tabiatlı Cennet'te dört ırmak yaratmıştır: Biri süt nehri, biri bal nehri, biri temiz şerbet nehri ve biri de su nehri. Dervişin kalbinde de ibadetin dört deryası (denizi veya nehri) vardır: Tevekkül, tefekkür, tevâzu ve zikir deryaları. Hangi âşık-ı sâdik ve Hakk'a kavuşmaya tâlib derviş kul bu deryaların kenarına yerleşirse ve bu şevk (ilahî aşk) şerbetinden içerse, şeriat kilimi üzerine oturursa (dinî kurallara uyarsa), tarîkat yastığına yasla-

nırsa, marifet (Allah'ı tanıma) gülünü zevk burnu ile koklamaya başlarsa, muhabbet fırınında aşk ateşiyle yanarsa, Dost'un makamından, muhabbet ateşiyle yanmış ve ayrılık ateşiyle kebab olmuş bu dervişe şu şekilde bir ilâhî muhabbet mektubu ve padişahın saâdet fermanı ulaşıp muhabbet haberi tesir eder ki: *“Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, oruç tutanlar, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını (emirlerini) koruyanlardır. O müminleri müjdele”* (et-Tevbe, 9/112).

Tekrar Hak Teâlâ'dan şöyle hitap gelir: Ey canını feda eden derviş kullarım, ey yanış ve eriyiş ile gönlü yaralı ve özleyen âşıklar! Sizin canlarınız bana fedâ olmuştur. Âyet: *“De ki, ruh (can), Rabbimin emr âleminde dir”* (el-İsrâ, 17/85). Sizin gönlünüz, benim nazargâhımdır (baktığım yerdir). Kalplerinizin içine bir taht (koltuk) binâ etmişimdir. Tahtın üst tarafından benim şerefli ve mübarek ismim vardır. Sizin haberiniz yok ama ben müminlerin ve dervişlerin gönlüne nazar ediyorum. Günde bin defa rahmet nazarıyla onların kalplerine bakıyorum.

Bilesin ki, onun tahtı imandır, padişahı akıldır, veziri marifettir ve kalbin zemini muhabbet makamıdır. O zeminde (toprakta) onun ağacı Lâ ilahe illallah Muhammedün rasûlullah şeklindeki kelime-i tayyibedir. Hak Teâlâ şöyle haber veriyor: *“Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sâbit, dalları gökte olan güzel bir ağaca (benzetti)”* (İbrahim, 14/24).

Dervişliğin Açıklanması Bâbı:

Şeyh Hoca Ahmed Yesevî (k.s) şöyle buyururlar: Dervişliğin hakikatı şudur, dervişin gönlü daima zikirde, itikadî gönülde, gönül sevinci mescid içinde namaz kılmakta ve zâhid (muttakî) olmaktadır. Sürekli Kur'an okur ve gündüz oruçlu olur. Nitekim Hz. Peygamber (Cenâb-ı Hak'tan rivayetle bir kudsi hadiste) şöyle der: *“Oruç benim içindir ve onun sevabını ben vereceğim.”*

Hz. Hoca Ahmed Yesevi (k.s) şöyle buyururlar: Derviş o kişidir ki, eğer bir mümin ayağını onun başına koysa, tefekkür denizinde gark olur ama halka belli etmez. Ey âşık derviş, bilesin ki, tarikat yolu tâlib olan derviş tefekküre ulaştırır, tefekkür korkuya, korku ümide, ümid göz yaşına, göz yaşı hidâyete, hidayet tevfiğe (başarıya), tevfiğ tâate, tâat zikre, zikir yakîne (sağlam imana), yakîn hamd ve senâya, hamd ve senâ muhabbete, muhabbet rızâya (Allah'tan râzî olmaya), rızâ selâmet yurduna (Cennet'e), selâmet yurdu Cenâb-ı Hak'ın cemâlini görmeye ulaştırır.

Hak Teâlâ Kur'an-ı Kerim'inde şöyle haber vermiştir: *“Yüzler vardır ki o gün*

ışıl ışıl parıldayacaktır. Rablerine bakacaklardır” (el-Kiyâme, 75/22-23). Doğrusunu Allah bilir.

Şiir:

Bizim râzı olduğumuz (istediğimiz) Cennet

Annelerin ayağının altındadır.

Hakk'ın rızasını aramak (bulmak) istersen,

Annenin râzı olacağı işi yap.

Hoca Ahmed Yesevî'nin (k.s) risâlesi tamam oldu.

**

2. RİSÂLE DER-MAKÂMÂT-I ERBÂİN

Bismillâhirrahmânirrahîm

Hamd, âlemlerin Rabbine, salât ve selâm da efendimiz Hz. Muhammed'e ve tüm âilesine. Ey tâlib! Bilesin ki, bu risâle, Sultânü'l-ârifin Kutbü'l-muhakkıkîn, öncekilerin ve sonrakilerin sırlarını keşf eden, şeyhlerin övünç kaynağı Hoca Ahmed Yesevî'nin sözlerinden oluşan kırk makam hakkında bir eserdir.

(Ahmed Yesevî) Buyurdu ki: Kul, Allah Teâlâ'ya kırk makam (basamak) ile ulaşır. İlk on makam şeriatla ilgilidir. İkinci on makam tarikatla, üçüncü on makam marifetle, dördüncü on makam da hakikatla ilgilidir.

Şeriatteki on makam şunlardır:

1. Makam: Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, kıyâmete, kadere, yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur (?): “Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inandım.

2. Makam: Müslüman olmaktır. Allah Teâlâ'nın sözü şöyledir: “*Allah katında hak din İslam'dır*” (Âl-i İmrân, 3/19). Müslümanlığın beş şartı vardır: Birincisi namaz kılmak ve zekat vermektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “*Namazı kılın ve zekatı verin*” (el-Bakara, 2/43.). Ayrıca oruç tutmaktır. Allah Teâlâ buyurur: “*Sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de oruç farz kılındı*” (el-Bakara, 2/183). Ayrıca hac etmektir. Allah Teâlâ buyurur: “*Gitmeye gücü yetenlerin hacca gitmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır*” (Âl-i İmrân, 3/97).¹⁶³

¹⁶³ İslam'ın beş şartından biri (birincisi) olan “kelime-i şahâdet” eserde zikredilmemiştir.

3. Makam: Boş sözlerden ve övünmekten dili korumaktır. Nitekim Hz. Peygamber (a.s): “Susan kurtuldu” buyurmuştur.

4. Makam: İlimdir. İlmi aramak gerekir. Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurmuştur: “İlim talep etmek, her Müslüman erkek ve kadına farzdır.”

5. Makam: Evlenmektir. Cenâb-ı Hak âyette şöyle buyurur: “*Kadınlardan hoşunuza gidenleri ikişer, üçer, dörder nikahlayın*” (en-Nisâ, 4/3). Hz. Peygamber de şöyle buyurmuştur: “Nikah benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”

6. Makam: Helal yemektir. Hak Teâlâ buyurur: “*Size rızık olarak verdiklerimizin temiz (helal) olanlarından yeyin*” (Tâhâ, 20/81).

7. Makam: Sünnete riâyet etmektir. Hz. Peygamber (a.s) buyurur: “Kim benim sünnetim içinde (yolumu takip ederken) vefat ederse Allah onu bağışlar.”

8. Makam: Allah’ın yarattıklarına karşı şefkat ve merhamettir. Cenâb-ı Hak buyurur: “Eğer bir iyilik yaparsanız, kendinize iyilik etmiş olursunuz. Kötülük ederseniz de yine kendinize kötülük etmiş olursunuz” (el-İsrâ, 17/7).

9. Makam: Helal giymektir. Nitekim Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Kim helal elbise giyerse, Allah onun duasını kabul eder.”¹⁶⁴

10. Makam: Nefsin isteklerinden uzak durmaktır¹⁶⁵. Hak Teâlâ buyurur: “*Nefsini dünyevî isteklerden uzak tutan kişi için Cennet yegâne barındır*” (en-Nâziât, 79/40-41).

Şeriat makamları bitti. Aynı şekilde tarikat makamları da on tanedir.

1. Makam: Tevbe etmektir. Allah Teâlâ buyurur: “*Ey iman edenler, Allah’a samimi bir tevbe ile tevbe edin*” (et-Tahrîm, 66/8).

2. Makam: (Saça) makas vurmak (mürîd olmak) ve beşeriyet saçını kesmektir. Önce makas vurmak (saçı kesmek) ve tevbe etmek gerekir. Cenâb-ı Hak buyurur: “*Saçlarımızı traş etmiş ve kısaltmış olarak korkmadan (Mescid-i Haram’a gireceksiniz). Allah sizin bilmediğinizi bilir*” (el-Feth, 48/27).¹⁶⁶

¹⁶⁴ Helâl giymenin önemi hakkında Ahmed Yesevî’den nakledilen başka sözler hakkında bkz. Muhammed Âlim Sıddîkî, *Lemehât min nefehâti’l-kuds*, s. 84.

¹⁶⁵ Yazma eserin bu kısmında yazılar siliktir.

¹⁶⁶ Bazı tarikatlarda olduğu gibi, Yesevilik’te de mürîd olmak isteyen kişi şeyhe intisap edip bağlanacağı zaman şeyh tarafından saçından bir miktar kesilmesi geleneği vardır. Yesevî şeyhlerinden Hoca İshak b. İsmail Ata’nın kaleme aldığı *Hadikatü’l-ârifîn* isimli eserde Yesevilikteki intisap (mürîdliğe giriş) merâsimi hakkında şu bilgiler verilir: Şeyh, mürîd olmak niyetiyle

3. Makam: Mürid olmaktır. Hz. Peygamber şöyle buyurur: “Şeyhi olmayan kişinin şeyhi şeytandır”¹⁶⁷.

4. Makam: Korku ve ümit arasında olmaktır. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Mü'min, korku ve ümit arasındadır.

5. Makam: Kahrı (öfkeyi) yakmak (yok etmektir). Cenâb-ı Hak buyurur: “*Öfkesini yutan ve insanları affedenler ... Allah iyilik yapanları sever*” (Âl-i İmrân, 3/134).

6. Makam: Hizmet etmektir. Hz. Peygamber (a.s) buyurur: “Hizmet edene hizmet edilir.”

7. Makam: .. Sepet, makas, kandil .. (e sahip olmak?)¹⁶⁸.

8. Makam: Allah'ın rahmet ve merhametinden ümitli olmaktır. Hak Teâlâ şöyle buyurur: “*Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin*” (Zümer, 39/53).

9. Makam: Cem'iyet ve nasihatır (kalbin dağınık olmayıp Allah'a yönelmesi ve samimiyettir. Ya da sufiler cemiyeti/grubu içinde bulunmak ve nasihat kabul etmektir).

10. Makam: Terk, tecrîd ve tefrîddir (inzivâ ve dünyadan kalben uzaklaşmak). Allah'a ve ona kavuşmaya âşık olmaktır. Tercrîd ve tefrîd arasındaki fark nedir? Fark şudur: Tercrîd (dünyevî) alâkalardan (bağlardan), tefrîd ise engellerden sıyrılmak ve uzaklaşmaktır.¹⁶⁹

Tarîkat makamları bitti. Aynı şekilde marifetin makamları da on tanedir:

gelen kişinin elini tutar. Tevbe etmesini ve Allah'a yönelmesini tavsiye ederek şu tevbe virdini üç kez okur: “*Estağfirullâhe'llezi lâ ilâhe illâ Hû el-Hayye'l-Kayyûm ve es'elühü't-tevbe.*” Sonra eline bir makas alır ve: “*Yâ eyyühe'llezîne âmenü tûbü ilallâhi tevbeten nasûhâ*” âyetini okur. Ardından mürîdin saçından, önce sağ, sonra sol, sonra da orta taraftan iki üçer adet kıl keser. Bu, dünyâ sevgisini gönülden kesip atmanın sembolüdür. Bunun peşinden mürîde nâfile namaz kılmayı, sürekli zikretmeyi, şeyhinden izinsiz iş yapmamasını tavsiye eder. Bkz. Hoca İshâk b. İsmâil Ata, *Hadikatü'l-ârifin*, Taşkent, Özbekistan Fenler Akademisi Bîrûnî Şarkiyat Enstitüsü Ktp., nr. 11838, vr. 91b.

¹⁶⁷ Hadis kaynaklarında böyle bir hadis yoktur. Süfîlerden Bâyezîd-i Bistâmî'ye nisbet edilen bir sözdür.

¹⁶⁸ Metinde kopukluk ve okunmayan kelimeler var.

¹⁶⁹ Ahmed Yesevî *Fakrnâme* isimli eserinde tarîkatın on makamını yukarıdakine benzer şekilde şöyle sayar: 1. Tevbe, 2. Şeyhe bağlanmak, 3. Korku, 4. Ümit, 5. Vird ve zikirleri yapmak, 6. Şeriat ve tarîkatın gereklerini yerine getirmek, 7. Şeyhin izni ile konuşmak, 8. Nasihat dinlemek, 9. Tercrîd olmak, 10. Tefrîd olmak. Bkz. Kemal Eraslan, *Yesevî'nin Fakr-nâmesi*, Ankara 2016, s. 40, 52.

1. Makam: Nefsin edebidir. Hz. Peygamber şöyle buyurur: “Nefsin edebi, dersin edebinden daha hayırlıdır.”

2. Makam: Korkmaktır. Yani dervişlerden korkar.

3. Makam: Mâsivâdan sakınıp uzaklaşmak.

4. Sıdk ve ihlas. Âyet: “*Sadece dini Allah'a tahsis ederek (ihlasla) ibadet etmekle emrolundular*” (el-Beyyine, 98/5). Sıdk hakkında âyet: “*O, sâdıkları sever.*”¹⁷⁰

5. Makam: Hayâdır (utanmaktır). Nitekim Hz. Peygamber (a.s) buyurur: “Hayâ, imandandır.”

6. Makam: Cömertliktir. Âyet: “*Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.*” (el-Haşr, 59/9).

7. Makam: İlimdir. Hz. Peygamber (a.s) buyurur: “Allah, câhili dost edinmez (edinmedi).”

8. Makam: Sâlih ameldir. Âyet: “*İman edip sâlih amel (hayırlı iş) yapanlar için, amellerine karşılık varıp kalacakları cennet konakları vardır*” (es-Secde, 32/19).

9. Kalbi temizlemektir. Âyet: “*O gün mal ve oğullar fayda etmez, ancak Allah'a selîm (temiz) bir kalp ile gelenler faydasını görür*” (Şuarâ, 26/88-89).

10. Makam: Nefsi tanımaktır. Hz. Peygamber (a.s) buyurur: “Nefsini (kendini) tanıyan Rabbini tanır.” Yani kendisinin fânî olduğunu tanıyan, bilen kişi, Rabbinin bâkî olduğunu anlar, bilir.

Marifetin makamları bitti. Hakikatın makamları da aynı şekilde on tanedir:

1. Makam: Teslim olmak.

2. Makam: Yetmiş iki millete tek nazar ile bakmak (herkese aynı gözle bakmak, insanlar arasında ayırım yapmamak) ve eşit şekilde hizmet etmek.

3. Makam: Gelen ekmeğin nereden geldiğini bilmedikçe yememek.

4. Makam: Yedi uzvunu Hak yoluna hizmete fedâ eylemek.

5. Makam: Her hayvana saygılı olmalı, öldürmemelidir. Sadece yılan hâriç. Çünkü “Eziyet (ve zarar) vereni öldürün” diye hüküm vardır.

¹⁷⁰ Böyle bir âyet yoktur: “*Allah, muhsinleri (iyilik yapanları) sever*” (Âl-i İmrân, 3/134) şeklinde âyet vardır.

6. Makam: Seyr u sülûk (manevî eğitim) ve müşâhededir (kalp gözüyle görmek).

7. Makam: Dili korumaktır.

8. Makam: Allah'a yalvarmaktır.

9. Makam: Tevhîddir (Allah'ın birliğini idrak etmektir).

10. Makam: Kalp gözünü açmak ve din ilmini anlamaktır.

Hakikat makamları bitti.

Başarı ve ihsan Allah'tandır.

En iyisini bilen Allah'tır.

Dönüş de O'nadır.

Ekler

Ek-1

Fakr-nâme Tıpkı Basım

(Almatı Milli Kütüphanesi Nüshası)

12

انجوت لوبغای بی ریش لول لورت مقامی بیکی عملی بیجا
 انیک شایق لوبغای بی ریش لول لورت مقام ملکوت دوم مقام
 لاهوت بیسوم مقام نایبوت جلاله مقام جبروت مقام جبروت
 شریعت مقام ملکوت طریقت مقام لاهوت لورت مقام
 نایبوت حقیقت لورت مقام ارباب الشریف حضرت بیجا
 خواجه احمد بیوی زین کده و هم علاج الرضه لور حنه انده عده
 بیسوم کده الرضه ارحم
 انجوت لوبغای بی ریش لول لورت مقام ملکوت و
 لاهوت بیسوم مقام نایبوت جلاله مقام جبروت مقام جبروت
 شریعت مقام ملکوت طریقت مقام لاهوت لورت مقام
 نایبوت حقیقت لورت مقام ارباب الشریف حضرت بیجا
 خواجه احمد بیوی زین کده و هم علاج الرضه لور حنه انده عده
 بیسوم کده الرضه ارحم

مومن بودند که با هم عارفان و اولاد سرعبت بودند لاری میرو
 طریقت نزل را از راهی حقیقت حال را از راهی
 و بیستی بی سرشته بی لذت و اول جهان بود لایق بودند
 بسیار لایق لذت و خوف که یک لایق لذت و صبر و قناعت
 لذت و شکر لذت و زهد و کل لذت و زهد آن بود لایق حضرت علی
 قائدی بسیار لایق حضرت پسر پسر علی بودین قائد و ضعیف
 یکمیکم یا علی بهرام دین قائد و سرور رضا الوب علی بهرام
 قائدی ای در کتب معنی معنی مقام درین مقام لذت و زهد
 قیامت کون انشا و صدقنا بولعنا و امیر کور مشایخ جده
 بار از شیک آید به حال از سر که بود لغای این دنیا برو
 صفتی که تبدی هر عالمی که بود بر آن که بود قیامت قیامت
 دولت دنیا و عقی انکامیست که دنیا حیات خود از آن مانع
 در آن ملک قیامت در عقی انکامیست که دنیا حیات خود از آن مانع

۱۱۱
 غلامش بولماق و دجاہارت بیکسیر بولماق و نیت برلان
 تحقیق بولماق و الکعبه قیامت و خاص عام نیکه خدمت قیامت
 بنامین اولغورماق و بیضا و حسنی ترک قیامت
 و بیکسیر بولماق و بیکسیر بولماق و بیکسیر بولماق
 نیت آج بولماق سبق لوزور آج بولماق طهارت بیکسیر و ذکر
 حق کلمه طهارت بیکسیر و اگر توفیق بولسا و آرزو بولور
 و حقیق متواضع بولور اولی لوبه لوزور و طهارت بیکسیر
 لوزور صبر لوزور شکر و در رضا لوزور زهد لوزور ریاضت لوزور
 نیت حضرت دم غیب بولور و فالدی طهارت حضرت ابرار
 علیہ السلام دین و ذکر حضرت و او و عبدی اسلام دین قاندی
 فاذا کعبه البوی علیہ السلام دین قانک و ذکر رضا حضرت مرسی علیہ السلام
 دین قانک و ذکر و ابدیق حضرت علیہ السلام دین قانک
 بولور عارض سبق حضرت علیہ السلام دین قانک

بساطان یعنی تابقا شیخ منصف در حواجی اینقدر از عقیده
 دیدار حق تعالی نور و پر کیم کلا در کور مد نظر لکن بر ضعیفی بود
 فقیر لیس شهباز بهمت لیس نور و بر کجما کتلیب نور اول
 کشی عرش کاسه و از قید زانالا مکان بارگاه و این شیخ
 لار و اجماع است لار قول مودان ایر و فقیر لیس
 حق تعالی شیک باغ و صلح نور و در غایت نور اول در دست
 شیک بر تانی عقل نور و زنده سع هدایت نور و در سوره
 غیر سخاوت نور و بسیار است فناء است نور و شیک بودی شوق
 نور و شیک بر کاشق از نور بر کجما شوق غل صلیح
 قید و اگر مود کسیدین بودی هدایت جود اند نامتی هر کجما ری
 کسید است نور حیران کولور و پر کیم بسیار سید و اور
 آنگاه حقیقت انکالود در نور و شوق
 نور آلت آدر با بلور نور غایت کاشق و بکوت انک و بر آلت در

نور
 نور

احمد کمال روحه ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور اول در با
 لیا با مال لوق لوزور ایشک با یا ایشک کور که لوزور خیر
 صلوات الله علیه و سلم دار اسپد الطایفة جنید بغداد
 ی رحمة الله علیه ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور ایتد لار
 ایتد لار فقیر لوزور خداوند ایرور کیمک اول لوزورک فیض ایشک
 فیض ایشک کمال عشق تبارش احمد ایتد لار فقیر لوق تاج دولت
 لوزور کیمک ایشک لودی سبط ایشک لودی شوق لوق
 بلخ ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور کیمک کورک لوق
 درود لوزور لوزور ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور
 لوزور کیمک ایشک لودی سبط ایشک لودی شوق لوق
 خطاب لوزور ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور کیمک
 لوزور کیمک ایشک لودی سبط ایشک لودی شوق لوق
 خطاب لوزور ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور کیمک
 لوزور کیمک ایشک لودی سبط ایشک لودی شوق لوق
 خطاب لوزور ایتد لار فقیر لوق برود با لوزور کیمک

قلمنا خای قنایت دین اندیشه قبلما شیخ و جرد و حیدر کا باغی کما
 نامک غار و اجلا ل ز کور کونجه بنه صوفی و لیکن بقدر
 رور بیغ صوفی اولی اور نور کیم برجه را دیدین صاف لوبی ظاهر
 نفیس شهوت دین صاف لوبی باطنی آفاق دین صاف لوبی آراستی
 و نیادین صاف لوبی آراستی صاف لوبی باطنی بی غت لوبی
 کوزر حماندن و وقت لوبی بری آفر و خت لوبی بول مقلم
 بیکر لوبی مقلم لوبی ای در وقت هر بر مقلم بر مقلم مقلم
 اول مقلم لوبی علیه السلام و آخری حضرت محمد مصطفی
 صلوات الله علیه بولم لوبی نور حضرت سلطان المشایخ خواجه
 رحمة الله علیه و سلم ابدی اربابش علم بلکه خیر و نیش مقلم
 بلکه خیر کیم شیخ مقلم دعوی قلیبه اول همکیم بت همکیم
 سر بر سبلی رحمة الله علیه ابدی ارباب رفیق بر تان
 لور و برجه کما لوبی لوبی لوبی لوبی لوبی لوبی لوبی لوبی لوبی

به پیشانی علم الیقین و دین الیقین مقابله می یابند و اگر قوی
 باشد همیشه حق طبع زهره را تا تحت اسیر اینجور کورگای و حج
 بر لسان زوکر حق الیقین کور بر سر لاله با بسته مخلوقات و مخصوصاً
 در حق کجیب بچو زو بچو کور و بدارین کورگای و معرفت زو زنی
 شامق کور زو زو زو شک و یا شکر نه هر دو لبه دنیا آنوقت شکر
 است که شکر باین بر چه است نیک نفع کور لیک کور زمین و صوفی خدا
 شکر و کوی سوخته بود کور لاله ساقیه کراک کور شکر حق لیک
 خدا شکر بر سر کراک فرزند لیک و لیک کور لیک بر سر کراک
 لیک صوفی نه کورده با تمیزی لار و بر صراط با تمیزی لار
 و نه با تمیزی لار حضرت حق تعالی شکر فرشته تا بقدر
 اگر شکر بر صوفی است ای بار خدا یا رب العالمین
 بر وی بسیار نیک بوزنی حق تعالی و قلیغاس
 حق تعالی در آن نذر است به جانهای شکر کور زمین است

قرآن و در بوی بوی و اگر طعام بیب و لیس بیب نیست عبادت سیرت
 بود بوی و اهل محنت دین او ز کانه ذکر قلبی بیون و بند خواص
 بر لبه بیون موفی هر کج نماز نهج مذکر قلبی بوی خوف و جلا بخند و
 بوی بیون و اگر موفی کاغذی از خلق کاغذ قلبی برینا او چون میبند
 بی سبق کاغذی از زره طعام که سبب بیفتن او چون تنگ بر زره
 کاغذی بیست بود معارف موفی رایت سبق عذرا قدم تو بیست که درک و
 رایت بیست لب که اگر بکنه سوز زلفه درین توبه قلبی که اگر ز کانه
 که لیس قلبی خبر پرور موفی بکنه بیفتن گوید و در سبب فنا بوی
 که او در دنیا وین بوی لا میبست حق تعالی شک ذکر بیست بوی بیون
 و نیز موفی تجار حق تعالی از با بقای و اگر او توفیق باقیست حق
 کورگای و اگر بوی باقیست حق کورگای و اگر موفی که باقیست حق
 کورگای و اگر موفی بیست حق کورگای اگر ایستاری باقیست حق
 ذکر کورگای که در دنیا بیست حق کورگای است بد کورگای بیست

۸

فیه کوا الابد در ضرورت یا شنبه کاتو کمار و اگر استیخ
 صوفی و دنیا نعمتی بکشید حق وین صوفی ایچس و اگر وود او را
 در سه و زار بر لایه مشغول در پسه لایه محنت که صوفی صوفی نوره
 شیخ ایق مقام مجاهده لوتور و اهل دنیا بند لیغنی نورا و اهل
 بندهت لیکه نورا و فاریق نورا و اگر صوفی که نورا سببه آه واه
 و یکس نورا صبر صبور اگر استیخ نفی نعمت نورا و آرزو وین
 نفی نورا سببه بر کمار و اگر استیخ صوفی نورا سببه آه و اگر
 در نورا سببه که او صبر صبور نورا کاتو اختیار صلیف نورا وضع
 لیکه نورا اول ادر مقام شریعت و لوتور و ادر مقام علم
 نورا و لوتور معرفت و لوتور و سلم لوتور یعنی اگر محنت
 نورا و لوتور نورا منجیق نورا که جان و نورا نورا نورا
 ای کون نورا و لیکه نورا خلق و نورا نورا و کلام نورا
 نورا نورا نورا نورا نورا نورا نورا نورا نورا نورا

مرتبه پنجم قرآن قبلدیم تبتس مرتبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله
 که ششمه و کردیم مبارک بود که بر لب اول قرن معانی فکله بود
 بود و بر ما عمل قبلدیم حضرت واجب بقای غم تبتس ما دیم
 بود و بر ما عمل اول قرن مقام اول مقام تبتس بود
 بود و بر ما عمل مقام طریقت ده بود و بر ما عمل حقیقت ده بود و بر
 ما عمل مقام موصفت ده بود و بر ما عمل دیر سو فر اول قرن مقام
 بلکه سو فر اول قرن و شیخ ایوب و غویبین قلیله غایب بود شیخ اکبر
 بود و تبتس غمسی ما غم بر سلا که اول تبتس تبتس که اول و اول
 غمسی ما و غمسی ما تمام بر سلا که اول تبتس تبتس که اول
 محنت بر شیخ سلاخ اول و یکا و محنت اعتبار قلیله که اول شیخ صغر
 فطوره بود و حق تعالی نیکو ذکر بر سلا که اول که اول که اول
 بود و تبتس لغت فرما بر سلا این قلیله که اول و بر وقت که اول
 ماند و بر سلا نیکو که اول صبر قلیله که اول شیخ حلاوتین بر سلا

7

لوزور شېخ لوزور روزه لوزور يېككې لوزور ايمه لوزور لوزور لوزور
 لوزور حمد لوزور اول لوزور جان بېك لوزور اول اول فقير اول
 لوزور لوزور بېكې مازوق لوزور مازوق لاروق لوزور قېلىق لوزور
 اول چوچى بېكې لوزور بېكې لوزور اول لوزور لوزور لوزور لوزور
 بېكې خالوق مازوق لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور
 بېكې بېكې لوزور لوزور مازوق لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور
 لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور
 اول اول اول لوزور لوزور فقير حكمت لوزور عدل لوزور عدل
 لوزور حكمت لوزور حيا لوزور عزت لوزور راحه لوزور راحه لوزور
 ايمان لوزور زيب لوزور حفت لوزور شېخ نعمت لوزور راحه لوزور
 حيا لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور
 لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور
 لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور

اودن مقام لوزور و فرق مرتبه لوزور اعلی اودن مقام قناعت
 لوزور کیم القناعت کنته سال یعنی یعنی قناعت کنجیده دور کیم هر کس
 تو کانس عالیا باید به چای لوف لوزور اولوم و وقتید و منقطع
 بولور ایچی مقام فقیر لوزورین اوله مثل قلیما دور او جریبی مقام
 فقیر کفاز لیس لوزور سنده لیکه لوزور لوزور ایچی مقام فقیر
 صبر لوزور الوب بیغیرنه لولیش دکر لولیا مستعمل مقام فقیر
 حسرت لوزور ایچی مقام فقیر ریاضت لوزور شیخی مقام فقیر
 آطبق لوزور سکنی مقام فقیر خا کت لوزور لوقد زنجی مقام
 فقیر دل شبته لولمان لوزور اولونجی مقام فقیر خفت
 الوقت لوزور و اودن لوزور فقیر حسرت لوزور اولونجی مقام
 لوزور حسرت لول صلح الله علیه و سلم اید بار اصبر کنته من کنته
 بلجته یعنی صبر نیت نیک کنجور بدین لوزور او جوی لوزور
 لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور لوزور

6

دین خطاب امانت ارج لار اول صودت بایند و مختلف بولدا
 لوزور لار حضرت علی رضی الله عنہ ایدیلار ایدیلر حضرت رسول
 صلح الله علیه وسلم اول حجی معراج دین کبیلدا بشار کبیلدا بشار
 لوزنی کوردوم اولون بیکر منکب عالم اول لوزورین رسول راق
 کوردوم من ایدیم یا حبیب الله بو کون بوز و نیکر ده لوز کوردوم
 کونساگی دین بو کون آرتوق راق کوردوم حضرت رسول صلح الله
 علیه وسلم ایدیلر لوزنجی کلام معراج ده رب العالمین حضرت سید
 فقیر لوق صودتینی کوردوم عشق نثر ایدین جو طئه لوزوق قیلیم دین
 رضی الله عنده ایدیلر یا رسول الله من هم آرزو قیلیم
 عشق نثر ایدین منک بوشیکر حضرت رسول صلح الله علیه وسلم عشق
 نثر ایدین جو طئه بوزور بوزور حال بولودوم و بولودوم لولدم منده بود
 نیکه کبیلدیم هر دلبسیر حضرت کلام معاینه و منت بده ایزد شکام
 لولدم حضرت رسول علیه السلام ایدیلر یا علی فقیر لوق معاینه

معراج کجی سببی فی تعاقب نبی فرمانا بر سر جبرئیل علیه السلام ابراهیم کعبه
 تی طیفه ایما نفاذ الیه صفتی شکر عز و مجد قدرتی بر سر خایه
 و خراب لاری کورده و هم حضرت رب العالمین سلام مقیدی خطی
 رسالاری بن ندا کبیر یاسید المرسدین نوقار نظر نزل رسول
 میلا اندک علیکم بوج نظر مقید خایه قدرت لاری کورده که اندک تر جنبی
 به که کتایه ایس اند و حیران بر کوی لولوب فاند جاری نه به سوار ایف کبیر
 ایدین ریاری اول صدوت و و کورده و هم و هم و همین کتیم و
 رسالفرزین خطاب کبیر یاسید المرسدین اول صدوت فقیر
 لوق صدوت رفور اکمشیک دیدار یعنی بود بیخط نیک فخر اول
 تجرید اول و تفرید اول اگر و بنار جمال کمال یعنی بود انظر بک
 ریاضت فخر منفعول تا میشک و بار جمال یعنی کورده که کجی
 و دیدار بنویس غیر حق انکا تمام لوتور فقیر لوق صدوت کورده اندی
 کتدین بر که اندر می رسد لار فقیر صدوتی کورده و سار
 رسالفرز

در سخن بیکه در قول قلبان او صدی سخن قلبان هفتاد و نوره
 کجا نازک حصار طبعیان بسنی معرفت نیست آتشی سر لبت
 نه طهر بقیت نه بر با نوماق بسنی ترک دنیا قلبان بسنی از زود جوته
 مغانی بیگار نوز نجا حقیقت سهر از بسنی بیگار مغیر بیکه که طبعیان
 چنانی رسول علیه السلام آیت لوز لارا انصر مغان الفرح اول
 حقیقت و در دور اول خاک راه لوبان و نوح نایمان
 نایمان و لغه که کین قل با لاق بیکه هر خبر یک قناعت قلب دور
 و او زنی لغه بسنی بسید راه قلب آرزو لاکه در
 نوبه قلبان و فخر بسنی شکر لبلاب روح نوبه قلبان بسیر بسیر
 قلب بسیر بسنی ساقه نایمان و طهر لقت و حقیقت مغانی
 بیگار بسجاد کاراد لوز و بسنی بسنی نایمان بسنی بسیر بسیر
 نوبه قلبان و بسنی بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر
 بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر بسیر

اول این مقام که شریعت ده لودور اول ایجا کیلوردماک
 اقد تقی نشیند بر لیک ایچی نماز او دعوات او جوچی روزنه
 توغنی لودور جو زکوة بر ماک بیسچی مک طمان قیلاق ایچی
 مولایمیز ماک و طلب علم قیلاق تیغی حضرت رسول صل الله
 علیه وسلم نیشینت لادینی جا قیلاق بیسچی او معروف قیلاق
 لودور چی نئی شکرین براق تو لاق او زچی ساغ لار نشیند بو
 کیده لودور ماک اول ای مقام طریقت ده لودور اول لودور
 لودور قدم توغنی ایچی بره مرید لودور بکجه لودور خدمت ودا
 بو الماق او جوچی خدمتین لودور ب رحمتین او میدوار لودور
 لودور چی او را دیز جا کیلورد ماک بیسچی لودور کسکو زچی زرق
 اتیغی بر خدمتیده بو الماق ایچی بر ایجا ز لودور لودور ایچی
 ایشیت ماک لودور چی تجرید بو الماق او زچی تقدیر لودور
 لودور قوم معرفت ده لودور اول فقیر فنا لودور ایچی

4

بسم بکرم وین نیک قوتی لوتور و فقیرنه و نمن توتیه کوف
 لوتور بکریم ای دیلار رسول صلی الله علیه و سلم حب الفقیر از من
 الامینه و بعض الفقیر من الکفر اما فقیر لبق مقام تجی
 محققه برون اولونه دور بکریم رسول صلی الله علیه و سلم ای دیلار
 حب الفقیر و المدد من اعظم عند الله من بسو کسوت و سب الارض
 انما یسبح فی لانه اکرام قلبه فمات او حله خدا نیک
 بعض لوتور در حقیره ظاهره و باهت قلبه خدا لفقیر
 کرمته لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور
 لوتور حضرت علی رضی الله عنه استب لوتور لوتور لوتور مقام
 فرق لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور
 لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور
 لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور
 لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور
 لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور لوتور

مشربعت بود روزی الا الله محمد رسول الله کلمه شربعت
 بود روزی الا الله محمد رسول الله کلمه شربعت بود روزی
 مصفاً لا الا الله محمد رسول الله کلمه موصفت بود روزی الا الله
 خطبت محمد رسول الله کلمه حقیقت بود روزی الا الله
 بقدره محمد رسول الله کلمه ابدی استیجاب الحکم و ارکان
 بجای بلیب هوا و بویس که از قیب نفسی بی اهد بر لاله بند
 دروب مطیع قلبی و قناعت زینیه قلبی خدای تعالی نیکند
 امری بجای کینتو سید درویش الا انما مسلم بود بود توف ایست
 نشین درویش کینتو سید درویش قلیبه قامت کوننده و اولوز
 لکن بود بود سیر سوز بود لغز لغز با ن و الا الله و معنی خضر
 مرتبه سی اعلا بود روزی که کامیسی بود ایس فقیر معقانی استیلا
 و اولیا لامعانی بود روزی الحفوض من محمد مصطفی صلی الله
 علیه و آله معقانی بود روزی الغفیر مختری دیدار الا الله خفیم

روزی
 روزی

3

لور ورو از لور به قیلک و بنیادین بار سه مودعه ایچره لور
لوگن شد ایچره کفره لور لغای ایچره کوسق ذالیند لور به یای ما
بد لور به چودای صوفی لور به کدای و روکین لور به هر جای صوفی
لیق لاری فردا مرید لار نشو و متاع وین لار نشو و صوفی
لارده مودوعی لیق قالدی و روکین لارده کد لبق قالدی است
لاری نشو فریفته لار ارباب است لار روحیت مفعول لاری است
بجه لار شفقت و سب لار خضایت و قن لار خضایت ز امید لارده
ببناده لور غنی لارده پنجاهت لور فقیر لارده فضاخت لور کوسق
مرید لارده خدمت لور صوفی لارده راجعت لور سنج لارده
در ایچک لور کرامت ۲ قیامت کون حال لار مشیر کور کور لغای
ایچره لور ایچره رهت نه قدم فریفته اول کلمه سر لیت
ایکینجی کلمه لور غیبه اوجوبی کلمه معرفت لور نوحی کلمه معرفت
نیمینجی کلمه لور اول لور ت کلمه ز پیل به صوفی ایچره اول کلمه

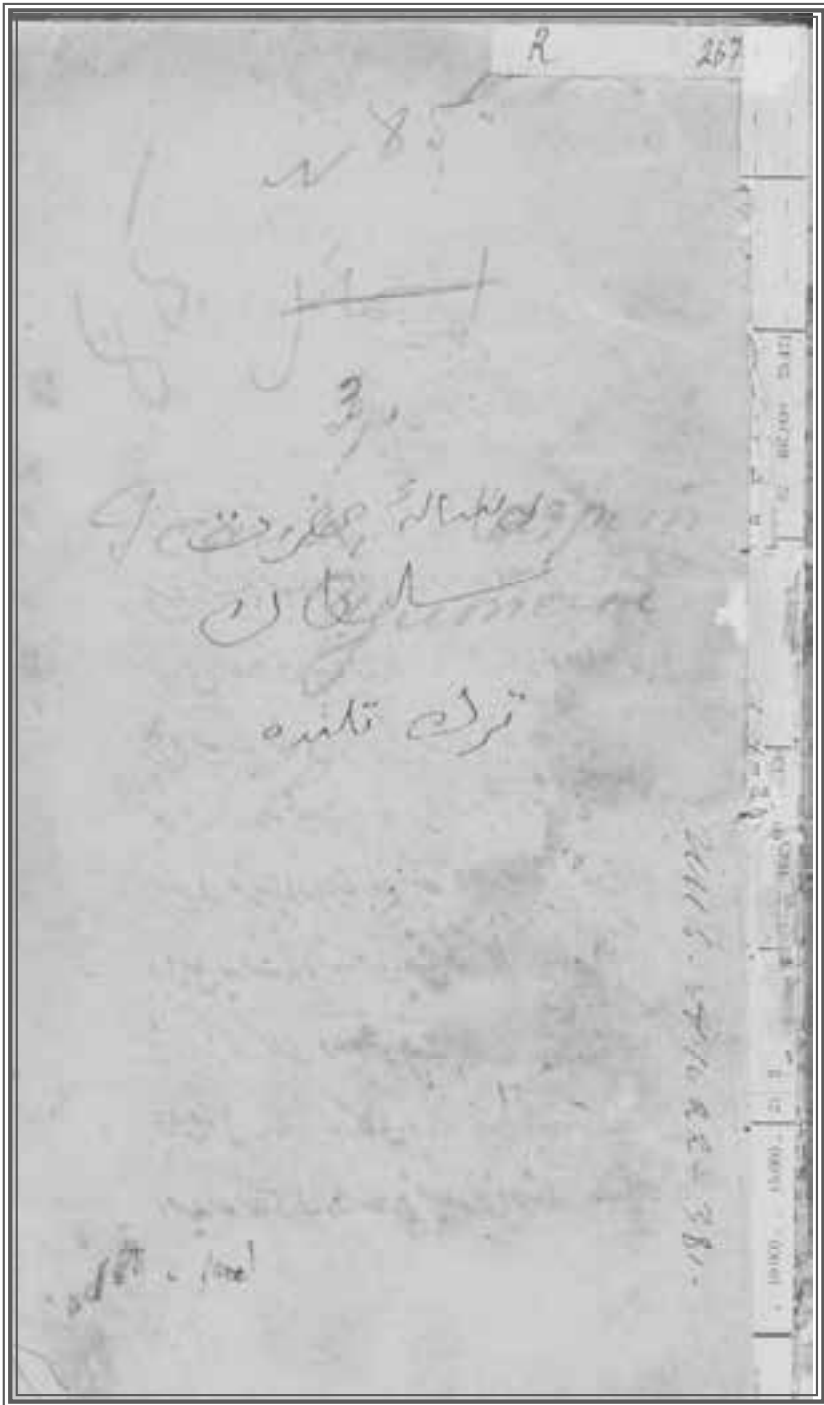
بدایه طریقت علم بر لایق قیفا و حقیقت سیرا
 دین سریدر دل کورسات کای و معرفت ده بند نصیحت
 قلب و فی زکات زنی بر هم قیفا شیخ ذوالنون مصری حقیقت
 علیه ایلاکم سرید فرق ال شیخ شیب خدمتی قبلما نوحه سینه
 سیر پستانیب ماینب متر کای بر لایق ایکنی سورا نوحه غیر
 لبق و ایروین و درویش لبق اور لایق بقدر لایقها حضرت
 کیماک روالو کلب حضرت سلطان الاولیا لقطف قطب ال
 نقیبا سلطان خواجه محمد سیوی اقدس علیه ایلاکم بر هم
 بر نیک شوی سیر قیفا رولوبه فرق ال با خدمتند و تو مانده بخ
 سرید لایق روالو سیرا و سجا و ده عده اول نورقا لینی سیرا و بر هم
 شیخ و عو سیر قبل اول حق اول غیر شریعت بر لایق لایق سیرا
 و باطل شیلار دین و بدعت شیلار دین بر نه قبلما نوحه شیخ
 و عو سیر قبل باطل لایق لایق سیرا لایق دین بر قد حقیقت

2 2

لار مريدلارغا و بولغا اولار مريد بولغا و بول مريدلارغا
 نيشك ايسكنده بولرگاى اول حالت ده مريدلار بدين نياز اولغا
 ي لار اكر مريد بولر ميه زور اولغا بولر شينج اولور كيم نياز اولميه شينج
 لار اكر بولر اكر ايسل اولر سيه ميه اولر سيه سيه ميه اولر سيه سيه اولر سيه سيه اولر
 نوز قىل سيه اولر نوز
 و اكر اولغان نياز بدين نان سيه اولر نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز
 لوز لوز نوز
 بولر سولوز
 و طر يقت ده و حقيقت ده و معرفت ده و مريد لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز لوز
 شينج طالب اكر حق نوز طلب ايسل اولر نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز نوز
 شريعت ده عارف بولر و طر يقت ده و واقف بولر بولر حقيقت ده
 كامل بولر معرفت كور و اعظم بولر اكر مريد كوشريعت ده
 مشكول قوشريعت علم بولر نوز

بسیار
 حضرت سلطان
 بسم الله الرحمن الرحيم
 در کربلا حضرت سلطان خواجه احمد بیسی رحمة الله علیه
 ویر و شایخ سلطان الاولیا و برهان الاقطاب حضرت حرم
 بیسی ابدا لایم بیرون بنو کند و اعظمانه لوفات ما انزلت
 بح لا بعد الوفا ایسین علی اللغه الایون سبق الفی و
 خلافت الارضه محیب لوفات و مرید لارینی باشقا لافا اول
 شیخ لار مرید لاریدین طبع قلیقا وجه حالتی کفر و بیس
 و اهل بدعت نذوبانی بیخه کور کار و اهل سبت نذوا
 نذوبان کور کای و علم شریعت بر لان عمل قلیقا و نامحرم
 جان دلی بر لایخه کور کای و برین اشیا قلیب اشد نقال
 امید تو تغای لاروشایخ بسلو کنی و راه سبت نذوا کور کای

1172-36

Ek-2

Risâle Der-Âdâb-ı Tarîkat
Tıpkı Basım

316^ص

در کلام مجد خود خرد اوه سنده و جوده ایوم خنده نافرده ایجا زبانا نظره
و اقله علی بالصوابه حیث که رضای باوران سونیز کفای مودر است
خوابی که رضای حق بوی آید کن که رضای خدا در آنست تمت الرساله
حضرت خواجه محمد سوی قدس سره العزیز و اول اکرام

11
438
1027

رساله در بیان قاعده طریق نیست

بسم الله الرحمن الرحیم

محمد و ثناء و ناستنا ای پیرو در کار راه که است حکام قوا علی اهل الله و نجا
طالبان سعادت گردانند و دنیا و آخرت کی نفوس را در جنت سالک پرورنی
گردانند و اعتقاد و جذبات غنایت در میان راه اجتناب طایران الا توفی که اینند
و صلوات بسیار در روی بر شمشاد بر فلاحه و زبده عالم و ترویج بیشتر اولاد
سید صید حضرت محمد صلی الله علیه و سلم و دین بیست و یک و ستر
و بیست و یک اهل حق اند که بدان ای عزیز من که راه بردای طالبان حق
بجانب بارگاه اهریبه بیشتر از آنست که آنرا احقر توان کرد الا نظر فی اهل الله و

بعد

316^a

تحت او ایجا بود و پادشاه او عقل بود و وزیر او مهت بود و رسول
 مطلق او مجتهد بود و در آن زمین درخت او کرم طیب بود و لاله کلاه او
 رسول الله حق سبحانه و تعالی خبر میدهد که قوله تعالی الم تر کیف یخبر علی
 کلمه طیب کشفه طیبته اصلواتنا بینه الارض و فی عرشه السما و ابیابها فیها
 شیخ خواجه احمد سیوی قدس سره در پیله چهره همین میفرماید حقیقت درویشی
 آنست که دل در درویش همیشه رزق او و غنق او در دل او نشاید در دل
 مسجد خوانند و ترس کار بود در سینه و کتبت با بلاوه قرآن و روز بروزه
 باشد تقوا علی السلام القنوی علی و انا انری حضرت خواجه احمد سیوی قدس سره
 سره میفرماید در روایت آن کس بود که در مؤمنی بجای خود بر سر او نهد در یک
 نظر رزق شود نظرها را بخلق رساند و درویشی عاقل باشد که راه طریقت در
 طالب است فکر میرساند و فکر خوف میرساند و خوف بر او میرساند و راه پندیده
 گریبان میرساند و دیده گریبان بدو میرساند و هرات بنوفس میرساند
 و توفیق بطاعت میرساند و طاعت بدو میرساند و ذکر بیغیوب میرساند و سخن
 بچهره و شنای میرساند و کلمه شایع میرساند و محبت برضای حق تعالی میرساند
 و رفتار در اسلام میرساند و در اسلام بر او میرساند و کلام حق میرساند و حق تعالی

اما در دل درویش چهار دریاى جلا نبت یکی در لای قوکل و یکی در
 نظر و یکی در لای قواضی و یکی در لای ذرات کلام بنوده درویش عشاق
 صادق طالبی صال حضرت ذوالجلال در بلبلین دریا با آرزو کرد و ازین
 شرب با شوق نوش سازد و بر مساله شریعت نشیند و بر بالین ملامت کند
 سازد و کل معرفت بستانم و حق بوسیدد کرد و در قنود و محبت از آتش عشق
 بر میان شود ماله از محقق دوستی بدین درویش با شوق محبت سوخته بود
 بجز او کجا باشد و چینیون تا نه محبت الهی و منشور سعادت پادشاهی
 در رسیدن بر محبت اثر برده که قوله تعالی التائبون العابدون الحامدون
 الراضون الساجدون الائمرون بالمعروف والنهینون من اولئک اولئک
 الجود و انما اولئک لکنونون و از حضرت حق تعالی بار غیب آید که ای
 بنده کلان درویش جانان از لای عاشقان مشتاق در لای عشق با پروردگارش
 جانوائی شمایان فدایان سوله فی الروح مع امری و دل شمایان نظر
 من شود در و دل شمایان تحت بند مردم و در بارای تحت نام من
 اشوق کلان من شمایان بجز غیر ندارد بدو نظر کاشان دل بوندان صوفی
 و درویشانشند و زنی از او چشم بر حجت برد و لای ایشان نظر کند

تخت او

315^a

چهار بنده را مملوک چهار بنده است از بان بنده همیشه بنده است تا بگوید
 دل بنده محبت معرفت خدا تعالی بود و دیده های بنده همیشه گریان
 در آرزوی تقای الله تعالی بود و کلام بنده همیشه در توبه بود و قودیتها
 یا ارحم الراحمین تمنوا ان یوالی الله انما الله یغفر الذنوب
 حضرت خواجگ احمد سیوی قدس سره را در روایتی میفرماید که ای درویش بدانکه
 معرفت چهار است و محبت با او است و عقل و زیر است طریق زبان
 در آرزوی معصوم دل فکری بود و مشاهده سرز آلود و گوشه طلبت در کمال بود
 و حق در برای محبت بود خرق الفقرا المحبب ای درویش عاشق را در شناختن
 دیدار حضرت کرد کار بدانکه خدا تعالی درون باشت بوستان و در شناختن
 اشجار آفریده است و درون دل درویش درخت معرفت آفریده است
 و خانه دل را از انظار آفریده است و میوه دل را از اعتقاد آفریده است
 و بر کرمای دل را از تقصیر آفریده است و عقل را با نور غیب داده است ای
 درویش صاویق عاشق بدانکه شوق آن در خفت ایمانیت و در خجسته ایمانیت
 درخت حکمت است و در درون باشت غمزه شوق خدا تعالی چهار چوبی آفریده
 یکی چوبی شوق چوبی سوز یکی چوبی شوق با طهور و یکی چوبی آب استغفار

در علم او عارفان رو بیده نگاه نیز آورده شکر از کوی خود بخندید
 خواجا کجای بودی قدوس اندیشه میمانند من شربت کاشیا و زرد
 من الهی در دنیا و الاخرة از دست تو دست بر من تمام محبت بهمت خود خندید
 ملائمت نصیب خویش شد با بیلوفضی حیات القلب مع الله ای
 درویش بداند عشق زیده نمیکند و فارا و کم نمیکند عفتا انالذات عشق
 در کلوی معشوق است محبت با او وقت که الذوق لقا الهی عینة عقل
 الرقیب ای درویش بداند که در حق طالب کرم و ایشا حق تعالی بود
 و در دلی بنده کار نشا بود و در زمان بنده لقا الجلیس و شفاء العلیل
 بود و چشمهای درویش همیشه در کرب بود که ان الرکبة بالعین و دل
 درویش همیشه در خوف بود که الخوف بالقلب و جان درویش در علی بود که
 ان الای علی بالرحمة و درویش در قوت بود که ان العبدان بالثوب و درویش
 که درویش همیشه در خیر بود که ان الخیر بالبدن و پاهای درویش همیشه
 در طاعت بود که ان الطاعات بالاربع و درویش همیشه در سبوح
 بود که ان السبوح بالاربعین و زبان درویش همیشه در ذکر بود که
 ان الذکر باللسان و الاطیاب علی اللسان الجود و اکادرویش بداند که

چهار

314^a

حمد و تعالی رضی الله تعالی عنہم و رضو عنہما و نجینین شیخ را دستار آرد
 کوفتن و عصاره دادن و نفس پر سینه و صد کردن و او ببرد و از این
 بهشت عالم درویشی جزو این باشد تحقیق دستار آرد تا کوفتن را انبوی
 و نجینین علی نماید بعد از ابدا کوفتن شود باب الحقیقه شیخ ماقدر است
 میفرماید ای درویش محبت را کفر است نباید دیدن چون محبت را صدای نگاه
 میافزیند و اگر در محبت درویش اعظم کرد که محبت درویش قرار گرفت با
 یدار کرد و درویشی را که درویشی را کوفتن نماید که ای محبت درویشی
 چرا که کوفتنی از زمان محبت بزدن تفرقه گفت ای درویش درویشی را
 عالم کوفتن محبت را مقصود میباید و طالب را مطلوب و عاشق را عشق
 زینجا را جمال یوسف و صریح را جملا حضرت محمد علی السلام میباید و مرید را
 صحبت پرست و درویش طالب را درویش میباید و قول تعالی کیوم یطعمکم
باب بیان عشق شیخ ماقدر است به العزیز چنین میفرماید که
 و عشق را قوه حال ای حال عاشق آنست که یکبار گفتگو بود عاشق حقیق
 از آتش شوق در کرد و افلا من باری روی نماید و چنان معرفت او روشن شود
 و شمع محبت در کوزاناید درویش از زمان بر روی سجده همچو بر او

و دلت که در آن سجاز و ضعیف قلبی و با خبر کرد در تارک خنده دار ادا کن
 و مرصبا گفتن دور و امانت و اگر از زلفه های حق سبحانه و تعالی و از سینه
 حضرت رسول صلی الله علیه و سلم با خبر نباشد این چنین شیخ در دنیا خاوری
 دور عقوبت نزد حق سبحانه و تعالی و حضرت رسول صلی الله علیه و سلم و کلام
 علی مرتضی علیه السلام و انبیاء اولیا و اهل بی طریق شریک سار نخواهد بود
 با کلام من ذالک و قطب طریقت و بیان حقیقت خواجگامه ای بودی قدر الله
 پس چنین میفرمایند که ادا کن شیخ او زدن آن شیخ خود بودی
 مقام نزد اوست باشد اگر این مقامها بخرد از نباشد از بیست و دو مقام
 جز داشته باشد و اگر از این مقامها درویشی جز در نباشد البته این هشت
 مقام درویشی با خبر باشد و نیز از این هشت مقام هشتاد و نه حاصل شود
 و در دنیا اینست اول الف دریم پس سیوم چهارم من بیستم
 و بیستم و سی و یکم در آن الف در آنست و در این مانند الف در آنست
 و با باشد باشد و بی ترک دنیا کند و سیوم در سیر سلوک بود و معاد
 در هر بود و بی در غاف بود و قاف در قناعت بود و در حق در درویشی
 همیشه در یافت بود چنانکه خدای تعالی در کلام مجید خود فرموده که

قوله تعالی

313^a

ششم در حق انبیا و اولیا و با شاه اسلام و در حق پدر و مادر و پروردگارش
 و معلم فرزندان خود در بخت غایت و در حق ارباب و بندگان
 مستحب طریقت اعیان و اولاد و اولاد مستحب طریقت شش قسم است اول بمردمان
 خلق نیکو کردن و در کمال و الطم و اولاد سبزه و بختها و اولاد خود
 غنی نمودن چنانچه همه سبزه را خوشوقت از منزل خود رستاد و بخت
 حاجت رسیدگان را کفایت کردن ششم با مخلوق نیکو نمودن و اولاد بندگان
 در بیان ارباب طریقت اعیان و اولاد و اولاد بر طرفت شش قسم است اول در
 خدمت پروردگاری و اولاد ششیم در عوالم خود را از همه گزند و بخت بیوم و اولاد
 از حق مقدم سخن ناکردن چنانچه در خدمت بزرگان بسختی کس دیگری نشود
 نماند بختیم با رخصت بر سخن ناکردن ششم است بر او ستاد و معلم
 و مانند بنویساجان و در ایام ششیم و بر حق تعالی عمل کردن و خدمت از او
 از خدمت غاوری و پروردگارش و ششیم از همه رستادگان بیور شود و در خدمت
 حاکمان و اولاد است ارباب طریقت باب سبزه در بیان ارادت که در حق پروردگارش
 حضرت خواجه کبیر سبزه قدس الله روحه الغریز میفرمایند ارادت که در حق پروردگارش
 شیخ مرشد کامل الله روحه در ارادت که در حق رسید از صفات مشهوره نفسانی

312^b

کتابخانه ملی افغانستان
کتابخانه ملی افغانستان

بزار سال سلطان خواجہ احمد یسوی رحمة الله علیه
سنة اتمت الکریم الرحمن الرحیم

قطب نظر و لقیقت بر بیان الحقیقت حضرت خواجہ احمد یسوی رحمة الله علیه در بیان
خود چندین مرتبہ از ادب طریقت بیان کردند تا طالع بیان راه طریقت را نفعی
رسد از برای روشنائی دیدن باطل و افشای او الله تعالی بآب اللؤلؤ دریا
واجبات طریقت ای درویش بدانکه احکام طریقت شش قسم است و اول
معرفة دویم سخاوة سیم صدق چهارم یقین پنجم توکل ششم تفکر
باب الشفاء در بیان احکام طریقت ای درویش بدانکه احکام طریقت
شش قسم است اول علم دویم تسلیم سوم صبر چهارم رضا پنجم اخلاص ششم
قریب بود باب الشفاء در بیان واجبات طریقت ای درویش بدانکه
واجبات طریقت شش قسم است اول کلب دویم شوق سیم خوف چهارم
رها پنجم ذکر ششم فکر باب الرابع در بیان سنن طریقت ای درویش
بدانکه سنن طریقت شش قسم است اول نماز با جماعت دویم سحر و خوار
سیم اهمیت باطوارة بودن چهارم و صلوات و شکر پنجم ذکر و استغفار
ششم

Ek-3

Risâle Der-Makâmât-ı Erbaîn
Tıpkı Basım

بخت کاشد مار بغرورت که خاقتا التوتوی معام ششم سهر و سلوک و نشت اهد است معام
 بعقمت ز باغ نگاه و استن معام هشتم مناجات معام نهم نوح و سید معام دهم
 ششم بطن کشودن و عم دین و استن - تم مقامات خصیفت و و باز التوفیق و تجود
 در اعلم بالصواب والیا المرجع والنائب و نشت ارساد که احوال اجد بعد بوردن شد
 فایده بدان در روشن حق تعالی در قرآن ذکر کرده است که علم البقین و و عین البقین
 الوق البقین و بدانکه علم البقین بن پرور است و عین البقین دل پرور است و الوق البقین
 جان پرور است و بدانکه علم البقین طاعت است عین بکنده و عین البقین است که طاعت
 کند و الوق البقین است که طاعت بجا بکنده و آنکه طاعت بن کند عابدا بگردد و آنکه
 عبادت بجا بکنده و آنکه طاعت بجا بکنده عارف بگردد و آنکه طاعت
 است خلق ازین قبول کننده و آنکه طاعت بدل کند فرشتگان ازین قبول کننده
 عفت بجان کند حق توج ازین قبول کننده و آنکه طاعت و آنکه طاعت قبول
 و آنکه طاعت منقح فاطمیه من دعوات العتق و قرآن فی او فایده خصوص اعقاب
 العتق و الهام انی است حکم من الثنونه بتناجها و مر العصیه و و امرها و مر الرحمة شکرهاست و مر
 با فیه حصولها و مر العیش ار مذ و مر العوا سعده و مر الاستزانه و مر الانعام
 در الخشن اعذیه و مر العطف الفقه اللهم کن لنا و لا کنه عین الله هم اختم بالعبادة
 و عتق با از نایه اوله و اوله با عاقبت خود و نا و اوله است و جعل
 در حنک معیرنا و حالنا الحسب سجال عقوق علی دیننا و مر عین با صدق حقیق
 و برسل الفخری زونا و فردیک بهنها و ما و علیک اکلاما و معنا و نا و نبتنا
 استعدایه و ازنا من هوجاب انذامه یوم الضیامه تخفف عنا فخر الاقرن
 همیشه الا بار و اکثرا و عرف عتاش شرا شرار و عشق رقابنا و رقابنا
 و خواننا و نخواست از النار با غیر نیا شکر با کریم با سزای اها

تولدت محتاجين زوكم ومقربين لا تخافوني فعمل ما لم تعلموا مقام سيم مريدان
 قال النبي صلى الله عليه وسلم ليس لشيء مثيبي الميس مقام جهادوم وربا بن خوف ورجا بوزن است
 ابني عبد السلام المؤمن بين الخوف والرجا مقام نجر سوختن قدرت تولدوم و
 الغبط والعاين من الناس والله يحب المحسنين مقام ششم خدمت كرونت
 عدا الصوة ولسلام فرخدم خدم مقام حسن اجارت ونبيل وضرارن وفتنار
 مقام ششم اميد داشتن است برحمت خداي تولدوم لا افسطلو فم رحمت
 نهسم حبيت ونبخت است مقام هشم ترك ونبويد وغبويت وشفق خدا
 لغاه الله وخرق حبيت ونبويد وغبويد وغبويد فم است كه التجرود بر اعلان بنى وفتنار
 العوايق فم مقامات طرفت بهجه بنى مقامات معرفت نيزده مقام است مقام كرم
 كما قال النبي صلى الله عليه وسلم ادب النفس خير من ادب الدرهم مقام دوم خوف
 بنى از درویشان نرسد مقام سيم بر بيز است ازه سويش مقام جهادوم صرف
 تولدوم واهرو الا ليعبدوا لله مخلصين لا الدين ودرحق صدق قول النبي صلى الله عليه وسلم
 مقام نهم جهاد است كما قال النبي صلى الله عليه وسلم الجهاد فم الا بيان مقام ششم
 تولدوم ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون مقام هشم است كما قال النبي صلى الله عليه وسلم
 ما اخذناه ولبت ابا جلا مقام ششم عمل صالح است قول النبي صلى الله عليه وسلم ان الدين استوار
 للصلوات نلهم جنات النازير جزاء بها كانوا يعملون مقام نهم اول عبد كردن
 والديست تولدوم بوم لا يتفقع مال ولا يتجول الا لله انزل بطلب سلب مقام دوم
 است تا حقن بضا كما قال النبي صلى الله عليه وسلم فم خوف نفع فم عرف ربه بغير
 بالنيابة فم عرف ربه بالتبعا فم مقامات معرفت بهجه بنى مقام ششم
 است مقام نهم تسليم بودن مقام دوم وفتنار ووطا بقدر است
 خدمت ميسا وركود فم مقام سيم بر لوكو كبرسد فم نلند كرا كجاست نلند
 در حق بنى نلند در ان سبيل با حق كرون در خدمت مقام نهم بيز ما وركو

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَطِبَّ السَّلَامُ
 الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وعلیٰ اجمعین بدین احوال این رسالت
 در مقامات اربعین از مودع سلطان العارفين قطب الحقیقین کاشف اسرار الاولین والاخرین
 منظر است پنج خواجا محمد یوسف قدس سره و زود که بنده بخلاف پنج مقام می رسد اول مقام
 در شریعت دوم در مقام در طریقت سوم در مقام در معرفت چهارم در مقام در
 مقام در شریعت اینست که اینست اینست این مقام یکم ابان بخدا و بفرشتگان و کتابها و رسوله
 و بیعت است و قدر خیر و شرف خداست که کمال آن تبارک و تعالیٰ است بر و عبادت و کتب
 و الیوم الاخر و بالتقدیر خیره و شرف همه اولاد و مقام دوم در مسلمان شدن قول اولاد
 ان الدین عند الله اسلام و مسلمانان مشروط است بر پنج شرط اول نماز داشتن و گرفتن و
 زودت و اقبوی العسکوة و اتوا الذکوة و دیگر روند داشتن قول اولاد کتب حکیم و بیعت
 الدین غیر یکدیگر و دیگر پنج گذاران قول اولاد و بعد از آن پنج است از مسلمانان سیدنا مقام سوم
 زبانه نگاه داشتن است از سه بود و بخشش که مال آنچه علی استدم نمیشد پنج مقام چهارم
 طلبه بدر کردن که مال آنچه علی استدم طلب العلم فریضه علی کل مسلم و مسلمة مقام پنجم
 قول اولاد فایده ماطب یکم نه گفت و مشتی و غلات و ربیع قال آنچه علی استدم کتاب مشتی
 مشتی فیر است مقام ششم حلال خوردن است قول اولاد کلمه طریبات از زرقا که مقام هفتم
 رعایت سنت است که مال آنچه علی استدم فرمات فی سنتی عقود مقام هشتم حلال کشیدن
 با خلق خدا قول اولاد از حسنتم آهنگ که دانستم فلان مقام نهم حلال کشیدن
 آنچه علی استدم نه لبس لباس الحلال استجاب از دعوت مقام دهم و عودت از سفر
 قول اولاد و نه نفس من لهوی فانی لینه امر الهوی نه مخایه شریعت و مجتنب است
 مقام است مقام یکم توبه کردنی است قول اولاد با نبیا الدین امنوا انو بوالله ربنا و
 دوم مفروض زودن و در خلقت است جدا کردنه با کمال مغرض از غیر است و در